

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмeна/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Годишњи извјештај
о резултатима активности
Институције омбудсмeна за људска права
Босне и Херцеговине за 2023. годину

Бања Лука, март 2024. године

ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ
О РЕЗУЛТАТИМА АКТИВНОСТИ
ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2023. ГОДИНУ

Бања Лука, март 2024. године

Издавач

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине

78 000 Бања Лука/Академика Јована Сурутке 13

имејл: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Аутори Извјештаја

Омбудсмени:

- Др Јасминка Џумхур
- Нивес Јукић, дипл. правник
- Др Невенко Врањеш

Радна група:

- Др Јасминка Џумхур, Омбудсменка и координаторица Радне групе
- Александра Марин Диклић, помоћница Омбудсмена
- Алма Суљић, помоћница Омбудсмена
- Антеа Јозић, помоћница Омбудсмена
- Др Предраг Раосављевић, помоћник Омбудсмена
- Алма Мехонић Кишић, стручна савјетница Омбудсмена

Технички уредио:

Драган Перић, шеф Одјелења за информационе технологије

САДРЖАЈ

I ПРЕДГОВОР	7
II САЖЕТАК	11
III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2023. ГОДИНИ	33
IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА	35
4.1. Увод	35
4.1.1. Статистика	35
4.2. Право на приступ информацијама	36
4.2.1. Статистика	38
4.2.2. Законодавство.....	38
4.2.3. Поступање по жалбама.....	42
4.2.4. Форма подношења захтјева.....	42
4.2.5. Неодлучивање у законском року.....	43
4.2.6. Форма акта о одлучивању	43
4.2.7. Информације од јавног значаја.....	44
4.2.8. Утврђивање изузетака и провођење теста јавног интереса	45
4.2.9. Службеник за информисање	46
4.2.10. Захтјеви за издавање мишљења.....	47
4.3. Право на имовину.....	47
4.3.1. Механизми заштите имовине и права на имовину	48
4.3.2. Заштита права на мирно уживање имовине и дома.....	48
4.3.3. Заштита националних споменика и истовремено остваривање права на имовину грађана.....	49
4.3.4. Право на приступ имовини	50
4.4. Полиција.....	50
4.4.1. Непрофесионално поступање полицијских службеника	51
4.4.2. Запримање пријава грађана.....	52
4.4.3. Ефикасно дјеловање ради заштите загарантованих права грађана.....	52
4.4.4. Конкурсне процедуре	53
4.4.5. Ех оффицио истраге.....	54
4.4.6. Контрола над радом полицијских службеника	54
4.5. Инспекција	55
4.5.1. Изостанак и прекид инспекцијског надзора	56
4.5.2. Право на правни лијек	56
4.5.3. Извршење рјешења	57
4.5.4. Приступ информацијама у инспекцијском надзору	57
4.6. Владина и министарска именована.....	57
4.6.1. Разрјешења именованих лица	60
4.7. Миграције и азил	62
4.8. Јавне исправе	64
4.9. Права повратника	65
4.9.1. Накнада ратне штете.....	66
4.10. Слобода окупљања и удруживања.....	67
4.11. Слобода медија и сигурност новинара.....	68
4.12. Бесплатна правна помоћ	70
V ПРАВОСУЂЕ И УПРАВА	72
5.1. Увод	72
5.2. Правосуђе.....	73
5.2.1. Статистика	73
5.2.2. Дужина трајања поступка	73

5.2.3. Право на дјелотворан правни лијек	75
5.2.4. Жалба на рад судија.....	76
5.2.5. Мониторинг судских поступака.....	77
5.2.6. Извршење	78
5.2.7. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине.....	78
5.2.8. Тужилаштва.....	80
5.2.9. Адвокати.....	81
5.3. Управа	81
5.3.1. Дужина трајања управног поступка.....	82
5.3.2. Регулациони планови - повреда начела заштите права грађана и заштите јавног интереса	83
5.3.3. Дискриминација у управном поступку.....	84
VI ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА.....	85
6.1. Увод.....	85
6.1.1. Статистика.....	86
6.2. Право на рад	87
6.2.1. Конкурсне процедуре	88
6.2.2. Плата и накнаде из радног односа	91
6.2.3. Накнаде и додаци.....	93
6.2.4. Промијењена радна способност	93
6.2.5. Деградирање радних услова	93
6.2.6. Усавршавање за рад.....	94
6.2.7. Престанак радног односа	95
6.2.8. Надзор над примјеном радних прописа.....	96
6.3. Пензије	96
6.3.1. Испуњавања услова за пензију.....	98
6.3.2. Поступак одлучивања о праву на пензију.....	98
6.4. Социјална права	99
6.4.1. Смјештај старих особа	100
6.4.2. Родитељ његователъ	100
6.4.3. Социјална давања	101
6.4.4. Порођилске накнаде	102
6.5. Образовање	103
6.5.1. Прелазак на Болоњски систем студирања.....	103
6.5.2. Еквиваленција оцјена/испита	104
6.5.3. Остваривање права на стипендију	104
6.5.4. Обавеза доношења и усклађивања правних аката.....	106
6.6. Здравство.....	106
6.6.1. Жалбе пацијената на пружене услуге	108
6.6.2. Лијечење у иностранству	108
6.6.3. Листе лијекова.....	109
6.6.4. Рефундација трошкова	110
6.6.5. Права запослених у здравству	110
6.7. Комуналне услуге	111
6.7.1. Право на приступ питкој води.....	111
6.7.2. Енергетски заштићени купац.....	112
6.7.3. Збрињавање комуналног отпада.....	112
6.8. Екологија и заштита.....	113
VII ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ	116
7.1. Увод.....	116
7.2. Успостављање превентивног механизма.....	117
7.3. Стање у установама за извршење кривичних санкција у Босни и Херцеговини.....	118

7.4. Предмети у Одјелењу за праћење права лица лишених слободе	119
7.4.1. Жалбе на рад завода.....	119
7.4.2. Здравствена заштита.....	120
7.4.3. Остваривање контаката са члановима породице и вањским свијетом	120
7.4.4. Право затвореника на лична документа	121
7.4.5. Мјера кућног затвора.....	121
7.4.6. Ванзаводске погодности.....	122
7.4.7. Условни отпуст	123
7.4.8. Посјете казнено-поправним установама.....	123
VIII ПРАВА ДЈЕТЕТА	125
8.1. Увод.....	125
8.2. Дјеца и сиромаштво	126
8.3. Дјеца без родитељског старања у Босни и Херцеговини	128
8.4. Право на образовање.....	130
8.5. Дјеца са потешкоћама у развоју.....	132
8.6. Право на здравствену заштиту.....	134
8.7. Игре на срећу/рекламирање спортске кладионице	135
8.8. Конфликтни разводи.....	136
8.9. Насиље над дјецом	138
8.10. Вршњачко насиље – насиље међу дјецом у васпитно образовним институцијама	139
IX ПРАВА ОСОБА С ИНВАЛИДИТЕТОМ	141
9.1. Увод.....	141
9.1.1. Статистика	142
9.2. Законодавство	143
9.3. Смјештај особа с интелектуалним и менталним тешкоћама у установе социјалне заштите.....	144
9.4. Приступ образовању	145
9.5. Здравство.....	146
9.6. Рад и запошљавање особа с инвалидитетом.....	147
9.7. Приступачност.....	148
9.8. Сукоб надлежности центара за социјални рад	150
9.9. Именовање Савјета за особе с инвалидитетом.....	151
9.10. Право глувих и наглувих особа на слушни апарат	151
9.11. Право слијепих и слабовидних особа на читач екрана.....	151
9.12. Закон о употреби знаковног језика у Федерацији Босне и Херцеговине	152
9.13. Успостављање Протокола о поступању у случајевима насиља над особама са инвалидитетом.....	152
X ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЗАШТИТА ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ И ВЈЕРСКИХ МАЊИНА	154
10.1. Општа разматрања	154
10.2. Оцјена стања по жалбама	156
10.3. Основи дискриминације	157
10.3.1. Родно засновано насиље.....	157
10.3.2. Дискриминација по основу сексуалне оријентације	159
10.3.3. Дискриминација по основу етничке припадности.....	160
10.3.4. Остали предмети регистровани у одјелењу.....	161
10.3.4.1. Опорезивање прихода мора поштовати принцип сразмјерности.....	161
10.3.4.2. Обавезивање доктора да врате плате због прекида специјализације представља повреду права на рад.....	162
10.3.4.3. Управљање колективним органима.....	162
10.3.4.4. Заштита права странака пред органима управе.....	163

10.3.4.5. Спорови око представљања и заступања политичких партија.....	164
10.4. Процесни аспекти заштите од дискриминације.....	164
10.4.1. Доказна снага препорука	164
10.4.2. Успостављање интерних механизма за заштиту од дискриминације.....	165
10.4.3. Подстицање споразумног рјешавања спора.....	166
10.5. Права националних и вјерских мањина	167
10.5.1. Положај припадника ромске националне мањине	167
10.5.2. Мањински језици	169
10.6. Активности промоције антидискриминацијске заштите	170
XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА	172
11.1. Значај медија за јавност.....	172
XII САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ	176
12.1. Сарадња с организацијама и институцијама у Босни и Херцеговини	176
12.2. Активности на промоцији људских права.....	177
12.3. Придруживање ЕУ	179
12.4. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци УН комитетима	179
12.5. Обиљежавање међународних дана.....	182
12.6. Учешће у мрежама NHRI	182
12.7. Сарадња са цивилним друштвом.....	183
12.8. Преглед активности Омбудсмена.....	185
XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА	194
АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЏЕТА ЗА 2023. ГОДИНУ	223
АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2023. ГОДИНЕ.....	224
АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ИНДИКАТОРА.....	228

I ПРЕДГОВОР

Устав Босне и Херцеговине прописује да ће „Босна и Херцеговина и оба ентитета осигурати највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода те да Права и слобода предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над осталим законима“. Устав Босне и Херцеговине у члану II б. утврђује надлежне органе за примјену, односно „Босна и Херцеговина, и сви судови, установе, органи власти, те органи којима посредно руководе ентитети или који дјелују унутар ентитета подвргнути су, односно примјењују људска права и основне слободe или на које је указано у ставу 2.“ На сличан начин обавезе примјене и поштовања људских права и слобода су дефинисане и у Уставима ентитета и Статуту Брчко дистрикта.

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Институција) је независна институција, успостављена са задатком да промовише добру управу и владавину права, односно да штити људска права и основне слободe. Успостављена је на основу Анекса IV и VI Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Дејтонски споразум) и Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о омбудсмену), а с радом је започела 1996. године.

У складу са Законом о омбудсмену, Институција почетком сваке календарске године доставља Предсједништву Босне и Херцеговине, Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске и Парламенту Федерације Босне и Херцеговине Годишњи извјештај о резултатима активности Институције у претходној години.

Омбудсмени су, у складу с чланом 7. став (2) тачка ф), Закона о забрани дискриминације, обавезни поднијети годишњи, а према потреби и ванредне извјештаје о појавама дискриминације Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске и Скупштини Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Вођени економичношћу, Омбудсмени извјештај о појавама дискриминације достављају као засебни дио у оквиру Годишњег извјештаја.

Специфичност наведених извјештаја је у чињеници да представљају инструмент путем којег се представљају активности Омбудсмена и резултати тих активности. То првенствено подразумева активности везане за поступање по жалбама грађана, али и мониторинга, промоције људских права, давања мишљења, као и друге активности у складу са одредбама закона којима су утврђене надлежности Омбудсмена.

Овако дефинисана обавеза Омбудсмена БиХ заснована је на обавези да о сазнањима до којих Омбудсмени БиХ долазе, кроз жалбе и друге активности о проблемима и препрекама које грађани имају у остваривању својих права, упознају доносиоце одлука с циљем предузимања мјера на њиховом отклањању. У методолошком смислу, Годишњи извјештај није само начин да се изнесу проблеми, већ укаже на међународне стандарде људских права

релевантне за конкретне проблеме и уставни оквир у оквиру којих би проблеми требали бити рјешавани.

Годишњи извјештај за 2023. годину има додатни изазов из разлога што су се мијењали одређени закони чија примјена има значајан утицај на грађане, посебно области слободе приступа информацијама на државном нивоу, социјалне заштите у Федерацији БиХ.

Годишњи извјештај се и јавно представља, подноси стручној јавности, професионалним организацијама, домаћим и међународним организацијама, цивилном друштву, медијима и грађанима. У Годишњем извјештају обавезно се наводи укупан број и природа примљених жалби, затим број жалби које Омбудсмени нису узели у разматрање, као и разлози за то, те број жалби које су биле предмет истражног поступка, као и налази поступајућих правника о томе. Представљају се подаци о броју издатих препорука Омбудсмена које су прихваћене од стране одговорних органа власти, као и статистички подаци који се односе на број издатих препорука које одговорни органи нису прихватили, односно тзв. нереализоване препоруке.

У овом Годишњем извјештају дате су и назнаке резултата Анализе извршења препорука Омбудсмена БиХ упућених надлежним органима у 2022. години, па до 30. јуна 2023. године који указују да је извршење препорука Омбудсмена много веће, али да надлежни органи о томе Омбудсменима недостављају информације у утврђеним роковима. Анализа ће бити достављена законодавним органима и представљена јавности у првом кварталу 2024. године. Активности на сачињавању Анализе имале су и позитиван ефекат међу органима који су се у претходном периоду оглушили о препоруку Омбудсмена БиХ. Такође, у одговорима у већини случајева, надлежни органи су информисали Омбудсмене БиХ о разлозима за непоступање по препорукама, који стављају ново свјетло на поједине случајеве (недостатак финансијских средстава за примјену, постојање предуслова на страни другог органа, судски поступак и др.), а што све има утицај на питање реализације индивидуалне препоруке од стране одговорног органа. Међутим, чињеница је да о бројним разлозима усљед којих препорука није испоштована, али и о накнадном испоштовању препоруке, органи нису благовремено обавијестили Омбудсмене БиХ, што су били у обавези. Све наведено неспорно указује на нужност континуираног праћења степена реализације издатих препорука од стране Институције омбудсмена, а што није увијек био случај. Дјеловање Омбудсмена БиХ и органа на који су препоруке насловљене представља најефикаснији и најбезболнији начин спречавања и исправљања евентуалних неправди, прије него наступи неповратна штета. Тиме се уједно гарантује да неће доћи до скупих и дуготрајних судских процеса за заштиту и остваривање појединачних права, који могу представљати далеко веће оптерећење за све стране у поступку, за разлику од поступка пред Институцијом омбудсмена који је бесплатан, мање формалан и прилагођен специфичним околностима сваког појединачног случаја.

Омбудсмени достављају овај Годишњи извјештај надлежним органима на разматрање с увјерењем да ће користити као полазна основа за расправу и унапређење људских права, гдје јачање институционалних механизма представља један од кључних елемената.

У том смислу потребно је подсјетити на тренутно стање у Институцији омбудсмена што захтијева подршку свих субјеката, посебно имајући у виду ограничене ресурсе у односу на ширину мандата о чему су Омбудсмени детаљно упознали надлежне органе у Годишњем извјештају о активностима Институције омбудсмена за људска права за 2021. годину.

Ово је додатно важно из разлога што је Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине у 2023. години започела процес реакредитације у оквиру којег ће бити разматрано и питање извршења препорука из претходног акредитационог циклуса из 2017. године, када је потврђен статус „А“ Институције. Подсјећамо, GANHRI Пододбор за реакредитацију је препоручио и да законске интервенције укључе сљедећа питања: финансијска независност, успостављање мандата независног превентивног механизма, формализација радних односа са другим организацијама за људска права и домаћим институцијама, првенствено организацијама цивилног друштва и именовање и разрјешење. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине усвојила је Закон о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 61/23) чиме су усвојене неке од препорука GANHRI Пододбора за реакредитацију.

Наиме, Законом о омбудсмену дефинисан је мандат, надлежности, овлашћења, као и правила поступања Омбудсмена. Мандат Институције има неколико функционалних елемената који не укључују само поступање по жалбама и појединачним поступцима покренутим по службеној дужности, већ мониторинг и превентивно дјеловање. Управо Резолуција Генералне скупштине 48/134 од 20. децембра 1993. године (у даљем тексту: Паришки принципи) указује на важност да Институција има најшири могући мандат у свом поступању: независност, плурализам, те успостављену сарадњу с органима власти, цивилним друштвом, међународним организацијама итд. Институцији треба бити осигурано финансирање, особље, инфраструктура и институционални капацитети за обављање функција из оквира своје надлежности и извршавање свих одговорности.

У Институцији тренутно ради 61 радник и три Омбудсмена од тога 37 дипломираних правника (од тога три су Омбудсмена) и 27 радник из категорије административног и техничког особља, док је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији систематизовано 85 радних мјеста (прецизније 85 радних мјеста и три Омбудсмена).

Приликом доношења Закона о платама у институцијама Босне и Херцеговине нису узете у обзир специфичности услова неопходних за запошљавање особља у Институцији омбудсмена које би према Закону о омбудсмену требале имати статус који имају запослени у Уставном суду Босне и Херцеговине. Чак напротив, Законом о платама стављене су ван снаге одредбе Закона о омбудсмену за људска права, као *lex specialis*, чиме се директно оспорила независност Институције као једног од основних Паришких принципа.

Дакле, унутар Институције омбудсмена врше се три засебна мандата чији значај није препознат што се одражава и кроз чињеницу да нису осигурана материјално-финансијска средства, а исто ограничава измјену структуре Институције и њен даљи развој.

Посебно је важно указати да Институција има надлежност дјеловати и у односу на правосудне институције, без уласка у меритум предмета, што захтијева пријем одређеног

броја правника који испуњавају услове неопходне и за избор судија, а за позицију помоћника требају имати пет година радног искуства и положен правосудни испит.

Функционисање Институције омбудсмена је у средишту пажње различитих организација и органа, из разлога што је функционалност ове институције, како у сегменту заштите, тако и у сегменту промоције, гаранција заштите права грађана, али прије свега, индикатор оствареног степена владавине права према којем се мјери и степен демократичности једног друштва.

Све изнесено, пред Институцију омбудсмена и органе власти поставља озбиљан и захтјеван задатак да координисаним и усклађеним дјеловањем створе претпоставке за унапређење Институције, као централног механизма за заштиту и промоцију људских права.

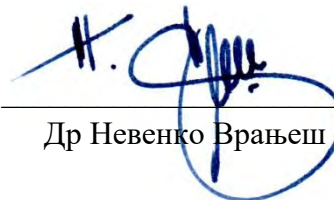
Омбудсмени Босне и Херцеговине

Др Јасминка Цумхур

Нивес Јукић

Др Невенко Брањеш

II САЖЕТАК

Права сваког појединца у Босни и Херцеговини прописана су Уставом Босне и Херцеговине, међународним уговорима или конвенцијама које је БиХ потписала, као и законима. У Преамбули Устава БиХ се наводи одлучност да се у БиХ осигурава пуно поштовање међународног хуманитарног права, те одређеност да се полази од Универзалне декларације о људским правима, међународних уговора о грађанским и политичким те економским, социјалним и културним правима, као и Декларације о правима особа које припадају националним или етничким, вјерским и језичким мањинама, те других инструмената о људским правима. Чланом II Устава БиХ се прописује да БиХ и оба ентитета осигуравају највиши ниво међународно признатих људских права и темељних слобода. Анексом VI Дејтонског споразума прописано је да су Омбудсмени БиХ механизам за заштиту и промоцију људских права. У оквиру свог мандата, Омбудсмени БиХ разматрају предмете који се односе на слабо функционисање или на повреду људских права почињену од стране било којег органа Босне и Херцеговине, њених ентитета и Брчко дистрикта БиХ. Поред овог мандата, Омбудсмени БиХ су орган за равноправност у складу са Законом о забрани дискриминације, те поступају према одредбама закона о слободи приступа информацијама и закона у владиним и министарским именованима. Предмети се формирају на основу појединачних жалби правних или физичких лица или *ex officio*.

У току 2023. године, Омбудсмени БиХ су запримили укупно 2.794 жалбе, тако да је са пренесеним предметима из претходних година (1.768) у раду било 4.562 предмета. Завршен је рад у 2.831 предмет, од чега 1.686 из 2023. године и 1.145 предмета из претходних година. Током извјештајног периода, Омбудсмена БиХ, обратило се укупно 8.366 грађана (директни контакти, писмени контакт, телефонски позиви, електронска пошта и писане жалбе).

Структура поднесених жалби, у односу на повреду права: повреде политичких и грађанских права 771 предмета; жалбе које су се односиле на кршење права економских, социјалних и културних права 741 жалба; повреде права у правосуђу и управи 709; кршења права дјете 231 жалба; дискриминација 187 жалби; повреде права лица лишених слободe 86; повреде права особа с инвалидитетом 56 и повреде права националних, вјерских и других мањина 13 жалби.

У извјештајном периоду Омбудсмени БиХ су издали 356 препорука у 488 предмета, што представља незнатно смањење од три препоруке, у односу на 2022. годину када је издато 359 препорука у 428 предмета. Статистички индикатори указују да, иако је у 2023. години смањен број поднесених жалби, истовремено је издат приближан број препорука као 2022. године, уз повећање степена реализације препорука. Омбудсмени БиХ су у 2023. години покренули активности на изради Специјалног извјештаја о имплементацији раније издатих препорука. Ова активност се може довести у везу са повећањем степена реализације препорука, јер су органи којима су упућене препоруке позвани да доставе своја изјашњења због чега препоруке нису реализоване. Достављена изјашњења органа показују да је додатно дјеловање Омбудсмена БиХ био подстицај на обавезу предузимања мјера на примјени препорука. У неким случајевима су препоруке чак биле реализоване, али одговорни органи нису о томе информисали Омбудсмене у складу са роком датим у

препоруци. Истовремено, интензивирани су директни контакти са органима којим су препоруке упућене у циљу осигурања њихове реализације.

Статистички подаци указује да је у 2023. години, упоређујући са 2022. годином, дошло до смањења броја нереализованих препорука, као и смањења броја предмета у којима орган није доставио одговор након издавања препоруке. Тако је у 242 предмета дошло до примјене препоруке (129 предмета у 2022. г.); остварена сарадња у 62 предмета (75 предмета у 2022. г.); у 90 предмета нема одговора (100 предмета у 2022. г.) и у 80 предмета препоруке нису реализоване (108 предмета у 2022. г.).

На бази запримљених жалби може се констатовати да је основна одлика извјештајног периода да је дошло до ограниченог смањења жалби запримљених у области грађанских и политичких права и то у односу на слободу приступа информацијама и медије, полицију, миграције и азил. Смањење жалби је забиљежено и у областима управе и дискриминације, док је повећање забиљежено у области правосуђа, економских и социјалних права, што је посебно изражено у односу на право на пензије, социјалну заштиту и комуналне услуге. Повећање у области економских и социјалних права је индикатор стања у којем се грађани налазе, посебно ако се узме у обзир број жалби у односу на право на пензију. Овај индикатор указује на демографске трендове у БиХ који наводе на закључак о старењу популације што за посљедицу има повећање броја особа који остварују права на пензију. Жалбе везане за социјална давања указују на питање приступа правима која су прописана законом, али и различитим видовима помоћи, укључујући једнократне помоћи. Правосудни систем у сваком друштву, као трећи стуб власти, представља кључни фактор за осигурање владавине права и сматра се корективним фактором дјеловања друга два стуба власти. Наставак тренда повећања броја жалби у овој области забрињава и захтијева хитно дјеловање.

За сваку институцију су значајне процјене ефикасности њеног дјеловања. Саставни дио ових процјена, уколико се ради о институцији која пружа услуге и сервисе грађанима су свакако повратне информације од грађана. Ово је значајно и из перспективе самих запослених, посебно у случају када је дјеловањем институције дошло до остварења права, јер то мотивише запослене да у свом раду буду још ефикаснији. Омбудсмени БиХ прате реакције грађана, како афирмативне, тако и оне које указују на слабости у систему дјеловања. Неке од повратних информација су:

„Моја највећа захвалност иде Вама, који сте испред Институције омбудсмена за људска права, рјешавали мој проблем. Хвала Вам на труду, залагању, разумијевању и правичности.“

„Веома сам захвална на вашем раду и одговору. Исплате се врше сваког мјесеца и до сада није било кашњења.“

„Захваљујем на вашој помоћи без које ко зна када бих остварила своје право. Информишем вас да сам добила рјешење за старосну пензију. Још једном се захваљујем на свему што сте учинили за мене.“

„Овим путем Вас обавјештавам да сам јуче, уз исплату пензије за август 2023. године, добила и исплату у износу од 100 КМ. Желим да Вам се захвалим на помоћи, свим предузетим радњама, љубазности и стрпљењу које сте имали за моју жалбу, да би се постигао позитиван исход.“

„Институција Омбудсмена је неколико мјесеци врло устрајно и предано радила на мојем предмету, те је у знатној мјери помогла да дођем до позитивног исхода када је у питању поништење предметног јавног позива. Законито и професионално поступање Институције омбудсмена у мојем предмету, дало ми је вјеру и наду да постоји институција која ипак може покренути одређене механизме којим би „притиснула“ службене особе одређених државних институција на досљедну примјену закона и заштиту појединаца од грубог кришења истих...Овај предмет је примјер који доказује како се заједничким устрајним дјеловањем појединца и Институције омбудсмена могу чињенично и правно „притиснути“ одговорне особе у државним институцијама на досљедну примјену законских прописа.“

„Овим путем прво што желим јесте да се захвалим Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Хвала вам на вашем труду, времену које сте издвојили, као и брзини и ефикасности рјешавања проблема. Да се нисам обратио Институцији омбудсмена, сумњам да би овако брзо ријешио мој проблем...Још једном моја захвалност иде Институцији омбудсмена за људска права, драго ми је што оваква институција постоји и што грађани могу да се ослоне на Ваш рад, као и заштиту наших људских права.“

Нажалост, регистрована су и обраћања грађана којим исказују незадовољство поступањем Институције. У неким случајевима везана су за очекивања странака да ће бити предузете радње, које излазе из оквира надлежности Институције омбудсмена за људска права БиХ. Ово се посебно односи на обраћања везана за правосуђе, гдје се очекује да Омбудсмени могу мијењати или утицати на одлуке судова. У другој групи су жалбе из којих је немогуће закључити шта је предмет обраћања Омбудсменима БиХ, па исте не буду уређене ни након што Институција упути захтјев за допуну. А у случајевима када странке указују на слабости у поступању која су у неким случајевима везана за дужину трајања поступка, Омбудсмени БиХ настоје предузети мјере којим би се ове слабости отклониле. Највећи изазов свакако представља покривање веома широког поља надлежности, које су у неким државама подијељене између више институција.

Подношене жалбе у области грађанских и политичких права су разматране од стране Одјељења за праћење грађанских и политичких права. Ове жалбе се односе на повреде права на слободан приступ информацијама, рад полиције, повреде одредби закона о владиним и министарским именованима, имовинско-правне односе, поступања инспекцијских органа, остваривања права на бесплатну правну помоћ, јавне исправе, миграције и азил, ратне штете, медије и слободу информисања, предмете корупције, вјерске слободе и религију и слободу окупљања. Током 2023. године, у оквиру овог Одјељења регистрована је 771 жалба, што представља смањење у односу на 2022. годину, када је примљено 857 жалби. Из ранијих година пренесено је 494 предмета, тако да је у раду било

укупно 1.265 предмета. Окончан је рад у 790 предмета, од чега 304 предмета из ранијих година и 486 из 2023. године. Током извјештајног периода у оквиру надлежности овог Одјељења упућено је 146 препорука. Омбудсмени су упутили 70 препорука због повреде права на приступ информацијама, у поступцима по приговорима на владина и министарска именовања 28, поступања инспекцијских органа 20, поступања полицијских органа 10, у предметима имовинско-правне природе 11, јавних исправа једна, ратних штета двије, миграција и азила једна, бесплатне правне помоћи двије, медија и слободе информисања једна препорука.

Један од кључних приоритета Босне и Херцеговине за придруживање Европској унији односи се на основна права, која између осталог садрже, право слободе изражавања и медија. У Извјештају Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2023. годину, констатује се да је Босна и Херцеговина остварила одређени напредак усвајањем Закона о слободи приступа информацијама, с циљем подстицања проактивног објављивања и транспарентности. Извјештај, као и претходних година и даље примјећује да је законодавство о праву на приступ информацијама фрагментисано, те да усвајањем новог закона на државном нивоу независност жалбеног поступка тек треба ускладити с међународним и европским стандардима. Правила о заштити података и приступу информацијама и даље се тумаче на начин који штити приватне, а не јавне интересе и таква су права недоследно осигурана на свим нивоима власти.

Када је у питању слобода приступа информацијама, Институција омбудсмена регистровала је за 10,71% мање жалби у 2023. години у односу на 2022. годину. Током 2023. године у овој области Институција је издала 70 препорука. Анализирајући жалбене основе, највећи дио њих, тачније 92 жалбе или 33,45 % односио се на неодлучивање органа по запримљеним захтјевима, односно одлучивање по захтјевима након протекла законског рока. Затим, 27 жалби односно 9,81% односиле су се на одбијање приступа информацијама, неадекватно утврђивање изузетака и провођење теста јавног интереса и кршење права двостепености поступка.

У 2023. години дошло је до усвајања Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине. Усвајањем овог закона, Брчко дистрикт БиХ остао је без законског основа за осигурање примјене слободе приступа информацијама, јер новоусвојени закон, уређује приступ информацијама само у институцијама Босне и Херцеговине. Омбудсмен за људска права БиХ је надлежан за евиденције везане за службеника за информисање, те евиденције о броју запримљених захтјева, врсти тражених информација, броју донесених рјешења, броју коначних рјешења и др. Институција Омбудсмена обавезна је и да сачини годишњи извјештај о стању у области слободе приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине који доставља надлежним институцијама.

Право на имовину загарантовано је одредбама Устава БиХ и Европске конвенције чији члан 1. Протокол 1. гарантује да: „Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање свога посједа. Нико не може бити лишен свога посједа осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.“ У 2023. години запримљено је 120 жалби у односу на имовину, што је три жалбе више него у 2022. години.

У 11 предмета је упућена препорука означеним одговорним органима. Жалбе које се односе на повреду права на имовину изјављене су због ометања у уживању имовинских права, истовремене повреде права на имовину и права на дом, немогућности приступа имовини, због проблематике заштићеног јавног добра, односно историјског споменика и права грађана на приступ имовини која је путном комуникацијом повезана са истим, као и непредузимања одговарајућих управних, административних, инспекцијских радњи надлежних органа у складу са позитивним законодавством и међународним стандардима у погледу заштите права на имовину. Обавеза надлежних органа свих нивоа власти јесте успоставити правни оквир, ефикасне органе управе у чијој надлежности је одлучивање о имовинско–правним питањима, механизме надзора односно ефикасне инспекцијске органе који ће у складу са својом надлежношћу пратити примјену и евентуална кршења правних прописа. Поступање правосудних органа и органа кривичног гоњења мора бити благовремено и ефикасно.

Осим права на имовину чланом II/3.(ф) Устава Босне и Херцеговине гарантује се и право на дом, а чланом 8. став 1. Европске конвенције неповредивост дома, што у контексту схватања Европског суда подразумијева и заштиту од буке. Омбудсмени БиХ су разматрали неколико предмета везано за буку те истакли да заштиту од буке осигуравају надлежни органи ентитета, кантона, градова и општина, али и власници извора звука у складу са одредбама правних прописа којима је регулисано ово питање.

Омбудсмени БиХ примјећују пораст предмета везаних за просторно урбанистичке планове у случајевима када се ради о локалним заједницама (општине и градови) на чијој територији се налазе значајни објекти који су појединачним рјешењима надлежног органа регистрована као споменици културе, градитељског наслеђа, историјског значаја или природног наслеђа. Ово питање захтијева укључивање свих субјеката у консултације у циљу проналажења најбољих рјешења.

Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини прописано је да све избјеглице и расељена лица имају право да се слободно врате својим кућама, право на поврат имовине која им је одузета током непријатељстава од 1991. године, као и надокнаду имовине која им се не може вратити (поглавље I, члан 1. став 1). Обнова оштећених стамбених објеката, изградња нових тамо гдје су у потпуности порушени, односно правична накнада штете, представља предуслов за имплементацију претходно наведене одредбе на цијелом простору Босне и Херцеговине. У 2023. години за примљено је девет предмета везаних за питање ратне штете на имовини подносилаца жалбе, због не/могућности обнове оштећених објеката и питања процедура јавних позива, и упућене двије препоруке. Жалбе везане за питање ратне штете на имовини подносилаца жалбе, односе се на немогућност обнове оштећених објеката и питања процедура јавних позива. Уочене су слабости административног поступка који претходи одлучивању о праву на финансијска средства као и пасивност органа приликом утврђивања чињеничног стања и стварних потреба апликаната при јавним позивима који се односе на реконструкцију и обнову стамбених јединица у циљу повратка. Омбудсмени БиХ указују на важност да надлежни органи власти предузму све мјере и активности како би се омогућила реконструкција и обнова ратом уништених стамбених јединица, као и да се приликом додјеле средстава за обнову и реконструкцију стамбених јединица у циљу повратка, поштују процедуре прописане

законским и подзаконским прописима уважавајући стварно чињенично стање на подручју локалних заједница.

Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини дефинисано је право на повратак, према којем ће стране потписнице осигурати да се избјеглицама и расељеним лицима дозволи безбједан повратак, без ризика узнемиравања, застрашивања, прогона или дискриминације, нарочито због њиховог етничког поријекла, вјерског опредјељења или политичког мишљења. Омбудсмени, поступајући у складу са својим надлежностима, а на темељу информација из медија о нападу на повратнике отворили су истраге по службеној дужности, те саопштењем за јавност указали на важност правовременог дјеловања полиције и тужилаштва у циљу расвјетљавања сваког појединачног инцидента ове врсте, а све надлежне институције да активно дјелују против говора мржње, како би се спријечиле ситуације које могу представљати узнемиравање, застрашивање или физички напад на повратника и имовину повратника. Омбудсмени БиХ посебно истичу да је осигурање уживања људских права без дискриминације основ за развој свих локалних заједница у Босни и Херцеговини. Повратници представљају посебно рањиву категорију, имајући у виду чињеницу бројчане мањине, због чега би власти требале са већом пажњом сагледати њихове потребе. Све надлежне институције морају у већој мјери активно дјеловати против говора мржње и осигурању већег степена толеранције, како би се спријечиле ситуације које могу представљати узнемиравање, застрашивање или физички напад на повратника и имовину повратника.

Током 2023. године Омбудсмени су разматрали 138 жалби на рад полиције, што је 15 жалби мање него у 2022. години. Упућено је 10 препорука. Жалбени разлози се односе на непоступање полиције по пријавама грађана, због непрофесионалног поступања полицијских службеника, непоступања по пријавама грађана који захтијевају реакцију због повреде права на мирно уживање имовине, пропуста у поступању полиције као органа управе, пропуста у начину запримања пријаве, прекорачења у употреби силе, повреде начела пропорционалне националне заступљености у конкурсним процедурама. У одређеном броју предмета жалбе су изјављене због радњи које су полицијски службеници предузимали и које представљају њихов редован рад. Ове жалбе Омбудсмени БиХ, након утврђеног чињеничног стања, оцијенили су неоснованим. Омбудсмени БиХ су током поступака указали да у вршењу својих дужности, полицијски службеник мора дјеловати на непристрасан и законит начин, вођен јавним интересом да служи и помаже јавности промовишући развој и очување демократске праксе, у складу са заштитом људских права и основних слобода, због чега је неопходно преиспитати дјелотворности и независности успостављених механизма надзора над радом полицијских службеника. У односу на конкурсне процедуре за примљене су жалбе на конкурсну процедуру, а везано за националну заступљеност. Задатак руководиоца полицијско-безбједносних агенција свих нивоа власти у Босни и Херцеговини, осим што морају водити рачуна о најбољем интересу и успјеху агенције/организације којом руководе, обавезни су осигурати управљање људским ресурсима у својим агенцијама/организацијама тако да осигурају да приликом пријема у радни однос, односно приликом унапређивања запослених, као и остваривања права из и по основу радног односа, имају у виду како квалификациони и професионални профил особља, тако и националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у

структури запослених агенције/организације којом руководе, а у складу са обавезама из устава и закона.

Омбудсмени континуирано указују да је потребно преиспитати дјелотворност и независност успостављених механизма надзора над радом полицијских службеника. Уочено је да се након притужбе коју грађани изјаве на рад полицијског службеника, проведе формално-правна процедура, која у највећем броју случајева резултује констатацијом надлежног органа да је притужба неоснована.

Инспекцијски надзор - У извјештајном периоду запримљена је 81 жалба због непредузимања радњи и мјера у складу са надлежностима и улогом инспекцијских органа, што је шест жалби мање него у 2022. години и упућено 17 препорука. Жалбе су изјављене због непредузимања радњи и мјера у складу са надлежностима инспекцијских органа коју имају. Својим препорукама Омбудсмени су надлежним органима указали на законом прописане обавезе, неопходност извршења инспекцијског надзора у конкретним правним стварима, потребу доношења управних аката, неопходност осигурања права на правни лијек, обавезу извршења донесених рјешења, повреде права на приступ информацијама. Органи власти, али и сами инспекцијски органи континуирано морају дјеловати у циљу отклањања слабости у функционисању инспекцијских органа те на јачању њихове улоге као превентивног, корективног и репресивног органа, чиме се осигурава провођење позитивних законских прописа, успостављање добре управе и владавине права.

Омбудсмени су током 2023. године разматрали 98 жалби везано за владина и министарска именована, што је за шест жалби мање него у претходном извјештајном периоду, а упућено је 28 препорука. Поступци пред Институцијом су вођени по приговорима због повреде основних принципа законитости, квалитета, независне провјере, отворености и транспарентности, равноправне заступљености, као и повреде права на правни лијек, у поступцима именована директора јавних органа и установа, председника и чланова управних и надзорних одбора јавних установа и предузећа, комисија које дјелују у оквиру законодавних органа. Запримљене су и жалбе због одлука извршне власти о разрјешењу именованих лица у регулисаном органу, односно, особа именованих у надзорне и управне одборе јавних предузећа, противно позитивним законским прописима и подзаконским актима регулисаног органа, прије истека мандата, што потенцијално може довести до поступака пред надлежним правосудним органима, који резултују финансијским теретом за јавни субјект уколико се утврди основаност тужбеног захтјева. У поступку у којем се утврде повреде принципа закона о владиним, министарским и другим именованима, Омбудсмени, дјелујући у оквиру своје надлежности могу упутити препоруку да се предметни избор поништи и поново законито проведе.

С обзиром да је законима прописан начин спровођења јавног конкурса, оцјењивање и бодовање, те предлагање ранг-листе и најуспјешнијег кандидата, оцјењивање кандидата у смислу креирања ранг листе успјешних кандидата, требало би представљати гаранцију да ће на позицију бити именовани најбољи кандидати. Кандидати за које није дата сагласност за именовање требају бити обавијештени о разлозима који морају бити јасно образложени, на начин да не пружају простор за злоупотребе и самовољно одлучивање. На такав начин

се осигурава непристрасан поступак, јача повјерење у активности органа и начело транспарентности.

У 2023. години је регистровано 11 предмета везаних за права страних држављана, осам предмета мање него у 2022. години, а упућена је једна препорука. Жалбе страних држављана који бораве на простору Босне и Херцеговине су изјављене због онемогућавања уласка у Босну и Херцеговину лицима који су у потреби за међународном заштитом, поступања полицијских службеника према особама које траже азил, незадовољства због смјештаја и услова боравка у Имиграционом центру, незадовољства одлукама надлежног органа којим се одбија захтјев за привремени азил, привремени боравак и др. Жалбе су разматране у оквиру надлежности Омбудсмена, а у односу на примјену одредби Закона о странцима Босне и Херцеговине, Закона о азилу Босне и Херцеговине и међународних стандарда људских права који су дио правног система Босне и Херцеговине. Уочен је проблем смјештаја дјете која се налазе у покрету на територији Босне и Херцеговине, без родитеља или старатеља, због чега Омбудсмени траже ургентно поступање надлежних органа како би се дјети у што краћем року одредио старатељ и на тај начин заштити најбољи интерес дјетета. Пред Институцијом је у току свеобухватно истраживање у циљу израде „Специјалног извјештаја о стању људских права особа без држављанства (апатрида) и особа под ризиком од апатридије на територији Босне и Херцеговине“.

Током 2023. године запримљено је девет жалби које се односе на поступање надлежних органа везаних за уписе физичких и правних лица у евиденције успостављене у складу са позитивним законским прописима.

Током 2023. године евидентирана су четири предмета везана за слободу окупљања. Након напада на активисте невладиних организација, новинаре, припаднике LGBT заједнице и грађане у 2023. години. Омбудсмени су позивали све надлежне институције, а првенствено органе кривичног гоњења, да приоритетно предузму мјере из своје надлежности у циљу осигурања безбједности, права на рад и остваривање основних људских права свих грађана, гарантованих Уставом и међународним конвенцијама које имају директну примјену у домаћем правном систему. Поштујући начело независности правосуђа, Омбудсмени су изразили наду да ће правосудне институције адекватно уважити елемент мржње као квалификацијску околност у случају утврђивања кривичне одговорности било којег учесника поменутих догађаја.

У извјештајном периоду Институцији су се обраћали чланови удружења радио аматера указујући на питање односа унутар самог удружења. Омбудсмени уочавају слабости правних прописа који регулишу рад удружења, питање статуса удружења од јавног интереса, што је посебно значајно због чињенице да удружење које је уписано у регистар може проводити програме и пројекте од јавног интереса и остваривати права на средства из буџета. У случају жалби које се односе на питање проблема унутар удружења Омбудсмени немају надлежност за поступање јер се не ради о јавним органима.

Током 2023. године запримљено је седам жалби у односу на медије и које укључују: напад на новинаре, оштећења имовине новинара, радњи које новинари оцјењују притиском на њихов рад, потешкоће са којима се сусрећу новинари приликом прикупљања релевантних

информација. Омбудсмени подсјећају на закључке, мишљења и препоруке из Специјалног извјештаја о положају новинара и случајевима пријетњи новинарима у Босни и Херцеговини, а имајући у виду да без обзира на протек времена, не може се уочити значајан напредак. Надлежним органима је указано да је нужно да се напад на новинаре у кривичним законима дефинише као посебно кривично дјело или као тежи облик кривичног дјела напада на службено лице у вршењу службене дужности.

Принципи једнакости и недискриминације, који подразумијевају и једнакост свих особа пред законом, чине темељ међународне заштите људских права. Како би се осигурало поштовање ових принципа, нужно је осигурати ефикасну правну заштиту најрањивијим, социјално угроженим категоријама становништва у случајевима када то захтијевају интереси правде, што укључује осигурање бесплатне правне помоћи. У 2023. години запримљено је девет жалби које се односе на бесплатну правну помоћ и упућене двије препоруке. Жалбе су изјављене због повреде права на правну помоћ због неустављања система правне помоћи, нефункционалности завода за правну помоћ, незадовољства радом службеника запослених у центру за правну помоћ, повреде процедуре за пријем руководећег државног службеника у кантоналном заводу за пружање бесплатне правне помоћи. Осигуравање једнакости пред судом и другим органима државне управе се омогућава примјеном института бесплатне правне помоћи. То подразумијева успостављање механизма који, под одређеним условима, треба да пруже правну помоћ особама које се налазе у лошим материјалним приликама како би се заштитила њихова уставом гарантована права. Функционалан и ефикасан систем бесплатне правне помоћи представља гарант за једнак приступ суду рањивим категоријама становништва, те заштиту њихових права и интереса.

Током 2023. године Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи запримilo је 709 предмета, што је за 3,67% мање у односу на 2022. годину када је запримљено 736 жалби.

Област правосуђа и даље прати тренд повећања предмета, те је у поређењу са 2022. годином (регистровано 347 жалби) дошло до благог увећања броја жалби. У 2023. години запримљено је 367 жалби, а највећи број односи се на дужину трајања поступка гдје су регистроване 62 жалбе, извршење пресуда 50 жалби, жалбе на рад судија 23, жалбе које су се односиле на Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине девет, те жалбе које се односе на остале повреде права везане за поступање судова 223 жалбе (недоношење судских одлука на законом прописан начин, жалбе на рад тужилаштва, адвоката и др.). У области правосуђа издато је девет препорука. План рјешавања старих предмета и даље представља неадекватан механизам ублажавања посљедица непримјерене дужине трајања поступка, јер надлежни судови углавном достављају информацију која се односи на динамику рјешавања предмета која је заснована на хронолошком редослиједу рјешавања старих предмета. План рјешавања старих предмета даје одређену вјероватноћу када ће неки предмет доћи у разматрање од стране суда, као и да ће се поштовати редослијед запримања иницијалног акта, али не рјешава суштински проблем дужине поступка, као ни предмета који захтијевају хитно поступање. Омбудсмени подсјећају да у складу са чланом 13. Европске конвенције, право на дјелотворан правни лијек представља једно од основних права загарантованих Конвенцијом и чини саставни дио права на правично суђење.

Жалбе на поступање судија често се јављају као резултат незадовољства странака коначним исходом поступка и доношењем одлуке која није у њихову корист. У појединим предметима примијеђено је да странке саме својим поступцима доприносе проузроковању штетних посљедица. Уколико је жалба упућена Омбудсменима БиХ, а односи се на рад судије, странке се упућују на подношење притужбе Канцеларији дисциплинског тужиоца при Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, а уколико се поступак води пред Канцеларијом, Институција се истој обраћа с циљем прибављања информација које се тичу статуса предмета. Одговори Канцеларије дисциплинског тужиоца на упите Омбудсмена су типски и садрже информацију да је истрага у конкретном предмету у току, што Институција сматра недопустивим (неоправданим).

Један од механизма који Институција омбудсмена користи у превенцији и остваривању заштите људских права јесте и мониторинг односно, праћење судских поступака. Различити фактори утичу на опредјељеност Омбудсмена БиХ на коришћење овог механизма и често зависи од жалбених навода, индикација које указују на тешке повреде људских права, посебну рањивост странке (особа са инвалидитетом, особа која припада маргинализованој категорији становништва и сл., што захтијева посебан сензибилитет у поступању у таквом предмету), непримјерена дужина поступка и друго. Омбудсмени БиХ у сваком појединачном случају доносе одлуке на основу претходно презентованих параметара. Уочено је повећање броја захтјева за праћење проступка пред судовима.

Неизвршавање судске одлуке уско је повезано са правом на правично суђење, а тиме и на право на разумну дужину трајања поступка. Правоснажном судском одлуком странци у поступку досуђено је неко право, те неизвршавање исте представља наставак повреде права. Европски суд за људска права истакао је да извршење пресуде коју донесе било који суд мора се сматрати саставним дијелом „суђења“ у смислу члана 6. Конвенције.

Омбудсмени БиХ запажају да се жалбе упућене на рад Високог судског и тужилачког савјета БиХ већином односе на поступке именовања предсједника судова и судија, жалбе везане за рад дисциплинског тужиоца, непоступање по захтјевима странке, доношење подзаконских аката који су у колизији са законским одредбама и др.

Број регистрованих предмета у 2023. години, који се односе на рад тужилаштва, у односу на претходну годину остао је непромијеђен (76 предмета). Запримљени предмети указују да се жалбени основи у већини случајева односе на неблаговремено поступање органа по пријавама, односно недоношење одлука о спровођењу истрага, непостојања ефикасног механизма против одлука које доносе тужиоци (одлука о неспровођењу истраге), сматрајући да главни тужиоци по притужбама у већини случајева доносе идентичне одлуке како је то одлучио и поступајући тужилац, недовољно образлагање тужилачких одлука и друго.

Везано за поступање адвоката, у 2023. години регистровано је укупно 11 предмета, што је за два предмета мање у односу на 2022. годину. Комуникација и недовољна информисаност јављају се као један од кључних проблема у односу странка – адвокат, а што је резултат недовољне информисаности о статусу предмета и активности који исти проводи.

Током 2023. године Омбудсмени су разматрали 253 жалбе на органе управе свих нивоа власти, што представља смањење у односу на 2022. годину када су запримљене 292 жалбе. Упућена је 41 препорука. Жалбени разлози односе се непоступање органа у складу са позитивним законским прописима, дужине трајања поступка по захтјеву грађана, недоношење одлуке по захтјеву за исправку уписа у катастру непокретности, неправилности у поступцима провођења регулационих планова, жалбе због неадекватног надзора над извођењем грађевинских радова на некретнинама и бесправне градње, пропуста који су учињени при изградњи пута, непровођења правоснажних судских одлука, неправилности у поступцима за давање у закуп државног земљишта, али и на инспекцијске органе као органе управе итд. Дјелотворнија, одговорнија и транспарентнија јавна управа, која ће бити оријентисана ка грађанима и спремна да одговори свим европским захтјевима, визија је реформе јавне управе зацртане документима Стратегијом реформе јавне управе и Акционим планом 1 за њено спровођење.

У области економских, социјалних и културних права у 2023. години запримљене су 743 жалбе, што је за 66 жалби више у односу на 2022. годину. Запримљене жалбе су се у највећем броју односиле на повреде права из радних односа 233, права на пензије 174, комуналне услуге 132, социјалну заштиту 97, здравство 50, образовање 41, екологију и заштиту животне средине 16.

У односу на права из радних односа запримљене су 233 жалбе, а упућено је 35 препорука које се односе на доношење или укидање одредби интерних аката, преиспитивање одлука послодавца о промјени радног мјеста и премјештаја радника, незаконитих отказа о раду, распоређивања радника са промијењеном радном способношћу, поступке провођења јавних конкурса, постављања кандидата на радна мјеста државних службеника, дуготрајност радних спорова и одсуство дјелотворног правног лијека у радним споровима. Сврха провођења јавне конкурсне процедуре јесте запошљавање најквалитетнијег кандидата. Омбудсмени БиХ указују да сви требају имати једнаке могућности у приступу радним мјестима и учествовању у конкурсима који требају бити јавно оглашени и јасни у погледу критеријума и услова запошљавања, што је посебно значајно у јавном сектору. Конкурсне процедуре требају бити транспарентне, те у завршници, учесницима истих треба бити доступан правни лијек. Државна служба има важну улогу у процесу одлучивања о правима грађана, те је важно да изабрани државни службеници буду независни и стручни. Ова служба почива на принципу једнаког приступа, те сваки грађанин има право да се запосли у јавном сектору, при чему се врши избор најквалитетнијих и најбољих кадрова. Издате препоруке је потребно сагледати и у контексту дјеловања надлежне инспекције. Омбудсмени БиХ указују да је квалитетна инспекција рада истовремено заштитник, али и промотер радног законодавства и јавне политике у области рада, чије превентивно дјеловање треба да онемогући наступање незаконите посљедице која често резултује дугим судским поступцима. Омбудсмени БиХ желе скренути пажњу на проблем опорезивања и финансијског оптерећивања особа која се баве самосталним радом – фриленсери у Федерацији БиХ. Срж проблема представља обавеза ових особа да уплаћују доприносе за пензијско и здравствено осигурање, а да при томе не остварују статус корисника.

По повредама права из пензијског осигурања, Омбудсмени су запримили 174 жалбе, те издали осам препорука. У односу на претходну годину, уочено је повећање броја предмета које је потребно ставити у контекст демографских индикатора који указују на старење популације. Ово резултује да се повећава број и захтјева и корисника за остваривање права из пензијског осигурања што има утицај на ефикасност поступања надлежних органа, због чега се грађани најчешће обраћају Омбудсменима БиХ. Омбудсмени БиХ су мишљења да би било неопходно сачинити свеобухватну анализу капацитета надлежних органа за пензијско и инвалидско осигурање у свјетлу уочених појава. Упућене препоруке су се односиле на поступање носилаца осигурања поводом захтјева странака, исплату једнократне новчане помоћи пензионерима, уплате доприноса ради остваривања права на пензију, те измјене Закона о пензијском и инвалидском осигурању РС на начин да се дода члан у којем ће се регулисати да кориснику старосне, породичне, односно инвалидске пензије који остварује сразмјерну пензију у износу мањем од најнижег износа пензије, припада и право на разлику пензије до износа најниже пензије.

Омбудсмени указују на добру сарадњу са фондовима за МИО/ПИО, који се суочавају са великим бројем предмета од којих многи траже сарадњу са фондовима сусједних и других држава. Ово у значајној мјери утиче и на њихову ефикасност у потпуности.

У односу на социјална права, регистровано је 97 жалби, а издато је седам препорука, што је повећање у односу на претходну годину, када је упућена једна препорука. Поређења ради, у 2022. г. су регистроване 63 жалбе, те је у овој области видљиво повећање броја жалби. Упућене препоруке се односе на исплату новчане накнаде незапосленим особама, рјешавање потешкоћа у примјени Закона о родитељима његователјима Федерације БиХ у смислу окончања поступка ревизије и сачињавања приједлога надлежног министарства о измјенама и допунама Закона, преиспитивање одлука надлежних органа о санацији/реконструкцији ратом порушених стамбених објеката, препоруке које се односе на центре за социјални рад за предузимањем мјера из своје надлежности у циљу законитог обављања родитељских дужности.

Омбудсмени БиХ су препознали проблем збрињавања старих особа у свим сегментима, а посебно у случајевима збрињавања у установама социјалне заштите (старачки домови), чија регистрација и дјеловање су у неким случајевима упитни. Ово је посебно значајно с обзиром на чињеницу да у Федерацији БиХ нема инспектора социјалне заштите. То је разлог зашто су Омбудсмени БиХ приступили изради Специјалног извјештаја „Положај и права старих особа смјештених у установама у Босни и Херцеговини“. У оквиру овог Специјалног извјештаја врши се анализа законодавног оквира и његове усклађености са међународним стандардима; анализа установа за смјештај старих особа што укључује регистровање установа, надзор над радом, анализу стања и услова у установама, капацитета у погледу броја и квалификације запослених и квалитета пружених услуга, материјално-техничку опремљеност, овлашћења надлежних органа укључених у поступке збрињавања старих особа и друго.

Босна и Херцеговина се у протеклих неколико година сусрела са различитим негативним промјенама везаним за климатске промјене (поплаве, потреси, клизишта итд.). Регистроване жалбе указују да и поред уложених напора, постоје слабости система које се

негативно одражавају на отклањање посљедица тих промјена. То резултује да грађани погођени тим промјенама, у неким случајевима нису санирани штетне посљедице.

У области образовања, регистрован је 41 предмет (шест предмета мање него у 2022. г.), а издато је 12 препорука. Упућене препоруке су се односиле на преиспитивање критеријума за додјелу стипендија, ажурирању Регистра акредитованих високошколских установа на територији Босне и Херцеговине, предузимању активности у циљу подношења захтјева за стицање статуса пуноправног чланства у Европској асоцијацији за осигурање квалитета високог образовања (ЕНКА), координацију активности око утврђивања и доношења квалификацијских оквира у Босни и Херцеговини, предузимање активности и мјере у циљу проналажења рјешења проблема вредновања високошколских исправа стечених у Босни и Херцеговини, уз успостављање комуникације са надлежним институцијама земаља регије, поступке издавања дупликата диплома.

Омбудсмени БиХ указују да недовољно прецизно регулисан или недосљедно примијењен правни оквир за еквиваленцију оцјена, те испита, што оставља простор за произвољност или арбитрарност, па чак и испољавање личних или генерализованих ставова или стереотипа у погледу квалитета образовања на различитим високошколским установама, укључујући и право студента на стипендију, што доводи до повреде принципа владавине права и правне неизвјесности. Поступак избора или одређивања у погледу наставка школовања студената би требао бити максимално објективан и неутралан, јер пропуст да се одрже ови стандарди може довести до неуједначене праксе и ограничавања мобилности у области високог образовања.

У односу на право на здравствену заштиту регистровано је 50 (девет предмета мање него у 2022. години), док су у 12 предмета издате препоруке. Упућене препоруке су се односиле на доношење одлука у поступцима за утврђивање дисциплинске одговорности доктора, уврштавања лијекова на листу лијекова, приступање изради процедура с циљем поједностављивања поступака и хитнијег рјешавања захтјева за премјештање пацијената на лијечење у иностранство, предузимање неопходних радњи и осигурања правних, финансијских, материјално-техничких и кадровских услова како би дјечи, особама са потешкоћама у психо-физичком развоју, била осигурана и доступна, безусловна и континуирана здравствена услуга санације зуба у општој анестезији, измјене одредаба статута коморе доктора медицине и подзаконских аката, регулисање међусобних односа, права, обавеза и одговорности између оснивача јавних здравствених установа. Омбудсмени БиХ сматрају да је потребно сачинити свеобухватну анализу стања у области здравственог осигурања, заштите и услуге, капацитета здравствених установа, квалитета и доступности здравствене услуге, заштите права запослених у здравственим установама, што би могло бити индикатор органима законодавне, извршне власти, оснивачима и менаџерима здравствених установа на који начин треба дјеловати у циљу унапређења стања у здравству.

Омбудсмени БиХ су регистровали 132 предмета који се односе на комуналне услуге и упутили 13 препорука, пет више него претходне године. У 2022. г. је запримљено 107 жалби, што значи да је уочљиво повећање броја жалби. Регистроване жалбе су се односиле на повреду права на приступ питкој води, искључивање купаца са енергетских мрежа. Честе су жалбе на услуге у банкарском сектору, сектору осигурања и у сектору потрошача

(гријање, вода) које се углавном просљеђују омбудсменима надлежним за ове области. Омбудсмени БиХ сматрају да је потребно размотрити извјештаје ових институција у циљу сагледавања стања у овим областима.

У извјештајном периоду примљено је 16 жалби које се односе на питања екологије и заштите животне средине (двје мање него у 2022. години), а упућене су двје препоруке. Омбудсмени изражавају забринутост због тзв. SLAPP тужби, односно стратешких тужби против учествовања јавности (Strategic lawsuit against public participation), специфичног облика притиска на медије и активисте. Ове тужбе подnose финансијски моћни субјекти против појединаца и медија који су изразили критички став о питању од јавног интереса. Циљ је финансијско оптерећење туженог, како би одустао од критичког става.

Одјељење за праћење права особа лишених слободе током 2023. године примило је 86 жалби, што представља повећање у односу на 2022. годину, када је тај број износио 77. У истом периоду, издата је једна препорука. Анализа достављених жалби показује да се највећи број односио на остваривање права на здравствену заштиту, услове смјештаја у установи, коришћења ванзаводских погодности, посјете осуђеним лицима и остваривање контаката осуђених лица са члановима породице

У области заштите права особа лишених слободе, Омбудсмени БиХ примјеђују напредак на начин да су у установама за извршење кривичних санкција проширени капацитети и унапређени услови смјештаја, а што је пратило и кадровско јачање установа. Наведено је резултат значајних финансијских издвајања од стране оснивача. У установама за извршење кривичних санкција успостављене су процедуре и правила за поступке процјене и класификацију затвореника и процедуре поступања са осуђеним лицима који су зависници о дрогама, повећане су могућности за радно ангажовање затвореника и њихово образовање, те је остварен напредак у осигуравању здравствене заштите затвореника.

Омбудсмени БиХ примјеђују настојања надлежних да обезбиједи примјену међународних стандарда и истовремено усклађују домаћа законодавства са међународним стандардима.

Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, поступајући у складу са чланом 17. Факултативног протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака усвојила је Закон о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, чиме је креиран правни оквир за успостављање независног превентивног механизма. Усвајање правног оквира захтијева предузимање мјера у циљу успостављања независног превентивног механизма за што је предуслов стварање финансијских претпоставки на начин да се у буџету институција БиХ, у оквиру буџета Институције омбудсмена за људска права планира буџетска ставка за ову намјену. У задњем кварталу 2023. године уложени су напори од стране Комисије за финансије Представничког дома Парламентарне скупштине, Омбудсмена БиХ и Министарства финансија и трезора БиХ да се осигурају средства за ову намјену, а у складу и са новоусвојеном процедуром усвајања буџета Институције омбудсмена. Према овој процедури о буџетском захтјеву Институције омбудсмена одлучују Комисија за финансије Представничког дома и Заједничка комисија за људска права Парламентарне скупштине

БиХ. Усвајање буџета је предуслов за предузимање даљих радњи на успостављању независног превентивног механизма.

У области права дјетета, Одјељење за праћење остваривања права дјете је током 2023. године примило 231 жалбу што је у односу на 2022. годину повећање за 12 жалби. Жалбе грађана односе се на рад образовних установа, просвјетних инспекција, педагошких завода, центара за социјални рад, центара за ментално здравље, судова, тужилаштава и здравствених установа. Омбудсменима се ријетко обраћају дјеца, тако су регистрована само два предмета у којима се као подносиоци жалби јављају дјеца. У 27 предмета, Омбудсмени БиХ су упутили препоруке (у 2022. години 24 препоруке) од чега је 10 препорука у потпуности реализовано, четири нису реализоване, док је поводом четири препоруке остварена сарадња, а на девет упућених препорука није било одговора надлежних органа. Препоруке су се односиле на остваривање права дјетета у образовању, здравственој и социјалној заштити, као и на остваривање права дјетета на заштиту од насиља и на што ефикаснијим поступцима надлежних у заштити права дјетета која су угрожена или прекршена усљед висококонфликтних развода. Омбудсмени БиХ сматрају да је крајње вријеме да се успоставе алиментациони фондови у Републици Српској и Федерацији БиХ, како би се заштитила права дјете чији родитељи не извршавају своју родитељску обавезу и не доприносе издржавању дјетета. Поред поступања по појединачним предметима, улога Омбудсмена БиХ у области остваривања права дјетета је да у што већој мјери прати рад надлежних органа, уочава потешкоће и препреке у заштити и остваривању права дјете, указује на њих и позива на системско рјешавање проблема. Бројне активности Омбудсмена кроз рад Одјељења за праћење остваривања права дјетета имају за циљ да се УН Конвенција о правима дјетета у што већој мјери примјењује и поштује. Поштујући искуства и праксу у заштити права дјетета, Омбудсмени БиХ констатују да се пракса у погледу примјене Конвенције развија у позитивном правцу и судови основне принципе из Конвенције о правима дјетета узимају у обзир и примјењују приликом одлучивања у конкретним предметима.

Сиромаштво доводи до социјалне искључености дјете што за посљедицу има недоступност образовању, здравственој заштити, значајнијој афирмацији потенцијала дјете и немогућности запослења њихових родитеља. Све то може довести и до тзв. трансгенерацијског сиромаштва, односно репродукције сиромаштва у оквиру исте породице. Омбудсмени БиХ уочавају да не постоје новија истраживања о сиромаштву дјете у Босни и Херцеговини, али је неспорно да сиромаштво подразумијева живот и одрастање дјете без приступа битним ресурсима чија улога је пресудна за њихов развој. Посљедице одрастања у сиромаштву су тешко поправљиве јер утичу на економске, когнитивне, здравствене и социјално-емоционалне аспекте развоја дјете.

Центри за социјални рад су кључне установе у систему социјалне бриге за дјету. Пружањем мјера и услуга социјалне и породичноправне заштите грађанима, у складу са својим могућностима и капацитетима, осигурава се непосредна заштита појединаца и породица, који се налазе у стању социјалне потребе. Ово је посебно значајно када су у питању дјеца у стању потребе за социјалном, институционалном, ванинституционалном и сваким другим видом заштите, због чега дјеловање центра мора бити у складу са позитивним законским прописима, континуирано и ефикасно у најбољем интересу дјетета. Омбудсмени БиХ

сматрају да се и даље морају јачати капацитети центара за социјални рад у Босни и Херцеговини, поштујући њихов значај у заштити права дјетета.

У погледу заштите дјецe без родитељског старања, Омбудсмeни БиХ указују да у Босни и Херцеговини и даље постоје установе у којима је смјештен велик број дјецe и да је неопходно убрзати процесе деинституционализације и трансформације установа. Неопходно је размотрити све видове помоћи и подршке хранитељима и хранитељство додатно промовисати, са посебним акцентом на потребу за специјализованим хранитељским породицама за дјецу с проблемима у понашању и тешкоћама у развоју. Посебну забринутост Омбудсмeни БиХ изражавају због чињенице да је забрињавајуће мали број дјецe усвојено.

Омбудсмeни БиХ примјећују да су током 2023. године примили већи број жалби који се тиче права дјецe са потешкоћама развоју у остваривању права на образовање, али у остваривању и других права. Управо из тог разлога, сви надлежни би морали већу пажњу посветити проблемима ове дјецe у свим сегментима живота, посебно у области здравствене и социјалне заштите и у образовању. Инклузивне здравствене и образовне услуге играју кључну улогу у изградњи добрих темеља на којима дјецa с тешкоћама у развоју могу изградити квалитетне животе.

Када је ријеч о здравственој заштити дјецe, Омбудсмeни БиХ и даље инсистирају од надлежних на свим нивоима власти на бесплатној и безусловној здравственој заштити за сву дјецу.

У висококонфликтним разводима, бројна права дјецe су угрожена или прекршена, најчешће од самих родитеља. Управо из тог разлога, надлежни органи треба да предузимају адекватне мјере и активности, с циљем заштите дјетета. Поремећени партнерски односи, поступци покренути пред центрима за социјални рад, правосудним и органима кривичног гоњења представљају ускраћивање стабилног породичног окружења за дијете и имају негативну рефлексiju на дјечији емотивно-психолошки статус. Конфликтна понашања бивших брачних другова изазивају ситуације које доводе дијете у изразито неповољан положај.

Сваки облик насиља над дјецом сматра се недопустивом радњом и представља један од најтежих облика угрожавања и повреде права дјетета. Обавеза поступања одређена је бројним прописима и документима који се односе на права и заштиту дјецe, почевши од међународних докумената које је прихватила БиХ па до домаћег законодавства којим се уређују области кривичног права, породичног права, социјалне и дјечије заштите, образовања, здравствене заштите.

Вршњачко насиље поприма многе облике, а предмети у Институцији омбудсмeна указују на то да га и дјецa и родитељи доживљавају на различите начине, јер се другачије дефинишу границе прихватљивог понашања. Вријеме је за ширу друштвену акцију која подразумијева постојање јасних властитих политика и смјерница (протокола) образовних институција, како би се дјецa заштитила од вршњачког насиља и обезбиједио стални савјетодавни рад са дјецом и надзор над дјецом, уз остваривање квалитетне сарадње са родитељима дјецe. Школа не може, нити треба да се сама носи са проблемима и свакодневним изазовима у

раду са дјецом, али као институција која прва препозна и уочи забрињавајућу околност, има обавезу да укључи друге релевантне факторе у рјешавање проблема. Школама је неопходно пружити системску подршку.

Заштита права особа с инвалидитетом уређена је низом међународних стандарда, који као саставни дио Устава Босне и Херцеговине, имају уставну снагу и важност. Конвенција о правима особа са инвалидитетом, као темељни међународни инструмент, утврђује основна људска права особа са инвалидитетом с циљем промоције, заштите и осигурања пуног и једнаког уживања свих људских права и основних слобода особа с инвалидитетом, као и унапређивање поштовања њиховог урођеног достојанства. Извјештај Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2023. годину и даље препознаје категорију особа с инвалидитетом међу најрањивијим групама, истичући да нису предузети никакви кораци у рјешавању проблема у вези с лишавањем пословне способности, дискриминације темељене на статусу умјесто приступа темељеног на потребама и приступачности објектима. Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом примило је 56 предмета. Жалбе у области права особа с инвалидитетом неријетко обухватају и друга права, као што су права дјеце или економска и социјална права, тако да су жалбе ове категорије регистроване и у одјељењима која су надлежна за поступање по жалбама у односу на наведена права. Омбудсмени БиХ у свом раду настоје да развију начин праћења остваривања права особа с инвалидитетом поступајући по жалбама грађана, непосредним увидом у положај особа с инвалидитетом у градовима/општинама, сарадњом са организацијама које заступају и заговарају њихова права и интересе. Препоруке у овој области су се односиле на системско провођење постојећег законодавства против дискриминације, посебно осигуравајући укључивање особа с инвалидитетом, усклађивање домаћег законодавства са Конвенцијом о правима особа с инвалидитетом, укључујући усвајање усклађеног концепта инвалидитета и законских мјера за борбу против дискриминације темељене на инвалидитету. Важност инклузивног приступа према особама с инвалидитетом, посебно у образовању и здравству препознато је кроз предмете који су разматрани у Институцији омбудсмена. Особе с инвалидитетом суочене су с високом стопом незапослености, нижим платама, нестабилношћу, нижим стандардима у условима запошљавања, недоступношћу радног окружења, као и мањом вјероватноћом да ће бити постављене на руководеће позиције за разлику од осталих запослених (ситуација је још озбиљнија у случајевима жена с инвалидитетом).

Препреке и изазови с којима су суочене особе са инвалидитетом у свакодневном животу односе се на архитектонске препреке, неприлагођену инфраструктуру и транспорт, комуникацијске препреке које обухватају информацијску и медијску приступачност услуга и јавних сервиса.

Питање сукоба надлежности између ентитетских центара за социјални рад и Брчко дистрикта БиХ, још увијек није ријешено. Омбудсмени БиХ и даље прате сам процес именовања Савјета за особе с инвалидитетом и нове иницијативе које су упућене у парламентарну процедуру. Омбудсмени БиХ по службеној дужности воде поступак истраживања у циљу сагледавања општег стања у вези са остваривањем права глувих и наглувих особа на слушни апарат. Важност омогућавања приступачности особама с инвалидитетом у смислу остваривања права на ортопедска помагала био је основа за

упућивање препоруке Федералном министарству здравства и Заводу здравственог осигурања и реосигурања ФБиХ да приступе измјени свих потребних правних прописа у циљу прописивања права на читач екрана за слијепе и слабовидне особе.

Поштујући значај успостављања добре сарадње са организацијама цивилног друштва који у свом раду посебну пажњу усмјеравају положају и заштити права особа с инвалидитетом, Омбудсмени БиХ су се током извјештајног периода одазвали и присуствовали низу састанака/радних група/конференција. Омбудсмени БиХ препознали су улогу и значај организација који проводе активности у раду са рањивим категоријама као што су особе с инвалидитетом, уважавајући да је њихово искуство и рад на терену изузетан извор директних искустава ове категорије и додатни извор за идентификацију конкретних потреба и проблема са којим се сусрећу.

Омбудсмени БиХ су и у 2023. години покренули активности на изради Пратећег извјештаја о стању у установама у којима су смјештена лица са интелектуалним и менталним потешкоћама у БиХ. У току су измјене и допуне Породичног закона Федерације БиХ, као и Закона о ванпраничном поступку Федерације Босне и Херцеговине, којима се проводе активности на имплементацији принципа на које је указао Европски суд за људска права у пресуди Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине.

Сажетак - Дискриминација и заштита права националних и вјерских мањина

Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини повјерава Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине статус „централне институције надлежне за заштиту од дискриминације“ и у ту сврху предвиђа оснивање и рад посебног одјељења с искључивим задатком разматрања предмета дискриминације коју је починила било која правна или физичка особа у било којој области живота. У години извјештавања регистровано је 187 предмета дискриминације што начелно прати трендове из претходних година. Поред поступања по појединачним жалбама, Институција омбудсмена за људска права је у складу са унапређеним законским оквиром интензивно предузимала активности промоције антидискриминацијске заштите, које се огледају у активностима међународне и регионалне сарадње, информисању јавности, подизању свијести, провођењу кампања посвећених угроженим категоријама грађана и другим облицима превенције дискриминације.

Жалбе из области дискриминације су све комплексније, јер је препорукама Омбудсмена дата снага доказног средства у судском поступку. Због тога се Институцији омбудсмена често обраћају адвокати, невладине организације, истраживачи или институти, уско специјализовани за заштиту људских права и заштиту од дискриминације, како би остварили конкретан захтјев у судским и другим поступцима. Ово несумњиво представља напредак у провођењу Закона о забрани дискриминације, јер је то и био циљ законодавца, али и поставља питање не само капацитета гдје су за овакву улогу основане засебне институције (органи за равноправност) укључујући и у земљама региона, него и питање подршке оваквој улози Омбудсмена за људска права која није довољно препозната од стране власти. Ово је посебно изражено у чињеници да од 2009. године, када је усвојен Закон о забрани дискриминације у БиХ, којим је у члану 7 утврђено да Омбудсменима БиХ,

као органу за једнакост ће бити дозначена буџетска средства за ту намјену. До обезбјеђивања средстава Институцији омбудсмена за ту функцију никада није дошло. Омбудсмени БиХ сваке године уз свој основни буџетски захтјев Министарству финансија и трезора достављају анекс којим траже средства за извршење ове законске обавезе. Овај захтјев је поднесен и у оквиру буџета за 2024. годину и исти није прихваћен. У контексту права на заштиту од дискриминације, Институција омбудсмена је информисана да се као аргумент за постојање повреде права у судским поступцима све чешће користе специјални извјештаји по одређеним темама или категоријама угрожених права што такође представља позитиван развој.

Највећи број жалби у извјештајном периоду односи се на мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту – 43, затим слиједе жалбе на дискриминацију на основу етничке припадности 12, говор мржње осам, на основу националног или социјалног поријекла седам, на основу образовања шест, на основу сексуалне оријентације 5, на основу везе са националном мањином 4 и остало 67, у које се убрајају предмети који се у моменту регистрације на основу жалбених навода нису могли категоризовати. Често се странке обраћају са наводима о дискриминацији, али се у поступку истраге утврди да се не ради о дискриминацији према дефиницији овог појма из Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. У таквим случајевима, истрага се наставља у погледу истакнутих повреда другог права, те се у оквиру тога представљају ови случајеви.

У периоду извјештавања, Омбудсмени су издали 42 препоруке што у односу на број жалби представља највећи проценат у поређењу са другим одјељењима/повредама права, а што потврђује констатацију о комплексности и захтјевности жалби у предметима дискриминације. Препоруке су упућиване најчешће у случајевима мобинга, дискриминације на основу етничке припадности, родне равноправности, као и по осталим основама највише у области запошљавања и образовања. Препорукама је конкретно захтијевано усклађивање интерних аката са Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, предузимање мјера на превенцији дискриминације, предузимање корака ка покушају проналаска споразумног рјешења спора и успостављање других механизма за пријављивање и заштиту од дискриминације унутар саме организације. У случајевима дискриминације на основу етничке припадности, препорукама је захтијевано приоритетно обнављање инфраструктуре у повратничким срединама, једнаке могућности у коришћењу јавних ресурса, благовремено поступање у остваривању права на пензију пред надлежним фондовима, те једнаке могућности приликом конкурисања на јавне позиције, што укључује равномјерну заступљеност конститутивних народа у органима јавне власти.

Институција омбудсмена је и прије трагичних догађаја у Градачцу и другим мјестима, закључком са сједнице од 19.05.2023. године, након што је препознала потребу системског праћења и унапређења оквира за борбу против родно заснованог насиља, одлучила приступити изради „Специјалног извјештаја о родно заснованом насиљу према женама у Босни и Херцеговини“. Полазна тачка за израду оваквих суштинских докумената треба бити потпуна информација о раширености и присутности дјела ове врсте у нашем друштву, јер их често прати повишен степен стигматизације и различитих препрека у пријављивању, што укључује и негативне родне стереотипе (према женама углавном), осуду јавности, минимизирање посљедица или прихватљивост спорних понашања, што укључује физичко

насиље унутар породице. Једнако тако, неопходно је размотрити могућност измјена кривичних закона, закона о кривичном поступку те закона о заштити од насиља у породици у правцу увођења нових кривичних дјела – тешко убиство особе женског пола.

Током 2023. године Омбудсмени БиХ су разматрали предмете дискриминације конститутивних народа у погледу заступљености у органима јавне власти, али и право на употребу језика и писма.

У погледу права националних и вјерских мањина, у 2023. години регистровано је 14 предмета везаних за остваривање права ромске националне мањине, и најчешће се односе на право на језик, информисање и осигурање уживања економско-социјалних права. Поред идентификованих изазова специфичних и за друге земље транзиције, па и поједине земље Европе, мањине у Босни и Херцеговини суочене су са маргинализацијом и због специфичног политичког контекста и гдје односе у структурама власти углавном обликују доминантне етничке групе.

Медији

Јавност је двоструко важна када је ријеч о раду Омбудсмена. Пишући о активностима Омбудсмена, медији чине његов рад транспарентним, ефикасним и јачају његов ауторитет. С друге стране, пишући о збивањима у друштву, медији достављају Омбудсмену информације о кршењу људских права, на основу којих Омбудсмен по сопственој иницијативи покреће истраге.

Омбудсмен располаже са неколико инструмената путем којих информише јавност о темама из области људских права. Саопштења у којим Омбудсмени исказују свој став заснован на међународним стандардима људских права, информишу јавност о темама кршења људских права. Поред тога Омбудсмени сажетке донесених препорука редовно објављују на својој веб страници како би могли послужити као смјернице у раду надлежних органа. Објављивање информација и организовање прес конференција поводом догађаја као што су представљање годишњих и специјалних извјештаја, конференције и округли столови, састанци са представницима цивилног друштва се користе за подстицање медија како би теме из области људских права учиниле доступним јавности. На локалном нивоу предузете су активности на успостављању сарадње са медијима како би се грађанима приближио рад Омбудсмена и указало на могућност обраћања овој Институцији као механизму за заштиту њихових права. На овај начин реализована су, између осталог, гостовања представника Омбудсмена у Приједору, Градишци и Прњавору. Такође, медији су били присутни и приликом одржавања састанака Омбудсмена са невладиним организацијама у неколико градова Босне и Херцеговине.

У извјештајној години укупно је реализовано 139 наступа у медијима. Поред аудио и видео изјава (интервјуи, изјаве, гостовања у ТВ и радио емисијама), одговори за медије достављани су и писменим путем. О активностима Омбудсмена су извјештавали и писали штампани и електронски медији. Најчешће коришћена новинарска форма у извјештавању су биле вијести, извештаји и интервјуи. Тако су се информације о раду Омбудсмена могле пронаћи на БХРТ-у, Федералној телевизији, РТРС-у, Н1, Новој ТВ, Ал Џазира Балканс,

Радио Слободној Европи, Ослобођењу, Независним новинама, Гласу Српске као и новинским агенцијама СРНА и ФЕНА, порталима, те бројним другим медијским кућама. Грађани, а тако и медији, информације о активностима Омбудсмена могли су пронаћи и на интернет страници ове Институције. Током 2023. године на овај начин је објављено више од 474 различитих садржаја. У том периоду веб - страница је посјећена 48.060 пута, приликом чега је прегледано више од 133.990 странице са садржајима који су објављени. Највише посјета је забиљежено из Босне и Херцеговине, САД-а, Хрватске, Србије, Њемачке, Холандије и Аустрије, а веб-страница посљедњих година биљежи и значајан број посјета и из Кине.

У изјавама за медије Омбудсмени су најчешће представљали улогу и функцију Институције, конкретне предмете који се налазе у њеном раду, препоруке, као и остале индикаторе којима се оцјењује опште стање људских права у Босни и Херцеговини. По темама, интерес медија примарно је био фокусиран на три области, и то дискриминацију, дјечија права, те грађанска и политичка права. У области дискриминације, било је ријечи о положају LGBT популације, говору мржње, те дискриминацији по различитим основама, укључујући полну, старосну и друге видове дискриминације. У подручју дјечијих права, Омбудсмени су за медије говорили о образовању, вршњачком насиљу, малољетничким браковима, алиментацији, те улози центара за социјални рад у заштити права дјете. У изјавама на тему остваривања грађанских и политичких права, Омбудсмени су се осврнули на слободу изражавања и медијске слободе, миграције и право на приступ информацијама. У изјавама за медије Омбудсмени или други представници Институције су говорили и о другим областима људских права и основних слобода, укључујући теме из области економских, социјалних и културних права, права особа са инвалидитетом и права особа лишених слободе.

Сарадња са органима и институцијама, НВО и цивилним сектором

Институција омбудсмена представља мост комуникације између грађана и власти и од квалитета сарадње са институцијама власти зависи рјешавање конкретних предмета. Важан дио мандата Институције представља превенција кршења људских права, прије свега промоција стандарда људских права које је држава чланица ратификовала те тиме преузела обавезу њихове примјене која подразумијева усвајање законодавних, административних и других мјера. Омбудсмени БиХ су у 2023. години дјеловали у правцу јачања сарадње са представницима законодавне и извршне власти на свим нивоима, а посебно је интензивирана сарадња са локалним заједницама.

Најзначајније активности на промоцији људских права су свакако едукативни садржаји, конференције, тематски састанци, радионице, медијска обраћања и сл. За остваривање ове активности кључна је сарадња са, академском заједницом, заштитницима људских права, медијима и другим субјектима који се баве људским правима.

У 2023. години Омбудсмени БиХ су наставили успјешну сарадњу на међународном плану, али и са међународним организацијама које раде и дјелују у Босни и Херцеговини. Фокус је и даље на јачању људских права у било којем концепту, као друштвеном приоритету демократског друштва.

Посебно значајна сарадња је остварена у одређеним активностима са Канцеларијом Савјета Европе у Босни и Херцеговини, Мисијом ОЕБС-а у Босни и Херцеговини, Канцеларијом резидентног координатора УН-а у Босни и Херцеговини (UNDP, UNICEF, UNFP, UNHCR, IOM, UN WOMEN) као и другим међународним организацијама које дјелују у Босни и Херцеговини и баве се заштитом људских права.

Институција омбудсмена има остварену сарадњу са свим међународним и регионалним националним институцијама, органима за једнакост, омбудсменима за дјецу, омбудсменима за заштиту права инвалидних особа, представницима за информисање итд.

У 2023. години, Омбудсмени БиХ су одржали консултативне састанке у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци на која су позвана сва удружења која активно дјелују у тим заједницама. Значај консултативних састанака са цивилним друштвом је вишеструк. На овај начин Омбудсмени добијају информацију о стању људских права у заједници, али и смјернице у којем правцу би та питања требало рјешавати. Састанцима се успоставља и структура за сталну сарадњу и одржавање контаката са локалним заједницама. Теме састанака су биле улога и позиција Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и организација цивилног друштва у Босни и Херцеговини, могући и одрживи концепти пружања узајамне подршке као и позитивни аспекти сарадње у смислу заштите и заговарачког приступа. У процесу консултација са Омбудсменима БиХ учествовале су 52 невладине организације.

III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2023. ГОДИНИ

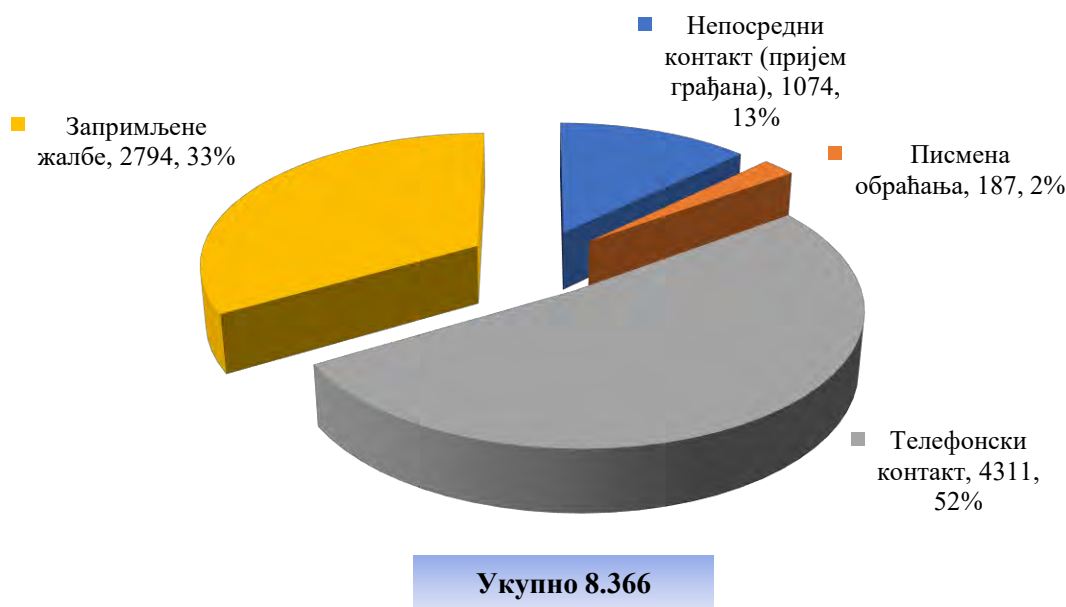
Током 2023. године Институција омбудсмена запримила је укупно 2.794 жалбе. У 2023. години архивиран је укупно 2831 предмет, од тога 1686 предмета из 2023. године и 1145 предмета из претходних година. Током извјештајног периода, Институцији омбудсмена се обратило укупно 8366 грађана (директни контакти, писмени контакт, телефонски позиви, електронска пошта и писане жалбе). У графикону 2 дат је приказ обраћања грађана Омбудсменима БиХ у 2023. години.

Графикон 1. Преглед основних индикатора везаних за рад Институције

Табела 1. Структура поднесених жалби, у односу на повреду права

ОДЈЕЉЕЊЕ	Запримљено у 2023
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјете	231
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом	56
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	13
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	741
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права	771
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације	187
07 - Одјељење за праћење остваривања права особа лишених слободе	86
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	709
УКУПНО	2794

Графикон 2. Приказ обраћања грађана Институцији омбудсмена

У извјештајном периоду Омбудсмени БиХ су издали 356 препорука у 488 предмета, што представља незнатно смањење од три препоруке, у односу на 2022. годину када је издато 359 препорука у 428 предмета. Статистички индикатори указују да, иако је у 2023. години смањен број поднесених жалби, истовремено је издат приближан број препорука као 2022. године, уз повећање степена реализације препорука.

Омбудсмени БиХ су у 2023. години покренули активности на изради Специјалног извјештаја о имплементацији раније издатих препорука, с циљем унапређења поступка сачињавања и дефинисања препорука од стране Омбудсмена БиХ, како би се органима власти олакшала примјена истих. Органи су позвани да доставе изјашњења из којих разлога препоруке нису реализоване. На тај начин интензивирани су директни контакти са органима којим су препоруке упућене у циљу осигурања њихове реализације.

Статистички подаци указују да је у 2023. години, поређећи са 2022. годином, дошло до смањења броја нереализованих препорука, као и смањење броја предмета у којима орган није доставио одговор након издавања препоруке. Степен реализације препорука приказан је у табели 2.

Табела 2. Степен реализације препорука

Начин реализације препорука у предметима	Број предмета с издатом препоруком у 2023. години	Број предмета с издатом препоруком у 2022. години
Реализована	242 (49,59%)	129 (30,14%)
Остварена сарадња	63 (12,91%)	75 (17,52%)
Дјелимично реализована	13 (2,66%)	16 (3,74%)
Нема одговора	90 (18,44%)	100 (23,36%)
Није реализована	80 (16,39%)	108 (25,23%)
Укупан број предмета с издатом препоруком	488	428

IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА

4.1. Увод

Међународни пакт о грађанским и политичким правима саставни је дио правног система Босне и Херцеговине¹. Свака држава чланица Пакта обавезала се да ће поштовати и гарантовати права призната у овоме Пакту свим особама на свом подручју и подручјима која се налазе под њеном јурисдикцијом без обзира на разлике, као што су раса, боја коже, пол, језик, вјера, политичко или друго увјерење, национално или социјално поријекло, имовина, рођење или нека друга околност. Тамо гдје то још није уређено постојећим законима или другим мјерама, свака држава чланица се обавезује да ће, у складу са својим уставним поступком и одредбама Пакта, предузети потребне кораке како би се усвојиле законске и друге мјере потребне за остваривање признатих права.²

Одјељење за праћење грађанских и политичких права разматра жалбе због повреде права на слободан приступ информацијама, рад полиције, повреде одредби закона о владиним и министарским именованима, имовинско-правне односе, рад инспекцијских органа, права на бесплатну правну помоћ, јавне исправе, миграције и азил, ратне штете, медије и слободу информисања, предмете корупције, вјерске слободе и религију и слободу окупљања.

4.1.1. Статистика

Током 2023. године, у оквиру Одјељења за праћење остваривања политичких и грађанских права, регистрована је 771 жалба, што представља смањење броја у односу на 2022. годину када је запримљено 857 жалби. Из ранијих година пренесена су 494 предмета, тако да је у раду било укупно 1265 предмета. Окончан је рад у 790 предмета, од чега 304 предмета из ранијих година и 486 из 2023. године.

Према разматраним повредама права број жалби је следећи: приступ информацијама 275, полиција 138, владина и министарска именовања 98, имовинско-правни односи 120, инспекције 81, правна помоћ 9, јавне исправе 9, миграције и азил 11, ратна штета 9, медији и слобода информисања 7, предмети корупције 4, вјерске слободе и религија 2 и слобода окупљања 4.

Током извјештајног периода у оквиру надлежности овог Одјељења упућено је 146 препорука.

Омбудсмени су упутили 70 препорука због повреде права на приступ информацијама, у поступцима по приговорима на владина и министарска именовања 28, инспекцијским органима 20, полицијским органима 10, у предметима имовинско-правне природе 11, јавних

¹ Устав Босне и Херцеговине, Анекс I Додатни споразуми о људским правима који ће се примјењивати у Босни и Херцеговини.

² Међународни пакт о грађанским и политичким правима-текст Пакта, https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2013031901595385cro.pdf.

исправа 1, ратних штета 2, миграција и азила 1, бесплатне правне помоћи 2, медија и слободе информисања 1 препорука.

Највећи број препорука упућен је због непоступања јавних органа по одредбама закона о слободи приступа информацијама, кршења принципа утврђених законима о владиним, министарским и другим именованима, инспекцијским органима због пропуштања радњи из оквира инспекцијског надзора, због неефикасног поступања органа управе у поступцима имовинско-правне природе, полицијским органима због непредузимања законских радњи из оквира њихове надлежности, ентитетским и локалним органима власти ради заштите права и имовине повратника. Препорукама је одговорним органима указано и на обавезу сарадње с Омбудсменима Босне и Херцеговине, након што су се, у поступцима истраге, оглушили на позив за изјашњење и достављање релевантних информација.

4.2. Право на приступ информацијама

Право на приступ информацијама једно је од основних људских права и представља интегрални дио права слободе изражавања. Ово право утемељено је у основним принципима на којима почивају Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода³ и Пакт о грађанским и политичким правима⁴. Ово право уско је везано за транспарентност јавне власти, као један од стубова демократије, и један је од средстава у борби против корупције. Обавеза државе је да осигура несметан и олакшан приступ информацијама. Посебно је значајно да приступ информацијама буде проактиван на начин да власт објављивањем, информације чини доступним јавности и тиме смањи проактивну улогу грађана.

У том смислу, Комитет за људска права Уједињених нација, кроз Општи коментар број 34. на члан 19. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, дао је одређене смјернице које представљају релевантно тумачење слободе мишљења и изражавања загарантоване чланом 19. Пакта⁵. Општи коментар наводи да члан 19. став 2. Пакта обухвата право на приступ информацијама у посједу јавних органа, а такве информације укључују евиденцију коју води јавни орган, без обзира на облик у којем су подаци похрањени, њихов извор и датум сачињавања. Како би се остварило право на приступ информацијама, државе чланице требале би дјеловати проактивно, пласирати у јавност информације од јавног интереса, те осигурати једноставан, брз, ефикасан и практичан приступ информацијама. Државе чланице би требале утврдити потребне поступке/процедуре, према којима се може остварити приступ информацијама. Јавни органи би требали навести разлоге за свако одбијање приступа информацијама, те је у том смислу потребно успоставити механизам за жалбе када се приступ информацијама одбија, односно када органи пропусте поступити по захтјевима.

Један од кључних приоритета Босне и Херцеговине за придруживање Европској унији односи се на основна права, која између осталог садрже, право слободе изражавања и

³ Видјети члан 10. Конвенције.

⁴ Видјети члан 19. Пакта.

⁵ <https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/gc34.pdf>.

медија⁶. У Извјештају Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2023. годину⁷, констатује се да је Босна и Херцеговина остварила одређени напредак усвајањем Закона о слободи приступа информацијама, с циљем подстицања проактивног објављивања и транспарентности. Извјештај, као и претходних година и даље примјећује да је законодавство о праву на приступ информацијама фрагментисано, те да усвајањем новог закона на државном нивоу независност жалбеног поступка тек треба ускладити с међународним и европским стандардима. Правила о заштити података и приступу информацијама и даље се тумаче на начин који штити приватне, а не јавне интересе и таква су права недоследно осигурана на свим нивоима власти.

У децембру 2023. године одржан је седми састанак Пододбора за правду, слободу и безбједност (у даљем тексту: Пододбор) у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању између Европске уније и Босне и Херцеговине. Резултат овог састанка је да Комисија очекује видљиви напредак у области правде, слободе и безбједност у складу са 14 кључних приоритета наведених у Мишљењу, те нагласила да ће реформе за јачање владавине права бити од кључног значаја за Босну и Херцеговину. Представници Европске комисије су истакли важност слободе изражавања и медија, заштите новинара и медијских радника, као и финансијске одрживости и политичке независности јавног РТВ система. Препоруке Пододбора, проистекле из кључног приоритета 12. из Мишљења⁸, упућују на важност измјене законодавства на државном нивоу у циљу успостављања независног и специјализованог механизма за надзор, укључујући жалбени поступак у питањима која се односе на слободу информисања⁹. Препоруке се односе и на важност осигуравања правилног провођења Закона о слободи приступа информацијама у институцијама Босне и Херцеговине и благовремено усвајање подзаконских аката, као и успостављања Централног портала података и проактивног објављивања информација¹⁰. Израда законодавства о слободи приступа информацијама на нивоу ентитета и Брчко дистрикта треба бити усклађено како у цијелој земљи тако и са релевантним европским стандардима и *acquisem* ЕУ, користећи модел закона о слободном приступу информацијама који је израдила СИГМА као основу за израду нових закона и испуњавање препорука ТАИЕХ-а. Пододбор препоручује да се прије процедуре усвајања, Комисији требају доставити нови нацрти закона у раној фази израде како би се осигурала њихова усклађеност са *acquisem* ЕУ и релевантним стандардима. Препоруке упућују на потребу спречавања предузимања било каквих корака који би додатно угрозили слободу изражавања и медијски простор.

На сличан начин, Универзални периодични преглед о стању људских права у Босни и Херцеговини¹¹ упутио је препоруке које се односе на слободу мишљења и изражавања и

⁶ Мишљењем Европске комисије од 29.05.2019. године Босна и Херцеговина обавезала се испунити 14 кључних приоритета из области демократије/функционалности, владавине права, основних права и реформе јавне управе, а као услов да би Европска комисија препоручила отварање преговора са Босном и Херцеговином за приступање Европској унији.

⁷ https://www.eeas.europa.eu/eeas/klju%C4%8Dni-nalazi-iz-izvje%C5%A1taja-za-bosnu-i-hercegovinu-za-2023-godinu_bs?s=219.

⁸ Кључни приоритет 12. из Мишљења - Гарантовати слободу изражавања и медија и заштиту новинара, прије свега (а) осигуравањем одговарајућег судског епилога у случајевима пријетњи и насиља против новинара и медијских радника, и (б) осигуравањем финансијске одрживости јавног РТВ система.

⁹ 3. квартал 2024. године.

¹⁰ 3. квартал 2024. године.

¹¹ <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/upr/ba-index>.

слободу приступа информацијама. Једна од препорука упућених Босни и Херцеговини је гарантовање слободних и независних медија и промовисање отвореног демократског медијског окружења у погледу слободе мишљења и изражавања, те права на приступ информацијама. Ова препорука у ширем смислу, у складу је са препорукама Пододбора, те кроз посматрање општег начела упућује на важност слободе изражавања, те обавезу Босне и Херцеговине да ради на унапређењу и промоцији људских права у овој области.

4.2.1. Статистика

Када су у питању статистички подаци везани за приступ информацијама, уочљиво је смањење броја запримљених жалби. У току 2023. године запримљено је 275 жалби (308 жалби у 2022. години), што чини смањење од 10,71%. У области приступа информацијама издато је 70 препорука.

Најчешћи основ за обраћање подносилаца жалбе, као и у претходном периоду, односио се на жалбе којима се указује на неодлучивање органа по запримљеним захтјевима, односно одлучивање по захтјевима након протеча законског рока 92 жалбе, одбијање приступа информацијама 27 жалби, неадекватно утврђивање изузетака и провођење теста јавног интереса и кршење права двостепености поступка. Оно што је примјетно у извјештајном периоду јесте смањен број жалби којим се указује на повреду закона на државном нивоу и гдје су углавном жалбе поднесене према старом закону о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини.¹² У односу на нови закон запримљен је мањи број предмета, које се искључиво разматрају према одредбама Закона о омбудсмену за људска права БиХ, с обзиром да према новом закону о слободи приступа информацијама Омбудсмени БиХ немају мандат за поступање по истим.¹³

4.2.2. Законодавство

Слобода приступа информацијама у Босни и Херцеговине уређена је законима на државном нивоу и ентитетима. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине усвојила је Закон о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине.¹⁴ Оваквим дефинисањем назива закона утврђена је примјена закона само у односу на институције Босне и Херцеговине, чиме је Брчко дистрикт БиХ остао без законског основа за осигурање примјене слободе приступа информацијама.

У прелазним одредбама наведеног закона, прописано је да сви поступци који су покренути до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се по прописима који су били на снази у вријеме покретања поступка, ако је то повољније за странку у поступку.

¹² Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13).

¹³ Ж-БЛ-05-453/2.; Ж-СА-05-1195/23 .

¹⁴ Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, је на 10. сједници Представничког дома, одржаној дана 22. августа 2023. године, и на 8. сједници Дома народа, одржаној дана 30. августа 2023. године, усвојила нови Закон о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине. Закон је објављен у „Службеном гласнику“ број: 61/23 и ступио је на снагу у септембру 2023. године. Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини „Службени гласник БиХ“, бр. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13.

Генералном секретаријату Савјета министара БиХ у надлежност је дато вођење и одржавање Централног портала јавних информација (члан 15. став 2). Комисија за жалбе при Савјету министара БиХ одлучује као другостепени орган (члан 28. став 2). Омбудсмену за људска права БиХ достављају се информације везане за службеника за информисање (члан 17 став 1.), те евиденција о броју заprimљених захтјева, врсти тражених информација, броју донесених рјешења, броју коначних рјешења и др. (члан 17. став 5. и 6.). Министарство правде БиХ путем Управне инспекције врши инспекцијски надзор над провођењем Закона (члан 37).

Основна вриједност усвојеног закона садржана је у чињеници да садржи одредбе које обавезују институције Босне и Херцеговине на проактивно објављивање информација¹⁵. Омбудсмени БиХ су управо кроз рад на предметима указивали на обавезу јавних органа да информације од важности за јавност објављују и учине доступним, без наметања обавезе грађанима да такве информације прибаве путем захтјева, имајући у виду да је проактивна транспарентност кључни предуслов за осигуравање владавине права и демократских процеса. Нови закон је наметнуо обавезу институцијама Босне и Херцеговине да на својој интернет страници или на други погодан начин редовно објављује и ажурира информације из своје надлежности на лако доступан начин када је год то могуће, у машински читљивом облику, у року од 15 дана од дана настанка информације¹⁶. Закон је отишао корак даље те посебно истакао информације чија је објава посебно значајна¹⁷. Институције БиХ су дужне објавити и све друге информације важне за рад, организацију, одлучивање и финансирање, што укључује и објављивање информација у форми водича, сажетка и другим разумљивим формама приступачним корисницима информација, објављивање важних информација на огласној табли институција БиХ, као и осигуравање одређеног броја примјерака важнијих докумената¹⁸.

Анализирајући одредбе новог закона, уочљиво је да је мандат Омбудсмена БиХ, у већој мјери промијењен, што се одражава немогућношћу свеобухватног праћења стања у овој области и припреме информације за јавност. Претходно важећим законом, Омбудсмени БиХ су имали посебне надлежности, у смислу да су били Институција која је обједињавала реактивно дјеловање по жалбама, али и проактивно дјеловање у смислу давања, сачињавања и достављања информација, мишљења, савјета, вођења евиденција о службеницима за информације, водича за приступ информацијама, регистра информација, те других

¹⁵ Ж-БЛ-05-389/23 – жалбени наводи указивали су на кршење транспарентности као основног начела демократског друштва обзиром да је Влада кантона наплаћивала годишњу накнаду за електронски приступ „Службеним новинама кантона“. Омбудсмени БиХ су подејтели на предмет Ж-БЛ-05-526/20 – Препорука број: П-176/20 од 16.09.2020. године којом је указано да се службени гласници у Босни и Херцеговини оснивају као јавна предузећа или као јавне установе, те да је њихова искључива дјелатност од општег интереса. Општи интерес остварује се обезбјеђивањем да се са законима, другим прописима и општим актима упознају сва физичка и правна лица, односно сви грађани. Поједини службени гласници средства за рад обезбјеђују из средстава која остварују својим пословањем. Међутим, и поред те чињенице, Омбудсмени БиХ сматрају да у погледу њихове доступности много већи значај има општи интерес, те да би било оправдано да се пронађу техничке могућности како би електронска издања службених гласника била доступна на веб страницама.

¹⁶ Члан 14. став 1.; Видјети и члан 16.

¹⁷ Члан 14. став 2.

¹⁸ Члан 14. став 3.

евиденција прописаних законом. Према новом закону, надлежност Омбудсмена БиХ је садржана у сљедећим одредбама:

- Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и Комисији за жалбе достављају се службени подаци службеника за информисање с контакт-адресом, којег именују институције Босне и Херцеговине (члан 17. став 1).
- Евиденције о броју примљених захтјева, врсти тражених информација, броју донесених рјешења, броју коначних рјешења, броју захтјева по којима нису донесена рјешења и начину поступања органа јавне власти, коју води службеник за информисање, службеник за информисање свака три мјесеца доставља руководиоцу институције БиХ, Комисији за жалбе и Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (члан 17. став 5. и 6).
- Службеник за информисање дужан је Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине доставити годишњи извјештај из члана 17. став 8. овог Закона, а односи се на годишњи извјештај о раду институције БиХ, који се у законом прописаној процедури упућује Савјету министара Босне и Херцеговине и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и који обавезно укључује и евиденцију о броју примљених захтјева, врсти тражених информација, броју донесених рјешења, броју коначних рјешења, броју захтјева по којима нису донесена рјешења и начину поступања институције БиХ (члан 47).
- Институција омбудсмена израђује годишњи извјештај о стању у области слободе приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине који доставља надлежним институцијама (члан 48).

У складу са претходно наведеном, Институција омбудсмена има двоструку улогу и то са једне стране у складу са надлежностима прописаним Законом о приступу информацијама на нивоу институција БиХ, а са друге стране као институција БиХ која је дужна поступати по захтјевима грађана за приступ информацијама које се налазе у њеном посједу.

Чланом 17. став 8. прописана је дужност службеника за информисање да сачини годишњи извјештај о раду институције БиХ и упутити га Омбудсменима БиХ, који би на темељу члана 48. истог Закона били обавезни израдити годишњи извјештај о стању у области слободе приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине. Омбудсмени БиХ истичу забринутост у погледу провођења ове одредбе, јер то значи да, осим сачињавања годишњег извјештаја о резултатима свог рада сходно одредбама Закона о омбудсмену за људска права БиХ¹⁹, Институција омбудсмена је обавезна сачинити и годишњи извјештај о стању у области слободе приступа информацијама на нивоу институција БиХ, на темељу података које доставе друге институције, што не кореспондира са њеним мандатом. Омбудсмени ту одредбу сматрају непримјереном и несврхисходном.

Надлежност Омбудсмена БиХ новим законом усмјерена је на пријем информација (службени подаци службеника за информисање с контакт-адресом, евиденције службеника за информисање о броју примљених захтјева, врсти тражених информација, броју донесених рјешења, броју коначних рјешења, броју захтјева по којима нису донесена

¹⁹ Члан 34. Закона о Омбудсмену за људска права БиХ.

рјешења и начину поступања органа јавне власти и годишњи извјештаји о раду институције БиХ). Из наведеног може се извести закључак да је задатак Омбудсмена БиХ да буде регистар институција/сакупљач информација, првенствено статистичких података које достављају друге институције, са циљем израде годишњег извјештаја на нивоу институција БиХ.

У Годишњем извјештају за 2023. годину, представљени су само подаци који се односе на жалбе запримљене по Закону о слободи приступа информацијама у БиХ који је био на снази до ступања на снагу новог закона (13.09.2023. године); подаци за стање на ентитетском нивоу, те информације о жалбама које грађани подносе у складу са одредбама Закона о омбудсмену за људска права БиХ.

Институција омбудсмена, као јавни орган, је и сама у посједу информација које је дужна објављивати, тако да су предузете мјере у циљу израде Програма мјера за провођење Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ у Институцији омбудсмена, а који садржи и акциони план за спровођење обавеза које су се створиле усвајањем новог Закона. Једна од значајнијих препрека у имплементацији обавеза прописаних новим законом је недоношење подзаконских аката, као што је водич за приступ информацијама чији је рок за доношење био 12.03.2024. године.

Институције БиХ осигурају ће организационе, материјалне, техничке и друге услове за провођење одредби закона у року од шест мјесеци рачунајући од дана ступања на снагу закона, дакле до 12.03.2024. године. Сви подзаконски акти донесени на основу Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини остају на снази до доношења нових.²⁰

Институција омбудсмена, као јавни орган, дужна је донијети подзаконске акте, као што су водич информација и регистар информација у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу новог закона (до средине марта 2024. године), што представља изазов имајући у виду да надлежни органи још увијек нису испунили своје обавезе прописане законом. Битно је напоменути да постоји неусклађеност појединих остављених рокова, што за посљедицу има да ће Институција омбудсмена у року од шест мјесеци донијети правилник који се заснива на садржају Политике проактивне транспарентности, а онда ће Савјет министара у року од девет мјесеци донијети правилник на нивоу институција БиХ. Ово ће за посљедицу изискивати накнадне измјене и допуне правилника Институције.

У извјештајном периоду није дошло до већих промјена на ентитетском нивоу, те су и даље на снази Закон о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине²¹ и Закон о слободи приступа информацијама у Републици Српској²².

²⁰ Члан 52. Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ.

²¹ Закон о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, бр: 32/01 и 48/11).

²² Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 20/2001).

Омбудсмени БиХ су у складу с одредбама закона о приступу информацијама поступали по жалбама, издавали мишљења по поднесеним захтјевима, те активно учествовали на различитим скуповима, на којима су разматрана питања везана за слободу мишљења, изражавања и слободу приступа информацијама.

4.2.3. Поступање по жалбама

За ефикасно дјеловање по жалбама, веома је важна сарадња јавних органа са Омбудсменима БиХ. У 2023. години, ова сарадња, у смислу примјене закона о приступу информацијама се може оцијенити као јако добра. У великом броју предмета већ приликом првог обраћања примјетан је позитиван искорак ка рјешавању предметних питања и поступања по захтјевима²³. У одређеним случајевима таква сарадња се оствари након издавања препоруке²⁴. Ипак приликом разматрања предмета јавља се и одређени број случајева гдје се јавни органи у потпуности оглуше на упите Омбудсмена БиХ, чак и након упућивања препоруке о несарадњи²⁵. Разлози због којих су се грађани обраћали Омбудсменима БиХ, између осталог су: форма подношења захтјева, неодлучивање у законском року, форма акта о одлучивању, утврђивање изузетака и провођење теста јавног интереса, право на дјелотворан правни лијек.

4.2.4. Форма подношења захтјева

Смисао Закона о слободи приступа информацијама јесте да се у што већој мјери омогући и потакне приступ информацијама које су под контролом јавног органа, те тумачење законских одредби треба ићи у правцу свеобухватније примјене. Омбудсмени БиХ, као и претходних година, примјетили су да поједини органи за поступање по захтјеву наводе одређене услове као што су да захтјев мора бити потписан, те да мора бити у писменом облику, а не путем електронске поште. Постављање ових услова, у већини случајева, определијелило је јавни орган за непоступање по захтјеву односно за одбијање приступа информацијама. Омбудсмени БиХ су изразили став да је потпуно ирелевантно да ли је захтјев за приступ информацијама садржан у PDF формату или је садржан у самом имејлу, те навели да то не може бити основ за неразматрање захтјева. Омбудсмени БиХ су става да и захтјеви достављени путем имејла испуњавају услов „писменог облика“²⁶, те да закон није прописао обавезу потписивања захтјева за приступ информацијама²⁷.

²³ Ж-СА-05-708/23.

²⁴ Ж-БЛ-05-439/23, препорука број: П-209/23 од 18.08.2023. године.

²⁵ Ж-СА-05-406/23, препорука број: П-253/23 од 13.09.2023. године; Ж-СА-05-561/23, препорука број: П-296/23 од 12.10.2023. године.

²⁶ Нови Закон о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ у члану 23. став 4. прописује: *Писаним захтјевом, у смислу става 2. овог члана, сматра се захтјев поднесен електронским путем, под условом да садржи све елементе наведене у ставу (3) овог члана (назив и сједиште институције БиХ, податке који су важни за препознавање тражене информације, име, презиме и адресу физичког лица који је корисник информације, односно назив и сједиште правног лица).*

²⁷ Ж-СА-05-358/23, препорука број: П-193/23 од 08.08.2023. године – препорука реализована.

4.2.5. Неодлучивање у законском року

Омбудсмени БиХ примјећују одређени број предмета у којима странке указују на неодлучивање јавних органа у законском року, односно, потпуни изостанак било каквих активности по поднесеном захтјеву.

Закони којима је регулисана област приступа информацијама на свим нивоима прописују да је јавни орган дужан поступити по захтјеву у року од 15 дана од дана пријема истог, те о одлуци обавијестити подносиоца. Присутне су позитивне праксе да одређени органи након првог обраћања Институције омбудсмена испуне своју обавезу, поступи по захтјеву и донесу одлуку²⁸, док се испуњење законских обавеза у другим случајевима деси тек након упућивања препоруке²⁹.

У велики броју предмета који су разматрани пред Институцијом омбудсмена, а односе се на приступ информацијама, подносилац је пропустио учествовати у поступку након примљеног акта (изјашњења надлежног органа)/одлуке. Недостављање траженог коментара, односно изјашњавања по достављеном акту органа, сматрало се да подносилац жалбе није заинтересован за даље поступање у предмету, те је исти окончан³⁰.

4.2.6. Форма акта о одлучивању

Новим законом о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ прописана је обавеза, да на основу захтјева за приступ информацијама, институција БиХ одлучује рјешењем и то у року од 15 дана од дана подношења уредног захтјева³¹. Одређени изузеци у погледу форме акта о одлучивању посебно су уређени одредбом члана 26. став 2. истог закона.

На исти начин прописана је обавеза јавних органа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине да, по захтјеву за приступ информацијама, донесу рјешење као управни акт, са свим елементима које прописује Закон³², док Закон о слободи приступа информацијама у Републици Српској и даље садржи обавезу јавних органа да подносиоца захтјева обавијесте путем дописа/обавјештења. Омбудсмени БиХ су и у претходном периоду указивали на све недостатке оваквог законског уређења, јер допис по својој природи нема карактер управног акта, те се доводи у питање једно од основних принципа управног поступка, двостепеност поступка, што је утврдио и Окружни суд у Бањој Луци у својој одлуци.³³

²⁸; Ж-СА-05-4/23; Ж-СА-05-405/23; Ж-БЛ-05-7/23; Ж-ЛИ-05-13/22; Ж-СА-05-177/23; Ж-СА-05-345/23; Ж-ЛИ-05-10/23; Ж-БЛ-05-14/23; Ж-БЛ-05-44/23; Ж-СА-05-1/23 .

²⁹ Ж-СА-05-38/23, репоруку број: П-23/23 од 07.02.2023.године - препорука је реализована; Ж-БР-05-6/23 – препорука број: 71/23 од 28.02.2023. године – репорука је реализована; Ж-БЛ-05-292/23, репорука број: П-206/23 од 07.07.2023. године – препорука реализована; Ж-БЛ-05-109/23, препорука број: П-115/23 од 03.05.2023. године; Слично поступање у предмету Ж-ЛИ-05-68/23, препорука број: : П-147/23 од 25.05.2023. године.

³⁰ Ж-БЛ-05-186/23; Ж-БР-05-113/23; Ж-БР-05-114/23.

³¹ Члан 25.

³² Видјети члан 14. Закона о слободи приступа информацијама у ФБиХ.

³³ Окружни суд у Бањој Луци у пресуди број 11 0 У 014027 14 У од 18.02.2015. године заузео је сљедећи став:

Примјера ради, Омбудсмени БиХ су јавном органу упутили препоруку, те предложили доношење одлуке у виду појединачног управног акта (рјешење, закључак), које треба да садржи, између осталог, образложење одлуке и поуку о правном лијеку, будући да је захтјеву дјелимично удовољено³⁴.

Омбудсмени БиХ упутили су препоруку органу да предузме одговарајуће активности и мјере у циљу одлучивања по захтјеву подносиоца жалбе у форми рјешења из којег би било видљиво да ли се приступ информацијама одбија/дозвољава у потпуности или дјелимично, законски основ изузећа информације, а што свакако обухвата провођење, те образложење теста јавног интереса, као и сва друга релевантна питања као што су поука о праву на приговор, назнака адресе органа којем се приговор подноси, рок и трошкове за подношење приговора³⁵.

4.2.7. Информације од јавног значаја

Насупрот информацијама које представљају значајно јавно добро, те су информације од јавног значаја, у одређеном броју предмета захтјеви за приступ информацијама упућују се за информације које по својој природи не представљају јавни, већ приватни интерес појединца. Ове информације су често странци потребне ради задовољавања приватних потраживања, покретања поступака³⁶, прикупљања доказа у судским или управним поступцима и др. Омбудсмени БиХ су заузели став да су странци у поступку или с њом изједначеном особом која има правни интерес, такве информације доступне на темељу посебних прописа којима је уређен такав поступак. Странке у поступку, односно особе које

Овдје суд указује да орган има могућност да у складу са Законом одбије приступ информацији у цијелини или дјелимично и да дописом о томе обавијести подносиоца захтјева, јер тако прописује члан 14. став 3 Закона о слободи приступа информацијама, али такав допис, када се ова одредба прочита у цијелини, мора садржавати под а) законску основу за статус изузећа информације, уз наводе чланова овог Закона на које се позива, као и сва материјална питања која су важна за одлуку, што укључује и узимање у обзир фактора јавног интереса, те под б) обавјештење подносиоцу захтјева о праву подношења жалбе, одређеном органу, а што укључује неопходне податке за контакте с таквим органом, крајњи рок за подношење жалбе као и трошкове подношења жалбе, што у наведеном допису главног републичког инспектора рада број 24.010/054-3-7114 од 21.02.2014. године уопште није наведено. Но, иако туживоцу није дата поука о праву на изјављивање жалбе и органу којем се изјављује, он жалбу подноси туженом препоручено путем поште дана 10.03.2014. године, а што даље значи да тужени (који дакле не доводи у питање своју надлежност чим сачињава „одговор по жалби“), о тој истој жалби мора донијети одговарајућу одлуку, која свакако мора бити сачињена у форми рјешења, како то децидно прописују одредбе члана 194, 197. став 2 и 3 у вези с чланом 230. став 1 ЗОУП. Наиме, није довољно сачинити допис и назвати га „одговором по жалби“, како је то тужени учинио, можда у настојању да избјегне вођење управног спора, што није могуће, јер је донесени акт коначан управни акт у смислу члана 7. ЗУС, како се суд већ изјаснио. Дакле, дописом названим „одговор по жалби“ не одлучује се о жалби, о истој се искључиво одлучује рјешењем, које између осталих обавезних елемената садржи изреку којом се о жалби рјешава (она се одбацује, одбија или уважава), те образложење у којем се наводе разлози за одлуку која је по жалби донесена, а што је све у конкретном случају изостало у оспореном акту, па се основано може рећи да он садржи недостатке који спречавају оцјену његове законитости, а у том правцу није од значаја ни тумачење туживоца да је његова жалба одбијена, будући да оспорени акт и не садржи одлуку о његовој жалби.

³⁴ Ж-ЛИИ-05-36/23; Препорука број: П-80/23 од 27.04.2023. године.

³⁵ Ж-СА-05-450/23, препорука број: П-266/23 од 02.10.2023. године; Ж-БЛ-05-229/23, препорука број: П-292/23 од 17.10.2023. године.

³⁶ Ж-СА-05-253/23.

имају правни интерес у предмету, имају шира права него права подносиоца захтјева за приступ информацијама³⁷, а на темељу процесних закона, те правила о доказивању.

Омбудсмени БиХ разматрали су питање приступа информацијама које се односе на достављање одређене документације из кривичног списка. У контексту утврђивања/постојања јавног интереса за достављање тражених података, Омбудсмени БиХ указали су да „јавни интерес“ представља неку општу добробит за заједницу или одређену групу особа, јавно здравље, јавну безбједност и слично, те да је сасвим јасно да у предмету подносиоца жалбе постоји искључиво приватни/индивидуални интерес за добијањем тражених информација³⁸.

4.2.8. Утврђивање изузетака и провођење теста јавног интереса

Омбудсмени БиХ указују на кључне изазове са којима се сусрећу приликом разматрања жалби, што се у великом броју случајева темељи на неадекватној примјени и разумијевању законских одредби од стране јавних органа, првенствено на утврђивање изузетака од саопштавања и провођење теста јавног интереса. Неријетко се дешава да из одговора органа није видљиво на основу којег изузетка се ускраћује приступ траженим информацијама, те да ли је јавни орган провео тест јавног интереса како би утврдио, да ли је и поред утврђеног изузетка, ускраћивање информације оправдано у јавном интересу³⁹.

Тест јавног интереса представља највиши степен одлуке у јавном органу и слободну процјену преовладава ли јавни интерес да затражена информација остане у сфери ограничења приступа, или ће превладати јавни интерес да се затражена информација изузме из оквира постојећег ограничења и да се учини доступном подносиоцу захтјева, а самим тим и широј јавности. Провођење теста јавног интереса подразумејева сљедеће кораке: 1. може ли се приступ информацији ограничити ради заштите неког заштићеног интереса; 2. да ли би омогућавањем приступа информацијама тај интерес био озбиљно повријеђен; 3. преовладава ли потреба заштите права на ограничење или јавни интерес.

У својим образложењима велики број органа наводи да је проведен тест јавног интереса, без образлагања свих околности и чињеница које су се разматрале, те које су определијелиле јавни орган да донесе одређену одлуку, укључујући образложење штете и користи која ће настати саопштавањем информације. С обзиром да се из таквих образложења не може са сигурношћу утврдити да ли је и на који начин проведен тест јавног интереса, Омбудсмени БиХ својим препорукама указују органима на пропусте у примјени закона⁴⁰.

³⁷ Оствари своје право на информацију: Водич за кориснике Закона о праву на приступ информацијама, Загреб, 2016.

³⁸ Ж-СА-05-140/23.

³⁹ Ж-СА-05-46/23, препорука број: П-45/22 од 10.02.2023. године – препорука је реализована.

⁴⁰ Ж-СА-05-247/23, препорука број: П-121/23 од 08.05.2023. године – препорука реализована; Ж-СА-05-327/23, препорука број: П-120/23 од 04.05.2023. године – препорука није реализована.

Насупрот пракси гдје јавни органи поступајући по захтјевима за приступ информацијама не проводе тест јавног интереса или га проводе неправилно, Омбудсмени БиХ ипак наилазе и на предмете који указују на правилну примјену законских одредби⁴¹.

Поступајући у предмету, Омбудсмени БиХ су размотрили комплетну документацију из списка и жалбу поднесу Институцији омбудсмена оцијенили неоснованом. Узимајући у обзир образложење рјешења другостепеног органа, Омбудсмени БиХ су констатовали да је на правилан начин утврђен изузетак од саопштавања у смислу члана 6. став 1. тачка а) Закона⁴², те да проведени тест јавног интереса одговара околностима предметног случаја⁴³.

4.2.9. Службеник за информисање

У контексту права на приступ информацијама, повреда права на дјелотворан правни лијек најчешће се јавља у ситуацијама када иста особа у јавном органу одлучује по захтјеву за приступ информацијама, а затим и по приговору⁴⁴. Овај проблем у тијесној је корелацији са питањем именовања службеника за информисање, те се оправданост повреде права двостепености правда непостојањем кадровске попуњености и финансијских средстава за примјену овог права.

Омбудсмени БиХ су као и у ранијем периоду указивали да највећи број јавних органа даје овлашћење службеницима за информисање да, у оквиру обављања својих дужности у смислу Закона о слободи приступа информацијама, доносе и рјешења у првом степену. У таквој ситуацији, приговор против рјешења изјављује се руководиоцу тог органа. Практика Омбудсмена БиХ показује да су службеници за информисање у највећем броју јавних органа особе које уз редовне задатке, обављају и послове обраде захтјева за приступ информацијама. У Закону о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ, прописано је да о захтјеву за приступ информацијама одлучује институција БиХ која је власник тражене информације (члан 23. став 1), те је та институција у обавези предузети све потребне радње на прикупљању захтијеване информације (члан 26. став 1). Институција БиХ обавезна је осигурати да се сваки захтјев за слободу приступа информацијама достави у надлежно поступање организационој јединици у оквиру институције БиХ, која је власник информације, ради провођења поступка доношења рјешења по захтјеву (члан 17. став 3). Примјеном члана 51. Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција БиХ произлази да се на сва питања којима се уређује вођење поступка, а која нису уређена наведеним законом примјењују одредбе Закона о управном поступку⁴⁵.

У појединим ситуацијама, странке и поред указивања на одређене пропусте првостепеног органа, не користе могућност улагања правног лијека⁴⁶. Омбудсмени БиХ упозоравају странке да су у поступцима дужни користити редовна правна средства ради остваривања својих права. Омбудсмени БиХ не могу преузимати улогу органа који поступају по

⁴¹ Ж-СА-05-129/23.

⁴² „Службени гласник БиХ“ бр. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13.

⁴³ Ж-СА-05-27/23.

⁴⁴ Ж-СА-05-137/23.

⁴⁵ „Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16.

⁴⁶ Ж-СА-05-268/23.

одређеној управној ствари у смислу измјене одлука, с обзиром да је странкама у поступку дата законска могућност улагања правних лијекова о којима одлучују надлежни првостепени и другостепени органи, а у конкретном случају подносилац жалбе није искористио могућност подношења приговора⁴⁷.

4.2.10. Захтјеви за издавање мишљења

Омбудсмени БиХ су током 2023. године запримили одређени број захтјева који се односе на давање мишљења у вези са начином примјене Закона о слободи приступа информацијама у ФБиХ⁴⁸. Омбудсмени БиХ су у својим мишљењима указали јавним органима да примјена законских одредби зависи од специфичности сваког појединачног случаја, и да је службеник за информисање дужан сваки захтјев испитати у границама постављеног захтјева и не може се дати униформисан, односно унапријед утврђен образац поступања јавних органа по захтјевима за приступ информацијама⁴⁹.

4.3. Право на имовину

Право на имовину загарантовано је одредбама Устава БиХ и Европске конвенције чији члан 1. Протокол 1. гарантује да: „Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање свога посједа. Нико не може бити лишен свога посједа осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.“ Права и слободе предвиђени у Европској конвенцији и њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим осталим законима.⁵⁰

Током 2023. године запримљено је 120 жалби имовинско-правне природе што је три жалбе више него у 2022. години. У 11 предмета је упућена препорука означеним одговорним органима.

Грађани се обраћају ради непоступања надлежних органа у случајевима:

- повреде права на мирно уживање имовине и дома,⁵¹
- повреде права на приступ имовини,⁵²
- непримјереној дужини поступака пред надлежним органима који нису резултовали одлуком од које зависи уживање права на имовину,⁵³
- изостанка правног регулисања питања која утичу на мирно уживање имовине,
- недјелотворности механизма заштите имовине, инспекцијских и органа кривичног гоњења.

Омбудсмени су својим препорукама означеним одговорним органима указали на међународне стандарде људских права и одредбе позитивног законодавства, релевантних у

⁴⁷ Ж-СА-285/23.

⁴⁸ „Службене новине ФБиХ“ бр. 32/01 и 48/11.

⁴⁹ Ж-СА-05-120/23.

⁵⁰ Устав Босне и Херцеговине члан II став 2.

⁵¹ Ж-БР-05-302/23.

⁵² Ж-СА-05-849/23.

⁵³ Ж-МО-05-43/23.

остваривању имовинских права грађана, те препоручили да предузму све законом прописане радње и мјере из оквира своје надлежности како би се у потпуности осигурала заштита и уживање имовинских права грађана. Ово подразумијева доношење одлука у поступцима који се воде пред надлежним органима, спровођења извршења коначних и извршних рјешења, осигурања приступа и мирног уживања имовине, активног и ефикасног дјеловања надлежних инспекцијских органа.

4.3.1. Механизми заштите имовине и права на имовину

Обавеза надлежних органа свих нивоа власти јесте успостављање правног оквира, ефикасних органа управе у чијој надлежности је одлучивање о имовинско–правним питањима и механизма надзора, односно инспекцијских органа који ће оперативно пратити примјену и евентуална кршења правних прописа. Истовремено и поступање правосудних органа и органа кривичног гоњења мора бити благовремено и ефикасно како би грађани у потпуности могли остварити, уживати и заштитити своја имовинска права.

Разматрајући жалбу подносиоца жалбе ради сјече шуме у приватном власништву, што улази у област кривично-правног поступања, Омбудсмени су полицијским органима упутили препоруку да предузму све законом прописане мјере, проведу активне радње на идентификацији починиоца и спријече даље угрожавање права подносиоца жалбе, зауставе проблем нелегалне сјече шуме и незаконитог коришћења земљишта у власништву и посједу подносиоца жалбе. Препорука је реализована.⁵⁴

Омбудсмени примјећују све чешће обраћање грађана за незакониту сјечу шуме која се налази у приватном власништву, што има додатну тежину уколико се ради о имовини интерно расељених лица и избјеглица. У овим случајевима, полицијски органи и поступе по пријавама, али се ради углавном о НН извршиоцима. Питање заштите приватне имовине захтијева шире дјеловање свих субјеката, гдје је посебно кроз подизање свијести важно указати на одговорност власти уколико мјере на заштити приватне имовине нису довољно ефикасне.

4.3.2. Заштита права на мирно уживање имовине и дома

Осим права на имовину чланом II./3.(ф) Устава Босне и Херцеговине гарантује се и право на дом, а чланом 8. став 1. Европске конвенције неповредивост дома, што у контексту схваћања Европског суда укључује и заштиту од буке⁵⁵. Заштиту од буке осигуравају надлежни органи ентитета, кантона, градова и општина, али и власници извора звука у складу с одредбама правних прописа којима је регулисано ово питање.

Омбудсмени су разматрали жалбе грађана који станују у непосредној близини угоститељских објеката, чија прекомјерна бука онемогућава мирно уживање имовине и дома, због чега су упутили и препоруку надлежном општинском органу да у оквиру својих

⁵⁴Ж-СА-08-1166/22, препорука број: П-139/23.

⁵⁵ Олујић против Хрватске, пресуда донесена 20. маја 2010. (захтјев бр. 61260/08).

надлежности предузме мјере и активности како би се ријешило проблем прекорачења радног времена и прегласне музике у угоститељском објекту. Препорука није реализована.⁵⁶

Пред Институцијом је у току и поступак по жалби етажних власника⁵⁷ због постављеног рекламног LED екрана, који истовремено нарушава право на мирно уживање имовине и утиче на смањење вриједности некретнина. Поступајући по захтјеву Омбудсмена надлежни орган је доставио изјашњење да: „У складу са важећом законском регулативом у поступку за доношење рјешења о одобрењу за постављање рекламних знакова није децидно прописана најмања дозвољена удаљеност рекламних знакова од стамбених и пословних објеката, него је прописана минимална удаљеност рекламног знака изван насељеног мјеста и у насељеном мјесту у складу са чланом 3. и 4. Правилника о постављању рекламних знакова на цестама.“

Претходно наведено указује на потребу да се правно регулише предметно питање, децидно пропише најмања дозвољена удаљеност LED дисплеја од стамбених објеката, имајући у виду право на мирно уживање имовине загарантовано Уставом Босне и Херцеговине и међународним документима који се налазе у додатку Устава.

4.3.3. Заштита националних споменика и истовремено остваривање права на имовину грађана

Став Европског суда за људска права,⁵⁸ јесте да члан 1. Протокол 1. Европске конвенције о људским правима који гарантује право на имовину садржи три одвојена правила. Прво правило, опште је природе и садржи принцип мирног уживања имовине. Друго правило, односи се на одузимање имовине и поставља извјесне услове за одузимање исте, док треће, признаје државама уговорницама право, између осталог, да контролишу употребу имовине у складу с општим интересом. Друго и треће правило, који се односе на одређене прилике мијешања у право на мирно уживање имовине, морају бити тумачени у свјетлу општег начела представљеног у првом правилу.⁵⁹

Мијешање државе мора постићи праведну равнотежу између потреба генералног интереса друштва и потребе заштите индивидуалних фундаменталних права, те мора постојати разумна веза пропорционалности између предузетих мјера и циља који се остварује.⁶⁰

Пред Институцијом је вођен поступак по жалби грађана који су скренули пажњу на проблематику заштићеног јавног добра, односно историјског споменика, и права грађана на приступ имовини која је путном комуникацијом повезана са истим. У конкретном поступку егзистирају два права која по својој природи нису супротна, али су у околностима случаја супротстављена: на једној страни право подносилаца жалбе на несметан прилаз својим некретнинама, а на другој страни заштита културне баштине, односно добра које је одлуком надлежног органа проглашено националним спомеником. Упућена је препорука надлежним

⁵⁶ Ж-ЛИ-05-147/23, препорука број:П-271/23.

⁵⁷ Ж-БР-05-32/23 и Ж-БР-05-34/23.

⁵⁸ Sporrang and Lönnroth v. Sweden (23. септембар 1982.) Серија А број 52.

⁵⁹ S.A. Dangeville v. France (16. август 2002.).

⁶⁰ Gasus Dossier und Fördertechnik GmbH v. The Netherlands (23. фебруар 1995.) Серија А број 306-Б; став (62).

органима да у међусобној сарадњи, у што скоријем року, предузму све законом прописане мјере и активности, на проналажењу трајног рјешења. Препорука је реализована⁶¹.

Омбудсмени примјећују пораст предмета везаних за просторно урбанистичке планове у случајевима када се ради о локалним заједницама (општине и градови) на чијој територији се налазе значајни објекти који су појединачним рјешењима надлежног органа регистровани као споменици културе, градитељског наслеђа, историјског значаја или природног наслеђа. Ово питање захтијева укључивање свих субјеката у консултације у циљу проналажења најбољих рјешења.

4.3.4. Право на приступ имовини

Повреду права на неометано уживање имовине, и приступ имовини Омбудсмени Босне и Херцеговине су разматрали у случају гдје су подносилац жалбе, особа са утврђеним степеном инвалидитета од 80%, његова супруга са утврђеним трајним инвалидитетом од 60% и син, који је трајни ратни инвалид са утврђеним инвалидитетом од 80% (са извршеном ампутацијом ноге), онемогућени у несметаном прилазу њиховој имовини, из разлога што је прилазни пут њиховој имовини узурпиран од стране комшије, који је своју ограду поставио у сам труп локалног пута. Омбудсмени су упутили препоруку надлежном општинском органу да предузме све законом прописане активности и мјере како би се извршио грађевинско-урбанистички инспекцијски надзор, утврдило стварно стање на терену, посебно у контексту права и потреба особа с инвалидитетом и осигурања њиховог права на мирно уживање имовине. У поступку праћења реализације препоруке остварена је сарадња са означеним одговорним органом.⁶²

4.4. Полиција

Полицијски органи морају дјеловати у складу с одредбама Устава Босне и Херцеговине, њених ентитета, кантона, Статута Брчко дистрикта БиХ, позитивних законских прописа и међународних стандарда заштите људских права који представљају дио правног система Босне и Херцеговине како би у потпуности извршавали улогу очувања јавне безбједности, заштите људи и имовине, контроле и осигурања државних граница, заштите основних права и слобода грађана, спречавања, откривања и разрјешења кривичних и прекршајних дјела, борбе против криминала, одржавања јавног реда и мира, пружања помоћи и услуга грађанима, као и у свом раду са странцима.

Током 2023.године Омбудсмени су разматрали 138 жалби на рад полиције, што је 15 жалби мање него у 2022.години. Упућено је 10 препорука.

Жалбени разлози односе се непоступање полиције по пријавама грађана, непрофесионално поступање полицијских службеника, непоступања по пријавама грађана који захтијевају реакцију због повреде права на мирно уживање имовине⁶³, пропуста у поступању полиције

⁶¹ Ж-СА-08-1207/22, препорука број:П-25/23.

⁶² Ж-СА-05-849/23, препорука број:П-285/23.

⁶³ Ж-ЛИ-05-17/23.

као органа управе,⁶⁴ пропуста у начину запримања пријаве, прекорачења у употреби силе,⁶⁵ повреде начела пропорционалне националне заступљености у конкурсним процедурама.

Омбудсмени су својим препорукама полицијским органима указали на обавезу поступања у складу са позитивним законским прописима у циљу заштите права, слобода и имовине грађана, потребу доношења подзаконских аката који би обезбиједили ефикасније поступање приликом запримања и евидентирања пријава грађана, а гдје се то показало неопходним препоручено је и ефикасно провођење поступака против полицијских службеника због непрофесионалних и незаконитих радњи. У поступцима конкурсних процедура препоручено је да се запошљавање полицијских службеника одвија на транспарентан и законит начин, при избору има у виду квалификациони и професионални профил особља, те национална заступљеност свих конститутивних народа⁶⁶.

У одређеном броју предмета жалбе су изјављене због радњи које представљају редован рад полиције⁶⁷, те су Омбудсмени након утврђеног чињеничног стања исте оцијенили неоснованим.

Омбудсмени су покретали истражне поступке по службеној дужности у ситуацијама које имају не само прекршајна, односно, кривично-правна обиљежја, него и националну конотацију, као и у случајевима сазнања за вршњачко насиље.

Омбудсмени Босне и Херцеговине поновно указују да је неопходно проводити континуирану едукацију полицијских службеника у циљу упознавања са домаћим законодавним оквиром и међународним стандардима заштите људских права, те осигурати ефикасне механизме за поступање по притужбама грађана.

4.4.1. Непрофесионално поступање полицијских службеника

У вршењу својих дужности, полицијски службеник мора дјеловати на непристрасан и законит начин, вођен јавним интересом да служи и помаже јавности, промовишући развој и очување демократске праксе у складу са заштитом људских права и основних слобода.

Омбудсмени посебно забрињавајућим сматрају жалбе на полицијске службенике, и то руководеће, које указују на непрофесионално и противзаконито поступање. Разматрана је жалба адвоката и једанаест грађана који наводе да трпе тортуру од стране командира Полицијске станице, због чега се осјећају несигурно и угрожено. Обрађали су се надлежном министарству унутрашњих послова, али и Кантоналном тужилаштву указујући да исти произвољно користи и злоупотребљава своја овлашћења у смислу кршења права грађана, непрофесионалног понашања, чињења прекршаја и кривичних дјела због чега се пред надлежним тужилаштвом води више поступака у којима се предузимају истражне радње, али је изостала ефикасна законита реакција. Омбудсмени су упутили препоруку, указали на

⁶⁴ Ж-СА-05-516/23, препорука број:П-185/23.

⁶⁵ Ж-СА-05-198/23.

⁶⁶ Ж-СА-06-780/23, препорука број:П-300/23.

⁶⁷ Ж-СА-05-105/23.

нужно озбиљније и ажурније ангажовање надлежног министарства унутрашњих послова у конкретном предмету те, посебно да се предузму све радње у циљу окончања поступка по захтјеву о покретању прекршајних поступака, а Кантоналном тужилаштву Зеничко-добојског кантона да одмах по пријему препоруке, предузме све мјере из своје надлежности у циљу доношења одлука у предметима који се воде према истом.⁶⁸ Омбудсмени настављају пратити овај предмет до мериторног окончања.

4.4.2. Запримање пријава грађана

Полицијски службеници овлашћени су и обавезни запримити и евидентирати пријаве о учињеним кривичним дјелима, прекршајима и другим догађајима од интереса за јавни ред и безбједност. Обраћања грађана указују на пропусте приликом запримања и евидентирања ових пријава.

Поступајући по жалби подносиатељице жалбе која је полицији упутила пријаву телефонским путем, утврђено је да та пријава није забиљежена у службеним евиденцијама, чиме је изостало и свако поступање полицијских органа. Омбудсмени су Министарству унутрашњих послова Травник указали да је нужно осигурати транспарентан поступак с циљем да се запримање било које пријаве, телефонским путем, врши на транспарентан, сигуран и законит начин због чега је потребно приступити измјени одредби Закона о полицијским службеницима којим је ово питање регулисано.⁶⁹ Запримљен је одговор у којем се наводи „*Захваљујемо вам се на сугестији и издатој препоруци и уједно вас обавјештавамо да је у току измјена актуелног Закона о полицијским службеницима(..). Наведно ће се, у складу са вашом препоруком за увођење тонског снимања приликом запримања било које пријаве како би се обезбиједио транспарентан, сигуран и законит начин запримања пријава, уврстити у започету измјену Закона о полицијским службеницима (..).*“ Омбудсмени указују да би на исти начин требало поступити и у другим прописима о полицијским службеницима који садржавају одредбе о запримању пријаве грађана.

4.4.3. Ефикасно дјеловање ради заштите загарантованих права грађана

Током извјештајног периода евидентирано је више жалби које указују на изостанак реакције полицијских службеника у ситуацијама када је пријављен непрописан рад угоститељских објеката и прекомјерне буке, што утиче на мирно уживање имовине грађана.

У једном од поступака наведено је да Одлуком о радном времену правних и физичких особа из области трговине и угоститељства коју је донијело Општинско вијеће Гламоч, контрола над примјеном одлуке је повјерена Полицијској станици Гламоч и Служби за привреду, финансије и инспекцијске послове. Наведени субјекти нису предузели одговарајуће радње и мјере по пријави грађана због прекорачења радног времена угоститељских објеката и проблема прегласне музике која се пушта у овим објектима. Омбудсмени су упутили

⁶⁸ Ж-БЛ-05-691/22, препорука број:П-98/23.

⁶⁹ Ж-СА-05-777/23, препорука број:П-321/23.

препоруку полицијским органима да у оквиру својих надлежности предузме мјере и активности како би се ријешило проблем прекорачења радног времена и прегласне музике у угоститељским објектима на подручју ове општине. У своме изјашњењу на препоруку наведено је да су исти у протеклом периоду предузели одређене службене активности што укључује појачане акције и контроле рада угоститељских објеката, те доставили службене забиљешке о поступању полицијских службеника.⁷⁰ Оваква поступања надлежних органа представљају примјере добре праксе како треба сарађивати са Институцијом омбудсмена, а у најбољем интересу грађана.

4.4.4. Конкурсне процедуре

Институција омбудсмена у 2018. години објавила је Специјални извјештај о националној и полној структури запослених у полицијско-безбједносним агенцијама у БиХ⁷¹, којим су Омбудсмени Босне и Херцеговине указали да закони на нивоу свих десет кантона који уређују радноправни статус полицијских службеника прописују да национална структура запослених полицијских службеника треба одражавати националну структуру становника на подручју које обухвата одређени кантон према попису становништва из 1991. године.

Задатак руководиоца полицијско-безбједносних агенција свих нивоа власти у Босни и Херцеговини је да, осим што морају водити рачуна о најбољем интересу и успјеху агенције/организације којом руководе, управљају људским ресурсима у својим агенцијама/организацијама тако да осигурају да приликом пријема у радни однос, односно приликом унапређивања запослених, као и остваривања права из и по основу радног односа, имају у виду како квалификациони и професионални профил особља, тако и националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у структури запослених агенције/организације којом руководе, а у складу с обавезама из устава и закона.

Институција је за примила жалбу подносиатељице жалбе у којој је навела да се сматра дискриминисаном јер Комисија за избор полицијских службеника Министарства унутрашњих послова Кантона 10. приликом избора кандидата за чин „млађи инспектор“ није се руководила одредбама члана 4. Закона о полицијским службеницима⁷² који прописује да структура полицијских службеника у овом полицијском органу одражава националну структуру становништва Босне и Херцеговине, према попису становништва из 1991. године. Омбудсмени су Министарству унутрашњих послова Кантона 10. упутили препоруку да предузме мјере из своје надлежности са циљем успостављања равномјерније етничке заступљености конститутивних народа, али и припадника осталих народа, што укључује и провођење јавних конкурса када се бира мањи или већи број кандидата, у складу са цитираним уставним и законским начелима.⁷³ Препорука није реализована.

Подносилац жалбе се обратио због наводне дискриминације приликом запошљавања у Министарство унутрашњих послова Западнохерцеговачког кантона⁷⁴ по пријему кандидата

⁷⁰ Ж-ЛИ-05-17/23, препорука број: П-102/23.

⁷¹ <https://www.ombudsmen.gov.ba/>.

⁷² Закон о полицијским службеницима („Службене новине Федерације“ бр. 27/05, 70/08, 44/11 и 13/18).

⁷³ Ж-ЛИ-06-99/23, препорука број: П-282/23.

⁷⁴ Ж-СА-06-780/22, препорука број: П-300/23.

за похађање темељне полицијске обуке по Јавном конкурсу. Омбудсмени су наконведеног поступка Министарству унутрашњих послова Западнохерцеговачког кантона упутили препоруку да предузме мјере да се запошљавање полицијских службеника одвија на транспарентан и законит начин, имајући у виду како квалификациони и професионални профил особља, тако и националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у Министарству у складу с обавезама из Устава Босне и Херцеговине, Закона о полицијским службеницима кантона и Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине.⁷⁵ Препорука није реализована.

4.4.5. Ex officio истраге

Одредбама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине прописано је да ће Институција разматрати предмете који се односе на слабо функционисање или повреде људских права и слобода почињене од било којег органа власти дјелујући по пријему жалбе или ex officio.⁷⁶

Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, отворили су по службеној дужности, неколико предмета, у којима је истраживање у току.⁷⁷ Предмет по службеној дужности је и отворен у случају физичке повреде два младића из Земуна који су били учесници спортског догађаја и нападнути због натписа „Земун“ на мајицама⁷⁸ гдје је отворен истражни поступак. Након достављеног изјашњења Министарства унутрашњих послова утврђено је да је полиција од дежурне здравствене службе информисана да је једно лице затражило помоћ због лаких физичких повреда у виду контузија. Полицијска патрола поступила је по запримљеној пријави, узела кратку изјаву оштећеног који је одбио даљњу хоспитализацију и давање изјаве на записник о околностима догађаја, након чега је напустио град. Сектор криминалистичке полиције је поднио извјештај о почињеном кривичном дјелу против Н.Н. особе те надлежни органи настављају даљи рад на предмету.

4.4.6. Контрола над радом полицијских службеника

Омбудсмени континуирано указују да је потребно преиспитати дјелотворност и независност успостављених механизма контроле над радом полицијских службеника. Уочено је да се након притужбе коју грађани изјаве на рад полицијског службеника, проведе формално-правна процедура, која у највећем броју случајева резултује констатацијом надлежног органа да је притужба неоснована.

Подноситељица жалбе је Министарству унутрашњих послова Кантона 10, поднијела жалбу на рад полицијске службенице полицијске управе, што је уредно евидентирано издавањем Потврде о жалби грађана. По протеклу времена у којем није информисана о статусу жалбе обратила се Институцији омбудсмена. Током поступка који је вођен пред Институцијом Канцеларија за притужбе јавности информисала је да није запримила предметну жалбу.

⁷⁵ Ж-ЛИИ-06-99/23, препорука број:П-282/23.

⁷⁶ Закон о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине („Сл. гласник БиХ“, бр. 19/2002, 35/2004, 32/2006, 38/2006 - испр., 50/2008 - др. закон и 61/2023).

⁷⁷ Предмет вршњачког насиља: Ж-СА-01-1109/23 и напада на повратнике: Ж-СА-05-1133/23

⁷⁸ Ж-МО-05-59/23.

Омбудсмени су као доказ прослиједили Образац - Потврду о жалби, коју је запримио и попунио дежурни полицијски службеник. Канцеларија за притужбе јавности је доставила копију документације Јединице за професионалне стандарде и Одјељења за сузбијање општег криминалитета, који су поступали у наведеном предмету из које произлази да је *„Одсјек за унутрашњу контролу провео интерни поступак, Извјештај о утврђеној одговорности доставио начелнику Сектора униформисане полиције. Одлуком истог, овлаштени непосредни руководиоца је полицијској службеници Е.С. због лакше повреде службене дужности, изрекао дисциплинску мјеру – новчана казна у износу од 15% основне једномјесечне плате полицијског службеника.“*⁷⁹

Из претходно наведеног јасно произлази да је тек у поступку дјеловања Институције омбудсмена, расвијетљено незаконито поступање полицијског службеника. Оваква поступања у јавности стварају неповјерење у полицијске органе и представљају основу за пораст напетости међу грађанима.

4.5. Инспекција

Инспекцијски надзор као врста управног надзора има вишеструк значај, превентивни - предузимање мјера и радњи ради спречавања повреде прописа; корективни - доношење рјешења о отклањању недостатака, забрани предузимања радњи које су у супротности са законима и другим прописима и других управних мјера и радњи за које је инспектор овлашћен посебним законом или другим прописом и репресивни - подношење захтјева и пријава надлежном органу за покретање одговарајућег поступка ако повреда прописа представља прекршај или кривично дјело и изрицање новчане казне путем издавања прекршајног налога. Извршавањем радњи и мјера у оквиру законом прописаних надлежности осигурава се провођење позитивних законских прописа, добра управа и владавина права.

Препознавши значај улоге инспекцијских органа Омбудсмени су у ранијем периоду извршили свеобухватну анализу и израдили Специјални извјештај о улози инспекцијских органа у заштити људских права у Босни и Херцеговини којим је приказано стање у области инспекцијског надзора с аспекта важећег законодавства, материјално-техничких и људских ресурса којима располажу инспекцијски органи свих нивоа власти у БиХ, дјелокруга рада, сарадње и дефинисане потешкоће у раду инспекцијских органа. Омбудсмени су надлежним органима власти упутили препоруке с циљем унапређења функционисања инспекцијског надзора као елемента владавине права и заштите права грађана. Слабости уочене у поступцима по жалбама грађана током овог извјештајног периода доводе до закључка да није дошло до напретка у поступању инспекцијских органа због чега Омбудсмени у потпуности остају код препорука из Специјалног извјештаја.⁸⁰

Реформа јавне управе један је од предуслова за успјешну интеграцију Босне и Херцеговине у Европску унију (ЕУ) и обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању. Јавна управа има кључну улогу у процесу европских интеграција јер омогућава спровођење

⁷⁹ Ж-ЛИ-05-96/23.

⁸⁰ Специјални извјештај о улози инспекцијских органа у заштити људских права у Босни и Херцеговини, <https://www.ombudsmen.gov.ba/>.

неопходних реформи за улазак у ЕУ, због чега надлежни органи власти, морају предузети потребне мјере с циљем отклањања слабости у функционисању инспекцијских органа, те континуирано дјеловати на њиховом оснаживању. Ово је значајно из разлога што су инспекцијски органи „чувари законитости поступања“.

У извјештајном периоду за примљена је 81 жалба због непредузимања радњи и мјера у складу са надлежностима и улогом инспекцијских органа, што је шест жалби мање него у 2022. години.

Упућено је 17 препорука којима су Омбудсмени указали на законом прописане обавезе, неопходност извршења инспекцијског надзора у конкретним правним стварима, потребу доношења управних аката, обавезу извршења донесених рјешења, повреде права на приступ информацијама.

4.5.1. Изостанак и прекид инспекцијског надзора

Изостанак инспекцијског надзора, неблаговремено поступање инспекцијских органа, непоступање инспекцијских органа у складу са одредбама позитивног законодавства којима су прописане обим, садржај и форме инспекцијског надзора, права и обавезе инспектора у области просторног планирања, уређења и провођења планских докумената, доводи у питање владавину права, добру управу и заштиту права појединца. Омбудсмени не само да препоручују неодложно провођење инспекцијског надзора него и извршној власти сугеришу да размотри питање израде стратегије или другог документа који би уз сарадњу са јединицама локалне самоуправе имао за циљ анализу поступака који се воде на одређен начин годинама, а узроковани су бесправном градњом.⁸¹

Евидентне су ситуације гдје се поступак инспекцијског надзора због бесправне градње прекида до окончања поступка легализације, који такође могу бити дуготрајни, када у потпуности долази до кршења начела економичности и ефикасности, те рокова предвиђених законима о управном поступку. Омбудсмени су у конкретној правној ствари због уочених повреда поступка упутили препоруку да се предузму законом прописане радње, да управни инспекторат изврши надзор из оквира своје надлежности, те непосредно вишем органу да размотри могућност провођења дисциплинског поступка против службеника који је био задужен да поступа у предмету.⁸² Препорука је реализована.

4.5.2. Право на правни лијек

Омбудсмени су разматрали жалбу подносиоца жалбе који је својим поднеском органу локалне управе имао намјеру указати на проблем који може резултовати умањењем безбједности грађана његове локалне средине приликом коришћења јавних путева. Надлежни орган поступио је према његовом захтјеву, међутим, не у одговарајућој форми и са релативно кратким образложењем. Такво поступање крши концепт доброг управљања и пружања услуга грађанима који финансирају рад јавних служби. Орган који је означен као

⁸¹ Ж-ЛИ-05-133/23, препорука број: П-272/23, Ж-СА-05-66/23, препорука број: П-245/23.

⁸² Ж-БЛ-05-835/22, препорука број: П-214/23.

одговоран за повреду права требао је сачинити акт који садржи све елементе правног акта, *inter alia*, поуку о правном средству које стоји на располагању грађанину у случају незадовољства његовим меритумом. Омбудсмени су упутили препоруку да се отклони повреда права подносиоца жалбе и предузму све мјере како би се у складу са позитивно-правним прописима и начелима добре управе, донио акт који има све елементе управног акта, према иницијалном захтјеву подносиоца жалбе. Праћење реализације препоруке је у току.⁸³

4.5.3. Извршење рјешења

Иако је неопходно да поступање инспекцијских органа буде благовремено и законито тек провођењем одлука донесених након извршеног инспекцијског надзора може се испоштовати принцип ефикасности. Жалбе грађана указују на евидентан проблем непровођења рјешења донесених у законом прописаном поступку, због чега поступајући у конкретној правној ствари Омбудсмени упуте препоруку да се без одлагања приступи спровођењу извршења.⁸⁴ Препорука није реализована.

4.5.4. Приступ информацијама у инспекцијском надзору

Након подношења захтјева за вршење инспекцијског надзора грађани остају ускраћени за информацију да ли је надзор уопште извршен и да ли су изречене управне мјере, с обзиром да подносиоци, у складу с прописима који регулишу рад инспекцијских органа, нису странка у поступку. Омбудсмени константно указују да је потребно извршити интервенцију у законодавству у циљу осигурања информације подносиоцу пријаве о поступању инспекције. На овај начин би коначно заштитили грађане од њихове обавезе да информацију добију искључиво користећи закон о слободи приступа информацијама. Омбудсмени су мишљења да процесни закони треба да буду правни инструмент у овим случајевима. Тренутна пракса је да се странке обраћају у складу с одредбама закона о слободи приступа информацијама, гдје у случају непоступања и по тим захтјевима Омбудсмени упуте препоруку да се донесе одлука у виду административног акта (рјешења).⁸⁵ У току је праћење реализације препоруке.

4.6. Влада и министарска именовања

Законом о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине⁸⁶, Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине⁸⁷ и Законом о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске⁸⁸ (даље: законима) утврђује се отворени поступак

⁸³ Ж-БЛ-05-525/23, препорука број:П-343/23.

⁸⁴ Ж-СА-05-1181/22, препорука број:П-172/23.

⁸⁵ Ж-ЛИ-05-125/23, препорука број:П-254/23.

⁸⁶ Закон о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 37/03).

⁸⁷ Закон о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине („Сл. новине ФБиХ“, бр: 12/03,34/03,65/13).

⁸⁸ Закон о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске („Сл. гласник Републике Српске“, број 41/03).

избора којим се врши коначно именовање и поновно именовање на позиције у регулисаним органима, дефинисаним законима уз поштовање јасно утврђених принципа.

У случају када постоје докази да законима утврђени принципи или поступци нису испоштовани, било који члан јавности може поднијети приговор на коначно именовање у складу с одредбама закона. Приговор се подноси одговорном јавном службенику, а копија доставља Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Омбудсмен је дужан припремити налаз и закључке везано за приговор, а закључци могу садржавати препоруку тамо гдје докази упућују, како је горе наведено, да је дошло до кршења одредби закона.

Омбудсмени су током 2023. године разматрали 98 жалби, шест жалби мање него у претходном извјештајном периоду, а упућено је 28 препорука.

Повреде принципа законитости, квалитета, независне провјере, отворености и транспарентности, равноправне заступљености, као и повреде права на правни лијек, представљају основ приговора на именовања директора јавних органа и установа, председника и чланова управних и надзорних одбора јавних установа и предузећа, комисија које дјелују у оквиру законодавних органа итд.

Омбудсмени су својим налазима и закључцима указивали на уочене неправилности, наглашавали обавезу поступања у складу са позитивним законским прописима у поступцима именовања, те издавали препоруку да се одлуке о предметним именовањима пониште и поступци проведу на законит начин.⁸⁹

У разматраним предметима, Омбудсмени су истакли да је законима прописан начин спровођења јавног конкурса, оцјењивање и бодовање, те предлагање ранг-листе и најуспјешнијег кандидата. Оцјењивање кандидата у смислу креирања ранг листе успјешних кандидата, требало би представљати гаранцију да ће на позицију бити именовани најбољи кандидати. Кандидати за које није дата сагласност за именовање требају бити обавијештени о разлозима који морају бити јасно образложени, на начин да не пружају простор за злоупотребе и самовољно одлучивање. На такав начин се осигурава непристрасан поступак, јача повјерење у активности органа и начело транспарентности.

Током поступака уочено је да су директори и замјеници свих седам управних организација⁹⁰ при Министарству безбједности БиХ особе мушког пола. Омбудсмени су подсјетили на одредбе члана 20. Закона о равноправности полова којим је прописана обавеза државних органа на свим нивоима организације власти укључујући законодавну, извршну и судску власт, као и политичке странке да осигурају и промовишу равноправну заступљеност полова у управљању, процесу одлучивања и представљању. Равноправна заступљеност полова постоји у случају када је један од полова заступљен најмање у проценту 40% у органима из става 1. члана.⁹¹ Став 3. прецизира да се дискриминацијом по основу пола

⁸⁹ Ж-СА-05-170/23, препорука број:П-140/23.

⁹⁰ Дирекција за координацију полицијских органа БиХ; Служба за послове са странцима; Агенција за полицијску подршку; Агенција за форензичка испитивања и вјештачења; Државна агенција за истраге и заштиту-СИПА; Гранична полиција; Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова.

⁹¹ Закон о равноправности полова члан 20 став 2.

сматра ситуација када не постоји равноправна заступљеност у складу са ставом 2. члана 20. Закона о равноправности полова. У предметној правној ствари препоручено је провођење поступка именовања у складу са принципима утврђеним у члану 3. Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине, уз осигурање пуног уживања принципа недискриминације како по основу националне припадности и пола, тако и по било којем другом основу.⁹² Препорука није реализована.

У поступку по жалби Омбудсмени су констатовали да су подзаконским актима прописани посебни услови за именовање без јасно и конкретно утврђеног критеријума, што комисијама за провођење поступка који претходи самом именовању даје простор за повреду принципа квалитета. У једном случају као посебан услов је наведено: *„да је кандидат успјешан привредник-менаџер или јавни радник.“* Није јасно дефинисано шта се подразумијева под термином успјешности и који су објективни индикатори. У истом предмету су присутне и допуне одредби прописа о критеријумима за именовање чланова управних и надзорних одбора у предузећима и установама на начин да су: *„лица која не посједују сертификат о завршеном усавршавању дужни у року од једне године дана од дана коначног именовања доставити исти. Уколико кандидат у остављеном року не достави сертификат Савјет ће разријешити истог.“* Јасно је да је овиме одузета предност кандидатима који већ имају положен сертификат о завршеном усавршавању. Омбудсмени Босне и Херцеговине сматрају да би се приликом провођења поступка избора кандидата требале узети у обзир квалификације кандидата које посједује у вријеме провођења поступка, а не оне које би требао имати након једне године рада у регуларном органу. Препорука није реализована.⁹³

Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине одређено је да процјену пријављених кандидата врши претходно именован орган (Комсија) који обавља разговор са пријављеним кандидатима и који, према раније утврђеним критеријумима, сачињава ранг листу ужег избора кандидата коју, путем писане препоруке, доставља одговорном јавном службенику овлашћеном за именовање уз поштовање редослиједа ранг листе. Чланом 9. Закона јасно је прописано да се Комисија за избор састоји од пет чланова. Разматрајући приговор на именовање члана надзорног одбора јавне установе Омбудсмени су констатовали да одговорни орган није формирао Комисију за избор и именовање на начин како то прописује Закон, иако је провео потпуну процедуру избора и именовања. Упућена је препорука да се предузму све неопходне мјере којима ће се осигурати да се именовања изврше уз пуно поштовање одредби Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине.⁹⁴ Препорука је реализована.

Жалбени наводи више подносилаца приговора односе се на поступак избора и именовања директора и управног одбора Јавне здравствене установе Универзитетски клинички центар Тузла као и на сам статус Универзитетског клиничког центра. Омбудсмени су спровели засебне поступке истраживања, те на основу заprimљених изјашњења, одговора и увида у

⁹²Ж-СА-06-158/23, Ж-СА-05-218/23, Ж-СА-05-261/23, препорука број:П-103/23.

⁹³ Ж-СА-05-170/23, препорука број:П-140-23.

⁹⁴ Ж-СА-05-432/23, препорука број:П-234/23.

запримљене прилоге објединили и једним Закључком изнијели свој став и мишљење. Утврдили су да је као посљедица чињенице да није закључен уговор о међусобном регулисању права, обавеза и одговорности између предметног кантона и Федерације Босне и Херцеговине, дошло до сукоба надлежности за имплементацију управљачких права над предметном здравственом установом. Влада Федерације Босне и Херцеговине, разријешила је Управни одбор Јавне здравствене установе Универзитетски клинички центар Тузла⁹⁵ и именовала привремени Управни одбор. Скупштина Тузланског кантона, такође је донијела одлуку о привременом именовању Управног одбора исте здравствене установе, до коначног договора са Федерацијом Босне и Херцеговине у вези суоснивачких права, а најдуже три мјесеца. Истовремено егзистирање два управна одбора представља кршење материјалноправних и процесноправних норми, којима је утврђен начин и поступак избора и именовања, како предсједника и чланова Управног одбора, тако и избора и именовања органа руковођења. У правној ситуацији истовременог постојања два управна одбора Јавне здравствене установе, не можемо говорити нити о законитом успостављању органа руковођења, односно именовања директора предметне здравствене установе. Осим тога, разматрајући наводе приговора, Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да одговорни орган није са потребном пажњом сматрао квалификације, искуство и компетенције кандидата у процедури именовања проведеној прије доношења спорних статусних одлука. Приликом сваког избора и именовања, потребно је да се знање и искуство у свакој области, узме као основни критеријум, посебно јер именовање кандидата, који по квалификацијама не одговарају потребама регуларног органа, може проузроковати погоршање квалитета услуга које се пружају крајњим корисницима.

Област здравствене заштите има немјерљив значај, због чега је приликом оцјене кандидата неопходно уважавати знање, академско и специјалистичко звање, искуство кандидата, управљачке способности, а посебно допринос на пољу медицинске науке. Омбудсмени су упутили препоруку законодавној и извршној власти Федерације БиХ и Тузланског кантона да без одлагања, у оквиру своје надлежности, предузму неопходне правне радње како би се регулисали међусобни односи, права, обавезе и одговорности између оснивача Јавне здравствене установе, те статусне и управљачке промјене у потпуности провеле у складу са одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине, Закона о здравственој заштити Федерације Босне и Херцеговине и Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине.⁹⁶ Праћење реализације препоруке је у току, у вријеме сачињавања овог извјештаја означени одговорни органи још нису доставили изјашњење.

4.6.1. Разрјешења именованих лица

Током извјештајног периода запримљене су жалбе због одлука извршне власти о разрјешењу именованих лица у регулисаном органу, односно, особа именованих у надзорне и управне одборе јавних предузећа, противно позитивним законским прописима и подзаконским актима регулисаног органа, прије истека мандата.⁹⁷

⁹⁵ „Службене новине Федерације БиХ“, број 59/23.

⁹⁶ Ж-БР-05-268/22, Ж-БР-04-155/23, Ж-СА-05-496/23, препорука број:П-283/23.

⁹⁷ Ж-БЛ-05-435/23, Ж-БЛ-05-434/23, Ж-БЛ-05-436/23.

Омбудсмени Босне и Херцеговине чине неспорним да је одредбама Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине⁹⁸ прописано да се овим законом утврђује отворени поступак избора којим се врши коначно именовање и поновно именовање на позиције у регулисаним органима дефинисаним у даљем тексту, те да се примјењује на свим нивоима власти у Федерацији Босне и Херцеговине укључујући кантоне, општине и градове⁹⁹. Одредбом члана 11. Закона о измјенама и допунама Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине¹⁰⁰ прописано је брисање члана 14. изворног Закона, односно одредби које се односе на разрјешење именованог лица у регулисаном органу.

Омбудсмени поновно указују да поступци разрјешења именованих особа, прије истека мандата, без законитог утемељења, потенцијално доводе до поступака пред надлежним правосудним органима, који резултују финансијским теретом за јавни субјект уколико се утврди основаност тужбеног захтјева. Чињеница је и да у тим случајевима, разрјешена лица, без ваљаног правног основа, губе и статус запослених особа чиме наступају и повреде права из радног односа. Поступање Омбудсмена по жалбама ове природе утемељно је на одредбама Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине¹⁰¹ и прописаним надлежностима.

Руводећи се претходно наведеним Омбудсмени су упутили препоруку органу извршне власти да приликом доношења одлука из своје надлежности поклони посебну пажњу не само аспекту законитости, него и принципу добре јавне управе и савјесног управљања јавним средствима, како би се уважили интереси свих заинтересованих страна на које се одлуке односе, а ризик од спорова било које врсте свео на минимум, те да усклади радно-правни статус разрјешених чланова Управе друштва до престанка мандата на законит начин.¹⁰² Одговорни орган је доставио изјашњење у којем наводи одређеност за поступање у складу са позитивним законским прописима и мишљењу Омбудсмена.¹⁰³

Омбудсмени поново наглашавају да је потребно преиспитати постојећи законодавни оквир који регулише питање владиних, министарских и других именовања, одредити јасне критеријуме који морају бити испоштовани у процедурама именована и разрјешења именованих лица, а који неће оставити простора за било који вид злоупотребе, као и повреде принципа добре управе и владавине права.

⁹⁸ Закон о министарским, владиним и другим именованима Федерације („Службене новине Федерације БиХ“, број: 12/03, 34/03 и 65/13).

⁹⁹ Члан 1. закона.

¹⁰⁰ Закон о измјенама и допунама Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације „Службене новине Федерације БиХ“, бр 65/13).

¹⁰¹ Закон о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине („Сл. лист БиХ“ 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 50/08 и 61/23).

¹⁰² Ж-СА-05-817/21, препорука број:П-138/23.

¹⁰³ „Уважавајући препоруке наведене у Вашем допису привремено именовани Надзорни одбор наводи да предузима све законом прописане активности и мјере како би у будућим поступањима, осигурало транспарентно и ефикасно провођење поступака, засновано на принципима правичности, а како би се онемогућила свака злоупотреба права странака. Такође, привремено именовани Надзорни одбор у свом раду приликом доношења одлука из своје надлежности поклања посебну пажњу свим принципима, укључујући све аспекте законитости, принципе добре јавне управе и савјесног управљања јавним средствима, како би се уважили интереси свих заинтересованих страна на које се препоруке односе.“

4.7. Миграције и азил

Услови и поступак уласка странаца у Босну и Херцеговину, боравак странаца, удаљење странаца из земље, прихватање странаца и стављање странаца под надзор, остваривање права страних држављана на територији Босне и Херцеговине, принципи, услови и поступак за одобравање избјегличког статуса, статуса супсидијарне заштите права и обавезе тражилаца азила, избјеглица, те друга питања везана за остваривање права страних држављана прописани су одредбама Закона о странцима Босне и Херцеговине¹⁰⁴ и Закона о азилу Босне и Херцеговине¹⁰⁵.

Према Информацији Министарства безбједности о стању у области миграција у Босни и Херцеговини за период од 01.01. до 30. 09. 2023. године поднесеној Савјету министара Босне и Херцеговине, Служба за послове са странцима у подручју законитих миграција странцима је у овом периоду одобрено 8.949 привремених боравака, евидентирала 25.174 незаконитих миграната, с тим да је карактеристика транзитних незаконитих миграција у 2023. години да је повећан обим миграција, уз истовремено кратко задржавање миграната на територији БиХ, како би што прије ушли у шенгенски простор. Борба против кријумчарења миграната један је од приоритета за правосудне институције и полицијске агенције у БиХ од самог почетка повећаног притиска незаконитих миграција преко територије БиХ.¹⁰⁶

Омбудсмени су током 2023. године разматрали 11 предмета везаних за права страних држављана, осам предмета мање него у 2022. години, а упућена је једна препорука.

Жалбе су изјављене због онемогућавања уласка у Босну и Херцеговину лицима који су у потреби за међународном заштитом,¹⁰⁷ поступања полицијских службеника према тражиоцима азила,¹⁰⁸ незадовољства због смјештаја у Имиграциони центар и услова боравака у истом¹⁰⁹, незадовољства одлукама надлежног органа којим се одбија захтјев за привремени азил, привремени боравак или улазак у земљу.

Омбудсмени поновно истичу проблем малољетних особа који се налазе у покрету на територији Босне и Херцеговине, без родитеља или старатеља. Није системски ријешено питање именовања старатеља по службеној дужности, заштите и смјештаја дјете, посебно ван редовног радног времена центара за социјални рад. Наиме, већина Центара за социјални рад има редовно радно вријеме до 16:00 часова што има посљедице у случајевима потребе заштите права, након окончања радног времена. У предметима ове врсте, Омбудсмени поступају на начин да траже хитно поступање надлежних како би се дјечи у што краћем року одредио старатељ и на тај начин заштитио најбољи интерес дјетета.¹¹⁰

¹⁰⁴ Закон о странцима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 88/15, 34/21).

¹⁰⁵ Закон о азилу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 11/16; Исправка Закона о азилу, „Службени гласник БиХ“, број 16/16).

¹⁰⁶ Усвојио Савјет министара 28.12.2023.године.

¹⁰⁷ Ж-СА-05-240/23, Ж-СА-05-300/23.

¹⁰⁸ Ж-СА-05-83/23.

¹⁰⁹ Ж-СА-05-5/23.

¹¹⁰ Ж-БЛ-01-412/22.

Ово питање је од великог значаја, због примјене Конвенције Савјета Европе о акцији против трговине људима у Босни и Херцеговини, те препорука Групе стручњака за борбу против трговине људима (GRETA).¹¹¹ Дјеца и даље чине значајан проценат жртава трговине људима у БиХ и подвргнута су сексуалном искоришћавању, радној експлоатацији, присилном просјачењу и дјечијем браку. У реалним ситуацијама када дјеца, мигранти, без пратње, остају на улицама током ноћи, без заштите и надзора државе, не само да изостаје заштита прописана одредбама Конвенције о правима дјетета, него су ова дјеца истовремено изложена опасности као потенцијалне жртве трговине људима. Омбудсмени су са свиме упознали и Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције- Одсјек за борбу против трговине људима.

Омбудсмени су пратили питање склапања брака у Босни и Херцеговини за лица која у Босни и Херцеговини имају признат статус супсидијарне заштите са лицима која имају признат статус супсидијарне заштите/избјеглички статус у другим земљама. Орган за управу јединице локалне самоуправе поступајући по захтјеву за склапање брака одбио је наведени захтјев. Федерално министарство унутрашњих послова истиче да се у конкретном случају не може сматрати другостепеним органима. Након разматрања тужбеног захтјева у управном спору кантонални суд враћа другостепеном органу предмет на поновно одлучивање. Сложеност и дуготрајност управног поступка, управног спора, сам статус ових особа чини неизвјесним и указује на немогућност рјешавања њиховог брачног стања. Омбудсмени су упутили препоруку Министарству безбједности Босне и Херцеговине да, укључујући надлежна ентитетска министарства и органе управе, као и друге евентуалне партнере и заинтересоване организације, сагледају могућност рјешавања проблематике закључивања брака, за лица која у Босни и Херцеговини имају признат статус супсидијарне заштите са лицима која имају признат статус супсидијарне заштите/избјеглички статус у другим земљама.¹¹²

Особа без држављанства тј. апатрид је неко кога ниједна држава по својим законима не сматра својим држављанином. Апатридија има стварни и разарајући утицај на животе појединаца, њихових породица, а у коначном и заједнице. И поред одређеног нивоа напретка који је остварен у области матичних књига у Босни и Херцеговини у смислу њихове усклађености са међународним стандардима, још увијек постоје различите препреке и недостаци како у садржају, тако и у самој примјени прописа које је неопходно отклонити у циљу успостављања ефикасног система превенције и елиминације феномена апатридије.

Омбудсмени су приступили свеобухватној анализи ове проблематике у циљу израде „Специјалног извјештаја о стању људских права особа без држављанства (апатрида) и особа под ризиком од апатридије на територији Босне и Херцеговине.“¹¹³

¹¹¹ Међународно орган за праћење провођења Конвенције Савјета Европе о акцији против трговине људима.

¹¹² Ж-СА-05-38/21, препорука број: П-251/23.

¹¹³ Ж-БЛ-05-455/23.

Појам „*мигранти у нерегулисаној ситуацији*“ или „*нерегуларни мигранти*“¹¹⁴ се односи на појединце који нису држављани нити једне државе чланице Европске уније, али бораве у некој од држава чланица Европске уније без ваљане визе или боравишне дозволе. Босна и Херцеговина је потписница Међународне конвенције о заштити права радника миграната и чланова њихових породица и редовно подноси извјештај Комитету у којем се налази 14 независних међународних стручњака из области заштите људских права. У једном од предмета подносилац жалбе се обратио Омбудсменима како би се његовој супрузи омогућио останак у Босни и Херцеговини, посебно се позивајући на права дјетета¹¹⁵. Супруга је родила, а није регулисала свој останак и статус у Босни и Херцеговини. Подносилац жалбе указује да је крајње нехумано да се дијете, које је старо тек један мјесец и доји, раздвоји од мајке. Омбудсмени су надлежнима указали на међународни и европски закон о људским правима који државама чланицама Европске уније намеће обавезу гарантовања људских права свим појединцима унутар своје правне надлежности, а то обухвата и нерегуларне мигранте и препоруком позвали Министарство безбједности Босне и Херцеговине¹¹⁶ да предузму додатне напоре за провођење законодавног оквира о недискриминацији, релевантном за права радника миграната и чланова њихових породица без обзира на њихов статус, као и унапређење добрих, правичних, хуманих и законитих услова у вези са међународном миграцијом радника и чланова њихових породица. Препорука није испоштована, нити је успостављена сарадња након издате препоруке.

4.8. Јавне исправе

Током 2023. године за примљено је девет жалби, а упућена је једна препорука због несарадње означеног одговорног органа у поступку истраге са Омбудсменима БиХ.

Жалбени разлози су различите природе, а као примјере наводимо обраћање подносилаца жалбе, а у вези су стицања права држављанства признатих избјеглица у контексту захтијевања прибављања родног листа од стране надлежног органа, те неоправдане дужине трајања поступка о одлучивању по захтјеву о стицању држављанства пред Федералним министарством унутрашњих послова. Правилником о прецизирању доказа и испуњавању услова за стицањем држављанства Босне и Херцеговине натурализацијом и олакшаном натурализацијом¹¹⁷, не прописује се обавеза прибављања извода из матичне књиге рођених као услова за стицање држављанства натурализацијом признатим избјеглицама.¹¹⁸ Поступак у овом предмету је у току.

¹¹⁴ Приликом израде „Специјалног извјештаја о стању у области миграција у Босни и Херцеговини“ Омбудсмени Босне и Херцеговине су за највећи број страних држављана који су били предмет анализе, усвојили термин нерегуларни мигранти јер се, према информацијама одговорних органа, у већини случајева ради о страним држављанима који су у Босну и Херцеговину ушли или улазе без икаквих идентификационих докумената, на мјестима која нису предвиђена за прелазак државне границе, што представља кршење правних прописа Босне и Херцеговине и није у складу с процедурама надлежних органа у Босни и Херцеговини у погледу уласка странаца у земљу.

¹¹⁵ Ж-МО-01-85/22.

¹¹⁶ Препорука број П-349/22 од 09.12.2022. године.

¹¹⁷ „Службени гласник БиХ“ број: 17/14.

¹¹⁸ Ж-СА-05-55/23.

У другом случају у жалби је наведено да се син подносиоцице жалбе налази у Ербилу, Ирак, те да не може добити путни лист како би се вратио у Босну и Херцеговину. Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине доставило је потпуну информацију и релевантну документацију о предметном случају, из које недвосмислено произлази да Министарство иностраних послова заједно са Министарством безбједности Босне и Херцеговине, Државном агенцијом за истраге и заштиту, Тужилаштвом Босне и Херцеговине, као и Међународним комитетом Црвеног крста (МКЦК) континуирано ради на предметном случају, да издавање путног листа није спорно по завршетку процеса екстрадиције, због чега Омбудсмени Босне и Херцеговине, у предметној правној ствари, нису нашли основ за предузимање радњи из оквира своје надлежности.¹¹⁹

4.9. Права повратника

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе у складу са Уставом Босне и Херцеговине и међународним документима за заштиту људских права.

Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини прописано је да ће стране потписнице осигурати да избјеглицама и расељеним лицима дозволи безбједан повратак, без ризика узнемиравања, застрашивања, прогона или дискриминације, нарочито због њиховог етничког поријекла, вјерског опредјељења или политичког мишљења.¹²⁰

Омбудсмени Босне и Херцеговине су по свим сазнањима из медија о нападу на повратнике поступали у складу са својим надлежностима, отворили истраге по службеној дужности, успостављали сарадњу са надлежним органима, а саопштењем за јавност позивали полицију и тужилаштва да брзо и ефикасно раде на рјешавању сваког појединачног инцидента ове врсте.¹²¹

Истрага по службеној дужности отворена је након објављене информације да је у селу Омерагићи код Вишеграда извршен напад на повратничку породицу, односно супружнике старије животне доби, који су претучени и опљачкани. С обзиром да истражни поступак води Окружно јавно тужилаштво у Источном Сарајеву, Подручна канцеларија у Вишеграду, Омбудсмени су захтијевали изјашњење о предузетим процесним радњама на проналаску починиоца кривичног дјела.¹²²

Након објаве да је шездесетосмогодишњи повратник у Брезице код Дервенте нападнут приликом покушаја спречавања крађе дрва, задобио тешке тјелесне повреде, упућен на болничко лијечење, те преминуо од посљедица задобијених повреда, Омбудсмени су од Окружног јавног тужилаштва у Добоју затражили информацију да ли је покренута истрага у вези са предметним случајем и друге податке од значаја поводом овог напада.¹²³

¹¹⁹ Ж-СА-05-696/23.

¹²⁰ Поглавље I, члан 1. став 2.

¹²¹ Саопштење за јавност дана 08.12.2023. године.

¹²² Ж-СА-05-284/23.

¹²³ Ж-БЛ-05-711/23.

Омбудсмени су одмах по сазнању да је у селу Стошница код Возуће извршен напад на повратницу, која је при томе задобила тјелесне повреде, упутили захтјев Министарству унутрашњих послова Зеничког кантона, Полицијској управи Завидовићи да достави информације о предузетим активностима у вези са наведеним случајем.¹²⁴

Омбудсмени посебно истичу да је осигурање уживања људских права без дискриминације основ за развој свих локалних заједница у Босни и Херцеговини. Повратници представљају посебно рањиву категорију, имајући у виду чињеницу бројчане мањине, због чега би власти требале са већом пажњом сагледати њихове потребе. Све надлежне институције морају у већој мјери активно дјеловати против говора мржње и осигурању већег степена толеранције, како би се спријечиле ситуације које могу представљати узнемиравање, застрашивање или напад на тјелесни интегритет и имовину повратника.

4.9.1. Накнада ратне штете

Анексом VII такође је прописано да све избјеглице и расељена лица имају право да се слободно врате својим кућама, право на поврат имовине која им је одузета током непријатељстава од 1991. године, као и надокнаду имовине која им се не може вратити (поглавље I, члан 1. став 1). Обнова оштећених стамбених објеката, изградња нових тамо гдје су у потпуности порушени, односно правична накнада штете, представља предуслов за спровођење претходно наведене одредбе на цијелом простору Босне и Херцеговине.

У 2023. години запримљено је девет предмета везаних за питање ратне штете на имовини подносилаца жалбе, због не/могућности обнове оштећених објеката и питања процедура јавних позива, и упућене двије препоруке.¹²⁵

Према ријечима повратника: „*Папире сам предао небројено пута, све што се тражи, да би ми рекли да нешто недостаје, да је застарело, када и то надопуним, обновим, онда ми кажу имаш све услове али нема више пара и тако округ, из године у годину.*“

Омбудсмени су уочили да постоје слабости административног поступка који претходи одлучивању о праву на финансијска средства, као и пасивност органа приликом утврђивања чињеничног стања и стварних потреба апликаната при јавним позивима који се односе на реконструкцију и обнову стамбених јединица у циљу повратка, а због чега се подносиоци жалби сусрећу са потешкоћама и трпе штетне посљедице. Стога су надлежним органима власти упутили препоруке да у оквиру својих овлашћења, предузму све мјере и активности како би се омогућила реконструкција и обнова ратом уништених и порушених стамбених јединица, као и да се приликом додјеле средстава за њихову обнову и реконструкцију у циљу повратка, поштују процедуре прописане законским и подзаконским прописима уважавајући стварно чињенично стање на подручју локалних заједница.¹²⁶

¹²⁴ Ж-СА-05-1133/23.

¹²⁵ Ж-СА-04-585/23, Ж-БЛ-05-119/23, Ж-БЛ-144/23.

¹²⁶ Ж-БЛ-05-538/22, препорука број:П-77/23.

У једном од предмета означени одговорни органи информисали су Омбудсмене да су поступили по препоруци, Општина Витез информисала је о мјерама и активностима које су предузете у циљу реализације препоруке и опредјељењу да ће наставити радити континуирано на предметној правној ствари, а Федерално министарство расељених особа и избјеглица је предузело активности на реализацији предметне препоруке на начин да је подносиоцу жалбе одобрено 10.000,00 КМ за набавку потребног грађевинског материјала и уградњу истог за реконструкцију порушеног стамбеног објекта.¹²⁷

Недостатак новчаних средстава и даље отежава имплементацију пројекта изградње и обнове повратничких стамбених објеката. Према информацијама за примљеним у појединачним поступцима, а које се односе на Државни пројекат стамбеног збрињавања (ДПСЗ):

„Савјет министара је на својој 18. сједници одржаној 13. јула 2023. године потврдио да су обавезе које је Босна и Херцеговина преузела у складу са међународним споразумом потписаним у оквиру Оквирног споразума РСП неоспорне. У складу са Оквирним споразумом, обавеза осигурања недостајућих средстава за завршетак пројекта пада на терет буџета институција Босне и Херцеговине, те је Министарство за људска права и избјеглице БиХ задужено да, као водећа институција одговорна за цијелокупну имплементацију ДПСЗ-а, изврши процјену трошкова. С тим у вези, процијењено је да је за покретање тендерских процедура за радове потребно осигурати око 10 милиона КМ (3,3 милиона КМ за недовршене индивидуалне стамбене објекте и 6,7 милиона КМ за обнову и изградњу породичних кућа на којима радови нису отпочели). Третирајући ове потребе као приоритет, Министарство је неопходних 10 милиона КМ укључило у свој буџетски захтјев за 2024. годину који ће бити разматран крајем године. Паралелно, Министарство предводи и друге иницијативе са циљем осигурања средстава, као што је могућност коришћења прихода од наплаћених пенала, кредитно задужење, финансирање из буџета осталих нивоа власти и осталих извора.“

4.10. Слобода окупљања и удруживања

Слобода мирног окупљања и удруживања загарантована је Универзалном декларацијом о људским правима¹²⁸ којом се признаје право сваке особе на слободно удруживање, укључујући и право на оснивање синдиката и учлањење у њега ради заштите својих интереса (члан 22) као и одредбама Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Одредбом члана 11. Европске конвенције признаје се право мирног окупљања, које у једном демократском друштву може бити ограничено само законом, у интересу националне и јавне безбједности, јавног реда или ради заштите јавног здравља или морала или права и слобода других лица.

¹²⁷ Ж-СА-08-371/22, препорука број:П-186/23.

¹²⁸ Општа декларација о правима човјека, проглашена од Опште скупштине Уједињених нација 10. децембра 1948. године.

Током 2023. године евидентирана су четири предмета везана за слободу окупљања.

Омбудсмени су саопштењем за јавност најоштрије осудили напад на активисте невладиних организација, новинаре, припаднике LGBT заједнице и грађане, који су се догодили у 2023. години. Указали су да остваривање права на слободу окупљања намеће надлежним органима позитивне обавезе, тј. предузимање мјера с циљем обезбјеђења мирног уживања права, што укључује, прије свега, заштиту и помагање. Позвали су све надлежне институције, укључујући првенствено органе кривичног гоњења да приоритетно предузму мјере из своје надлежности, са циљем осигурања безбједности, права на рад и остваривање основних људских права свих грађана, гарантованих уставом и међународним конвенцијама које имају директну примјену у домаћем правном систему. Поштујући начело независности правосуђа, Омбудсмени су изразили наду да ће правосудне институције адекватно поштовати елемент мржње као квалификацијску околност у случају утврђивања кривичне одговорности било којег учесника поменутих догађаја.¹²⁹

Члан 11 Конвенције, под претходно наведеним условима гарантује и право сваког лица на слободно удруживање, укључујући и право на оснивање синдиката и учлањење у њега ради заштите својих интереса. Законима о удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине,¹³⁰ Републике Српске,¹³¹ Федерације Босне и Херцеговине¹³² и Брчко дистрикта БиХ¹³³ уређују се правни положај, статусне промјене и друга питања значајна за рад удружења и фондација који се региструју у складу с овим законима. Жалбе регистроване у Институцији омбудсмена односе се на унутрашње проблеме удружења, смјену органа, искључење чланова из истих¹³⁴, гдје Омбудсмени немају надлежност поступања.

Омбудсмени уочавају слабости у примјени одредби прописа удружењима, а везано за питање статуса удружења од јавног интереса. Ово је посебно значајно због чињенице да удружење које је уписано у регистар може проводити програме и пројекте од јавног интереса и остваривати права на средства из буџета.

4.11. Слобода медија и сигурност новинара

Слобода медија подразумијева слободу изражавања мишљења, независност и плурализам медија, слободу прикупљања, истраживања, објављивања и ширења информација ради информисања јавности, отворености медија за различита мишљења, увјерења и садржаје, независност, слободу и сигурност новинара, и неодвојиво је повезана с концептом темељних људских слобода и права и демократског друштва.

¹²⁹ Саопштење за јавност 22.03.2023. године.

¹³⁰ Закон о удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 и 94/16).

¹³¹ Закон о удружењима и фондацијама Републике Српске („Сл. гласник РС“, бр. 52/2001 и 42/2005).

¹³² Закон о удружењима и фондацијама Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број 45/02).

¹³³ Закон о удружењима и фондацијама Брчко дистрикта БиХ („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, број 41/20 и 44/22).

¹³⁴ Ж-БР-08-234/23, Ж-БР-08-240/23.

Током 2023. године запримљено је седам жалби које се односе на нападе на новинара¹³⁵, оштећења имовине новинара,¹³⁶ радњи које новинари оцјењују притиском на њихов рад,¹³⁷ потешкоће са којима се сусрећу новинари јавног предузећа приликом прикупљања релевантних информација.

Упућена је једна препорука у предмету у којем подносилац жалбе указује на одређене проблеме с којима се сусреће у свом раду као новинар јавног предузећа, репортер, када је на припреми текстова и прилога за све три платформе, радио, телевизију и веб портал, често потребно да за информације које добија од грађана треба појашњење или изјаву надлежних служби градске управе, гдје не налази спремност за сарадњу. Омбудсмени су препоручили надлежном органу да у складу са својим овлашћењима изврши потребне радње како би се донио акт којим се ближе и детаљније утврђују начини обраћања, процедуре у вези са поступком подношења медијских упита за достављање информација/ уговарање/давање изјава, те одлучивања по истом. Детаљнијим процедурама спријечили би се овакви и слични случајеви у будућности, те отклонила правна несигурност у поступању и интерпретацији одређених пракси. Препорука је дјелимично реализована.¹³⁸

Омбудсмени су у ранијем периоду израдили Специјални извјештај о положају новинара и случајевима пријетњи новинарима у Босни и Херцеговини¹³⁹ јасно нагласили да статус новинара у друштву мора бити уређен, а новинарима загарантовано уживање основних права и слобода, што подразумева право на безбједност и достојанство.

Без обзира на протек времена, не може се уочити значајан напредак, због чега Омбудсмени подсећају на закључке, мишљења и препоруке из Специјалног извјештаја које су упућене надлежним органима и потребу да се напад на новинаре у кривичним законима дефинише као посебно кривично дјело или као тежи облик кривичног дјела напада на службено лице у вршењу службене дужности.

У извјештајном периоду дошло је усвајања Закона о измјенама и допунама Кривичног законика Републике Српске¹⁴⁰ на начин да је клевета дефинисана као кривично дјело.

Омбудсмени указују да члан 10. Европске конвенције о људским правима и основним слободама гарантује свакоме право на слободу изражавања. Слобода изражавања је релативно право, што значи да у одређеним случајевима ово право држава може ограничити под условом да је ограничење прописано законом, неопходно у демократском друштву, односно да је у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства. Неопходност, у смислу члана 10. став 2. Конвенције, указује на

¹³⁵ Ж-СА-05-616/23.

¹³⁶ Ж-СА-05-199/23.

¹³⁷ Ж-БЛ-05-175/23.

¹³⁸ Ж-СА-05-162/23, препорука број:П-181/23.

¹³⁹ <https://www.ombudsmen.gov.ba/>.

¹⁴⁰ Кривични законик Републике Српске („Сл. гласник РС“, бр. 64/2017, 104/2018 - одлука УС, 15/2021, 89/2021 и 73/2023).

постојање „хитне друштвене потребе“, а свако ограничење мора бити пропорционално циљу који се жели истим постићи. Циљ ограничавања свакако је и спречавање злоупотребе права, односно заштите права других лица, што је наведено не само у члану 10. поменуте Конвенције, него и члану 17. који забрањује злоупотребу права. Дакле, слобода изражавања, као темељ сваког демократског друштва, може бити ограничена само уколико су испуњени претходно наведени критеријуми. С тим у вези, неопходно ја утврдити одговарајућу равнотежу између слободе изражавања, са једне стране и заштите права других лица или јавног интереса, са друге стране.

4.12. Бесплатна правна помоћ

Принципи једнакости и недискриминације, који подразумевају и једнакост свих особа пред законом, чине темељ међународне заштите људских права. Како би се осигурало поштовање ових принципа, неопходно је осигурати ефикасну правну заштиту најрањивијим, социјално угроженим категоријама становништва у случајевима када то захтијевају интереси правде. Иако члан 6. Европске конвенција за заштиту људских права и основних слобода право на бесплатну правну помоћ изричито предвиђа за оптуженике када то налажу интереси правде и материјални статус оптуженика, Конвенција има и ширу примјену што је потврђено кроз праксу Европског суда за људска права.¹⁴¹

Одредбама Закона о бесплатној правној помоћи Босне и Херцеговине¹⁴² прописано је да је надлежни орган за пружање бесплатне правне помоћи пред органима и институцијама Босне и Херцеговине, Канцеларија за пружање бесплатне правне помоћи Босне и Херцеговине, која је унутрашња организациона јединица у саставу Министарства правде Босне и Херцеговине. У Федерацији Босне и Херцеговине заводи за бесплатну правну помоћ успостављени су на нивоу девет кантона, у Републици Српској бесплатну правну помоћ обезбјеђује Центар за пружање бесплатне правне помоћи, са сједиштем у Бањој Луци, и канцеларијама у Добоју, Бијељини, Требињу и Источном Сарајеву, а у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине дјелује Канцеларија за правну помоћ Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Бесплатну правну помоћ осигурава и одређени број невладиних организација за одређене групе грађана.

Током 2023. године запримљено је девет жалби које се односе на бесплатну правну помоћ и упућене двије препоруке. Жалбе су изјављене због повреде права на правну помоћ због неустављања система правне помоћи, нефункционалности завода за правну помоћ, незадовољства радом службеника запослених у центру за правну помоћ¹⁴³, повреде процедуре за пријем руководећег државног службеника у кантоналном заводу за пружање бесплатне правне помоћи.¹⁴⁴

¹⁴¹ Тако се, примјера ради, право на бесплатну правну помоћ у грађанским поступцима заснива на случају Аиреу против Ирске у којем је Европски суд за људска права утврдио повреду права на праведно суђење (члан 6. ст. 1. Конвенције). Такође, постоје и други случајеви у којима је Суд утврдио да неиспуњење обавезе државе да својим грађанима осигура бесплатну правну помоћ (Aireu v. Ireland, 11. 9. 1979. Serie A, бр. 32.).

¹⁴² Закон о бесплатној правној помоћи Босне и Херцеговине, („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 83/16).

¹⁴³ Ж-БЛ-05-689/23.

¹⁴⁴ Ж-МО-05-171/23.

Осигуравање једнакости пред судом и другим органима државне управе се омогућава примјеном института бесплатне правне помоћи, што подразумијева успостављање таквих механизма који, под одређеним условима, омогућит ће особама чије материјалне прилике угрожавају могућност заштите њихових права, да та права и остваре. Функционалан и ефикасан систем бесплатне правне помоћи представља гарант за једнак приступ суду рањивим категоријама становништва те заштиту њихових права и интереса.

У поступку по жалби због повреде права на бесплатну правну помоћ, због чињенице да у Средњобосанском кантону није успостављен систем бесплатне правне помоћи, Омбудсмени су органима власти указали на претходно наведено и упутили препоруку да се приступи усвајању закона о бесплатној правној помоћи. Препорука је реализована и покренута законодавна процедура.¹⁴⁵

Жалбом је указано да је Херцеговачко-неретвански кантон усвајањем Закона о пружању бесплатне правне помоћи¹⁴⁶ осигурао законодавни и институционални оквир у области бесплатне правне помоћи, обезбиједио неопходан простор и опрему за рад Кантоналног завода за пружање бесплатне правне помоћи. Међутим, процедура/поступак именована директора Завода траје више од 5 (пет) мјесеци, због чега исти није функционалан. Омбудсмени су упутили препоруку надлежним органима власти да у складу са позитивним законским прописима окончају поступак именована директора Завода. Током поступка праћења реализације препоруке остварена је сарадња са надлежним органом и прати се даља имплементација.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Ж-СА-05-227/23, препорука број П-236/23.

¹⁴⁶ Закон о пружању бесплатне правне помоћи¹⁴⁶ („Службене новине ХНК“ број. 07/13).

¹⁴⁷ Ж-СА-05-226/23, препорука број П-237/23.

V ПРАВОСУЂЕ И УПРАВА

5.1. Увод

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, у поступцима утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе гарантује право на правично суђење и јавну расправу у разумном року, пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.¹⁴⁸ Члан II 2. Устава Босне и Херцеговине, прописује да се права и слободе предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима директно примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над свим осталим законима.

Гаранција правичног суђења, која такође укључује и право на поступање у разумном року, примјењује се на све поступке у којима се утврђује или остварује тј. извршавају грађанска права или обавезе, а гаранција поступка у разумном року примјењује се и на управни поступак, а тиме и на управне спорове.

Током 2023. године Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи заприимило је 709 предмета, што је за 3,67% мање у односу на 2022. годину када је запримљено 736 жалби. Највећи број жалби и даље се односи на правосуђе гдје је у поређењу са 2022. годином дошло до повећања од 5,76%, те управу гдје је у поређењу са 2022. годином дошло до смањења броја жалби од 13,36 %.

Закон о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине прописује да ће надлежност Институције омбудсмена садржавати овлашћења да проводи истраге у свим жалбама везано за слабо функционисање судског система или неправилним процесуирањем појединачних предмета, као и да препоручи одговарајуће појединачне или опште мјере. Омбудсмен БиХ се неће мијешати у процес одлучивања судова, али може покренути судске поступке или интервенисати у току поступка који се води, кад год установи да је таква активност неопходна при обављању његових дужности. Омбудсмен БиХ такође може дати препоруке органу власти који је страна у поступку или бити консултован од стране у поступку.¹⁴⁹

У случајевима када се препорука упућује органу власти, правном или физичком лицу за отклањање дискриминације, пропуштање поступања по истој отвара могућност покретања прекршајног поступка, односно прекршајне одговорности¹⁵⁰. Исто тако, у складу с одредбом члана 15. став 9. Закона о забрани дискриминације у случају када суд разматра предмет о којем је Институција омбудсмена већ донијела препоруку, коју странка у поступку користи као доказ, суд је дужан у складу с правилима поступка размотрити препоруке Омбудсмена БиХ.

¹⁴⁸ Европска конвенције о људским правима и основним слободама члан 6. став (1).

¹⁴⁹ Члан 4. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине „Сл. гласник БиХ“, бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 38/06, 50/08 и 61/23.

¹⁵⁰ Члан 19. став 4. Закона о забрани дискриминације.

5.2. Правосуђе

Право на правично суђење подразумијева и право на суђење у разумном року, а разуман рок не подразумијева увијек хитно поступање, осим уколико је хитно поступање прописано законом, већ се огледа у свјетлу сваког појединачног случаја. У поступцима пред Институцијом омбудсмена најчешћа повреда права односи се управо на повреду права на правично суђење.

5.2.1. Статистика

У области правосуђа и даље се биљежи велики број жалби, те је поређећи са 2022. годином (регистровано 347 жалби) дошло до благог увећања броја жалби. У 2023. години запримљено је 367 жалби, а највећи број односи се на дужину трајања поступка гдје су регистроване 62 жалбе, извршење пресуда 50 жалби, жалбе на рад судија 23, жалбе које су се односиле на Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине девет, те жалбе које се односе на остале повреде права везане за поступање судова 223 жалбе (недоношење судских одлука на законом прописан начин, жалбе на рад тужилаштва, адвоката и др.). У области правосуђа издато је девет препорука.

Тренд раста предмета који се односе на непримјерену дужину трајања поступка, те жалбе на рад носилаца правосудних функција указују да још увијек постоје одређене мањкавости правосудног система, те генералног неповјерења грађана, иако су у претходним годинама учињени одређени напори на сузбијању ових појава.

Предмети које су Омбудсмени Босне и Херцеговине разматрали у извјештајном периоду ипак указују на спремност правосудних органа, посебно судова, да током интервенције отклоне повреду. Најчешћи случајеви ове врсте везани су за указивање странака да надлежни суд није донио одлуку¹⁵¹, доставио пресуду¹⁵², заказао рочиште или доставио информације о статусу предмета.

У 2023. години учињен је и помак на унапређењу просторних капацитета појединих судова. Започета је реконструкција објекта Казнено-поправног завода „Миљацка“, након што је простор и званично уступљен на коришћење Кантоналном суду у Сарајеву и Општинском суду у Сарајеву, те судској полицији. Обновом и пренамјеном КПЗ „Миљацка“ бит ће ријешен дугогодишњи проблем просторних капацитета Кантоналног суда у Сарајеву и Општинског суда у Сарајеву, а бит ће осигуране и додатне просторије за судску полицију, чиме ће бити створени бољи услови рада судова и судске полиције.

5.2.2. Дужина трајања поступка

Члан 6. став 1. Европске конвенције, између осталог одређује да приликом утврђивања грађанских права и обавеза или казнене оптужбе против лица, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним

¹⁵¹ Ж-ЛИ-08-173/23.

¹⁵² Ж-СА-08-879/23.

законом. Право на правично суђење које у себи обухвата и право на суђење у разумном року и даље обухвата највећи број предмета који су разматрани пред Институцијом у протеклом периоду. Ово обухвата предмете који се дуги низ година воде пред првостепеним или другостепеним судовима, а често обухвата и поступке извршења. Европски суд за људска права наглашава да се оправданост дужине поступка мора посматрати у свјетлу околности предмета и у односу на сљедеће критеријуме: сложеност предмета, поступање апликаната и релевантних органа власти, те шта је у спору за апликанте било доведено у питање¹⁵³. Уставни суд Босне и Херцеговине, подржавајући праксу Европског суда, подсјећа на то да члан 6. став 1. Европске конвенције намеће државама уговорницама обавезу да организују своје правосудне системе на начин да судови могу задовољити услове тог члана, укључујући и обавезу да поступају у разумном року.¹⁵⁴

Предсједник суда дужан је донијети план рјешавања старих предмета и бринути о његовом брзом и ефикасном извршавању, а Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине ће упутством дефинисати који се предмети сматрају старим и утврдити методологију узимања предмета у рад.¹⁵⁵ План рјешавања старих предмета и даље представља неадекватан механизам ублажавања последица непримјерене дужине трајања поступка, те надлежни судови углавном достављају информацију која се односи на динамику рјешавања предмета на судовима, односно хронолошки редослијед рјешавања старих предмета.¹⁵⁶ Неблаговремено поступање у предметима јавља се и због оправдане одсутности судије, што у завршници не може бити оправдани разлог за кршење законских одредби и права странака.¹⁵⁷ Тако у конкретном предмету суд је одговорио да је *„наведено лице изнијело тачне наводе и да је тренутна неактивност по предмету везана за чињеницу да се ради о предмету који није обухваћен Планом рјешавања предмета за 2023. годину, као и чињеницу да је судија који је задужио предмет на боловању.“*

План рјешавања старих предмета даје одређену вјероватноћу када ће неки предмет доћи у разматрање од стране суда, као и да ће се поштовати редослијед запримања иницијалног акта, али не рјешава суштински проблем дужине поступка, као ни предмета који захтијевају хитно поступање. У пракси судови најчешће достављају информацију која се односи на планирани и очекивани период разрјешења предмета у одређеној години,¹⁵⁸ међутим постоје и случајеви када суд у току интервенције Омбудсмена БиХ донесе одлуку.¹⁵⁹ Интервенција Омбудсмена резултовала је позитивним исходом у предмету гдје је странка тражила да Општински суд хитно достави жалбу другостепеном органу на одлучивање, с обзиром на чињеницу да предметни ванпарнични поступак траје девет година. У

¹⁵³ Жилић против Босне и Херцеговине, апликација бр. 49551/20, пресуда од дана 25.05.2022. године.

¹⁵⁴ Одлука о допустивости и меритуму Уставног суда Босне и Херцеговине, предмет број: АП 2296/20, рјешавајући апелацију коју је поднио Рашид Мешановић.

¹⁵⁵ Члан 56. Правилника о унутрашњем судском пословању „Службени гласник БиХ“ бр.: бр. 66/12, 40/14, 54/17, 60/17 - исправка 30/18 и 83/22.

¹⁵⁶ Ж-СА-08-45/23.

¹⁵⁷ Ж-БЛ-08-239/23.

¹⁵⁸ Ж-ЛИ-08-47/23; Ж-СА-08-98/23 – Из изјашњења Врховног суда произлази да ће се предмет бити узет у рад у трећем мјесецу 2023. године; Ж-МО-08-36/23 - запримљена информација Кантоналног суда у којој се наводи како се предмети рјешавају према плану рјешавања старих предмета, у складу са Одлуком ВСТС-а. У складу с претходно наведеним, до краја 2023. године рјешавају се предмети из 2020. и 2021. године, док предмети „новијег датума“ нису на овогодишњој листи.

¹⁵⁹ Ж-БЛ-08-85/23; Ж-МО-08-27/23; Ж-БР-08-78/23; Ж-БЛ-08-130/23.

конкретном предмету поступајућа суткиња издала је наредбу за достављање списка Кантоналном суду на поступање по жалби.¹⁶⁰

У поступку по жалби због непредузимања процесних радњи од стране суда, након интервенције Омбудсмена БиХ у предметној правној ствари заказано је припремно рочиште.¹⁶¹ У конкретним правним стварима судови су наводили различите разлоге непоступања. Примјера ради, разлози који су довели до одуговлачења поступка односили су се на лоше временске прилике- хладноћа, који су утицали да уређаји за снимање вјештака не могу радити при хладном времену, због чега суду није достављен налаз. Суд је навео да ће имајући у виду досадашњу судску праксу са вјештацима, налази бити ускоро достављени и поступак настављен, што је и учињено.¹⁶² У сличном предмету, Суд је у међувремену отклонио разлоге непоступања, те донио рјешење о наставку поступка.¹⁶³

Насупрот предметима који указују на неразумну дужину поступка у којима Институција установи кршење одредбе члана 6. Европске конвенције, постоје случајеви када и странке имају неразумна очекивања у погледу поступања и окончавања поступка. Омбудсмени Босне и Херцеговине разматрали су жалбу подносиоца који је указивао на дужину трајања поступка. Надлежни кантонални суд је доставио информацију Омбудсменима БиХ да је предмет подносиоца жалбе запримљен дана 25.04.2023. године, те да ће бити ријешен према редослиједу рјешавања предмета, тј. по хронолошком реду запримања жалби.¹⁶⁴

Право на суђење у разумном року има огромну важност у остварењу правилног и законитог судског поступка, али уједно је неопходно постићи и равнотежу која задовољава критеријуме законитости и временских ограничења и потреба за бржим вођењем поступка.¹⁶⁵

5.2.3. Право на дјелотворан правни лијек

Право на дјелотворан правни лијек представља једно од основних права загарантованих Европском конвенцијом и чини саставни дио права на правично суђење. Члан 13. Европске конвенције о људским правима и основним слободама утврђује да *„свако чија су права и слободе утврђене у овој Конвенцији повријеђена, има право на дјелотворан правни лијек пред домаћим органима власти, чак и када су ту повреду починиле особе које поступају у својству службених особа“*. Право на правни лијек уско је повезано с појмом људских права уопште, посебно због тога што и само право на дјелотворан правни лијек спада у основна људска права, те је циљ правних лијекова исправак неправилне одлуке државне или друге јавне власти. Њиховом употребом отклањају се негативне, штетне посљедице проузроковане неправилном и незаконитом одлуком.¹⁶⁶

¹⁶⁰ Ж-СА-08-600/23.

¹⁶¹ Ж-БЛ-08-441/23.

¹⁶² Ж-ЛИ-08-20/23.

¹⁶³ Ж-СА-08-4/23.

¹⁶⁴ Ж-ЛИ-08-85/23.

¹⁶⁵ Ж-СА-08-620/23.

¹⁶⁶ Бубаловић, Т. (2018). Право на правни лијек против одлука органа државне власти према домаћем и међународном праву. Зборник универзитета Либертас, 266.

Уставни суд Босне и Херцеговине указао је да се у складу с праксом Европског суда за људска права, под правом на дјелотворан правни лијек, подразумијева постојање правног лијека у било којој форми у унутрашњем правном поретку којим ефективно могу да се штите права и слободе гарантоване Европском конвенцијом. Правни лијек, односно средство је ефикасно (дјелотворно) ако се њиме у унутрашњем правном поретку даје право на поништење акта којим се врши повреда права из Конвенције или ако тим средством акт може да се измијени. Такође, ефикасност подразумијева и могућност да се њиме отклони повреда права, као и да жртва повреде добије одређену сатисфакцију за претрпљену повреду.¹⁶⁷

Подноситељица жалбе је током поступка пред Институцијом истицала многобројне поступке који су се водили пред Општинским судом, Кантоналним судом, Врховним судом, те Уставним судом, но Омбудсмени БиХ те предмете нису разматрали имајући у виду да су у тим поступцима благовремено коришћени правни лијекови и донесене судске одлуке.¹⁶⁸

5.2.4. Жалба на рад судија

Жалбе на поступање судија често се јављају као резултат незадовољства странака коначним исходом поступка и доношењем одлуке која није у њихову корист.¹⁶⁹ У одређеним случајевима подносилац жалбе није упућен у надлежности Омбудсмена БиХ, сматрајући да Институција омбудсмена може поступати као другостепени суд, што је у супротности са чланом 4. став 2. Закона о омбудсмену за људска права БиХ.¹⁷⁰ Уколико је жалба упућена Омбудсменима БиХ, а односи се на рад судије, странке се упућују на подношење притужбе Канцеларији дисциплинског тужиоца при Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине,¹⁷¹ а уколико се поступак води пред Канцеларијом дисциплинског тужиоца, Институција се обраћа овој Канцеларији, тражећи информације које се тичу статуса предмета.

Жалбе на рад судова некад су посљедица и наводне неадекватне доставе писмена због чега настају правне посљедице. У одређеним предметима примијећено је да странке саме својим поступцима доприносе проузроковању штетних посљедица. У конкретном предмету извршеник је одбио примити рјешење о извршењу, након чега је суд поново исти доставио извршенику, а који у законском року није уложио приговор, те је суд по правоснажности рјешења о извршењу, исти доставио банци на извршење.¹⁷²

Подносилац жалбе наводи да је пред Општинским судом вођен главни претрес против оптуженог за кривично дјело тешка тјелесна повреда, гдје је подносилац жалбе оштећена страна. Подносилац жалбе наводи да је након завршеног главног претреса усмено саопштена пресуда којом се оптуженом изриче условна казна, те да писани отправак

¹⁶⁷ „Службени гласник“, број:43/21, Одлука о допуствости и меритуму, апелација број: АП 4899/19

¹⁶⁸ Ж-СА-08-940/22.

¹⁶⁹ Ж-БР-08-76/23; Ж-СА-08-283/23.

¹⁷⁰ Ж-СА-08-36/23; Ж-СА-08-87/23 – странци указано да Институција не преузима улогу органа који поступају по жалби против одлука судова.

¹⁷¹ Ж-СА-08-36/23; Ж-БР-08-42/23.

¹⁷² Ж-ЛИ-08-9/23.

пресуде никада није запримио, као ни адвокат који га је заступао у овом кривичном предмету. У току истраживања, Омбудсмени БиХ су запримили акт суда, у којем се између осталог наводи да је након израде пресуде иста достављена поред странака у поступку и подносиоцу жалбе-оштећеном, као и његовом пуномоћнику, уз навођење датума пријема исте.¹⁷³

Жалба на рад судије указивала је на неблаговремено поступање суда у вези са брисањем условне казне. Омбудсменима БиХ достављена је информација суда којом се наводи да је суд поступајући по молби осуђеног, након што су прибављени подаци да ли је осуђени починио ново кривично дјело, односно да ли се против истог води кривични поступак за неко друго кривично дјело, донио одлуку о брисању условне казне, о чему је странка обавјештена.¹⁷⁴

5.2.5. Мониторинг судских поступака

Праћење стања остваривања људских права у Босни и Херцеговини, Институција омбудсмена врши како кроз провођење истражних поступака кроз предмете по жалби странака и покретањем поступака по службеној дужности, тако и сачињавањем различитих извјештаја, давања мишљења, као и вршењем других активности у складу са одредбама закона којима су утврђене надлежности Омбудсмена БиХ. Један од механизма који Институција омбудсмена користи у превенцији и остваривању заштите људских права јесте и мониторинг односно, праћење судских поступака. Потребно је навести да различити фактори утичу на одређеност Омбудсмена БиХ на коришћење овог механизма, а то често зависи од самих жалбених основа, индикација на тешке повреде људских права, посебну рањивост странке (особа са инвалидитетом, особа која припада маргинализованој категорији становништва и сл., што би изискивало посебан сензибилитет у поступању у таквом предмету), непримјерена дужина поступка и др. Примјетан је одређени број захтјева странака за праћење, односно мониторинг судских поступака, сматрајући да ће присуством представника Институције омбудсмена, повећати своју шансу за успјехом у предмету, те обезбиједити непристрасан поступак. Праћење поступка може се одредити за само један дио или за цијелокупан поступак до окончања, односно до доношења судске одлуке.¹⁷⁵ Омбудсмени БиХ у сваком појединачном случају доносе одлуке на основу претходно представљених параметара.

Омбудсмени БиХ пратили су поступак пред Кантоналним судом имајући у виду да цијели поступак траје већ три године, да је рјешењем Врховног суда указано на кршење основних принципа кривичног поступка, тиме и члана 6. Европске конвенције, као и чињеницу да се окривљени све вријеме налазе у притвору.¹⁷⁶

¹⁷³ Ж-СА-08-398/23.

¹⁷⁴ Ж-СА-08-495/23.

¹⁷⁵ Ж-БЛ-08-50/23 –С обзиром да је у конкретном предмету донијета одлука, окончан је мониторинг праћења судског поступка.

¹⁷⁶ Ж-БР-08-84/23.

5.2.6. Извршење

Право на правично суђење загарантовано је Европском конвенцијом и Уставом Босне и Херцеговине и у себи садржи и право на извршење судских одлука одмах након њихове правоснажности, те у супротном ово право не би имало никакву дјелотворност. Правоснажном судском одлуком странци у поступку досуђено је неко право, те неизвршавање исте представља наставак повреде права. Дакле, неизвршавање судске одлуке уско је повезано са правом на правично суђење, а тиме и на право на разумну дужину трајања поступка. Европски суд за људска права истакао је да извршење пресуде коју донесе било који суд мора се сматрати саставним дијелом „суђења“ у смислу члана 6. Конвенције¹⁷⁷. Неизвршавање судске одлуке у одређеним случајевима може бити узроковано одређеним процесним сметњама, али које и даље у контексту конкретног предмета морају бити разумне. Омбудсмени БиХ, разматрајући предмете из ове области, примјешују и одређене позитивне трендове када судови након интервенције Омбудсмена БиХ донесу рјешење о извршењу.¹⁷⁸

Тако је у предмету подносиатељице навела „...Жалбу Канцеларији омбудсмена смо уложили дана 12.10.2023. године, а суд је коначно донио Рјешење о извршењу дана 18.10.2023. године, дакле, опет након интервенције Канцеларије омбудсмена...“¹⁷⁹

Институција Омбудсмена обратила се Општинском суду ради прибављања информација о стању извршног предмета подносиатеља жалбе, те је за примљено изјашњење којим се наводи како се у предмету ради континуирано, међутим да су разне објективне околности довеле до дужег трајања овог поступка. Након дозволе предложеног извршења, доставе рјешења извршеницима су биле неуредне, с обзиром да су, према подацима IDDEEA, извршеници непознатог боравишта, па је постављен привремени заступник, који је доставио приговор на рјешење о дозволи извршења, и исти је одбијен као неоснован.¹⁸⁰

Институција Омбудсмена је разматрала предмет у којем подносиатељица жалбе изражава незадовољство дужином трајања извршног поступка, везаног за издржавање дјетета. С тим у вези, Омбудсмени БиХ су надлежном суду упутили препоруку да без одлагања предузме законом прописане процесне радње у сврху вођења поступка у предмету, како би се наведено извршење у потпуности окончало.¹⁸¹ Подносиатељица жалбе је успјела наплатити своје потраживање, а на основу препоруке коју су Омбудсмени БиХ упутили општинском суду.

5.2.7. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине

Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине дјелује као независни и самостални орган и континуирано доприноси учвршћивању владавине права у Босни и Херцеговини.

¹⁷⁷ Шабановић против Босне и Херцеговине, апликација бр. 24139/20, пресуда од дана 09.06.2022. године; Бахтић против Босне и Херцеговине, апликација 4034/22, пресуда од дана 27.10.2022. године.

¹⁷⁸ Ж-БР-08-296/23.

¹⁷⁹ Ж-БР-08-257/23.

¹⁸⁰ Ж-МО-08-66/23.

¹⁸¹ Ж-БР-08-163/23, препорука број: 260/23 од 29.09.2023. године.

Његова мисија је да осигура независно, непристрано и професионално правосуђе, а истовремено омогући једнак приступ правди и једнакост свих грађана пред законом. Надлежности Високог судског и тужилачког савјета, између осталог, обухватају именоване судија, укључујући предсједнике судова, судије поротнике и додатне судије, именоване главних тужилаца, замјеника главног тужиоца и тужиоце, примање притужби против судија и тужилаца, вођење дисциплинских поступака, утврђивање дисциплинске одговорности и изрицање дисциплинске мјере судијама, судијама поротницима, додатним судијама и тужиоцима и др.¹⁸²

Омбудсмени БиХ увидом у предмете који су били предмет разматрања пред Институцијом омбудсмена запажају да се жалбе упућене на рад Високог судског и тужилачког савјета БиХ већином односе на поступке именовања предсједника судова и судија,¹⁸³ жалбе везане за рад дисциплинског тужиоца, непоступање по захтјевима странке,¹⁸⁴ доношење подзаконских аката који су у колизији са законским одредбама и др.

Институција Омбудсмена запримила је предмет који се односио на Пословник о измјенама и допунама Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, сматрајући да исти није усклађен са чланом 28.а Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица ФБиХ, чиме је овој категорији онемогућена предност при запошљавању, на начин да се тим лицима приликом пријема дода одређен број бодова¹⁸⁵. Предмет је затворен због неоснованости.¹⁸⁶

У односу на Високи судски и тужилачки савјет БиХ, запримљене су и жалбе које се односе на поступање Канцеларије дисциплинског тужиоца. Ове жалбе се односе на поступање Канцеларије дисциплинског тужиоца по захтјевима везаним за рад, односно непрофесионално поступање судија или тужилаца. Канцеларија дисциплинског тужиоца је одговорна за процјену правне ваљаности притужби, истраживање навода против судија или тужилаца о повреди дужности, те за покретање дисциплинских поступака и заступање предмета дисциплинских прекршаја пред дисциплинским комисијама Савјета. Омбудсмени БиХ, у току истраживања, у овим предметима, углавном добијају типски одговор Канцеларије дисциплинског тужиоца да истрага у конкретном предмету је у току, те се позивају да поступак пред Канцеларијом дисциплинског тужиоца може трајати до двије године.

Важност међусобне сарадње и размјене искустава између Институције омбудсмена и Високог судског и тужилачког савјета БиХ резултовало је низом састанака, а који је за циљ имао упознавање са активностима ових институција, утврђивање заједничких области

¹⁸² Члан 17. Закона о високом судском и тужилачком савјету БиХ „Службени гласник БиХ“, бр.: 25/04, 93/05, 48/07 и 63/23.

¹⁸³ Ж-СА-08-429/23.

¹⁸⁴ Ж-БЛ-08-244/23.

¹⁸⁵ Члан 28.а Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица ФБиХ гласи: „Федерални, кантонални, градски органи и општинске службе за управу и управне организације, јавне установе и јавна предузећа чији су оснивачи Федерација, кантон, град или општина, дужни су приликом пријема у радни однос осигурати предност лицима из члана 1. овог закона.“

¹⁸⁶ Ж-СА-08-456/23.

дјеловања и разматрање модалитета будуће сарадње. Један од таквих састанака односио се на системско унапређење борбе против насиља у породици и насиља над женама.¹⁸⁷

5.2.8. Тужилаштва

Када су у питању предмети у којима се тужилаштва јављају као одговорни орган, регистровано је укупно 76 предмета, што представља исти број као и у 2022. години. Запримљени предмети који се воде пред Институцијом омбудсмена, указују да су се странке у већини случајева обраћале Институцији због неблагоприятног поступања органа по пријавама, односно недоношење одлука о спровођењу истрага¹⁸⁸, непостојања ефикасног механизма против одлука које доносе тужиоци (одлука о неспровођењу истраге), сматрајући да главни тужиоци по притужбама у већини случајева доносе идентичне одлуке како је то одлучио и поступајући тужилац. Један од проблема који се јавља јесте и то да одлуке тужилаштва често нису адекватно образложене, а што се најчешће јавља код наредби о спровођењу истраге.

Омбудсмени БиХ поступали су по жалби којом се наводи да је Тужилаштву поднесена кривична пријава дана 13.04.2023. године, али да до момента обраћања Институцији омбудсмена (дана 25.04.2023. године) нема сазнања о даљем току и развоју исте. На захтјев Институције омбудсмена достављена је информација да је надлежно јавно тужилаштво донијело Наредбу о спровођењу истраге, против које одлуке је поднесена притужба у законском року. Одлучујући по притужби подносиоца, главни тужилац је донио рјешење којим је притужба одбијена као неоснована.¹⁸⁹

Омбудсмени БиХ поступали су по жалби којом се указује да је Рјешењем главног тужиоца одбијена као неутемељена притужба подносиоца жалбе, јер не постоје основи сумње да је пријављена особа починила кривична дјела. Подносилац жалбе указује да без обзира на све наведено у предметној притужби и рјешењу по истој произлази да тужилаштво није на одговарајући начин провјерило, утврдило и размотрило релевантне чињенице и околности и није исте на одговарајући начин сагледало са кривично-правног аспекта. Федералном тужилаштву поднесен је захтјев за преиспитивање рјешења главног кантоналног тужиоца као и преиспитивање разлога одуговлачења великог броја досадашњих поступака, јер су у истим прошли неразумно дуги рокови. Институција омбудсмена запримила је информацију Федералног тужилаштва у којој се наводи да је предмет узет у рад, те да ће одлука поводом притужбе подносиоца бити донесена у складу са роковима прописаним тачком 18. Обавезног упутства главног федералног тужиоца о поступку рјешавања притужби на наредбе о спровођењу истраге, наредбе о обустављању истраге, као и притужби због неефикасног и/или незаконитог рада тужилаца у кривичним предметима.¹⁹⁰

¹⁸⁷ Омбудсменке БиХ Нивес Јукић и др Јасминка Џумхур одржале су дана 13.12.2023. године и дана 14.12.2023. године састанак са Татјаном Петровић Јовановић, шефицом Одјела за правна питања Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине.

¹⁸⁸ Ж-СА-08-111/23; Ж-ЛИ-08-38/23.

¹⁸⁹ Ж-БЛ-08-215/23.

¹⁹⁰ Ж-СА-08-370-23.

5.2.9. Адвокати

Везано за поступање адвоката, у 2023. години регистровано је укупно 11 предмета, што је за два предмета мање у односу на 2022. годину. Комуникација и већа информисаност јављају се као један од кључних проблема у односу странка - адвокат. Странке своје незадовољство изражавају радом адвоката, недовољном информисаношћу о статусу предмета и активности који исти проводи. Током истражних поступака пред Институцијом омбудсмена уочена је појава у којој странке указују на дужину поступка пред судом, а судови достављају информацију Омбудсменима БиХ да је предмет окончан и да је одлука достављена пуномоћнику.¹⁹¹

Недовољна и неадекватна комуникација довела је до неповјерења странке у рад свог адвоката, а из разлога јер је адвокатица тражила плаћање трошкова прије предузимања даљих радњи. Подносиоци жалбе је указано да је адвокатура независна, јавна професија, те да је у односу између клијента и адвоката начин на који ће исти уредити плаћање. Указано јој је да евентуално уколико рад адвоката сматра непрофесионалним или некоректним на исто може указати Адвокатској комори, која евентуално може покренути дисциплински поступак.¹⁹²

5.3. Управа

Дужност органа управе јесте да, поступајући у складу са позитивним законским прописима и међународним стандардима заштите људских права, осигурају ефикасно остваривање права и интереса грађана. Ово подразумијева добру организацију на извршавању послова органа, која осигурава брзо, потпуно и квалитетно рјешавање управних ствари у законом прописаном поступку, уз свестрано разматрање тих ствари, поштујући прописана начела поступка, право жалбе, право на помоћ и забрану дискриминације. Ефикаснија, одговорнија и транспарентнија јавна управа, која ће бити оријентисана ка грађанима и спремна да одговори свим европским захтјевима, визија је реформе јавне управе зацртане документима Стратегијом реформе јавне управе¹⁹³ те Стратешким оквиром за реформу јавне управе и Акционим планом за реформу јавне управе за период 2018-2022. године.

Током 2023. године Омбудсмени су разматрали 253 жалбе на органе управе свих нивоа власти, што представља смањење у односу на 2022. годину када су за примљене 292 жалбе. Упућена је 41 препорука.

Жалбени разлози односе се на непоступање органа у складу са позитивним законским прописима, дужине трајања поступка одлучивања по захтјеву грађана, недоношења одлуке

¹⁹¹ Ж-ЛИ-08-27/23 - Уставни суд је доставио Изјашњење бр: АП-3526/18 у ком се наводи: *Одлука је 24. априла 2020. године достављена пуномоћнику апелантице, адвокату... (фотокопија повратнице у прилогу).*

¹⁹² Ж-СА-08-598/23.

¹⁹³ Реформски процес у БиХ одвија се на основу Стратегије реформе јавне управе у БиХ, коју су, 2006. године заједно с Акционим планом 1 (АП1), усвојили Савјет министара БиХ (27. јула), Влада Федерације БиХ (3. августа), Влада Републике Српске (31. августа) и Влада Брчко дистрикта БиХ (24. јула). Стратегија реформе јавне управе је свеобухватан и универзалан документ који пружа стратешки оквир за наведену реформу, фокусиран на унапређење општих управних капацитета, односно начина на који је државна управа организована, како креира политике, сачињава и извршава буџет, запошљава и обучава кадрове.

по захтјеву за исправку уписа у катастру непокретности, неправилности у поступцима провођења регулационих планова¹⁹⁴, жалбе због неадекватног надзора над извођењем грађевинских радова на некретнинама и бесправне градње¹⁹⁵, пропуста који су учињени при изградњи пута,¹⁹⁶ непровођења правоснажних судских одлука,¹⁹⁷ неправилности у поступцима за давање у закуп државног земљишта,¹⁹⁸ али и на инспекцијске органе као органе управе итд.

Омбудсмени су својим препорукама уговорним органима указали на обавезу досљедне примјене позитивних законских прописа и међународних стандарда људских права, позвали на доношење одлука у законском року, детаљно разматрање сваког конкретног случаја ради заштите права на имовину и приступа истој, позвали на ефикасно и благовремено поступање у складу са надлежностима предметних органа управе, те указали на посљедице које грађани трпе ради неспремности надлежних органа да предузму рјешавање појединих питања, као и чињеницу да начела добре управе захтијевају од органа јавне власти да поштују и остварују оправдана очекивања грађана.

5.3.1. Дужина трајања управног поступка

Поступак пред органом управе мора се водити брзо и са што мање трошкова и губитка времена за странку и друге особе које учествују у поступку, али тако да се прибави све што је потребно за правилно утврђивање чињеничног стања и за доношење законитог и правилног рјешења. Имајући у виду одредбу чл. 6. Европске конвенције, и уважавајући критеријуме утврђене праксом Европског суда за људска права¹⁹⁹, потребно је нагласити да се разумност трајања поступка може потпуно и правилно сагледати узевши у обзир свеукупне карактеристике самог предмета. Омбудсмени Босне и Херцеговине уочавају неблаговремена и дуготрајна поступања у свим фазама управног поступка.

Омбудсмени су разматрајући жалбу због одуговлачења управног поступка пред Стручном комисијом за признавање едукације из здравственог менаџмента, констатовали да је повријеђено право на одлучивање у разумном року, имајући у виду чињеницу да се поступак води више од годину и по дана, те да није донесена одлука у овој правној ствари. Упућена је препорука надлежном министарству да без одлагања поступи по захтјеву подносиоцице жалбе.²⁰⁰ Препорука није реализована.

Разматрајући жалбене наводе због недоношења рјешења по жалби грађанке, јер другостепени орган не располаже комплетним списом предмета, Омбудсмени су скренули пажњу да неизвршавање обавеза надлежних органа за посљедицу има стварање правне несигурности, отежавање правног положаја грађана, те упутили препоруку надлежним

¹⁹⁴ Ж-СА-08-144/23.

¹⁹⁵ Ж-СА-08-244/23, Ж-СА-08-321/23, Ж-БР-08-86/23.

¹⁹⁶ Ж-СА-08-438/23.

¹⁹⁷ Ж-СА-08-1208/23 и Ж-СА-08-1209/23.

¹⁹⁸ Ж-ЛИ-05-41/23, Ж-ЛИ-45/23, Ж-ЛИ-08-51/23, Ж-ЛИ-08-52/23, Ж-ЛИ-08-53/23, Ж-ЛИ-08-54/23, препорука број: П-105/23.

¹⁹⁹ Европски суд за људска права, Вернило против Француске, пресуда од 20.02.1981. године, серија А бр.198.

²⁰⁰ Ж-СА-08-3/23, препорука број: П-158/23.

органима да приступе конкретним радњама у циљу доношења предметне одлуке, што је испоштовано.²⁰¹

Омбудсмени су поступали и у случају када је поступак окончан у другом степену, поништено рјешење првостепеног органа и предмет враћен на поновно одлучивање, но исти није поступио по упутству другостепеног органа. Омбудсмени су упутили препоруку да се без одлагања поступи по рјешењу надлежног министарства правосуђа и управе, што је испоштовано.²⁰²

5.3.2. Регулациони планови - повреда начела заштите права грађана и заштите јавног интереса

Омбудсмени су разматрали наводе жалби грађана због изградње стамбених блокова у дијелу града у којем је Регулационим планом ово подручје предвиђено као дио градског парка, с обзиром да је на овом подручју шума коју су грађани сами пошумљавали.²⁰³ Проведен је поступак истраживања на основу којег је закључено да постоји основана сумња која указује на повреду поступка измјене планских докумената, те неусклађеност документа нижег реда са планским документом вишег реда, посебно у ситуацији када јавни интерес то не захтијева, већ се искључиво ради о интересу инвеститора, појединца.

Увидом у тренутно важећи урбанистички план, који је на снази до доношења новог, произлази да је спорно земљиште означено као спорт, рекреација, паркови и заштитно зеленило. Извод из Регулационог плана, такође спорну област третира као зелену површину, чиме је важећи регулациони план усклађен са планом вишег реда. Све претходне и даље измјене тренутно важећег регулационог плана, који није усклађен са тренутно важећим урбанистичким планом, по мишљењу Омбудсмена Босне и Херцеговине представљају кршење законских императивних норми, док се за то не стекну услови.

Омбудсмени Босне и Херцеговине упутили су препоруку надлежном Општинском вијећу Општине Центар Сарајево да приликом разматрања Приједлога измјена и допуна предметног Регулационог плана досљедно примјени законске одредбе, упозорили на опасности злоупотребе истих и одговорности при вршењу њихових улога и овлашћења. Наглашено је да се измјене регулационих планова требају вршити само наконведеног теста који подразумева разматрање: 1) да ли су предложене измјене регулационог плана усклађене са планом вишег реда - просторним планом и урбанистичким планом; 2) да ли се измјене регулационог плана врше на начин да мијењају основну концепцију планског уређења простора (а што би измијењени регулациони план ставило у неусклађен однос); 3) да ли су измјене регулационог плана засноване на стварном и реалном јавном интересу и потребама грађана (стављање акцента на јавни интерес у односу на интерес појединца). Препорука је испоштована.

²⁰¹ Ж-СА-08-574/22, препорука број: П-24/23 .

²⁰² Ж-БЛ-08-286/23, препорука број: П-334/23.

²⁰³ Ж-СА-08-434/23; Ж-СА-08-475/23, П-194/23.

5.3.3. Дискриминација у управном поступку

Постоје ситуације када подносиоци жалби указују на дискриминацију у поступку који се води пред органом управе због неблаговременог поступања, неправилног вођења поступка или несарадње.

Тако је у случају гдје се подносилац жалбе надлежном органу управе, али и Институцији омбудсмена, обратио захтјевом за заштиту од дискриминације у поступцима који се воде по његовом захтјеву за издавање урбанистичке сагласности за изградњу Исламског центра. Из достављене документације је видљиво да се подносилац жалбе позива на чињеницу да се поступак при надлежној служби води већ 20 година. Означени одговорни орган није поступио по захтјевима Омбудсмена за достављање изјашњења на наводе жалбе, због чега је упућена препорука да се одмах предузму адекватне мјере и радње ради успостављања сарадње са Институцијом омбудсмена. Одговорна страна је поступила по препоруци и доставила, у том моменту, тражено изјашњење, а поступак истраживања је још увијек у току.²⁰⁴

²⁰⁴ Ж-МО-06-136/22, препорука број: П:131/23.

VI ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА

6.1. Увод

Економска, социјална и културна права укључују право на рад, право на образовање, право на становање, право на одговарајући животни стандард, право на здравље, право на науку и културу, те су као таква препозната и заштићена међународним инструментима.

Један од најважнијих извора економских, социјалних и културних права је Општа декларација о људским правима, док је примарни међународни извор економских, социјалних и културних права Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (ICESCR). Остали међународни инструменти ова права регулишу у односу на одређене категорије које уживају посебну заштиту, као што су Конвенција о правима дјетета (CRC), Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена (CEDAW), Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица (CMV), Међународна конвенција о правима особа с инвалидитетом (CPRD).

Питање обавезе државе да успоставља и примјењује „прогресивне мјере“ у случају када није могуће тренутно испуњење права, због везаности права за државне буџете је механизам који се користи као тест предједљивости државе да се осигурају ова права, гдје се у обзир управо узима фактор економске ситуације у земљи. Одгађање проактивног дјеловања није допуштено и доказивање проактивног дјеловања сматра се обавезом државе. Босна и Херцеговина је држава са комплексним унутрашњим уређењем, у којој се буџети доносе на државном нивоу, ентитетском нивоу, нижим нивоима власти, а наведено представља додатно отежавајућу околност за остваривање прогресивних мјера. У том смислу потребно је подсетити на препоруку Одбора за економска, социјална и културна права (CESCR Одбор) Канцеларије високог повјереника за људска права Уједињених нација, да држава потписница сноси крајњу одговорност за примјену Пакта на свим нивоима власти, укључујући кантоне и општине. Држава треба предузети све потребне мјере како би осигурала уживање права загарантованих Пактом без обзира на мјесто пребивалишта. Одбор посебно препоручује да држава потписница усклади законодавне и мјере политике, унаприједи праћење и координацију активности које се проводе на свим нивоима власти, те ојача административне и финансијске капацитете локалних самоуправа.²⁰⁵

У складу с одредбама члана III 1. Устава Федерације БиХ²⁰⁶ и Амандмана на Устав Федерације БиХ CVI²⁰⁷ у искључивој надлежности Федерације су: држављанство Федерације, утврђивање економске политике, укључујући планирање и обнову, те политику коришћења земљишта на федералном нивоу, доношење прописа о финансијама и финансијским институцијама Федерације и фискална политика Федерације, сузбијање

²⁰⁵ http://www.mhrr.gov.ba/PDF/људска_prava/izvještaj11032022.pdf, Закључна разматрања о шестом периодичном извјештају Босне и Херцеговине, Одбор за економска, социјална и културна права, CESCR /C/VIH/CO/6 15. октобар 2021. године, одредбе: 7. (а), (б), (ц).

²⁰⁶ Устав Федерације Босне и Херцеговине с амандманима („Службене новине Федерације БиХ“, број 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 и 88/08).

²⁰⁷ Амандман на Устав Федерације Босне и Херцеговине CVI („Службене новине Федерације БиХ“, број 71/05).

тероризма, међукантоналног криминала, неовлашћене трговине дрогом и организованог криминала, додјела електронских фреквенција за радио, ТВ и друге сврхе, у складу с Уставом Босне и Херцеговине, утврђивање енергетске политике, укључујући распоdjелу између кантона, те осигурање и одржавање потребне инфраструктуре, финансирање дјелатности федералних власти, установа и институција које федералне власти оснивају опорезивањем, задуживањем или другим средствима.

Према одредби члана III 2. Устава Федерације БиХ федерална власт и кантони надлежни су за: гарантовање и провођење људских права, здравство, политику заштите човјекове околине, комуникацијску и транспортну инфраструктуру, у складу с Уставом Босне и Херцеговине, социјалну политику, провођење закона и других прописа о држављанству и путним исправама држављана Босне и Херцеговине с територије Федерације и о боравку и кретању странаца, туризам и коришћење природних богатстава.²⁰⁸

Према одредби члана III 4. Устава Федерације БиХ кантони имају све надлежности које нису искључиво повјерене федералној власти.

Забрана дискриминације у вези с економским, социјалним и културним правима има тренутни исход . Државе имају обвезу укинути законе, политике и праксе који онемогућавају једнако уживање ових права и предузети мјере за спречавање дискриминације у јавном животу. Без обзира на економску ситуацију у земљи или недостатак ресурса, потребно је осигурати поштовање минималних права на живот за све, те праведан приступ и коришћење расположивих ресурса. Процес доношења одлука органа власти о располагању јавних ресурса треба бити транспарентан и одлуке јавно доступне.

Саме законодавне мјере нису довољне, ако нису праћене ефикасном примјеном и политикама њиховог спровођења, гдје посебну улогу имају административне и финансијске мјере. Ово отвара и питање капацитета надлежних органа. Посебно је важно осигурати доступност правног лијека, али и његову ефикасност, који мора бити саставни дио мјера које се доносе у области економских, социјалних и културних права.

6.1.1. Статистика

Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права је у 2023. години запримио 743 жалбе. У односу на 2022. годину, Одјељење је запримио 66 жалби више. Запримљене жалбе су се у највећем броју односиле на повреде права из радних односа 233, на пензије 174, комуналне услуге 132, социјалну заштиту 97, здравство 50, образовање 41, екологију и заштиту животне средине 16.

Одјељење је упутило 89 препорука, од којих се 35 односи на повреде из радних односа.

²⁰⁸ http://predstavnickidom-pfbih.gov.ba /upload/file/ustav/ustav_prečišćeni_tekst.pdf.

6.2. Право на рад

Право на рад у директној је вези са људским достојанством и потребом појединца да путем рада учествује у друштвеном животу. Формулација „право на рад“ не подразумијева гаранцију права на рад, него право на приступ раду под једнаким условима. Обавеза државе је да предузме конкретне кораке како би грађанима омогућила остваривање овог права.

Право на рад, као једно од основних људских права је загарантовано Општом декларацијом о правима човјека (члан 23.), Међународним пактом о економским, социјалним и културним правима (члан 6. и 7.), Уставом Федерације БиХ (члан 2.(1)1), Уставом Републике Српске (члан 39.), те Статутом Брчко дистрикта БиХ (члан 13.). Право на рад није директно загарантовано Уставом Босне и Херцеговине, нити Европском конвенцијом, која се непосредно примјењује у Босни и Херцеговини (члан II/2). У Анексу I тачка 8. Устава Босне и Херцеговине - Додатни споразуми о људским правима који ће се примјењивати у Босни и Херцеговини, између осталог, је наведен Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, гдје је у чланку 6. и 7. загарантовано право на рад и право на уживање повољних услова рада, а у чланку 9. право на социјално осигурање. Право је регулисано и законима на нивоу БиХ, те ентитетским законима.

Федерално министарство рада и социјалне политике је најавило реформу Федералног завода за запошљавање и служби за запошљавање у сегменту посредовања у запошљавању, као мјеру која ће унаприједити запошљавање и омогућити квалитетније вођење евиденције незапослених. Први корак учињен је припремом Преднацрта закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа. Овај Закон је раније донесен у Републици Српској²⁰⁹ и произвео је ефект да се осигурало одвајање људи који траже посао од социјалних категорија. Овим измјенама Закона би се створиле претпоставке и да се воде посебне евиденције активних и пасивних особа које траже посао у кантоналним службама и Федералном заводу за запошљавање. Став Омбудсмена БиХ је да је важно одвојити особе које траже посао као економске категорије у односу на особе којима треба бити осигурана заштита социјалних права, прије свега приступ здравственој заштити, како би се осигурало да су доступне статистике везане за особе које траже посао тачне и релевантне. То значи да се са реформом система посредовања у запошљавању паралелно треба осигурати и приступ социјалним правима категоријама грађана које се тренутно налазе на евиденцијама незапослених, само у циљу осигурања приступа овом праву.

Готово је немогуће постићи апсолутну запосленост на територији државе, стога је незапосленост појава с којом се носи свака држава. Европска социјална повеља прописује да с циљем осигурања ефикасног коришћења права на рад, потписнице преузимају на себе обавезу да као један од својих примарних циљева и одговорности прихвате остварење и одржавање највишег и најстабилнијег могућег нивоа запослености, са циљем постизања пуне запослености. Према подацима Агенције за рад и запошљавање БиХ на дан 31.10.2023.г. у БиХ је било 346.051 незапослена особа. У односу на претходни мјесец број незапослених особа је мањи за 797 особа или 0,23%. Од укупног броја особа које траже

²⁰⁹ Закон о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености РС, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 30/2010, 102/2012, 94/2019 и 112/2023.

запослење, 202.252 или 58,45% су жене. У односу на исти период прошле године незапосленост у БиХ је мања за 11.261 особу или 3,15%. Незапосленост се смањила у Федерацији БиХ за 471 особу (0,17%) и у Републици Српској за 347 особа (0,58%), док се у Брчко дистрикту БиХ повећала за 21 особу (0,16%).²¹⁰ Ови индикатори траже да се изврши једно свеобухватно истраживање узимајући у обзир разлоге смањења броја евидентираних особа на евиденцијама незапослених, информације о емиграцији грађана БиХ, а што је потребно довести и у контекст незнатног смањења броја жалби регистрованих у Институцији омбудсмена.

Упућене препоруке у области радних односа су се односиле на доношење или укидање одредби интерних аката, преиспитивање одлука послодавца о промјени радног мјеста и премјештаја радника, те незаконитих отказа о раду, распоређивања радника са промијењеном радном способношћу, поступке провођења јавних конкурса, посебно питање поништавања истих, те постављања кандидата на радна мјеста државних службеника. Издате препоруке је потребно сагледати и у контексту дјеловања надлежне инспекције. Омбудсмени БиХ указују да је квалитетна инспекција рада истовремено заштитник, али и промотер радног законодавства и јавне политике у области рада и треба бити снажан превентивни механизам.

6.2.1. Конкурсне процедуре

Сврха провођења јавне конкурсне процедуре јесте запошљавање најквалитетнијег кандидата. Омбудсмени БиХ су кроз извјештајну годину запримали жалбе које се односе на питања постављења државних службеника, недоношења подзаконских аката везаних за провођење јавних конкурса²¹¹, елиминацијске услове постављене у конкурсима²¹², укључујући и различито вредновање диплома у односу на трајање студија²¹³, поништење конкурса²¹⁴, односно проглашење конкурса неуспјешним.²¹⁵

Омбудсмени БиХ указују да сви требају имати једнаке могућности у приступу радним мјестима и учествовању на конкурсима који требају бити јавно оглашени и јасни у погледу критеријума и услова запошљавања, што је посебно значајно у јавном сектору. Конкурсне процедуре требају бити транспарентне, те у завршници, учесницима истих треба бити доступан правни лијек.

Државна служба има важну улогу у процесу одлучивања о правима грађана, те је важно да изабрани државни службеници буду независни и стручни. Ова служба почива на

²¹⁰ www.arz.gov.ba/statistika/mjesečni/default.aspx?id=7920&langTag=hr-HR.

²¹¹ Ж-МО-04-50/22, препорука број: П-123/23.

²¹² Ж-БЛ-04-1/23, препорука број: П-116/23, У провођењу јавне процедуре за пријем у радни однос 57 радника на неодређено вријеме, као посебан услов је тражен положен стручни испит на жељезници, сходно Правилнику о стручној оспособљености радника који непосредно учествују у вршењу жељезничког транспорта 646. Исто не могу испунити незапослене особе, јер су лишени могућности полагања, а будући да никада није објављен Јавни оглас за обављање приправничког стажа и полагање стручног испита у Жељезницама. Упућена препорука о отклањању дискриминацијског третмана појединих категорија особа није реализована.

²¹³ Ж-СА-04-1141/22, препорука број: П-5/23.

²¹⁴ Ж-СА-04-1308/22, препорука број: П-59/23.

²¹⁵ Ж-БЛ-04-408/22, препорука број: П-219/22.

принципу једнаког приступа, те сваки грађанин има право да се запосли у јавном сектору, при чему се врши избор најквалитетнијих и најбољих кадрова. Питање именовања државног службеника је различито регулисано у Босни и Херцеговини. На нивоу државних институција, државне службенике поставља Агенција за државну службу БиХ, у складу с резултатом који је исти постигао у конкурсној процедури. У Републици Српској ово питање је регулисано на начин да руководицац, на приједлог Агенције, доноси рјешење о заснивању радног односа државног службеника. У Федерацији БиХ државног службеника поставља руководицац органа државне службе, уз претходно прибављено мишљење Агенција с листе успјешних кандидата који су прошли јавни конкурс. Омбудсмени БиХ указују да је у одређеним кантонима у Федерацији БиХ, законима о државној служби прописано да се након спроведене конкурсне процедуре, на позицију поставља особа која је најуспјешнији кандидат.²¹⁶

Као предмет разматрања се намеће питање избора кандидата који није оцијењен као најуспјешнији, након спровођења конкурсне процедуре у Федерацији БиХ. Након разматрања жалбе²¹⁷ за примљене по овом основу, Омбудсмени БиХ су Парламенту Федерације БиХ и Влади Федерације БиХ 2021. године упутили иницијативу²¹⁸ за измјену члана 31. став 1. Закона о државној служби Федерације БиХ који гласи: *„Државног службеника поставља руководицац органа државне службе, уз претходно прибављено мишљење Агенција с листе успјешних кандидата који су прошли јавни конкурс“* на начин да исти гласи: *„Руководилац органа државне службе уз претходно прибављено мишљење Агенције, поставља најуспјешнијег кандидата са листе успјешних кандидата“*. Према Уредби о условима, начину и програму за полагање испита општег знања и стручног испита за кандидате за државну службу у Федерацији БиХ, кандидати који су остварили најмање 70% од укупног броја бодова успјешно су положили стручни испит, те који доставе доказе да задовољавају посебне услове јавног огласа, чине Листу успјешних кандидата која се заједно са копијом пријавног обрасца доставља руководиоцу органа на чији захтјев је спроведен јавни конкурс. Према члану 15. Правилника о правилима и поступку спровођења јавног конкурса и именовања државног службеника и органима државне службе Федерације БиХ, руководицац органа државне службе односно орган надлежан за именовање државног службеника може прије одлучивања о избору, обавити усмени интервју са кандидатима са листе успјешних кандидата. Омбудсмени БиХ указују, да су овако постављена законска и подзаконска рјешења подложна злоупотреби, манипулацији и доводе до правне несигурности учесника конкурсних процедура. Актом Владе Федерације БиХ²¹⁹, Омбудсмени БиХ су информисани да је покренута процедура на изради Закона о јавним службеницима Федерације БиХ, у оквиру којег ће бити ријешено и питање државних службеника и намјештеника у органима државне службе Федерације БиХ.

²¹⁶ Закон о државној служби КС („Службене новине Кантона Сарајево“, бр. 31/16 и 45/19), Закон о државној служби Унско-санског кантона („Службени гласник Унско-санског кантона“, бр. 14/2017 и 16/2017, „Службене новине ФБиХ“, број: 96/2018 - одлука УС и „Службени гласник Унско-санског кантона“, број: 15/20), Закон о државној служби у Босанско-подрињском кантону („Службене новине Босанско-подрињског кантона“, бр. 3/18 и 6/20).

²¹⁷ „Службене новине ФБиХ“, бр. 29/2003, 23/2004, 39/2004, 54/2004, 67/2005, 8/2006, 77/2006 - одлука УС, 34/2010 - одлука УС, 45/2010 - др. закон, 4/2012, 99/2015 и 9/2017 - одлука Уставног суда).

²¹⁸ Ж-СА-04-1107/20, препорука број: П-43/21.

²¹⁹ В.број: 727/2021 од дана 22.04.2021. године.

У другим регистрованим жалбама²²⁰, које се односе на питање постављења најбољег кандидата након спроведене конкурсне процедуре, а у којем случају је најбољи кандидат упутио жалбу Одбору државне службе за жалбе Федерације БиХ, Омбудсмени БиХ су упутили препоруку Одбору да мериторно ријешу жалбу, у складу са чланом 240. Закона о управном поступку Федерације БиХ. Препорука је упућена због чињенице да се процес пред другостепеним органом понављао три пута, а првостепени орган је сваки пут игнорисао одлуке Одбора. Овај предмет је представљен и у Годишњем извјештају Институције омбудсмена за људска права за 2022. годину, но Омбудсмени БиХ су кроз 2023. годину наставили пратити реализацију препоруке. Омбудсмени БиХ су више пута у својим годишњим извјештајима указивали:

*„...жалбе које су регистроване у Институцији у погледу остваривања права у управном поступку и управном спору у највећем броју односиле су се на дужину трајања првостепеног управног поступка, затим трајања поступка одлучивања по жалби, некоришћења законске могућности другостепеног органа за одлучивање у меритуму о предметној управној ствари већ стално враћање првостепеном органу на поновни поступак и одлучивање (пинг-понг лоптица) и шутњу администрације“.*²²¹

Одбор је у овом случају заузео став да обавјештење Агенције за државну службу о резултатима конкурса, као и рјешење о именовању, којим актима се одлучивало о праву из радног односа, нису управни акти, јер се њима не рјешава о управној ствари у управном поступку, што значи да исти нема могућност примјене одредбе члана 240. Закона о управном поступку Федерације БиХ, којим је предвиђена могућност да другостепени орган својим рјешењем поништи првостепено рјешење и сам ријешу ствар, већ своје одлуке доноси у складу са пословником о раду, којим је прописано да одлучујући по жалби, орган може одбити жалбу, поништити рјешење у потпуности или дјелимично, или га измијенити. Из наведеног произлази да поступак по жалби пред Одбором уопште није прописан законом, већ искључиво пословником о раду, чиме се нарушава једно од основних начела владавине права - начело законитости. Отвара се питање приступа механизму судске заштите.

Правној несигурности учесника у конкурсним процедурама води и чињеница да се појединим прописима који уређују запошљавање не уређује питање у којим случајевима, као и у којој фази се конкурсна процедура може поништити. Омбудсмени БиХ указују да непрописивањем јасно и таксативно наведених разлога за поништење конкурса може доћи до злоупотребе института јавног конкурса, неуједначене праксе. Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине²²² је дефинисао да Агенција за државну службу БиХ може поништити конкурсну процедуру, на образложен захтјев институције, најкасније до достављања резултата конкурсне процедуре, односно листе успјешних кандидата Агенцији,

²²⁰ Ж-БЛ-04-35/22, број препоруке: П-350/22; Ж-БЛ-05-103/23.

²²¹ Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права БиХ за 2016. годину, стр. 34, http://www.ombudsmen.gov.ba/dokument/ombudsmen_doc2017032310003163bos.pdf.

²²² „Службени гласник БиХ“, бр. 12/2002, 19/2002, 8/2003, 35/2003, 4/2004, 17/2004, 26/2004, 37/2004, 48/2005, 2/2006, 50/2008 - др. закон, 43/2009, 8/2010, 40/2012 и 93/2017.

при чему се иста радна мјеста не могу поново оглашавати у периоду од једне године од дана објављивања огласа.²²³

Поступајући по жалби²²⁴ у којој је подносилац жалбе као прворангирани на листи успјешних кандидата, указао да је Агенција за државну службу поступајући по захтјеву одговорног органа поништила конкурс, упућена је препорука Влади Кантона Сарајево, да изврши допуну закона о државној служби, те исти упуту у даљу процедуру. Влада је обавијестила Омбудсмене БиХ да је Скупштина Кантона Сарајево, донијела Одлуку о заједничком извршавању надлежности са Федерацијом Босне и Херцеговине у оквиру свеукупне реформе јавне управе²²⁵, којом се изражава одређење Кантона Сарајево за заједничко извршавање надлежности са Федерацијом Босне и Херцеговине у оквиру свеукупне реформе јавне управе, као и одређење за доношење јединственог Закона о државној служби и Закона о намјештеницима на цијелој територији Федерације Босне и Херцеговине.

6.2.2. Плата и накнаде из радног односа

У замјену за обављени рад, раднику се исплаћује плата, новчани износ који се исплаћује у фиксним интервалима од стране послодавца, на начин и под условима утврђеним законима који уређују област рада. Осим износа који се уплаћује на рачун радника, плата обухвата и износ који послодавац у име радника уплаћује држави за порезе и доприносе.

Омбудсмени БиХ и даље региструју жалбе²²⁶, које се односе на питање повреде права из радних односа, везано за неуплаћене доприносе, а које указују на проблем дуготрајности поступка који грађани пролазе у циљу остваривања својих права.²²⁷

Начело спровођења законитости налаже свим субјектима који су обухваћени законом да извршавају права и дужности у обиму и на начин како је прописано законом. Закони прописују и успостављање механизма за праћење законитости поступања надлежних органа, те предузимање мјера у случају њиховог кршења. Закони о пензијском и инвалидском осигурању су раније прописивали да су механизми надзора за спровођењем тих закона (инспекције) у саставу система пензијског и инвалидског осигурања. Реформом, питање надзора над спровођењем закона, у дијелу који се односи на обрачун и уплату доприноса за ПИО је дат у надлежност пореских управа. Како је надлежност пореских управа, прије свега, надзор обрачуна и уплате директних пореза, питање је колико контрола обрачуна и уплате доприноса осигурана у пуном капацитету, имајући у виду и ограничене ресурсе пореских управа. Додатни проблем представља чињеница да већина регистрованих жалби у Институцији, везано за неуплаћене доприносе, се односи на период када је надзор над овом облашћу био у оквиру служби пензијског и инвалидског осигурања, што поставља питање, ко сада води надзор. Посебно забрињава да у садашњем систему и даље постоје субјекти који не уплаћују доприносе, што се одражава на

²²³ Члан 21а.

²²⁴ Ж-СА-04-306/23, препорука број: П-179/23.

²²⁵ „Службене новине Кантона Сарајево“ број 50/21.

²²⁶ Ж-СА-04-295/23, препорука број: П-122/23.

²²⁷ Ж-СА-04-805/16; Ж-СА-04-836/18.

немогућност приступа здравственој заштити, а дугорочно има ефекте на остваривање права на пензију као имовинско право.²²⁸ Неспорно да ово питање заслужује да буде предметом посебног истраживања од стране Институције омбудсмена.

У 2023. години Омбудсмени БиХ желе скренути пажњу на проблем опорезивања и финансијског оптерећивања особа које се баве самосталним радом – фриленсери. Срж проблема представља обавеза ових особа да уплаћују доприносе за пензијско и здравствено осигурање, а да при томе не остварују статус корисника. За особе које имају закључене уговоре о дјелу или ауторске уговоре, Закон о доприносима ФБиХ прописује уплату доприноса за здравствено осигурање по стопи од 4%, док је стопа од 6% прописана за пензијско и инвалидско осигурање. Упркос наведеној обавези, фриленсери у овом ентитету не могу користити здравствено осигурање, јер их Закон о здравственом осигурању ФБиХ не препознаје као осигуранике. Ни уплаћени доприноси за пензијско осигурање не урачунавају им се у пензијски стаж јер Закон о пензијском и инвалидском осигурању није усклађен са Законом о доприносима ФБиХ.

У Републици Српској, Закон о доприносима прописује фриленсерима обавезу плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање по стопи од 18,5%, која је јединствена за све видове осигурања. Уплате по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање се прерачунавају у стаж.

Фриленсери с пребивалиштем у Брчко дистрикту БиХ, дужни су плаћати порез на доходак у износу од 10%, што је прописано Законом о порезу на доходак Брчко дистрикта БиХ. Уплаћивање доприноса за здравствено осигурање није обавеза за фриленсере у том дијелу БиХ. Када је ријеч о пензијском и инвалидском осигурању, фриленсери могу бирати између два ентитетска фонда којима ће, на добровољној основи, уплаћивати доприносе.

Везано за наведено, Омбудсмени БиХ су у предмету²²⁹ чији су се жалбени наводи односили на одредбе Закона о доприносима²³⁰ упутили препоруку надлежним федералним институцијама да приступе изради приједлога измјена закона о здравственом осигурању које ће бити усклађен са приједлогом закона о доприносима и којим ће се регулисати права из здравственог осигурања предметне категорије особа. Конкретно, постојећа законска рјешења према ставу Омбудсмена БиХ представљају повреду права на имовину загарантованог чланом 1 Протокола I уз Европску конвенцију о људским правима.

Омбудсмени БиХ запримили су жалбу²³¹ Самосталног синдиката државних службеника и намјештеника у органима државне службе, судској власти и јавним установама, Синдикална организација Агенције за приватизацију у којој се наводи да запослени у Агенцији за приватизацију Федерације БиХ пуних осам мјесеци не примају плату и немају здравствено осигурање, због блокаде рачуна на име судске пресуде, иако је закон уредио питање положаја агенције и извршавања обавеза кроз упостављање фонда евикције, који служи за покриће пресуда. Укидањем тог фонда од стране Владе, уз преузимање обавезе да

²²⁸ Ж-БР-04-192/23; Ж-БР-08-190/23.

²²⁹ Ж-СА-04-1271/19.

²³⁰ „Службене новине ФБиХ“, бр. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16, 34/18 и 99/19.

²³¹ Ж-СА-04-850/22, препорука број: П-340/22.

ће Влада гарантовати за те обавезе средствима из буџета до реализације ове обавезе није дошло, због чега се радници налазе у наведеном положају. Упућена је препорука Влади Федерације БиХ да предузме све активности у циљу хитног рјешавања статуса Агенције за приватизацију и њених радника. Препорука није реализована.

6.2.3. Накнаде и додаци

Закони о раду дефинишу накнаду плате за вријеме када радник не ради, попут накнаде плате за коришћење годишњег одмора, плаћеног одсуства у одређеним случајевима, попут ступања у брак, пресељења, накнаде плате у случају породилског одсуства, или рада са половином радног времена и слично. Исто тако, послодавац може радницима исплатити накнаду због учествовања у различитим комисијама, или додатке на плату у складу с подзаконским прописима.²³²

Подноситељице жалбе²³³ су запослене у министарству образовања, те су именоване као предсједнице комисија формираних ради полагања стручних испита, но нису им уручена рјешења о накнади. У вези с тим обратиле су се послодавцу са захтјевом за доношење рјешења о висини накнаде, на који није одговорено. Омбудсмани БиХ су у току поступка истраге запримили одговор министарства да су испити били у радном времену подносиатељица жалбе, те су наведени послови дефинисани у опису радних мјеста Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, те не постоји правна основа за исплату накнаде.

6.2.4. Промијењена радна способност

Један од основних општих услова које радник треба задовољити приликом пријема на рад, је да је здравствено способан за обављање послова радног мјеста. Здравствена и радна способност радника доказује се љекарским увјерењем о здравственом стању и љекарским увјерењем о радној способности. Чињеница је да се радна способност током периода запослења може промијенити, те је потребно заштити такве категорије радника.²³⁴ Једно од права које радник са промијењеном радном способности има, јест право на промјену радног мјеста, узимајући у обзир промијењену/смањену радну способност као битан сегмент, али и капацитете послодавца. У том смислу је потребно понекад и преиспитати одлуке о прерасподјели подносилаца жалбе на ново радно мјесто.²³⁵

6.2.5. Деградирање радних услова

Према законима о раду, радник који сматра да му је послодавац повриједио неко право из радног односа може захтијевати од послодавца остваривање тог права, али може поднијети и тужбу пред надлежним судом, што не би смјело довести до „кажњавања“ радника. Омбудсмани БиХ су запримили жалбе²³⁶, које указују на деградирање и довођење у

²³² Ж-СА-04-1064/21.

²³³ Ж-БЛ-04-551/22, препорука број: П-49/23.

²³⁴ Ж-СА-04-708/22, препорука број: П-85/23.

²³⁵ Ж-БР-04-112/22, препорука број: П-19/23.

²³⁶ Ж-МО-04-143/22, Ж-МО-04-19/23, препорука број: П-126/23, Ж-БЛ-04-725/22.

неповољан положај подносилаца жалбе у погледу услова рада и остваривања права по основу рада.

Подноситељица жалбе²³⁷ наводи да је министар од Агенције за државну службу затражио сагласност за њен премјештај у други сектор, јер је, како сам наводи, магистрица права са извршним комуникацијским способностима, што је доказала кроз вишегодишњи рад у служби, те ће премјештајем корист имати и она и министарство, без њене сагласности. Истовремено, у истом дану, подносиатељица жалбе је разријешена дужности секретара комисије, гдје су њене комуникацијске способности и професионалност непоправљиво доведене у питање. С обзиром да током поступка пред Институцијом омбудсмена, министарство није одговарало на акте Институције, упућена је препорука о успостављању сарадње са Омбудсменима БиХ. У одговору на препоруку, министарство је навело да је Одбор државне службе за жалбе уважио жалбу подносиатељице жалбе, те да је иста враћена на претходно радно мјесто. Након позитивног исхода, предмет је затворен.

Жалба²³⁸ групе радника посебне јединице Граничне полиције БиХ је поднесена поводом пресељења јединице у неусловне радне просторије. У одговору органа се наводи да ради побољшања услова у наведеној просторији Гранична полиција Босне и Херцеговине је извршила појачање централног климатизованог система, с обзиром да су се радници жалили на недовољно хлађење и вентилацију у просторији, а у току су и радови на уградњи отвора (прозора) на зиду, с обзиром да просторија дневну свјетлост добива само са улазних стаклених врата. Током поступка пред Институцијом омбудсмена отклоњена је повреда права, предмет је затворен.

6.2.6. Усавршавање за рад

Образовање, оспособљавање и усавршавање за рад је обавеза радника у складу са његовим способностима и потребама рада, те обавеза послодавца да ово право осигура у току радног процеса, а посебно приликом промјена или увођења новог начина или организовања рада. Услови и начин се уређују колективним уговорима, те подзаконским прописима. У неким случајевима подносиоци жалбе²³⁹ указују да немају могућност да буду унапријеђени, у складу са стручном спремом. Омбудсмени БиХ указују да уколико је радник самоиницијативно стекао вишу стручну спрему у односу на звање које је раније имао, наведено не ствара обавезу послодавцу за унапређење, осим ако послодавац не оцијени да за исто постоји потреба, као и довољно финансијских средстава. У случајевима гдје је послодавац унаприједио запослене који су се самоиницијативно образовали, док је другима касније то ускратио, Омбудсмени БиХ подсјећају да је дискриминација у свим фазама радног процеса забрањена, а описано поступање води ка дискриминацији.

²³⁷ Ж-СА-04-1198/22, препорука број: П-68/23.

²³⁸ Ж-СА-04-543/23.

²³⁹ Ж-СА-04-431/23, Ж-СА-04-821/22.

6.2.7. Престанак радног односа

У извјештајном периоду Омбудсмени БиХ су запримали и жалбе због престанка радног односа и незаконитих отказа, у којим случајевима су Омбудсмени БиХ позитивно дјеловали на враћање радника на посао.²⁴⁰ У појединим случајевима, подносиоци жалбе нису искористили право на редован правни лијек, те су од стране Омбудсмена БиХ упућени да исти изјаве.²⁴¹

У жалби²⁴² је као одговорни орган означено Министарство одбране БиХ, а у вези наредбе о престанку војне службе, због истека уговора о раду. На наведену Наредбу, у складу са правном поуком, подносилац жалбе је уложио жалбу Комисији за жалбе при Савјету министара БиХ. Допуном жалбе, подносилац жалбе је дао сагласност Омбудсменима да његов предмет буде просљеђен Парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине, који је информисао Омбудсмене да је ненадлежан, јер се ради о цивилној особи, односно особи којој је престала војна служба у Оружаним снагама БиХ. С обзиром да се Комисија за жалбе огласила ненадлежним, Омбудсмени су упутили препоруку Министарству одбране Босне и Херцеговине да подносиоцу жалбе омогући адекватну правну поуку и означи другостепени орган који би мериторно разматрао основаност прекида војне службе. Жалба именованог је поводом препоруке достављена Комисији за жалбе при Савјету министара БиХ. Закључком Комисије за жалбе при Савјету министара се одбацује жалба изјављена на Наредбу МО БиХ, гдје у поуци о правном лијеку стоји да је закључак коначан у управном поступку и против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор. Чланом 179. став (3) Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине²⁴³ одређено је да се против аката који се односе на: премјештај, унапређење, постављење и престанак службе професионалног војног лица не може водити управни спор, док чланом 214. став (6) Закона о управном поступку Босне и Херцеговине²⁴⁴ одређено је да жалба мора бити дозвољена против свих првостепених рјешења у којима је законом искључен управни спор. У складу с наведеним законским одредбама, узимајући у обзир да се ради о акту којим се уређује престанак службе професионалног војног лица, против којег се не може водити управни спор, Министарство одбране Босне и Херцеговине је дужно осигурати право на жалбу. Другостепени орган у односу на првостепена рјешења и друге управне акте министарства одбране Босне и Херцеговине је Комисија за жалбе при Савјету министара БиХ, те је на основу наведеног, странка у правној поуци упућена на подношење жалбе том органу. Узимајући у обзир да су Омбудсмени БиХ упутили препоруку Министарству одбране БиХ, поводом које се Министарство изјаснило и означило Комисију за жалбе при Савјету министара БиХ као другостепени орган који треба мериторно разматрати основаност прекида војне службе, предмет је затворен.

²⁴⁰ Ж-ЛИ-04-83/23, препорука број: П-155/23.

²⁴¹ Ж-ЛИ-04-7/23.

²⁴² Ж-СА-04-352/23, препорука број: П-265/23.

²⁴³ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18 .

²⁴⁴ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16.

6.2.8. Надзор над примјеном радних прописа

Област рада, радних односа и сигурности на раду једна је од најважнијих области друштвеног живота, те надзор над примјеном прописа који регулишу исту врши искључиво или у највећем дијелу инспекција рада, која треба бити снажан и квалитетан инструмент за дјелотворно спровођење политика у области рада, те има надлежност да обавјештава надлежне органе управе о недостацима који нису посебно дефинисани постојећим законским прописима. Квалитетна инспекција рада истовремено је заштитник²⁴⁵, али и промотер радног законодавства и јавне политике у области рада, те треба бити ефикасан механизам за превенцију кршења закона. У складу са праксом, инспекција рада сматра да има надлежност за поступање само уколико је особа у радном односу, те се оглашава ненадлежном за надзор над спровођењем законитости конкурса, сматрајући да особа није радник до тренутка закључења уговора о раду. Овакво становиште резултује да није успостављен механизам контроле конкурсне процедуре, те се иста искључиво може проводити у судском поступку. Како је дуготрајност судских поступака евидентан проблем, у неким случајевима може проћи неколико година прије него конкретан предмет буде разматран, иако се по закону сви спорови из радног односа сматрају споровима хитне природе. За то вријеме запослена особа остварује бенефиције, те уколико се у судском поступку утврди незаконитост поступка, отвара се питање обештећења особе која је покренула поступак. Инспекција рада би требала бити превентивни механизам да не долази до судских поступака, јер је у њеној надлежности да даје упутства послодавцима и радницима о најефикаснијем начину примјене законских прописа.

Инспекција се такође оглашава ненадлежном у предметима мобинга и генерално дискриминације, те се Закон о забрани дискриминације на ентитетском нивоу не примјењује од стране инспекцијских органа. Чести су сукоби надлежности између инспекцијских органа у ситуацијама када је субјект регистрован у једном кантону, а послове обавља у другом кантону, као и сукоб надлежности између управне инспекције, те инспекције рада.²⁴⁶ Омбудсмени БиХ сматрају да је потребно извршити свеобухватну анализу стања инспекцијских органа, те позивају надлежне органе да хитно разријеше описане ситуације.

6.3. Пензије

Да би се расправљало о пензији и да би особа могла доћи у ситуацију да расправља о истом, мора стећи статус осигураника. Осигураник је физичка особа која је на основу радне активности (радни однос, обављање дјелатности, добровољно осигурање и др.) обавезно осигурана на пензијско и инвалидско осигурање на основу генерацијске солидарности.

Пензија се дефинише као мјесечна новчана накнада на коју појединац стиче право на темељу осигурања за случај старости, инвалидности и смрти, а под условима

²⁴⁵ Ж-ЛИ-05-214/22.

²⁴⁶ Ж-БР-04-224/20, препорука број: П-183/21.

утврђеним законом.²⁴⁷ Пензије се исплаћују и постхумно у случајевима када насљедници и друге материјално зависне особе нису у стању самостално се издржавати. У зависности од услова под којима је стечена, пензија може бити старосна, инвалидска или породична. Најнижа пензија је најниже новчано примање из пензијског и инвалидског осигурања, а које остварује особа која има пребивалиште на подручју БиХ. Најнижа пензија се исплаћује у циљу осигурања минималног стандарда живљења у Босни и Херцеговини.²⁴⁸ Омбудсмени БиХ су отворили поступак по службеној дужности, а у вези са одредбама Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске и провођења поступка принудног извршења на једној половини пензије, те Федералном министарству правде и Министарству правде Републике Српске упутили Иницијативу²⁴⁹ за измјену закона, на начин да се извршење може спровести највише до износа једне четвртине пензије. Омбудсмени БиХ сматрају да ускраћени износ од једне половине пензије пензионеру са једне стране представља повреду права на имовину, како је то загарантовано Уставом Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о људским правима, а са друге стране га доводи у позицију да са преосталим дијелом пензије не може задовољити основне животне потребе. Одговорне стране су обавијестиле Омбудсмене БиХ да ће иницијативу узети у разматрање приликом измјена наведених закона.

По повредама права из пензијског осигурања Омбудсмени су у 2023. г. запримили 174 жалбе, те издали осам препорука. У односу на претходну годину, када је запримљено 127 жалби, уочено је повећање броја предмета које је потребно ставити у контекст демографских индикатора који указују на старење популације. Ово резултује да се повећава број корисника и захтјева за остваривањем права из пензијског осигурања и одражава на ефикасност поступања надлежних органа, због чега се грађани најчешће обраћају Омбудсменима БиХ. Омбудсмени БиХ су става да би било неопходно направити свеобухватну анализу капацитета надлежних органа за пензијско и инвалидско осигурање.

Упућене препоруке су се односиле на поступање носилаца осигурања поводом захтјева странака за исплату једнократне новчане помоћи пензионерима, уплате доприноса ради остваривања права на пензију, те измјене Закона о пензијском и инвалидском осигурању РС.²⁵⁰

Омбудсмени указују на добру сарадњу са фондовима за МИО/ПИО, који се суочавају са великим бројем предмета од којих многи траже сарадњу са фондовима сусједних и других држава. Ово у значајној мјери утиче и на њихову ефикасност у потпуности.²⁵¹

²⁴⁷ Закон о пензијском и инвалидском осигурању ФБиХ („Службене новине ФБиХ“ бр.13/18, 93/19-одлука УС, 90/21, 19/22) и Закон о пензијском и инвалидском осигурању РС („Службени гласник РС“ бр.134/11, 82/13, 96/13-одлука УС, 103/15, 111/21, 15/22 и 132/22).

²⁴⁸ Ж-СА-04-756/22, препорука број: П-308/22.

²⁴⁹ Ж-БР-08-117/21, препорука број: П-21/23.

²⁵⁰ Ж-БЛ-04-556/23.

²⁵¹ Ж-БЛ-04-556/23.

6.3.1. Испуњавања услова за пензију

Да би осигураник могао уживати право на пензију, потребно је испунити услове утврђене законом, попут уплате доприноса од стране послодавца,²⁵² старосну доб, наступање инвалидитета и слично. Подносилац жалбе²⁵³ се обратио Омбудсмену БиХ, жалбом у којој наводи да се у више наврата обраћао одговорној страни у вези уплате доприноса како би могао остварити право из пензијског и инвалидског осигурања. Обавјештен је да ће обавезе према носиоцу осигурања бити уплаћене по приливу новчаних средстава. Одговорна страна је обавијестила Омбудсмене БиХ да ће извршити уплату кад подносилац жалбе стекне услове за старосну пензију.

Анализирајући предмет,²⁵⁴ Омбудсмени БиХ су утврдили како носилац осигурања није узео у обзир доказе које је подносиатељица жалбе доставила, а из којих недвосмислено произлази до кад је подносиатељица жалбе била у радном односу. Након интервенције Омбудсмена БиХ, подносиатељица жалбе се захвалила јер је добила рјешење којим јој је одређена висина пензије, у складу са стварним радним стажом оствареним у Босни и Херцеговини.

Подносилац жалбе²⁵⁵ се обратио ради повреде права на породичну пензију. Институција омбудсмена упутила је препоруку²⁵⁶, по којој носилац осигурања не жели поступити, упркос бројним обраћањима Омбудсмена БиХ. Институција омбудсмена се обратила и центру за социјални рад ради здравственог осигурања подносиоца жалбе. Центар за социјални рад доставио је рјешење којим је подносиоцу жалбе признато право на личну инвалиднину II категорије и додатак за његу и помоћ од стране друге особе.

6.3.2. Поступак одлучивања о праву на пензију

Право на пензију осигурава се након престанка осигурања. О правима из пензијског и инвалидског осигурања, као и о утврђивању пензијског стажа рјешава носилац осигурања. Жалбе које Институција омбудсмена заступа, неријетко указују на дужину поступка, чиме се особа, тражилац пензије ставља у неповољан економски положај. Често након обраћања грађана Омбудсменима БиХ због непоступања по захтјевима за остваривање права из ове области, надлежни одговорни органи отклоне повреду.²⁵⁷

Омбудсмени указују на потребу вршења континуираних едукација службеника запослених у првостепеним органима. Жалба²⁵⁸ указује да је подносилац жалбе бивши полицајац који је током рада рањен, те је 100% инвалид. Рјешењем надлежног завода му је одређена пензија у минималном износу, мада је законом²⁵⁹ прописано да осигуранику код којег је инвалидност проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу инвалидска

²⁵² Ж-СА-04-387/23, препорука број: П-135/23.

²⁵³ Ж-БЛ-04-228/23.

²⁵⁴ Ж-МО-04-13/23.

²⁵⁵ Ж-МО-04-129/22.

²⁵⁶ Ж-МО-04-63/21, препорука број: П-134/22.

²⁵⁷ Ж-БЛ-04-282/23, Ж-БР-04-311/23.

²⁵⁸ Ж-ЛИ-04-172/23.

²⁵⁹ Члан 62. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ФБиХ („Службене новине ФБиХ“ бр.13/18, 93/19-одлука УС, 90/21, 19/22).

пензија се одређује за стаж осигурања од 40 година. Подносилац жалбе је упућен да на запримљено рјешење упути жалбу другостепеном органу, поводом којег је другостепени орган поступак вратио на поновно одлучивање, а у образложењу рјешења се првостепени орган детаљно упућује како да предмет ријеша.

Поступајући по акту Обудсмена Републике Хрватске, којим се тражи да се интервенише код носиоца осигурања у БиХ, Омбудсмени су од одговорне стране затражили информацију чији је обавезник осигурања подносилац жалбе у односу на његов радни стаж од 37 година на подручју бивше Југославије, закључно до 1993. године, од Републике Хрватске или од Босне и Херцеговине. У одговору носилац осигурања наводи да ниједна од ове двије државе не оспорава обавезу исплаћивања пензије за стаж који је утврдила својим рјешењем, али је поступак регулисан Уговором о социјалном осигурању између Републике Хрватске и Босне и Херцеговине, а да тај поступак у случају конкретног подносиоца жалбе није у потпуности завршен. Поступци израчунавања пензије због своје сложености дуже трају, али да корисник за то вријеме уредно прима пензију од прве државе уговорнице, што значи да ни у ком случају није и не може бити оштећен.²⁶⁰

6.4. Социјална права

Социјална права су тзв. позитивна права којима се осигурава стандард живота у једном друштву. Укључују различите услуге и бенефите из подручја здравства, образовања, социјалне заштите и др. Према Универзалној декларацији о људским правима и Пакту о економским, социјалним и културним правима, социјална права се третирају као елемент животног стандарда. Према таквој оријентацији, свако има право на стандард живота који осигурава здравље и благостање појединца и његове породице. То укључује: храну, одјећу, дом, здравствену његу, услуге социјалних служби, као и право на осигурање у случају незапослености, болести. Држава је позвана да интервенише ради подршке појединцу и социјалној групи при остваривању основних услова и социјалне интеграције.

Током 2023. године, Одјелење је регистровало 97 жалби, а издато је седам препорука, што је повећање у односу на претходну извјештајну годину, када је упућена једна препорука. Поређења ради, у 2022. години су регистроване 63 жалбе, те је у овој области евидентан пораст броја жалби.

Упућене препоруке се односе на исплату новчане накнаде незапосленим особама, рјешавање потешкоћа у примјени Закона о родитељима његователјима ФБиХ у смислу окончања поступка ревизије и сачињавања приједлога надлежног министарства о измјенама и допунама Закона, преиспитивање одлука надлежних органа о санацији/реконструкцији ратом порушених стамбених објеката, препоруке које се односе на центре за социјални рад за предузимањем мјера из своје надлежности у циљу законитог обављања родитељских дужности.

²⁶⁰ Ж-БЛ-04-417/21.

6.4.1. Смјештај старих особа

Омбудсмени БиХ су препознали проблем збрињавања старих особа у свим сегментима, а посебно у случајевима збрињавања у установама социјалне заштите (старачки домови), чија регистрација и дјеловање су у неким случајевима упитни. Ово је посебно значајно с обзиром на чињеницу да у ФБиХ нема инспектора социјалне заштите. То је разлог зашто су Омбудсмени БиХ приступили изради Специјалног извјештаја „Положај и права старих особа смјештених у установама у Босни и Херцеговини“. У оквиру овог специјалног извјештаја врши се анализа законодавног оквира и његове усклађености са међународним стандардима; анализа установа за смјештај старих особа што укључује регистровање установа, контрола над радом, анализу стања и услова у установама, капацитета у погледу броја и квалификације запослених и квалитета пружених услуга, материјално-техничку опремљеност, овлашћења надлежних органа укључених у поступке збрињавања старих особа и друго.²⁶¹

Разлози због којих се грађани обраћају Омбудсменима БиХ, а везано за збрињавање старих особа су смјештај старе особе од стране сродника без пристанка²⁶², коришћење, односно могуће злоупотребе имовине старих особа²⁶³.

Центри за социјални рад би требали бити укључени у питање смјештаја старих особа у установе укључујући старање о имовини.

6.4.2. Родитељ његователъ

Усвајањем Закона о родитељима његователъима у Федерацији БиХ²⁶⁴, родитељу особе са 100% инвалидитетом узрокованог болешћу или поремећајем у развоју, као и слијепе особе чији је остатак вида на оба ока испод 0,05 с корекцијом, односно родитељ особе која се, према налазу Института за медицинско вјештачење здравственог стања, не може оспособити за самосталан живот нити може самостално задовољавати основне животне потребе је загарантована минимална плата у Федерацији БиХ, уз уплату доприноса. Омбудсмени БиХ су од дана ступања Закона на снагу запримали жалбе које се односе на проблеме у пракси. Основни проблем који је био представљен већ у Годишњем извјештају за 2022. годину односио се на питање ревизије, гдје су Омбудсмени БиХ указали Федералном министарству рада и социјалне политике на нелогичности које произлазе из члана 16. Закона, којим је прописано да рјешење донесено у првом степену подлијеже ревизији, коју проводи Министарство, но није прописан рок у којем је потребно окончати поступак ревизије. Овакво законско рјешење доводи грађане у стање неизвјесности хоће ли право бити и када ће бити признато, а што је основна сврха Закона. Након интервенције Омбудсмена БиХ, а посебно напорима Министарства рада и социјалне политике се

²⁶¹ С циљем утврђивања стања, упућени су дописи на адресу 15 министарстава, 15 центара за социјални рад, 62 дома за смјештај старих особа на подручју РС-а, 48 на подручју ФБиХ, те 13 домова са подручја Брчко дистрикта БиХ.

²⁶² Ж-БЛ-04-592/22.

²⁶³ Ж-БЛ-04-575/23.

²⁶⁴ „Службене новине ФБиХ“ број: 75/21.

започело са отклањањем застоја у овом процесу²⁶⁵, но жалбе се и даље запримају.²⁶⁶ Крајем 2023. године Омбудсмени БиХ су регистровали предмет²⁶⁷ у којем подносиоци жалбе наводе да особе које су имале статус родитеља његователя усменим путем су информисане да морају поновно покренути поступак за стицање статуса родитеља његователя, укључујући поновно комплетирање и предају неопходне документације, што укључује и увјерење о незапослености, које је немогуће доставити јер су већ уведени у право. У току је провођење поступка истраге.

6.4.3. Социјална давања

Социјална заштита, односно брига подразумијева новчани или други допринос заједнице, како би се осигурало остваривање основних људских потреба, као и административну, стручну и другу помоћ особама које нису у стању водити бригу о својим интересима и осигурати задовољавање основних животних потреба.

Омбудсмени БиХ запримили су жалбе²⁶⁸ у којима је указано да постојећим Законом о извршном поступку Федерације БиХ примање на основу социјалне помоћи није изузето од извршења, услед чега се губи сврха ове помоћи одобрене под посебним условима најугроженијој категорији становништва. Омбудсмени БиХ су Федералном министарству правде упутили иницијативу за измјену и допуну Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, у циљу да се *...примања на основу социјалне помоћи изузму од извршења...* Федерално министарство правде је навело да је Приједлог Закона о измјенама и допунама Закона у парламентарној процедури те да чланом 138. Закона „*примања на основу социјалне помоћи*“ нису изузета од извршења. Такође се наводи да је на суду да одлучује о висини запљене у зависности од конкретног случаја. Захваљују се на упућеној иницијативи, те наводе да ће је узети у разматрање при изради наредног Закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку, с обзиром да се ради о области социјалне заштите и особа које немају других извора прихода, те заштите довођења истих до егзистенцијалне угрожености.

Омбудсмени БиХ су установили да је одређен број незапослених грађана у Федерацији БиХ био ускраћен за једнократну новчану помоћ у складу са Уредбом о помоћи становништву услед раста индекса потрошачких цијена. Препоручено је Влади Федерације БиХ да издвоји додатна новчана средства из буџета Федерације БиХ и исплати једнократне новчане помоћи свим незапосленим грађанима који су на вријеме доставили тражене податке надлежним службама за запошљавање на подручју ФБиХ. Влада Федерације БиХ је поступајући по препорукама Омбудсмена БиХ, закључком задужила све кантоналне службе за запошљавање да у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање поступе по препорученом. Без обзира на предузете мјере, подносиоци жалбе који су се обратили

²⁶⁵ Ж-СА-04-54/23 - Након покретања поступка истраживања, одговорна страна је отклонила указану повреду права и слобода назначених у жалби. Подносилац жалбе је доставио коментар којим наводи да је проблем ријешен захваљујући интервенцији Омбудсмена БиХ.

²⁶⁶ Ж-БР-04-22/23, препорука број: П-150/23.

²⁶⁷ Ж-БР-04-352/23.

²⁶⁸ Ж-БЛ-05-20/23, препорука број: П-50/23.

Омбудсменима БиХ, нису остварили заштиту својих права и није им исплаћена једнократна новчана помоћ.²⁶⁹

Омбудсмени БиХ су разматрали и питање испуњености услова подносиоци жалбе²⁷⁰ у циљу остваривања права помоћи пензионерима са најнижом пензијом у складу са програмом мјера у циљу заштите најугроженијих категорија становништва због повећања цијене енергената. Упућивањем препоруке, предмет је позитивно ријешен.

И даље се региструју захтјеви за једнократну новчану помоћ, подршку у набавци огрева, што је углавном у надлежности локалних заједница, што зависи и од економске моћи саме локалне заједнице.

6.4.4. Породиљске накнаде

Заштита мајке и мајчинства једна је од кључних обавеза Босне и Херцеговине када су у питању међународни стандарди, а посебно једнака права и могућности жена на подручју цијеле државе, без дискриминације и неједнаког третмана по било којој основи, укључујући и мјесто становања. Није дошло до промјена у законодавству на ентитетском нивоу у односу на извјештај из претходне године, гдје је у Републици Српској основа за примање породилске накнаде сједиште послодавца, а у Федерацији БиХ пребивалиште породиље. Омбудсмени БиХ су упутили иницијативу да се ово питање усклади, али није дошло до реализације, што значи да и даље постоји проблем остваривања накнада за породиље које живе на територији Републике Српске, а раде на територији Федерације БиХ.²⁷¹

Висина породилских накнада на територији Федерације БиХ је неуједначена, па незапослене породиље у неким кантонима примају од 100 до 1.000 КМ накнаде. Проблеми су присутни и у случајевима када трудница мијења пребивалиште током трудноће из кантона у кантон, јер у већини кантоналних прописа ово право се уређује тако што се њихово остваривање веже за дужину боравка на територији кантона, која је уобичајено дужа у односу на трајање трудноће (најчешће годину дана). Питање остваривања права на породилско одсуство, односно права на новчану накнаду у истом периоду, мора се разматрати како са аспекта заштите права и недискриминације мајки, тако и са аспекта заштите права дјетета, узимајући у обзир да се онемогућавањем коришћења права по овом основу директно крши принцип најбољег интереса дјетета.

Омбудсмени БиХ подсјећају на препоруку УН Одбора за елиминацију дискриминације према женама (CEDAW Одбор) о важности усклађивања прописа о породилским накнадама и осигурању једнаке накнаде за мајке и накнаде за вријеме породилског одсуства

²⁶⁹ Ж-БЛ-08-112/23; препорука број: П-226/23; Ж-СА-04-24/23; препорука број: П-124/23.

²⁷⁰ Ж-СА-04-15/23, препорука број: П-157/23.

²⁷¹ Ж-СА-04-112/22, препорука број: П-156/22 - Омбудсмени БиХ су упутили препоруку Влади РС и Влади ФБиХ у сарадњи са надлежним министарствима пронађу ефикасан механизам у циљу превазилажења потешкоћа при остваривању права на породилску накнаду у ситуацији када се мјесто рада и пребивалишта раднице налазе у различитим ентитетима. Омбудсмени прате реализацију препоруке.

у свим дијеловима државе чланице.²⁷² Закон о равноправности полова у БиХ²⁷³ забрањује сваки вид дискриминације и неједнаког третмана на основу пола у условима трудноће, порођаја, коришћења породилског одсуства за мушкарце и жене у радним односима, као и приступа здравственим услугама и економског планирања за оба пола.

У пракси се појављују проблеми²⁷⁴ када је породиља била запослена на одређено вријеме и породила се непосредно прије истека уговора. У конкретном случају породиљи није било омогућено коришћење права од стране послодавца јер је уговор о раду истекао, а јавни фонд за дјечију заштиту је одбио захтјев за матерински додатак јер није имала статус незапослене особе у тренутку порођаја. Иако правно посматрано није дошло до повреде права, занемарио се најбољи интерес рођеног дјетета, те и саме породиље која је уплаћивала доприносе у фонд док је била запослена, што је давало основа надлежном органу да на овим принципима донесе другачију одлуку. Истовремено, овакви случајеви из праксе указују на важност примјене законодавства како би одговорило изазовима који се појављују као потреба грађана.

6.5. Образовање

Право на образовање у Босни и Херцеговини, признато је Уставом Босне и Херцеговине (члан II 3. л), Уставом Републике Српске (члан 38.), Уставом Федерације Босне и Херцеговине (члан 2. (1) м), Статутом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (члан 15.), као и одговарајућим законским прописима који уређују ову област.

У области образовања, у 2023. години, регистрован је 41 предмет (шест предмета мање него у 2022. г.), а издато је 12 препорука. Упућене препоруке су се односиле на преиспитивање критеријума за додјелу стипендија, ажурирање Регистра акредитованих високошколских установа на територији Босне и Херцеговине, предузимање активности у циљу подношења захтјева за стицање статуса пуноправног чланства у Европској асоцијацији за осигурање квалитета високог образовања (ЕНКА), координацију активности око утврђивања и доношења квалификацијских оквира у Босни и Херцеговини, предузимање активности и мјера у циљу проналажења рјешења проблема вредновања високошколских исправа стечених у Босни и Херцеговини, уз успостављање комуникације са надлежним институцијама земаља регије²⁷⁵, поступке издавања дупликата диплома.

6.5.1. Прелазак на Болоњски систем студирања

Болоњски систем студирања у Босни и Херцеговини траје од 2005/2006. године. Оваква реформа образовног система, Босну и Херцеговину је требала приближити осталим Европским земљама и њиховим стандардима. Босна и Херцеговина се, као кандидат за чланство у Европској унији, Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине, с

²⁷² Закључне напомене о шестом периодичном извјештају Босне и Херцеговине, Одбор за укидање дискриминације жена, CEDAW/C/BIH/CO/6 8. новембар 2019. године, одредбе: 24. (а), 46. (а, б) 36. (е).

²⁷³ „Службени гласник БиХ“ бр. 32/10.

²⁷⁴ Ж-БЛ-04-427/23.

²⁷⁵ Ж-СА-04-37/23 и Ж-СА-04-84/23, препорука број: П-159/23.

друге стране²⁷⁶ – ССП, обавезала да своје садашње и будуће законодавство усклади са правном стечвином Заједнице (*acquis*) у складу са чланом 70. (Глава VI Усклађивање закона, спровођење закона и правила тржишне конкуренције), а у прелазном периоду од највише шест година од дана ступања на снагу Споразума. У складу са наведеним систематизација радних мјеста мора бити усклађена са стеченим дипломама. С обзиром на наведено, рок за извршавање ове обавезе је прошао.²⁷⁷

6.5.2. Еквиваленција оцјена/испита

Омбудсмени указују да недовољно прецизно регулисан или недоследно примијењен правни оквир за еквиваленцију оцјена, те испита оставља простор за произвољност или арбитрарност, па чак и испољавање личних или генерализованих ставова или стереотипа у погледу квалитета образовања на различитим високошколским установама, укључујући и право студента на стипендију²⁷⁸, што доводи до повреде принципа владавине права и правне неизвјесности. Поступак избора или модификација опредјељења у погледу наставка школовања студената би требао бити максимално објективан и неутралан, јер пропуст да се одрже ови стандарди може довести до неуједначене праксе и ограничавања мобилности у области високог образовања.

Омбудсмени БиХ подвлаче да је студент сврха и разлог постојања сваке високошколске установе. У конкретном предмету²⁷⁹ подносиатељица жалбе је била приморана да поднесе захтјев за испис са факултета, због односа управе факултета према њој, што није у јавном интересу, али ни интересу било које од страна у овом поступку.

6.5.3. Остваривање права на стипендију

Стипендије као облик финансијске помоћи појединцима за потребе њиховог образовања, професионалног усавршавања или истраживања се додјељују на темељу академског успјеха, посебних талената (спорт, сценске умјетности), социјалног статуса или припадности одређеној друштвеној или етничкој групи. Омогућавајући финансирање образовања, стипендије отварају приступ образовању свима према способностима, доприносећи на тај начин поштовању људског права на образовање. Истовремено, стипендије отварају пут покретљивости како ученика и студената, истраживача, те наставнога кадра унутар европског простора и шире. Стипендије се додјељују путем конкурса за стипендирање, те кандидати морају задовољавати услове у погледу критеријума који су постављени, а који не смију бити дискриминацијски.

²⁷⁶ „Службени гласник БиХ“, број: 10/08 – Међународни уговори.

²⁷⁷ Ж-СА-04-741/23, препорука број П-348/23, Подносиатељица жалбе, докторица биолошких наука наводи да је расписан конкурс за радно мјесто „Генетичар“, на који је могуће примити само биологе који су завршили по болошком систему образовања, те им на дипломи пише „Генетичар“. Упућена је препорука да се предузму активности у циљу усклађивања Правилника о раду, унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста са стеченим дипломама, а чија се реализација прати.

²⁷⁸ Ж-БЛ-06-304/22, препорука број: П-28/23.

²⁷⁹ Ж-БЛ-06-545/23, препорука број: П-342/23 Упућена је препорука факултету да отклони описане повреде у складу са Правилником о еквиваленцији положених испита, да предузме одговарајуће мјере и радње у циљу повећања транспарентности и објективности у поступку еквиваленције испита и информисања студената о њиховим обавезама и правима, што укључује и право на адекватно образложење и ефикасан правни лијек.

Омбудсмени БиХ се све чешће сусрећу са захтјевима ученика уписаних у приватне школе, као и самих приватних школа за остваривање одређених права, која укључују право на повластицу у јавном превозу, бесплатне уџбенике, приступ стипендијама на позиве ресорног министарства, асистенте у настави за дјецу са потешкоћама у развоју и др. Оквирним законом о основном образовању као и законима ентитета, односно кантона у Федерацији БиХ прописано је ко и под којим условима може регистровати образовну установу и како се врши упис у те установе. Закони дају слободу избора родитељима дјецe с тим што је приступ јавним образовним установама неограничен за сву дјецу, а одређивање родитеља за упис у приватну школу подразумијева и плаћање те услуге. У разматрању жалби потребно је узети у обзир да су одређена права дјецe генерална права, на примјер, право на повластицу у јавном превозу, јер исти није само средство за одлазак у школу, него и омогућује приступ другим правима (здравствена заштита) и укључивању дјецe у остале сфере живота, као што су спорт, умјетност, култура, ваннаставне активности, због чега Омбудсмени БиХ сматрају да се ово право треба осигурати сваком дјетету без обзира коју врсту школе похађа.

Везано за остваривање права на стипендију треба указати да приватне образовне установе углавном упис вежу за остварени успјех на пријемном испиту, тако да дјецу процентуално стипендирају уколико су показали изузетне резултате на том испиту. Овом методом, приватне образовне установе су се одредиле према систему награђивања талентованих ученика. По овом питању Омбудсмени БиХ су регистровали жалбу²⁸⁰ приватне средње школе која је као одговорну страну означила Министарство за одгој и образовање, а разлог обраћања везан је за стипендирање ученика приватних школа, односно за Одлуку о условима, поступку и критеријумима за додјелу стипендија талентованим/надареним ученицима првог разреда средње школе, јавне установе у школској 2022/2023. години. У овом предмету је упућена препорука Министарству да преиспита наведену одлуку, у складу са Законом о забрани дискриминације у БиХ. Поступајући по препоруци, Министарство је обавијестило Омбудсмене да ће иста бити узета у разматрање у случају евентуалне измјене Одлуке, с напоменом да приватне школе ученицима осигуравају стипендије приликом уписа у исте у складу са критеријумима школе, но с друге стране, јавне установе чији је оснивач скупштина кантона, немају могућност да самоиницијативно понуде стипендије ученицима приликом уписа, те Министарство у чијем буџету је и рад и финансирање школа као јавних установа, даје могућност стипендирања одличних, односно талентованих и надарених ученика, на овакав начин као једини могући начин стипендирања ученика. Потпуно је оправдано очекивати да оснивач има приоритетно право да за упис у школе као јавне установе заинтересује и привуче најбоље ученике, како се не би повећала економска и социјална разлика између породица које имају могућност плаћања образовања у приватним установама и породица које ту могућност немају. Стипендирањем најбољих ученика повећава се квалитет рада у јавним установама, јер најбољи ученици доприносе побољшању укупне атмосфере и амбијента у школи.

²⁸⁰ Ж-СА-04-1182/22, препорука број: П-60/23.

6.5.4. Обавеза доношења и усклађивања правних аката

Власти БиХ теже напретку у процесу европских интеграција, а одговарајућа израда прописа ће помоћи у остварењу овог циља. Прописи морају бити у складу са уставним принципима и важећим законима, стога је потребно обратити пажњу на правну хијерархију прописа.²⁸¹ Сви прописи нису једнаки по важности, но исти не постоје независно једни од других већ су, сваки према својој хијерархијској важности, укључени у правни систем једне земље.²⁸²

Анализом за примљених жалби, Омбудсмани БиХ указују да су поједини кантонални закони о високом образовању донесени још 2012. године, а надлежно министарство је пропустило донијети подзаконске прописе потребне за имплементацију закона. Омбудсмани БиХ су по овом питању отворили ех оффицио предмет у којем су упутили препоруку надлежном министарству да без одлагања приступи доношењу подзаконских прописа које је било у обавези донијети.²⁸³ Министарство није извршило своју законску обавезу и донијело подзаконске прописе, те препорука Омбудсмана БиХ није реализована.

6.6. Здравство

Европском социјалном повељом (Ревидираном) гарантује се право на здравствену заштиту.²⁸⁴

У 2023. години, Одјељење за праћење економских, социјалних и културних права је регистровало 50 предмета из области здравствене заштите (девет предмета мање него у 2022. години), док су у 12 предмета издате препоруке. Упућене препоруке су се односиле на доношење одлука у поступцима за утврђивање дисциплинске одговорности доктора, уврштавања лијекова на листу лијекова, приступање изради процедура с циљем поједностављивања поступака и хитнијег рјешавања захтјева за премјештање пацијената на лијечење у иностранство, предузимање неопходних радњи и осигурања правних, финансијских, материјално-техничких и кадровских услова како би дјеци, особама са потешкоћама у психофизичком развоју, била осигурана и доступна, безусловна и континуирана здравствена услуга санације зуба у општој анестезији²⁸⁵, измјене одредаба статута коморе доктора медицине и подзаконских аката, регулисање међусобних односа, права, обавеза и одговорности између оснивача јавних здравствених установа.²⁸⁶

У циљу осигурања здравствене заштите у Федерацији БиХ успостављени су кантонални заводи здравственог осигурања, као и Федерални фонд солидарности у циљу финансирања

²⁸¹ Ж-СА-04-136/23.

²⁸² Ж-МО-04-176/21, препорука број: П-260/22.

²⁸³ Ж-МО-04-14/22, препорука број: П-324/22.

²⁸⁴ Европска социјална повеља, члан 11 „Са циљем осигурања ефикасног коришћења права на заштиту здравља, Земље потписнице преузимају обавезу да, било директно или у сарадњи са јавним или приватним организацијама, предузму одговарајуће мјере предвиђене да, између осталог: у највећој мјери уклоне случајеве лошег здравља, предвиде савјетодавне или образовне могућности за промовисање здравља и подстицања индивидуалне одговорности у питањима здравља, спријече, у највећој могућој мјери, епидемије, ендемичне и друге болести, као и незгоде“.

²⁸⁵ Ж-БР-04-20/23, препорука број: П-198/23.

²⁸⁶ Ж-БР-05-268/22, Ж-БР-04-155/23 и Ж-СА-05-496/23, препорука број: П-283/23.

лијечења најтежих обољења за све осигуране особе у Федерацији БиХ под истим условима, без обзира на кантоналну припадност пацијената и финансијску моћ кантоналних завода здравственог осигурања. Средства Федералног фонда солидарности се осигуравају из доприноса за обавезно здравствено осигурање и дијелом из средстава буџета Федерације БиХ путем трансфера Федералног министарства здравља. Одлучивање о давању сагласности за лијечење на терет средстава Фонда солидарности је у надлежности кантоналних комисија које се налазе у свим кантонима. За један број обољења основана је Стручна љекарска комисија за специфична обољења са посебним режимом издавања сагласности, чији је састав темељен према врсти обољења.

Жалбе запримљене у Институцији омбудсмена указују да постоје проблеми у финансирању права из надлежности Федералног фонда солидарности, посебно када се тичу приступа одређеним терапијама, првенствено за онколошке пацијенте, лијечења ријетких болести и измијештања у друге земље, када се услуга не може пружити од стране здравствених установа у ФБиХ и БиХ, због неадекватне информисаности пацијената о статусу њихових захтјева и неизвјесности остваривања права на здравствену заштиту. Често су чланови комисија доктори који су предложили терапију/лијечење у иностранству, као и радници самог фонда.

У циљу разрјешења ситуације Омбудсмени БиХ су одржали²⁸⁷ неколико састанака са директорицом Завода здравственог осигурања и реосигурања Федерације БиХ, као и федералним министром здравља²⁸⁸ гдје је управо главна тема разговора била приступ лијечењу из средстава Фонда солидарности. Представници Фонда као основни проблем за овакво стање наводе недостатак финансијских средстава проузрокован чињеницом да је Влада Федерације БиХ преузела обавезу издвајања на годишњем нивоу додатних средстава из буџета Фонду. Директорика Завода је истакла да је Влада Федерације БиХ посљедњи пут 2019. године донијела листу лијекова Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине, те да је потребно донијети нову, такође је указала да је потребно повећати средства која се издвајају за Фонд солидарности с обзиром на потребе. Упућен је приједлог измјене Правилника о условима и поступку упућивања осигураних особа на лијечење у иностранство према надлежном министарству. Истакнута је важност Фонда солидарности за све осигуранике у Федерацији БиХ и потреба остваривања једнаких услова за провођење обавезног здравственог осигурања у свим кантонима, као и за пружање приоритетних, најсложенијих облика здравствене заштите из одређених специфичних дјелатности. Оно што представља константан проблем су принципи дјеловања Фонда који морају гарантовати већу транспарентност и отвореност, те информисаност пацијента о могућности остваривања права.

У складу са закључцима са састанка одржаног дана 8.6.2023. године, Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације БиХ је Омбудсменима БиХ доставио Иницијативу за допуну Закона о јавним набавкама ради изузимања „лијекова који се налазе на листама и финансирају средствима обавезног здравственог осигурања од примјене јавних набавки“

²⁸⁷ Омбудсменке БиХ Нивес Јукић и др Јасминка Џумхур, састанак одржан дана 8. јун 2023. године.

²⁸⁸ Омбудсменка БиХ др Јасминка Џумхур, састанак одржан дана 6. септембра 2023. године.

које је Завод упутио Агенцији за јавне набавке БиХ и Федералном министарству здравља . По заprimљеној иницијативи је формиран предмет²⁸⁹ и Омбудсмени БиХ проводе поступак истраживања.

Омбудсмени БиХ сматрају да је потребно направити свеобухватну анализу правног оквира из области здравственог осигурања, заштите и услуге, капацитета здравствених установа, квалитета и доступности здравствене услуге, заштите права запослених у здравственим установама што би могло бити индикатор органима законодавне, извршне власти, оснивачима и менаџерима здравствених установа на који начин треба дјеловати у циљу унапређења стања у здравству.

6.6.1. Жалбе пацијената на пружене услуге

Кроз заprimљене жалбе Омбудсмени БиХ примјећују да се пацијенти жале на пружене услуге, а заprimљено је и више жалби²⁹⁰ којима се изражава незадовољство поступањем надлежних институција и комора доктора медицине и стоматолошких комора у случају смрти дјетета приликом извођења оперативног захвата. Препоруке упућене у наведеним случајевима су дјелимично реализоване. Заprimљене су жалбе²⁹¹ које се односе и на питање биомедицински потпомогнуте оплодње (у даљем тексту: БМПО), гдје се поставило питање надлежности у одлучивању. Ступањем на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о лијечењу неплодности медицински потпомогнутом оплодњом²⁹², кантонални заводи здравственог осигурања престају бити надлежни за рјешавање захтјева из наведене области, јер је наведено стављено у надлежност Завода здравственог осигурања и реосигурања ФБиХ. Током истраге је утврђено да је Завод у оквиру својих надлежности припремио Упуство за рад комисија, формирао комисије за биолошки потпомогнуту оплодњу које чине стручњаци, дефинисао критеријуме за листу чекања, уз консултације са Комисијом за примјену поступака биомедицински потпомогнуте оплодње Федералног министарства здравства, припремио софтвер за рад Комисије, одржао припремни састанак са члановима Комисије за БМПО Завода, припремио уговоре за ЗУ за БМПО. Федерално министарство здравства је у складу са својим надлежностима извршило све радње за почетак рада именоване Комисије за биомедицински потпомогнуту оплодњу и коришћење планираног софтверског рјешења за ову намјену. Влада Федерације Босне и Херцеговине усвојила је Одлуку о усвајању програма утрошка средстава са критеријумима расподјеле средстава „Текући трансфер другим нивоима власти и фондовима - Трансфер за биомедицински помогнуту оплодњу“ утврђених буџетом Федерације Босне и Херцеговине за 2023. годину Федералном министарству здравља.

6.6.2. Лијечење у иностранству

Под обавезним здравственим осигурањем, у случајевима и под условима одређеним законима о здравственом осигурању осигураницима се осигурава: здравствена заштита,

²⁸⁹ Ж-СА-04-247/24.

²⁹⁰ Ж-СА-04-966/22, Ж-СА-04-1000/22, препорука број: П-57/23, Ж-СА-04-967/22, препорука број: П-56/23.

²⁹¹ Ж-СА-04-224/23.

²⁹² „Службене новине ФБиХ“ бр. 59/18, 44/22.

накнада плате и накнада путних трошкова у вези са коришћењем здравствене заштите, те могућност лијечења у иностранству.

Подносилац жалбе жалбом²⁹³ указује на повреду права из здравственог осигурања. Због компликација у трудноћи супруга подносиоца жалбе је била хоспитализована због болести фетуса, те јој је због немогућности адекватног терапијског третмана у БиХ препоручен наставак лијечења у специјализованој установи у другој држави. Носилац здравственог осигурања је у погледу званичног захтјева подносиоца жалбе за упућивањем на лијечење у иностранство обуставио поступак, из разлога што је пацијент обавио лијечење и лично платио трошкове, те исти захтјев наставио третирајући као захтјев за рефундацију односно суфинансирање трошкова лијечења, а по којем је негативно ријешено. Омбудсмани БиХ у овом случају илуструју недовољну сензибилност оних који пружају здравствене услуге, који у оваквим случајевима требају бити посебно савјесни и указати осигураницима на права која евентуално могу остварити, те у што већој мјери растеретити пацијенте којима предстоји лијечење, а не пребацити одговорност на њих уколико нису били упознати са административном процедуром. Омбудсмани БиХ сматрају да последице не могу сносити грађани који редовно уплаћују доприносе за здравствено осигурање, а посебно пацијенти са тешким обољењима као што је у појединим случајевима ријеч. Посебно забрињава чињеница да је надлежни носилац осигурања у процесу рјешавања о захтјеву за рефундирање трошкова лијечења у иностранству затражио информацију од подносиоца жалбе је ли добио финансијска средства по основу донација/хуманитарне помоћи, са назнаком о износу средстава.

6.6.3. Листе лијекова

На листама лијекова се налазе лијекови који задовољавају приоритетне здравствене потребе становништва. Пацијенти требају имати приступ лијековима с листе у сваком тренутку у довољним количинама, а цијене би требале бити на приступачном нивоу. Листе лијекова такође су промјенљиве, те су прописане процедуре стављања и скидања лијекова на исту.²⁹⁴ У неким случајевима пацијенти болују од ријетких болести, за које лијекови се не налазе на листама лијекова, те је њихово лијечење вишеструко скупље. Република Српска у бази ријетких болести има око 800 пацијената, а Фонд здравственог осигурања Републике Српске издваја око 70 милиона КМ годишње за лијечење које захтијева скупе и код нас нерегистроване лијекове са посебним процедурама.

Омбудсмани БиХ су на основу новинског члана отворили предмет²⁹⁵ по службеној дужности. Пацијентка болује од ријетке врсте обољења од кога у читавом свијету болује укупно пет људи. Након примљених хемотерапија, тумор се није смањило. Једна од здравствених клиника, пацијенткици је прописала лијечење „паметним“ лијеком којим би се њена болест покушала одржати под контролом и који на мјесечном нивоу кошта око 6.700 КМ. Занимљиво је да се споменути лијек налази на листи лијекова које финансира Фонд здравственог осигурања Републике Српске за лијечење пацијената који болују од

²⁹³ Ж-СА-04-255/23, препорука број: П-134/23.

²⁹⁴ Ж-БЛ-04-362/23.

²⁹⁵ Ж-БЛ-04-231/23, препорука број: П-156/23.

карцинома бубрега, док се конкретно за њену врсту обољења не налази те је у ситуацији да исти мора финансирати сама. Упућена је препорука којом се Управном одбору Фонда здравственог осигурања Републике Српске препоручује да уважавајући специфичност и све околности конкретног случаја, пронађе могућност да се спорни лијек уврсти на листу лијекова који се финансирају путем Програма лијекова, чиме би пацијентка остварила право на здравствену заштиту у складу са законом. Будући да Управни одбор Фонда здравственог осигурања Републике Српске није доставио одговор на препоруку у року који му је одређен, Омбудсмени БиХ су о чињеници издавања препоруке упознали Министарство здравља и социјалне заштите РС. Ни поред ове чињенице, Омбудсмену БиХ није достављен одговор на издату препоруку. Пацијентка је у међувремену преминула.

6.6.4. Рефундација трошкова

У случају да осигураник не може остварити право на услуге у здравственим установама које имају склопљен уговор са носиоцима здравственог осигурања, има право на рефундацију утрошених средстава²⁹⁶, у складу са прописаним процедурама.

Подносилац жалбе²⁹⁷ наводи да је завод здравственог осигурања донио рјешење, којим се његовом сину одбија захтјев за рефундацију новчаних средстава у укупном износу од 7.220,00 КМ утрошених за пружање медицинске услуге у приватној поликлиници. На наведено рјешење, подносилац је изјавио жалбу Комисији за рјешавање о правима из обавезног здравственог осигурања у другом степену, која је донијела рјешење којим се поништава рјешење директора завода здравственог осигурања. Омбудсмени БиХ су затражили информацију од Завода је ли донесено ново рјешење, поводом чега је одговорна страна доставила одговор да је донесена одлука којом се одобрава новчана помоћ у износу од 6.900,63 КМ за сношење трошкова медицинских услуга. Подносилац жалбе се захвалио Омбудсменима БиХ на помоћи, те је предмет затворен.

6.6.5. Права запослених у здравству

Недостатак неких струка, попут мањка доктора намеће питање продужења радног вијека, узимајући у обзир и пад наталитета, односно чињеницу да се мијења број оних који пуне фондове и пензионера. Поступајући по жалби²⁹⁸, Омбудсмени БиХ су надлежној скупштини доктора упутили препоруку о могућности измјене одредби које одређују добну границу од 75 година старости до које се може издавати лиценца доктору кориснику старосне пензије, која је испоштована, те је старосна граница укинута, уз обавезу прибављања љекарског увјерења прописаног Законом о здравственом осигурању.

Омбудсмени БиХ су у извјештајном периоду разматрали питање враћања накнаде за специјализације запослених у здравству, а које је обрађено у дијелу овог извјештаја који се односи на дискриминацију у поднаслову 10.3.4.2. Обавезивање доктора да врате плате због прекида специјализације представља повреду права на рад.

²⁹⁶ Ж-СА-04-281/23.

²⁹⁷ Ж-СА-04-415/23.

²⁹⁸ Ж-СА-04-687/23, препорука број: П-223/23.

6.7. Комуналне услуге

Омбудсмени БиХ региструју значајан број предмета који се односе на комуналне услуге. У 2023. г. запримљене су 132 жалбе, издато је 13 препорука, пет више него претходне године. У 2022. г. је запримљено 107 жалби, што значи да је видљиво повећање броја жалби.

Регистроване жалбе су се односиле на повреду права на приступ питкој води, искључивање купаца са енергетских мрежа, честе су жалбе на услуге у банкарском сектору, сектору осигурања и у сектору потрошача (гријање, вода) које се углавном просљеђују надлежним омбудсменима. Омбудсмени БиХ сматрају да је потребно размотрити извјештаје ових институција у циљу сагледавања стања у овим областима.

Грађани приликом обраћања често траже савјет у вези тужби поднесених од стране комуналних предузећа због неплаћања доспјелих потраживања. Истичу да им се пријети искључењем домаћинства са водоводне мреже. Омбудсмени БиХ наглашавају да је овакво поступање у супротности са чланом 11. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима којим се гарантује сваком појединцу право на одговарајући животни стандард, те стално побољшавање истог. Искључивањем домаћинства са водоводне мреже врши се присила која има елементе казне. Умјесто подношења тужби суду, уз претходно слање опомене, искључивањем са водоводне мреже шаље се порука јавности да је битнија наплата потраживања од тешке ситуације у којима се грађани налазе. Подносиоци жалбе у жалбама наводе да су тужени иако су потраживања застарјела. С обзиром да судови о застари не воде рачуна по службеној дужности, ова обавеза је остављена странкама у поступку, што за последицу има стварање правне несигурности правно необразованим странкама.

6.7.1. Право на приступ питкој води

Према ауторитативном тумачењу УН Комитета за економска, социјална и културна права, у Општем коментару бр. 15: Право на воду, људско право на воду је неопходно за живот у људском достојанству. Оно је предуслов уживања других људских права. Наставак загађивања, пражњење и неједнака дистрибуција воде повећавају постојеће сиромаштво. Државе уговорнице морају усвојити ефикасне мјере да признају, без дискриминације, право на воду, као што је оно дефинисано Општим коментаром. Људско право на воду даје свима право на довољну, сигурну, прихватљиву, физички доступну и приступачну воду за личну и кућну употребу. Адекватна количина исправне воде неопходна је како би се спријечила смрт од дехидратације, смањено ризик од болести узрокованих водом и осигурали хигијенски захтјеви за потрошњу, кување, личну и кућну хигијену. Државе имају сталну и континуирану обавезу гаранције да ће људско право на воду и санитарну одводњу бити поштовано без икакве дискриминације. Предвиђена је тзв. позитивна дискриминација односно потреба обраћања посебне пажње на појединце и групе људи који традиционално имају проблем са уживањем овог људског права, укључујући жене, дјецу, мањинске групе, избјеглице, тражиоце азила, интерно расељена лица, раднике из иностранства, затворенике, притворенике, старије особе, особе са инвалидитетом, жртве природних непогода, особе

које живе у угроженим зонама. Омбудсмени БиХ запримају жалбе²⁹⁹ које се односе на повреду права на приступ води, али је надлежност за поступање ограничена, јер се ради о локалним „приватним“ водоводима које су мјесне заједнице или групе грађана сами изградили. Појединци бране приступ води, док локална заједница која не управља наведеним водозахватима се ограђује. Наведено отвара питање одржавања, прикључивања, те хигијенске исправности воде. Омбудсмени БиХ указују да је вода јавно добро и држава је обавезна регулисати како се то јавно добро користи. Важно је креирати политике које ће јачати локалне заједнице да рјешавају ова питања.

6.7.2. Енергетски заштићени купац

Одредбе Закона о електричној енергији Републике Српске³⁰⁰ препознају као релативно нови појам „енергетски заштићеног купца“ као купца који је социјално угрожени крајњи купац из категорије домаћинства коме је овај статус признат по основу стања социјалне потребе, док Закон о енергији и регулацији енергетских дјелатности у Федерацији БиХ³⁰¹ дефинише „угроженог купца“ као купца из категорије домаћинства коме је овај статус признат на темељу стања социјалне потребе, односно висине прихода или удјела трошкова за енергију у оквиру расположивих прихода, те „заштићеног купца“ који је купац из категорије домаћинства коме је овај статус признат на темељу потреба заштите живота и здравља, због чега не смије бити искључен с електроенергетске мреже.³⁰²

Омбудсменима БиХ обратио се телефонским путем становник Рогатице у циљу помоћи вишечланој породици. Подносилац жалбе³⁰³ тврди да се ради о вишечланој породици, којој је искључена струја и која је тежег материјалног стања, а циљ је помоћи породици, бар што се тиче укључења струје. Имајући у виду наведено, од надлежног центра за социјални рад је тражено да достави социјалну анамнезу породице, те информације да ли је иста корисник права из области социјалне заштите. Констатовано је да породица није корисник права из области социјалне заштите, да има четворо малољетне дјеце, да је отац запослен, а мајка незапослена (има накнаде у складу са законом), да је струја укључена након што су платили дуг.

6.7.3. Збрињавање комуналног отпада

Омбудсмени БиХ су отворили два предмета по службеној дужности³⁰⁴ поводом више информација из медија у вези незадовољства мјештана и шире јавности стањем појединих депонија комуналног отпада. Наведено незадовољство у неколико наврата је резултовало блокирањем улаза на депонију од стране грађана. Евидентно је да локалне заједнице не могу саме изнијети те проблеме, стога је потребно креирати политику на вишим нивоима због јачања локалних заједница да рјешавају ова питања, а узимајући у обзир да су према

²⁹⁹ Ж-СА-04-860/23.

³⁰⁰ „Службени гласник РС“, бр. 68/2020.

³⁰¹ „Службене новине ФБиХ“, бр. 60/23.

³⁰² Ж-БЛ-04-123/23.

³⁰³ Ж-БЛ-04-277/23.

³⁰⁴ Ж-СА-04-687/19 и Ж-СА-04-124/20.

одредби члана III 2. федерална власт и кантони надлежни, између осталог, за политику заштите човјекове околине.

6.8. Екологија и заштита

Конвенција о приступу информацијама, учешћу јавности и приступу правди у питањима околине³⁰⁵ представља дио међународног правног оквира у области заштите животне средине. Овим документом се утврђују права у вези са животном средином и ствара веза између одговорности јавних органа и заштите средине. Усмјерена је на демократску сарадњу јавности са јавним органима и увођење новог поступка учествовања јавности у договарању и спровођењу међународних споразума. У оквиру Конвенције, приступ информацијама је, уз јавно учествовање у одлучивању у питањима животне средине и приступ правосуђу у истим питањима, саставни дио управљања средином. Анализом Конвенције, у дијелу који дефинише приступ информацијама које се односе на животну средину, као и сукцесивних директива повезаних са примјеном Конвенције (Директива 90/313, Директива 2003/4), указује се на велики значај информисања у области права животне средине.

Босна и Херцеговина је постала потписница Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским промјенама (UNFCCC).³⁰⁶ Први национални извјештај припремљен почетком 2008. године, у директној координацији са UNDP-ем БиХ и у складу са смјерницама датим у документу „Инструкције за израду националних извјештаја држава чланица које нису укључене у Анекс I Конвенције“ (17/CP.8), одговарајућим Оперативним програмом GEF-а и релевантним документима из Босне и Херцеговине представља значајан документ за БиХ, који укључује рад више од 45 стручњака из цијеле БиХ и различитих академских дисциплина, и то није само допринос обавезама као страна UNFCCC-а, већ важан стратешки документ за одрживи развој Босне и Херцеговине.

Од Дејтонског споразума, питања животне средине у БиХ била су у одговорности влада ентитета. Одговарајући органи власти су Министарство заштите животне средине и туризма Федерације БиХ, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС и Одјељење за комуналне послове Брчко дистрикта. Рад оба ентитетска министарства и Одјељења Брчко дистрикта БиХ се заснива на сљедећим законима о животној средини:

- Закон о заштити животне средине;
- Закон о заштити зрака;
- Закон о заштити природе;
- Закон о управљању отпадом;
- Закон о водама;
- Закон о Фонду за заштиту животне средине.

Ова група закона припремљена је уз финансијску и техничку помоћ Европске комисије и PHARE програма, са намјером развоја закона који би били у складу са релевантним

³⁰⁵ Босна и Херцеговина је потписница Конвенције од 15. септембра 2008. године „Службени гласник БиХ-МУ“, број: 8/08.

³⁰⁶ 6. децембра 2000. године.

директивама Европске уније и која би била усклађена за оба ентитета и Брчко дистрикт БиХ. Закони су усвојени у РС 2002. године³⁰⁷, у ФБиХ у 2003. и 2006. години³⁰⁸ и у Брчко дистрикту БиХ у 2004. години³⁰⁹. Усвајањем сета закона, БиХ је ујединила све правне аспекте заштите животне средине. Раније су се прописи који су се односили на животну средину налазили у оквиру различитих аката, закона, правила, прописа и одлука. Закони о животној средини прописују усвајање одређеног броја подзаконских аката и дефинишу одговорности различитих органа.

Генерално запажање Омбудсмена БиХ је да изостаје потребна комуникација са еколозима, те је области екологије и заштите животне средине потребно посветити већу пажњу и створити услове за унапређење заштите околине/животне средине, подржати одрживи развој, примјену међународних обавеза у сфери заштите околине/животне средине и јачања надлежних институција приликом примјене закона.

Закон о заштити животне средине Федерације БиХ³¹⁰, те Закон о заштити животне средине Републике Српске³¹¹ дефинишу да свака особа има право на здраву и еколошки прихватљиву животну средину као основно уставно право. Свако људско биће има право на живот у средини подобној за здравље и благостање, стога је индивидуална и колективна дужност заштитити и побољшати животну средину за добробит садашњих и будућих генерација.

У извјештајној години Омбудсмени су запримили 16 жалби које се односе на питања екологије и заштите животне средине (двије мање него у 2022. години), а упућене су двије препоруке. Жалбени наводи, између осталог указују на проблем изградње мини хидроелектрана на појединим ријекама, у којим случајевима су уговори о концесији раскинути, чиме су обустављене активности на изградњи³¹², или су надлежна министарства игнорисала акте Омбудсмена БиХ.³¹³

С обзиром да живимо у доба врло брзог ширења информација и друштвених мрежа, јавност врло често стиче утисак о одређеним питањима, те сви јавни органи имају обавезу дјеловати што брже и транспарентније како би се избјегле дезинформације или погрешни закључци. Након информација у медијима о загађењу ријеке Неретве, у јавности повезиваним са изградњом хидроелектране, која се налази узводно на међуентитетској линији, Омбудсмени БиХ су *ex officio* отворили предмет³¹⁴. Упућена је препорука којом је указано ентитетским инспекцијским службама да испитају и у складу са законским надлежностима направе протокол којим ће договорити сарадњу у области заштите животне средине и водотока. Неспорна је воља за сарадњом и размјеном података између двије инспекције, што је веома добра основа за даљу сарадњу. Омбудсмени прате извршење препоруке.

³⁰⁷ „Службени гласник РС“, број 50, 51 и 53/02.

³⁰⁸ „Службени гласник ФБиХ“, 33/03 и 70/06.

³⁰⁹ „Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бр. 24/04.

³¹⁰ „Службене новине ФБиХ“, број: 15/21.

³¹¹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/2012, 79/2015 и 70/2020.

³¹² Ж-СА-04-595/21.

³¹³ Ж-СА-04-1285/21, препорука број: П-77/22.

³¹⁴ Ж-СА-04-913/23, препорука број: П-345/23.

Активисти у области екологије се сусрећу са тзв. SLAPP тужбама, стратешким тужбама против јавног учествовања. SLAPP тужбе су грађанске тужбе које подноси финансијски моћан субјект, корпорација или предузетник против појединаца, организација који јавно говоре о питањима од јавног интереса, као што је коришћење природних ресурса, те медија. Тужбени захтјев у оваквим предметима је често неутемељен, претјеран, што га чини злонамјерним. Тих чињеница је тужилац од почетка подношења SLAPP тужбе свјестан. Циљ подношења SLAPP тужбе је оптерећење туженог процесом и трошковима поступка, како би одустали од активистичког ангажмана или критичког става. Омбудсмени БиХ су поводом информације о поступцима које су покренули УН-ови специјални извјестиоци према властима у БиХ, у вези са тужбама за клевету против двије еколошке активистике, формирали *ex officio* предмет.³¹⁵ У току је праћење поступака надлежних органа.

³¹⁵ Ж-БЛ-04-155/23.

VII ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

7.1. Увод

Одјељење за праћење права особа лишених слободе је током 2023. године запримило 86 жалби, што представља повећање у односу на 2022. годину, када је тај број износио 77. У истом периоду, издата је једна препорука.

Анализа достављених жалби показује да се највећи број односио на остваривање права на здравствену заштиту, услове смјештаја у установи, коришћења ванзаводских погодности, посјете осуђеним лицима и остваривање контаката осуђених лица са члановима породице. Статистички подаци показују да су највећи број жалби упутила осуђена лица из Казнено-поправног завода Зеница.

Током 2023. године, Омбудсмени БиХ стање права лица везано за спречавање тортуре и превенцију пратили су кроз поступање три одјељења и то: Одјељења за праћење остваривања права лица лишених слободе, Одјељења за праћење остваривања права лица са инвалидитетом, уколико се ради о лицима смјештеним у установе за смјештај лица с интелектуалним и менталним тешкоћама, те Одјељења за праћење остваривања права дјече, уколико се ради о дјечи која су смјештена у установама. Посјете мјестима на којима се налазе лица којима је на било који начин ограничена слобода кретања представљају ефикасан начин да се изврши превенција и сузбијање тортуре. Мјеста гдје се задржавају лица лишена слободе, због свог карактера, представљају погодна мјеста за вршење тортуре, те је редован мониторинг ових мјеста, односно јавно представљање затеченог стања предуслов за превенцију тортуре и других појавних облика понижавајућих поступања према овим лицима.

Особе које су лишене слободе су у рањивом положају, те су надлежни дужни штитити њихова права, без обзира да ли се та лица налазе у казнено-поправној установи или у некој другој установи у којој им је ограничена слобода кретања (полицијске станице, васпитни, односно дисциплински центри за малољетнике, имиграциони центри, старачки домови, центри за азиланте, психијатријске институције и др.). Искуство показује да највећа опасност од злостављања постоји у првим сатима и данима након хапшења јер у том периоду полицијски службеници долазе у искушење силом и пријетњама изнудити признање или другу информацију, али и сами услови боравка у полицијској станици могу довести до понижавајућег и нечовјечног поступања. Посебна рањивост је особа с душевним сметњама, због њихове позиције подређености и немоћи, која је типична за пацијенте присилно смјештене у психијатријским болницама.

Спречавање и превенција тортуре захтијева негативан приступ органа власти тако да се суздрже од било које радње којом могу повриједити права грађанина, односно, позитиван приступ, предузимање радњи у случају када су права грађана угрожена од стране трећих лица. Како су могућности за тортуру повећане у мјестима у којима се налазе лица ограничена у слободи кретања, као што су затвори, установе за смјештај лица с менталним

тешкоћама, имиграциони центри и сл., постоји потреба да се путем посјета лицима лишеним слободе испитује како се према њима поступа са циљем да, уколико је потребно, повећа заштита тих лица од мучења и нечовјечних или понижавајућих казни или поступака. Мјеста која су посебно изложена могућностима тортуре су мјеста гдје су особе лишене слободе као што су установе за извршење кривичних санкција (затвори и притвори), полицијске станице, имиграциони центри, установе за смјештај особа са интелектуалним и менталним тешкоћама које су починиле кривична дјела (психијатријске болнице и ЈУ Завод за форензичку психијатрију Соколац).

Омбудсмени БиХ су у 2023. години вршили посјете наведеним мјестима како по захтјеву подносилаца жалбе и то углавном у установе за извршење кривичних санкција³¹⁶, али и кроз проактивно дјеловање у циљу сагледавања стања у тим установама.

7.2. Успостављање превентивног механизма

Босна и Херцеговина је, поступајући у складу са чланом 17. Факултативног протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака³¹⁷, усвојила Закон измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине Члан 4а),³¹⁸ чиме је креиран правни оквир за успостављање независног превентивног механизма.

Нажалост, неусвајање буџета институција Босне и Херцеговине за 2024. годину успорило је имплементацију наведене законске одредбе. У самом процесу утврђивања буџета институције Омбудсмена БиХ за 2024. годину, Омбудсмени БиХ су се сусрели са низом тешкоћа како би се осигурала буџетска ставка за финансирање новоуспостављеног механизма. Према одредби члана 5. став 1. и став 2. Закона о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а сходно одредбама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине³¹⁹ којима се регулишу поступци припреме средњорочног планирања, припреме и израде докумената оквирног буџета и нацрта годишњег буџета, Институција израђује буџетски захтјев који у облику нацрта доставља Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине до 1. августа текуће године за наредну годину. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине дужно је до 20. августа текуће године припремити мишљење на достављени захтјев Институције, која свој буџетски захтјев с мишљењем Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине доставља Комисији за финансије и буџет Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине

³¹⁶ Током 2023. године посјећени су Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар, Казнено-поправни завод Фоча, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Источно Сарајево- Одјељење за жене, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар, Казнено-поправни завод Зеница, Казнено-поправни завод Добој, Казнено-поправни завод Тузла и Казнено-поправни завод Бијељина.

³¹⁷ Члан 17. „Свака држава потписница је дужна да има, одреди или уведе, најкасније годину дана након ступања на снагу овог Протокола или након његове ратификације или приступања овом Протоколу, један или више независних националних механизма за превенцију тортуре на унутрашњем нивоу. Механизми које успостављају децентрализоване јединице могу бити одређени као национални механизми за превенцију у смислу овог Протокола, уколико су у складу са његовим одредбама.“

³¹⁸ „Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 61/23.

³¹⁹ “Службени гласник Босне и Херцеговине” бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13.

Босне и Херцеговине. Како је Закон о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права усвојен у току процеса припреме буџетског захтјева то се одразило и на саму процедуру утврђивања буџета за Институцију омбудсмена који би требао да укључи средства за успостављање независног превентивног механизма.

Пред Омбудсменима БиХ је изазов да се усвојена законска одредба операционализује након стварања финансијских претпоставки.

Омбудсмени БиХ су у септембру 2023. године Поткомитету за акредитацију Глобалне алијансе националних институција за људска права (GANHRI SCA) поднијели захтјев за периодичну петогодишњу реакредитацију и то са закашњењем од једне године. Овај захтјев ће бити разматран на засједању Поткомитета у периоду март-мај 2024. године. Једна од препорука Поткомитета из ранијег процеса акредитације се управо односила на обавезу успостављања и осигурања функционисања превентивног механизма.

7.3. Стање у установама за извршење кривичних санкција у Босни и Херцеговини

Омбудсмени БиХ су 2009. и 2012. године израдили специјалне извјештаје о стању људских права у установама за извршење кривичних санкција у Босни и Херцеговини и у оквиру рада Одјељења за права особа лишених слободе у континуитету од 2009. године до данас прате стање у овим установама.

Омбудсмени БиХ примјећују напредак као резултат значајних новчаних издвајања, укључујући издвајања из IPA и других донаторских фондова, како би се у установама проширили капацитети, извршиле одређене реконструкције и потребни додатни радови. Дошло је и до структурално-организационе промјене завода, поједина одјељења су успостављена као самостални казнено-поправни заводи, а што је пратило и кадровско јачање установа. Успостављен је Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ. Примјећују се настојања надлежних да раде на повећању капацитета и побољшању квалитета смјештаја осуђених лица, као и да обезбиједи примјену међународних стандарда и истовремено усклађују домаћа законодавства са међународним стандардима.

Са сигурношћу се констатује напредак у овој области људских права у периоду од 2009. године до данас. У установама за извршење кривичних санкција успостављене су процедуре и правила за поступке процјене и класификацију затвореника и процедуре поступања са осуђеним лицима који су зависници о дрогама, повећане су могућности за радно ангажовање затвореника и њихово образовање, те је остварен напредак у осигуравању здравствене заштите затвореника.

Осигурана је и едукација и континуирано стручно усавршавање затворског особља из подручја људских права, системски се приступа уређивању области извршења кривичних санкција и унапређена је безбједност у овим установама (савремена техничка средства

обезбјеђења – видео надзор, ласерски склопови, специјалне браве и/или савремена техничка средства за откривање дроге и сл.).

У установама су створени услови за квалитетније коришћење слободног времена, ријешено је питање просторија за задовољавање вјерских потреба и формализован је систем улагања притужби лица лишених слобода.

Значајан напредак у смјештајним капацитетима направљен је изградњом Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине. У Завод су измјештена сва лица осуђена по одлукама Суда БиХ, што је створило претпоставке за бољу организацију и коришћење капацитета установа за извршење кривичних санкција на ентитетским нивоима, што су потврдили и неки од директора ових установа током посјета.

Када је ријеч о смјештајним капацитетима, имајући у виду регистроване предмете у Одјељењу за праћење права особа лишених слободе, проблеми постоје у Казнено – поправном заводу Тузла, што захтијева даљу анализу, али и појачано поступање Министарства правде Федерације БиХ као надлежног органа. Истовремено, ово је изазов и за новоуспостављени независни превентивни механизам.

7.4. Предмети у Одјељењу за праћење права лица лишених слободе

7.4.1. Жалбе на рад завода

Ефикасан и поуздан систем извршења кривичноправних санкција осигурава поштовање појединачних права особа на издржавању казне, безбједности јавности, те повећава повјерење грађана у институције система. Основа сваког хуманог затворског система увијек ће бити правилно запослено и обучено затворско особље, које зна како заузети одговарајући став у свом односу са затвореницима.

Притвореник се обратио Омбудсменима БиХ, незадовољан што у љетним мјесецима боравак у притвору постаје готово немогућ, због љетних врућина³²⁰. Притвореник додаје и да је остајао без свијести због тога што нема довољног протока ваздуха, јер се прозори не отварају или се отварају на кант. Након обраћања Омбудсмена, управа завода је обезбиједила уградњу клима уређаја, а што се тиче осталих жалбених навода у вези са недовољним протоком ваздуха и губљења свијести, управа завода то негира и наводи да се све може утврдити увидом у здравствене картоне лица лишених слободе који се уредно воде у здравственој служби завода.

Омбудсмени БиХ су поступали по жалби затвореника који су незадовољни високим цијенама у заводској кантини. Додају и да немају ТВ програма са националном фреквенцијом Босне и Херцеговине тј. Федералну телевизију и БХТ, већ само програме из Хрватске и Србије³²¹. Из установе појашњавају да се телевизијски канали на одјељењима налазе у свим дневним боравцима и да је затвореницима од стране завода омогућено

³²⁰ Ж-СА-07-637/23.

³²¹ Ж-СА-07-1318/22.

коришћење више ТВ програма са више канала, док је по собама омогућено коришћење приватних ТВ пријемника. Што се тиче цијена производа у заводској кантини, из установе појашњавају да се производи набављају путем комисије за јавне набавке формиране од стране ентитетског министарства правде и производи се наручују за све заводе и критеријум је увијек најнижа цијена производа.

Супруга осуђеника у својој жалби³²² наводи да је приликом посјете супругу доживјела непријатности и понижења од стране службеника завода, јер су је током претреса скинули до голе коже, а онда и након посјете и њу и мужа поново претресали без икаквог образложења. Установа негира жалбене наводе, те наводе да је у конкретном случају претрес вршила особа истог пола, о чему је и сачињен записник о претресу и који је потписала и сама подносиатељица жалбе. Супруга је била упозната о разлозима претреса и све је обављено у складу са подзаконским прописима, посебно имајући у виду сазнања о могућности поновног уношења психоактивних супстанци од стране супруге осуђеника приликом слободне посјете.

7.4.2. Здравствена заштита

Најчешћи жалбени наводи односе се на неадекватност пружене здравствене заштите у виду онемогућавања обављања здравствених прегледа, посебно специјалистичких или дијагностичких прегледа. Разлози незадовољства се тичу и здравствених прегледа заводских доктора и прописивање неадекватне терапије³²³. У значајном броју се ради о осуђеним лицима, који су са дијагнозама и прописаним терапијама већ дошли у установу.

Омбудсмени у својим предметима увијек инсистирају на осигурању оптималног нивоа здравствене заштите за затворенике и притворенике и на осигурању општег принципа једнакости здравствене заштите у затвору са оном која се пружа у широј заједници, водећи рачуна да се ради о лицима која су лишена слободе кретања и немају могућност приступа здравственој заштити по слободном избору и без коришћења затворског система.

7.4.3. Остваривање контаката са члановима породице и вањским свијетом

Када се један од родитеља налази на издржавању казне затвора одржавање породичних веза може бити нарушено. Предмети регистровани у Институцији омбудсмена указују да многи затвореници нису у могућности бити у контакту са својом дјецом, иако нису починили кривично дјело на штету дјетета. Разлози су везани за незаинтересованост самих осуђених лица, али и неспремност другог родитеља да доводи дијете у установу, као и саму незаинтересованост дјетета. Овакве ситуације захтијевају већу укљученост служби социјалне заштите и посебну сарадњу у случајевима када мјесто пребивалишта дјетета и установе за извршење кривичних санкција није исто. Остваривање контакта с дјететом може допринијети добробити затвореника и успешнијој ресоцијализацији.

³²² Ж-СА-07-470/23.

³²³ Ж-СА-07-64/23, Ж-СА-07-907/23 и ЖА-СА-07-1038/23.

Омбудсмени БиХ су поступали по жалби осуђеника због неостваривања контаката са дјететом.³²⁴ Центар за социјални рад, на тражење Омбудсмена, укључио се и посредовао на начин да су стручни радници разговарали са мајком дјетета која је пред центром изјавила да ће оцу дјетета омогућити редован контакт. Мајка је без сагласности оца дијете одвела у другу државу, а против мајке дјетета, отац је поднио кривичну пријаву надлежном тужилаштву.

У другом предмету, затвореник се обраћа Омбудсменима БиХ наводећи да се у више наврата обраћао надлежном центру за социјални рад, тражећи да му се обезбиједи извршење судске пресуде и виђање дјетета.³²⁵ Мајка дјетета је без његове сагласности одвела дијете из Босне и Херцеговине. Суд је позвао оца дјетета да поднесе приједлог за извршење пресуде.

7.4.4. Право затвореника на лична документа

Затвореник који се налази на издржавању казне затвора већ дужи временски период покушава да добије нову личну карту,³²⁶ јер је стару личну карту изгубио, а нови захтјев подноси надлежној полицијској управи. Након укључивања Омбудсмена БиХ, мобилни тим најближе полицијске управе обавља све потребне радње како би се затворенику издала нова лична карта.

7.4.5. Мјера кућног затвора

Омбудсмени БиХ су отворили предмете по службеној дужности како би установили да ли се осуђеним лицима за учињена кривична дјела у Републици Српској и у Федерацији Босне и Херцеговине изриче кућни затвор, те на који начин и како се ова законска одредба спроводи у пракси.³²⁷

Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске³²⁸ у члану 229. и 230. регулише извршење кућног затвора у Републици Српској. Ова законска одредба не примјењује се у пракси. Министарство правде Републике Српске предузимало је активности ради проналажења начина и модалитета примјене ове одредбе у пракси, али предузете активности нису резултовале примјеном одредбе. У буџету Републике Српске потребно је осигурати додатна новчана средства да би се испунили сви технички и логистички услови за њену примјену, а још увијек није донесен Правилник о начину извршења кућног затвора. Омбудсмени БиХ су Министарству правде Републике Српске упутили препоруку³²⁹ захтијевајући да се настави са свим потребним активностима и планирају потребна буџетска средства како би се законске одредбе које прописују кућни затвор почеле примјењивати у Републици Српској. Током 2024. године пратиће се реализација препоруке.

³²⁴ Ж-СА-07-1261/22.

³²⁵ Ж-СА-07-299/23.

³²⁶ Ж-СА-07-820/23.

³²⁷ Ж-БЛ-07-527/23 и Ж-БЛ-07-826/23 .

³²⁸ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 63/2018 и 55/2023.

³²⁹ Препорука број П-288/23 од 10.10.2023. године.

Омбудсмени БиХ су поступајући по службеној дужности установили да се у Федерацији Босне и Херцеговине извршава мјера кућног затвора и да су усвојени Правилник о критеријумима за упућивање осуђених особа на издржавање казне затвора³³⁰ и Правилник о начину провођења електронског надзора.³³¹ Правилником о начину провођења електронског надзора прописан је начин провођења електронског надзора према осуђеним лицима која су упућена на издржавање кућног затвора са електронским надзором. Процедура постављања и уклањања опреме, као и провјере евентуалних промјена на терену врши се од стране овлашћених особа у складу са наведеним Правилником, на начин да се осуђеној особи поставља електронска наруквица и упознаје се са својим правима и обавезама. Након инсталације електронске наруквице, ради се тест домета и одређују границе кретања. Уређај за праћење електронског надзора има СИМ картицу и са осуђеном особом се у свако доба може ступити у контакт, а о сваком недопуштеном изласку одмах се алармира установа. Установа одобрава изласке у медицинске сврхе. Како је закључено, ријеч је о извршењу казне затвора путем електронског надзора која се проводи по принципу ограниченог кретања у зони коју покрива електронски надзор, а не о ГПС праћењу осуђене особе, што има различит карактер надзора.

7.4.6. Ванзаводске погодности

Омбудсменима БиХ се обраћају осуђеници због немогућности добијања ванзаводских погодности, због негативног мишљења полиције.³³² Осуђени сматрају да се негативна мишљења заснивају на паушалним и нетачним тврдњама и субјективним мишљењима појединих припадника полиције.

Како надлежни указују, негативно мишљење за коришћење ванзаводских погодности формира се након извршених теренских провјера полицијских службеника. У поступку разматрања одобравања коришћења ванзаводских погодности, а са циљем што квалитетније анализе ризика од евентуалне злоупотребе погодности, став је надлежних из управа установа да је неопходно прибавити мишљење са терена.

У поступку доношења одлука о одобравању ванзаводских погодности надлежни анализирају све аспекте институционалног преваспитног третмана: испуњавање законских услова за подношење молбе, однос према казни, владање и понашање за вријеме издржавања казне, радно ангажовање, учешће у слободним активностима, однос према службеним лицима. Врши се заједничка процјена службе за третман и службе обезбјеђења о степену ризика да ли ће лице злоупотребити ванзаводске погодности. Често су мишљења опречна, односно установа даје позитивно мишљење за осуђено лице да користи ванзаводске погодности, али мишљење полиције је негативно и често нејасно и недовољно образложено. Поставља се питање колико се у току извршења кривичне санкције осигурава и процес ресоцијализације, који између осталог, укључује припрему осуђеног лица за повратак у заједницу. Ово питање треба додатно истражити, посебно узевши у обзир

³³⁰ „Службене новине Федерације БиХ“ број:29/21.

³³¹ „Службене новине Федерације БиХ“ број 92/21.

³³² Ж-СА-07-1219/22 и Ж-СА-07-280/23.

компаративну анализу поступања у другим државама, како би се осигурале примјене добрих пракси.

7.4.7. Условни отпуст

Условно отпуштање осуђеног лица представља важан и у скоро свим савременим кривичним системима примјењив кривичноправни и пенолошки институт који има значајну улогу на осуђеног у смислу његове даље ресоцијализације. Ријеч је о институту којим се смањује репресија у друштву и значајно хуманизују изречене кривичноправне санкције. Кривичним законодавством јасно су прописани поступци и услови за условно отпуштање осуђеног лица, али Омбудсмени БиХ посебно наглашавају да је условни отпуст увијек факултативног карактера. Поступајући по појединачној жалби³³³, Омбудсмени БиХ су установили да осуђено лице изражава незадовољство због чињенице што одлука надлежне комисије за условни отпуст није образложена, јер се захтјев за условни отпуст у три наврата одбија, а осуђеном лицу остају нејасни разлози за такву одлуку. У конкретном случају, током поступка истраживања надлежна комисија је донијела рјешење и усвојила захтјев осуђеног лица. Као и претходних година, Омбудсмени БиХ примају жалбе осуђених лица из разлога што одлуке којима се одбијају њихови захтјеви за условни отпуст нису у довољној мјери образложене и као проблем наводе непостојање могућности да на било који начин и у било којој фази учествује у поступку одлучивања о давању условног отпуста.

7.4.8. Посјете казнено-поправним установама

Омбудсмени БиХ су током 2023. године у оквиру својих редовних активности³³⁴ посјетили сљедеће казнено-поправне заводе: Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар, Казнено-поправни завод Фоча, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Источно Сарајево- Одјељење за жене, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар, Казнено-поправни завод Зеница, Казнено-поправни завод Добој, Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, Казнено-поправни завод Тузла и Казнено-поправни завод Бијељина.

Омбудсмени БиХ указују да су представници Институције омбудсмена због израде Специјалног извјештаја о стању у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини³³⁵ посјетили полицијске управе у Зеници, Травнику, Сарајеву, Мостару, Тузли, Приједору, Бањалуци, Брчко дистрикту Босне и Херцеговине и Бијељини.³³⁶ Посебна пажња је посвећена просторијама у којима се смјештају особе лишене слободе, те ће на основу разговора са руководством, увида у документацију, као и непосредног опажања просторија за задржавање лица, констатовати затечено стање и уочити да ли су се и у којој

³³³ Предмет број Ж-СА-07-82/23.

³³⁴ Омбудсмени израђују годишњи план посјета казнено-поправним установама, поред поступања по појединачним жалбама и обављања непосредних разговора са притвореницима/затвореницима.

³³⁵ Запослени у Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине са напоменом да ће Специјални извјештај бити завршен током 2024. године.

³³⁶ Посјете обављене у периоду од 04.10.2023. године до 14.12.2023. године.

мјери уважиле препоруке Омбудсмена из Специјалног извјештаја о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини из 2019. године.

VIII ПРАВА ДЈЕТЕТА

8.1. Увод

Одјелење за праћење остваривања права дјете је током 2023. године примило 231 жалбу³³⁷ што је у односу на 2022. годину повећање за 12 жалби.

Жалбе грађана односе се на рад образовних установа, проsvјетних инспекција, педагошких завода, центара за социјални рад, центара за ментално здравље, судова, тужилаштва и здравствених установа. Омбудсменима се ријетко обраћају дјеца, тако су регистрована само два предмета у којима се као подносиоци жалби јављају дјеца.³³⁸

Омбудсмени БиХ су у 27 предмета издали 26 препорука (у 2022. години 24 препоруке) од чега је 10 препорука (38%) у потпуности реализовано, четири нису реализоване (14%), док је поводом четири препоруке остварена сарадња (14%), а на девет упућених препорука није било одговора надлежних (34%). Препоруке су се односиле на остваривање права дјетета у образовању, здравственој и социјалној заштити, као и на остваривање права дјетета на заштиту од насиља и на што ефикаснијим поступцима надлежних у заштити права дјетета која су угрожена или прекршена услед висококонфликтних развода.

Појединачни примјери кршења права дјетета за Омбудсмене БиХ важан су извор сазнања о областима у којима дјеца нису одговарајуће заштићена и омогућавају сагледавање функционисања система заштите права дјете у потпуности, те дају основа за проактивно и превентивно дјеловање и предлагање мјера. Рад Омбудсмена БиХ подразумева и пружање информација, упутстава и савјета у непосредним контактима са странкама, путем телефона или на други начин. За савјет, помоћ и подршку у појединачним случајевима обраћају се институције, посебно центри за социјални рад, локалне заједнице и невладине организације.

Поред поступања по појединачним предметима, улога Омбудсмена БиХ у области остваривања права дјетета је да у што већој мјери прати рад надлежних органа, уочава потешкоће и препреке у заштити и остваривању права дјете, указује на њих и позива на системско рјешавање проблема. Бројне активности Омбудсмена кроз рад Одјелења за праћење остваривања права дјетета имају за циљ да се УН Конвенција о правима дјетета у што већој мјери примјењује и поштује. Поштујући искуства и праксу у заштити права дјетета, Омбудсмени БиХ констатују да се пракса у погледу примјене Конвенције развија у позитивном правцу и судови основне принципе из Конвенције о правима дјетета узимају у обзир и примјењују приликом одлучивања у конкретним предметима.

Омбудсмени БиХ годинама заговарају и успостављање алиментационих фондова у Републици Српској и у Федерацији Босне и Херцеговине. С обзиром на значај алиментационих фондова за остваривање права дјетета, Омбудсмени БиХ су очекивали да

³³⁷ Од укупног броја жалби, у Сарајеву је запримљено 107 жалби, у Бањалуци 94, у Мостару 17, у Брчком 10 и у Ливну 10 жалби.

³³⁸ Ж-БЛ-04-677/23 и Ж-БР-04-133/23.

ће нови сазиви законодавних органа ставити у приоритет свог дјеловања рјешавање овог проблема, али то се није десило.

У Републици Српској ступио је на снагу нови Породични закон.³³⁹ Омбудсмени БиХ још увијек не могу на основу свог рада износити закључке који се тичу посљедица примјене неких нових института или измијењених надлежности судова, односно центара за социјални рад. Примјећују да је новим законом дефинисана посебна заштита дјетета на начин да је у свим питањима која се тичу дјетета, свако дужан да се руководи и поступа у складу с најбољим интересима дјетета, повећана је добна граница за потпуно усвојење са пет на десет година и потпуно се може усвојити само дијете до навршених десет година живота. У циљу боље заштите усвојеника предвиђено је успостављање Јединственог личног регистра усвојења који садржи евиденцију података о будућим усвојоцима за које је утврђено да су подобни да усвоје дијете и о дјечи за коју је утврђено да су подобна да буду усвојена. Уређење вршења родитељског права и одржавање личних односа дато је у надлежност суду, за разлику од досадашњег уређења. Неке од промјена у Породичном закону Републике Српске и сами Омбудсмени БиХ су претходно годинама предлагали.

Током 2023. године у складу са Законом о социјалној заштити Републике Српске, Влада Републике Српске је усвојила Стратегију социјалне заштите Републике Српске за период 2023-2029.³⁴⁰

Када је ријеч о заштити права дјетета од сексуалног искоришћавања и злостављања и усклађивању кривичног законодавства са Конвенцијом Савјета Европе о заштити дјецe од сексуалног искоришћавања и сексуалне злоупотребе (Ланзароте конвенција), у Федерацији БиХ још увијек није усвојен Закон о посебном регистру особа правоснажно осуђених за казнена дјела против полне слободе и морала над дјецом и малољетницима.³⁴¹

8.2. Дјеца и сиромаштво

Сиромаштво доводи до социјалне искључености дјецe што за посљедицу има недоступност образовању, здравственој заштити, значајнијој афирмацији потенцијала дјецe и немогућности запослења њихових родитеља. Све то може довести и до тзв. трансгенерацијског сиромаштва, односно репродукције сиромаштва у оквиру исте породице. Омбудсмени БиХ уочавају да не постоје новија истраживања о сиромаштву дјецe у Босни и Херцеговини, али је неспорно да сиромаштво подразумијева живот и одрастање дјецe без приступа битним ресурсима чија улога је пресудна за њихов развој. Посљедице одрастања у сиромаштву су тешко поправљиве јер утичу на економске, когнитивне, здравствене и социјално-емоционалне аспекте развоја дјецe.

Центри за социјални рад су кључне установе у систему социјалне бриге за дјецу. Пружањем мјера и услуга социјалне и породичноправне заштите грађанима, у складу са својим

³³⁹ Са примјеном започето 01.09.2023. године, објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“ бр. 17/23. ³⁴⁰ „Службени гласник Републике Српске“, број 108/23.

³⁴¹ У вријеме израде овог Извјештаја, приједлог Закона добио је пуну подршку у Представничком дому Парламента Федерације БиХ и треба да буде потврђен и на Дому народа Парламента ФБиХ.

могућностима и капацитетима, осигурава се непосредна заштита појединаца и породица, који се налазе у стању социјалне потребе. Ово је посебно значајно када су у питању дјеца у стању потребе за социјалном, институционалном, ванинституционалном и сваким другим видом заштите, због чега дјеловање центра мора бити у складу са позитивним законским прописима, континуирано и ефикасно у најбољем интересу дјетета.

Током 2023. године Омбудсмени БиХ биљеже одређен број предмета који се тичу дјечијег додатка.

Омбудсмени БиХ сматрају да је усвајањем Закона о материјалној подршци породицама са дјецом у Федерацији Босне и Херцеговине³⁴² (у даљем тексту Закон о материјалној подршци) направљен значајан искорак у побољшању положаја породица са дјецом. Одређени број заprimљених жалби указује да постоји још простора за унапређење овог закона. Наиме, један од услова за остваривање права на дјечији додаток, у смислу члана 13. Закона о материјалној подршци породицама са дјецом у Федерацији БиХ јесте и да укупни мјесечни приходи по члану заједничког домаћинства не прелазе 40% (четрдесет посто) најниже плате у Федерацији утврђене у складу с одредбама Закона о раду. Закон о материјалној подршци не предвиђа изузетке у погледу дјече с инвалидитетом, на чије се чланове заједничког домаћинства, такође примјењује приходовни цензус. Имајући у виду наведено, Омбудсмени БиХ су отворили предмет по службеној дужности како би се установила примјена Закона и признавање права на дјечији додаток у Федерацији БиХ³⁴³. Након поступка истраживања, Омбудсмени БиХ су федералном министру рада и социјалне политике и министрима кантоналних министарстава у области социјалне заштите препоручили да предузму мјере у циљу отклањања имовинског цензуса за остваривање права на дјечији додаток за дјецу са инвалидитетом и дјецу обољелу од тешких/ријетких болести. Препоручено је федералном министру рада и социјалне политике да измијени одредбу члана 4. став 1. тачка е) Закона о материјалној подршци породицама са дјецом у Федерацији БиХ на начин да се примања по прописима о борачко-инвалидској заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити лица с инвалидитетом, као и накнада за вријеме трајања незапослености, не убрајају у приход домаћинства³⁴⁴. Након издате препоруке, Омбудсмени закључују да приходовни цензус није услов за остваривање права на дјечији додаток за посебно угрожене категорије дјече у Кантону Сарајево, Посавском кантону и Тузланском кантону. Из одговора више кантоналних министарстава може се закључити да би измјене требале бити дефинисане превасходно кроз федерални закон, а не кроз кантоналне прописе, јер се ради о остваривању права на дјечији додаток који је регулисан федералним прописом. Федерално министарство рада и социјалне политике обавјештава Омбудсмене БиХ³⁴⁵ да ће имати у виду препоручене мјере приликом измјена и допуна Закона, које се припремају у скороје вријеме.

Поступајући по жалби, Омбудсмени БиХ уочавају да је захтјев за остваривање права на дјечији додаток одбијен, јер примања по члану домаћинства у задња три мјесеца прије подношења захтјева прелазе законом дозвољени цензус и то за само 0, 02 КМ /два

³⁴² „Службене новине ФБиХ“, број: 52/22.

³⁴³ Ж-СА-02-1121/22, препорука број П-119/23 од 10.05.2023. године.

³⁴⁴ Проблем уочен у предмету број Ж-СА-02-1008/23 поступајући по појединачној жалби грађанина.

³⁴⁵ Актом број УПИИ-05-31/13-1962/23 од 07.09.2023. године.

пфенинга³⁴⁶. Ово отвара питање да надлежни нису поступали у најбољем интересу дјетета и да је било неопходно признати дјетету право на дјечији додатак, без обзира на утврђени цензус, јер се ради о одступању од само 0,02 КМ. Омбудсмени БиХ су надлежном министарству упутили препоруку³⁴⁷ да у овом случају, али и у другим сличним случајевима, када су одступања од прописаног цензуса за остваривање права на дјечији додатак минорна, признају право, имајући у виду најбољи интерес дјетета. Надлежни су одговорили да су обавезни поступати у складу са законом и у границама овлашћења и да би свако одступање значило непоштовање права и повреду начела законитости и нису уважили мишљење Омбудсмена. Члан II Устава БиХ указује на важност примјене међународних стандарда и у Анексу I Устава садржана је листа тих стандарда на којој се налази и УН Конвенција о правима дјетета. Начела ове Конвенције, између осталог, обавезују све на заштиту најбољег интереса дјетета и право на развој дјетета, што отвара питање да ли су у конкретном случају загарантовани принципи и загарантована права без значаја у односу на 0,02 КМ. Надлежни нису примијенили директно Конвенцију, као међународни стандард.

У другом предмету, надлежни су рјешењем одбили захтјев за признавање права на дјечији додатак, јер је треће дијете рођено у другом браку мајке, без провођења поступка и извођења доказа који се тичу дјетета о чијим се правима одлучује, како се наводи у жалби³⁴⁸. Другостепени орган поништава рјешење и предмет враћа првостепеном органу на поновни поступак и одлучивање. У поновљеном поступку првостепени орган ће утврдити све чињенице које су од важности за доношење законитог и правилног рјешења.

На проблеме са којима се сусрећу дјеца указује и жалба родитеља да у једној основној школи ученицима није омогућено редовно и несметано обављање основних физиолошких потреба и коришћење школског тоалета.³⁴⁹ Активности свих надлежних резултовале су да случај буде успјешно окончан.

8.3. Дјеца без родитељског старања у Босни и Херцеговини

Омбудсмени БиХ су током 2023. године израдили Специјални извјештај о збрињавању дјеце без родитељског старања са посебним фокусом на установама и упутили препоруке надлежним органима извршне власти на свим нивоима.³⁵⁰

Након посјета констатовано је да све установе имају стратешке документе – акционе планове трансформације или деинституционализације установа, али проблем представља њихова неимплементација.

У Босни и Херцеговини и даље постоје установе у којима је смјештен велики број дјеце и неопходно је убрзати процесе деинституционализације и трансформације установа. Институт хранитељства није заживио у пуном капацитету и недостаје хранитељских породица, посебно специјализованих хранитеља за дјецу с проблемима у понашању и

³⁴⁶ Ж-СА-01-951/23.

³⁴⁷ Препорука број П-311/23 од 13.11.2023. године.

³⁴⁸ Ж-СА-01-214/23.

³⁴⁹ Ж-СА-01-1228/22.

³⁵⁰ Комплетан извјештај доступан на www.ombudsmen.gov.ba.

тешкоћама у развоју³⁵¹. Одређени број хранитеља није прошао одговарајућу едукацију и евидентан је број сродничких породица које немају статус хранитељских у смислу права и обавеза. Надлежни органи морају размотрити све видове помоћи и подршке хранитељима и хранитељство додатно промовисати.

Надлежни морају пронаћи одговарајућа рјешења која би подразумевала одговарајуће збрињавање уз квалитетну здравствену, психолошку и одгојну његу и подршку. Иако је усвојење најпожељнији и најадекватнији облик заштите дјецe без родитеља или без одговарајућег родитељског старања, с обзиром да се усвојењем заснива родитељски, односно сроднички однос између дјетета и особа које га усвајају, према расположивим подацима збрињавајуће мали број дјецe је усвојено.

Како је фокус овог извјештаја на стању у установама за дјецу без родитељског старања, представници Институције омбудсмена су посјетили све јавне установе у Босни и Херцеговини и неколико невладиних организација – установа у Федерацији Босне и Херцеговине. Након обављених посјета установа, јасно се закључује да су проблеми установа готово идентични.

Представници установа сматрају да постоји потреба већег ангажовања центара за социјални рад у свакодневном животу дјецe која се налазе у установама и да ту дјецу редовно посјећују, а при томе јасно указују да све ове активности у великој мјери зависе од особе, односно службеника која има или нема сензибилитета за свој посао.

Заједнички став представника установа је и да би требало интензивније промовисати нове услуге у процесу трансформације и деинституционализације установа. Једна од нових услуга коју сматрају значајном је програм пружања подршке породицама и дјеци, јер је неопходно да се родитељи одмах укључе у рад кроз услуге подршке дјеци и породицама, односно да се са породицама које су у ризику од раздвајања, ради, јер је превентивни рад од кључног значаја. Посебно сматрају важним да се за свако дијете направи индивидуални план подршке.

Представници установа истакли су проблем обавеза снабдијевања кроз систем јавних набавки што представља отежавајућу околност приликом свакодневног рада са дјецом и обезбјеђења њихових различитих потреба.

Евидентан је проблем здравствене заштите дјецe са подручја различитих кантона/ентитета и проблем смјештаја и рада са дјецом која имају одређене потешкоће у развоју и/или поремећаје у понашању. Евидентни су и проблеми дјецe – зависника од психоактивних супстанци, проблем дјецe жртава насиља и ромске дјецe, јер рад са овом дјецом је изузетно сложен и захтјеван.

Из установа истичу да је неопходно ангажовати већи број стручног кадра, али издвајати и већа финансијска средства за рад установа како би се одговорило на бројне изазове са

³⁵¹ Психичка обољења и дјецa с психијатријским дијагнозама.

којима се сусрећу. Представници установа су указали и на проблем непостојање системске подршке дјечи након 18. године.

Након сумирања свих резултата истраживања у „Специјалном извјештају о збрињавању дјеце без родитељског старања са посебним фокусом на установама“, Омбудсмени БиХ су упутили препоруке надлежним органима извршне власти свих нивоа и током 2024. године пратиће реализацију својих препорука.

8.4. Право на образовање

Жалбе које се тичу права дјетета и права на образовање најчешће се односе на рад образовних установа и просвјетних радника (изрицање дисциплинских санкција, организовање превоза и наставе продуженог боравка, незадовољство због оцјена или понашања наставника, професора итд.).

Ученици средње школе обратили су се Омбудсменима БиХ због непрофесионалног понашања професорице која им се обраћа са подсмјехом и на непримјерен начин опходи према њима³⁵². Школи и надзорним образовним органима (министарство и педагошки завод) препоручено³⁵³ је да се размотре сви жалбени наводи, да се предузму неопходне радње и мјере ради квалитетног наставног процеса и професионалног односа наставника и ученика и успостави континуирани педагошки надзор над радом професорице. Пратиће се реализација издате препоруке и током 2024. године, посебно имајући у виду наводе ученика након издате препоруке: „...Након прве жалбе код вас, ситуација се погоршала...Наставља да нас омаловажава на часовима...сваки час код ње пролази нам у стресу...“

Током 2023. године Омбудсмени БиХ су поступали по жалби родитеља јер је њиховом дјетету онемогућено коришћење услуга продуженог боравка у приватној основној школи³⁵⁴. Мишљење надлежних током поступка истраживања је да је закључивање уговора о похађању наставе, као и коришћење услуга продуженог боравка у приватним школама остављено на вољу уговорним странама. Омбудсмени БиХ се дјелимично слажу са констатацијом надлежних, али без обзира на постојање приватног сектора у образовању, обавеза је надлежних да одлучују о условима за оснивање и почетак рада свих образовних установа, као и да контролишу њихов рад, без обзира ко је оснивач. Права дјетета која се односе на образовање, исправна заштита за добробит његовог физичког и душевног здравља и безбједности, у школама и на свим мјестима гдје се образује, имају првенство над свим другим правима, те ће се у случају сукоба права, предност дати правима дјетета, односно тумачењу или дјеловању која ће највише користити интересу дјетета.³⁵⁵

У предметима ове врсте, Омбудсмени БиХ и од родитеља и од школе инсистирају да се настале ситуације ријеше мирним путем, сарадњом свих релевантних актера и увијек у најбољем интересу дјетета.

³⁵² Ж-БР-04-133/23.

³⁵³ Препорука број П-267/23 од 16.08.2023.године.

³⁵⁴ Ж-СА-01-1135/22.

³⁵⁵ Оквирни закон о основном и средњем образовању у БиХ, члан 5.

Поступајући по жалби родитеља који је био незадовољан организацијом превоза и понашањем возача школског аутобуса, остварена је сарадња школе и родитеља и након извјесног времена, настали неспоразуми су ријешени³⁵⁶. У другом предмету³⁵⁷ установљено је да дјеца не похађају школу због одлуке родитеља и то све док надлежни не организују превоз и надокнаде трошкове превоза. Након упућене препоруке, настала ситуација се ријешила у интересу дјетета и дјеца редовно похађају наставу³⁵⁸.

Мајка дјетета се обратила жалбом на рад средње школе, због изрицања дисциплинских мјера и смањење оцјене из владања.³⁵⁹ Наводи да је свјесна свих потешкоћа и од школе захтијева стручну помоћ, јер сматра да се само заједничким дјеловањем и предузимањем конкретних корака може помоћи њеном дјетету које је изгубљено и љуто због смрти оца. Предмет је окончан у најбољем интересу дјетета тако што је укинута изречена васпитно–дисциплинска мјера и поправљена оцјена из владања. Професори су, заједно са стручном службом, пружили стручну подршку дјетету.

Омбудсмени БиХ су примили жалбу родитеља на рад предшколске установе сматрајући да су проблеми кулминирали и да постоји могућност избацивања дјетета из установе³⁶⁰. Након укључивања свих надлежних у рјешавање проблема и остварене сарадње родитеља са установом, дијете је наставило похађати предшколско васпитање и образовање, односно родитељи дјетета и установа закључили су нови уговор.

Мајка дјетета се обратила Омбудсменима БиХ због тога што дијете, приликом одласка у школу, мора прећи три фреквентне градске улице чиме се доводи у питање безбједност дјетета у саобраћају.³⁶¹ Уважавајући све истакнуте жалбене наводе (семафор за пјешаке кратко траје, не постоји видео надзор, аутомобили се брзо крећу) након поступка истраживања, упућена је препорука³⁶² надлежној градској управи да, у сарадњи са надлежним кантоналним министарством саобраћаја и школом, предузме мјере које ће резултовати стварањем адекватне саобраћајне инфраструктуре за дјецу на путу до школе. Надлежни су предузимали одређене активности, али препорука није реализована. Овај предмет отвара питање угрожености дјече у саобраћају.

Омбудсмени БиХ примјећују да почетком нове школске године (септембар, октобар) примају жалбе родитеља које се тичу незадовољства радом школа и надлежних министарстава ради уписа у школе, односно пребацивања или накнадног уписивања у друге школе, посебно средњих школа. У овим предметима³⁶³ утврђено је да дјеца не испуњавају услове за накнадну промјену школе/смјера у складу са законима и подзаконским прописима и надлежно министарство је одбило молбе родитеља. Омбудсмени БиХ у овим предметима нису констатовали кршење права дјетета на образовање од стране надлежних образовних институција.

³⁵⁶ Ж-БЛ-01-700/22.

³⁵⁷ Ж-ЛИ-01-160/23.

³⁵⁸ Препорука број П-280/23 од 05.10.2023. године.

³⁵⁹ Ж-СА-01-571/23.

³⁶⁰ Ж-СА-01-9/23.

³⁶¹ Ж-СА-01-441/22.

³⁶² Препорука број П- 117/23 од 12.05.2023. године.

³⁶³ Предмети бр. Ж-СА-01-923/2, Ж-СА-01-909/23.

На школи је одговорност да у властитој средини допринесе стварању културе која поштује људска права и основне слободе свих грађана. Уколико постоји проблем у односу наставника и ученика или међусобних односа ученика, то захтијева хитно дјеловање менаџмента, наставног особља, али и родитеља ученика, како би се спријечиле нежељене последице. Омбудсмени БиХ оцјењују неприхватљивим постојање било каквих спољних утицаја који би довели у питање професионалност, независност и интегритет наставног особља. Истовремено указују на важан аспект међусобних, људских односа, наставног особља и менаџмента унутар образовне установе. Свака слабост у овим односима доводи у питање квалитет рада образовне установе, због чега треба затражити и помоћ надлежних надзорних органа³⁶⁴.

8.5. Дјеца са потешкоћама у развоју

Омбудсмени БиХ примјећују да су током 2023. године примили већи број жалби које се тичу права дјеце са потешкоћама у развоју и њиховом остваривању права на образовање, али и остваривању и других права.

Сви надлежни морају већу пажњу посветити проблемима ове дјеце у свим сегментима живота, посебно у области здравствене и социјалне заштите и у образовању. Инклузивне здравствене и образовне услуге играју кључну улогу у изградњи добрих темеља на којима дјеца с тешкоћама у развоју могу изградити квалитетне животе.

Омбудсмени БиХ констатују да, без обзира на мање помаке, грађани и надлежни недовољно разумију особе с инвалидитетом. Конвенција о правима дјетета и Конвенција о правима особа с инвалидитетом захтијевају признавање сваког дјетета као пуноправног члана своје породице, заједнице и друштва. То подразумијева и инвестирање у уклањање физичких, културних, економских, комуникацијских препрека за кретање и препрека у ставовима које спречавају остваривање права дјетета те право на активно укључивање у доношење одлука које утичу на свакодневне животе дјеце.

Омбудсмени БиХ сматрају неопходним да се нормативно уреди и дефинишу питања ангажовања асистената у настави, која дјеца и под којима условима могу остварити помоћ и подршку асистента у образовању, као и питање која лица, под којим условима и са каквим овлашћењима могу пружити ту помоћ и подршку.³⁶⁵

Родитељи дјетета су се обратили Омбудсменима БиХ, због немогућности да дијете настави похађати предшколско васпитање и образовање у приватној предшколској установи која није понудила продужење уговора из разлога што дијете не говори и теже се укључује у активности.³⁶⁶ Након свих предузетих мјера, дијете је уписано у јавну установу предшколског васпитања и образовања, јер за приватне не постоји законска могућност

³⁶⁴ Ж-БР-05-5/23; препорука број П-109/23 од 27.04.2023. године.

³⁶⁵ У предмету број Ж-СА-01-343/22 и у препоруци П-336/22 од 19.12.2022. године указано на истакнуто мишљење Омбудсмена.

³⁶⁶ Ж-СА-01-1319/22.

додатног финансирања асистената од стране надлежног кантоналног министарства образовања. Ова врста подршка је омогућена само у јавном сектору.

Поступајући по жалби једне приватне средње школе утврђено је да надлежно министарство образовања није одговарало на молбу школе да се ученику I разреда додијели асистент у настави.³⁶⁷ У складу са позитивним прописима, процес васпитања и образовања ученика са тешкоћама у средњој школи реализује се уз стручну подршку дефектолога одговарајућег профила и других стручњака по потреби, те подршке асистента за ученике с тешкоћама у складу са педагошким стандардима и нормативима. Ученик који ради по индивидуалном плану и програму је похађао наставу у средњој школи као редован ученик и полаже право на подршку асистента. Надлежно министарство се позвало на рјешење којим је за подручје цијелог кантона формиран мобилни стручни тим за пружање подршке инклузивном образовању који има обавезу пружати подршку свим јавним и приватним основним и средњим школама. У складу са педагошким стандардима, оснивач школе је у обавези осигурати средства за рад школе што подразумева и осигурање средстава за плате асистената у настави.

Омбудсмени БиХ су примили жалбу групе родитеља дјете са потешкоћама у говору³⁶⁸, због прекида пружања логопедских третмана због истека уговора о раду на одређено вријеме у дому здравља. Родитељи су захтијевали континуирано пружање логопедских услуга. Упућена је препорука³⁶⁹ са захтјевом да надлежни размотре могућност закључивања уговора на одређено вријеме са логопедима како би до окончања конкурсне процедуре пријема логопеда у стални радни однос, дјети биле омогућене услуге логопеда. Препорука Омбудсмена је уважена.

Омбудсенима БиХ се обратила мајка дјетета са Дауновим синдромом чије здравствено стање не дозвољава дјетету наставак школовања.³⁷⁰ Након обраћања Омбудсенима, од стране надлежног министарства образовања указано је мајци на могућност реализације „наставе на даљину“ у складу са позитивним прописима.

Поступајући по жалби родитеља дјетета са Дауновим синдромом Омбудсени БиХ су установили да је дјетету био обезбјеђен асистент у предшколској установи у трајању од четири сата дневно, уважавајући процјене стручних особа.³⁷¹ Родитељи су самоиницијативно исписали дијете, а као разлог обраћања Омбудсенима БиХ наводе да њихово дијете има право на асистента у трајању од осам сати дневно. Надлежни су се у изјашњењима позивали на подзаконске прописе којима се уређује питање накнада за услуге вртића, а надлежни надзорни органи (инспекција, педагошки завод) нису установили пропусте. Омбудсени БиХ у овом случају нису установили кршење права дјетета и дискриминацију дјетета по било којем основу.

³⁶⁷ Ж-СА-01-995/22.

³⁶⁸ Ж-СА-01-1320/22.

³⁶⁹ Препорука број П-351/22 од 23.12.2022. године.

³⁷⁰ Предмет број Ж-СА-01-850/23.

³⁷¹ Ж-СА-01-123/23.

Мајка се обраћа Омбудсменима БиХ жалбом на рад основне школе, јер је њеном дјетету са потешкоћама у развоју потребан асистент у настави.³⁷² Како из школе закључују, образовни систем нема могућности да обезбиједи асистента сваком дјетету са потешкоћама у развоју. Школа од Омбудсмена БиХ захтијева да у складу са својим овлашћењима пронађу начин и утичу на образовне системе како би свако дијете, уколико је то потребно, имало асистента у настави у редовном образовању.

Мајка трогодишње дјевојчице са аутизмом³⁷³ затражила је од Омбудсмена БиХ помоћ како би се дјечи осигурала средства за рад асистента у вртићу. Из жалбених навода произлази да се обраћа Омбудсменима БиХ у име групе родитеља дјече са посебним потребама који су се у више наврата обраћали кантоналној влади због издвајања новчаних средстава за рад асистента дјечи вртићке доби, али на њихове захтјеве није одговорено. Надлежни органи су у потпуности игнорисали обраћање и захтјеве Омбудсмена БиХ и дјеца нису остварила своја права.

Омбудсмени БиХ су отворили предмет по службеној дужности у вези са примјеном подзаконског прописа о дјечи са посебним образовним потребама у основним и средњим школама.³⁷⁴ На овај начин жељело се допринијети подизању свијести јавних органа о важности поштовања интегритета, достојанства и равноправности дјече у образовању. Анализирајући подзаконски пропис, посебна пажња се односила на чл. 6. Правилника који гласи: „Програме за дјецу с посебним образовним потребама остварују дефектолози одређене специјалности и наставници разредне и предметне наставе за које ће бити организована одговарајућа стручна обука“. Током поступка истраживања Омбудсмени БиХ су установили да надлежно кантонално министарство образовања у сарадњи са UNICEF-ом имплементира обуке у области инклузивног образовања, као и да се редовно организују обуке и стручна усавршавања са циљем стварања што бољих и квалитетнијих програма за дјецу с посебним образовним потребама.

8.6. Право на здравствену заштиту

Омбудсмени БиХ годинама заговарају једино рјешење које би било у потпуности у складу са УН Конвенцијом о правима дјетета – бесплатну и безусловну здравствену заштиту за сву дјецу.

Омбудсмени БиХ су поступали по жалбеним наводима да за дјецу у Републици Српској трошкове здравствене заштите сnose родитељи у свим случајевима када родитељима нису уплаћени доприноси за здравствено осигурање од стране послодаваца.³⁷⁵ Надлежнима је упућена препорука³⁷⁶ да се дјечи у Републици Српској осигура безусловна и бесплатна здравствена заштита. Након издате препоруке, Фонд здравственог осигурања Републике Српске доставља примјерак иницијативе која је упућена Министарству здравља и социјалне

³⁷² Ж-БЛ-01-454/23.

³⁷³ Ж-ЛИ-01-121/23, Омбудсмени су упутили препоруку број: П-231/23 од 28.08.2023. године да се успостави сарадња са Институцијом омбудсмена, али сарадња није остварена.

³⁷⁴ Ж-МО-01-23/23.

³⁷⁵ Ж-БЛ-01-471/23.

³⁷⁶ Препорука број П-256/23 од 25.09.2023. године.

заштите Републике Српске. Иницијативом указују на мишљење да је неопходно донијети закон *lex specialis* у односу на Закон о обавезном здравственом осигурању, како би се обезбиједила бесплатна и безусловна здравствена заштита за дјецу. У поступак истраживања била је укључена и Пореска управа Републике Српске³⁷⁷ која обавјештава Омбудсмене да су у 2023. години поднијели укупно 19 извјештаја надлежним тужилаштвима, као и девет обавјештења због основа сумње да је почињено кривично дјело Утаја пореза и доприноса против послодаваца који нису уплаћивали доприносе за своје запослене. Сумирајући све резултате поступка истраживања, Омбудсмени БиХ су позвали Владу Републике Српске да предузме ефикасније мјере како би сви послодавци у Републици Српској плаћали доприносе и извршавали законску обавезу плаћања доприноса, јер број поднесених пријава тужилаштвима од стране Пореске управе Републике Српске указује да постоји простора за ефикасније дјеловање.

Поступајући по жалби, Омбудсмени БиХ су установили да ученици трећег и четвртог разреда медицинске средње школе, ради обављања практичне наставе морају прибавити санитарну књижицу и обавити санитарни преглед. Дјеца за тражене анализе морају платити износ од 48,00 КМ.³⁷⁸ Омбудсмени БиХ су препоруком³⁷⁹ позвали надлежне да размотре све могућности како би услуге санитарног прегледа за ученике средњих медицинских школа, за потребе обављања практичне наставе, биле бесплатне. Током 2024. године пратиће се реализација препоруке.

Омбудсменима БиХ су се обратили родитељи дјетета, јер је дјетету пружена здравствена услуга у дому здравља тек након што су је платили.³⁸⁰ Током поступка истраживања установљено је да је дошло до грешке у тзв. систему ИЗИС³⁸¹ и дијете се приликом здравственог прегледа у систему водило као неосигурано лице и наплаћене су пружене здравствене услуге. Грешка је отклоњена одмах наредног дана и родитељи су упознати са могућношћу рефундације трошкова. Омбудсмени БиХ су препоруком³⁸² позвали Фонд здравственог осигурања Републике Српске да предузме додатне напоре и мјере ради успостављања што ефикаснијег ИЗИС система како не би долазило до потешкоћа код испорука информација према надлежним здравственим установама у Републици Српској, као и да се омогуће отклањање грешака у систему током цијелог радног времена надлежних здравствених установа. Током 2024. године пратиће се реализација препоруке.

8.7. Игре на срећу/рекламирање спортске кладионице

Поступајући по жалби, Омбудсмени БиХ су установили да је дјечија школа спорта потписала спонзорски уговор са предузећем - спортском кладионицом.³⁸³ Родитељи сматрају да се директно крше законске одредбе по којима се огласи и рекламе везани уз игре на срећу не смију објављивати у радијским и телевизијским емисијама за дјецу и

³⁷⁷ Актом број 06/1.01/0103-052.2-13002/2023 од 25.10.2023. године.

³⁷⁸ Ж-БЛ-01-586/23.

³⁷⁹ Препорука број П-344/23 од 15.12.2023. године.

³⁸⁰ Ж-БЛ-01-538/23.

³⁸¹ Интегрисани здравствени информациони систем.

³⁸² Препорука број П-347/23 од 21.12.2023. године.

³⁸³ Ж-СА-01-1288/21 (дјеца су носила мајице, дресове са називима спортске кладионице).

омладину, нити у штампаном материјалу и интернет порталима намијењеним дјечи и омладини. Након свеобухватног истраживања, Омбудсмени БиХ закључују да надлежни надзорни органи нису установили кршење законских одредби и није утврђена одговорност спортске кладионице.³⁸⁴

Овај предмет отвара веома значајна питања попут питање да ли се у Босни и Херцеговини поштује прописана забрана приступа особама до 18 година игара на срећу и да ли се коцкарнице и кладионице налазе у близини школа, дјечијих вртића и других образовних институција.

Омбудсмени БиХ сматрају да би надлежни морали установити нормативно уређење у области игара на срећу и практичну примјену законских одредаба, са аспекта заштите права дјетета. Истовремено и уколико је неопходно, да покрену измјене и допуне подзаконских прописа о просторним и техничким условима за приређивање игара на срећу у казинима, на аутоматима и уплатним мјестима кладионица, али и закона о играма на срећу, у дијелу оглашавања игара на срећу, полазећи од најбољег интереса дјетета.

8.8. Конфликтни разводи

Значајан број жалби у Одјељењу за праћење остваривања права дјетета односи се на тзв. висококонфликтне разводе. Омбудсмени БиХ уочавају вишеструке повреде права дјетета у поступцима развода брака или прекида ванбрачне заједнице, повјеравања дјетета једном од родитеља, уређења виђања дјетета и родитеља са којим не живи, осигурања права дјетета на издржавање итд.

Бројни проблеми са којима се сусрећу родитељи у својој комуникацији одражавају се непосредно на дјецу и остваривање њихових права. Кршење и угрожавање права дјетета наставља се и након прекида брачне, односно ванбрачне заједнице, а неријетко изостаје ефикасна и правовремена реакција надлежних органа, која би стварно и довела до отклањања негативних посљедица по дјецу. Манипулација дјецом у поступцима развода брака честа је појава, а постојећа законска и стручна рјешења не осигуравају заштиту дјетета и његових права у довољној мјери, нпр. када је један родитељ истрајан у намјери да другог родитеља искључи из дјететовог живота или га омета у вршењу родитељских дужности и слично.

У висококонфликтним разводима, бројна права дјетета су угрожена или прекршена, најчешће од самих родитеља. Управо из тог разлога, надлежни органи треба да предузимају адекватне мјере и активности, с циљем заштите дјетета.

Поремећени партнерски односи, поступци покренути пред центрима за социјални рад, правосудним и органима кривичног гоњења представљају ускраћивање стабилног породичног окружења за дијете, а осим тога и неспорно чине негативну рефлексију на дјечији емотивно-психолошки статус. Конфликтна понашања бивших брачних другова изазивају ситуације које доводе дијете у изразито неповољан положај.

³⁸⁴ Родитељи су упућени на судску заштиту својих права.

Омбудсмени БиХ у својим предметима скрећу пажњу на обавезу поштовања правоснажних судских одлука и на неопходност успостављања родитељске комуникације.³⁸⁵ Веома су значајна поступања центара за социјални рад који морају хитно поступати у збрињавању и заштити живота и сигурности дјетета. У случају хитности и правовремене заштите права дјетета од изузетног је значаја улога и процјена центра за социјални рад, али након предузимања мјера, неопходна је сарадња и координација свих надлежних (судови, тужилаштва, полиција, школе, здравствене установе).³⁸⁶

Омбудсмени БиХ примјећују да се након покретања бројних судских и управних поступака родитељски конфликти само продубљују³⁸⁷ и у предметима ове врсте позивају родитеље на сарадњу са центрима за социјални рад и савјетују брачно савјетовалиште у циљу превазилажења међусобног сукоба ради добробити заједничког дјетета.³⁸⁸

Центрима за социјални рад се препоручује предузимање радњи и мјера, како би се осигурало законито обављање родитељских дужности и успоставили коректни односи бивших брачних партнера и спријечио сваки облик противзаконитог поступања, првенствено поштујући најбољи интерес дјетета.³⁸⁹

Омбудсмени БиХ уочавају и да су током трајања заједница брачних или ванбрачних заједница, дјеца била изложена насиљу у породици и на тај начин и сами били жртве насиља.³⁹⁰

Кроз рад на појединачним предметима, закључује се да се ствари додатно компликују кад је ријеч о разводу са међународним елементима.³⁹¹ Компликације се огледају у непознавању домаћих надлежних органа о примјени Конвенције о грађанско-правним аспектима међународне отмице дјетета³⁹² која се примјењује у свим случајевима када један родитељ дијете одведе у другу државу без сагласности другог родитеља и када родитељ не остварује контакте са дјететом које се налази у иностранству са другим родитељем. Угрожавања и кршења права дјетета се јављају и приликом примјене Конвенције о остваривању алиментационих захтјева у иностранству из 1995. године³⁹³ када родитељ који не извршава своју законску обавезу издржавања живи и остварује примања у другој држави. Предмети у Институцији омбудсмена указују да поступци по наведеним конвенцијама трају дуго, подразумијевају сложене дипломатске процедуре и у великој мјери не зависе од домаћих надлежних органа.³⁹⁴

³⁸⁵ Ж-МО-01-108/22.

³⁸⁶ Смјернице за поступање у случају насиља над дјецом, „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 56/13.

³⁸⁷ Ж-БЛ-01-107/22, Ж-БЛ-01-94/23, Ж-СА-01-1285/22, Ж-БЛ-01-420/22.

³⁸⁸ Ж-СА-01-1295/22, Ж-СА-01-453/23.

³⁸⁹ Ж-БР-04-214/22 (Препорука број П-199/23 од 28.07.2023. године), Ж-БР-01-99/23 (Препорука број П-201/23 од 28.07.2023. године), Ж-ЛИ-49/23 (Препорука број П-106/23 од 11.4.2023. године), Ж-БР-01-2/23 (Препорука број П-110/23 од 27.04.2023. године).

³⁹⁰ Ж-БЛ-01-650/22, Ж-БЛ-01-17/23, Ж-БЛ-06-248/23, Ж-БЛ-01-625/23.

³⁹¹ Ж-БЛ-01-205/21, Ж-БЛ-01-707/22, Ж-БЛ-01-129/23, Ж-БЛ-01-181/23.

³⁹² Потписана 25.10.1980. године у Хагу, ратификована од стране СФРЈ – „Службени лист СФРЈ“, број 7/91.

³⁹³ Конвенција преузета нотификацијом о сукцесији међународних уговора СФРЈ.

³⁹⁴ Министарство правде Босне и Херцеговине обавља функцију централног органа Босне и Херцеговине за провођење ових конвенција, уз посредовање надлежних ентитетских министарстава за социјалну заштиту.

У поступцима пред надлежним органима, дијете нема статус странке, али дијете има право да искаже своје мишљење у складу са својим годинама, доби и зрелости које ће надлежни органи уважавати у сваком конкретном случају. Адвокати у грађанским парницама, у заступању брачних супружника, требали би улагати више напора да одговоре странке од неразумних захтјева, приједлога за извођење доказа и слично, указујући им на то колико штете својој дјечи. Манипулише се дјететовим осјећајима, дијете се уцјењује, дају му се улоге којима није дорасло, одузима се дјечи један родитељ на различите начине, ускраћују се контакти са породицом, а све то представља кршење и угрожавање права дјетета. Без правовремене интервенције, дијете се отуђује од другог родитеља, а поступци са циљем заштите права дјетета могу трајати годинама.

Судовима се указује на неопходност брзог и ефикасног судског поступка, а до доношења правоснажне судске одлуке, центри за социјални рад имају обавезу да планирају активности са циљем заштите дјетета у току поступка развода брака. Ефикасан извршни поступак спријечио би родитеље у намјери непоштовања судске одлуке. Надлежнима се препоручује (центрима за социјални рад, школама, полицији, здравственим установама по потреби), да координисаним заједничким мјерама и активностима дођу до рјешења које ће бити у интересу дјетета, те се Омбудсмени БиХ тако пронађу у улози координатора. У фокус дјеловања и рада свих надлежних органа увијек треба ставити дијете.³⁹⁵

8.9. Насиље над дјецом

Сваки облик насиља над дјецом сматра се недопустивом радњом и представља један од најтежих облика угрожавања и повреде права дјетета. Обавеза поступања одређена је бројним прописима и документима који се односе на права и заштиту дјече, почевши од међународних докумената³⁹⁶ које је прихватила БиХ па до домаћег законодавства којим се уређују области кривичног права, породичног права, социјалне и дјечије заштите, образовања, здравствене заштите.

Омбудсмени су током 2023. године запримили више пријава насиља посредством Удружења „Нова генерација“ Бањалука које запримају посредством СОС Плавог или Храброг телефона³⁹⁷. Пријаве се истовремено просљеђују надлежним органима – центрима за социјални рад, полицији и тужилаштвима, као и Омбудсменима БиХ.³⁹⁸ Поступајући по пријавама насиља, Омбудсмени БиХ у складу са својим мандатом и надлежностима, прате поступања надлежних и по потреби реагују и захтијевају поступања.

Поступајући по жалби о повећаном броју суицидалних мисли код грађана и дјече која позивају СОС Плави или Храбри телефон, захтјевано је мишљење Омбудсмена БиХ за

³⁹⁵ Ж-БЛ-01-17/23.

³⁹⁶ Конвенција о правима дјетета, Конвенција Савјета Европе о заштити дјече од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (злоупотребе), 2007; Конвенција Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, 2013.

³⁹⁷ Ж-БЛ-01-556/22, Ж-БЛ-01-164/23.

³⁹⁸ Пријаве упућене Омбудсменима Босне и Херцеговине тичу се рада и поступања надлежних у Федерацији Босне и Херцеговине, јер се пријаве које се тичу рада и поступања Републике Српске, упућују, према наводима представника овог удружења, просљеђују Омбудсману за дјецу Републике Српске.

потребе израде смјернице за поступање у оваквим ситуацијама.³⁹⁹ Значајно је што се без изузетка свака запримљена пријава насиља просљеђује надлежнима на даље поступање (полиција, центар за социјални рад, тужилаштво) јер представља кривично дјело и постоји обавеза пријављивања. Природа пријаве евентуалног суицида другачија је и не постоји нити минималан степен сумње да ће се суицид и десити, а из Удружења наглашавају да је изузетно важно обезбиједити анонимност и повјерљивост у раду са корисницима. Омбудсмени БиХ су указали на мишљење да се предност мора дати праву на живот и здравље у односу на заштиту личних података и/или гаранција на повјерљивост и анонимност.

Омбудсенима БиХ се обратила мајка дјетета наводећи да је њен бивши супруг претукао дијете и дијете је завршило у болници.⁴⁰⁰ Како је одлуком суда дијете повјерено оцу, мајка је поднијела тужбу за измјену судске одлуке у дијелу који се тиче повјеравања. Након обраћања надлежнима – центру за социјални рад и суду, надлежни су поступили и суд је заказао припремно рочиште чим су се за то стекли услови.

Омбудсенима БиХ се обратила мајка дјетета наводећи да њено дијете физички злоставља њен бивши супруг (дјететов отац) и његова нова супруга (маћеха дјетета), „а надлежни не предузимају ништа.“⁴⁰¹ Надлежном центру за социјални рад упућена је препорука⁴⁰² да предузме све радње и мјере како би се осигурало законито обављање родитељских обавеза и права и успоставили коректни односи родитеља и њиховог дјетета и спријечио сваки облик противзаконитог поступања. Препорука је испоштована.

8.10. Вршњачко насиље – насиље међу дјецом у васпитно образовним институцијама

У превенцију и спречавање вршњачког насиља мора се укључити цјелокупно друштво, те само стручни наставници и едуковани родитељи и дјеца могу осигурати да не долази до насиља међу вршњацима. Школе би требале више радити на спречавању вршњачког насиља, али је школама потребно пружити системску подршку.

Потребна је шира друштвена акција која подразумијева постојање јасних властитих политика и смјерница (протокола) образовних институција, како би се дјеца заштитила од вршњачког насиља и стални савјетодавни рад са дјецом и надзор над дјецом, уз остваривање квалитетне сарадње са родитељима дјеце. Школа не може, нити треба да се сама носи са проблемима и свакодневним изазовима у раду са дјецом, али као институција која прва препозна и уочи забрињавајућу околност, има обавезу да укључи друге релевантне факторе у рјешавање проблема.⁴⁰³

Вршњачко насиље поприма многе облике, а предмети у Институцији омбудсмена указују на то да га и дјеца и родитељи доживљавају на различите начине, јер се другачије дефинишу

³⁹⁹ Ж-БЛ-01-64/23.

⁴⁰⁰ Ж-СА-01-447/23.

⁴⁰¹ Ж-СА-01-672/23.

⁴⁰² Препорука број П-298/23 од 11.10.2023. године.

⁴⁰³ Ж-БЛ-01-533/23.

границе прихватљивог понашања. Најзначајнија и најтежа задаћа школе је да процијени када је ситуација забрињавајућа или се отима контроли. Код вршњачког насиља мора постојати намјера да се друго дијете повриједи и да му се нанесе неки облик штете. Увијек мора постојати неједнакост - неравноправност моћи између жртве и починиоца насиља и насиље мора трајати извјесно вријеме и/или жртва живи са пријетњом да ће се поновити.

Омбудсмени БиХ поступају по жалбама родитеља који сматрају да су њихова дјеца жртве вршњачког насиља.

Група родитеља из основне школе обавјештава Омбудсмене БиХ о континуираном вршњачком насиљу, које је школа, уз помоћ других надлежних, покушавала ријешити, али у томе нису успјели.⁴⁰⁴ Родитељи су се у конкретном случају обратили медијима, наводећи да тиме нису угрозили права дјетета (починиоца насиља) које је наставило образовање у другој школи. Омбудсмени БиХ указују да медији нису мјесто на којем се успјешно рјешава вршњачко насиље, јер након објаве непримјерених чланака ситуација може постати још сложенија и родитељи уступањем различитих информација угрожавају дјецу. Родитељи су оцијенили да поступања надлежних нису дали резултате и медије су користили као посљедњу могућност да насталу ситуацију ријеше у интересу своје дјеце.

Омбудсменима БиХ се обратила мајка дјетета наводећи да је њено дијете жртва вршњачког насиља у школи и при томе изостаје адекватно поступање школе.⁴⁰⁵ Омбудсмени БиХ су установили да је школа предузела низ активности и мјера у расвјетљавању случаја и да ради на рјешавању проблема. Школа је установила потребу за пружањем стручно-савјетодавне помоћи дјецу која подразумијева рад са стручном службом школе на успостављању радних навика, веће самоконтроле и понашања према вршњацима у циљу осигурања најбољег интереса дјетета.

Омбудсмени БиХ су покренули отварање предмета и истраживање по службеној дужности и установили да је евидентирано вршњачко насиље у основним и средњим школама на подручју Брчко дистрикта БиХ.⁴⁰⁶ Препоручено је надлежним образовним органима Брчко дистрикта Босне и Херцеговине да организују стручно усавршавање васпитача, наставника, стручних сарадника и сарадника у васпитно-образовним установама, у циљу спречавања евентуалног настанка било којег облика насиља, да јачају и прошире подизање свијести о сваком облику насиља и кроз образовне програме, укључујући кампање, у циљу промовисања позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштовања дјечијих права, уз учешће дјеце, уједно подижући свијест о штетним посљедицама које узрокује вршњачко насиље. Током 2024. године пратиће се реализација препоруке.

⁴⁰⁴ Ж-СА-01-945/23.

⁴⁰⁵ Ж-СА-01-179/23.

⁴⁰⁶ Ж-БР-06-266/23, препорука број П-350/23 од 15.12.2023. године.

IX ПРАВА ОСОБА С ИНВАЛИДИТЕТОМ

9.1. Увод

Заштита права особа с инвалидитетом уређена је низом међународних стандарда, који као саставни дио Устава Босне и Херцеговине, имају уставну снагу и важност. Конвенција о правима особа с инвалидитетом⁴⁰⁷, као темељни међународни инструмент, утврђује основна људска права особа с инвалидитетом с циљем промоције, заштите и осигурања пуног и једнаког уживања свих људских права и основних слобода особа с инвалидитетом, као и унапређивање поштовања њиховог урођеног достојанства (члан 2).

Извјештај Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2023. годину⁴⁰⁸ и даље препознаје категорију особа с инвалидитетом међу најрањивијим групама⁴⁰⁹, те указује да се особе с инвалидитетом и даље суочавају с препрекама у приступу образовању, здравственој заштити и социјалној помоћи, у чему би додатно требало ангажовати Савјет за особе с инвалидитетом. У Босни и Херцеговини не постоји база података особа с инвалидитетом, са параметрима на основу којих би се утврдио тачан број особа с инвалидитетом, њихова структура, а као једна од обавеза истакнута Извјештајем је побољшавање прикупљања података, укључујући податке разврстане по полу. Многе особе су и даље смјештене у резиденцијалним установама, што представља тешко кршење њихових права и међународне конвенције, те постоји потреба за хитним рјешавањем овог проблема, развијањем и усвајањем стратегије деинституционализације.

Органи Уједињених нација за праћење примјене конвенција које је Босна и Херцеговина ратификовала, посебно УН Комитет о правима особа с инвалидитетом и Универзални периодични извјештај (УПР) разматрали су питања особа с инвалидитетом, те дали посебни приказ стања - генералне коментаре/препоруке кроз своје дјеловање. Када је у питању Универзални периодични преглед о стању људских права у Босни и Херцеговини⁴¹⁰ препоруке су издате посебно у областима заштите права, недискриминације особа с инвалидитетом, здравствене заштите и образовања. Препоруке су усмјерене на предузимање даљих напора како би се осигурало уживање свих права рањивих особа, посебно особа с инвалидитетом кроз предузимање мјера за спровођење стратегија за унапређење права и статуса особа с инвалидитетом, те израде националног акционог плана о правима особа с инвалидитетом, с јасним временским оквиром и буџетом за његово

⁴⁰⁷ Усвојена у Њујорку 13.12.2006. године и Факултативни протокол уз Конвенцију о правима особа с инвалидитетом, а које је министар за људска права Босне и Херцеговине потписао у Њујорку 30.07.2009. године, а Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ на 65. сједници, одржаној 07. 12. 2009. године, дао сагласност за ратификовање УН-ове Конвенције о правима особа с инвалидитетом и Опционог протокола.

⁴⁰⁸ Извјештај Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2023. годину - Радни документ особља Комисије, Извјештај о Босни и Херцеговини за 2023. годину, Брисел 08.11.2023. године СВД (2023) 691 https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_691%20Bosnia%20and%20Herzegovina%20report.pdf.

⁴⁰⁹ Оцјена спровођења 14 кључних приоритета за отварање ЕУ преговора о приступању и препоруке за статус кандидата, као кључни приоритет 13 идентификује побољшавање заштите и укључивање посебно рањивих група као што су особе с инвалидитетом. Дјеца са тешкоћама у развоју и даље представљају једну од најмаргинализованијих и најискљученијих група.

⁴¹⁰ <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/upr/ba-index>.

провођење. У циљу јачања права особа с инвалидитетом исказана је потреба за усклађивањем свих закона и прописа како би се осигурало да особе с инвалидитетом буду једнако третиране, без обзира на узрок инвалидитета.

Омбудсмени БиХ у свом раду настоје да развију начин праћења остваривања права особа с инвалидитетом поступајући по жалбама грађана, непосредним увидом у положај особа с инвалидитетом у градовима/општинама, сарадњом са организацијама које заступају и заговарају њихова права и интересе.

Препоруке у овој области су се односиле на системско спровођење постојећег законодавства против дискриминације, посебно осигуравајући укључивање особа с инвалидитетом, усклађивање домаћег законодавства са Конвенцијом о правима особа с инвалидитетом, укључујући усвајање усклађеног концепта инвалидитета и законских мјера за борбу против дискриминације темељене на инвалидитету.

Поштујући значај успостављања добре сарадње са организацијама цивилног друштва који у свом раду посебну пажњу усмјеравају положају и заштити права особа с инвалидитетом, Омбудсмени БиХ су се током извјештајног периода одазвали и присуствовали низу састанака/радних група/конференција. Омбудсмени БиХ препознали су улогу и значај организација које проводе активности у раду са рањивим категоријама као што су лица с инвалидитетом, уважавајући да је њихово искуство и рад на терену изузетан извор директних искустава ове категорије и додатни извор за идентификацију конкретних потреба и проблема са којим се сусрећу.

9.1.1. Статистика

Током 2023. године, Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом запримило је 56 предмета. У поређењу са 2022. годином (запримљено 66 жалби) дошло је до благог смањења броја жалби, што је ипак већи број у поређењу са 2021. годином када су регистроване 43 жалбе. Потребно је истаћи, када су у питању права особа с инвалидитетом, ове жалбе неријетко обухватају и друга права, као што су права дјецe или економска и социјална права, због чега стварни број обраћања особа с инвалидитетом може бити знатно већи. Препоруке су издате у десет предмета. Препоруке се односе на успостављање протокола о поступању у случајевима насиља над особама с инвалидитетом, отклањање архитектонских баријера, прилагођавање и коришћење стоматолошких услуга особама с инвалидитетом, право на инклузивно образовање, остваривање права на личну инвалиднину, отклањање имовинског цензуса као услова за остваривање права на дјечији додатак за дјецу с инвалидитетом и др.

Анализа пристиглих жалби које је Институција омбудсмена разматрала током 2023. године указује на повреде права из области социјалне заштите, остваривање права на дјечији додатак, пружање здравствених услуга, образовања, приступачност особама с инвалидитетом и друго.

9.2. Законодавство

У области социјалне заштите и остваривања права особа с инвалидитетом није дошло до већих помака у односу на претходну годину, те су Омбудсмени БиХ наставили пратити примјену закона у пракси.

Нацрт закона о јединственим начелима и оквиру материјалне подршке особама с инвалидитетом прихваћен је у оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, а Влада Федерације БиХ задужена је да организује и спроведе јавну расправу у трајању од 90 дана. Усвајањем овог закона утврдила би се, између осталог, дефиниција особа с инвалидитетом и дефиниција инвалидитета, јединствена начела, основна права, финансирање, поступак за остваривање основних права, те друга питања од значаја за остваривање основних права особа с инвалидитетом на подручју Федерације Босне и Херцеговине. Омбудсмени БиХ наставит ће пратити процес усвајања овог Закона.

Усвајањем Закона о установама социјалне заштите у Федерацији Босне и Херцеговине⁴¹¹, у чијем процесу доношења су учествовали и Омбудсмени БиХ, путем упућивања коментара на Преднацрт Закона, на системски начин ријешена је предметна област.

Омбудсмени БиХ су током извјештајног периода пратили примјену законских одредби, поступајући по жалбама, учествовањем на радним састанцима и обиласком установа, те радом на специјалном извјештају.

Омбудсмени БиХ указују да је Управни одбор Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији Босне и Херцеговине донио Правилник о јединственим критеријумима и правилима поступка медицинског вјештачења здравственог стања⁴¹² којим се уређују јединствени критеријуми и правила поступка медицинског вјештачења здравственог стања које се врши на Институту у поступцима остваривања права из области: пензијског и инвалидског осигурања; социјалне заштите, дјечије и инвалидске заштите, заштите цивилних жртава рата, борачко-инвалидске заштите; одбране; као и медицинског вјештачења из других области. Правилник садржи и Листу инвалидитета, те је његовим усвајањем престала примјена Упутства које се раније примјењивало уз Листу инвалидитета. Извјештај Омбудсмена БиХ за 2022. годину констатовао је управо напредак у овој области и испуњење дугогодишњег настојања Омбудсмена БиХ да се процјена инвалидитета врати у правне оквире и да се престане с примјеном Упутства по дискреционој оцјени љекарске комисије. Ове активности су у 2023. години, као и претходне године, допринијеле смањењу броја предмета који се односе на рад Института за медицинско вјештачење здравственог стања у Федерацији БиХ, па су током 2023. године примљене само четири жалбе у којима је као одговорни орган означен Институт.

Омбудсмени БиХ су у једном од предмета утврдили да је неспорно да се Правилником о јединственом критеријуму и правилима поступка медицинског вјештачења здравственог стања уређују јединствени критеријуми и правила поступка медицинског вјештачења

⁴¹¹ „Службене новине ФБиХ“, број 64/22.

⁴¹² „Службене новине ФБиХ“ број: 63/21.

здравственог стања, које се врши на Институту за медицинско вјештачење здравственог стања у поступцима остваривања права из области борачко-инвалидске заштите и да је другостепена љекарска комисија поступала у складу са својим интерним капацитетима. Чињеница је да свој став о здравственом стању подносиоца жалбе и промјенама у погледу инвалидности нису дали вјештаци/специјалисти неурохирургије, неурологије, нити ортопедије. Министарство није уважавало налазе и мишљења доктора специјалиста, а прихватило је налаз и мишљење доктора који нису специјализовани за медицинску област релевантну у предметној правној ствари, што доводи у питање правну сигурност и истовремено обезвређује институт специјализације доктора. Омбудсмени БиХ су министарству за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата и Институту за медицинско вјештачење здравственог стања упутили препоруку да у складу са својим надлежностима, преиспитају своја поступања/ мишљења/ одлуке донесене у поступцима покренутим по захтјеву подносиоца жалбе.⁴¹³

9.3. Смјештај особа с интелектуалним и менталним тешкоћама у установе социјалне заштите

Конвенција УН-а о правима особа с инвалидитетом дефинише инвалидност као дуготрајно тјелесно, ментално, интелектуално или чулно оштећење које у интеракцији с разним препрекама могу ометати пуно и дјелотворно учествовање особе у друштву на равноправној основи с другима⁴¹⁴.

Иако су особе с инвалидитетом генерално суочене са посљедицама неадекватне бриге државе, особе с интелектуалним и менталним потешкоћама, често бивају запостављене због свог посебно рањивог положаја и немогућности утицаја на органе власти који мијењају политике усмјерене на њих.

Институција омбудсмена је у том контексту у претходним годинама установила да постоји висок степен ризика од злоупотреба права ових особа. Омбудсмени БиХ су током 2018. године урадили Специјални извјештај о стању права лица с интелектуалним и менталним потешкоћама у оквиру којег је извршен обилазак свих установа социјалне заштите и здравствених установа у којима су смјештена лица са интелектуалним и менталним потешкоћама, те су на основу прикупљених података изведени закључци, на темељу којих су издате препоруке надлежним органима. Омбудсмени БиХ су и у 2023. години наставили пратити стање у овој области кроз запримљене жалбе, али је додатни корак направљен, те су покренуте активности на изради Пратећег извјештаја о стању у установама у којима су смјештена лица с интелектуалним и менталним потешкоћама у БиХ. Основни циљ овог Извјештаја је сагледавање тренутног стања у контексту реализације раније издатих препорука, али и идентификовања области у којима се десио напредак, односно у којима је стање остало непромијењено. Ово је од изузетне важности поштујући чињеницу да је од сачињавања претходног Извјештаја протекло пет година. Детаљнији резултати бит ће објављени у склопу поменутог Извјештаја током 2024. године.

⁴¹³ Ж-БР-04-197/23, препорука број: П-268/23 од 14.08.2023. године – Препорука није реализована.

⁴¹⁴ Члан 1. Конвенције УН-а о правима особа с инвалидитетом.

Битно је нагласити да је Европски суд за људска права у Стразбуру донио пресуду у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине⁴¹⁵, којом је утврдио да је Босна и Херцеговина прекршила члан 5. Европске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода и повриједила права особа којима је одузета пословна способност и које су смјештене у установе социјалне заштите, без ваљаног правног основа, односно, без судске одлуке. У току су измјене и допуне Породичног закона Федерације БиХ, као и Закона о ванпарничном поступку Федерације Босне и Херцеговине, којима се проводе активности на примјени принципа на које је указао Европски суд за људска права у претходно наведеној пресуди.⁴¹⁶

Проблема смјештаја особа са душевним сметњама у установе социјалне заштите, Омбудсмени БиХ разматрају и кроз појединачне предмете. У једном од предмета уочена је пракса да центри за социјални рад покрећу ванпарничне поступке код општинских судова, који потом доносе рјешења којима се налаже центрима за социјални рад да присилно смјесте корисника у социјално-здравствену установу, иако за то не постоји правни основ, нити су створене претпоставке за примјену пресуде Европског суда за људска права у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине из 2015. године.⁴¹⁷

Подноситељица жалбе обратила се наводећи да је њена кћерка смјештена у установу социјалне заштите без разлога, те да су исте „преварене јер нису znale шта су потписале“. Подносиатељица жалбе истиче да не жели да јој кћерка буде смјештена у установу, те да има двије куће у којима може живјети. Из одговора надлежног центра произлази да је стручни тим Службе социјалне заштите наконведеног поступка утврдио да је ранији старатељ наведене преминуо, а да нити један од живих сродника не жели да се именује за новог старатеља, те је у најбољем интересу именовати јој новог старатеља и то радницу Службе. Такође је наведено да уколико надлежна служба установи ревизијом поступка да иста у биолошкој породици може задовољити и добити потребну помоћ, подршку и адекватан социомедицински надзор, отпуштање исте из установе није споран.⁴¹⁸

9.4. Приступ образовању

Приступ образовању препознато је као једно од основних људских права и регулисано је низом међународних стандарда и домаћим законодавством. Ово право предуслов је за остваривање низа других права због чега се изузетан акценат ставља на обавезе државе да омогуће услове у циљу његовог остваривања. Када су у питању особе са инвалидитетом препознат је велики број изазова с којим се сусреће ова категорија, а што се огледа у неједнаким могућностима, стигматизацији, предрасудама, дискриминацији ове категорије,

⁴¹⁵ Пресуда Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине, доступно на http://www.mhrr.gov.ba/kancelarija_zastupnika/odluke/PRESUDA%20HADZIMEJLIC%20I%20DRUGI%20protiv%20BIH.pdf.

⁴¹⁶ Закључцима оба дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине констатовано је да претходно наведени нацрти закона могу послужити као темељ за израду Приједлога закона о измјенама и допуни Породичног закона Федерације БиХ, односно Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку, а уједно је Федерално министарство правде задужено да организује и спроведе јавну расправу.

⁴¹⁷ Ж-СА-02-101/23 – Активности у овом предмету су и даље у току.

⁴¹⁸ Ж-СА-02-35/23 - Омбудсмени Босне и Херцеговине и даље проводе активности у конкретном предмету.

те општи недостатак сензибилитета и неразумијевање друштва за потребе особа с инвалидитетом.

Општи коментар број 4. на члан 24. Конвенције УН-а о правима особа с инвалидитетом односи се на право на инклузивно образовање, а фокусира се на пуно и ефективно учешће, доступност, похађање и постигнућа свих ученика, посебно оних који су, из различитих разлога, искључени или у опасности од маргинализације. Право на образовање треба да буде инклузивно на свим нивоима, укључујући предшколско, основно, средњошколско и високо образовање (колеџ, универзитет, стручна обука, образовање одраслих итд.). Из наведеног произлазе обавезе образовних установа на заговарање, подстицање и провођење активних и афирмативних мјера у циљу инклузивног образовања особа са инвалидитетом.

Омбудсмени БиХ су поступајући у предмету уписа особе с инвалидитетом на високошколску установу истакли да се образовни систем мора прилагодити потребама особа с инвалидитетом, те да образовне установе морају предузети све расположиве мјере како би се особе са инвалидитетом интегрисале у конвенционални образовни систем. Омбудсмени Босне и Херцеговине су у конкретном предмету, примијетили веома позитиван, афирмативан и веома конкретан став надлежних органа када је у виду предметна проблематика. Конкретно, препорука је реализована и остварено је право на упис у високошколску установу⁴¹⁹.

Насупрот позитивним помацима који су учињени у области права на инклузивно образовање, предмети које је Институција омбудсмена разматрала указују и на различиту праксу и поимање овог права у зависности како од врсте установе, тако и територија гдје се исто примјењује. Према наводима подносиоца у предмету уписа малољетног дјетета са потешкоћама у развоју (поремећај сензорне интеграције) у основну музичку школу, захтјев за упис је одбијен из разлога што дијете наводно није задовољило на тестирању (иако је успјешно завршио припремну наставу) и није се нашло на списку ученика који су положили тестирање, као и разлога што наставни кадар школе није обучен, нити образован за рад са ученицима са потешкоћама у развоју. Подносиоци жалбе сматрају да надлежни кантонални орган не прихвата потребу инклузивног образовања, за разлику од праксе у другим кантонима, а због таквих неуједначених политика дјеца с потешкоћама у развоју су дискриминисана.⁴²⁰

9.5. Здравство

Инклузија у здравству од посебног је значаја и представља стварање окружења које омогућава приступ свим пацијентима, без обзира на њихове потешкоће.

У овом контексту, Омбудсмени БиХ разматрали су питање проналажења рјешења за обављање стоматолошких услуга у оквиру здравственог система, с обзиром да дјеца са потешкоћама у развоју у кантону немају приступ адекватним стоматолошким услугама. Упућена је препорука премијеру Владе Зеничко-добојског кантона, Министарству здравља

⁴¹⁹ Ж-СА-02-846/23, препорука број: П-247/23 од 18.09.2023. године.

⁴²⁰ Ж-СА-01-713/23, препорука број: П-269/23 од 10.10.2023. године – препорука није реализована.

Зеничко-добојског кантона и Заводу здравственог осигурања Зеничко-добојског кантона да се у вези са пружањем стоматолошких услуга предузму конкретне и ефикасне мјере, да се поступак остваривања права на пружање стоматолошких услуга особама са потешкоћама у развоју прилагоди како би на најлакши могући начин оствариле права која им припадају⁴²¹. Наводи из препоруке су уважени, те је надлежни орган предузео све кораке у циљу омогућавања остваривања права. На исти начин Омбудсмени БиХ су упутили препоруку Влади Тузланског кантона, Министарству здравља Тузланског кантона, Заводу здравственог осигурања Тузланског кантона, Јавној здравственој установи Универзитетски клинички центар Тузла да, у оквиру своје надлежности, предузму све неопходне радње и обезбиједи правне, финансијске, материјално-техничке и кадровске услове како би дјечи, особама са потешкоћама у психо-физичком развоју, била осигурана и доступна, безусловна и стална здравствена услуга санације зуба у општој анестезији.⁴²²

9.6. Рад и запошљавање особа с инвалидитетом

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине дуги низ година свједочи о проблемима у запошљавању, са којима се сусреће велики број грађана, а односе се на незаконите конкурсне процедуре и неједнаке могућности. Процент незапослености у Босни и Херцеговини је генерално велики, а још је већи и израженији у односу на рањиве категорије, као што су особе с инвалидитетом.

Општим Коментаром број 8 на члан 27. Конвенције о праву особа с инвалидитетом на рад и запошљавање препознате су препреке у приступу и остваривању права на рад и запошљавање на отвореном тржишту рада, равноправно с другима. Особе с инвалидитетом суочене су с високом стопом незапослености, нижим платама, нестабилношћу, нижим стандардима у условима запошљавања, недоступношћу радног окружења, као и мањом вјероватноћом да ће бити постављене на руководеће позиције за разлику од осталих радника (ситуација је још озбиљнија у случајевима жена с инвалидитетом).

Омбудсмени БиХ су током 2021. године провели истраживање у овој области и објавили документ „Специјални извјештај о ефикасности законских рјешења о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом“, којим су издате и конкретне препоруке надлежним органима чије провођење треба резултовати безусловном примјеном међународних стандарда и успостављањем ефикасног законодавног и институционалног система за остваривање и заштиту права на рад особа с инвалидитетом.

Проблеми у вези запослења особа с инвалидитетом разматрани су и током 2023. године, а подносилац жалбе је у једном од предмета истакао да се предност при запошљавању вреднује бодовима који у завршници немају велики утицај на резултат самог конкурса. Поред тога, као проблем истакнута је недовољна брига државе за потребе ове категорије становништва, мали број пројеката у којима могу учествовати особе с инвалидитетом, због чега се све своди на индивидуално сналажење. Подносиоцу жалбе су пружене све информације и упутства о могућностима када је ријеч о запошљавању (Фонд за

⁴²¹ Ж-СА-02-109/23, препорука број: П-188/23 од 07.08.2023. године.

⁴²² Ж-БР-04-20/23, препорука број: П-198/23 од 15.09.2023.године.

професионалну рехабилитацију, запошљавање и оспособљавање особа с инвалидитетом редовно објављује позиве за различите програме запошљавања особа с инвалидитетом), а истим актом је позван да се обрати Институцији омбудсмена уколико током одређене конкурсне процедуре за запошљавање у јавним органима, буде незадовољан начином провођења и резултатима исте, а у контексту права која има као ратни војни инвалид.⁴²³

9.7. Приступачност

Конвенција Уједињених нација о правима особа с инвалидитетом обавезала је државе потписнице Конвенције да предузимају одговарајуће мјере како би им осигурале приступ, на равноправној основи с другим особама, изграђеном окружењу, превозу, информацијама и комуникацијама, као и осталој опреми, просторима и услугама намијењеним јавности, како у урбаним тако и у руралним подручјима. Чланом 9. Конвенције посебно су дефинисане мјере идентификације и уклањања препрека и баријера приступачности, а које се односе на грађевине, путеве, превоз и друге затворене и отворене просторе, укључујући школе, стамбене објекте, здравствене установе и радна мјеста; информације, комуникације и друге услуге, укључујући електроничке услуге и службе хитних интервенција.

Недовољна приступачност и физичке баријере у Босни и Херцеговини и даље су присутне и поред указивања Омбудсмена БиХ на обавезе јавних институција посебно на локалном нивоу, путем којих се остварује и највише права, као и других институција које пружају услуге, да отклоне архитектонске баријере, пруже додатну помоћ особама са инвалидитетом, као и да прилагоде начин пружања информација. Омбудсмени БиХ су током 2022. године израдили документ под називом *Смјернице за унапређење свакодневне комуникације с особама с инвалидитетом*⁴²⁴, који има за циљ допринијети подизању свијести јавности, јавних органа и правних лица о важности поштовања интегритета, достојанства и равноправности особа с инвалидитетом.

У циљу ширења свијести о проблемима с којим се сусрећу особе с инвалидитетом, у контексту приступачности, Конвенција је наметнула обавезу државама да пружају обуке свим релевантним субјектима и актерима о питањима приступачности с којима се суочавају особе с инвалидитетом. У том контексту Омбудсмени БиХ су поступајући по жалби подносиоца чија супруга је особа са утврђеним инвалидитетом од 100% скренули пажњу на законску предност ових особа у многим ситуацијама како би се осигурала њихова равноправност и приступ различитим услугама и ресурсима, а што укључује приступ јавним просторима, запошљавању, образовању и другим аспектима друштвеног живота. Министарству унутрашњих послова и Полицијској управи упућена је препорука да се процијени потреба за обуком полицијских службеника и организује иста, како би се осигурало поступање службеника у складу са важећим међународним стандардима и домаћим законодавством, а све како би се у будућности развила свијест о особама са инвалидитетом.⁴²⁵ Праћење реализације препоруке је у току.

⁴²³ Ж-СА-02-223/23.

⁴²⁴ Доступно на: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2022120108585014bos.pdf.

⁴²⁵ Ж-СА-02-1015/23, препорука број: П-351/23 од 27.12.2023. године.

Члан 28. Конвенције УН-а о правима особа с инвалидитетом признаје особама с инвалидитетом и њиховим породицама право на одговарајући животни стандард, укључујући одговарајућу храну, одјећу, становање, као и право на непрекидно побољшање животних услова.

Ово питање разматрано је у предмету подносиатељице жалбе која болује од мултипле склерозе са утврђеним процентом инвалидитета од 90% и живи у заједничком домаћинству са кћерком која је 100% особа с инвалидитетом. Жалбени наводи указују на потребу за додјелу другог стана који је на нижем спрату и који је већи по квадратури, како би се подносиатељица могла лакше кретати и како би имала бољу приступачност излазу из зграде. Одговорни орган доставио је информацију да немају на располагању слободних стамбених јединица намијењених за социјално становање. Поступак истраге је у току, а даље активности ће се спроводити у складу са прописаним овлашћењима, те принципима Конвенције УН-а о правима особа с инвалидитетом.⁴²⁶

Предмет⁴²⁷ обраћања подносиатељице жалбе, која је пензионерка, особа с инвалидитетом, нарушеног здравственог и слабог имовинског стања, били су радови на степеништу куће који су договорени и финансирани од стране општине, а који према наводима подносиатељице нису урађени у складу са пројектном документацијом (направљен је пад у супротном правцу, није урађена изолација, цокле, окапнице). Разлози за санацију степеништа били су управо у циљу омогућавања кретања подносиатељице жалбе. Омбудсмани БиХ су издали препоруку општини да одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена и да се хитно предузму све радње како би се утврдило да ли су радови предвиђени уговором извршени у складу са уговором.

Институција омбудсмена покренула је поступке по службеној дужности⁴²⁸ у којима прати да ли особе с инвалидитетом имају несметан приступ кантоналној служби за запошљавање и служби здравственог осигурања, с циљем утврђивања да ли особе са инвалидитетом имају несметан приступ. У оба предмета проводе се активности у складу са надлежностима Институције омбудсмена. Приступачност простора се пред Институцијом омбудсмена разматрала и у контексту физичке приступачности здравственој ординацији како би се пацијентима олакшао улазак и кретање по простору.⁴²⁹

У предмету обнове саобраћајнице, односно кратера прије кружног тока у пјешачкој зони наводи се се да је овај дио прилично храпав што приликом силаска колица која користе особе с инвалидитетом доводи до упадања точкава и нестабилности корисника, а самим тим и у опасност приликом кретања. Надлежни орган је доставио информацију да су радови урађени и поправљене све неправилности.⁴³⁰

Позитивни исход посматран је у предмету подносиатељице, особе с инвалидитетом којој је кућа постала неусловна за живот усљед искључене електричне енергије. Омбудсмани БиХ

⁴²⁶ Ж-СА-02-303/23.

⁴²⁷ Ж-БЛ-02-797/22, препорука број: П-128/23 од 24.05.2023. године – Препорука није реализована.

⁴²⁸ Ж-МО-02-153/23; Ж-МО-02-154/23.

⁴²⁹ Ж-СА-02-109/23.

⁴³⁰ Ж-БЛ-02-203/23.

су указали на приоритет да се свакој особи, а посебно лицу које има утврђен инвалидитет омогући достојан живот, који је у данашње вријеме незамислив без електричне енергије. Радна јединица Електродистрибуције доставила је информацију да је након разматрања молбе и свих других околности, извршен нови прикључак и удовољено молби.⁴³¹

Омбудсмени БиХ ће у наредном периоду, пратити два поступка покренута по службеној дужности везана за тематику полагања возачког испита за особе с инвалидитетом, односно прилагођавање аутомобила горњих и доњих команди за управљање особа са инвалидитетом⁴³², те питање Канцеларије за студенте с инвалидитетом чији основни задатак би био пружање помоћи, подршке и развијање инклузивног приступа према овој категорији студената.⁴³³

9.8. Сукоб надлежности центара за социјални рад

Институција омбудсмена континуирано се бави питањем сукоба надлежности центара за социјални рад. Проблем се јавља када особа с инвалидитетом, тачније лице лишено пословне способности чији је старатељ центар за социјални рад једног ентитета, промијени пребивалиште у други ентитет. Омбудсмени БиХ су у протеклом периоду констатовали да је Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине упознато с овим проблемом, да су у циљу превазилажења проблема сукоба надлежности, са представницима ентитетских министарстава са ресорном надлежности у подручју социјалне заштите у више наврата покренули одржавање радно консултативног састанка, како би дошли до рјешења које би значило успостављање јасног механизма за рјешавање сукоба надлежности у подручју социјалне заштите, првенствено у односима између центара за социјални рад, но да рјешење није прихваћено.⁴³⁴ Министарство цивилних послова обавијестило је Институцију да је ентитетским министарствима упућен акт у којем је предложено да се као први корак у тражењу рјешења првенствено усагласи заједнички, радни приједлог рјешења, који би потом ближе дефинисали уз укључивање и других учесника. Предложен је сљедећи радни приједлог: *„Покренути Иницијативу за доношење Закона о измјенама и допунама Закона о управном поступку БиХ којим би се дефинисало да о сукобу надлежности између центара за социјални рад у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине одлучује Суд Босне и Херцеговине.“* У односу на наведени приједлог од надлежних ентитетских министарстава затражено је мишљење, односно сагласност. Од Федералног министарства рада и социјалне политике запримљена је сагласност на предложену иницијативу, а од Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске није запримљен одговор. Институција ће и даље пратити реализацију препоруке.

Још увијек није ријешено ни питање сукоба надлежности између ентитетских центара за социјални рад и Брчко дистрикта БиХ.

⁴³¹ Ж-БЛ-02-516/23.

⁴³² Ж-МО-02-192/23.

⁴³³ Ж-МО-02-191/23, Према запримљеним информацијама, Универзитет у Мостару има успостављену Канцеларију за студенте с инвалидитетом, док Универзитет „Демал Биједић“ у Мостару нема.

⁴³⁴ Ж-БЛ-02-176/22.

Поступајући у конкретном предмету, Омбудсмени БиХ су јасно указали на потребу предузимања радњи у циљу рјешавања питања сукоба надлежности центара за социјални рад који се налазе у различитим ентитетима, односно Брчко дистрикту БиХ.⁴³⁵ Институција ће и даље пратити реализацију препоруке.

9.9. Именовање Савјета за особе с инвалидитетом

Омбудсмени БиХ су и у 2023. години наставили пратити активности у циљу именовања Савјета за особе с инвалидитетом. Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, разматрајући Специјални извјештај о ефикасности законских рјешења у области професионалне рехабилитације и запошљавања особа с инвалидитетом у Босни и Херцеговини⁴³⁶, усвојио је Закључак⁴³⁷ којим се налаже Савјету министара Босне и Херцеговине да у року од 30 дана започне процедуру избора новог сазива Савјета за особе с инвалидитетом, како је то захтијevano препоруком. Омбудсмени БиХ су по службеној дужности регистровали предмет, те одлучили пратити извршење споменутог Закључка Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.⁴³⁸ Омбудсмени БиХ прате сам процес именовања и нове иницијативе које су упућене у парламентарну процедуру.

9.10. Право глувих и наглувих особа на слушни апарат

Омбудсмени БиХ по службеној дужности воде поступак истраживања⁴³⁹ у циљу сагледавања општег стања у вези са остваривањем права глувих и наглувих особа на слушни апарат. Омбудсмени БиХ су од особа с инвалидитетом добили сазнања да се глуве и наглуве особе суочавају са проблемом одржавања слушних апарата, након што остваре право на ово ортопедско помагало. Глуве и наглуве особе морају самостално куповати батерије за слушни апарат и сами сносити трошкове одржавања. Омбудсмени БиХ су одлучили истражити да ли је важећим подзаконским прописима, предвиђена могућност набавке „беби аларма“ у ситуацији када су оба родитеља са оштећеним слухом/глува. У току извјештајног периода настављене су активности у праћењу конкретног предмета.

9.11. Право слијепих и слабовидних особа на читач екрана

Комитет УН за права особа с инвалидитетом у Закључним разматрањима од дана 12.04.2017. године⁴⁴⁰ изразио је забринутост због недостатка транспарентног и недискриминишућег система за обезбјеђивање ортопедских и других помагала, те је препоручио Босни и Херцеговини да:

⁴³⁵ Ж-БЛ-02-176/22, препорука број: П-223/22.

⁴³⁶ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2021072208592983bos.pdf.

⁴³⁷ Закључак Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, број 01-50-1-15-28/22 од 27.04.2022. године, усвојен на 28. сједници, одржаној дана 27.04.2022. године.

⁴³⁸ Ж-СА-02-508/22.

⁴³⁹ Ж-СА-02-593/22.

⁴⁴⁰ Закључни коментари доступни на:

https://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/Prava_osoba_sa_invaliditetom/Zakljucna%20razmatranja%20i%20preporuke%20Komiteta%20za%20prava%20osoba%20sa%20invaliditetom%20za%20BiH.pdf.

„...побољша транспарентан приступ помагалима и технологијама. Препоручује да Држава донесе законе и предузме све друге одговарајуће мјере како би обезбиједила фонд за транспарентан систем услуга за подршку личној покретљивости, укључујући и универзални приступ одговарајућим ортопедским, тифлолошким и другим помагалима, као и одговарајуће обуке за њихово коришћење.“

Важност омогућавања приступачности особама с инвалидитетом у смислу остваривања права на ортопедска помагала била је основ разматрања у предмету⁴⁴¹, у којем је указано да је само на нивоу једног кантона, подзаконским актом предвиђено право на читач екрана и то у групи тифлотехничка медицинска средства (*Говорни софтвер за слијена лица - читач екрана са говорном јединицом*), те прописани услови и начин остваривања права. Препоруком у конкретном предмету Федерално министарство здравља и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације БиХ позвани су да приступе измјени свих потребних правних прописа у циљу прописивања права на читач екрана за слијепе и слабовидне особе, те да приступе изради Упутства о начину и коришћењу ортопедских и других помагала, а у смислу члана III став 2. Одлуке о утврђивању основног пакета здравствених услуга. Кантоналним заводима здравственог осигурања упућена је препорука да предузму мјере из своје надлежности у циљу измјена подзаконских аката на начин који ће слијепим и слабовидним особама омогућити остваривање права на читач екрана. Прати се реализација препоруке.

9.12. Закон о употреби знаковног језика у Федерацији Босне и Херцеговине

Током 2023. године није дошло до усвајања Закона о знаковном језику у Федерацији БиХ, а претходно је то учињено на државном нивоу⁴⁴² и у Републици Српској.⁴⁴³ Активности на доношењу наведеног Закона пратит ће се и у наредном периоду.

9.13. Успостављање Протокола о поступању у случајевима насиља над лицима с инвалидитетом

Омбудсмени БиХ су поступајући по службеној дужности отворили предмет који се односи на усвајање Протокола о поступању у случајевима насиља над лицима с инвалидитетом, са посебним освртом на сексуално и родно засновано насиље.⁴⁴⁴ Појединачне жалбе које су се тикале сексуалног и родно заснованог насиља над лицима са инвалидитетом углавном су долазиле од удружења која окупљају лица са инвалидитетом у циљу успостављања стручне подршке која би требала бити брза и усмјерена на жртву. Омбудсмени БиХ овом иницијативом настоје указати надлежним јавним органима на значај и неопходност успостављања јасних процедура када је у питању било који облик сексуалног и родно заснованог насиља, због чега су упутили препоруку надлежним министарствима ради предузимања активности на успостављању Протокола о поступању у случајевима

⁴⁴¹ Ж-СА-02-503/22, препорука број: П-301/22 од 28.10.2022. године.

⁴⁴² „Службени гласник БиХ“, број 75/09.

⁴⁴³ „Службени гласник РС“, број 62/18.

⁴⁴⁴ Ж-БЛ-02-581/22.

сексуалног и родно заснованог насиља над лицима с инвалидитетом.⁴⁴⁵ Препорука је дјелимично реализована.

⁴⁴⁵ Ж-БЛ-02-581/22, препорука број: П-54/23 од 16.02.2023. године.

Х ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЗАШТИТА ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ И ВЈЕРСКИХ МАЊИНА

10.1. Општа разматрања

Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини⁴⁴⁶ повјерава Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине статус „централне институције надлежне за заштиту од дискриминације“ и у ту сврху предвиђа оснивање и рад посебног одјелења с искључивим задатком разматрања предмета дискриминације коју је починила било која правна или физичка особа у било којој области живота. У 2023. години, Омбудсмени су примјењивали Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини у складу с унапријеђеним законским оквиром за заштиту од дискриминације, који подразумијева проширен обим надлежности Институције омбудсмена и Одјелења за елиминацију свих облика дискриминације.

У години извјештавања регистровано је 187 предмета дискриминације што начелно прати трендове из претходних година, иако је констатовано благо смањење броја жалби у односу на 2022. годину, када је било регистровано 208 предмета.

Од усвајања измјена Закона о забрани дискриминације из 2016. године, жалбе из области дискриминације су све комплексније, јер је препорукама Омбудсмена дата снага доказног средства у судском поступку. Због тога се Институцији омбудсмена често обраћају адвокати, невладине организације, истраживачи или институти, уско специјализовани за заштиту људских права и заштиту од дискриминације, тражећи мериторан и компетентан став Омбудсмена за људска права како би остварили конкретан захтјев у формалним поступцима које воде пред надлежним органима. Ово несумњиво представља напредак у провођењу Закона о забрани дискриминације, јер је то и била намјера законодавца према измјенама из 2016. године. То, међутим, поставља питање не само капацитета гдје су за овакву улогу основане засебне институције (органи за равноправност) и у земљама региона, него и питање подршке оваквој улози Омбудсмена за људска права која није довољно препозната од стране власти. Ово је посебно изражено у чињеници да од 2009. године, када је усвојен Закон о забрани дискриминације у БиХ, којим је у члану 7 утврђено да су Омбудсмени органи за једнакост, утврђено је да ће бити дозначена буџетска средства за ту намјену, до обезбјеђивања средстава за ту функцију овог органа никада није дошло. Омбудсмени сваке године уз свој основни буџетски захтјев Министарству финансија и трезора достављају анекс којим траже средства за извршење ове законске обавезе.

У контексту права на заштиту од дискриминације, Институција омбудсмена је информисана да се као аргумент за постојање повреде права у судским поступцима све чешће користе специјални извјештаји по одређеним темама или категоријама угрожених права што такође представља позитиван развој. Као још један позитиван помак Омбудсмени истичу запошљавање два нова правника у Одјелењу за елиминацију свих облика дискриминације

⁴⁴⁶ Закон о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, „Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 59/09 и 66/16.

у години извјештавања, чиме је укупан број правника у овом Одјељењу повећан на пет. Истовремено, статистички индикатори, као и структура жалби указују да ова област захтијева стално јачање капацитета гдје би се фокус више требао усмјерити на проактивно дјеловање, како би се смањило број жалби које се подносе. Такође, Закон о забрани дискриминације, предвидио је и друге механизме за рјешавање случајева дискриминације, који се недовољно користе у пракси због неизграђених капацитета, као што је медијација. У завршници, у многим случајевима, посебно када говоримо о мобингу, случајеви завршавају у судском одлучивању, што захтијева преиспитивање поступања судова у односу на обавезе које произлазе из Закона о забрани дискриминације, према којем су судови дужни да узму у разматрање препоруке Омбудсмена за људска права у разматрање у предметима дискриминације.

У демократским друштвима, санкција увијек треба да буде посљедња мјера. Имајући у виду упорност кршења људских права, кроз различите радње дискриминације, укључујући и говор мржње, неопходно је указати и на одредбе Закона о забрани дискриминације, који јасно и не без разлога, прописује казнене одредбе.

Непоштовање препорука Омбудсмена које се тичу повреда Закона о забрани дискриминације повлачи прекршајну одговорност физичких и правних лица, као и њихово новчано кажњавање до 10.000 КМ, изрицање мјере забране обављања дјелатности, као и друге санкције предвиђене чланом 19 и 20 споменутог закона. Примјењивање наведене законске одредбе подразумијева јачање људских ресурса Одјељења, али и спремност судова да примјењују наведене законске одредбе и прихвате мандат Институције омбудсмена као централне институције за заштиту од дискриминације. У том смислу, потребно је да центри за едукацију судија и тужилаца у плановима обуке уврсте и ову тему. Ово питање представља један од кључних изазова за даљи развој Омбудсмена БиХ, као органа за једнакост, који је условљен ресурсима, посебно имајући у виду да се ради о облигаторном мандату.

Ипак, основна функција Омбудсмена је да спречавају кршење људских права и не буду репресивни орган због чега покретање судског поступка треба бити крајња мјера, а већи напори требају бити уложени у циљу примјене препорука, с обзиром на то да је такво рјешење у интересу свих страна у поступку.

У случајевима да Институција омбудсмена није могла поуздано или на основу представљених чињеница утврдити дискриминацију или конкретну одговорност за њене штетне посљедице, странке су упућиване на могућност судске заштите с детаљним образложењем законом дефинисаних поступака, уз напомену да Институција омбудсмена за људска права и у таквим случајевима може понудити мониторинг судског поступка у складу с расположивим капацитетима. Омбудсмени подсјећају на веома квалитетно и јединствено законско рјешење у Закону о забрани дискриминације према којем, уколико је издата препорука у предмету спора пред судом, суд је дужан узети препоруку у разматрање. Пракса је показала неуједначеност судског поступања у примјени ове одредбе што представља индикатор потребе едукације судија о овом питању. У случајевима да означени одговорни орган ни након ургенције не проведе препоруке Омбудсмена за људска права, странка се упознаје са могућношћу да препоруку, ургенцију, као и све друге акте произашле

из поступка, може користити као званичан и мериторан став Институције омбудсмена за људска права и у другим поступцима вођеним истим поводом.

Исто тако, када околности случаја то оправдавају, Институција омбудсмена за људска права је упућивала странке на могућност заштите права пред међународним органима, укључујући и Комитет за елиминацију свих облика дискриминације жена (CEDAW комитет).

Закон о забрани дискриминације прописује да је терет доказивања на субјекту који је у жалби означен као кршилац права. Поднесене жалбе понекад не садрже чињенице којима се поткрепљују наводи из жалбе, чиме се не испуњава основни законски услов, да жртва дискриминације треба дискриминацију учинити вјероватном. Истовремено, на страни одговорних органа није развијена спознаја снаге ове законске одредбе што умањује њену примјену у пракси, тако да Институција омбудсмена у комуникацији често добија парцијалне и уопштене одговоре, што отежава доношење одлуке која може на недвосмислен и коначан начин обухватити, истражити и оцијенити све наводе из жалбе. Ово указује на потребу подизања свијести код свих субјеката, о поступку доказивања у предметима дискриминације, стандардима доказивања постављеним од стране ауторитативних јавних органа, а нарочито Европског суда за људска права, како би се степен заштите од дискриминације у друштву подигао на виши ниво.

10.2. Оцјена стања по жалбама

Поступак по појединачним жалбама грађана представља најзначајнији вид заштите људских права. У Институцији омбудсмена у 2023. години, регистровано је укупно 187 предмета у којима су се жалбени наводи односили на дискриминацију. Омбудсмени истичу да су одређени предмети ријешени позитивно и прије издавања препоруке, посредовањем, подстицањем пријатељског рјешења или споразумно, а понекад и одговорни јавни орган само коригује своје поступање након првог обраћања Омбудсмена, што ће у сљедећим поглављима бити представљено конкретним примјерима.

У 2023. години у односу на 2022. годину видљиво је смањење броја предмета у проценту од 10% у односу на број предмета који су регистровани у Одјељењу за елиминацију свих облика дискриминације, али и повећање од 20% у Одјељењу за праћење остваривања права особа са инвалидитетом и Одјељењу за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина. Треба имати на уму да се предмети дискриминације особа са инвалидитетом, као и дискриминације националних и вјерских мањина, региструју и у припадајућим одјељењима, а не у Одјељењу за елиминацију свих облика дискриминације. Ово је случај и у другим одјељењима, гдје наводи жалбе указују на дискриминацијски третман, али се региструју као жалбе које се односе на полицију, радне односе, образовање или социјална права.

Највећи број жалби у извјештајном периоду односи се на мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту – 43, затим слиједе жалбе на дискриминацију на основу етничке припадности 12, говор мржње осам, на основу националног или социјалног

поријекла седам, на основу образовања шест, на основу сексуалне оријентације пет, на основу везе са националном мањином четири и остало 67, у које се убрајају предмети који се у моменту регистрације на основу жалбених навода нису могли категоризовати.

У периоду извјештавања, Омбудсмени су издали 42 препоруке (75 препорука у 2022. години), што и даље у односу на број жалби представља највећи проценат у поређењу са другим одјељењима/повредама права, а што потврђује горе изнесену констатацију о комплексности и степену основаности жалби у предметима дискриминације. Препоруке су упућиване најчешће у случајевима мобинга, дискриминације на основу етничке припадности, родне равноправности, као и по осталим основама највише у области запошљавања и образовања. Препорукама је конкретно захтијевано усклађивање интерних аката с чланом 24. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, предузимање мјера на спречавању дискриминације генерално, предузимање корака ка покушају проналазка споразумног рјешења спора и успостављање других механизма за пријављивање и заштиту од дискриминације унутар саме организације. Омбудсмени подсјећају да је чланом 24. прописано да су сви јавни органи те остала правна лица дужни да својим општим правним актима, или посебним правним актима, регулишу принципе једнаког поступања, те да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације. Истим чланом остављен је рок од годину дана да се сви закони и општи прописи усагласе с одредбама овог закона, од дана његовог ступања на снагу, што није у потпуности и систематски проведено. Очигледно да ова законска одреба треба бити предметом свеобухватне јавне кампање којом ће се надлежне институције подсјетити на своју законску обавезу.

У случајевима дискриминације на основу етничке припадности, препорукама је захтијевано приоритетно обнављање инфраструктуре у повратничким срединама, једнаке могућности у коришћењу јавних ресурса, благовремено поступање у остваривању права на пензију пред надлежним фондовима, те једнаке могућности приликом конкурисања на јавне позиције, што укључује равномјерну заступљеност конститутивних народа у органима јавне власти.

У погледу полне структуре подносилаца жалбе у Одјељењу за заштиту од дискриминације, у 2023. години регистроване су 83 жалбе мушкараца, 74 жалбе жена и 30 осталих. Од укупног броја жалби за примљених у 2023. години, 1545 су изјавили мушкарци, 935 жене, а у 314 предмета није дефинисан пол.

10.3. Основи дискриминације

10.3.1. Родно засновано насиље

Институција омбудсмена је и прије трагичних догађаја у Градачцу и другим мјестима, закључком са сједнице од 19.05.2023. године, након што је препознала потребу системског праћења и унапређења оквира за борбу против родно заснованог насиља, одлучила приступити изради „Специјалног извјештаја о родно заснованом насиљу према женама у Босни и Херцеговини“.

Полазна тачка за израду оваквих суштинских докумената треба бити потпуна информација о раширености и присутности дјела ове врсте у нашем друштву, јер их често прати повишен степен стигматизације и различитих препрека у пријављивању, што укључује и негативне родне стереотипе (према женама углавном), осуду јавности, минимизирање посљедица или прихватљивост спорних понашања, што укључује физичко насиље унутар породице. Једнако тако, неопходно је размотрити могућност измјена кривичних закона, закона о кривичном поступку те закона о заштити од насиља у породици у правцу увођења нових кривичних дјела – тешко убиство особе женског пола. Истовремено, неопходно је сагледати примјену и адекватност предвиђених заштитних мјера, као што су забрана приласка жртви, санкције за кршење ових мјера, санкционисање повратника у вршењу дјела и слично. У појединим правним системима, предвиђена је и олакшана позиција и подршка жртвама у току кривичног поступка, што укључује право на пратњу особе од повјерења, али и строжије прекршајне и кривичне санкције, укидање застареле за полно злостављање дјетета и слично. У сваком случају, циљ законских измјена и предложених мјера треба бити елиминација насиља над женама и оснаживање права жена жртава насиља, између осталог и путем строжијег санкционисања свих облика родно утемељеног насиља. То укључује, као један од првих или кључних корака, специјализацију судија и тужилаца, као и обавезне едукације о родно заснованом насиљу те ширење система подршке жртвама и свједоцима.

Нажалост, тешко кривично дјело у Градачцу од 11.08.2023. године указало је на потребу превентивног дјеловања, питања изрицања мјера безбједности као и казнене политике, која би имала између осталог и адекватну одвраћајућу улогу. Неопходно је напоменути да је потребно сагледати примјену кривичних закона у свјетлу Истанбулске конвенције коју је БиХ ратификовала још 2013. године. Истанбулска конвенција не захтијева да се пропише посебно кривично дјело фемицида, него држава има слободну процјену како ће обезбиједити заштиту од родно заснованог насиља. То значи да државе могу постићи и ову сврху прописивањем квалификованих облика кривичних дјела када је жртва женског рода. Неопходно је извршити оцјену примјене кривичноправних санкција код оваквих насилних кривичних дјела, посебно везано за огроман број изречених условних казни, а и чињеницу да је потпуно изостало изрицање таквих казни са заштитним надзором, који надзор у себи садржи мјере помоћи, бриге, надзора кроз судску заштиту жена и чланова породице, као жртва насиља. Судови и тужилаштва често правдају своје поступање одустанком жртве од пријаве, свједочења и гоњења. Омбудсмени подсећају да мишљење жртве не може бити одлучујуће у доношењу одлуке о обустављању кривичног гоњења и подсећају да постоји други низ доказних механизма којима се може утврдити постојање кривичног дјела и кривичне одговорности. Ово указује на важност осигурања примјене Истанбулске конвенције, али и реферисања на Директиву о жртвама насиља (*EU DIRECTIVE 2012/29*) како би се у самом моменту пријављивања дјела успоставио механизам процјена потреба жртве, укључујући и питање њене безбједности јер управо ови фактори, укључујући и економску зависност о насилнику, имају значајну улогу код одлучивања жртве да пријави дјело и учествује у поступку. Потреба стратешког приступа родно заснованом насиљу над женама узрокована је између осталог и појачаним, превасходно негативним, сензибилитетом грађана везаним за адекватност одговора правосуђа везаног и за поменута кривична дјела која штите од насилних радњи жене и чланове породица. Поштујући уставна начела подјеле власти, али и законску одредбу према којој Институција омбудсмена нема надлежност да се мијеша у рад правосудних органа, неопходно је дати осврт и генералну

оцјену рада полицијских и тужилачких органа која се не може свести само на оцјену институционалне и формалне продуктивности, него и проактивног приступа и превенције тежих кривичних дјела, што јесте норма из кривичног закона. На овај начин у први план би били стављени суштински проблеми у благовременом откривању и гоњењу починилаца поменутих кривичних дјела, али уз осигурање и осталих захтјева из Истанбулске конвенције.⁴⁴⁷ Све наведено би сигурно имало утицаја на укупно повјерење грађана у институције власти и може вратити повјерење грађана у рад правосуђа у БиХ.

10.3.2. Дискриминација по основу сексуалне оријентације

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине је током 2023. године била укључена у праћење провођења Акционог плана за заштиту права LGBT особа 2021-2024., пошто је претходно учествовала и у његовој изради, усвајању и промоцији. Према истраживањима организација цивилног друштва⁴⁴⁸ Босна и Херцеговина је направила видан напредак у заштити и подршци људским правима LGBT особа током протеклих двадесет година LGBTQ активизма, који је резултовао континуираним одржавањем поворке поноса, фестивала квир културе и умјетности и усвајањем Акционог плана за унапређење људских права LGBT особа. Неки од проблема који су укоријењени у друштву укључујући мањак социјалне подршке, економских могућности те мањкавости у законодавству које им не пружа одговарајућу заштиту. Иако налази истраживања упућују на потребу за широм едукацијом друштва, али и саме заједнице о LGBT питањима како би се смањила стигма и повећала прихваћеност, ипак указују и на неке позитивне помаке. Подаци који су представљени Институцији омбудсмена показују да у 9,38% случајева када су испитаници одлучили пријавити дискриминацију углавном су се одлучивали подршку потражити у организацијама цивилног друштва (35% њих), те у Институцији омбудсмена за људска права (15%), што упућује на низак ниво повјерења у правосудне институције, те заобилажење парничног поступка као механизма доказивања и сузбијања дискриминације.⁴⁴⁹ Од 20 пријављених случајева дискриминације, само шест је разматрано пред судом. Од тога је један процес окончан, а пет још увијек траје, што упућује на неефикасност и спорост правосудног система у БиХ при имплементацији антидискриминацијског законодавства и осигуравању заштите LGBT особама. Оно што је позитивно јесте медијско извјештавање које је професионално и позитивно по LGBT питањима. Све наведено упућује на потребу унапређења програма едукације и сензибилизације представника правосуђа, увођењем иновативних формата едукације којима се додатно повезује LGBT заједница с представницима правосуђа, те ради на изградњи односа повјерења. Усвајањем и провођењем Акционог плана LGBT Босна и Херцеговина испуњава један од кључних приоритета у претприступном процесу придруживања БиХ Европској унији, али и обавезе проистекле из међународних конвенција. То је уједно и један од начина за сузбијање предрасуда и стереотипа присутних у друштву.

⁴⁴⁷ Истанбулска конвенција подсећа на обавезе државе које почивају на четири стуба: превенција (*prevention*), заштита (*protection*) кривично гоњење (*prosecution*) и координисане политике (*co-ordinated policies*).

⁴⁴⁸ „Бројеви који равноправност значе: Анализа резултата истраживања потреба LGBT особа у Босни и Херцеговини“, Сарајевски отворени центар, 2013 и 2017.

⁴⁴⁹ Ибид.

10.3.3. Дискриминација по основу етничке припадности

Током 2023. године Омбудсмени БиХ су разматрали предмете дискриминације конститутивних народа у погледу заступљености у органима јавне власти, али и право на употребу језика и писма.

Избор чланова Комисије за жалбе повриједио је принцип равномјерне заступљености конститутивних народа:

Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине обратила се подносиатељица жалбе поводом чињенице да је Народна скупштина Републике Српске именовала за члана Комисије за жалбе особу из реда српског народа, без обзира на чињеницу да је претходни члан Комисије био припадник бошњачког народа. Чланом 14. став 6. Закона о спречавању сукоба интереса је прописано да ће у састав Комисије бити изабрана лица из реда сва три конститутивна народа, под условом да се на јавни конкурс пријаве кандидати који испуњавају услове предвиђене јавним конкурсом. У конкретном случају на конкурс се пријавило осам кандидата, од чега седам припадника српског, и један припадник бошњачког народа. С обзиром да су сви други чланови Комисије припадници једног конститутивног народа, да је подносиатељица жалбе испуњавала формално-правне услове за учешће на конкурс, да се приликом пријаве на конкурс изјаснила као припадница бошњачког народа утврђено је да Народна скупштина Републике Српске није водила рачуна о законској одредби везаној за успостављање етничке равноправности код избора чланова Комисије за жалбе. То је за посљедицу имало повреду члана 14. Европске конвенције о људским правима, члана 1. Протокола бр 12 уз Европску конвенцију, члана II/4. Устава Босне и Херцеговине, члана 2 Закона о забрани дискриминације и члана 14. Закона о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске. Омбудсмени су упутили препоруку⁴⁵⁰ Народној скупштини Републике Српске да отклони описане повреде и предузме мјере из своје надлежности са циљем успостављања равномјерније етничке заступљености конститутивних народа приликом провођења процедуре за избор.

Конститутивни народи нису равномјерно заступљени у Влади Посавског кантона:

Институција омбудсмена за људска права је дана 23.03.2023. године, примила жалбу Српског грађанског удружења – Посавина, заступаном по предсједнику – И.Д. у вези са остваривањем права гарантованих Уставом и законима Босне и Херцеговине, као и међународним инструментима и стандардима заштите људских права и основних слобода. У поступку истраживања је утврђено да, и поред јасног законског оквира који предвиђа састав кантоналне Владе у складу са етничким саставом становништва, конститутивни народи нису заступљени на прописан начин у органима јавне власти како је то предвиђено Уставом Босне и Херцеговине, Уставом Федерације Босне и Херцеговине, те Уставом Посавског кантона. Из тог разлога Омбудсмени Босне и Херцеговине су упутили препоруку⁴⁵¹ Скупштини Посавског кантона и Влади Посавског кантона да отклони утврђене повреде права и без одлагања предузме све мјере из своје надлежности како би

⁴⁵⁰ П-219/23.

⁴⁵¹ П-258/23.

Влада Посавског кантона била успостављена у складу са горе наведеним уставним начелима. Скупштина Посавског кантона је одговорила да од 28.04.2023. године Влада Посавског кантона није у пуном саставу, наиме упражњена је позиција министра унутрашњих послова и да су разговори око попуњавања упражњене позиције у току.

Проблем уништавања саобраћајних знакова на ћирилици:

Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине обратила се странка поводом заштите права на језик и писмо грађана Босне и Херцеговине, а суштину жалбе представља навод да на територији Федерације Босне и Херцеговине не постоји адекватан механизам санкционисања појаве уништавања саобраћајних знакова који садрже ћириличне називе насељених мјеста. Наконведеног поступка истраге, Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине упутила је Министарству комуникација и транспорта Босне и Херцеговине препоруку⁴⁵² да предузме мјере из своје надлежности са циљем заштите Уставом и законима Босне и Херцеговине загарантованог права грађана на равноправну употребу језика и писма. Према сазнањима Омбудсмена за људска права, Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је нацрт измјена Закона о безбједности саобраћаја на путевима којима се на адекватан начин регулише ово питање.

10.3.4. Остали предмети регистровани у Одјељењу

Често се странке обраћају са наводима о дискриминацији, али се у поступку истраге утврди да се не ради о дискриминацији према дефиницији овог појма из Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. У таквим случајевима, истрага се наставља у погледу истакнутих повреда другог права, те се у оквиру тога представљају ови случајеви.

10.3.4.1. Опорезивање прихода мора поштовати принцип сразмјерности

Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине обратила се Ј.С. поводом одређивања стопе доприноса коју су нотари дужни плаћати у циљу финансирања Нотарске коморе Федерације Босне и Херцеговине. Предмет жалбе била је Одлука о висини обавезног доприноса за финансирање Нотарске коморе Федерације из 2018. године, којом је утврђена диференцирана стопа доприноса која се креће од 1,5% до 30% од остварених прихода, за финансирање рада Коморе. Институција омбудсмена за људска права је упутила препоруку (П-29/23) Нотарској комори Федерације БиХ којом је утврђено да тако одређени проценти не испуњавају принцип пропорционалности према представљеној пракси Европског суда за људска права. Предсједница Нотарске коморе Федерације БиХ, доставила је одговор у којем се наводи да је одлука Нотарске коморе о доприносима из 2018. године, стављена ван снаге, да је усвојена нова Одлука о висини обавезног доприноса за финансирање Нотарске коморе, којом се одређује стопа доприноса у распону од 1%, 2% и 3%, која је тренутно на снази. С обзиром на чињеницу да се препорука Омбудсмена односила на одлуку која је стављена ван снаге и прије интервенције Институције омбудсмена за људска права, на чињеницу да важећа Одлука у потпуности уважава принципе образложене у препоруци и Закону о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, да је препоруком Омбудсмена

⁴⁵² П-144/23.

изражен начелан став у погледу висине доприноса за финансирање било које установе са јавним овлашћењима, предмет је затворен.

10.3.4.2. Обавезивање доктора да врате плате због прекида специјализације представља повреду права на рад

Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, дана 26.09.2023. године, обратило се Удружење специјализаната и супспецијализаната медицине „СТАУ“ путем пуномоћника, поводом праксе надлежних органа, махом судова и послодаваца у сектору здравства, према којој су доктори условљени да потпишу да ће остати дупло (или једнако) времена од завршетка специјализације код истог послодавца, а у супротном да ће вратити не само трошкове, већ и износ бруто плате коју су примили и коју би примили да су остали. Жалба се заснива на ставу да је оваква одредба уговора супротна уставу јер одузима право на плаћен рад и накнаду за рад, а подносиоци жалбе су у случају напуштања послодавца након специјализације обавезни платити бруто износ плате који укључује и доприносе, чије уплате обично касне. Омбудсмени су у току истраге утврдили да је у Федерацији БиХ 2020. године ступио на снагу правилник који прецизира шта улази у трошкове специјализације, при чему у наведене трошкове не улази враћање примљених бруто плата. С обзиром на чињеницу да се ради о општепознатом проблему који представља систематско кршење права грађана на шта су Омбудсмени дужни да укажу у складу са својим мандатом, Омбудсмени Босне и Херцеговине су упутили препоруку⁴⁵³ дана 09.10.2023. године, Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске и Министарству здравља Федерације Босне и Херцеговине да предузму мјере из своје надлежности са циљем систематског уређења питања накнаде за трошкове специјализације код превременог раскида радног односа, у складу са општим уставним принципима који гарантују свакоме правичну накнаду за рад, слободу воље код ступања у облигационе односе и једнакост страна код закључивања уговора. Министар здравља и социјалне заштите Републике Српске доставио је одговор⁴⁵⁴ у којем се наводи да закон јасно прописује „да се појединачна права и обавезе утврђују уговором на темељу слободне воље између кандидата и здравствене установе“...те да „трошкови специјализације подразумевају трошкове обављања специјалистичког или супспецијалистичког стажа, које сноси подносилац захтјева...а чине их: трошкови ментора, трошкови индекса, трошкови уписа на факултет, трошкови обављања стажа у иностранству и други трошкови за потребе обављања специјалистичког или супспецијалистичког стажа.“ Ово питање стављено је и на дневни ред састанка Омбудсмена за људска права и представника Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске, одржаног 09.02.2024. године, са циљем провођења поменуте препоруке.

10.3.4.3. Управљање колективним органима

Омбудсмени Босне и Херцеговине, сматрају да суштина посла руковођења државном институцијом, као и одговорности које за собом тај посао повлачи треба да обухвати и могућност давања оцјене о раду или уопште утицаја на процес рада. Прописивањем такве

⁴⁵³ П-249/23.

⁴⁵⁴ Број 11/04-500-731/23 од 30.10.2023. године.

могућности свакако не би била изостављена судска или друга правна заштита у случају неслагања око резултата поменутог процеса. Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине обратила се подносиатељица жалбе у вези са радом Комисије за очување националних споменика Босне и Херцеговине, јер она као члан колективног органа нема могућност учешћа у процесу оцјењивања државних службеника и запослених у овој институцији. Према подзаконским актима Комисије предвиђено је да члан Комисије није непосредно надређени, нити претпостављени у поступку оцјењивања државних службеника и запослених у Комисији. Уважавајући чињеницу да је руководство институције колективни орган, Омбудсмени Босне и Херцеговине сматрају да сваки члан тог органа појединачно може тражити неопходну подршку или асистенцију од запослених ради извршавања свог мандата, што се нарочито односи на увид у документе. Утврђено је да овакве ситуације нису регулисане законским или подзаконским актима довољно прецизно да би се избјегле несугласице по питању односа надређености између чланова Комисије и државних службеника и запослених. Упућена је препорука⁴⁵⁵ Комисији за очување националних споменика Босне и Херцеговине да усклади унутрашње правне прописе са начелима добре управе, како би се уредили хијерархијски односи унутар Комисије, са циљем што квалитетнијег обављања процеса рада. С обзиром на чињеницу да у остављеном року није достављен одговор на препоруку, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су упутили ургенцију Комисији за очување националних споменика Босне и Херцеговине да предузме мјере из своје надлежности на потпуном провођењу препоруке Омбудсмена за људска права у складу са у њој садржаним налазима и цитираним законским прописима.

10.3.4.4. Заштита права странака пред органима управе

Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине обратило се више грађана, поводом поступања Министарства рада и борачко инвалидске заштите и Комисије за имплементацију члана 152. Закона о раду, а у вези са остваривањем права због незаконитог прекида радног односа послје 31.12.1991. године. Суштину жалбе представља навод да поменуто министарство тражи од грађана доказ да су поднијели захтјев за исплату отпремнине, у супротности са дотадашњом праксом, иако по природи ствари, министарство ове чињенице може само утврдити увидом у своје евиденције. Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине упутила је Министарству рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске препоруку⁴⁵⁶ да у поступању по захтјевима подносилаца жалбе омогући што лакше остваривање начела садржаних у члановима 6. и 7. Закона о општем управном поступку, што укључује и достављање информација из евиденција и база података које су у посједу министарства. Дана 26.04.2023. године Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, примила је допис Министарства рада и борачко инвалидске заштите у којем се наводи да је препорука у потпуности уважена, с обзиром да је и Окружни суд у Бањој Луци заузео исти став по овом питању.

⁴⁵⁵ П-220/23.

⁴⁵⁶ П-100/23.

10.3.4.5. Спорови око представљања и заступања политичких партија

У појединим предметима Омбудсмени БиХ настоје спријечити могућу штету која би настала једностраним потезима органа у позицији одлучивања, захтијевајући суздржавање од предузимања даљих радњи које су предметом жалбе, до доношења коначне одлуке суда. Такав предмет⁴⁵⁷ односио се на спор око употребе печата Општинске комисије између политичких партија. Водећи се принципом контроле судске власти над радом органа управе, Омбудсмени БиХ су упутили препоруку⁴⁵⁸ Министарству правосуђа и управе да преиспита рјешење о употреби печата у складу са наредбом Општинског суда. Омбудсмени су своје мишљење у овом предмету засновали на ставу да би употребом печата прије доношења коначне судске одлуке у овој правној ствари наступила могућност штете или барем правне несигурности у погледу аката из надлежности Општинске комисије. У одговору Министарства правосуђа и управе УСК наводи се да ће се одлуком Кантоналног суда у Бихаћу утврдити законитост поступања овог министарства и законитост одлука донесених у предметном управном поступку.

10.4. Процесни аспекти заштите од дискриминације

За разлику од горе представљених суштинских разматрања око појединих основа дискриминације, Омбудсмени БиХ желе указати и на веома важне процесне аспекте заштите од дискриминације, који се односе на доказну снагу препорука, обавезу усклађивања свих аката са Законом о забрани дискриминације, те надлежност Омбудсмена за људска права за посредовање између страна у циљу споразумног рјешења спора.

10.4.1. Доказна снага препорука

Институција омбудсмена има посебан статус у антидискриминацијском правном оквиру БиХ. На то указује и додјељивање Институцији омбудсмена улоге централне институције за заштиту од дискриминације у БиХ, како је наведено у ЗЗД-у (члан 7). У том смислу, Институција омбудсмена има низ надлежности, укључујући могућност запримања појединачних и групних жалби и издавања препорука, као и надлежност за припрему годишњих и специјалних извјештаја о појавама дискриминације. Један од претходно наведених изазова су јасне обавезе које произлазе из ЗЗД-а, односно обавеза судова да „размотре препоруке Омбудсмена“ у складу са правилима поступка када их странка користи као доказ у поступку. Овим би се минимално захтијевало од судова да непосредно узму у обзир препоруке које се односе на суштину предмета, што према ставу Омбудсмена за људска права подразумијева поштовање мериторног става Омбудсмена о постојању повреде права, у одсуству увјерљивих и одлучујућих контрааргумената. У случају да судска одлука не слиједи налазе, мишљење и препоруке Омбудсмена, од судова би се тражило да наведу разлоге за одбијање у образложењу судске одлуке. Са процесне стране, постоје снажне основе за вјеровање – узимајући у обзир системско тумачење ЗЗД-а и важну улогу која је јасно дата Институцији омбудсмена – да препоруке треба узети као одлучујуће за пребацивање терета доказивања у предметима дискриминације. Како се тиме не би

⁴⁵⁷ Ж-БЛ-08-149/23.

⁴⁵⁸ П-218/23.

утицало на коначан исход поступка, такво уплитање у независност судства у доношењу одлука било би пропорционално циљевима ЗЗД-а и успостављању антидискриминацијског режима. Ипак, пребацивање терета доказивања на основу оваквих препорука се врло ријетко виђа у пракси. Напротив, од усвајања измјена Закона о забрани дискриминације из 2016. године, Институција омбудсмена је била упозната бар са једном пресудом којом је изричито оспорена надлежност Институције омбудсмена за доношење одлуке о повреди права у предметима дискриминације.⁴⁵⁹ Овај правни закључак је очигледно погрешан са становишта Закона о забрани дискриминације, који се свакако мора узети као *lex specialis* у овом случају. С обзиром на значајну позицију Институције омбудсмена у свеобухватном систему заштите од дискриминације у Босни и Херцеговини, важан фактор који треба узети у обзир је у којој мјери су жртве повреде права (у процесном статусу најчешће тужиоци) користили овај механизам – прије или током судског поступка – и колико је дјелотворно коришћење овог механизма. Битно је напоменути да обраћање Омбудсмену није предуслов за покретање судског поступка у предметима за заштиту од дискриминације. Ипак, имајући у виду релативно дуге временске оквире за покретање судског поступка, идеално би било покренути поступак пред Институцијом омбудсмена без одлагања те евентуално издату препоруку приложити уз тужбу за заштиту од дискриминације, што свакако не умањује и њену накнадну доказну снагу, уључујући и у току поступка по жалби. Посебно треба имати у виду да је поступак пред Институцијом омбудсмена бесплатан те да не производи било какве финансијске или друге трошкове за странку.

Према истраживању Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини,⁴⁶⁰ у периоду 2018-2021. године, донесено је укупно 69 пресуда у којима се спомињу одлуке Институције омбудсмена за људска права⁴⁶¹ од укупно 220 судских пресуда по тужбеним захтјевима за заштиту од дискриминације. Недостатак позивања на препоруке Омбудсмена може упућивати на закључак да тужиоци нису сматрали неопходним користити ову врсту заштите додатно (или претходно) судском механизму заштите, или да су је користили безуспјешно те стога нису имали подстицај да на то указују у каснијим поступцима пред судовима. Евидентно је да у случајевима у којима су коришћене препоруке Омбудсмена, судови су препознали своју обавезу да их у поступку узму у обзир. Што је најважније, анализирајући све пресуде које се позивају на механизме Институције омбудсмена, уочљива је корелација између позивања на препоруке Омбудсмена и позитивних исхода поступака (93%).⁴⁶²

10.4.2. Успостављање интерних механизма за заштиту од дискриминације

Омбудсмени често жалбе на дискриминацију рјешавају упућивањем препоруке у циљу примјене члана 24. става 4. Закона о забрани дискриминације. Према тој одредби сви јавни органи, те остале правне особе, дужни су у својим општим правним актима или посебним правним актима регулисати принципе једнаког поступања и осигурати да се у радно-правним односима са радницима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и

⁴⁵⁹ Суд Босне и Херцеговине, С1 3 П 031618 19 П.

⁴⁶⁰ Анализа судске праксе у предметима дискриминације у Босни и Херцеговини за период од 2018. до 2021. године.

⁴⁶¹ Анализа Мисије ОЕБС-а о судским поступцима за заштиту од дискриминације 2018-2021.

⁴⁶² Ибид.

принципи једнаког поступања. Жалбени наводи⁴⁶³ указују на дискриминацију и повреду права на рад у вези избора члана у Школски одбор из реда наставника Средње школе Дрвар. У поступку истраге, Омбудсмени су утврдили да је подносилац жалбе као радник Средње школе Дрвар био предложен за члана Школског одбора из реда наставника, на шта је дио колега наставника изразио негодовање, те су се позвали на члан 61. став 3. Закона о средњошколском образовању⁴⁶⁴ у којем стоји: „Састав Школског одбора мора одржавати национални састав заједнице у којој школа дјелује“, притом указујући да је подносилац жалбе Бошњак, те настањен у Босанском Петровцу, а не у Дрвару. Омбудсмени су Министарству науке, просвјете, културе и спорта Кантона 10, те Средњој школи Дрвар упутили препоруку⁴⁶⁵ да предузму све мјере и активности како би се отклонила дискриминација радника Средње школе Дрвар на темељу националне и територијалне припадности. Министарство науке, просвјете, културе и спорта Кантона 10 је обавијестило Омбудсмене БиХ да у потпуности прихвата препоруку.

10.4.3. Подстицање споразумног рјешавања спора

Када није могуће са сигурношћу утврдити основаност навода о постојању дискриминације, Омбудсмени БиХ указују да се унутар институције предузму напори на превазилажењу неспоразума и поправљању међуљудских односа. Правни основ за такав мандат садржан је у одредби члана 32. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права („Службени гласник БиХ“ број 104/11) у којем се наводи:

„Током поступка Омбудсмен БиХ ће посредовањем међу странама тежити ка споразумном рјешавању предмета.

Омбудсмен БиХ ће у свакој фази поступка настојати дјелотворно и квалитетно завршити предмет.

У том смислу, Омбудсмен БиХ ће тежити посредовању међу странкама (медијација) с циљем споразумног рјешавања спорне ситуације на коју је указано жалбом.“

Примјер такве жалбе⁴⁶⁶ односи се на двије жалбе радника Агенције за јавне набавке БиХ у вези са нарушеним међуљудским односима. Упућена је препорука⁴⁶⁷ да се предузму све активности с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између директора Агенције и подносилаца жалбе, на начин да се покушају пронаћи узроци, посљедице и заједничка рјешења настале ситуације те да се убудуће успостави механизам за превенцију и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чл. 24 став 4 Закона о забрани дискриминације и да се осигура да се у радно-правним односима са запосленим поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања у циљу осигурања ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације. Препорука је у испоштована у остављеном року.

⁴⁶³ Ж-ЛИ-06-46/23.

⁴⁶⁴ „Народне новине К10“ број 12/04, 12/08.

⁴⁶⁵ П-97/23.

⁴⁶⁶ Ж-МО-06-119/22.

⁴⁶⁷ П-86/23.

10.5. Права националних и вјерских мањина

Босна и Херцеговина је, слиједећи обавезе преузете ратификовањем Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, донијела Закон о заштити права припадника националних мањина БиХ, који прописује низ права која власти у БиХ требају осигурати мањинама укључујући право на језик⁴⁶⁸, информисање, осигурање уживања економско-социјалних права⁴⁶⁹, те учествовање у органима власти.⁴⁷⁰ Поред идентификованих изазова специфичних и за друге земље транзиције па и поједине земље Европе, мањине у Босни и Херцеговини суочене су са маргинализацијом и због специфичног политичког контекста и гдје односе у структурама власти углавном обликују доминантне етничке групе. У 2023. години регистровано је 14 предмета из области права националних, вјерских и других мањина и издате су двије препоруке. У 2022. години регистровано је 12 предмета у овом Одјелу и упућене су двије препоруке, од којих је једна испоштована, а на другу до дана израде овог извјештаја није достављен одговор.

10.5.1. Положај припадника ромске националне мањине

Омбудсмени указују да је Босна и Херцеговина прихватањем међународних стандарда људских права, који утврђују обавезу државе да осигура заштиту права Ромима уз пуно уважавање принципа недискриминације, као и усклађивањем националног законодавства, у значајној мјери успоставила оквир унутар којег се требају развијати институционални механизми и процедуре које ће осигурати стварни приступ прихваћеним правима. У протеклих неколико година направљен је значајан помак у институционалном и законодавном смислу у свим областима, кад су у питању проблеми ромске популације у Босни и Херцеговини.

Као позитиван помак Омбудсмени истичу усвајање Акционог плана за друштвену инклузију Рома и Ромкиња у Босни и Херцеговини 2021-2025., који предвиђа рад на прикупљању података о ситуацијама дискриминације и антициганизма, израду посебних извјештаја и/или дијела Годишњег извјештаја о дискриминацији Рома, као и организовање едукација и других активности за промоцију права Рома у сврху сузбијања дискриминације и апартидије. На регионалном нивоу, Омбудсмени желе подсетити на Декларацију партнера са Западног Балкана о интеграцији Рома у процесу придруживања ЕУ (Познанска декларација 2019) која предвиђа јачање институционалних капацитета за заштиту Рома од дискриминације. Узимајући у обзир постојећи правни оквир, Омбудсмени указују да је потребно интензивирати напоре у интеграцији Рома у основне токове друштва, што обухвата препознавање и адресирање антициганизма као посебног облика расне дискриминације кроз релевантне политике, комуникацијске алате и институције, као и кроз превентивно дјеловање и адекватно реаговање на дискриминацију Рома.

⁴⁶⁸ Члан 12. - У градовима, општинама и мјесним заједницама (или насељеним мјестима), у којима припадници националне мањине чине апсолутну или релативну већину становништва, органи власти осигураће употребу језика мањине између тих припадника и органа власти: да натписи институција буду исписани на језику мањине, те да локални називи, имена улица и других топографских ознака намијењених јавности буду исписани и истакнути и на језику мањине која то захтијева.

⁴⁶⁹ Члан 18.

⁴⁷⁰ Члан 19. и 20.

Као један од позитивних примјера сарадње са властима можемо указати и на жалбу Европског центра за права Рома на рад Федералног министарства образовања и науке⁴⁷¹ односно на спорне наводе у једном од уџбеника за трећи разред основне школе.⁴⁷² Непосредно након пријема дописа Министарство је потпуно прихватио све сугестије, а издавач је исто тако уклонио све спорне дијелове и прихватио све сугестије подносиоца жалбе. Подносилац жалбе исказао је задовољство таквим степеном сарадње и наведени предмет је затворен.

Нажалост, и даље су бројни проблеми са којима се и данас суочавају: недостатак личних докумената, низак степен образовања и укључености у образовни систем, сиромаштво и лоши економско-социјални услови живљења. Омбудсмени указују да надлежне институције морају дјеловати у циљу осигуравања идентификационих докумената свим особама ромске националне мањине што им је предуслов за остваривање било којег другог права. Неопходно је активно и системски дјеловати у циљу побољшања положаја Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања, здравствене заштите, образовања и свих облика укључености у друштвене, социјалне, културне и политичке токове живота. Потребно је у свим сферама јавног мњења промовисати темељне вриједности прихватања различитости, толеранције, али и емпатије у односу на оне који нису истих припадности, статуса, поријекла.

Ромска удружења се обраћају Институцији омбудсмена жалбама које указују на стварни положај ромске националне мањине и правац у којем органи власти морају интензивно дјеловати. Стога је изузетно важно оснаживати ова удружења, као и њову сарадњу са органима власти.

Такође је потребно додатно појачати напоре како би се испоштовале препоруке међународних органа упућене Босни и Херцеговини као и препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине из Специјалног извјештаја о положају Рома у Босни и Херцеговини.⁴⁷³

Током 2023. године запримљено је 14 жалби које се односе на повреде права везаних за положај припадника ромске националне мањине. Жалбе се односе на повреде права на стамбено збрињавање, права на текућу воду, чист животну средину, и адекватан смјештај,⁴⁷⁴ инфраструктурне слабости стамбених објеката гдје живе особе у стању

⁴⁷¹ Ж-СА-03-522/23.

⁴⁷² Наводи жалбе односе се на лекцију у којој се обрађују вјерски празници, у којој се наводе муслимански, католички, православни и јеврејски вјерски празници, у којој су уврштени и празници Ђурђевдан и Алиђун/Илиндан и представљени као ромски вјерски празници. Подносиоци жалбе лекцију која обрађује вјерске празнике сматрају добром и похвалном, али уврштавање ромских празника на такав начин сматрају спорним из више разлога. Као први разлог наводе да ромска религија не постоји, Роми у БиХ, као у цијелој Европи су муслимани, католици и православци. Нејасно је због чега се наведени празници представљају као вјерски, а нису ни својствени свим Ромима. Даље, пажњу им привлачи дио „купају се у води са цвијећем“, за који је дискутабилно било какво утемељење осим популарне културе попут филма „Дом за вјешање“. Сматрају да би дјеца кроз овакав приказ Рома могли стећи дојам да се ради о „лаганима који се у прољеће купају у води“. Истичу и да Алиђун односно Илиндан (2. август) који се спомиње у лекцији за Роме је много значајнији као Порајмос или Самударипен, као дан сјећања на жртве геноцида над Ромима. Подносиоци жалбе предлажу да се ова лекција коригује уз консултације са историчарима и стручњацима из ромске културе да се не би у овом облику представила у литератури и у наредној школској години.

⁴⁷³ Специјални извјештај о положају Рома у БиХ, <https://www.ombudsmen.gov.ba/>.

⁴⁷⁴ Ж-СА-03-238/23, Ж-СА-03-239/23.

социјалне потребе међу којима и припадници ромске националне мањине,⁴⁷⁵ повреда права на лична документа због административних препрека.⁴⁷⁶

Одређен број предмета је отворен по службеној дужности (*ex officio*)⁴⁷⁷, као што су предмети који су се односили на проблеме с којима се суочава породица из Стоца, вишечланој породици која је депортована из Савезне Републике Њемачке након смрти супруга и оца дјете. У току комуникације са локалним активистом и координатором⁴⁷⁸, као и са надлежним службама, прикупљене су информације о поступању власти. Овај конкретан случај је показао важност јаког цивилног локалног друштва да покрене и предузме кораке ка рјешавању статусних и других питања као и спремности да локалне власти односно јединице локалне самоуправе подрже исте. У релативно кратком року низ проблема с којима се суочавала наведена породица је успјешно ријешен, а локална администрација је предузела цијели низ проактивних мјера. Локални активисти су ипак указали да данас већи дио ромске популације треба помоћ при покретању било којег административног поступка и да је њима много теже него обичним грађанима пронаћи рјешења за одређена питања која су и просјечном грађанину тешка.

Највећи дио жалби за примљен је од стране Европског центра за права Рома (European Roma Rights Center) из Брисела, Краљевина Белгија односно њихове регионалне канцеларије из Скопља, Република Сјеверна Македонија. У већем броју жалби указали су на низ питања од стереотипизације Рома у удбеницима, спорних изјава, образовања, те инфраструктуре. У већем броју предмета Институција омбудсмена још увијек поступа, док је у неким издала препоруке. Примјера ради, у препоруци⁴⁷⁹ Институција омбудсмена препоручила је надлежном органу да предузме мјере у вези питања снабдјевања водом насеља Прутаче у Брчком. Препорука до дана сачињавања извјештаја није реализована.

10.5.2. Мањински језици

Европска повеља о регионалним или мањинским језицима, која је ступила на снагу у Босни и Херцеговини 2011. године, примјењује се за 15 језика. Оквирни закон о основном и средњем образовању у БиХ⁴⁸⁰ утврђује да „језик и култура сваке значајније мањине која живи у БиХ поштоваће се и уклапати у школу у највећој мјери у којој је то изводљиво, у складу с Оквирном конвенцијом о заштити права националних мањина.“⁴⁸¹ Мањински језици су у великој мјери одсутни у јавним медијима, образовању, административним поступцима. Омбудсмени истичу да се учењем мањинских језика подиже свијест о њиховом постојању унутар земље прихватањем модела суживота, у којем језичка разноликост помаже у борби против свих врста предрасуда и сваког вида дискриминације са једне стране, док са друге стране наглашава њихову вриједност и богатство. Школе имају кључну улогу у промовисању и учењу мањинских језика. Омбудсмени указују на примјер добре

⁴⁷⁵ Ж-СА-03-184/23.

⁴⁷⁶ Ж-БР-03-344/23.

⁴⁷⁷ Ж-СА-03-355/23 и Ж-СА-03-356/23.

⁴⁷⁸ Демиром Махмутџехајићем из Стоца.

⁴⁷⁹ Препорука број П-252/23 у предмету Ж-СА-03-436/23.

⁴⁸⁰ „Службеном гласнику БиХ“, број:18/03 01.07.2003. године те ступио на снагу даном објаве.

⁴⁸¹ Члан 8.

праксе, наине, ромски језик са елементима националне културе уведен је у основне школе на подручју Тузланског кантона. У сарадњи Министарства образовања и науке Тузланског кантона и ромских невладиних организација израђен је приједлог Наставног плана и програма за предмет Ромски језик са елементима националне културе који ће се користити у основним школама на подручју ТК.⁴⁸²

10.6. Активности промоције антидискриминацијске заштите

Невезано за број жалби, Институција омбудсмена за људска права је у складу са унапређеним законским оквиром интензивно предузимала активности промоције антидискриминацијске заштите, које се огледају у информисању јавности, подизању свијести, провођењу кампања и другим облицима превенције дискриминације.⁴⁸³

Тако су само у 2023. години, поред рада на предметима, представници Одјељења за елиминацију свих облика дискриминације учествовали у:

- Изради поднесака према органима Уједињених нација, Савјета Европе, Европске уније и других међународних организација;
 - поднесак Комитету за елиминацију дискриминације жена CEDAW *interim follow-up*;
 - поднесак Генералном секретару Уједињених нација поводом Резолуције о расизму и нетолеранцији Генералне скупштине Уједињених нација - *General Assembly resolution; A/77/205*;
 - поднесак Комисији за борбу против расизма и нетолеранције (ECRI) поводом израде извјештаја о Босни и Херцеговини;
 - поднесак Европској мрежи органа за равноправност (EQUINET) у оквиру Радне групе за стандарде.
- Изради и провођењу акционих планова у оквиру државних стратегија за заштиту права угрожених категорија:
 - Акциони план за унапређење људских права и основних слобода LGBT особа у Босни и Херцеговини (2021 – 2024);
 - Акциони план поступања по документу Мисије стручне процјене (TAIEX) на основу појединачних предмета у области независних надзорних или регулаторних органа;
 - Акциони план за примјену Закона о слободи приступа информацијама.
- Пројектима међународних и регионалних организација:
 - Пројекат EU4HR - Унапређење базе података у циљу прикупљања статистичких података о предметима дискриминације;
 - Центар за европске сигурносне студије - Пројекат демократског надзора над службама безбједности;
 - Пројекат HERJustice - Округли сто посвећен оснаживању жена и дјевојчица за инклузивно управљање и права.
- Изради специјалних извјештаја као посебног, законом предвиђеног, мандата дјеловања Институције омбудсмена за људска права БиХ:

⁴⁸² <https://www.newipe.net/2023/10/05/zvanično-uvaden-romski-jezik-u-osnovne-skole-tuzlanskog-kantona/>.

⁴⁸³ Члан 7, став (2), тачка л).

- Специјални извјештај о реализацији препорука Омбудсмена за људска права БиХ;
 - Пратећи извјештаја о стању у установама у којима су смјештена лица са интелектуалним и менталним потешкоћама;
 - Пратећи извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини;
 - Стратегија Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине 2023-2028.
- Активностима промоције људских права:
- Конференција у оквиру Радне групе ENNHRI/ODIHR за вјештачку интелигенцију (AI), Љубљана, Словенија;
 - Радионица Канцеларије резидентне координаторице Уједињених нација у БиХ посвећена прикупљању статистичких података о дискриминацији рањивих група (*Human Rights-Based Approach to Data To Leave No-one Behind*);
 - Конференција локалних омбудсмена и научни скуп, Правни факултет, Крагујевац;
 - Научна конференција посвећена актуелним питањима тумачења и примјене права, Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву;
 - Округли сто са бранитељицама људских права, у организацији UN WOMEN и Канцеларије УН високог комесара за људска права уз подршку Амбасаде Аустрије у Босни и Херцеговини;
 - Обука посвећена обрнутом терету доказивања у предметима дискриминације у организацији Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини;
 - Тренинг посвећен међународним стандардима о слободи изражавања и приступу информацијама;
 - Саопштења за јавност, достављање информација медијима, гостовања у емисијама (КЗ, АТВ).

XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА

Да би одређено друштво окарактерисали као демократско и посвећено владавини права оно мора да гарантује и штити слободу мишљења и изражавања, и да у том контексту осигура медијске слободе. У том контексту, медији обављају важну друштвену улогу јер указују на и истражују злоупотребе органа власти, кршења права и слобода појединаца, неетично поступање или злоупотребу овлашћења. Кроз свој рад новинари упознају јавност, те омогућују грађанима да утичу на креирање и провођење јавних политика. Они актуелизују питања и проблеме с којима се суочава једно друштво, доприносе отварању дебате, те стварају могућности да све заинтересоване стране изразе свој став и тако упознају јавност доприносећи нивоу демократичности у једном друштву, изградњи друштва које толерише и прихвата друге ставове и увјерења, те тежи ка пуној равноправности свих појединаца и група. Новинари не могу обављати наведене задатке и професионалне обавезе уколико нису заштићени од напада, притисака и пријетњи у једном друштву.

На сличан начин и националне институције за људска права указују на повреде права и слобода у једној земљи, обавјештавајући надлежне органе и упознавајући јавност у циљу јачања и промовисања добре управе и владавине права. У том смислу сарадња са медијима, односно новинарима је значајна за укупан рад националних институција за људска права⁴⁸⁴. Исто тако, националне институције за људска права кроз свој рад пружају помоћ новинарима у њиховом раду, почевши од провођења закона о слободном приступу информацијама до заштите права новинара. Наравно, то не ослобађа новинаре потребе да провјеравају информације, и да у складу са професионалним обавезама особама на које се те информације односе омогуће да се изјасне и пруже своје одговоре⁴⁸⁵.

Омбудсмен остаје чврсто при ставу да су медији значајан партнер у промоцији људских права и креирању свијести о потреби превенције њиховог кршења, те изражава спремност на даље јачање међусобне сарадње. Јавност је двоструко важна када је ријеч о раду Омбудсмена: прво, његов рад је јаван и друго, јавност је драгоцјени савезник Омбудсмена у остваривању његове функције заштитника људских права. Коначно, ако медији не препознају значај Институције омбудсмена за људска права, поставља се питање да ли активности ове Институције представљају теме од јавног интереса.

11.1. Значај медија за јавност

Медији су по природи савезници институције за заштиту људских права, али с обзиром на проблеме са којима се суочавају сами медији утичу на начин извјештавања, што често зависи од уређивачке политике медијске куће у питању. Пишући о активностима Омбудсмена, медији по правилу чине његов рад транспарентним, ефикасним и јачају његов ауторитет. С друге стране, пишући о збивањима у друштву, медији достављају Омбудсмену

⁴⁸⁴ Примјера ради Институција омбудсмена управо на основу информација из медија региструје највећи број *ex officio* предмета у току сваке године.

⁴⁸⁵ Пресуда Европског суда за људска права у предмету *Ион Царстеа против Румуније*, од 28.10.2014. године, апликација број 20531/06, параграф 35.

БиХ информације о кршењу људских права, на основу којих Омбудсмен по сопственој иницијативи покреће истраге.

У раду Омбудсмена медији, дакле, имају високу и значајну улогу – могу да га афирмишу, али и информишу о случајевима кршења људских права, утичу на формирање јавног мњења и мобилишу подршку. Преко медијских написа Омбудсмен долази до информација о конкретним примерима кршења људских права, као и информација и података потребних за стицање ширег увида у стање људских права. Истовремено, преко медија Омбудсмен упознаје грађане са резултатима својих истраживања и препорукама које је формулисао у циљу потпунијег остваривања и ефикасније заштите људских права.

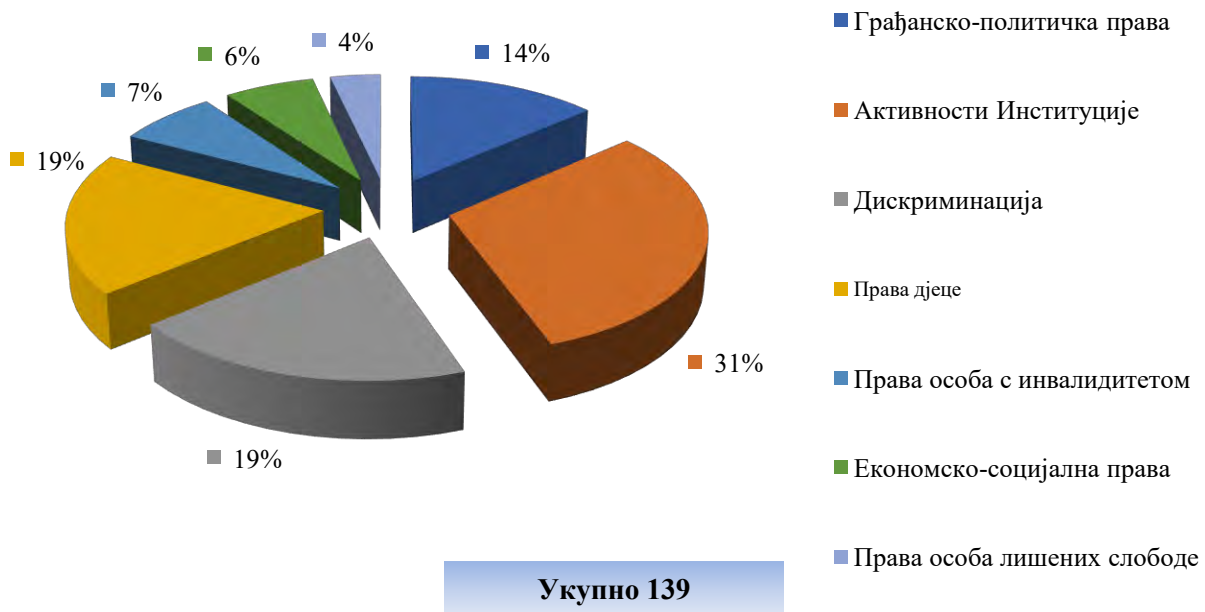
Омбудсмен располаже са неколико инструмената путем којих информише јавност о темама из области људских права. Саопштења у којим Омбудсмени исказују свој став заснован на међународним стандардима људских права и законодавству у БиХ информишу јавност о темама кршења људских права. Поред тога Омбудсмени сажетке донесених препорука редовно објављују на својој веб страници како би могли послужити као смјернице у раду надлежних органа.

Објављивање информација и организовање прес конференција поводом догађаја као што су представљање годишњих и специјалних извјештаја, конференције и округли столови, састанци са представницима цивилног друштва се користе за подстицање медија како би теме из области људских права учиниле доступним јавности.⁴⁸⁶

На локалном нивоу предузете су активности на успостављању сарадње са медијима како би се грађанима приближио рад Омбудсмена и указало на могућност обраћања овој институцији као механизму за заштиту њихових права. На овај начин реализована су, између осталог, гостовања представника Омбудсмена у Приједору, Градишци и Прњавору. Такође, медији су били присутни и приликом одржавања састанака Омбудсмена са невладиним организацијама у неколико градова Босне и Херцеговине.

Континуирана сарадња с представницима средстава јавног информисања одвијала се и кроз координацију, планирање, организацију и имплементацију активности у утврђеним временским роковима. У извјештајној години укупно је реализовано 139 наступа у медијима. Поред аудио и видео изјава (интервјуи, изјаве, гостовања у ТВ и радио емисијама и др.), одговори за медије достављани су и писменим путем. Када је ријеч о сарадњи с медијима у потпуности су испоштовани рокови који су углавном били унапријед задати и дефинисани актуелним дешавањима и природом посла самих медија.

⁴⁸⁶ Између осталог, значајну медијску пажњу привукла је конференција о људским правима у Босни и Херцеговини под називом: „Процјена стања људских права у БиХ: Изазови и очекивања“ коју су заједнички реализовали Омбудсмен и Уједињене нације у БиХ.

Графикон 3. Учешће наступа у медијима распоређено по одјелјењима

О активностима Омбудсмена су извјештавали и писали штампани и електронски медији. Најчешће коришћена новинарска форма у извјештавању су биле вијести, извештаји и интервјуи. Тако су се информације о раду Омбудсмена могле пронаћи на БХРТ-у, Федералној телевизији, РТРС-у, Н1, Новој ТВ, Ал Џазира Балкан, Радио Слободној Европи, Ослобођењу, Независним новинама, Гласу Српске, као и новинским агенцијама СРНА и ФЕНА, порталима, те бројним другим медијским кућама.

У складу са савременим трендовима, процентуално највећи удио заузимају електронски медији, док се у малом броју случајева радило о штампаним медијима.

У изјавама за медије Омбудсмени су најчешће представљали улогу и функцију Институције, конкретне предмете који се налазе у њеном раду, препоруке, као и остале индикаторе којима се оцјењује опште стање људских права у Босни и Херцеговини.

Поред тема из опште надлежности Институције, које заузимају доминантан удио у укупном броју медијских наступа представника Институције, интерес медија примарно је био фокусиран на три области, и то дискриминацију, дјечија права, те грађанска и политичка права.

У области дискриминације, било је ријечи о положају LGBT популације, говору мржње, те дискриминацији по различитим основама, укључујући полну, старосну и друге видове дискриминације.

У домену дјечијих права, Омбудсмени су за медије говорили о образовању, вршњачком насиљу, малољетничким браковима, алиментацији, улози центара за социјални рад у заштити права дјете, те бројним другим темама.

У изјавама на тему остваривања грађанских и политичких права, Омбудсмени су се осврнули на слободу изражавања и медијске слободе, миграције, право на приступ информацијама и др. У изјавама за медије Омбудсмени или други представници Институције су говорили и о другим областима људских права и основних слобода, укључујући теме из области економских, социјалних и културних права, права особа са инвалидитетом, права особа лишених слободе и друго.

Грађани, а тако и медији, информације о активностима Омбудсмена могли су пронаћи и на интернет-страници ове Институције. Током 2023. године на овај начин је објављено више од 474 различитих садржаја. У том периоду веб-страница је посјећена 48.060 пута, приликом чега је прегледано више од 133.990 страница са садржајима који су објављени. Највише посјета је забиљежено из Босне и Херцеговине, САД-а, Хрватске, Србије, Њемачке, Холандије и Аустрије, а веб-страница посљедњих година биљежи и значајан број посјета и из Кине.

ХИ САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ

12.1. Сарадња с организацијама и институцијама у Босни и Херцеговини

Институције власти у Босни и Херцеговини дужне су осигурати грађанкама и грађанима примјену и заштиту људских права и основних слобода. Пропуштање извршавања ове уставне одредбе чини их одговорним за кршење људских права. Опредјељење Босне и Херцеговине за европски пут захтијева јачање улоге Институције омбудсмена, демократских институција и изградњи стандарда добре управе. У складу с тим, институције власти би им требале пружити пуну подршку, посебно у области прихватања и поступања надлежних органа по препорукама (први мандат Институције – заштита људских права) и другим механизмима заштите те јачањем сарадње. Додатни значај представља чињеница да је Институција канал комуникације између грађана и власти и од квалитета сарадње са институцијама власти зависи рјешавање конкретних предмета. Други важан дио мандата Институције представља спречавање кршења људских права, прије свега промоција стандарда људских права које је држава чланица ратификовала те тиме преузела обавезу њихове примјене која подразумијева усвајање законодавних, административних и других мјера.

Омбудсмени БиХ су у 2023. години дјеловали у правцу јачања сарадње са институцијама у БиХ. Тако је сарадња са законодавним органима била узајамна, на начин да су Омбудсмени, у складу са одредбама Закона, поднијели свој годишњи и специјалне извјештаје о стању те упутили неколико законодавних иницијатива у случајевима када су регистроване жалбе указивале да је узрок кршења људских права садржан у самом закону. Истовремено законодавни органи, посебно комисије за људска права и представке грађана, су Омбудсменима БиХ просљеђивали жалбе или достављали упите за питања из области људских права.

Учешће на одређеним скуповима и догађајима везаним за људска права, организованим, како од стране Омбудсмена тако и од законодавних органа и других субјеката су коришћене за конструктивне консултације око одређених питања из области људских права.

У току 2023. године, Омбудсмени БиХ су представили Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације БиХ, Народној скупштини Републике Српске, те Скупштини Брчко дистрикта на њихову иницијативу: Годишњи извјештај о резултатима активности Институције; Специјални извјештај о збрињавању дјеце без родитељског старања с посебним фокусом на стање у установама; учествовали у раду комисија Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине везано за успостављање независног превентивног механизма, утврђивања буџета Институције за 2024. годину и доношења новог Закона о слободи приступа информацијама у институцијама Босне и Херцеговине и комисија Парламента Федерације Босне и Херцеговине везано за здравство и питања законодавног уређења родно заснованог насиља у Федерацији Босне и Херцеговине. Омбудсмени БиХ су доставили и одговоре на посланичка питања.

Поред сарадње са законодавним органима Омбудсмени БиХ су интензивирали сарадњу са извршном влашћу. Одржани су састанци са: министром правде Босне и Херцеговине, те министром правде Федерације БиХ на тему анализа и унапређење Закона о заштити од насиља у породици и досљедна примјена закона; министром унутрашњих послова Кантона Сарајево везано за нацрт закона о јавном реду и миру; министром унутрашњих послова Федерације БиХ; замјеником министра финансија и трезора БиХ; премијером Кантона Сарајево; министрицом за одгој и образовање Кантона Сарајево; министром за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске; министром рада и социјалне политике Федерације БиХ; министром здравља Федерације БиХ и министром правде Републике Српске. На састанцима и сједницама констатује се тренутно стање, анализирају досадашња постигнућа, планирају будући кораци, размјењују мишљења и сл.

Омбудсмени БиХ су одржали састанке са представницима свих значајних органа и институција у вези проблематике смјештања особа са душевним сметњама у ЈУ Завод за збрињавање ментално инвалидних особа Баковићи. Циљеви састанака су били размјена досадашњих пракси када је ријеч о смјештају особа са душевним сметњама и прилика за конструктивну дискусију надлежних у овој области и тематици. Омбудсмени БиХ су обавили посјете и ЈУ Дом за особе с инвалидитетом Приједор, ЈЗУ Специјална болница за хроничну психијатрију Модрича, Прихватни центар „Дује“ Добој Исток, ЈЗУ Психијатријска болница Соколац, Дом за социјално и здравствено збрињавање особа са инвалидитетом и других Столац, ЈУ Завод за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић, ЈУ Завод за специјално образовање и одгој дјеце „Мједеница“, Дом за социјално и здравствено збрињавање лица са инвалидитетом и других лица Нахорево, ЈУ Дом за особе с инвалидитетом Вишеград и ЈУ Завод збрињавање ментално инвалидних особа Дрин.

Интензивирана је сарадња са локалним заједницама те су одржани састанци са градоначелницима и начелницима градова и општина широм Босне и Херцеговине, руководиоцима институција и организација, савезима итд.

Посебно је интензивирана сарадња радника Институције са органима који су означени као одговорне стране. Ова пракса се показала као веома добра јер се кроз директни контакт ријеше нејасноће које могу имати утицај на отклањање повреда права грађана, а истовремено се врши институционално умрежавање. На овај начин се скраћује и сам поступак.

12.2. Активности на промоцији људских права

Најзначајније активности на промоцији људских права су свакако едукативни садржаји, конференције, тематски састанци, радионице, медијска обраћања и сл. За остваривање ове активности кључна је сарадња са академском заједницом, заштитницима људских права, медијима и другим субјектима који се баве људским правима.

Омбудсмени БиХ су потписивањем Споразума о сарадњи са Универзитетом у Мостару заокружили нормативни процес успостављања сарадње са свим јавним универзитетима у Босни и Херцеговини. Раније су потписани споразуми са Универзитетом „Џемал Биједић“ у Мостару, Универзитетом у Сарајеву и Универзитетом у Бањој Луци. Сврха ових споразума је успостављање међусобне сарадње у свим областима образовне и истраживачке дјелатности и промоција развоја највишег нивоа квалитета наставе и праксе у високом образовању. Током сваке године Омбудсмени БиХ обаве посјете високошколским установама. Тако је у 2023. години обављена посјета Универзитету „Џемал Биједић“ у Мостару; Универзитету у Мостару и одржано је неколико гостујућих предавања у циљу едукације студената из области заштите и промоције људских права те улоге и надлежности Институције. Ове активности укључују гостујућа предавања на: Правном факултету Универзитета у Сарајеву; Филозофском факултету Универзитета у Мостару; Правном факултету Универзитета у Бањој Луци; Правном факултету у Источном Сарајеву. Омбудсмени БиХ су учествовали у жирију студентских дебата и симулираним такмичењима у Сарајеву и Мостару, примали у посјету студентске делегације, као и студенте у циљу обављања студентске праксе. Институција учествује у свим активностима које се организују у циљу ширења информација и знања о људским правима, како у оквиру формалног образовања на свим нивоима, тако и у неформалним облицима образовања, препознајући значај цјеложивотног учења, те у свим другим активностима које организују образовне установе, стручна удружења и организације, те други субјекти активно укључени у заштиту људских права и слобода.

Сарадња са судским и правосудним органима је настављена и у 2023. години. С обзиром на мандат Институције, теме су биле везане за елиминисање узрока који доводе до обраћања грађана Омбудсменима са жалбама на поступање правосудних институција, али и питања која се тичу одређених системских проблема (нпр. питање родно заснованог насиља). Тако су одржани састанци са представницима Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине; учешће на обуци за судије и тужиоце на тему *„Обрнути терет доказивања у предметима дискриминације: теоријска и практична питања“*; учешће на Правосудном форуму у заједничкој организацији Уставног суда Босне и Херцеговине, Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине и AIRE центра на тему *„Независност и непристрасност правосуђа“* као и на скупу у организацији заједничког координационог органа удружења судија и тужилаца у Босни и Херцеговини на тему *„Дијалог струковних удружења у правосуђу са носиоцима законодавне и извршне власти у Босни и Херцеговини: Европске интеграције и реформа правосуђа у Босни и Херцеговини – стање и перспективе“*. Одржан је састанак и са главном тужитељицом Кантона Сарајево и главним тужиоцем Тужилаштва Херцеговачко-неретванског кантона и разговарано о питањима из надлежности и области функционисања обје институције. Омбудсмени су активно учествовали и на конференцији о слободи медија и цивилном друштву на тему слободе медија и клевете, цивилног друштва и најаве закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација.

12.3. Придруживање ЕУ

Напредак у процесу придруживања Босне и Херцеговине, али и других држава из региона Европској унији, подстакао је и дискусију унутар Европске мреже институција за заштиту људских права (ENNHRI) о улози националних институција. Досадашња пракса показала је да су ове институције углавном укључене да учествују у различитим подборима и другим органима успостављеним за процес придруживања. Омбудсмени БиХ су присуствовали и седмом састанку⁴⁸⁷ Пододбора за правду, слободу и сигурност, у организацији Дирекције за европске интеграције, а остварена је сарадња и Координатором за реформу јавне управе у Босни и Херцеговини.

12.4. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци УН комитетима

У 2023. години се наставља успјешна сарадња на међународном плану, али и са међународним организацијама које раде и дјелују у Босни и Херцеговини. Фокус је и даље на јачању људских права у било којем концепту, као друштвеном приоритету демократског друштва. Та се сарадња огледа кроз партиципацију у активизмима, едукацијама и промоцијама везаних за насиље над женама, жртвама тортуре, положају Рома у друштву, примјени Архуске конвенције, политичком учешћу младих који припадају националним мањинама у државама чланицама Савјета Европе, питањима заштите животне средине, климатским промјенама, стању у установама социјалне заштите, закону о слободи приступа информацијама, статусу миграната и миграцијама у Босни и Херцеговини, ситуацији у вези са браниоцима људских права, стању у затворским и притворским јединицама, борби против корупције, заштити личних података, права (не)вакцинисаних, слободи окупљања, пензијском и инвалидском осигурању, родно заснованом насиљу, говору мржње и свим осталим облицима дискриминације и многим другим.

Посебно значајна сарадња је остварена у одређеним активностима са Канцеларијом Савјета Европе у Босни и Херцеговини, Мисијом ОЕБС-а у Босни и Херцеговини, Канцеларијом резидентног координатора УН-а у Босни и Херцеговини (UNDP, UNICEF, UNFP, UNHCR, IOM, UN WOMEN) као и другим међународним организацијама које дјелују у Босни и Херцеговини и баве се заштитом људских права.

Сарадња са Савјетом Европе се првенствено одвија у оквиру треће фазе Horizontal Facility III, на пројекту насловљеном: *„Ка једнакој, инклузивној и толерантној Босни и Херцеговини“*, али и на другом пројекту на тему: *„Даље унапређење третмана особа лишених слободe и особа којима је изречена казна или санкција у БиХ, у складу са европским стандардима“*. Канцеларија Савјета Европе у Босни и Херцеговини је пружила финансијску подршку Институцији омогућивши јој учешће на Седмој регионалној конференцији институција за равноправност југоисточне Европе и регионалном састанку за представнике органа за равноправност, из регије Западног Балкана и Источног партнерства.

⁴⁸⁷ 6.12.2023. године.

Са Канцеларијом резидентног координатора УН-а у Босни и Херцеговини активности су се одвијале уз подршку Високог комесаријата за људска права. Неколико пута у току 2023. године Омбудсмени БиХ су одржали састанке са резидентном координаторицом, и/или њеним тимом, и разговарали о сарадњи. Некад су то само консултативни састанци, планирање Институционалног учешћа на тематској конференцији (Иницијатива Људска права 75: „Унапређење заштите људских права, учешћа и инклузије у Босни и Херцеговини“ у Сарајеву дана 5.12.2023. године) или питање „извјештавања у сјени“ (извјештаји Комитетима Уједињених нација које Институција у свом капацитету редовно подноси), планирање заједничких обука, тренинга (UPR тренинг), формирање групних тимова ради рјешавања неког системског проблема или обилазака и сл. Институција је учествовала и на радионици „Пристап подацима заснован на људским правима“, на Јахорини и у организацији Уједињених нација у Босни и Херцеговини. У оквиру радионице одржана је и сесија на тему „Презентација и расправа о стању људских права у БиХ с фокусом на групе становништва које су потенцијално запуштене и/или у опасности од дискриминације, а ослањајући се на опажања међународних органа за људска права“.

Уједињене нације у БиХ и Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине одржали су 21.6. 2023. години у Сарајеву у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине заједничку конференцију на тему: „Процјена стања људских права у Босни и Херцеговини: Изазови и очекивања“. Овај догађај организован је у контексту 75. годишњице Универзалне декларације о људским правима и 30. годишњице Паришких принципа, којима се националне институције за промоцију и заштиту људских права широм свијета руководе у свом раду. У контексту ових годишњица и Иницијативе „Људска права 75 Високог комесара Уједињених нација за људска права“⁴⁸⁸ конференција је била прилика за сагледавање стања људских права у Босни и Херцеговини, на основу препорука различитих механизма Уједињених нација за људска права, укључујући Универзални периодични преглед. Догађај је био повод и за конкретне препоруке, укључујући и обећања која би власти и други актери дали да реafirмишу посвећеност промоцији и заштити људских права. Обећања су представљена на догађају високог значаја у организацији Канцеларије високог комесара Уједињених нација за људска права у Женеви у децембру 2023. године. Теме на конференцији: рјешавање неједнакости и дискриминације по свим основама, промоција и заштита економских, социјалних и културних права, промоција и заштита простора за дјеловање цивилног друштва, промоција истине, правде, репарација и гаранција непонављања злочина. Конференција је окупила укупно 109 стручњака и практичара у области људских права, правника, судија, представника извршне и законодавне власти, организација цивилног друштва, међународних организација, представника академске и дипломатске заједнице.

Бројне су Институционалне активности, реализоване, поред Канцеларије резидентне координаторице у Босни и Херцеговини, и са осталим међународним актерима у Босни и Херцеговини (Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини и многе друге). ОЕБС мисија у БиХ је Институцију подржала кроз подршку организовања канцеларијских дана, али и учешће представника Институције у активностима изван канцеларије Институције. Омбудсмени су се сусрели са амбасадором Мисије ОЕБС-а. Представници Институције били су и

⁴⁸⁸ <https://www.ohchr.org/en/human-rights75>.

полазници обуке на тему: „*Интегрисање питања сексуалног и родно заснованог насиља у надзору лишавања слободе*“ у организацији ОЕБС ОДИHR из Варшаве и Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини, организованог с циљем јачања капацитета механизма надзора у интегрисању сексуално и родно заснованог насиља у активности надзора над вршењем притвора.

Поред међународних организација људских права Институција је у 2023. години сарађивала и на билатералној основи са амбасадама Сједињених Америчких Држава, Велике Британије, Краљевине Холандије, Републике Аустрије, Краљевине Шведске, Краљевине Норвешке, Швајцарске Конфедерације и другим амбасадама акредитованим у Босни и Херцеговини.

Омбудсмени су се у 2023. години сусрели са шефом Делегације Европске уније и специјалним представником Европске уније у Босни и Херцеговини Јоханом Сатлером и шефовима мисија земаља Европске уније у Босни и Херцеговини представљајући им стање људских права на основу заprimљених жалби и статистичке податке Институције по овом питању. На позив амбасадора земаља чланица Управног одбора Савјета за имплементацију мира (SBA PIC) Омбудсменке⁴⁸⁹ су представиле стање људских права у Босни и Херцеговини. Са истом тематиком су се обратиле Омбудсменке Босне и Херцеговине Канцеларији високог представника, Одбору шефова водећих међународних организација и билатералних донатора Босне и Херцеговине.

Омбудсмени се одазивају сваком позиву на састанак са специјалним извјестиоцима и о томе редовно извјештавају на веб страници Институције. Између осталог, разговарали су са Специјалним извјестиоцем Уједињених нација за промоцију и заштиту људских права и основних слобода у борби против тероризма. Током састанка указано је на важност улоге Институције, а посебно занимање чланови делегације су показали за мишљење Омбудсмена о стању људских права у Босни и Херцеговини. Састанак је одржан и са делегацијом Савјетодавног Комитета за Оквирну конвенцију за заштиту националних мањина (ACFCNM) на тему поштовања права националних мањина у Босни и Херцеговини; са извјестиоцима Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI) Савјета Европе на тему стања људских права мањина у Босни и Херцеговини.

Институција редовно подноси независне извјештаје сљедећим УН Комитетима: CEDAW (Конвенција о уклањању свих облика дискриминације жена), CERD (Конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације), CESC (Конвенција о економским, социјалним и културним правима), CMV (Конвенција о правима радника миграната), CRC (Конвенција о правима дјетета), CRPD (Конвенција о правима особа с инвалидитетом) и UPR (Универзални периодични извјештај државе). Омбудсмени Босне и Херцеговине учествују по потреби и на сједницама УН Комитета.

Извјештаји које је Институција поднијела УН Комитетима у току 2023. године су: CEDAW, CERD и CESC. У 2024. години Институција припрема UPR извјештај за сљедећи циклус извјештавања.

⁴⁸⁹ Омбудсменке др Јасминка Цумхур и Нивес Јукић.

12.5. Обиљежавање међународних дана

Током извјештајног периода Институција је обиљежила већину међународних дана везаних за људска права, а посебна пажња је посвећена обиљежавању 75 година Универзалне декларације о људским правима и 20 година Паришких принципа. Свечане конференције одржане су у Сарајеву 21.6.2023. године и 5.12.2023. године. Институција је учествовала у 2023. години у активностима поводом обиљежавања Међународног дана дјетета, Међународног дана људских права, Међународног дана жена, Међународног дана звиждача, Међународног дана борбе против сиромаштва и социјалне искључености и др. У обиљежавању међународних дана прати се и календар достављен од стране Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

12.6. Учешће у мрежама NHRI

Институција омбудсмена остварује успјешну сарадњу са мрежама националних институција за заштиту људских права и чланица је различитих мрежа (GANHRI - мреже, ENNHRI мреже, Европске мреже Омбудсмена за дјецу Европе, Међународног института Омбудсмена, Европског института омбудсмена итд). Омбудсмени БиХ или представници Институције омбудсмена присуствују конференцијама и годишњим састанцима различитих мрежа, што је значајно за промоцију људских права и заговарање примјене међународних стандарда у БиХ. Националне институције за заштиту људских права, путем секретаријата заједничких мрежа, траже савјете од чланова мреже како поступити у одређеној ситуацији, како су колеге ријешиле неко правно питање или тумачили законодавство и у тим случајевима Институција извјештава о нашим законима и добрим праксама.

Институција има остварену сарадњу са свим међународним и регионалним националним институцијама, органима за једнакост, омбудсменима за дјецу, омбудсменима за заштиту права инвалидних особа, повјереницима за информисање и осталим. Са регионалним и међународним институцијама за људска права, Омбудсмени БиХ размјењују извјештаје и публикације, разматрају актуелне предмете и теме из области људских права. Тако су одржани састанци са Омбудсменком Републике Хрватске на тему очувања здраве животне средине, конкретно проблематике у вези одлагања радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива на Трговској гори, са Заштитником грађана Републике Србије разматрајући питања из надлежности обје институције и договарањем начина будуће сарадње, у организацији Националног превентивног механизма Уједињеног Краљевства размијењене су информације на тему бриге о женама које су у опасности од самоповређивања у затвору, у организацији Координационог тела за родну равноправност Републике Србије на Седмој регионалној конференцији институција за равноправност југоисточне Европе разговарано је о изазовима ејцизма у 21. вијеку. Такође, Омбудсмени БиХ су учествовали на Међународној конференцији омбудсмена у организацији председника Националне координације италијанских омбудсмена и омбудсмена регије Лацио на тему: „Улога омбудсмена у свијету: између реалности и могућности“. Нарочито је важна сарадња која се остварује са институцијама за заштиту људских права у региону, сходно томе да у одређеним случајевима постоји потреба за међународном правном помоћи у области заштите људских права. Институције се често посјећују или одазивају на састанке

регионалних мрежа (Мрежа за заштиту животне средине; Мрежа повјереника за информисање „Иницијатива“). Разлози су обично консултације у вези уочених системских проблема, регистрованих жалби, договори око размјене особља ради едукације, тренинга и друго.

12.7. Сарадња са цивилним друштвом

Чланом 36а. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, прописано је да Институција омбудсмена, с циљем заштите и промоције људских права и слобода, одржава редовне и тематске консултације с организацијама цивилног друштва, међународним организацијама, те независним стручним особама као и органима академске заједнице. Ова одредба је усвојена ступањем на правну снагу Закона о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине дана 15.9.2023. године. Једна је од препорука GANHRI Поткомитета за реакредитацију из 2017. године, којом је тражена формализација односа између Институције омбудсмена Босне и Херцеговине и организација цивилног друштва у Босни и Херцеговини. Потребно је напоменути да је Институција имала успостављену праксу сарадње са цивилним друштвом те донесене подзаконске акте, укључујући Платформу сарадње са невладиним организацијама, али је став Поткомитета да ова пракса мора бити прописана и законом.

Значај консултативних састанака са цивилним друштвом је вишеструк. На овај начин Омбудсмени добијају информацију о стању људских права у заједници, али и смјернице у којем правцу би та питања требало рјешавати. Састанцима се успоставља и структура за сталну сарадњу и одржавање контаката са локалним заједницама. У 2023. години, одржана су три консултативна састанка у Сарајеву (дана 13.4.2023. године учествовале су укупно 24 организације), Мостару (дана 5.5.2023. године учествовало укупно 14 организација) и Бањој Луци (дана 18.5.2023. године учествовало укупно 14 организација) на која су позвана сва удружења која активно дјелују у тим заједницама. Теме састанака је била улога и позиција Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и организација цивилног друштва у Босни и Херцеговини, могући и одрживи концепти пружања узајамне подршке као и позитивни аспекти сарадње у смислу заштите и заговарачког приступа.

Други облик сарадње са организацијама цивилног друштва и невладиним сектором се остварује на начин да, у зависности од тематике, актери усаглашавају даљу динамику и облик сарадње те се иде у реализацију конкретних активности. Понекад су то обиласци центара за социјални рад, клиника, удружења, завода, хуманитарних и јавних организација итд. Након теренског рада, а у зависности од договореног, иде се у даљу реализацију (заговарање, промоција вриједности, заштита права итд.).

Представници Институције учествовали су на четвртој Паради поноса, залажући се за одрживост постигнутог напретка у остваривању и заштити права LGBTQ особа у Босни и Херцеговини. Претходно одржан састанак са чланицама Организационог одбора БХ Поворке поноса био је повод за разговор о помацима у остваривању и заштити права LGBTQ особа у Босни и Херцеговини.

Сарадња са удружењима грађана се одвија на више начина, у зависности од проблематике и/или активности која се планира реализовати. Ова сарадња укључује учешће на округлим столовима, конференцијама, едукацији, тренинзима, а некад је то везано за конкретно питање из области људских права. Омбудсмени често и сами организују састанке са представницима невладиних организација како би се расправљало о актуелним проблемима са којима се организације и удружења сусрећу. Тако смо били дио обиљежавања јубилеја 45 година постојања Савеза параплегичара и обољелих од дјечије парализе Федерације Босне и Херцеговине, учествовали на конференцији *„Цивилно друштво и медији: Критички гласови под притиском“*; у организацији СОС Дјечија села Босне и Херцеговине учествовали на стручној конференцији *„Заштита сигурности дјеце и младих у установама у Федерацији Босне и Херцеговине“* као и на онлајн конференцији на тему: *„Родна равноправност у уставу – препреке и могућности“* у организацији Иницијатива „Грађанке за уставне промјене“ и у сарадњи са Агенцијом за равноправност полова Босне и Херцеговине, Кућом људских права Бања Лука и Фондацијом Хајнрих Бел; дискутовали на тему: *„Историјски ревизионизам, негирање геноцида и ратних злочина и језик мржње онлајн“* у оквиру Форума за управљање интернетом Босне и Херцеговине (БХ ИГФ); обавили разговор са представницима Савеза цивилних жртава рата; разговарали са представницима удружења „Лара“ из Бијељине, Удружене жене из Бања Луке и TRIAL International; сусрели се са директором ЈУ Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида Републике Српске; реализовали активност са директорицом Вестминстер фондације за демократију на тему: *„Говор мржње у политичком дискурсу“*; били дио конференције о слободи медија и цивилном друштву у организацији Канцеларије Европске уније у Босни и Херцеговини; узели и онлајн учешће на Округлом столу *„Изазови новинарства у БиХ – Могу ли нас ушуткати“*; у организацији Друштва новинара Босне и Херцеговине поводом обиљежавања Свјетског дана слободе медија; одржан округли сто на тему положај глувих и наглувих особа у свакодневном животу у организацији Савеза удружења глувих и наглувих Федерације Босне и Херцеговине, учествовали на панел дискусији *„Ништа о нама без нас“* у организацији Удружења породица дјеце и особа с потешкоћама у развоју *„Дајте нам шансу“*.

12.8. Преглед активности Омбудсмена

ВРСТА АКТИВНОСТИ	СУБЈЕКТ С КОЈИМ ЈЕ САСТАНАК ОДРЖАН	ДАТУМ И МЈЕСТО ОДРЖАВАЊА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ТЕМА САСТАНКА
Сарадња са организацијама и институцијама у Босни и Херцеговини	Министар правде Босне и Херцеговине	25.05.2023. године, Сарајево	Омбудсменка Нивес Јукић	Анализа и унапређење Закона о заштити од насиља у породици и досљедна примјена Закона
	Министар правде Федерације Босне и Херцеговине	20.09.2023. године Сарајево	Омбудсменке др Јасминка Џумхур, Нивес Јукић	Анализа и унапређење Закона о заштити од насиља у породици и досљедна примјена Закона
	Министар унутрашњих послова Кантона Сарајева	15.05.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Приједлог Закона о јавном реду и миру
	Министар унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине	13.09.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Стање људских права у БиХ са фокусом на питања потребе законског уређења родно заснованог насиља, насиља путем информацијско-комуникацијских технологија, укључујући дигиталне медије и питања уписа у матичне књиге грађана
	Замјеник министра финансија и трезора Босне и Херцеговине	06.09.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Усвајање Закона о измјенама и допунама Закона о Омбудсмену за људска права БиХ којим се прописује обавеза за успостављање превентивног механизма и осигурања финансијских средстава за извршавање ове законске обавезе
	Министар правде Републике Српске	10.02.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Предмети регистровани у Институцији омбудсмена и уочене појаве кроз рад Институције омбудсмена (размјена мишљења, анализа досадашњих постигнућа и тренутно стање, планирање будућих корака)
	Премијер Кантона Сарајево	24.07.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Сарадња са Институцијом омбудсмена за људска права БиХ, ниво поштовања људских права у БиХ те опште стање људских права на подручју Кантона Сарајево као и предмети који се налазе у раду Омбудсмена а тичу се жалби грађана с подручја Кантона Сарајево

	Министрица за одгој и образовање Кантона Сарајева	03.02.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Предмети регистровани у Институцији омбудсмена и уочене појаве кроз рад Институције омбудсмена (размјена мишљења, анализа досадашњих постигнућа и тренутно стање, планирање будућих корака)
	Министар за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске	09.06.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Стање људских права у области високог образовања и међусобна сарадња
	Федерални министар рада и социјалне политике	23.05.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Предмети регистровани у Институцији омбудсмена и уочене појаве кроз рад Институције омбудсмена
	Федерални министар здравља	06.09.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Предмети регистровани у Институцији омбудсмена и уочене појаве кроз рад Институције омбудсмена
	Градоначелник Грачанице	11.12.2023. године Грачаница	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Учешће на панел дискусији „Људска права и 16 дана активизма против родно заснованог насиља“
	Директор ЈУ Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање	27.06.2023. године Приједор	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Реализација препорука Омбудсмена из Специјалног извјештаја о ефикасности законских рјешења о професионалној рехабилитацији и запошљавању лица са инвалидитетом у Босни и Херцеговини, с посебним нагласком на подршку породицама лица са тешким инвалидитетом
	Директор ЈУ Завод за збрињавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић	17.08.2023. године Пазарић	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Предмет регистрован по службеној дужности
	Генерални секретар Савеза градова и општина Републике Српске	27.01.2023. године Бијељина	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Будућа заједничка сарадња
Сарадња са правосудним институцијама	Састанци са представницима Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине	13. и 14.12.2023. године Сарајево	Омбудсменке др Јасминка Џумхур, Нивес Јукић	Системско унапређење борбе против насиља у породици и насиља над женама, разматрање модалитета будуће сарадње у погледу наведене проблематике
	Састанци са представницима свих релевантних органа и институција у вези проблематике смјештања особа са душевним сметњама у Завод Баковићи	3.2.2023. године и 13.4.2023. године у Сарајеву	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Поступак смјештаја особа у установе социјалне заштите, односно поступке које покрећу одређени центри за социјални рад и рјешења која доносе одређени судови, а односе се на мјеру присилног смјештаја (конкретно у овом случају у Заводу за збрињавање ментално инвалидних особа Баковићи); разматрање модалитета будуће сарадње свих надлежних институција

	Главна кантонална тужитељица Кантона Сарајево	27.03.2023. године Сарајево	Омбудсменка Нивес Јукић	Предмети регистровани у Институцији омбудсмена и успостављање боље сарадње
	Главни кантонални тужилац Тужилаштва Херцеговачко-неретванског кантона	15.09.2023. године Мостар	Омбудсменка Нивес Јукић	О свим питањима из надлежности и подручја Омбудсмена и тужилаштва и о предметима регистрованим у Институцији омбудсмена

ВРСТА АКТИВНОСТИ	СУБЈЕКТ С КОЈИМ ЈЕ САСТАНАК ОДРЖАН	ДАТУМ И МЈЕСТО ОДРЖАВАЊА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ТЕМА САСТАНКА
Активности на промоцији људских права	Посјета Универзитету „Џемал Биједић“ Мостар	03.05.2023. године Мостар	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Посјета Универзитету у Мостару	22.03.2023. године Мостар	Омбудсменка Нивес Јукић	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Посјета Правном факултету Универзитета у Сарајеву	15.05.2023. и 04.12.2023. године Сарајево	Омбудсмени Нивес Јукић, др Невенко Врањеш	Радионица, промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Посјета Филозофском факултету Универзитета у Мостару	31.05.2023. године Мостар	Омбудсменка Нивес Јукић	Стање људских права у Босни и Херцеговини и улога цивилног друштва
	Посјета Правном факултету у Бањалуци	13.12.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Посјета Правном факултету у Источном Сарајеву	28.10.2023. године Источно Сарајево	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Учешће у жирију у симулираној усменој расправи Правни факултет Универзитета у Сарајеву	10.05.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Учешће у својству судије у судијском савјету једне од симулација усмене расправе пред Европским судом за људска права у оквиру припрема за XVII „ <i>Regional moot court competition in human rights</i> “
	Учешће у жирију у симулираном суђењу Правни факултет Универзитета у Мостару	03.06.2023. године Мостар	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Државно такмичење у симулираном суђењу пред Европским судом за људска права „ <i>Jus versus iustitia</i> “
	Сарадња са Европским регионалним мастер програмом за демократију и људска права у Југоисточној Европи, пријем студента ради обављања праксе у Сарајеву	јуни/јули Сарајево	Одјељење за праћење остваривања права дјетета	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
	Сарадња са Факултетом политичких наука Универзитета у Бањалуци, пријем студената ради обављања праксе у Бањалуци	септембар Бањалука	Сједиште Институције омбудсмена	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена

Састанак са представницима студената Универзитета у Бањалуци	31.05.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
Састанак са студентом на француском Институту Геополитике Quentin Balladea	23.02.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
Састанак са професором Правног факултета у Килецу, Пољска проф. др Крзусзоф Сиселским	02.06.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Промоција људских права и рада Институције омбудсмена
Међународни научни универзитетски пројект „Босна и Херцеговина - Устав и европске интеграције“	12.04.2023. године Сарајево	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Учешће у својству члана пројектног тима
Посјета Правном факултету у Бањалуци поводом обиљежавања 48 година постојања	06.02.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Сарадња и промоција људских права и рада Институције омбудсмена
Састанак са представницима Високог судског и тужилачког савјета БиХ	13. и 14.12.2023. године Сарајево	Омбудсменке др Јасминка Џумхур и Нивес Јукић	Унапређење сарадње у заштити људских права
Учешће представника Институције омбудсмена на обуци судија и тужилаца на тему: Обрнути терет доказивања у предметима дискриминације: теоријска и практична питања	25.09.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Унапређење сарадње у заштити људских права; обука о теоријским и практичним питањима у предметима из области доскриминације: „Средства и методе које користе тужиоци у предметима дискриминације: препоруке и специјални извјештаји Институције омбудсмена за људска права БиХ“
Правосудни форум у организацији Уставног суда БиХ, Високог судског и тужилачког савјета и AIRE центра на тему: Независност и непристрасност правосуђа	09.11.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Унапређење сарадње у заштити људских права; независност и непристрасност правосуђа у свјетлу измјена закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине
Учешће на скупу у организацији заједничког координационог органа удружења судија и тужилаца у БиХ на тему „Дијалог струковних удружења у правосуђу са носиоцима законодавне и извршне власти у БиХ: Европске интеграције и реформа правосуђа у БиХ - стање и перспективе“	07.06.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Активније укључивање струковних удружења у процес креирања законодавних рјешења; заједничко проналажење најбољих рјешења која би омогућила босанско-херцеговачком правосуђу да квалитетније, ефикасније и одговорније обавља повјерене им дужности и квалитетније одговори на оправдане захтјеве грађана и привредних субјеката; испуњење 14 приоритета постављених у Мишљењу Европске комисије за чланство БиХ у ЕУ

ВРСТА АКТИВНОСТИ	СУБЈЕКТ С КОЈИМ ЈЕ САСТАНАК ОДРЖАН	ДАТУМ И МЈЕСТО ОДРЖАВАЊА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ТЕМА САСТАНКА
Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци УН Комитетима	Састанци са Канцеларијом резидентног координатора УН-а у БиХ	онлајн састанак 10.03.2023. године, 22.02.2023. године, 29.09.2023. године и 20.10.2023. године у Сарајеву, а у Бањалуци 02.02.2023. године	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Заједничка сарадња у заштити и промоцији људских права
	UPR тренинзи	21. и 22.11.2023. године Сарајево	Запослени у Институцији омбудсмена	Едукација и јачање капацитета запослених у Институцији омбудсмена
	Радионица „Приступ подацима заснован на људским правима“ у организацији УН у БиХ	24 и 25.05.2023. године, Јахорина	Омбудсменка Нивес Јукић, запослени у Институцији омбудсмена	Значај података и индикатора као алата за ефикасну процјену напретка и изазова у остваривању људских права
	Тематска конференција у организацији УН у БиХ под називом „Унапређење заштите људских права, учешћа и инклузије у БиХ“	05.12.2023. године Сарајево	Омбудсмени Нивес Јукић, др Невенко Врањеш, запослени у Институцији омбудсмена	„Унапређење заштите људских права, учешћа и инклузије у Босни и Херцеговини“; представљање обећања у склопу Иницијативе „Људска права 75“
	Заједничка конференција Омбудсмена и УН у БиХ „Процјена стања људских права у БиХ: Изазови и очекивања“	21.06.2023. године Сарајево	УН у БиХ и Институција омбудсмена	Промоција људских права у БиХ, обиљежавање 75 година од усвајања Универзалне декларације о људским правима и 30. годишњице Паришких принципа и сви закључци и препоруке са конференције су представљене на догађају високог значаја у организацији Канцеларије високог комесара УН за људска права у Женеви у децембру 2023. године
	Сусрет са шефом Мисије ОЕБС-а у БиХ	30.01.2023. године Сарајево	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Актуелне теме из области владавине права и заштите људских права и основних слобода

Обука запослених у Институцији омбудсмена у организацији ОЕБС ODIHR из Варшаве и Мисије ОЕБС у БиХ на тему јачања капацитета механизма надзора у интегрисању сексуално и родно заснованог насиља у активностима надзора над вршењем притвора	13-15.11.2023. године Сарајево	Запослени у Институцији омбудсмена	Јачање капацитета и едукација особља Институције омбудсмена
Састанак са шефом Делегације ЕУ и специјалним представником ЕУ у БиХ (Јохан Сатлер) и шефовима мисија земаља ЕУ у БиХ	19.04.2023. године Сарајево	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Презентација стања људских права у БиХ са аспекта дјеловања Омбудсмена
Састанак са Савјетом за имплементацију мира PIC	21.11.2023. године Сарајево	Омбудсменке Нивес Јукић и др Јасминка Џумхур	Презентација стања људских права у БиХ са аспекта дјеловања Омбудсмена
Састанак са Специјалним извјестиоцем УН за промоцију и заштиту људских права и основних слобода у борби против тероризма	16.01.2023. године Бањалука	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Стање људских права у БиХ; остала питања од значаја за функционисање Институције омбудсмена БиХ
Састанак са делегацијом Савјетодавног комитета за Оквирну конвенцију за заштиту националних мањина	24.04.2023. године Бањалука	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Поштовање права националних мањина у Босни и Херцеговини; идентификација изазова у свакодневном раду Институције омбудсмена БиХ и питања на тему дискриминације с посебним фокусом на стање у БиХ
Састанак са извјестиоцима Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI)	25.05.2023. године	Омбудсменка Нивес Јукић, помоћник др Предраг Раосављевић	Шести циклус праћења рада БиХ у циљу прикупљања информација и података за наредни Извјештај о мониторингу; коментари о испуњењу препорука из претходног циклуса
Састанак са Пројектом подршке унапређењу управљања и менаџмента у земљама средње и источне Европе, заједничка иницијатива EU/OECD (SIGMA)	07.06.2023. године Сарајево	Омбудсменке др Јасминка Џумхур, Нивес Јукић	Прикупљање додатних информација о функционисању управних правосуђа на Западном Балкану и њиховом утицају на јавну управу (учешће управних органа у процесу управних судова, извршење судских пресуда)

ВРСТА АКТИВНОСТИ	СУБЈЕКТ С КОЈИМ ЈЕ САСТАНАК ОДРЖАН	ДАТУМ И МЈЕСТО ОДРЖАВАЊА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ТЕМА САСТАНКА
Учешће у мрежама NHRI	GANHRI Годишња конференција	10.03.2023. године Женева	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Обиљежавање 75. годишњице Универзалне декларације о људским правима; обиљежавање 30. годишњице Паришких принципа; рефлексија на тренутно свјетско стање људских права; идентификација глобалних изазова и прилика
	Међународна конференција у организацији GANHRI/UPCHR/DIHR/ОНСРН под називом „Мучење и друго злостављање: Улога националних институција за људска права“	6-8.11.2023. године Копенхаген	Омбудсмени Нивес Лукић, др Невенко Врањеш	Истраживање различитих практичних и ефикасних начина на које NHRI могу користити своје мандате у циљу пружања подршке права свим лицима на људско достојанство и слободу од мучења и другог злостављања
	ENNHRI Генерална скупштина	10.03.2023. године Женева	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Чланство и изазови у раду ENNHRI; разматрање чланства НХРИ Руске Федерације
	ENNHRI Годишња скупштина и конференција	11.10.2023. године Брисел	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Обиљежавање десете годишњице ENNHRI; „Унапређење људских права, демократије и владавине права у критично вријеме у Европи: улога ENNHRI и НХРИ“; сагледавање достигнућа ENNHRI и будући изазови
	ENNHRI консултативна сједница о владавини права	24.10.2023. године Брисел	Омбудсмени др Јасминка Џумхур, де Невенко Врањеш	Консултативна сједница о владавини права за НХРИ из земаља проширења (питање владавине права НХРИ, размјена мишљења о оснаживању промоције и заштите људских права кроз активан допринос, коришћење преговора о проширењу ЕУ – даљи кораци и иницијативе)
	ENNHRI састанак - изградња капацитета у области нових технологија	22-25.05.2023. године Атина	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Обука за изградњу капацитета у области утицаја нових технологија у области миграција на људска права; изазови и прилике НХРИ у овој области
	ENNHRI конференција „Право на добру управу - мит, тежња или стварност“	31.10-01.11. Малта	Омбудсмен др Невенко Врањеш и Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Искуства и размјена добрих пракси НХРИ о приступима за унапређење добре управе
	Састанак АОМ на тему „Интегритет и независност Институција омбудсмена - отпорност на изазове“	24.-25.05.2023. године Приштина	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Разговори на тему интегритета и независности Институција омбудсмена – отпорност на изазове; стварање прилика за мапирање врста пријетњи са којима се институције суочавају у погледу њихове независности; неопходни наредни кораци у циљу очувања независности институција омбудсмена

	Састанак са Омбудсменком Републике Хрватске	18.04.2023. године Бања Лука	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Разговори о проблематици одлагања радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног отпада на Трговској гори у Републици Хрватској на граници са БиХ
	Састанак са Заштитником грађана Србије	17.11.2023. године Београд	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Наставак сарадње двије институције
	Састанак у организацији Националног превентивног механизма Уједињеног Краљевства	онлајн састанак дана 13.12.2023. године	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Брига о женама у затвору које су у опасности од самоповређивања
	Регионални састанак за представнике органа за равноправност из регије Западног Балкана и Источног партнерства	13.-14.6.2023. године Влори, Република Албанија	Омбудсмен др Невенко Врањеш и Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Радионица о рјешавања питања расизма
	Састанак у организацији Координационог тела за родну равноправност Републике Србије на седмој регионалној конференцији за институције за равноправност Југоисточне Европе	15.11.2023. године Београд	Омбудсмени Босне и Херцеговине	Дискриминација старијих особа - еџизам
	Међународна конференција Омбудсмена на тему „Улога Омбудсмена у свијету- Између реалности и могућности“	21.09.2023. године Рим	Омбудсмени др Јасминка Џумхур, др Невенко Врањеш	Међународна конференција Омбудсмена - заједничка питања, размјене најбољих пракси и искустава, промоција сарадње између институција за људска права

ВРСТА АКТИВНОСТИ	СУБЈЕКТ С КОЈИМ ЈЕ САСТАНАК ОДРЖАН	ДАТУМ И МЈЕСТО ОДРЖАВАЊА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ТЕМА САСТАНКА
Сарадња са цивилним друштвом	Савез параплегичара и обољелих од дјечије парализе ФБиХ - обиљежавање 45 година постојања Савеза	15.12.2023. године Сарајево	Омбудсменка Нивес Јукић	Изазови за жене с инвалидитетом; међусобна подршка; отворена питања међусобне сарадње у најбољем интересу ове категорије становништва
	Конференција „Цивилно друштво и медији- Критички гласови под притиском“	22.11.2023. године Бања Лука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Процјена стања основних слобода у Републици Српској у свјетлу законодавних иницијатива (Нацрт Закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација); могућу правци осигурања повољног окружења за функционисање цивилног друштва
	Стручна конференција у организацији СОС Дјечија села БиХ под називом „Заштита сигурности дјеце и младих у установма у Федерацији БиХ“	28.11.2023. године Сарајево	Омбудсменка Нивес Јукић	Представљање добрих пракси и механизма за заштиту сигурности дјеце и младих у социјалном, образовном и здравственом сектору

Конференција „Родна равноправност у уставу-препреке и могућности“ у организацији Иницијатива грађанке за уставне промјене у сарадњи са Агенцијом за равноправност полова БиХ	онлајн 20.11.2023. године	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Родна равноправност као уставна категорија; примјена у пракси; конкретни приједлози за унапређење родне равноправности и женских људских права кроз устав
Кућа људских права Бањалука и Фондација Хенрих Боел - дискусија на тему „Историјски ревизионизам, негирање геноцида и ратних злочина и језик мржње онлајн“	02.10.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Питања сајбер сигурности, слободе говора, слободе медија, говора мржње у онлајн простору, насиља на интернету (посебно над женама и маргинализованим групама)
Савез цивилних жртава рата	18.09.2023. године Сарајево	Омбудсменке др Јасминка Џумхур и Нивес Јукић	Положај цивилних жртава рата у Босни и Херцеговини
Састанак са представницима Удружење „Лара“ из Бијељине, Удружене жене Бањалука и Триал Интернешнал	16.08.2023. године Бањалука	Омбудсмен др Невенко Врањеш	Питања која се односе на Закон о заштити жртава ратне тортуре у Републици Српској (члан 7. тачка 4.); разматрање конкретних активности будуће сарадње
Састанак са директорицом Вестминистер фондације за демократију на тему: „Говор мржње у политичком дискурсу“	20.06.2023. године Сарајево	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Дискусија о пропустима, предузимању будућих корака у сузбијању говора мржње; питање успостављања стандарда прихватљиве политичке комуникације; питање побољшања сарадње између политичких странака у законодавним органима у циљу успостављања конструктивног политичког дијалога на значајним питањима
Учешће на конференцији о слободи медија и цивилном друштву у организацији Канцеларије Европске уније у БиХ	01.06.2023. године Бањалука	Омбудсмени др Јасминка Џумхур, др Невенко Врањеш	Слобода медија и клевета, цивилно друштво и најава закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација; изазови у раду организација цивилног друштва у БиХ
Округли сто у организацији Друштва новинара БиХ на тему „Изазови новинарства у БиХ-могу ли нас ушуткати“	онлајн 03.05.2023. године	Омбудсменка др Јасминка Џумхур	Обиљежавање Свјетског дана слободе медија у БиХ; положај медија у БиХ
Састанак са чланицама Организационог одбора БХ Поворке поноса	19.4.2023. године, Сарајево	Омбудсмени БиХ	Помаци у остваривању и заштити права LGBTQ особа у Босни и Херцеговини
Панел дискусија „Ништа о нама без нас“ у организацији Удружења породица дјеце и особа са потешкоћама у развоју „Дајте нам шансу“	26.04.2023. године Сарајево	Омбудсменка Нивес Јукић	Покретање расправе и подизање свијести о потребама породица дјеце и одраслих особа са потешкоћама у развоју

XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА

Омбудсмени, у складу с чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, наконведеног поступка истраживања одговорном органу могу дати препоруке с циљем отклањања уочених повреда људских права. Органи који добију такве препоруке дужни су писмено одговорити и обавијестити Омбудсмене о ефикасности препорука у року који су Омбудсмени одредили.

Ако одговорни орган не предузме мјере из препоруке или ако не обавијести Омбудсмене о разлозима њиховог непредузимања, Омбудсмени непосредно вишем органу указују на ток предмета и на даље препоруке. Слједи табеларни приказ препорука упућених у прошлој години и начин њиховог реализовања:

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПРЕПОРУКА

БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	БРОЈ ПРЕДМЕТА	УПУЋЕН ОРГАНУ	ПОВРЕДА ПРАВА	ДАТУМ ИЗДАВАЊА ПРЕПОРУКЕ	РЕАЛИЗАЦИЈА	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР
П-1/23	Ж-СА-05-616/22	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-2/23	Ж-СА-02-994/22	МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ НА ЗНАЊЕ: ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	12.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-3/23	Ж-СА-02-897/22	ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА БИХ Д.Д. – САРАЈЕВО ЗАВИСНО ДРУШТВО РУДНИЦИ „КРЕКА“ Д.О.О. – ТУЗЛА РУДНИК „МРАМОР“ У МРАМОРУ ТУЗЛА Н/Р ДИРЕКТОРА	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	12.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-4/23	Ж-СА-05-578/21	МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА НА ЗНАЊЕ: ФОНД ЗА ПОВРАТАК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА РАСЕЉЕНА ЛИЦА И МИГРАЦИЈЕ БАЊА ЛУКА Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-5/23	Ж-СА-04-1141/22	ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ, КУЛТУРУ И СПОРТ ЗЕНИЦА ЈАВНА УСТАНОВА ЗА ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ УМИХАНА ЧУВИДИНА БРЕЗА БРЕЗА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	12.1.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-6/23	Ж-СА-05-192/22	ГРАД САРАЈЕВО САРАЈЕВО ЈП „ОЛИМПИЈСКИ БАЗЕН ОТОКА“ Д.О.О. САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р НАДЗОРНОГ ОДБОРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	13.1.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-7/23	Ж-БЛ-05-333/22	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ШИПОВО	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ	16.1.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-8/23	Ж-БЛ-05-811/22	ГРАД БАЊАЛУКА ГРАДСКА УПРАВА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ И КОМУНАЛНУ ПОЛИЦИЈУ ОДСЈЕК КОМУНАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ	15 – ИМОВИНСКО-ПРАВНИ	16.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-9/23	Ж-БЛ-05-587/22	ОПШТИНА СРЕБРЕНИЦА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ФИНАНСИЈЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-10/23	Ж-БЛ-08-471/22	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА ПОРЕСКА УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПОРЕСКА УПРАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	19 - УПРАВА	17.1.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-11/23	Ж-БЛ-05-376/22	ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА БАЊАЛУКА ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА БАЊА ЛУКА - ЛАЗАРЕВО ГРАД БАЊАЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КОМУНАЛНЕ И СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ И ПОСЛОВЕ САОБРАЋАЈА ГРАД БАЊАЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ И КОМУНАЛНУ ПОЛИЦИЈУ ОДСЈЕК ЗА КОНТРОЛУ ПАРКИНГА	05 - ПОЛИЦИЈА	17.1.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-12/23	Ж-БЛ-05-645/22 Ж-БЛ-05-646/22	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „РАД“ А.Д. БРАТУНАЦ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	17.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-13/23	Ж-СА-08-1053/22	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	18.1.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-14/23	Ж-БЛ-06-611/22	РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	19.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-15/23	Ж-БЛ-04-641/22	МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.1.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-16/23	Ж-ЛИ-08-173/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА	19 - УПРАВА	24.1.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-17/23	Ж-БЛ-05-680/21	ГРАД БАЅАЛУКА РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	31.1.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-18/23	Ж-ЛИ-05-218/22	ЈАВНА УСТАНОВА БОЛНИЦА ТРАВНИК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	22.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-19/23	Ж-БР-04-112/22	ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ КОМУНАЛАЦ ДОО ХУСИНСКИХ РУДАРА ББ 75000 ТУЗЛА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	3.2.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-20/23	Ж-МО-05-100/22	1. ГРАД КОЊИЦ Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА КОЊИЦ 2. ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА БИХ ЕД МОСТАР Н/Р ДИРЕКТОРА МОСТАР	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	3.2.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-21/23	Ж-БР-08-117/21	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	14.2.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ
П-22/23	Ж-ЛИ-08-171/22	ПОН-ВЛАДА КАНТОНА 10 ЛИВНО	19 - УПРАВА	22.2.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-23/23	Ж-СА-05-38/23	ГРАД ГОРАЖДЕ ГОРАЖДЕ Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-24/23	Ж-СА-08-574/22	КОМИСИЈА ЗА ОЧУВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р: ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО Н/Р: НАЧЕЛНИКА	19 - УПРАВА	13.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-25/23	Ж-СА-08-1207/22	ОПШТИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО Н/Р: НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ КАНТОНАЛНА ЈАВНА УСТАНОВА ЗА ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ПОДРУЧЈА САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА	19 - УПРАВА	8.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-26/23	Ж-СА-04-1084/22	МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: МИНИСТРА ЈУ СРЕДЊА ГРАЂЕВИНСКО – ГЕОДЕТСКА ШКОЛА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА КАНТОНАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	8.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-27/23	Ж-БЛ-05-688/22	ОПШТИНА САНСКИ МОСТ ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-28/23	Ж-БЛ-06-304/22	ЦЕНТАР ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ПРИЗНАВАЊЕ ДОКУМЕНАТА ИЗ ПОДРУЧЈА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	10.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-29/23	Ж-БЛ-06-236/22	НОТАРСКА КОМОРА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	10.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-30/23	Ж-БЛ-08-348/22	ПОН-ГРАД БАЊА ЛУКА СКУПШТИНА ГРАДА	19 - УПРАВА	10.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-31/23	Ж-БЛ-05-684/22	ЈЗУ „ЗДРАВСТВЕНИ ЦЕНТАР БРЧКО“	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	10.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-32/23	Ж-БЛ-04-702/22	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	23 - ЗДРАВСТВО	10.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-33/23	Ж-СА-06-464/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	14.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-34/23	Ж-СА-04-1279/22	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ, ЗАШТИТУ И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКТА У ВЛАСНИШТВУ ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД САРАЈЕВО „ЛОКОМ“ Д.О.О. САРАЈЕВО САРАЈЕВО	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	14.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-35/23	Ж-СА-06-1156/22	ПОН-РУДНИК МРКОГ УГЉА „БРЕЗА“ Д.О.О. - БРЕЗА Н/Р ДИРЕКТОРА БРЕЗА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	14.2.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-36/23	Ж-ЛИ-06-204/22	ВЛАДА КАНТОНА 10 - МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА К-10	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-37/23	Ж-ЛИ-05-223/22	1. ГРАД ЛИВНО, Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА 2. КОМИСИЈА ЗА ИЗБОР И ИМЕНОВАЊЕ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ ЛИВНО 3. МИНИСТАРСТВО РАДА, ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И ИЗБЈЕГЛИЦА КАНТОНА 10	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	10.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-38/23	Ж-СА-05-1058/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-39/23	Ж-СА-08-800/22	ОПШТИНА БУГОЈНО ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОВ	19 - УПРАВА	22.2.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-40/23	Ж-БЛ-05-699/22	ПОН-АЕРОДРОМИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	23.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-41/23	Ж-БЛ-05-438/22	ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-42/23	Ж-БЛ-05-578/22	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА БАЊА ЛУКА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	23.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-43/23	Ж-БЛ-04-597/22	ЈП „ВОДОВОД“ АД ЧЕЛИНАЦ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	23.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-44/23	У предметима од Ж-БЛ-06-106/20 до Ж-БЛ-06-218/20 (укупно 113 жалби)	СКУПШТИНА ГРАДА ПРИЈЕДОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	23.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-45/23	Ж-СА-05-46/23	ОПШТИНА ПАЛЕ ПАЛЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	27.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-46/23	Ж-СА-05-1046/22	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ Н/Р МИНИСТРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	27.2.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-47/23	Ж-СА-05-1317/22	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р ГЛАВНЕ КАНТОНАЛНЕ ТУЖИТЕЉИЦЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	27.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-48/23	Ж-СА-05-1097/22	ГАД БИХАЋ СЛУЖБА ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ, ГРАЂЕЊЕ, ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ И ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ БИХАЋ Н/Р СЛУЖБЕНИКА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	27.2.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-49/23	Ж-БЛ-04-551/22	СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-50/23	Ж-БЛ-05-20/23	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	6.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-51/23	Ж-БЛ-05-747/22	ПОН-ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	6.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-52/23	Ж-БЛ-04-429/21	УНИВЕРЗИТЕТ У БИХАЋУ ИСЛАМСКИ ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	6.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-53/23	Ж-БЛ-05-664/22	ЈУ ДОМ ЗДРАВЉА КАНТОНА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-54/23	Ж-БЛ-02-581/22	<ol style="list-style-type: none"> 1. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 2. ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ 3. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО- САНСКОГ КАНТОНА 4. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ПОСАВСКОГ КАНТОНА 5. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ПОВРАТАК ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА 6. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ИЗБЈЕГЛИЦЕ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА 7. МИНИСТАРСТВО ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, ЗДРАВЉЕ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСАНСКО- ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА 8. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА 9. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА 10. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗАПАДНО-ХЕРЦЕГОВАЧКОГ КАНТОНА 11. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ КАНТОНА САРАЈЕВО 12. МИНИСТАРСТВО РАДА, ЗДРАВЉА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И ИЗБЈЕГЛИЦА КАНТОНА 10 	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	7.3.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-55/23	Ж-СА-05-916/22	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА САРАЈЕВО М/Р МИНИСТРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-56/23	Ж-СА-03-967/22	СТОМАТОЛОШКА КОМОРА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА	23 - ЗДРАВСТВО	7.3.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-57/23	Ж-СА-04-1000/22 Ж-СА-04-1001/22 Ж-СА-04-966/22	ЉЕКАРСКА КОМОРА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ ТУЗЛА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА КОМОРЕ ЉЕКАРСКА КОМОРА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА КОМОРЕ ЉЕКАРСКА КОМОРА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА КОМОРЕ	23 - ЗДРАВСТВО	7.3.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-58/23	Ж-СА-04-20/23	ПОН-ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ШКОЛА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА ШКОЛСКОМ ОДБОРУ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-59/23	Ж-СА-04-1308/22	ОПШТИНА ИЛИЦА Н/Р НАЧЕЛНИКА ИЛИЦА АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-60/23	Ж-СА-04-1182/22	КАНТОН САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ САРАЈЕВО	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	7.3.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-61/23	Ж-СА-08-512/22	ПОН-ОПШТИНА ИЛИЦА ИЛИЦА	19 - УПРАВА	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-62/23	Ж-СА-04-40/23	ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО Н.Р. НАЧЕЛНИКА САРАЈЕВО ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФБИХ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-63/23	Ж-МО-01-126/22	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „БИЈЕЛО ПОЉЕ“ ПОТОЦИ Н/Р ДИРЕКТОРИЦЕ БИЈЕЛО ПОЉЕ/МОСТАР	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-64/23	Ж-МО-05-135/22	ВЛАДА ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКОГ КАНТОНА КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ШИРОКИ БРИЈЕГ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-65/23	Ж-СА-06-47/23	ОПШТИНА ФОЧА - УСТИКОЛИНА ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ 0 УСТИКОЛИНА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-66/23	Ж-СА-05-417/21	ПОН-МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УСК БИХАЋ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-67/23	Ж-СА-06-277/20	ЈУ ЦЕНТРАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БРЕЗА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	13.4.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-68/23	Ж-СА-04-1198/22	ПОН-МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-69/23	Ж-СА-04-892/22 Ж-СА-04-894/22	ПОН-КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ -- 11-4 - ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	7.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-70/23	Ж-БР-04-106/22	ПОН-ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО -ВЛАДА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА -ГРАД ТУЗЛА, СЛУЖБА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ ТУЗЛА / НА ЗНАЊЕ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	14.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-71/23	Ж-БР-05-6/23	ОПШТИНСКИ СУД У ЖИВИНИЦАМА ЖИВИНИЦЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-72/23	Ж-БЛ-08-783/22	ПОН- РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ	19 - УПРАВА	13.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-73/23	Ж-БЛ-05-685/17	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ЛАКТАШИ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	13.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-74/23	Ж-БЛ-05-782/22	ОПШТИНА ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	13.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-75/23	Ж-БЛ-01-672/22	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	13.3.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-76/23	Ж-БЛ-08-800/22	ПОН-ОПШТИНА ГОРЊИ ВАКУФ – УСКОПЉЕ	19 - УПРАВА	13.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-77/23	Ж-БЛ-05-538/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА ОПШТИНА БОСАНСКО ГРАХОВО	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	14.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-78/23	Ж-БЛ-04-788/22	ГРАД ТРЕБИЊЕ ЈКП „ПАРКИНГ СЕРВИС“ Д.О.О. ТРЕБИЊЕ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	14.3.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-79/23	Ж-БР-05-204/22	ОДЈЕЉЕЊУ ЗА ПРИВРЕДНИ РАЗВОЈ, СПОРТ И КУЛТУРУ ВЛАДЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-80/23	Ж-ЛИ-05-36/23	ПОН-МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	27.4.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-81/23	Ж-БЛ-05-784/22	ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	22.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-82/23	Ж-БЛ-04-792/22	ПОН-ГРАД БИХАЋ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	22.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-83/23	Ж-БЛ-06-785/21	ЈКП „ЧИСТОЋА“ Д.О.О. ЦАЗИН	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-84/23	Ж-БЛ-01-804/22	„ПРВА ОСНОВНА ШКОЛА“ ДОЊИ ВАКУФ СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ КУЛТУРУ И СПОРТ ИНСПЕКТОРАТ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	22.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-85/23	Ж-СА-04-708/22	„ЕЛЕКТРОПРЕНОС-ЕЛЕКТРОПРИЈЕНОС“ А.Д. БАЊА ЛУКА Н/Г ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.3.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-86/23	Ж-МО-06-119/22 Ж-СА-06-1095/22	АГЕНЦИЈА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 03 - МОБИЊГ	24.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-87/23	Ж-СА-08-268/22	ПОН-ОПШТИНА СРЕБРЕНИЦА СРЕБРЕНИЦА	09 - ПРАВОСУЂЕ	24.3.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-88/23	Ж-СА-08-303/22	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ШИПОВО ШИПОВО	19 - УПРАВА	24.3.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-89/23	Ж-СА-06-243/23	ЈУ ЗАВОД ЗА ЗБРИЈАВАЊЕ МЕНТАЛНО ИНВАЛИДНЕ ДЈЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ПАЗАРИЋ Н/Р УПРАВНИ ОДБОР Н/Р ДИРЕКТОР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 03 - МОБИЊГ	27.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-90/23	Ж-СА-05-1299/22	КАНТОН САРАЈЕВО ФОНД КАНТОНА САРАЈЕВО ЗА ИЗГРАДЊУ СТАНОВА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	27.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-91/23	Ж-СА-05-606/21	ПОН-ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЈАЈЦЕ ЈАЈЦЕ	05 - ПОЛИЦИЈА	27.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-92/23	Ж-СА-05-993/20	ПОН-ОПШТИНА ИЛИЦА ИЛИЦА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	27.3.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-93/23	Ж-МО-02-147/22	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ТРЕБИЊЕ ТРЕБИЊЕ	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	29.3.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-94/23	Ж-МО-08-137/22	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ХНК/Ж МОСТАР	26 - ТУЖИЛАШТВА	29.3.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-95/23	Ж-МО-04-4/23	МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ ХНК/Ж МОСТАР	06 - ЈАВНИ ПРИХОДИ	29.3.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-96/23	Ж-СА-06-810/22	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-12 - НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИЛИ СОЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА	10.4.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-97/23	Ж-ЛИ-06-46/23	1. МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА К-10 2. СРЕДЊА ШКОЛА ДРВАР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-12 - НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИЛИ СОЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА	11.4.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-98/23	Ж-БЛ-05-691/22	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ВЛАДА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА	05 - ПОЛИЦИЈА	18.4.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-99/23	Ж-БЛ-04-320/22	СКУПШТИНА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА УНИВЕРЗИТЕТ У БИХАЋУ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	18.4.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-100/23	Ж-БЛ-04-830/22	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	14.4.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-101/23	Ж-СА-05-862/22	КАНТОНАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА Н/Р ДИРЕКТОРА ЗЕНИЦА ГРАД ВИСОКО Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА ВИСОКО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	17.4.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-102/23	Ж-ЛИ-05-16/23 Ж-ЛИ-05-17/23	1. ОПШТИНА ГЛАМОЧ - СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ 2. ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ГЛАМОЧ	05 - ПОЛИЦИЈА, 32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	24.4.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-103/23	Ж-СА-05-218/23 Ж-СА-05-261/23 Ж-СА-06-158/23	САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА, 22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	26.4.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-104/23	Ж-БЛ-05-382/22	ОПШТИНА ЖЕПЧЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	26.4.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-105/23	Ж-ЛИ-05-41/23 Ж-ЛИ-08-45/23 Ж-ЛИ-08-51/23 Ж-ЛИ-08-52/23 Ж-ЛИ-08-53/23 Ж-ЛИ-08-54/23	1. МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА К10 2. УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ЛИВНО 3. ОПШТИНСКО ЈАВНО ПРАВОБРАНИЛАШТВО 4. ОПШТИНА ГЛАМОЧ 5. ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ ГЛАМОЧ 6. КОМИСИЈА ЗА ДОДЈЕЛУ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА У ЗАКУП ГЛАМОЧ	19 - УПРАВА, 32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	26.4.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-106/23	Ж-ЛИ-01-49/23	ОПШТИНА ДРВАР-СЛУЖБА ЗА ОПШТУ УПРАВУ И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	27.4.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-107/23	Ж-СА-08-857/22	ТУЖИЛАШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	26 - ТУЖИЛАШТВА	3.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-108/23	Ж-БЛ-05-90/23	ГРАД БАЊА ЛУКА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	10.5.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-109/23	Ж-БР-05-5/23	ПЕДАГОШКОМ ЗАВОДУ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА И ЈУ ГИМНАЗИЈА „МЕША СЕЛИМОВИЋ“ ТУЗЛА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	16.5.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-110/23	Ж-БР-01-2/23	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЖИВИНИЦЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	16.5.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-111/23	Ж-ЛИ-08-60/23	ПОН-ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ БОСАНСКО ГРАХОВО ПОН-ОПШТИНА БОСАНСКО ГРАХОВО	19 - УПРАВА	17.5.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-112/23	Ж-БЛ-05-86/23	ЛУТРИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ А.Д.	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	17.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-113/23	Ж-БЛ-05-66/23	ГРАД БАЊА ЛУКА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	17.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-114/23	Ж-БЛ-05-812/22	ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА СТАНАРИ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	17.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-115/23	Ж-БЛ-05-109/23	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈУ „15 АПРИЛ“ А.Д. ВИШЕГРАД	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-116/23	Ж-БЛ-04-1/23	ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА И ВЕЗА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	18.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-117/23	Ж-СА-01-441/22	ОПШТИНА НОВИ ГРАД САРАЈЕВО Н/Р НАЧЕЛНИКА МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА АДНАНА ШТЕТЕ НА ЗНАЊЕ: ЈУ ОШ „ОСМАН НАКАШ“ САРАЈЕВО САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО ПУ НОВИ ГРАД САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	19.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-118/23	Ж-СА-08-115/23	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА ТРАВНИК ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО НА УВИД: ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	19.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-119/23	Ж-СА-02-1121/22	1. ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА 2. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ Н/Р МИНИСТРА 3. МИНИСТАРСТВО ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, ЗДРАВЉА, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСАНСКО ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА ГОРАЖДЕ Н/Р МИНИСТРА 4. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ХЕРЦЕГОВАЧКО- НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА МОСТАР Н/Р МИНИСТРА 5. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКОГ КАНТОНА ГРУДЕ Н/Р МИНИСТРА 6. МИНИСТАРСТВО РАДА, ЗДРАВЉА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И ИЗБЈЕГЛИЦА КАНТОНА 10 ТОМИСЛАВГРАД Н/Р МИНИСТРА 7. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА ТРАВНИК Н/Р МИНИСТРА 8. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ИЗБЈЕГЛИЦЕ ЗЕНИЧКО- ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р МИНИСТРА 9. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ПОВРАТАК ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА Н/Р МИНИСТРА 10. МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА 11. МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ПОСАВСКОГ КАНТОНА ОРАШЈЕ Н/Р МИНИСТРА	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	19.5.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-120/23	Ж-СА-05-327/23	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	19.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-121/23	Ж-СА-05-247/23	ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО Н/Р ДЕКАНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	19.5.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-122/23	Ж-СА-04-295/23	МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО КЈКП „ГАС“ Д.О.О. САРАЈЕВО САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-123/23	Ж-МО-04-50/22	1. ВЛАДА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА Н/Р ПРЕМИЈЕРА МОСТАР 2. МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА ХНК Н/Р МИНИСТРА МОСТАР	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	22.5.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-124/23	Ж-СА-04-24/23	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ САРАЈЕВО ЈУ „СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО“ САРАЈЕВО САРАЈЕВО	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	26.5.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-125/23	Ж-СА-06-118/23	ПОН-ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ШКОЛА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	26.5.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-126/23	Ж-МО-04-143/22 Ж-МО-04-19/23	ГРАД ТРЕБИЊЕ Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИК ТРЕБИЊЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	26.5.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-127/23	Ж-СА-06-290/23	ПОН-СКУПШТИНА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ СКУПШТИНЕ ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-10 - НА ОСНОВУ ВЈЕРЕ	29.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-128/23	Ж-БЛ-02-797/22	ПОН-ОПШТИНА СРЕБРЕНИЦА МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	1.6.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-129/23	Ж-БЛ-05-745/22	ГРАД БАЊА ЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА САОБРАЋАЈ И ПУТЕВЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-130/23	Ж-БЛ-08-585/22	КАНТОН 10 ВЛАДА МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.6.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-131/23	Ж-МО-06-136/22	ПОН-ГРАД МОСТАР ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА УРБАНИЗАМ И ГРАЂЕЊЕ МОСТАР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-11 - НА ОСНОВУ ЕТНИЧКЕ ПРИПАДНОСТИ	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-132/23	Ж-СА-06-8/23	МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-133/23	Ж-СА-04-88/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИСКО/МИРОВИНСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ МОСТАР КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-134/23	Ж-СА-04-255/23	ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И РЕОСИГУРАЊА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	23 - ЗДРАВСТВО	2.6.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-135/23	Ж-СА-04-387/23	„БИНАС“ Д.Д. БУГОЈНО БУГОЈНО	25 - ПЕНЗИЈЕ	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-136/23	Ж-СА-04-103/23	АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-137/23	Ж-СА-01-422/23	МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	2.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-138/23	Ж-СА-05-817/21	ТУЗЛАНСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ЗА КУЛТУРУ, СПОРТ И МЛАДЕ ТУЗЛА ЈП РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА Д.О.О. ТУЗЛА ТУЗЛА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	2.6.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-139/23	Ж-СА-08-1166/22	ПРВА ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА БИХАЋ БИХАЋ НА ЗНАЊЕ: КАНТОНАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ	19 - УПРАВА	6.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-140/23	Ж-СА-05-170/23	ОПШТИНА ВИТЕЗ ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ ВИТЕЗ Н/Р: ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.6.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-141/23	Ж-СА-05-254/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.6.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-142/23	Ж-СА-04-89/23	ПОН-ОПШТИНСКИ СУД У БАНОВИЋИМА БАНОВИЋИ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	5.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-143/23	Ж-БЛ-05-652/22	ГРАДСКА ТОПЛАНА А.Д. ДОБОЈ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-144/23	Ж-БЛ-06-58/23	МИНИСТАРСТВО КОМУНИКАЦИЈА И ТРАНСПОРТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-09 - НА ОСНОВУ ЈЕЗИКА	6.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-145/23	Ж-ЛИ-05-37/23	ПОН-МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ. ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА КАНТОНА 10 ГЛАМОЧ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	7.6.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-146/23	Ж-ЛИ-05-48/23	ПОН-УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОНА 10 ЛИВНО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.6.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-147/23	Ж-ЛИ-05-68/23	ПОН-МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, МЛАДОСТИ, КУЛТУРЕ И СПОРТА СБК/КСБ ТРАВНИК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-148/23	Ж-БР-08-269/22	ПОН-ОСНОВНОМ СУДУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	8.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-149/23	Ж-БР-04-288/22	ПОН-ФЕДЕРАЛНОМ ЗАВОДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, КАНТОНАЛНОЈ АДМИНИСТРАТИВНОЈ СЛУЖБИ У ТУЗЛИ	25 - ПЕНЗИЈЕ	8.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-150/23	Ж-БР-04-22/23	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТРУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	12.6.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-151/23	Ж-БР-05-93/20	ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ ЛУКАВАЦ - ПОН	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-152/23	Ж-БР-08-68/20	АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ - ПОН	31 - АДВОКАТИ	12.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-153/23	Ж-БЛ-05-134/23	ОПШТИНА НОВИ ГРАД	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	13.6.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-154/23	Ж-СА-01-993/22	МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	13.6.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-155/23	Ж-ЛИ-04-83/23	СРЕДЊА СТРУЧНА ШКОЛА ТОМИСЛАВГРАД МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ПРОСВЈЕТЕ КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	10 - РАДНИ ОДНОСИ	18.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-156/23	Ж-БЛ-04-231/23	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	23 - ЗДРАВСТВО	4.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-157/23	Ж-СА-04-15/23	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА КАНТОН САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: МИНИСТРИЦЕ МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: МИНИСТРА	25 - ПЕНЗИЈЕ	5.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-158/23	Ж-СА-08-3/23	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	19 - УПРАВА	5.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-159/23	Ж-СА-04-37/23 Ж-СА-04-84/23	САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕ МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ АГЕНЦИЈА ЗА РАЗВОЈ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА И ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ БАЊА ЛУКА Н/Р ДИРЕКТОРА ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА ВЛАДЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ БРЧКО Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ -- 11-4 - ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ	5.7.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-160/23	Ж-СА-05-735/21	ПОН-КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА Н/Р: ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-161/23	Ж-СА-06-172/23	ПОН-СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	7.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-162/23	Ж-БЛ-05-125/23	ЦЕНТРАЛНО ГРИЈАЊЕ Д.Д. ТУЗЛА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	7.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-163/23	Ж-БЛ-06-749/22	ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА БИХ Д.Д. САРАЈЕВО РУДНИК УГЉА „КРЕКА“ Д.О.О. ТУЗЛА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	7.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-164/23	Ж-БЛ-04-174/23	ПОН-ВЛАДА УНСКО- САНСКОГ КАНТОНА МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УСК-А ЈУ ОПШТА ГИМНАЗИЈА БОСАНСКА КРУПА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-165/23	Ж-БЛ-05-689/22	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ БАЊА ЛУКА ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА УГЉЕВИК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-166/23	Ж-БЛ-08-695/22	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	7.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-167/23	Ж-БЛ-05-170/23	ЕНЕРГОИНВЕСТ Д.Д. САРАЈЕВО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	7.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-168/23	Ж-СА-05-208/23	ОПШТИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	13.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-169/23	Ж-ЛИ-06-89/23	СРЕДЊА ШКОЛА ДРВАР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	18.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-170/23	Ж-СА-04-557/21	ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р НАЧЕЛНИКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	13.7.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-171/23	Ж-СА-06-183/23	СРЕДЊА ШКОЛА ПРИМИЈЕЊЕНИХ УМЈЕТНОСТИ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРИЦЕ Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ ШКОЛСКОГ ОДБОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	13.7.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-172/23	Ж-СА-05-1181/22	ОПШТИНА НОВИ ГРАД САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	13.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-173/23	Ж-СА-05-137/23	ОПШТИНА ТЕШАЊ ТЕШАЊ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	13.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-174/23	Ж-БЛ-08-340/23	ПОН-ГРАД БАЊА ЛУКА - ГРАДОНАЧЕЛНИК	19 - УПРАВА	14.7.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-175/23	Ж-СА-06-470/21	ПОН-ОПШТИНСКИ СУД САРАЈЕВО САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	14.7.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-176/23	Ж-БЛ-04-616/22	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	14.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-177/23	Ж-БЛ-01-775/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ ТУЖИЛАШТВО ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО УНСКО САНСКОГ КАНТОНА МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА УНСКО САНСКОГ КАНТОНА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД САНСКИ МОСТ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	14.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-178/23	Ж-СА-06-241/22	ЈАВНА ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА ОПШТА БОЛНИЦА „ДР МУСТАФА БЕГАНОВИЋ” ГРАЧАНИЦА Н/Р ДИРЕКТОРА Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	17.7.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-179/23	Ж-СА-04-306/23	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	17.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-180/23	Ж-СА-05-564/23	ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ Н/Р ДЕКАНА НА УВИД: УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ КАБИНЕТ РЕКТОРА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.7.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-181/23	Ж-СА-05-162/23	ГРАД ЗЕНИЦА ГРАДСКА УПРАВА ЗЕНИЦА	02 - МЕДИЈИ И СЛОБОДА ИНФОРМИСАЊА	13.7.2023.	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-182/23	Ж-СА-05-715/22	МИНИСТАРСТВО ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	17.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-183/23	Ж-ЛИ-08-50/22	ОПШТИНСКИ СУД У ЛИВНУ ОДЈЕЉЕЊЕ СУДА У ТОМИСЛАВГРАДУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	20.7.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-184/23	Ж-ЛИ-04-100/23	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	20.7.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-185/23	Ж-СА-05-516/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЗЕНИЧКО - ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р МИНИСТРА	05 - ПОЛИЦИЈА	4.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-186/23	Ж-СА-08-371/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ОСОБА И ИЗБЈЕГЛИЦА САРАЈЕВО ОПШТИНА ВИТЕЗ ВИТЕЗ	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	4.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-187/23	Ж-СА-06-85/23	САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	4.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-188/23	Ж-СА-02-109/23	ВЛАДА ЗЕНИЧКО- ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р ПРЕМИЈЕРА МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р МИНИСТРИЦЕ ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р ДИРЕКТОРА	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	7.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-189/23	Ж-МО-05-94/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКОГ КАНТОНА ЉУБУШКИ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	7.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-190/23	Ж-МО-04-128/22	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ХНЖ Н/Р МИНИСТРА МОСТАР	10 - РАДНИ ОДНОСИ	7.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-191/23	Ж-СА-08-423/23	ПОН-КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	8.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-192/23	Ж-СА-05-479/22	ПОН-АДВОКАТСКА КОМОРА ФБИХ САРАЈЕВО	05 - ПОЛИЦИЈА	8.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-193/23	Ж-СА-05-358/23	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЖЕЉЕЗНИЦЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	8.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-194/23	Ж-СА-08-434/23 Ж-СА-08-475/23	1. ОПШТИНА ЦЕНТАР САРАЈЕВО Н/Р: ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА И НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ 2. ГРАД САРАЈЕВО - Н/Р. ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ГРАДСКОГ ВИЈЕЋА И ГРАДОНАЧЕЛНИЦЕ 3. ЗАВОД ЗА ПЛАНИРАЊЕ РАЗВОЈА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА 4. КАНТОНАЛНИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКОГ И ПРИРОДНОГ НАСЉЕЂА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА	19 - УПРАВА	9.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-195/23	Ж-ЛИ-05-101/23	МИНИСТАРСТВО НАУКЕ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10 ЛИВНО Н/Р МИНИСТРИЦЕ	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	17.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-196/23	Ж-СА-05-751/22	ПОРЕСКА ИСПОСТАВА БАНОВИЋИ БАНОВИЋИ КАНТОНАЛНА ПОРЕСКА КАНЦЕЛАРИЈА ТУЗЛА ТУЗЛА Н/Р РУКОВОДИОЦА ПОРЕСКЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	21.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-197/23	Ж-БР-05-143/22	ПОН-ГРАДУ ЖИВИНИЦЕ, ГРАДСКОМ ПРАВОБРАНИЛАШТВУ	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	22.8.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-198/23	Ж-БР-04-20/23	ВЛАДИ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА, МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА УЛ. ФРАЊЕВАЧКА 36. ТУЗЛА ЈЗУ УНИВЕРЗИТЕТСКИ КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ТУЗЛА Н/Р ДИРЕКТОРА ТУЗЛА	23 - ЗДРАВСТВО	22.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-199/23	Ж-БР-04-214/22	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БИЈЕЉИНА БИЈЕЉИНА ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД УГЉЕВИК УГЉЕВИК	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	22.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-200/23	Ж-БР-08-250/22	МИНИСТАРСТВУ ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, РЕПУБЛИЧКОМ СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА РАСЕЉЕНА ЛИЦА И МИГРАЦИЈЕ ГРАДУ ЗВОРНИК, ГРАДСКОЈ УПРАВИ	19 - УПРАВА	22.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-201/23	Ж-БР-01-99/23	ЈАВНОЈ УСТАНОВИ „ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД“ ЖИВИНИЦЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	22.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-202/23	Ж-БР-04-257/22	МИНИСТАРСТВУ ОБРАЗОВАЊА И НАУКЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	22.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-203/23	Ж-СА-04-1277/22	МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ Н/Р МИНИСТРИЦЕ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	23.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-204/23	Ж-БЛ-04-816/22	ЈУ СРЕДЊА МУЗИЧКА ШКОЛА „ЧЕСТМИР МИРКО ДУШЕК“ ТУЗЛА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-205/23	Ж-БЛ-05-40/23	ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	23.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-206/23	Ж-БЛ-05-292/23	ВИШИ ПРИВРЕДНИ СУД У БАЊАЛУЦИ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-207/23	Ж-БЛ-04-56/23	„ВОДОВОД“ А.Д. БАЊА ЛУКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	23.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-208/23	Ж-БЛ-04-218/23	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ИНСПЕКТОРАТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ РЕПУБЛИЧКА ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-209/23	Ж-БЛ-05-439/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА ИСТОЧНО САРАЈЕВО ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ЈАХОРИНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-210/23	Ж-БЛ-05-222/23	ПОН- ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО У ДОБОЈУ	05 - ПОЛИЦИЈА	23.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-211/23	Ж-БЛ-01-650/22	ПОН- ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ПРИЈЕДОР	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-212/23	Ж-БЛ-05-744/22	МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	23.8.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-213/23	Ж-БЛ-05-588/22	ПОН- АГЕНЦИЈА ЗА КВАЛИТЕТ И АКРЕДИТАЦИЈУ У ЗДРАВСТВУ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.8.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-214/23	Ж-БЛ-05-835/22	1. ГРАД БАЊАЛУКА - Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА 2. ГРАДСКА УПРАВА: - ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ - УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА ИНСПЕКЦИЈА - ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ Н/Р НАЧЕЛНИКА 3. МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ: - УПРАВНА ИНСПЕКЦИЈА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-215/23	Ж-БЛ-08-27/23	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА	19 - УПРАВА	23.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-216/23	Ж-БЛ-01-17/21	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БАНОВИЋИ ОПШТИНСКИ СУД У ЖИВИНИЦАМА КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	23.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-217/23	Ж-ЛИ-06-130/23	ОСНОВНА ШКОЛА ВРАНИЋ - ПОСУШЈЕ Н/Р ДИРЕКТОРА ШКОЛСКИ ОДБОР ШКОЛЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	24.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-218/23	Ж-БЛ-08-149/23	УНСКО-САНСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ	26 - ТУЖИЛАШТВА	28.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-219/23	Ж-БЛ-05-360/23	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	28.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-220/23	Ж-БЛ-04-350/23	КОМИСИЈА ЗА ОЧУВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СЕКРЕТАРИЈАТ КОМИСИЈЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	28.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-221/23	Ж-СА-04-163/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТРСТВО ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РС БАЉА ЛУКА	23 - ЗДРАВСТВО	30.8.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-222/23	Ж-СА-04-310/21	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА АДНАН ДЕЛИЋ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	31.8.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-223/23	Ж-СА-04-687/23	ЉЕКАРСКА КОМОРА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ СКУПШТИНА ЉЕКАРСКЕ КОМОРЕ ТУЗЛА НА ЗНАЊЕ: МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	23 - ЗДРАВСТВО	31.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-224/23	Ж-СА-05-63/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО Н/Р: ДИРЕКТОРА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	31.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-225/23	Ж-СА-05-612/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА ТРАВНИК НА ЗНАЊЕ: ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ТРАВНИК ТРАВНИК	05 - ПОЛИЦИЈА	31.8.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-226/23	Ж-БЛ-08-112/23	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	19 - УПРАВА	1.9.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-227/23	Ж-БЛ-05-41/23	ПОН- ЦРВЕНИ КРСТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	1.9.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-228/23	Ж-БР-04-143/23	ВЛАДА БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА РАСЕЉЕНЕ ОСОБЕ, ИЗБЈЕГЛИЦЕ И СТАМБЕНА ПИТАЊА БРЧКО	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	4.9.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-229/23	Ж-БР-05-83/22	ПОН - МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	05 - ПОЛИЦИЈА	4.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-230/23	Ж-ЛИ-08-111/23	ВЛАДА КАНТОНА 10 Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА ЛИВНО	19 - УПРАВА	4.9.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-231/23	Ж-ЛИ-01-121/23	ПОН-ВЛАДА КАНТОНА 10 Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА ЛИВНО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	4.9.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-232/23	Ж-МО-05-109/23	ВЛАДА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА МОСТАР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-233/23	Ж-СА-06-305/23	ПОН-ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ШКОЛА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА Н/Р ШКОЛСКИ ОДБОР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	7.9.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-234/23	Ж-СА-05-432/23	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р ПРЕМИЈЕРА КАНТОН САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	6.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-235/23	Ж-СА-05-21/23	ПОН-ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	11.9.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-236/23	Ж-СА-05-227/23	СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН ВЛАДА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА Н/Р ПРЕМИЈЕРА ТРАВНИК СКУПШТИНА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА Н/Р ПРЕДСЈЕДАВЈУЋЕГ ТРАВНИК	33 - БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ	11.9.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-237/23	Ж-СА-05-226/23	ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКИ КАНТОН ВЛАДА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА Н/Р ПРЕМИЈЕРА МОСТАР	33 - БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ	11.9.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-238/23	Ж-СА-01-453/23	ЈАВНА УСТАНОВА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЦАЗИН ЦАЗИН НА ЗНАЊЕ: ЈАВНА УСТАНОВА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БИХАЋ БИХАЋ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА -- 13-1 - ЦЕНТРИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	13.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-239/23	Ж-СА-04-608/23	ПОН-КЈКП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ Д.О.О. САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА САРАЈЕВО	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	13.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-240/23	Ж-СА-06-152/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ УПРАВНИ ИНСПЕКТОРАТ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	13.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-241/23	Ж-БЛ-05-512/23	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	15.9.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-242/23	Ж-БЛ-04-135/23	ОПШТИНА ТРАВНИК	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	18.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-243/23	Ж-БЛ-08-321/23	ПОН-АДВОКАТСКА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	31 - АДВОКАТИ	18.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-244/23	Ж-СА-05-1255/22	ВЛАДА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА И ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА МОСТАР	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	15.9.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-245/23	Ж-СА-05-66/23	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ И УПРАВЕ САРАЈЕВО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	15.9.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-246/23	Ж-СА-08-1232/22	ПОН-ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	15.9.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-247/23	Ж-СА-02-846/23	АКАДЕМИЈА ЛИКОВНИХ УМЈЕТНОСТИ САРАЈЕВО НА УВИД: УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	21.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-248/23	Ж-МО-05-85/23	Ј.П. ВОДОВОД Д.Д. НЕВЕСИЊЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	21.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-249/23	Ж-МО-05-90/23	ЗАВОД ЗА ШКОЛСТВО ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА МОСТАР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	21.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-250/23	Ж-МО-05-143/23	Ј.П. „КОМУС“ А.Д. НЕВЕСИЊЕ НЕВЕСИЊЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	21.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-251/23	Ж-СА-05-38/21	САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ САРАЈЕВО	29 - МИГРАЦИЈЕ И АЗИЛ	21.9.2023	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-252/23	Ж-СА-03-436/23	БРЧКО ДИСТРИКТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ВЛАДА БРЧКО ДИСТРИКТА ОДЈЕЉЕЊЕ – ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ	18 - МАЊИНЕ	4.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-253/23	Ж-СА-05-406/23	ПОН-ЕНЕРГОИНВЕСТ Д.Д. САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	4.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-254/23	Ж-ЛИ-05-125/23	ПОН-УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОН 10 ЛИВНО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	5.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-255/23	Ж-БЛ-01-17/23	ОПШТИНСКИ СУД У ГРАЧАНИЦИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ГРАЧАНИЦА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	9.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-256/23	Ж-БЛ-01-471/23	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПОРЕСКА УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	6.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-257/23	Ж-БЛ-05-394/23	КОМИСИЈА ЗА ВРИЈЕДНОСНЕ ПАПИРЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-258/23	Ж-БЛ-06-139/23	ПОСАВСКИ КАНТОН СКУПШТИНА ПОСАВСКИ КАНТОН ВЛАДА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-11 - НА ОСНОВУ ЕТНИЧКЕ ПРИПАДНОСТИ	6.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-259/23	Ж-БР-08-86/23	ПОН-ОПШТИНА УГЉЕВИК	19 - УПРАВА	10.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-260/23	Ж-БР-08-163/23	ОПШТИНСКИ СУД У ТУЗЛИ ТУЗЛА	09 - ПРАВОСУЂЕ	10.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-261/23	Ж-БР-01-262/22	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ТУЗЛА ТУЗЛА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	10.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-262/23	Ж-БР-05-103/21	ГРАД ГРАЧАЦ ГРАДСКА СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ И ИНСПЕКЦИЈСКУ КОНТРОЛУ - ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈЕ- ГРАЧАЦ	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	10.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-263/23	Ж-БР-01-263/22 Ж-БР-01-264/22	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ИСТОК ТУЗЛА КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	10.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-264/23	Ж-СА-04-1155/22	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	9.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-265/23	Ж-СА-04-352/23	БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ Н/Р МИНИСТРА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	10.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-266/23	Ж-СА-05-450/23	РЕГИОНАЛНА АДВОКАТСКА КОМОРА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	10.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-267/23	Ж-БР-04-133/23	ЈАВНА УСТАНОВА СРЕДЊА СТРУЧНА ШКОЛА „ЈАЊА“ МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, РЕПУБЛИЧКОМ ПЕДАГОШКОМ ЗАВОДУ	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	11.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-268/23	Ж-БР-02-197/23	ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗА ПИТАЊА БОРАЦА И ИНВАЛИДА ОДБРАМБЕНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА И ИНСТИТУТ ЗА МЕДИЦИНСКО ВЈЕШТАЧЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	11.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-269/23	Ж-СА-01-713/23	ЈУ ОСНОВНА МУЗИЧКА ШКОЛА „АВДО СМАИЛОВИЋ“ ГОРАЖДЕ ГОРАЖДЕ НА УВИД: МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА БОСАНСКО - ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА ГОРАЖДЕ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД БОСАНСКО – ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА ГОРАЖДЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	10.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-270/23	Ж-ЛИ-04-143/23 Ж-ЛИ-05-144/23	СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ТОМИСЛАВГРАД	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ, 32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	10.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-271/23	Ж-ЛИ-05-147/23	ОПШТИНА КУПРЕС	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	10.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-272/23	Ж-ЛИ-05-133/23	ПОН - СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ЛОКАЛНИ РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ ЛИВНО	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	11.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-273/23	Ж-БЛ-08-366/23	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ШИПОВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	16.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-274/23	Ж-СА-05-1233/22	ПОН-ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ПРИЈЕДОР ПРИЈЕДОР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-275/23	Ж-СА-08-787/23	ОПШТИНА НОВИ ГРАД САРАЈЕВО САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	17.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-276/23	Ж-СА-05-819/23	КАНТОНАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-277/23	Ж-СА-04-298/23	ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН ВЛАДА КАНЦЕЛАРИЈА ПРЕМИЈЕРА ЗЕНИЦА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	17.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-278/23	Ж-СА-06-927/23	ПРИВРЕДНА КОМОРА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	17.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-279/23	Ж-СА-08-767/23	ПОН-ОПШТИНА ИЛИЏА СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКУ КОНТРОЛУ ИЛИЏА	19 - УПРАВА	17.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-280/23	Ж-ЛИ-01-160/23	1. ОПШТИНА КУПРЕС 2. СЛУЖБА ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ, ОПШТУ УПРАВУ, ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ, ПИТАЊА БОРАЦА И ЦИВИЛНУ ЗАШТИТУ 3. ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КУПРЕС	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	20.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-281/23	Ж-ЛИ-04-155/23	ПОН-ЈП КОМУНАЛНО Д.О.О. ЛИВНО	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	20.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-282/23	Ж-ЛИ-06-99/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА 10	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-12 - НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИЛИ СОЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА	20.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-283/23	Ж-БР-04-155/23 Ж-БР-05-268/22 Ж-СА-05-496/23	ПАРЛАМЕНТУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СКУПШТИНИ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА И ВЛАДИ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВСТВА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА, ЈАВНОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ УНИВЕРЗИТЕТСКИ КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ТУЗЛА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА, 23 - ЗДРАВСТВО	20.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-284/23	Ж-СА-06-744/22	БОСНА БАНК ИНТЕРНАЦИОНАЛ (ББИ) Д.Д. САРАЈЕВО Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА УПРАВЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	20.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-285/23	Ж-СА-05-849/23	ОПШТИНА КЉУЧ КЉУЧ Н/Р: НАЧЕЛНИКА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	20.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-286/23	Ж-СА-08-760/21	ОПШТИНА ТРНОВО ТРНОВО	19 - УПРАВА	23.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-287/23	Ж-БЛ-05-588/23	ОПШТИНА БРАТУНАЦ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-288/23	Ж-БЛ-07-527/23	МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	07 - ЗАТВОРИ	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-289/23	Ж-БЛ-04-392/23	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФИЛИЈАЛА ЗВОРНИК	23 - ЗДРАВСТВО	23.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-290/23	Ж-БЛ-08-284/23	ГРАД ГРАЧАНИЦА	19 - УПРАВА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-291/23	Ж-БЛ-05-279/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-292/23	Ж-БЛ-05-229/23	ВЛАДА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	23.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-293/23	Ж-БЛ-08-467/23	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО- ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-294/23	Ж-БЛ-06-569/23	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	23.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-295/23	Ж-БЛ-08-382/23	ПОН-ГРАД БАЊА ЛУКА	26 - ТУЖИЛАШТВА	23.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-296/23	Ж-СА-05-561/23	ПОН-САМОСТАЛНИ СИНДИКАТ РАДНИКА КОМУНАЛНЕ ПРИВРЕДЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ СИНДИКАЛНА ПОДРУЖНИЦА КЈКП ГРАС САРАЈЕВО САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-297/23	Ж-СА-05-267/22	ПОН-ВЛАДА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА Н/Р ПРЕМИЈЕРА ТРАВНИК МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, МЛАДИХ, КУЛТУРЕ И СПОРТА Н/Р МИНИСТРА ТРАВНИК	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.10.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-298/23	Ж-СА-01-672/23	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ТЕШАЊ ТЕШАЊ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	23.10.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-299/23	Ж-СА-08-438/23	ПОН-ОПШТИНА ВОГОШЋА НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ ВОГОШЋА	19 - УПРАВА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-300/23	Ж-СА-06-780/22	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКОГ КАНТОНА ЉУБУШКИ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 11 - НА ОСНОВУ ЕТНИЧКЕ ПРИПАДНОСТИ	23.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-301/23	Ж-БЛ-05-400/23	ПОН-МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-302/23	Ж-БЛ-05-434/23	ПОН-ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.10.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-303/23	Ж-СА-06-217/22	ПОН-СИНДИКАТ МЕТАЛАЦА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 16 - НА ОСНОВУ ЧЛАНСТВА У СИНДИКАТУ ИЛИ ДРУГОМ УДРУЖЕЊУ	23.10.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-304/23	Ж-БР-05-108/20	ОПШТИНА ЈАЛЦЕ ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК ЈАЛЦЕ	19 - УПРАВА	3.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-305/23	Ж-БЛ-05-445/23	ЈУ ОШ „5 ОКТОБАР“ САНСКИ МОСТ МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	7.11.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-306/23	Ж-БЛ-04-424/23	ПОРЕСКА УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ Н/З МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО- ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ Н/З МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	25 - ПЕНЗИЈЕ	7.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-307/23	Ж-БЛ-05-425/23	ПОН-ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	7.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-308/23	Ж-БЛ-05-436/23	ПОН-ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	10.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-309/23	Ж-БЛ-05-435/23	ПОН-ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	10.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-310/23	Ж-СА-01-645/22	СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ЦЕНТАР	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	13.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-311/23	Ж-СА-01-951/23	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	13.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-312/23	Ж-МО-04-87/23	ПОН-ГРАД СТОЛАЦ Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА СТОЛАЦ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	14.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-313/23	Ж-МО-05-43/23	ПОН-ГРАД МОСТАР Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА УРБАНИЗАМ И ГРАЂЕЊЕ МОСТАР	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	14.11.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-314/23	Ж-БР-06-135/22	ДИРЕКТОРУ ИНСТИТУТА ЗА ХЕМИЈСКО ИНЖИЊЕРСТВО Д.О.О. ТУЗЛА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01- 03 - МОБИЊГ	14.11.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-315/23	Ж-БР-04-107/23	ПО-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА, ПОРЕСКА УПРАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ, КАНТОНАЛНА ПОРЕСКА КАНЦЕЛАРИЈА ТУЗЛА ИСПОСТАВА СРЕБРЕНИК СРЕБРЕНИК - ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	25 - ПЕНЗИЈЕ	14.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-316/23	Ж-БР-06-189/21	ПОЛИЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	14.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-317/23	Ж-БЛ-04-556/23	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО- ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	25 - ПЕНЗИЈЕ	14.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-318/23	Ж-БЛ-05-457/22	ГРАДСКА УПРАВА БАЊА ЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ УРБАНИСТИЧКО- ГРАЂЕВИНСКА ИНСПЕКЦИЈА ГРАДСКА УПРАВА БАЊА ЛУКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	14.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-319/23	Ж-СА-08-694/22	ПОН-ОПШТИНА ВОГОШЋА ВОГОШЋА ИНСПЕКТОРАТ ОПШТИНЕ ВОГОШЋА	19 - УПРАВА	16.11.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-320/23	Ж-СА-01-806/23	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРИЦЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	16.11.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-321/23	Ж-СА-05-777/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ТРАВНИК ТРАВНИК ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ТРАВНИК ТРАВНИК	05 - ПОЛИЦИЈА	23.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-322/23	Ж-СА-05-192/22	ГРАД САРАЈЕВО САРАЈЕВО ЈП „ОЛИМПИЈСКИ БАЗЕН ОТОКА“ Д.О.О. САРАЈЕВО САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	24.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-323/23	Ж-БЛ-04-493/23	ЗУ ДОМ ЗДРАВЉА БИХАЋ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-324/23	Ж-СА-04-828/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ УПРАВНИ ИНСПЕКТОРАТ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	27.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-325/23	Ж-СА-04-920/23	ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЕНЕРГЕТИКЕ РУДАРСТВА И ИНДУСТРИЈЕ Н/Р МИНИСТРА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	27.11.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-326/23	Ж-СА-08-702/19	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ЗЕНИЧКО- ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЗЕНИЧКО -ДОБОЈСКОГ КАНТОНА УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ ПУ ИВ –ПС ТЕШАЋ ТЕШАЋ	26 - ТУЖИЛАШТВА	4.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-327/23	Ж-СА-05-986/23	ВЛАДА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА МОСТАР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	30.11.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ
П-328/23	Ж-БЛ-05-458/23	ПОН- ЈП РТВ УСК Д.О.О. БИХАЋ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	4.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-329/23	Ж-БЛ-05-479/23	СУДСКА ПОЛИЦИЈА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	4.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-330/23	Ж-БЛ-05-411/23	ПОН- МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	6.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-331/23	Ж-БЛ-05-521/23	ПОН- ГРАД ДОБОЈ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	7.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-332/23	Ж-СА-04-473/23	МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ БАЊА ЛУКА ГРАД БАЊА ЛУКА БАЊА ЛУКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	8.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-333/23	Ж-БЛ-05-579/23	ЈУ ПОЛИТЕХНИЧКА ШКОЛА БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.12.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-334/23	Ж-БЛ-08-286/23	ОПШТИНА ГОРЊИ ВАКУФ – УСКОПЉЕ	19 - УПРАВА	13.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-335/23	Ж-БЛ-04-483/23	ПОН- МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ -- 11-2 - ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	13.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-336/23	Ж-БЛ-04-502/23	ПОН- МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	13.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-337/23	Ж-БЛ-05-597/23	МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	13.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-338/23	Ж-БЛ-04-622/23	ЈУ ОШ „БРАНКО ЋОПИЋ“ БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	13.12.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-339/23	Ж-СА-08-494/23	ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ „БАШБУНАР“ ТРАВНИК	19 - УПРАВА	13.12.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-340/23	Ж-СА-08-494/23	ВЕТЕРИНАРСКА КОМОРА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	13.12.2023	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-341/23	Ж-СА-05-329/20	ОПШТИНА ВЕЛИКА КЛАДУША СЛУЖБА ЗА УПРАВУ, ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ ВЕЛИКА КЛАДУША	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	14.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-342/23	Ж-БЛ-06-545/23	УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ У САРАЈЕВУ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	15.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-343/23	Ж-БЛ-05-525/23	ГРАД БАЊА ЛУКА	32 - ИНСПЕКЦИЈЕ	15.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-344/23	Ж-БЛ-01-586/23	ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	15.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-345/23	Ж-СА-04-913/23	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ТРГ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БРОЈ 8 78 000 БАЊА ЛУКА	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	19.12.2023	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-346/23	Ж-БЛ-04-540/23	ПОН-ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПИО/МИО КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА УНСКО-САНСКИ КАНТОН	25 - ПЕНЗИЈЕ	21.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-347/23	Ж-БЛ-01-538/23	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЈЗУ ДОМ ЗДРАВЉА БАЊАЛУКА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	20.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-348/23	Ж-СА-04-741/23	ЈУ ОПШТА БОЛНИЦА „ПРИМ. ДР АБДУЛАХ НАКАШ“ САРАЈЕВО Н/Р ДИРЕКТОРА Н/Р УПРАВНОГ ОДБОРА НА ЗНАЊЕ: КАНТОН САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА КАНТОН САРАЈЕВО МИНИСТАРСТВО ЗА НАУКУ, ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ И МЛАДЕ САРАЈЕВО Н/Р МИНИСТРА	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	25.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-349/23	Ж-СА-04-1183/23	ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФБИХ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	26.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-350/23	Ж-БР-06-266/22	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ОДЈЕЉЕЊУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ - ПЕДАГОШКОЈ ИНСТИТУЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ - ПОЛИЦИЈИ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	16 - НАСИЉЕ -- 16-2 - ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ	26.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-351/23	Ж-СА-02-1015/23	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЗЕ-ДО КАНТОНА ЗЕНИЦА Н/Р МИНИСТРА ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА И ЗЕНИЦА Н/Р КОМАНДИРА	12 - ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	27.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-352/23	Ж-СА-06-1156/22	РУДНИК МРКОГ УГЉА „БРЕЗА“ Д.О.О. - БРЕЗА Н/Р ДИРЕКТОРА БРЕЗА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	27.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-353/23	Ж-СА-06-148/23	ЈАВНА УСТАНОВА „ДОМ ЗДРАВЉА“ ЗЕНИЦА Н/Р ДИРЕКТОРИЦЕ УПРАВНОМ ОДБОРУ ЗЕНИЦА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	27.12.2023	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-354/23	Ж-СА-04-77/21	ПОН-ОПШТИНА ИЛИЈАШ ИЛИЈАШ Н/Р НАЧЕЛНИКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	27.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-355/23	Ж-СА-05-351/22	ОШ „ЕДХЕМ МУЛАБДИЋ“ ОПАРА НОВИ ТРАВНИК	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	27.12.2023	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-356/23	Ж-СА-04-236/23	ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И ИЗБЈЕГЛИЦЕ Н/Р МИНИСТРА ЗЕНИЦА ГРАД ЗЕНИЦА Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА ЗЕНИЦА ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЗЕНИЦА Н/Р ДИРЕКТОРА ЗЕНИЦА	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	28.12.2023	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЏЕТА ЗА 2023. ГОДИНУ**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

Институција: Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине

Сједиште: Бања Лука

ИД: 4403087410007

Шифра дјелатности: 69.10

Образац 2.

Организациони код: 0304

Фонд: Општи фонд (10)

Пројектни код: 0

Збирни образац: x

Преглед расхода и издатака по економским категоријама

Период извјештавања: од 01.01.2023. до 31.12.2023.

БУЏЕТ

Редни број	Опис	Економ. Код	Буџет	Измјене и допуне (ребаланс, прерасподјела, резерва, намјенска средства и др.)	Кориговани буџет	Остварени кумулативни износ укупних расхода и издатака	Остварени кумулативни износ истог периода претходне године	Процент 7/6 x 100	Процент 7/8 x 100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Укупни расходи и издаци (2+16)		3.241.000	8.224	3.249.224	3.055.014	2.507.480	94	122
2	Укупни текући расходи (3+6)	610000	3.166.000	23.624	3.189.624	2.996.861	2.456.880	94	122
3	Плате и накнаде трошкова запослених (4+5)	611000	2.896.000	-10.376	2.885.624	2.736.277	2.218.407	95	123
4	Бруто плате и накнаде плата	611100	2.554.000	-10.376	2.543.624	2.425.364	1.956.292	95	124
5	Накнаде трошкова запослених	611200	342.000		342.000	310.913	262.115	91	119
6	Издаци за материјал, ситан инвентар и услуге (7+.....+15)	613000	270.000	34.000	304.000	260.584	238.473	86	109
7	Путни трошкови	613100	55.000	29.000	84.000	78.760	56.872	94	138
8	Издаци телефонских и поштанских услуга	613200	49.000		49.000	44.679	39.988	91	112
9	Издаци за енергију и комуналне услуге	613300	7.000		7.000	3.679	4.616	53	80
10	Набавка материјала и ситног инвентара	613400	33.000	5.000	38.000	36.566	31.607	96	116
11	Издаци за услуге превоза и горива	613500	23.000		23.000	16.537	15.662	72	106
12	Унајмљивање имовине и опреме	613600	13.000		13.000	12.800	12.800	98	100
13	Издаци за текуће одржавање	613700	19.000		19.000	18.922	11.441	100	165
14	Издаци осигурања, банкарских услуга и услуга платног промета	613800	6.000		6.000	4.932	4.516	82	109
15	Уговорене и друге посебне услуге	613900	65.000		65.000	43.709	60.971	67	72
16	Укупни капитални издаци		75.000	-15.400	59.600	58.153	50.600	98	115
17	Издаци за набавку сталних средстава	821000	75.000	-15.400	59.600	58.153	50.600	98	115
18	Набавка опреме	821300	75.000	-15.400	59.600	58.153	50.600	98	115

АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2023. ГОДИНЕ

1. Јавни органи на нивоу Босне и Херцеговине који су испунили обавезу именовања службеника за информисање и доставили Водич и Индекс регистар у складу с члановима 19. и 20. ЗОСПИ:

1. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине;
2. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине;
3. Правобранилаштво Босне и Херцеговине;
4. Тужилаштво Босне и Херцеговине;
5. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине;
6. Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине;
7. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине;
8. Конкурентијски савјет Босне и Херцеговине;
9. Фонд за повратак Босне и Херцеговине;
10. Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине;
11. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине;
12. Јавна здравствена установа „Здравствени центар Брчко“ Брчко дистрикт БиХ.

2. Јавни органи на нивоу Босне и Херцеговине који су током 2023. године достављали статистичке податке у складу с чланом 20 ЗОСПИ:

1. Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ;
2. Агенција за надзор над тржиштем БиХ;
3. Агенција за осигурање у БиХ;
4. Агенција за рад и запошљавање БиХ;
5. Агенција за заштиту личних података у БиХ;
6. Агенција за јавне набавке БиХ;
7. Агенција за безбједност хране БиХ;
8. Агенција за државну службу БиХ;
9. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције БиХ;
10. Централна банка БиХ;
11. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине;
12. Дирекција за економско планирање БиХ;
13. Дирекција за европске интеграције БиХ;
14. Државна регулаторна комисија за електричну енергију;
15. Електропривреда БиХ;
16. Фонд за повратак БиХ;
17. Гранична полиција БиХ;
18. Институт за интелектуално власништво БиХ;
19. Конкурентијски савјет БиХ;
20. Комисија за очување националних споменика БиХ;
21. Министарство за људска права и избјеглице БиХ;
22. Министарство комуникација и транспорта БиХ;
23. Министарство иностраних послова БиХ;
24. Министарство безбједности БиХ;
25. Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Канцеларија за ветеринарство БиХ, Управа БиХ за заштиту здравља биља, Канцеларија за

хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ;

26. Министарство цивилних послова БиХ;
27. Министарство финансија и трезора БиХ;
28. Предсједништво БиХ – Секретаријат;
29. Тужилаштво БиХ;
30. Канцеларија координатора за реформу јавне управе БиХ;
31. Уставни суд БиХ;
32. Савјет министара БиХ – Генерални секретаријат; јануар-март 23;
33. Високи судски и тужилачки савјет БиХ.

У погледу достављања статистичких података од стране јавних органа на државном нивоу, Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине констатује да су 33 јавна органа испуњавала своју обавезу у извјештајној години.

3. Јавни органи на нивоу Федерације Босне и Херцеговине која су током 2023. године достављали статистичке податке у складу с ЗОСПИ:

1. Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине;
2. Центар за едукацију судија и тужилаца у Федерацији БиХ;
3. Федерални хидрометеоролошки завод;
4. Федерално министарство здравља;
5. Федерално министарство унутрашњих послова;
6. Федерално министарство културе и спорта;
7. Федерално министарство просторног уређења;
8. Федерална управа за инспекцијске послове;
9. Фонд Меморијала Кантона Сарајево;
10. Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање;
11. Град Горажде;
12. Град Мостар;
13. Град Грачаница;
14. Град Градачац;
15. Ј.П. Међународни аеродром „Сарајево“;
16. ЈП Олимпијски базен Отока;
17. Кантонални суд у Зеници;
18. Кантонални суд у Тузли;
19. Кантонална управа цивилне заштите Кантона Сарајево;
20. Кантонална управа за инспекцијске послове Кантона Сарајево;
21. Кантонално тужилаштво Зеничко-добојског кантона;
22. Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево;
23. Комисија за вриједносне папире Федерације Босне и Херцеговине;
24. Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона;
25. Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево;
26. Министарство за грађевинарство, просторно уређење и заштиту животне средине Унско-санског кантона;
27. Општина Сански Мост;
28. Општина Кључ;
29. Општина Хаџићи;
30. Општина Ново Сарајево;
31. Општина Тешањ;
32. Општина Фојница;
33. Општина Читлук;

34. Општина Илијаш;
35. Општина Травник;
36. Општина Нови Травник;
37. Општина Бусовача;
38. Општина Фоча, Устиколина;
39. Општина Маглај;
40. Општински суд у Високом;
41. Општински суд у Какњу;
42. Регулаторна комисија за енергетику у Федерацији Босне и Херцеговине (ФЕРК);
43. Универзитет у Сарајеву;
44. Влада Федерације Босне и Херцеговине.

У извјештајној години, обавезу достављања статистичких података у складу с ЗОСПИ испунило је 45 јавних органа на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

4. Јавни органи на нивоу Републике Српске који су током 2023. године доставили статистичке податке у складу с ЗОСПИ:

1. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске;
2. Град Градишка;
3. Јавна установа „Воде Српске“ Бијељина;
4. Окружно јавно тужилаштво Бања Лука;
5. Окружни привредни суд Добој;
6. Окружни суд у Добоју;
7. Основни суд у Теслићу.

У 2023. години, обавезу достављања статистичких података испунило је 7 јавних органа на нивоу Републике Српске.

5. Током 2023. године сљедећи јавни органи су испунили обавезу достављања рјешења о службенику за информисање, Водич и Индекс регистра у складу с ЗОСПИ:

1. Агенција за квалитет и акредитацију у здравству у ФБиХ;
2. Агенција за банкарство ФБиХ;
3. Федерално министарство просторног уређења;
4. ЈУ Центар за едукацију судија и тужилаца у Федерацији БиХ;
5. Федерално министарство рада и социјалне политике;
6. Федерално министарство унутрашњих послова;
7. Федерална управа полиције;
8. Влада Кантона Сарајево;
9. Канцеларија за борбу против корупције и управљање квалитетом Кантона Сарајево;
10. Фонд Меморијала Кантона Сарајево;
11. Правобранилаштво Кантона Сарајево;
12. Министарство за борачка питања Кантона Сарајево;
13. Кабинет предсједавајућег и замјеника предсједавајућег Кантона Сарајево;
14. ЈУ Завод за хитну медицинску помоћ Кантона Сарајево;
15. Универзитет у Сарајеву;
16. Стручна служба Владе Кантона Сарајево;
17. Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево;
18. ЈУ Основна музичка школа „Младен Позајућ“ Сарајево;
19. Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла;

20. ЈУ Служба за запошљавање ТК;
21. Меморијални центар Сребреница;
22. Секретаријат за законодавство Владе Зеничко-добојског кантона;
23. Стручна служба за развој и међународне пројекте Зеничко-добојског кантона;
24. Министарство за питање бораца и ратних војних инвалида Унско-санског кантона;
25. Кантонално тужилаштво Унско-санског кантона;
26. Министарство привреде Средњобосанског кантона;
27. Кабинет Владе Западнохерцеговачког кантона за европске интеграције;
28. Завод здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона;
29. Јавна установа Центар за социјални рад Сапна;
30. Општина Оџак;
31. Општина Бусовача;
32. Општина Маглај;
33. Општински суд у Живиницама;
34. Окружни суд у Добоју.

АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ИДИКАТОРА

ОДЈЕЉЕЊЕ	Запримљено у 2023.	Пренесено из ранијих година	Укупно рађено у 2023.	Укупно завршено у 2023.	Пренесено у 2024.г.
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјеце	231	128	359	207	152
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа с инвалидитетом	56	29	85	47	38
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	13	9	22	13	9
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	741	382	1123	686	437
05 – Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права	771	494	1265	790	475
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације	187	300	487	278	209
07 - Одјељење за праћење остваривања права лица лишених слободе	86	56	142	83	59
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	709	371	1080	727	353
УКУПНО	2794	1769	4563	2831	1732

Рад по жалбама по одјељењима у 2023. години

Одјељење	Број
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјече // Сарајево	107
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Сарајево	30
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Сарајево	11
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Сарајево	352
05 – Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Сарајево	278
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Сарајево	98
07 - Одјељење за праћење остваривања права особа лишених слободе // Сарајево	69
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Сарајево	270
Укупан број предмета Сарајево	1215
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјече // Бањалука	94
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Бањалука	17
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Бањалука	164
05 – Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Бањалука	265
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Бањалука	65
07 - Одјељење за праћење остваривања права особа лишених слободе // Бањалука	15
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Бањалука	187
Укупан број предмета Бања Лука	807
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјече // Брчко	10
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Брчко	1
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Брчко	1
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Брчко	140
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Брчко	86
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Брчко	10
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Брчко	108
Укупан број предмета Брчко	356
01 – Одјељење за праћење остваривања права дјече // Мостар	17
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Мостар	6
03 - Одјељење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Мостар	1
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Мостар	52
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Мостар	70
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Мостар	8
07 – Одјељење за праћење остваривања права особа лишених слободе // Мостар	2
08 – Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Мостар	54
Укупан број предмета Мостар	210
01 - Одјељење за праћење остваривања права дјече // Ливно	3
02 - Одјељење за праћење остваривања права особа са инвалидитетом // Ливно	2
04 - Одјељење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Ливно	33
05 - Одјељење за праћење остваривања политичких и грађанских права // Ливно	72
06 - Одјељење за елиминацију свих облика дискриминације // Ливно	6
08 - Одјељење за праћење остваривања права у правосуђу и управи // Ливно	90
Укупан број предмета Ливно	206
Укупан број предмета у Институцији	2794

Број жалби по канцеларијама у 2023. години

Повреда права	Поткатегорија	Број предмета
01 - Дискриминација	00 - Остало	67
01 - Дискриминација	01-01 - Узнемиравање	2
01 - Дискриминација	01-03 - Мобинг	43
01 - Дискриминација	01-09 - На основу језика	3
01 - Дискриминација	01-10 - На основу вјере	1
01 - Дискриминација	01-11 - На основу етничке припадности	12
01 - Дискриминација	01-12 - На основу националног или социјалног поријекла	7
01 - Дискриминација	01-13 - На основу везе са националном мањином	4
01 - Дискриминација	01-14 - На основу политичког или другог увјерења	2
01 - Дискриминација	01-15 - На основу имовног стања	2
01 - Дискриминација	01-16 - На основу чланства у синдикату или другом удружењу	2
01 - Дискриминација	01-17 - На основу образовања	6
01 - Дискриминација	01-18 - На основу друштвеног положаја и пола	2
01 - Дискриминација	01-19 - На основу сексуалне оријентације	5
01 - Дискриминација	01-22 - На основу старосне доби	1
01 - Дискриминација	01-23 - На основу инвалидитета	2
01 - Дискриминација	01-24 - Говор мржње	8
01 - Дискриминација	16-1 - насиље у породици	1
01 - Дискриминација	СУМА	170
02 - Медији и слобода информисања	СУМА	7
03 - Приступ информацијама	00 - Остало	155
03 - Приступ информацијама	03-1 - неодлучивање у законском року	92
03 - Приступ информацијама	03-2 - одбијање приступа информацијама	27
03 - Приступ информацијама	03-3 - право на двостепеност	1
03 - Приступ информацијама	СУМА	275
04 - Вјерске слободе / религија	СУМА	2
05 - Полиција	00 - Остало	99
05 - Полиција	05-1 - жалба на рад полиције	38
05 - Полиција	05-2 - жалбе полицијских службеника	1
05 - Полиција	СУМА	138
06 - Јавни приходи	СУМА	2
07 - Затвори	00 - Остало	72
07 - Затвори	07-1 - коришћење заводских погодности и посјете	6
07 - Затвори	07-2 - здравствена заштита и хигијенски услови	9
07 - Затвори	СУМА	87
08 - Равноправност полова	СУМА	1
09 - Правосуђе	00 - Остало	223
09 - Правосуђе	09-1 - жалбе на рад судија/суткиња	23
09 - Правосуђе	09-2 - дужина трајања поступка (члан 6)	62
09 - Правосуђе	09-3 - извршење пресуда	50
09 - Правосуђе	09-4 - ВСТС	9
09 - Правосуђе	СУМА	367

10 - Радни односи	СУМА	233
11 - образовање	00 - Остало	16
11 - образовање	11-2 - основно образовање	8
11 - образовање	11-3 - средње образовање	6
11 - образовање	11-4 - високо образовање	10
11 - образовање	11-5 - образовање одраслих	1
11 - образовање	СУМА	41
12 - Особе са инвалидитетом	СУМА	56
13 - Права дјетета	00 - Остало	213
13 - Права дјетета	13-1 - Центри за социјални рад	19
13 - Права дјетета	СУМА	232
14 - Екологија заштита животне средине	СУМА	16
15 – Имовинско-правни	СУМА	120
16 - Насиље	00 - Остало	6
16 - Насиље	16-1 - насиље у породици	6
16 - Насиље	СУМА	12
17 - Јавне исправе	СУМА	9
18 - Мањине	СУМА	14
19 - Управа	СУМА	253
20 - Ратне штете	СУМА	9
21 - Комуналне услуге	СУМА	132
22 - Владина и министарска именовања	СУМА	98
23 - Здравство	СУМА	50
24 - Социјална заштита	СУМА	97
25 - Пензије	СУМА	174
26 - Тужилаштва	СУМА	76
27 - Правобранилаштва	СУМА	3
28 - Предмети корупције	СУМА	4
29 - Миграције и азил	СУМА	11
30 - Слобода окупљања	СУМА	4
31 - Адвокати	СУМА	11
32 - Инспекције	СУМА	81
33 - Бесплатна правна помоћ	СУМА	9
СУМА	СУМА	2794

Број жалби примљених по поткатогијама у 2023. години

Р.бр.	Начин окончања	Предмети 2023	Предмети из ранијих година	Укупно
1	У току интервенције Омбудсмена	451	257	708
2	Препоруком Омбудсмена	104	324	428
3	Незаинтересованост странке за даље вођење поступка	252	134	386
4	Неприхватљива жалба	410	115	525
5	На други начин	394	298	692
6	Ненадлежност и уступање предмета надлежном органу	53	11	64
7	Прослијеђен другој канцеларији Омбудсмена	10	1	11
8	Специјалним извјештајем	2	3	5
9	Поновни поступак	10	2	12
10	Укупно	1686	1145	2831

**САМО ЗА НЕПРИХВАТЉИВА ЖАЛБА –
ПОТКАТЕГОРИЗАЦИЈА**

00 – Остало	96	34	130
01 - Анонимна жалба	0	0	0
02 - Злонамјерна жалба	0	0	0
03 - Неоснована жалба	234	66	300
04 - Жалба не садржи никакав захтјев	3	2	5
05 - Нарушавање легитимних права треће стране	0	0	0
06 - Кашњење подносиоца од 1г. након чињеница, догађаја или одлуке	9	0	9
07 - Нису исцрпљена сва правна средства	30	7	37
08 - Жалба непотпуна или неразумљива (није накнадно допуњена)	13	3	16
09 - Подносилац одустао од жалбе	6	1	7
10 - Жалба са већ разматраним чињеницама (дуплирање жалбе)	18	2	20
11 - Чињенично стање прије 14. децембра 1995. г.	1	0	1
Укупно	410	115	525

Број жалби које су завршене//начин завршетка жалби у 2023. години

Р.бр.	Повреда права	Број препорука
1	01 - Дискриминација	155
2	02 - Медији и слобода информисања	1
3	03 - Приступ информацијама	70
4	05 - Полиција	10
5	06 - Јавни приходи	1
6	07 - Затвори	1
7	09 - Правосуђе	9
8	10 - Радни односи	35
9	11 - образовање	12
10	12 - Особе с инвалидитетом	10
11	13 - Права дјетета	27
12	14 – Екологија и заштита животне средине	2
13	15 – Имовинско-правни	11
14	16 - Насиље	1
15	17 - Јавне исправе	1
16	18 - Мањине	1
17	19 - Управа	41
18	20 - Ратне штете	2
19	21 - Комуналне услуге	13
20	22 - Владина и министарска именованја	28
21	23 - Здравство	12
22	24 - Социјална заштита	7
23	25 - Пензије	8
24	26 - Тужилаштва	5
25	29 - Миграције и азил	1
26	31 - Адвокати	2
27	32 - Инспекције	20
28	33 - Бесплатна правна помоћ	2
29	УКУПНО	488

Начин реализације	Број предмета
Дјелимично реализована	13
Нема одговора	90
Није реализована	80
Остварена сарадња	63
Реализована	242
Укупно	488

Број жалби с препорукама издатим у 2023. години по категоријама повреда права и реализацији

Назив одјелења	Број предмета са препоруком у 2023. години
01 - Одјелење за праћење остваривања права дјете	27
02 - Одјелење за праћење остваривања права особа с инвалидитетом	10
03 - Одјелење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	2
04 - Одјелење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	89
05 - Одјелење за праћење остваривања политичких и грађанских права	146
06 - Одјелење за елиминацију свих облика дискриминације	156
07 - Одјелење за праћење остваривања права лица лишених слободе	1
08 - Одјелење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	57
Укупан број препорука у предметима	488

Број жалби с издатом препоруком по одјелењима у 2023. години

Назив одјелења	Број препорука
01 - Одјелење за праћење остваривања права дјете	26
02 - Одјелење за праћење остваривања права особа с инвалидитетом	10
03 - Одјелење за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	2
04 - Одјелење за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	84
05 - Одјелење за праћење остваривања политичких и грађанских права	140
06 - Одјелење за елиминацију свих облика дискриминације	42
07 - Одјелење за праћење остваривања права лица лишених слободе	1
08 - Одјелење за праћење остваривања права у правосуђу и управи	51
Укупан број препорука	356

Број препорука по одјелењима у 2023. години

Канцеларија	Број предмета са препоруком
Канцеларија Сарајево	162
Канцеларија Бања Лука	236
Канцеларија Брчко	35
Канцеларија Мостар	19
Канцеларија Ливно	36
Укупан број препорука у предметима	488

Број жалби с издатом препоруком по канцеларијама у 2023. години

Канцеларија	Број препорука
Канцеларија Сарајево	153
Канцеларија Бања Лука	123
Канцеларија Брчко	33
Канцеларија Мостар	18
Канцеларија Ливно	29
Укупан број препорука	356

Број препорука по канцеларијама у 2023. години

20 најчешћих противних страна из области судова

Р.Бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ОПШТИНСКИ СУД САРАЈЕВО	59	САРАЈЕВО
2	КАНТОНАЛНИ СУД САРАЈЕВО	33	САРАЈЕВО
3	ОСНОВНИ СУД БАЊА ЛУКА	32	БАЊА ЛУКА
4	ОПШТИНСКИ СУД ЛИВНО	25	ЛИВНО
5	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО САРАЈЕВО	24	САРАЈЕВО
6	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	24	ТУЗЛА
7	ОПШТИНСКИ СУД БИХАЋ	20	БИХАЋ
8	КАНТОНАЛНИ СУД ЛИВНО	17	ЛИВНО
9	ОПШТИНСКИ СУД ТУЗЛА	15	ТУЗЛА
10	ОПШТИНСКИ СУД МОСТАР	13	МОСТАР
11	ОКРУЖНИ СУД БАЊА ЛУКА	12	БАЊА ЛУКА
12	ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БиХ	11	САРАЈЕВО
13	ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10	БАЊА ЛУКА
14	ОПШТИНСКИ СУД ЦАЗИН	9	ЦАЗИН
15	ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО БАЊА ЛУКА	8	БАЊА ЛУКА
16	УСТАВНИ СУД БиХ	8	САРАЈЕВО
17	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА	7	ЗЕНИЦА
18	КАНТОНАЛНИ СУД БИХАЋ	6	БИХАЋ
19	ОКРУЖНО ТУЖИЛАШТВО ПРИЈЕДОР	6	ПРИЈЕДОР
20	ОПШТИНСКИ СУД ЗЕНИЦА	6	ЗЕНИЦА

20 најчешћих противних страна без области правосуђа

Р.Бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ОПШТИНСКИ СУД ТУЗЛА	55	ТУЗЛА
2	ОПШТИНСКИ СУД У САРАЈЕВУ	41	САРАЈЕВО
3	ОСНОВНИ СУД БАЊА ЛУКА	30	БАЊА ЛУКА
4	КАНТОНАЛНИ СУД САРАЈЕВО	27	САРАЈЕВО
5	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	23	ТУЗЛА
6	ОПШТИНСКИ СУД МОСТАР	18	МОСТАР
7	ОПШТИНСКИ СУД ЛИВНО	16	ЛИВНО
8	ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БИХ	16	САРАЈЕВО
9	ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО БАЊА ЛУКА	15	БАЊА ЛУКА
10	ОКРУЖНИ СУД БАЊА ЛУКА	11	БАЊА ЛУКА
11	СУД БИХ	10	САРАЈЕВО
12	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО САРАЈЕВО	10	САРАЈЕВО
13	ВРХОВНИ СУД ФБиХ	9	САРАЈЕВО
14	ТУЖИЛАШТВО БИХ	8	САРАЈЕВО
15	ОСНОВНИ СУД БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ	8	БРЧКО ДИСТРИКТ
16	КАНТОНАЛНИ СУД ЛИВНО	7	ЛИВНО
17	КАНТОНАЛНИ СУД У МОСТАРУ	7	МОСТАР
18	ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	7	БАЊА ЛУКА
19	КАНТОНАЛНИ СУД ТУЗЛА	7	ТУЗЛА
20	УСТАВНИ СУД БИХ	5	САРАЈЕВО

Реализација препорука 2023

Р.бр.	БРОЈ ПРЕДМЕТА	БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	ГЛАВНА ПРЕПОРУКА	ПОВРЕДА ПРАВА	РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР	РЕАЛИЗАЦИЈА И САДРЖАЈ ОДГОВОРА
1	ПОВРЕДА ПРАВА :	01 - Дискриминација					
2	Реализирана						
3	Ж-БЛ-06-236/22	П-29/23	ПРЕПОРУКУ Нотарској комори Федерације Босне и Херцеговине 1. Да пренесита одлуку о плаћању обавезног доприноса за финансирање Нотарске коморе Федерације Босне и Херцеговине, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана обавијести Инститицију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 07.03.2023. године, предсједница Нотарске коморе Федерације БиХ, доставила је одговор на Препоруку у којем се наводи да је одлука Нотарске коморе о доприносима из 2018. године, стављена ван снаге, да је усвојена нова Одлука о висини обавезног доприноса за финансирање Нотарске коморе, којом се одређује стопа доприноса у износу од 1%, 2% и 3%, која је на снази. Копију одговора Нотарске коморе Федерације Босне и Херцеговине, број 2-109-2-5-1/23 од 02.03.2023. године Вав достављамо у прилогу. Обиром на чињеницу да се препорука Омбудсмена односила на одлуку која је стављена ван снаге и прије интервенције Инститиције Омбудсмена за људска права, на чињеницу да важећа Одлука (број: 1-1808-4/19 од 25.05.2019. године) у потпуности уважава принципне образложење у препоруци и Закону о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, да је препоруком Омбудсмена изражен начелан став у погледу висине доприноса за финансирање било које установе са јавним овлашћењима. Омбудсмени сматрају овај предмет завршеним и доводе одлуку као уводу овог Обавијештења у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 104/11).
4	Ж-ЛП-06-204/22	П-36/23	ПРЕПОРУКУ Влади К10 и Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства К10 - Да пренесита и приступи измјенама Одлуке о увјетима, критеријима и поступку дојеле господарских ловишта на концесију Владе К10, руководећи се начелом права на приступ јавним добрима под увјетима једнакости, у складу са Законом о забрани дискриминације и налазима из ове препоруке - Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	НЕ	Обиром да се одговорна страна није очитовала о извршавању препоруке, о свему је обавијештена Скупштина Кантона 10. Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланка 35.точ.8. Правила поступка Инститиције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет, који се води по Виној жалби. Након архивирања предмета, у Народним новинама Кантона 10 објављена нова Одлука о увјетима, критеријима и поступку дојеле господарских ловишта на концесију, а на што се препорука и односила, самим тим препорука испоштована.
5	Ж-БЛ-06-106/20 - Ж-БЛ-06-218/20 (укупно 113 жалби)	П-44/23	ПРЕПОРУКУ Скупштини града Приједора • Да узме у обзир ставове грађана код одређивања граница општина у складу са позитивним прописима који одређују организовање јединица локалне самоуправе; • Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Инститицију Омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	У остављеном року, предсједник Скупштине града је доставио изјашњење у којем наводи да је Скупштина града Приједора приликом доношења позитивног мишљења имала у виду и разматрала жалбе наведених лица и заузела став да су територијално разграничење, односно жалба и могуће потенцијалне границе општине преуређени, јер би се тек могли знати након именованја Комисије која би утврдила Закон, односно измјене Закона о територијалној организацији Републике Српске. Одговорна страна уздило потврђивање да је жалбу мјештана наведених мјесних заједница, као и Препоруку Омбудсмена проследила ресорном министарству које разматра предметну иницијативу. Копију одговора предсједника Скупштине града Вам достављамо у прилогу. Издавањем Препоруке јединици локалне самоуправе испуриле су могућности које Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине има у поступку појединачних жалбама грађана. У стандардној процедури савјетак Препоруке се објављује и на званичној интернет страници Инститиције Омбудсмена, као и у годишњем извјештају за извјештајни период током којег је Препорука издата. Коначно, Препорука Омбудсмена представља коначан и мериторан став Инститиције Омбудсмена по овом питању, који можете користити и у другим, евентуално покренутим поступцима овим истим поводом.
6	Ж-СА-06-464/22	П-33/23	ПРЕПОРУКА Федерално министарство просторног уређења размотри могућност упућивање дописа свим јединицама локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине у вези предметне проблематике, а у циљу уједначавања праксе која се тиче стручних лица која се не налазе на списковима по основу јавног позива у складу са прописаним увјетима и стандардима. Федерално министарство просторног уређења да у року од 30 дана од дана пријема препоруке достави одговор у вези подузетих активности на реализацији препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 02.03.2023. године Инститиција Омбудсмена запримила је одговор Федералног министарства просторног уређења под бројем: 03-19-2-234/23-2- од дана 20.02.2023. године, упућен кантоналним министарствима, а достављен на знање Инститицији Омбудсмена, из којег је евидентно да је препорука реализирана. У вези наведеног, по затварању предмета сачинић ће се објав за веб-страницу Инститиције Омбудсмена.
7	Ж-СА-06-47/23	П-65/23	ПРЕПОРУКУ Општинском вијећу Општине Фоча- Устиколина 1. Да размотри горе наведено те у складу с тим изврши измјене и допуне члана 2 (Посебни критерији) Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање предсједника и чланова Управног одбора Јавне установе „Дом здравља“ Фоча-Устиколина; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	У институцији Омбудсмена је, након упућивања ургентније од 26.05.2023. године за достављање одговора на препоруку, дана 05.06.2023. године запримљен одговор секретара Општинског вијећа у акту број 04-3-04-679-1/23 од 02.06.2023. године, у којем се наводи сљедеће: „У вези са Вашим актом број и датум горњи, обавијештавамо Вас да је Општинско вијеће Општине Фоча на 17. редовној сједници усвојило Одлуку о утврђивању критерија за избор и именовање предсједника и чланова Управног одбора Јавне установе Дом здравља „Фоча“ Устиколина број: 04-1-02-242/23 од 23.02.2023.године (Службене новине БИХ Горажде број 4/23). Ступањем на снагу ове Одлуке престала је да важи Одлука о утврђивању критерија за избор и именовање, предсједника и чланова Управног одбора ЈУ „Дом здравља“ Фоча- Устиколина („Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде“ број 16/11). Одлуком о утврђивању критерија за избор и именовање предсједника и чланова управног одбора Јавне установе Дом здравља „Фоча“ Устиколина број: 04-1-02-242/23 од 23.02.2023.године у члану 2. прописани су опћи и посебни критерији гдје се посебно освјетљено на посебне критерије који у погледу степена образовања предвиђују високу, вишу или средњу стручну спрему (ИВ степена) за позиције предсједника и чланова Управног одбора Јавне установе Дом здравља „Фоча“ Устиколина. Сходно напријед наведеном сматрамо да је Општинско вијеће Општине Фоча поступило у складу са Вашом препоруком број:П-65/23. ...Слједом наведеног, односно цијелијени да је реализирана препорука П-65/23 од 07.03.2023. године, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-47/23 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара.
8	Ж-МО-06-119/22	П-86/23	ПРЕПОРУКУ Директору Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине 1. Да, одмах, подзме све активности у с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између директора Агенције и подносиоца жалбе, на начин да се покушају изнаћи узроци, последице и заједничка рјешена настале ситуације; 2. Да се убудуће успостави механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чл. 24 став 4 Закона о забрани дискриминације и да се осигура да се у радно-правним односима са успеленицима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања у циљу осигурања ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 25.04.2023. године Инститиција Омбудсмена је запримила одговор директора Агенције број: 01-12-2557-5/22 од 24.04.2023. године из којег произилази да је препорука Омбудсмана испоштована, те се предмети се у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине овим актом затварају.
9	Ж-СА-06-1095/22	П-86/23	ПРЕПОРУКУ Директору Агенције за јавне набавке Босне и Херцеговине 1. Да, одмах, подзме све активности у с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између директора Агенције и подносиоца жалбе, на начин да се покушају изнаћи узроци, последице и заједничка рјешена настале ситуације; 2. Да се убудуће успостави механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чл. 24 став 4 Закона о забрани дискриминације и да се осигура да се у радно-правним односима са успеленицима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања у циљу осигурања ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 25.04.2023. године Инститиција Омбудсмена је запримила одговор директора Агенције број: 01-12-2557-5/22 ид 24.04.2023. године из којег произилази да је препорука Омбудсмана испоштована, те се предмети се у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине овим актом затварају.

10	Ж-ЛП-06-46/23	П-97/23	ПРЕПОРУКУ Министарству знаности, просвјете, културе и шпорта К10 и Средњој школи у Дрвару 1. да подуму све мјере и активности како би се отклонила дискриминација уполесника Средње школе Дрвар на темељу националне и територијалне припадности; 2. да у циљу осигурања механизама унутар Школе подуму мјере ради имплементације чланка 24. ставка 4. Закона о забрани дискриминације према којој су сви јавни органи, те остале правне особе дужни у својим општим правним актима или посебним правним актима регулирати принципе једнаког поступања и осигурати да се у радио-правним односима са уполесницима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања; 3. да у року од 30 дана, од дана пријема ове Препоруке обавијестите Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	"...Министарство је у изјашњењу на препоруку број: 06-01-30-740/23. од 25.4.2023. г. навело да у потпуности прихвата препоруку, док је Средња школа „Дрвар“ у изјашњењу број: 259/23 од 16.6.2023. г. навела: „...Средња школа Дрвар је предузела следеће мјере: 1. обавила усмене разговоре са професорима на које се жалба односи упозоравајући на обавезу једнаког приступа према свим учесницима наставног процеса, без обзира на вјерску, националну, територијалну или било коју другу припадност ученика или запосленика Школе. Након истих, није дошло до поновног вријеђања наведеног радника; 2. Радницу М.М. упутила на кориштење годишњег одмора након завршетка наставе за матуранте, тј. кад су се створили услови за то... 3. Школском одбору смо предочили да је неопходно изградити и усвојити Правилник о дисциплинској одговорности радника, који је обавезно да има своја јавна устава, а у сврху поштовања закона и људских права, прије свега. Школски одбор је примио к знању наведену иницијативу, те смо већ започели израду истог...“ Узимајући у обзир горе наведено, Омбудсмени су одлучили, суkladно чланку 35. точки 8. Правила поступка Инститиције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по Вашој жалби.“
11	Ж-СА-06-290/23	П-127/23	ПРЕПОРУКУ у предсједвајућем Скупштинe Кантона Сарајево, премијеру Владе Кантона Сарајево и министрима Министарства за одгој и образовање Кантона Сарајево 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Инститицијом омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од десет (10) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијестите Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Министарство је било у обавези спровести закључак Скупштинe Кантона Сарајево при чему се у поступку доношења одлуке Министарство руководило најбољим интересом дјете. Такођер, из одлуке Министарства је видно да су овом одлуком обухваћени и ученици/наставно особље других убијеђања/увијерења, поштујући принцип различитости и мултикултуралности којим се Кантон Сарајево води. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине доносе Одлуку о затварању предмета односно жалбе, те се предмет Ж-СА-06-290/23 пред институцијом Омбудсмена у конкретном случају окончава.
12	Ж-МО-06-136/22	П-131/23	ПРЕПОРУКУ Граду Мостару Одјелу за урбанизам и грађење 1. да одмах подуме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње Одјела за урбанизам и грађење, Града Мостара, са институцијом Омбудсмана, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 8 дана, достави тражено изјашњење.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	23.06.2023. Град Мостар - запримљен одговор 24.10.2023.Н/р Градоначелника упућена је Ургенција на ранији допис од 18.09.2023. године 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
13	Ж-СА-06-8/23	П-132/23	ПРЕПОРУКУ Министарству за одгој и образовање Кантона Сарајево • Да по пријему препоруке изврши анализу предметних одредаба Правилника о избору, надлежностима и начину рада школских одбора основних школа Кантона Сарајево, те у складу са налазима из ове препоруке размисли могућност измена истих на начин да се јасно прописује поступање у ситуацијама када се за члана Школског одбора представника општине на којој се школа налази пријави један кандидат, као и да се размисли могућност прописивања обавезе образовања од стране надлежних структура приликом утврђивања приједлога представника; 1. Да у року од 30 дана обавијестите Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о подузетим радњама у циљу реализације препоруке;	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Слиједом наведеног, односно цијенећи да је размотрена и уважена препорука Омбудсмена БиХ број П-132/22 од 02.06.2023. године, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-8/23 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара. Против ове одлуке не може се подносити жалба у складу са чланом 22 Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине .
14	Ж-БЛ-06-58/23	П-144/23	ПРЕПОРУКУ Министарству комуникација и промета Босне и Херцеговине 1. Да предузме мјере из своје надлежности са циљем отклањања повреде права и основних слобода грађана, како је утврђено овом Препоруком. 2. Да у року од 60 дана од дана пријема, обавијести Инститицију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	НЕ	Према сазнањима Омбудсмена за људска права, у парламентарну процедуру упућен је приједлог измене закона о допунама Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима БиХ којима се предлаже новина казна за општење саобраћајног знака на начин да се префара латинични или ћирилични напис на знаку. ... издавањем препоруке испрљене су могућности које Омбудсен за људска права Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана. У стандардној процедури сазнања Препоруке се објављује и на званичној интернет страници Инститиције Омбудсмена, као и у толишком иницијалу за извјештајни период током којег је Препорука издата. Препорука Омбудсмена представља коначан и мериторан став по овом питању, који можете користити у другим, евентуално покренутим поступцима овим истим поводом.
15	Ж-СА-06-172/23	П-161/23	ПРЕПОРУКУ Сенату Универзитета у Сарајеву • да одмах по пријему Препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 06.03.2023. године , 25.04.2023. године и 25.05.2023. године. Рок за реализацију препоруке: одмах.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Скупштина Кантона Сарајево је дана 09.06.2023. године одржала Хитну сједницу на којој је "...једногласно донијела закључак којим је задужила Владу РС да свим самофинансирајућим студентима Универзитета у Сарајеву који су положили све испите у претходној академској 2021/2022. години с просјеком оцјена 8,0 и већим изврши плаћање школарине у 2022/2023. години. У случају да су студенти из ове категорије већ извршили уплату за спомнути период, обавезује се Министарство финансија РС да тим студентима изврши поврат уплаћених средстава." Закључак број: 15-0427150/23 задужује се ректор и Сенат Универзитета у Сарајеву да достави тачан списак студената који испуњавају услове за припадајућим рјешенима о поврату средстава. Слиједом претходно наведеног, Омбудсмени Босне и Херцеговине доносе одлуку о затварању предмета Ж-СА-06-172/23.
16	Ж-СА-06-152/23	П-240/23	Управном инспекторату Федералног министарства правде • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 15 (петнаест) дана, достави Инститицији омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Слиједом претходно наведеног актом Инститиције омбудсмана од 05.12.2023. године је од Сектора управе, Федералног министарства правде затражено изјашњење на жалбене наводе те информација да ли је подносиоцу жалбе достављено сталниште везано за издато увијерење о радном стажу од стране његовог послодавца, акт Кантоналне управе цивилне заштите Кантона Сарајево број 03-30-28-27/21, од 01.09.2021. године, за које се подносиоцу жалбе обраћа Федералног министарства правде од фебруара 2023. године. Дана 3. јануара 2023. године запримљен је одговор Федералног министарства правде, акт број 03-45-2064/23 од 17.12.2023. године а у прилогу и одговор који је достављен подносиоцу жалбе везано за упит о увијерењу издатом од стране послодавца Кантоналне управе цивилне заштите Кантона Сарајево. Претходно наведени одговор је, у сврху информисања, актом Инститиције омбудсмана од 11.01.2024. године, достављен подносиоцу жалбе. Слиједом свега наведеног, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-152/23 се затвара. Против ове одлуке не може се подносити жалба у складу са чланом 22 Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине .
17	Ж-ЛП-06-99/23	П-282/23	ПРЕПОРУКУ Министарству унутрашњих послова Кантона 10 1. Да подуме мјере из своје надлежности са циљем успостављања равнотежне етичке заступљености конститутивних народа, али и припадника осталих народа, што укључује и провођење јавних натјечања када се бира мањи или већи број кандидата. 2. Да у року од 60 дана од дана пријема, обавијести Инститицију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	У изјашњењу на препоруку одговорна страна је навела: „...с обзиром на наведено, а уважавајући чињеницу да се у конкретном предмету жалитељине која се изјашњава као Бошњачка поступао суkladно Закону о полицијским службеницима Кантона 10, а што је и видно ако погледамо националну структуру уполесних у полицијском оделу – Управи полиције. Наиме, као и што наводите у Вашој Препоруци, између осталог, према попису становништва на подручју Кантона 10 из 1991. године, а који је релевантан, на подручју истога је живјело 10,4% Бошњака. Према садашњем стању у полицијском тијелу, односено Управи полиције уполесно је 11,68% Бошњака, дакле и више него што позитивни прописи надају, тако да одговорно тврдим да се придржавамо истога, као што ћемо се придржавати и убудуће приликом пријема у полицијско тијело...“ Узимајући у обзир наведено, Омбудсмени су одлучили, суkladно чланку 35. точки 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по жалби.
18	Ж-БЛ-06-569/23	П-294/23	ПРЕПОРУКУ • Да предузму мјере из своје надлежности са циљем систематског уређења питања накнаде за трошкове специјализације код пријерременог раскида радног односа, у складу са општим уставним принципима који гарантују свакоме правично накнаду за рад, слободу воље код ступања у облигационе односе и једнакост страна код закључивања уговора; • Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Инститицију омбудсмана о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	10.11.2023. запримљен одговор Министарства здравља и соци. заштите РС. 05.02.2024. и затим 11.03.2024.приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
19	Ж-БЛ-06-545/23	П-342/23	ПРЕПОРУКУ Економском факултету Универзитета у Сарајеву 1. Да отклони описане повреде у складу са Правилником о еквивалентности положених испита на Универзитету Сарајево и налазима из ове Препоруке 2. Да подуме одговарајуће мјере и радње у циљу повећања транспарентности и објективности у поступку еквивалентности испита и информисања студената о њиховим обавезама и правима, што укључује и право на адекватно образовање и дјелотворан правни лијек; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке, обавијестите Омбудсмене о њеној реализацији	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Инститиција Омбудсмена примила је, дана 28.12.2023. године Ијашњење на Препоруку по жалби Економског факултета Универзитета у Сарајеву, у којем се између осталог наводи да је обављање дисциплински поступак против ...ако преставна статуса студента, као и да су 27.11.2023. године пријавили тужбу... у предмету број: 65 0 П 1050486 23 П против туженог Универзитета у Сарајеву- Економски факултет, ради дискриминације, те да ће у цијелости поступити у складу са правоснажним судском пресудом по окончању поступка.

20	Ж-СА-06-148/23	П-353/23	П Р Е П О Р У К У директорици и Управном одбору 1. Да у циљу осигурања механизма унутар Болнице подуме мјере у циљу имплементације члана 24 став 4 Закона о забрани дискриминације према којем су сви јавни органи те остала правна лица дужни да у својим опћим правним актима, или посебним правним актима, регулирају принципе једнаког поступања; 2. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Слиједом наведеног, односно цијенјени да је реализирана препорука број П-353/23 од 27.12.2023. године, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-148/23 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара. Против ове одлуке не може се подносити жалба у складу са чланом 22 Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине .
21	Дјелимично реализирана						
22	Ж-СА-06-241/22	П-178/23	П Р Е П О Р У К У директору и Управном одбору ЈЗУ Опћа болница „Др. Мустафа Бегановић“ 1. Да, одмах, подуму све активности у организацији састанка са подносиоцем жалбе и директором Болнице, с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између директора Болнице и подносиоца жалбе, на начин да се покушају изнати узроци, последице и заједничка рјешена настале ситуације; 2. Да у циљу осигурања механизма унутар Болнице подуме мјере у циљу имплементације члана 24 став 4 Закона о забрани дискриминације према којем су сви јавни органи те остала правна лица дужни да у својим опћим правним актима, или посебним правним актима, регулирају принципе једнаког поступања; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Дјелимично реализирана	ДА	У институцији Омбудсмана је дана 14.08.2023. године запримљен одговор в.д. директора Болнице у акту број 01-822-2/23 од 07.08.2023. године, у којем се између осталог наводи да је одржан састанак директора са подносиоцем жалбе, те да је успостављена међусобна комуникација, побољшани међуљудски односи између ове двије стране и да се подузимају активности у организацији рала. Надаље у одговору се наводи да подносиоц жалбе обавља и послове дежурства у ЈЗУ Опћа болница „Др. Мустафа Бегановић“ Грачаница од мјесеца марта 2023. године. Претходно наведени одговор је, у сврху информисања, прослијеђен подносиоцу жалбе актом Институције омбудсмана од 30.08.2023. године. Слиједом наведеног, те цијенјени да је препорука П-178/23 од 14.07.2023. године размотрена и дијелом реализована, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-241/22 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара.
23	Остварена сарадња						
24	Ж-СА-06-1156/22	П-35/23	П Р Е П О Р У К У директору Рудника мрког угла „Бреза“ д.о.о. Бреза • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и Законом о забрани дискриминације, а како је то најпријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	23.02.2023. запримљен одговор РМУ Бреза. 01.09.2023.Жалитељ доставио допуњу документације, тј. Рјешење Опћинског суда у Високом број 41 0 Пр 095360 22 Пр од 04.07.2023. године којим се обуставља прекршајни поступак против њега који је покренут поводом догађаја на радном мјесту у просторијама РМУ „Бреза“ од дана 02.11.2022. године „јер није доказано да су окривљени починили прекршај на начин како је наведено у захтјеву за покретање прекршајног поступка“. Рад на предмету је у току У предмету је издата и Препорука П-352/23. 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
25	Ж-СА-06-810/22	П-96/23	П Р Е П О Р У К У Министарству унутрашњих послова Кантона Сарајево 1. Да преиспита постојеће унутрашње нормативно уређење и питање пропорционалне заступљености конститутивних народа. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	20.04.2023 одговор МУП Кантона Сарајево који је достављен страници . 07.12.2023. и 31.01.2024.ажурирање праћена реализације препорука: одговор на П-96/23 запримљен. 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
26	Ж-СА-06-277/20	П-67/23	П Р Е П О Р У К У ЈУ ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БРЕЗА 1. Да, у оквиру своје надлежности, у складу са мишљењем из ове препоруке предузме мјере на елиминацију нарушавања личног достојанства, а све са циљем побољшања услова рада подносиоцима жалбе и регулисања радноправног статуса подносиоцима жалбе у Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији. 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	13.04.2023. запримљен одговор ЈУ Центар за социјални рад . 12.01.2024. на ургенцију за извршење препоруке запримљен одговор ЈУ Центар за социјални рад Бреза. 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
27	Ж-СА-06-118/23	П-125/23	П Р Е П О Р У К У директору Електротехничке школе за енергетику • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и Законом о забрани дискриминације, а како је то најпријед наведено; • да најкасније у року од 8 (осам) дана, достави Институцији омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Дана 02.08.2023. године запримљен је одговор Министарства за одгој и образовање Кантона Сарајево, акт број 11-04/02-34-32362-1/23 од 26.07.2023. године из којег произилази да је ово Министарство по запримању акта Институције омбудсмана затражило од Школе достављање изјашњења у вези са жалбом и разлозима несарадње са Институцијом омбудсмана. Дана 07.11.2023. године је запримљен одговор директора Електротехничке школе за енергетику Сарајево у акту број 02-1836/23 од 01.11.2023. године са документацијом у прилогу. Одговор је достављен након тражења радне групе која је формирана у Институцији омбудсмана за израду Специјалног извјештаја за праћење реализације препорука а којим је обухваћена и препорука издата у овом предмету број П-125/23 од 26.05.2023. године. У складу са чланом 31 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, актом од 24.11.2023. године претходно наведени одговор је прослијеђен подносиоцима жалбе на увид и коментаре, које је подносиоцима жалбе и доставила у поднеску запримљеном дана 06.12.2023. године у којем између осталог наводи да се у изјашњењу опетовано понавља већ раније изнесено и да се подносиоцима жалбе определила да “паузира” са својом даљом борбом јер је тренутно стање у радном амбијенту такво да подносиоцима жалбе више није на сталном удару... што јој омогућава да свој посао може без ометања обављати у простору који је користила дуго низ година, те се захваљује Институцији омбудсмана на ангажману и промптним реакцијама. Слиједом свега наведеног, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-118/23 се затвара.
28	Ж-СА-06-183/23	П-171/23	П Р Е П О Р У К У директорици ЈУ Средња школа примјених вјетности у Сарајеву предједници Школског одбора 1. Да, одмах, подуму све активности у организацији састанка са подносиоцем жалбе, с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације, на начин да се покушају изнати узроци, последице и заједничка рјешена настале ситуације; 2. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Имајући у виду да је својим поступањем означени одговорни органи исказали спремност за сарадњу и поступању по препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине, као и уважавајући чињеницу да су издавањем Препоруке Омбудсмани Босне и Херцеговине испунили законом прописане могућности, предмет Ж-СА-06-183/23 се овом одлуком затвара.
29	Ж-СА-06-470/21	П-175/23	П Р Е П О Р У К У Опћинском суду у Сарајеву 1. Да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражене информације. Рок за реализацију препоруке: одмах.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево актом број Т09 0 КТАПО 0185446 23 од 08.12.2023 године информисало је Омбудсмене да ово тужилаштво активно ради на предмету, те да још увијек нису запримили извјештај о поступању Федералне управе полиције, те да је стога наведеној полицијској агенцији дана 07.12.2023 године издата ургенција за поступање по наредби за саслушање свједока и прикупљање других доказа бр. Т09 0 КТАПО 0185446 23 од 03.05.2023 године. Након запримања извјештаја Федералне управе полиције, приступиће се анализи и оцјени доказа, евентуално прикупљању нових доказа, а све у циљу доношења тужилачке одлуке. У складу са правилима поступања пред институцијом Омбудсмана, жалитељу су прослијеђена сва запримљена изјашњења на коментар, на који се исти није очитовао. Цијенјени садржај запримљених изјашњења, односно да Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево подузима мјере и радње у оквиру својих надлежности, као и чињеницу да се од упућивања наведених аката, жалитељ никада није очитовао, нити је на други начин изразио наміјеру за наставак поступка, сматрамо да жалитељ није заинтересован за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 1. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

30	Ж-П-06-130/23	П-217/23	П Р Е П О Р У К У Основној школи „Враић“ 1. Да искључи наведене пропусе у натјечајној процедури пријема радника на радно мјесто тајника школе у ОШ „Враић“ и донесе одлуку о избору кандидата у складу са најстрожим начелима објективног одлучивања, према налазима из ове Препоруке; 2. Да се приликом провођења натјечајних процедура досљедно руководи начелима прописаним Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, у складу са налазима из ове Препоруке; 3. Да се успостави механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чланком 24. ставак 4. Закона о забрани дискриминације и да се регулирају начела и принципи једнаког поступања, те осигурају učinkовите интерне процедуре заштите од дискриминације; 4. Да у року од 30 (тридесет) дана обавијесте Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	На наведену препоруку Омбудсмани БиХ су запримили обавијест у којем се наводи: „...Школски одбор Основне школе Враић састао се дана 22. рујна на 14. сједници те устројило: Суд је приликом вођења парнице устројило недостатак, односно погрешну примјену материјалног права у овом случају повредом одреба Закона о управном поступку БиХ. Како је наведено у пресуди број: 64 0 Рс 065637 22 Рс „истина је да Правилник о раду туженица не садржи одребе о изузећу службене особе нити запосненица, али се по мишљењу суда, у конкретном случају имао примјенити Закон о управном поступку БиХ (Сл. новине БиХ, број: 2/1998, 48/1999 и 61/2022), с обзиром да је у конкретном случају Школа, као јавна установа, обављајући јавне послове рјешавала у управним стварима (чл.1.ставак 3 Закона о управном поступку).“ Основна школа Враић поступила је суkladно Пресуди Општинског суда број: 64 0 Рс 065637 22 Рс и откљонило су наведени недостаци у натјечајној процедури и обавијест је поновити избор кандидата где су оба кандидата имала једнаку могућност за пријем на тражено радно мјесто.“ ... О непоступању одговорног органа по препоруци је обавијестити независно виши орган. Узимајући у обзир наведено, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чланку 35. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по... жалби.
31	Ж-СА-06-927/23	П-278/23	П Р Е П О Р У К У ПРИВРЕДНОЈ КОМОРИ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА 1. да поништи Оглас о пријему приправника у радни однос на одређено вријеме објављен дана 09.10.2023. године 2. да имајући у виду мишљење Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, објави Оглас за пријем приправника у радни однос на одређено вријеме, сачињен у оба рода, или у родно неутралној варијанти; 3. да о начину испитивања ове Препоруке обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине у року од 15 дана од дана пријема исте.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	...дана 07.11.2023. године запримљен је одговор по препоруци који је дана 08.11.2023. године достављен притужитељу на изјашњење. Х.А. није се изјаснио на садржај одговора до данас, тј 19.12.2023. године. Обзиром на напријед изнесено, чињеницу да је означено одговорно тијело доставило изјашњење на препоруку, а да је притужитељ показао незаинтересаност за даље вођење поступка пред Инститицијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, то је одлучено да се у складу са чланком 26. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, овом одлуком предмет затвори. Против одлука које доносе Омбудсмани за људска права БиХ није дозвољена жалба у смислу чланка 22. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине .
32	Ж-СА-06-744/22	П-284/23	П Р Е П О Р У К У ПРЕДСЈЕДНИКУ УПРАВЕ БОСНА БАНК ИНТЕРНАЦИОНАЛ (ББИ) Д.Д. САРАЈЕВО 1. Да се успостави механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чл. 24 став 4 Закона о забрани дискриминације и да се регулирају начела и принципи једнаког поступања; 2. Да у року од 30 дана обавијестите Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	“...лијенићени да је препорука П-284/23 од 20.10.2023. године размотрена, да је достављен одговор на исту, те да послодаван остаје код свог раније истакнутог става током истрајног поступка, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-744/22 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара. Цијенићени да је подносилац жалбе у току истрајног поступка пред Инститицијом омбудсмана навео да је покренуто и поступак за утврђивање дискриминације на суду, има могућност да препоруку број П-284/23, од 20.10.2023. године приложи у судском поступку, у складу са чланом 15, став (9) а који гласи: „У случају када суд разматра предмет о којем је Инститиција омбудсмана већ доијела препоруку, коју странка у поступку користи као доказ, суд је дужан, у складу с правилима поступка, размотрити препоруке омбудсмана...“
33	Ж-БР-06-189/21	П-316/23	1. Да, одмах, подуме све активности с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између руководства Полиције Брчког дистрикта Босне и Херцеговине и подносиоца жалбе, на начин да се покушају изнаћи урази, последичке и заједничке рјешења настале ситуације; 2. Да у року од 30 дана обавијестите Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Дана 30.01.2024. године запримљен одговор Полиције Брчког дистрикта БиХ, број: 14.05-04-96824/23 од 21.12.2023. године. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу податак утврђено је да је рад на предмету у току.
34	Није реализована						
35	Ж-БП-06-611/22	П-14/23	Р Е П О Р У К У Радио-телевизији Републике Српске 1. Да предузме кораке ка споразумном рјешењу спора са циљем поправљања нарушених радних односа или унапређења радног окружења, на начин да се покушају утврдити узроци, последичке и заједничке рјешења за спorne ситуације које су настале у конкретнијој ситуацији, у складу са важећим законским прописима којима је регулисан процес рада, али и Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини; 2. Да у року од 30 дана обавијестите Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	“...Ова Препорука представља коначан и мериторан став Омбудсмана Босне и Херцеговине. Омбудсмани Босне и Херцеговине немају законски мандат за рјешавање радних спорова, стога су доијели одлуку као у уводу овог Обавијештења, у складу са чланом 35, став 1. тачка 8. Правила поступка. Напомињемо да Препоруку Инститиције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине можете користити у било којем другом поступку повременом овим поводом, укључујући и судске поступке, као и евентуално поново вођење управне поступке...”
36	Ж-БП-06-304/22	П-28/23	ПРЕПОРУКУ Центру за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања • да у сарадњи са надлежним образовним установама и другим надлежним органима у Босни и Херцеговини предузме мјере из своје надлежности са циљем систематског уређења питања еквиваленције оцена стечених у иностранству, у складу са налазима из ове Препоруке; • да у року од 30 дана, од дана пријема, достави Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине информације о мјерама предузетим на реализацији ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Издавањем Препоруке исцрпљене су могућности које Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана. У стандардној процедури сажетак Препоруке се објављује и на званичној интернет страници Инститиције Омбудсмана, као и у годишњем извјештају за извјештајни период током којег је Препорука издата. Коначно, Препорука Омбудсмана представља коначан и мериторан став Инститиције Омбудсмана по овом питању, који можете користити и у другим, евентуално покренутим поступцима овим истим поводом. Обзиром на све наведено донесена одлука као у уводу овог Обавијештења, у складу са чланом 35, став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр.104/11).
37	Ж-БП-06-785/21	П-83/23	П Р Е П О Р У К У директору ЈКП “ЧИСТОЋА” д.о.о. Цазин 1. Да одмах по пријему ове Препоруке размотри могућност премјештања односно жалбе на радно мјесто које одговара његовом стручном знању, стеченим вјештинама, али и здравственом стању; 2. Да интерним актима предузета уреди поступак унапређења запосленика; 3. да у року од 30 дана, од дана пријема ове Препоруке обавијестите Омбудсмане о начину испитивања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Актом број: 4-151/23 од 31.03.2022. године, одговорна страна обавијестила је Омбудсмен Босне и Херцеговине да је подносилац жалбе остварио право на инвалидску пензију (инвалид II категорије) и то на основу Рјешења Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање - Кантоналне административне службе за Унско-сански кантон, број: Ф3 4/2-1-31-2-30965-3/22 од 05.09.2022. године, те је тако истом престао радни однос у ЈКП “Чистоћа” д.о.о. Цазин закључно са 02.11.2022. године. Издавањем Препоруке исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспитиваном.
38	Ж-СА-06-243/23	П-89/23	П Р Е П О Р У К У Јавној установи „Завод за збривавање ментално инвалидне дјеце и омладине“ Пазарић – Управном одбору 1.) Да по пријему ове Препоруке без одлагања, подуме активности на измени одредабе члана 10. (право на одбрану) Правилника о дисциплинској одговорности радника у Јавној установи „Завод за збривавање ментално инвалидне дјеце и омладине“ Пазарић на начин да иза реченице Радник против којег се покрене или води дисциплински поступак се брани сам дола следећи текст: “или уз помоћ бранитеља којег сам одабере”. 2.) Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмане БиХ о поступцима за подизмање мјера на реализацији ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	10.04.2023. запримљен одговор ЈУ Завод за збривавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић . Обзиром да из наведеног акта Јавне установе „Завод за збривавање ментално инвалидне дјеце и омладине“ Пазарић произилази да Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине није реализована, а у циљу подизмања конкретних мјера дана 10.05.2023. године обавијештен је Парламент Федерације Босне и Херцеговине, као непосредно виши орган. Предмет ће бити урештен у Годишњим извјештајем о резултатима активности институције Омбудсмана за 2023. годину. 09.01.23. запримљен је одговор ЈУ Завод за збривавање ментално инвалидне дјеце и омладине Пазарић .
39	Ж-СА-06-158/23	П-103/23	П Р Е П О Р У К У Вијећу министара БиХ 1. Да, уважавајући наводе из ове Препоруке подуме све активности и мјере у циљу окончања поступака по Јавном позиву за избор и именовање директора Агенције за полицијску подршку Босне и Херцеговине, број: 56/21 од 10.09.2021. године и директора Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, број: 33/22 од 24.05.2022. године у складу са принципима утврђеним у члану 3. Закона о министарским именовањима, именовањима Вијећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине, те осигура пуно уживање принципа недискриминације како по основу националне припадности и спола, тако и по било којем другом основу. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу њене реализације.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Дана 03.06.2023. године запримљен је акт Министарства сигурности Босне и Херцеговине, број: 04-34-2-2082-11/23 од 06.06.2023. године из којег произилази да Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине није реализована. Имајући у виду да је препорука упућена Вијећу министара Босне и Херцеговине, као непосредно вишем органу, те да је институција Омбудсмана подузела све мјере у складу са својим законским овлашћењима, предмет подносиоца приговора се овом одлуком затвара уз напомену да ће наведени случај бити урештен у Годишњи извјештај институције о резултатима активности институције Омбудсмана за 2023. годину.

40	Ж-ПН-06-89/23	П-169/23	ПРЕПОРУКУ Равнатељњи Средње школе „Дрвар“ 1. Да одмах подуме све активности у организацији састана са жалитељцима, с циљем превладана нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације између лете и жалитељца, на начин да се покушају пронаћи урази, последње и најзачинича рјешена настале ситуације; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана обавијесте Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Поводом издате препоруке, Омбудсмани БиХ су запримили обавијест Средње школе у Дрвару број: 304-23 од 21.7.2023. г. у којем се наводи да је жалитељци због истека времена на који је уговор о раду склоплен, престао радни однос. Све обавезе, које укључују исплату плаће, исплату накнаде за менторство, те за кориштење годишњег одмора су исплаћене. Узимајући у обзир све наведено, Омбудсмани су одлучили да у смислу члана 35. тачка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет, који се води по жалби.
41	Ж-БЛ-06-749/22	П-163/23	ПРЕПОРУКУ Руднику угља „Крека“ д.о.о. Тузла 1. Да отклони повреду права радника у овом привредном друштву и омогући остваривање права на рад и права која произилазе из радног односа, искључиво у складу са потребама оптималне организације рада и принципом квалитета радника, уважавајући мишљење организације радника, односно Синдиката Рудника угља „Крека“ д.о.о. Тузла Синдикат рудара, као и налазе из ове Препоруке; 2. Да Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла у року од 60 дана обавијести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	НЕ	Како на препоруку није достављен одговор у прописаном року, дана 25.10.2023. Институција Омбудсмана упутила је Ургенцију истим одговорним странама, на коју такође није достављен одговор до дана сачињавања овог обавијештења. Издавањем Препоруке и упућивањем Ургенције испрљене су могућности које Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине има у постојању по индивидуалним жалбама грађана. У стандардној процедури сажетак Препоруке се објављује и на званичној интернет страници Институције Омбудсмана, као и у годишњем извјештају за извјештајни период током којег је Препорука издана.
42	Ж-СА-06-85/23	П-187/23	Вијећу министара Босне Херцеговине 1. Да изврше допуну Одлуке о оквирним критеријима за дојелу новчане награде запосленим у институцијама Босне и Херцеговине на начин да се јасно претвара надлежни орган за вршење надзора над примјеном исте; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке, обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	У Институцији Омбудсмана је, након упућивања ургенције Вијећу министара Босне и Херцеговине, дана 14.12.2023. године запримљен одговор у акту број 02-50-2-3309-1/23, од 12.12.2023. године у којем се наводи да је закључком број 05-07-1-2123-34/23 од 31.08.2023. године задужено Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да у сарадњи са Министарством цивилних послова БиХ достави изијашњење по предметној препоруци те да о томе извјести Вијеће министара БиХ. Претходно наведени акт Вијећа Босне и Херцеговине бр. 02-50-2-3309-1/23, од 12.12.2023. године је такође достављен Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарству цивилних послова БиХ. Након тога је, дана 22.12.2023. године, запримљен је одговор Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине у акту број 08-50-3-6284-5/23, од 24.11.2023. године за који се наводи да је сачињен у сарадњи са Министарством цивилних послова БиХ у којем се између осталог наводи да је ријеч о дискреционом праву руководиоца институција БиХ да ли ће и коме од запослених исплатити новчану награду (стимулацију) који имају и крајњу одговорност за кориштење овог механизма. „...Имајући у виду да је питање новчане награде већ регулисано горе наведеним прописима, препоруку Омбудсмана за заштиту људских права БиХ сматрамо сувишном.“ Свједом свега наведеног, односно цијенени да је препорука П-187/23 од 04.08.2023. године размотрена, да је достављен одговор на исту, да се остаје код раније запримљеног става Министарства цивилних послова БиХ током истрајног поступка, као и да је са свиме упознато Вијеће министара БиХ, предмет регистрован под бројем Ж-СА-06-85/23 се, у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, затвара.
43	Ж-БЛ-06-139/23	П-258/23	ПРЕПОРУКУ Скупштини Посавског кантона и Влади Посавског кантона 1. Да отклони утврђене повреду права и без одлагања подуме све мјере из своје надлежности како би Влада Посавског кантона била успостављена у складу са горе наведеним уставним начелима, према налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 60 дана од дана пријема, обавијести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Дана 15.12.2023. године Скупштина Жупаније Посавске је доставила одговор... Издавањем препоруке најрешитијим представницима и изабраним тијелима на нивоу кантона испрљене су могућности које Институција Омбудсмана има у постојању по индивидуалним жалбама. Назад и поднотичи Препоруке уједно представља коначан, мериторан и јавно објављен став Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, по предмету жалбе, који можете користити у било којем другом поступку покренутом овим поводом, укључујући и судске поступке.
44	Ж-СА-06-780/22	П-300/23	ПРЕПОРУКУ Министарству унутрашњих послова Западнохерцеговачког кантона 1. Да предузме мјере да се запошљавање полицијских службеника одвија на транспарантан и законит начин, имајући у виду како квалитет особља, тако и посебно националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у Министарству унутрашњих послова Западнохерцеговачког кантона, сходно обавезама из Устава Босне и Херцеговине, Закона о полицијским службеницима Западнохерцеговачког кантона и Закона о забрани дискриминације; 2. Да обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Поступајући по захтјеву Омбудсмана Босне и Херцеговине, дана 06.12.2023. године, Министарство унутрашњих послова Западнохерцеговачког кантона доставило је сљедећи одговор: „Везано за Ваш допис број Ж-СА-06-780/22 од дана 18. децембра 2023. године односно Препоруку да Министарство унутрашњих послова Жупаније Западнохерцеговачке подуме мјере да се запошљавање полицијских службеника одвија на транспарантан и законит начин извјештавамо Вас како се сви натјечаји које проводи ово Министарство, па тиме и они који се тичу пријема полицијских службеника одвијају сукодно прописаним законским и подзаконским актима који су на снази у овој жупанији. Подсјећамо како то међу осталим, подразумева објаву Јавног натјечаја за похађање темелне полицијске обуке у дневним новина, а на којег се могу пријавити сви држављани Босне и Херцеговине. Надаље сукодно Правилнику о садржају, начину и распореду тестирања кандидата за похађање темелне полицијске обуке сваки кандидат има увид у резултате свог теста, те исте одобрава влаторучним потписом. Говорећи конкретно о натјечају на којег се Ви реферирате (Јавни натјечај за похађање темелне полицијске обуке објављен 23.вељача 2022. године), извјештавамо Вас да приликом случају на којег сте се реферирали Повјерљиво за избор није био сам са члановима Повјерљиво за избор, него су били присутни и остали кандидати чиме се постиже већа транспарентност рада. Такође, сукодно наведеном Правилнику о садржају, начину и распореду тестирања кандидата за похађање темелне полицијске обуке, по завршетку тестирања, на огласној плочи Министарства унутрашњих послова Жупаније Западнохерцеговачке је објављена листа кандидата са постигнутим бодовима која је доступна свим заинтересираним странкама и на коју кандидати имају право жалбе. ... У контексту националне заступљености свих конститутивних народа, у конкретном случају на којег сте се реферирали Повјерљиво за избор није био из једног документа којег је кандидат ... приложио приликом пријаве на Јавни натјечај за похађање темелне полицијске обуке, као ни поступка тјеклом тестирања није могло закључити које је исти националности, те је третиран једнако као и сви остали кандидати будући да би свако другачије понашање, издавање или погодовање било управо дискриминација њега или осталих кандидата.“ С обзиром на наведени одговор одговорног органа, Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предмету правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023. годину, који ће бити подијелити Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су испрљене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-06-780/22.
45	Нема одговора						
46	Ж-СА-06-305/23	П-233/23	ПРЕПОРУКУ У Електротехничкој школи за енергетику Сарајево – директору школског одбора - да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изијашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 18.04.2023. године, 25.05.2023. године и 20.06.2023. године Рок за реализацију препоруке: одмах.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Омбудсмани Босне и Херцеговине су у складу са својим законским овлаштењима дана 11.10.2023. године поновно позвали означени одговорни орган да поступи по Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине и успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана. Како до дана 27.11.2023. године Омбудсмани Босне и Херцеговине нису запримили одговор на Препоруку, број: П-233/23, то су у складу са својим законским овлаштењима, а у циљу подумовања конкретних мјера, обавијестили непосредно виши орган, у смислу члана 32. став 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за 2023. годину, 03.01.2023. Запримљена је копија акта Министарства за одгој и образовање РС којим се од ЈУ Електротехничке школе за енергетику тражи информација о реализацији Препоруке П-233/23.
47	Ж-СА-06-217/22	П-303/23	ПРЕПОРУКУ СИНДИКАТУ МЕТАЛАЦА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено. 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	С обзиром да означени одговорни орган у остављеном року није доставио одговор на Препоруку, Омбудсмани Босне и Херцеговине су дана 14.12.2023. године доставили Ургенцију за достављање одговора на Препоруку број П-303/23. Синдикат металца Федерације Босне и Херцеговине до дана сачињавања ове одлуке, даске до 08.02.2024.године, није доставио тражени одговор нити је на било који начин успостављена сарадња са Институцијом Омбудсмана Босне и Херцеговине. Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предмету правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2024.годину, који ће бити подијелити Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су испрљене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, због чега доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-06-217/22.

48	Ж-БР-06-135/22	П-314/23	1. Да без одлагања подуме све активности са циљем превладавања нарушених међуљудских односа те недостатка професионалне комуникације са жалитељцом, на начин да се покушају пронаћи узроци, последице и заједничка рјешења настале ситуације; 2. подуме све мјере у циљу имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације у БиХ према којем су сва јавна тијела те остале правне особе дужни у своје опће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације. 3. да у року од 15 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права БиХ о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 16.02.2024. Институту за хемијско инжењерство упућена ургенција за изјашњење по Препоруци П-314/23. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
49	Ж-СА-06-1156/22	П-352/23	П Р Е П О Р У К У директору Рудника мрког угла „Бреза“ д.о.о. Бреза 1. Да, подуме активности у организацији састанка са подносиоцем жалбе и другим лицима укљученим у конкретан случај, с циљем превазилажења нарушених међуљудских односа и недостатка комуникације надређених и запосленика, на начин да се покушају изнаћи узроци, последице и заједничка рјешења настале ситуације; 2. Да у циљу осигурања механизма унутар Рудника мрког угла „Бреза“ д.о.о. Бреза подуме мјере у циљу имплементације члана 24 став 4 Закона о забрани дискриминације према којем су сви јавни органи те остала правна лица дужни да у својим опћим правним актима, или посебним правним актима, регулирају принципе једнаког поступања; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 19.02.2024. Руднику мрког угла Бреза упућена ургенција за поступање по Препоруци. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
50	УКУПНО	-	01 - Дискриминација				
51	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
52	42	155	17	1	10	10	4
53	ПОВРЕДА ПРАВА :	02 - Медији и слобода информисања					
54	Делимично реализирана						
55	Ж-СА-05-162/23	П-181/23	П Р Е П О Р У К У Градској управи Града Зеница 1. Да, имајући у виду наводе из Препоруке, подуму све законом прописне активности и мјере у циљу доношења и усвајања интерног акта којим би се детаљније уредиле процедуре комуникације Градске управе/градских служби са јавношћу и медијима, начин обраћања, уговарање медијских услуга у Градској управи и другим службама Града Зеница, а у циљу побољшања комуникације/координације медија и Одељка за протокол и информисање односно запосленика Градске управе Зеница и медија; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације препоруке;	02 - Медији и слобода информисања	Делимично реализирана	ДА	Сходно приједлу наведеном, а имајући у виду да је у конкретном предмету проведен поступак истраживања, да је донесена Препорука број: П-181/23 од 13.07.2023. године, те да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету испричили све мјере и активности које могу подузети у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институдије Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Предмет ће бити урештен у Годишњи извјештај о резултатима активности Институдије Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.
56	УКУПНО	-	02 - Медији и слобода информисања				
57	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
58	1	1	0	1	0	0	0
59	ПОВРЕДА ПРАВА :	03 - Приступ информацијама					
60	Реализирана						
61	Ж-СА-05-38/23	П-23/23	П Р Е П О Р У К У Градоначелнику града Горажде 1. Да одмах по пријему препоруке у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине размотри захтјеве за приступ информацијама жалитеља и у смислу члана 14. наведеног Закона донесе рјешење о приступу информацијама; 2. Да у року од 20 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Цијенећи да је Град Горажде поступио по Препоруци Омбудсмена број П-23/23 и доије Рјешење којим се одобрава приступ информацијама, у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, Омбудсмени БиХ су одлучили да нема основа за дањим поступањем по жалби подносиоца, због чега се предмет број: Ж-СА-05-38/23 пред институцијом Омбудсмена овом одлуком затвара. Против ове одлуке није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсмену за људска права БиХ.
62	Ж-ЛИ-05-218/22	П-18/23	П Р Е П О Р У К У Директору Јавне установе Болница Травник 1. Да одмах по пријему препоруке размотри захтјев за приступ информацијама подносиоца од дана 31.10.2022.г. и у смислу члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ донесе рјешење, које треба садржавати, поред осталих елемената и поучу о правном лијесу, како би жалитељница могла остварити право на кориштење правног лијеса.; 2. Да убудуће о свим постављеним захтјевима за приступ информацијама одлучи сукобно Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ. 3. да у року од десет (10) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене о извршењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Директор ЈУ Болнице Травник је 3.3.2023.г. доставио Омбудсменима рјешење болнице број: 2301-1416 од 28.2.2023.г. којим је ријешено о захтјеву жалитељице о приступу информацијама. Обиром да је препорука испоштована, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.точ.8. Правила поступка Институдије омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет, који се води по Вашој жалби.
63	Ж-БЛ-05-699/22	П-40/23	ПРЕПОРУКУ директору „Аеродрома Републике Српске“ а.д. Бана Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење; 2. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14. став 4. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске; 3. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 01-1563-4/22, од дана 31.03.2023. године, одговорна страна је обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине да је обавијештењем број: 01-1563-4/22, од дана 08.03.2023. године, одлучила о захтјеву за слободан приступ информацијама, који је поднесен дана 05.10.2022. године. Имајући у виду наведено, издата препорука сматра се испитаном.

64	Ж-БИ-05-438/22	П-41/23	ПРЕПОРУКУ Генералном секретаријату Владе Републике Српске 1. Да одмах по добијању препоруке, подносиоцу жалбе одговори на поднесени захтјев од дана 26.05.2022. године, у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Актом број: 04.3/053-209/23, од дана 29.03.2023. године, Генерални секретаријат је доставио одговор на издату препоруку у коме наводи да је подносиоцу жалбе по захтјеву за приступ информацијама од дана 26.05.2022. године, одговорно актом број: 04.3/053-209/203, од дана 29.03.2023. године, Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испитованом.
65	Ж-СА-05-1046/22	П-46/23	П Р Е П О Р У К У Министру унутрашњих послова Унско-санског кантона 1. Да одмах по пријему ове Препоруке поиншти Рјешење број: 05-03-04-1-794/2022 од 25.01.2023. године, те да донесе ново рјешење у смислу одређби Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Копију рјешена потребно је доставити Омбудсменима на увид; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Дана 15.03.2023. године жалитељица је доставила Инститицији омбудсмана информацију да је Министарство поступило по препоруци и добијело Рјешење број: 05-03-04-2-2/2023 од 13.03.2023. године из којег се види да је Препорука Омбудсмана у цијелости реализована.
66	Ж-СА-05-46/23	П-45/23	П Р Е П О Р У К У начелнику Општине Пале 1. Да, имајући у виду одредбе Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске одмах подуме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама жалитељине, имајући у виду мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине изражено у овој Препоруци; 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави одлуку донесено у складу са овом Препоруком;	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Имајући у виду садржај Препоруке број: П-45/23 од 10.02.2023. године, као и Обавјештење Општине Пале број: 02-053/3-1 од 29.03.2023. године о реализацији Препоруке број: П-45/23 године, те Обавјештење о захтјеву за приступ информацијама број: 02-053/3 од 13.03.2023. године, Омбудсмени Босне и Херцеговине налазе да је у конкретном предмету Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине реализована. Такођер, Омбудсмени Босне и Херцеговине напомињу да се у конкретном предмету нису упуштали у разматрање и одлучивање о основности самог захтјева, односно нису улазили у меритум ствари, већ су разматрали испуњеност процедуралних услова, како је то предвиђено Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске.
67	Ж-МО-05-135/22	П-64/23	П Р Е П О Р У К У ПОВЈЕРЕНСТВУ ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ВЛАДЕ ШПАНИЈЕ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКЕ 1. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, донесе рјешење о приступу информацијама, по захтјеву М.П., од дана 14.11.2022. године. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Повјеренство за државну службу, својим дописом од 17.03.2023.године, обавијештава институцији Омбудсмана да је уважена издата препорука, те је у складу са истом донесено Рјешење број 01-95-ПДС-157-3/22-547-1, од 17.03.2023.године, на основу којег је жалитељици одобрен приступ информацијама. Рјешење је достављено и институцији Омбудсмана на увид, као и жалитељици, са упутом о правном лијеку, у случају незадовољства истим, на што је упућена и од стране институције Омбудсмана дописом од 22.03.2023.године. Жалитељица се, након записаних рјешења и дописа институције Омбудсмана, није изјашњавала. Имајући у виду изнесено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине одлучили су да у смислу чл. 35. ст.8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (прихваћена препорука), затворе предмет број: Ж-МО-05-135/22.
68	Ж-БР-05-6/23	П-71/23	Општинском суду у Живиницама 1. да хитно, а најкасније у року од десет (10) дана од дана пријема ове препоруке донесе рјешење подносиоцу жалбе по захтјеву за приступом информацији од 1. 11. 2022. године, а све сукодно одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине, 2. да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке извјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о извршењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Дана 22. 5. 2023. године институција Омбудсмана записала је одговор Општинског суда Живинице број: 033-0-Су-23-000001-Омб од 16. 5. 2023. године у којем се наводи: "Дана 15.05.2023. године овај суд је записано захтјев Инститицији Омбудсмана за Ијудска права Босне и Херцеговине за доставу одговора у вези Препоруке број. П-71/23. Рјешењем Општинског суда у Живиницама број 033-0-Су-23-000697-2 од 31.03.2023. године одлучено је по захтјеву за приступ информацијама Х.Е. од 01.11.2022. године. На наведено рјешење Х.Е. је благовремено уложио приговор дана 13.04.2023. године, а који је Рјешењем Општинског суда у Живиницама број 033-0-Су-23-000697-3 од 03.05.2023. године одбијен је као неоснован." Узимајући у обзир да је препорука П-71/23 прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине сукодно члану 35. ставу 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затварају предмет број: Ж-БР-05-6/23 по жалби Едина Хусовић.
69	Ж-БИ-05-784/22	П-81/23	ПРЕПОРУКУ предсједнику Централне изборне комисије Босне и Херцеговине 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14. став 3. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Актом број: 05-1-12-4814/22, од дана 30.03.2023. године, одговорна страна је обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине да је рјешеном број: 05-1-12-4814/22, од дана 29.12.2022. године, одлучила о захтјеву за слободан приступ информацијама, који је поднесен дана 30.11.2022. године. Имајући у виду наведено, издата препорука сматра се испитованом.
70	Ж-СА-05-1299/22	П-90/23	П Р Е П О Р У К У 1. Да поиншти Рјешење број: 01-01-45-1917-3/22 од 14.11.2022 године и Рјешење број: 01-01-45-131/23 од 23.01.2023. године и донесе ново рјешење којим ће удовољити захтјеву за приступ информацијама жалитеља; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Актом број: 01-01-45-600-1/23 од 24.04.2023. године Фонд Кантона Сарајево за изградњу станова доставио је Рјешење број: 01-01-45-734/23 од 24.04.2023. године којим се подносиоцу жалбе у циљности одобрава приступ траженим информацијама. Рјешење је достављено и подносиоцу жалбе Обзиром да је означени одговори орган након издавања Препоруке откљонио указану повреду права, поступио по Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине, одговорио и одобрио приступ траженим информацијама, предмет се овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 3. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
71	Ж-СА-05-993/20	П-92/23	П Р Е П О Р У К У Општини Илиџа • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Инститицијом омбудсмана на начин прописан Законом о доступности за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено, • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави Инститицији омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Дана 04.04.2023. године записано је изјашњење на претходно наведену препоруку у чијем прилогу је достављена обавијест Стручне службе општинског начелника, број: 13-04-4144/20 од 21.01.2021. године у којој се наводи да се подносиоцу жалбе достављају акти Стручне службе и акти Службе за инспекцијски надзор, на знање. У прилогу је достављена и копија претходно наведеног писмена са ознаком „Реторн“ на дан 23.01.2021. године. Дана 12.04.2023. године претходно наведено изјашњење достављено је подносиоцима жалбе ради информације. Напомиње се да подносиоцима жалбе нити на који начин није контактирала Инститицију омбудсмана након подношења жалбе. Цијенећи претходно наведено, тачније чињеницу да је подносиоцима жалбе омогућен увид у спис, те да је писмено са актима надлежних служби Општине Илиџа враћено са предметне адресе, предмет се пред Инститицијом омбудсмана затвара .
72	Ж-ЛИ-05-36/23	П-80/23	Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства Федерације БиХ 1. Да по конкретном захтјеву жалитеља за приступ информацијама од 29.09.2022.г., поновљеног дана 12.12.2022. године, донесете одлуку у виду административног акта (рјешења), које треба да садржај, између осталог, образложење одлуке и поучу о правном лијеку, будући да је захтјеву дијеломично удовољено (на начин да је подносиоц захтјева обавијештен да је дио тражених информација доступан на Вашој веб страници). Уколико нисте у посједу са прелостим траженим информацијама из захтјева, исти захтјев сте дужни прослиједити надлежном јавном органу у складу са чл. 13. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, и о том обавијестити подносиоца захтјева. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Дана 29.05.2023. године одговорна страна се изјаснила на Препоруку бр: П-80/23 у којој се наводи: „ Поступајући у складу са Вашим актом, број и датум означени у вези, овим путем у прилогу акта достављамо копију Рјешења број: 01-04/3-11-2/23 од 23.05.2023. године, којим су испитоване препоруке Инститиције омбудсмана/омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин да је задовољена форма Рјешена, односно да исто садржи диспозитив, образложење и поучу о правном лијеку. Такођер, упућен је и Захтјев за надлежно поступање Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства Кантона 10, број: 01-04/3-3/23 од 23.05.2023. године, о чему је обавијештен и подносиоци Захтјева ...“ ... Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35 ст.1.тач.8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ЛИ-05-36/23, јер је, након итревизије Инститиције омбудсмана БиХ, констатирано да је подносиоца жалбе остварио заштиту својих права, тј. одговорна страна је у току поступка отклонила указану повреду права и слобода назначених у жалби.
73	Ж-БИ-05-109/23	П-115/23	ПРЕПОРУКУ директору Јавног предузећа за водовод и канализацију "15 април " а.д. Вишеград 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 13. фебруара 2023. године, на начин прописан чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Актом број: 03-301-1/23 од 7. јула 2023. године, Водовод је обавијестио Омбудсмен Босне и Херцеговине да је сходно тачки 2. Препоруке поступио по Захтјеву подносиоца жалбе и то у складу са одредбом члана 14. став 2. Закона о слободи приступа информацијама ("Службени гласник РС", бр. 20/2001), и на начин што је удовољило Захтјеву са слободу приступа информацијама од дана 13. фебруара 2023. године. У прилогу поменутог акта, Водовод је доставио допис број: 03-301/23 од 6. јуна 2023. године, те је увидом у исти јасно да је удовољено предметном захтјеву подносиоца жалбе. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испитованом.

74	Ж-СА-05-247/23	П-121/23	П Р Е П О Р У К У деканеси Економског факултета Универзитета у Сарајеву 1. Да пошита Рјешење број: 01-3-1609/23 од 04.04.2023.године и донесе ново рјешење засновано на одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ и Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 02.06.2023. године заприједено је изјашњење на Препоруку, напријед наведени број у привитку којег је достављена прелиминарна Рјешења донесеног у процесу имплементације препоруке (рјешење број: 01-3-2628/23 од 02.06. 2023. године којим се пошитава рјешење од 04.04.2023. године и предмет враћа на поновни поступак). Дана 21.06.2023. године странка је доставила рјешење број 05-1-2653/23 од 06.06.2023. године којим јој се делимично одобрава приступ информацијама, а које је донесено списком рјешења број 01-3-2628/23 од 02.06.2023. године. Дана 12.07.2023. године притужитељици је упућен захтјев за доставу информација којим се од именоване стране да обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине да ли је у случају незадовољства рјешењем од 06.06.2023. године изјавила приговор на исто. Пritужитељница се изјаснила да није изјавила приговор на рјешење од 06.06.2023. године, као и да је од стране Ректората Универзитета у Сарајеву заприједила све тражене информације. Обзиром на чињеницу да је притужитељница остварила приступ траженим информацијама, као и да је препорука под бројем П-121/23 испуњена, то Омбудсман Босне и Херцеговине цијене да нема основа за даље поступање у предмету број Ж-СА-05-247/23, те се исти овом одлуком затвара, суkladно чланку 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине
75	Ж-БИ-05-745/22	П-129/23	ПРЕПОРУКУ начелнику Одјелена за саобраћај и путеве града Бањалука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 08.08.2022. године, на начин прописан чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом Одјелена број: 06-370-9783/2022, од дана 07.07.2023. године, достављен је одговор на издату препоруку. Поменути акт у себи садржи одговоре на тражене информације по поднесеном захтјеву који је био предметом разматрања од стране Омбудсмана Босне и Херцеговине. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/1), а издата препорука сматра се испуњеном.
76	Ж-БИ-05-652/22	П-143/23	ПРЕПОРУКУ директору „Градске топлане“ а.д.Добој 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одребама члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ и Херцеговине. Копију рјешења потребно је доставити Омбудсману на увид; • Да одмах по пријему ове препоруке усостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број: 2886/23, од дана 15.06.2023. године, одговорна страна је обавијестила Омбудсмана Босне и Херцеговине да је подносиоци жалбе удовољила по поднесеном захтјеву, од дана 22.07.2022. године. Имајући у виду наведено, издата препорука се сматра испуњеном.
77	Ж-ЛИ-05-68/23	П-147/23	П Р Е П О Р У К У Министарству образовања, зnanости, младости, културе и спорта СВБ/КСБ • Да одмах по пријему препоруке размисли о захтјеву за приступ информацијама г-дина. А.Х. од дана 16.2.2023. године и донесе рјешење у смислу члана 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Копију рјешења потребно је доставити Омбудсману на увид; • Да одмах по пријему ове препоруке усостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Обзиром да је одговорна страна након упућене препоруке отклонила повреду права, Омбудсман су одлучили, суkladно чланку 35. точки 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине предмети који се води по ... жалби.
78	Ж-БР-05-93/20	П-151/23	1. да хитно, а најкасније у року од десет (10) дана од дана пријема ове препоруке донесе рјешење по захтјеву од дана 14.5.2020. године за приступ информацијама подносиоцу жалбе, а у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Босне и Херцеговини 2. да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке извјести Омбудсмана БиХ о извршењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 04.07.2023. године заприједен је одговор Полицијске управе Лукавац, број: 08-06/10-03.8-1-887/23 од 26.06.2023. године у коме се наводи: "У прилогу акта достављамо вам Рјешење, а по вашој препоруци, број и датум везе". Увидом у достављену документацију утврђено је да је Полицијска управа Лукавац доставила и Рјешење, број: 08-06/10-03.8-1-887/23 од 26.06.2023. године, којим се жалитељу Д.С. одобрава приступ информацијама које поседује Полицијска управа Лукавац. Обзиром на напријед наведени одговор, као и чињеницу да је Полицијска управа Лукавац поступила по препоруци П-151/23, Омбудсман Босне и Херцеговине у складу са чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/1), затварају предмет број Ж-БР-05-93/20.
79	Ж-БИ-05-134/23	П-153/23	П Р Е П О Р У К У општини Нови Град – начелнику општине 1. Да Институцију за перифирирање система д.о.о. Сарајево омогући слободан приступ траженим информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама и наведеним из ове Препоруке. 2. Да општина Нови Град – начелник општине у року од 30 дана обавијести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Обзиром да је одговорни орган, својим Актом број: 01-052-133/23 од 28.06.2023. године, а о чему је обавијестио Институцију Омбудсмана Актом број: 01-052-133/23 од 11.07.2023. године, начелно прихватио налазе и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине садржане у поменутој Препоруци донесена одлука као у уводу, у складу са чланом 35 став 1 тачка 8 Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 104/1).
80	Ж-СА-05-735/21	П-160/23	П Р Е П О Р У К У Главном тужоцу Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона 1. Да, по пријему ове Препоруке, без одлагања, предузме одговарајуће активности и мјере како би се успоставила сарадња са Омбудсманом Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 25. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење у којој фази поступка се налази предмет број: Т03 0 КТА 0077833 18, да ли је у међувремену донесена тужилачка одлука, односно када се може очекивати доношење исте; 2. Да, у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да је Уред Главног тужитеља Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона у Одговору од 28.07.2023. године истакао да ће рад тужитељице у овом предмету у наредном периоду бити под посебним надзором шефа одјеље, замјеника главног тужитеља, као и самог главног тужитеља са циљем ефикасног окончања поступка и доношења тужилачке одлуке, Омбудсман Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
81	Ж-СА-05-137/23	П-173/23	П Р Е П О Р У К У начелнику Општине Тешањ 1. Да, имајући у виду одредбе Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине предузме одговарајуће активности и мјере како би се у поступцима по приговору у конкретном предмету, као и у будућим поступцима пред истим органом испуниле правне претпоставке, те имплементирале одредбе Закона, а у складу са Препоруком; 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	... Обзиром да су Омбудсман Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету испунили све мјере и активности које могу подузети у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те да је надлежни орган поступно по Препоруци број: П-173/23 од 11.07.2023. године, Омбудсман Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
82	Ж-БИ-05-689/22	П-165/23	ПРЕПОРУКУ Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове - Подручна јединица Угљевик 1. Да подносиоцу жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 04.10.2022. године одговори у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Подручна јединица доставила је одговор на препоруку актом број: 21.48/952.1-6-464/22, од дана 17.07.2023. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/1), а издата препорука сматра се испуњеном.
83	Ж-СА-05-358/23	П-193/23	П Р Е П О Р У К У Јавном предузећу Жељезнице Федерације Босне и Херцеговине, д.о.о. Сарајево 1. Да одмах по пријему препоруке размисли о захтјеву за приступ информацијама жалитеља од дана 18.03.2023. године и у смислу члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ донесе рјешење; 2. Да у року од 20 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 17.09.2023. године заприједено је изјашњење Јавног предузећа Жељезнице Федерације Босне и Херцеговине, д.о.о. Сарајево, акт број 1-15079-1/2023 од 04.08.2023. године (у прилогу акта), којим се обавјештавају Омбудсман Босне и Херцеговине, те да је поступајући по Препоруци, напријед наведени број, донесено Рјешење од дана 23.08.2023. године и исто је достављено притужитељу. Обзиром на чињеницу да је Препорука број П-193/23 испуњена, то су Омбудсман Босне и Херцеговине доијели одлуку да се предмет број Ж-СА-05-358/23 затвара, суkladно чланку 35.

84	Ж-СА-05-751/22	П-196/23	П Р Е П О Р У К У ПОРЕЗНОЈ ИСПОСТАВИ БАНОВИЋИ И КАНТОНАЛНОМ ПОРЕЗНОМ УРЕДУ ТУЗЛА 1. Да поступи сходно члану 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине по захтјевима подносиоца жалбе за приступ информацијама број: 02-05/2022 од 16.05.2022. године и број: : 03-06/2022 од 14.06.2022. године и донесе рјешења о приступу информацијама Босне и Херцеговине; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Из изјашњења Кантоналног порезног уреда у Тузли број: 13-3-04-45-1-105-10/22 од 28.08.2023. године јасно произилази да одговорни орган јесте поступио по Препоруци Омбудсмана број: П-196/23 на начин да је подумио активности и мјере али не на начин да је донио рјешење сходно члану 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима и активностима институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. Имајући у виду садржај одговора Кантоналног порезног уреда у Тузли број: 13-3-04-45-1-105-10/22 од 28.08.2023. године, Омбудсмани Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмани Босне и Херцеговине доносе Одлуку о затварању предмета подносиоца жалбе, те се предмет 3-СА-05-751/22 пред институцију Омбудсмана у конкретном случају окончава.
85	Ж-БЛ-05-744/22	П-212/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског Кантона Да, по пријему ове препоруке, предузме све мјере из своје надлежности у циљу поступања по захтјеву подносиоца жалбе и Институције омбудсмана од 12.04. и 31.05.2023. године, узимајући у обзир мишљење омбудсмана изнесено у овој препоруци	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	08.11.2023. Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског Кантона упућена је Ургенција за достављање изјашњења по Препоруци П-212/23 - 31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњења на Препоруку ни Ургенцију ни Препоруци није запримљено. 22.02.2024. Влади УСК је упућена ургенција - Обавјештење о непоступању по Препоруци П-212/23. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
86	Ж-БЛ-05-439/23	П-209/23	ПРЕПОРУКУ Полицијској станици Јахорина 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 19.10.2023. године запримљен је одговор на Препоруку у којем се наводи да је подносиоциња жалбе добила тражене информације. Наведено изјашњење просљеђено је подносиоциња жалбе. Подносиоциња жалбе доставља одговор у којем је наведено да је захтјев за приступ информацијама гласно на Записник о штетном догађају а да одлуком о приступу информацијама још увијек није одлучено о захтјеву на начин како је гласно. Омбудсмани су тражили изјашњења на ове околности. Одговорни јавни службеник доставио је информацију да је у конкретном случају у питању био прекршај који је окончан издавањем прекршајног налога и прихватањем одговорности од стране починиоца прекршаја, и да је у овом случају сачињена службена забјелешка. Имајући у виду наведено, да одговорни јавни службеник не поседује информацију у облику у којем подносилац жалбе инсистира да се информација достави, предмет се затвара.
87	Ж-БЛ-05-292/23	П-206/23	ПРЕПОРУКУ првостепеног Вишег привредног суда у Банаалуји 1. Да одмах по добијању препоруке, одговори на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 03.05.2023. године, на начин прописан чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом Суда број: 66-0-Су-23-000 408/2, од дана 18.09.2023. године, Омбудсмену Босне и Херцеговине достављено је обавјештење о предузетим активностима на реализацији издате препоруке. Полазећи од садржине наведеног обавјештења у коме се наводи да је дана 31.08.2023. године донесено рјешење којим се Б.Б. одобрава приступ информацијама, предмет се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
88	Ж-МО-05-109/23	П-232/23	П Р Е П О Р У К У МИНИСТАРСТВУ ФИНАНСИЈА ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКОГ КАНТОНА 1. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, донесе Рјешење о приступу информацијама по захтјеву Е.Р. од дана 07.06.2023. године; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 12.09.2023. године достављен је одговор Министарства финансија ХНК број: 01-45-1355/23-5 у којем истичу да су прегледом службених е-маилова Министарства утврдили да нису запримили е-маил жалитеља већ једини акт запримљен који се односи на именованог је допис Кабинета Владе ХНК од 11.04.2023. године, којим је проследијен е-маил од Е.Р. у којем тражи информације о уплати средстава Владе ХНК за који истичу да је уредно одговорено именованом достављањем аналитичке картице за 2023. годину. Након достављања одговора жалитељу, исти истиче захвалност и телефонским путем обавјештава институцију Омбудсмана да ће подијети нови Захтјев за приступ информацијама путем редовне поште. Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (8) Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број : Ж-МО-05-109/23.
89	Ж-МО-05-85/23	П-248/23	П Р Е П О Р У К У ДИРЕКТОРУ Ј.П. ВОДОВОДА 1. Да у складу са чланком 14. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, донесе рјешење о приступу информацијама, по захтјеву М. М. , од дана 16.05.2023. године; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Ј.П. Водовод обавјестио је дана 11.10.2023. године, Институцију Омбудсмана да је поступило по препоруци, те да је жалитељу омогућен приступ траженом информацијама. Предњи одговор достављен је и подносиоцу жалбе на изјашњење, дана 13.10.2023. године, ради изјашњења, а које изјашњење, ни након протекла остављеног рока, није достављено од истог. Имајући у виду изнесено чињенично стање, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине одлучили су да у смислу чл. 35. ст. 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (препорукa прихваћена), затворе предмете број: Ж-МО-05-85/23.
90	Ж-МО-05-143/23	П-250/23	П Р Е П О Р У К У ДИРЕКТОРУ Ј.П. КОМУС а.д. Невесиње 1. Да у складу са чланком 14. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, донесе рјешење о приступу информацијама, по захтјеву М.М. , од дана 16.05.2023. године; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Ј.П. Комус обавјестио је дана 27.09.2023. године, Институцију Омбудсмана да је поступило по препоруци, те доставио рјешење о приступу информацијама број 01-185-1/23, од 27.09.2023. године. Предњи одговор достављен је и подносиоцу жалбе на изјашњење, дана 03.10.2023. године, ради изјашњења, а које изјашњење, ни након протекла остављеног рока, није достављено од истог. Имајући у виду изнесено чињенично стање, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине одлучили су да у смислу чл. 35. ст. 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (препорукa прихваћена), затворе предмете број: Ж-МО-05-143/23.
91	Ж-МО-05-90/23	П-249/23	П Р Е П О Р У К У РАВНАТЕЉУ ЗАВОДА ЗА ШКОЛСТВО ХЕРЦЕГОВАЧКО-НЕРЕТВАНСКЕ ЖУПАНИЈЕ/КАНТОНА 1. Да поништи Рјешење Завода за школство Херцеговачко-неретванске Жупаније/Кантона број 03-11-142—2/23, од 18.04.2023. године; 2. Да, суkladно Закону о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, именује службеника за информирање, који обрађује захтјеве сачињене у смислу овог закона; 3. Да, суkladно Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, донесе рјешење о приступу информацијама, по захтјеву С.М. , од дана 10.03.2023. године; 4. Да, убудуће, по свим захтјевима за приступ информацијама, поступи суkladно одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 5. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	17.10.2023. запримљен одговор Завода за школство ХНК.Препорука реализирана.
92	Ж-СА-05-406/23	П-253/23	П Р Е П О Р У К У директору Енергоинвест-а д.д. Сарајево 1. Да, по пријему ове Препоруке, без одлагања, предузме одговарајуће активности и мјере како би се успоставила сарадња са Омбудсменима Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 25. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсменима Босне и Херцеговине достави тражену информацију да ли је размотрен захтјев Б.Х. да ли је у међувремену донесена одлука, односно када се може очекивати доношење исте; 2. Да, у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Институција је дана 11.12.2023. године запримила Одговор Енергоинвест-а д.д. Сарајево број: КД/БХ/АИ-2270/23 од 07.12.2023. године којим се наводи: „Позивајући се на Ваш допис број горњи, који смо примили 06.12.2023.године и којим нас позивате да се у року од 15 дана писмено очитујемо везано за захтјев за приступ информацијама Б.Х.код привредног друштва Енергоинвест, д.д.-Сарајево, обавјештавамо Вас да смо одговорили на захтјев именоване који Вам достављамо у прилогу овог поднеска.“ Жалитељци је наведени акт са прилогом упућен дана 18.12.2023. године ради увида и доставе писаног коментара. Иста је упозорена да ће се у супротном сматрат да одустaje од жалбе. Обзиром да је од упућивања наведеног акта, па до данас протекло период од више од мјесец дана, а жалитељцима у остављеном року није поступила по наведеном, нити је на други начин израдила наміјеру за наставак поступка, утврђено је да жалитељцима није заинтересована за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 1. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
93	Ж-СА-05-1233/22	П-274/23	П Р Е П О Р У К У Окружном јавном тужилаштву Приједор 1. Да, по пријему ове Препоруке, без одлагања, предузме одговарајуће активности и мјере како би се успоставила сарадња са Омбудсменима Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 25. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсменима Босне и Херцеговине достави тражену информацију која се односи на статус предмета који се води пред Тужилаштом, односно информацију да ли је у међувремену донесена тужилачка одлука; 2. Да, у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Омбудсмани Босне и Херцеговине одлучили су затворити предмет који се води пред Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине под бројем: Ж-СА-05-1233/22. Наиме, Институција је у конкретном предмету провела поступак истраживања, те су Омбудсмани Босне и Херцеговине на основу прикућених чињеница утврдили основност жалбених навода, те довијели Препоруку број: П-274/23 од 11.10.2023. године. Како је у конкретном предмету Окружно јавно тужилаштво Приједор Актом број: Т22 0 КТА 0015892 21 од 23.10.2023. године, доставио информацију која се односи на статус предмета који се води пред Тужилаштом, односно информацију да је у међувремену донесена тужилачка одлука односно наредба о неспровођењу истраге (те да је иста одлука достављена жалитељу), Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.

94	Ж-БП-05-425/23	П-307/23	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Котор Варош, да одмах по пријему ове Препоруке, успостави сарадњу са Институжијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави грађани изјашњења, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука. Да у року од 15 дана од пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	03 информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Начелник општине доставио је одговор на препоруку, на начин да је по захтјеву подносиоца жалбе дошло Закључак. Имајући у виду наведено, предмет подносиоца жалбе се затвара на начин да је Препорука испоштована, а подносилац жалбе може се поново обратити уколико се појаве оправдани разлози за наведено.
95	Ж-БП-05-479/23	П-329/23	ПРЕПОРУКУ Директору Судске полиције у Федерацији БиХ 1. Да одмах по пријему препоруке у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине размотри захтјеве за приступ информацијама Б. М. и у смислу члана 14. наведеног Закона донесе рјешење о приступу информацијама; 2. Да у року од 20 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији;	03 информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Из одговора Судске полиције број: Сп-03-012-2110-3/23 од 18.12.2023. године, произлази: „У вези са Вашим актом из предмета везе, обавјештавам вас да смо поступили у складу са препоруком те донијели рјешење за приступ информацијама, које вам у прилогу акта достављамо.“ У прилогу је достављена копија рјешена Судске полиције број: Сп-01-03-012-2110-2/23 од 15.12.2023. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институжије омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
96	Ж-БП-05-597/23	П-337/23	ПРЕПОРУКУ Министарству правде Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе поново упутити обавјештење – позив за допуна захтјева у форми закључка, на адресу наведену у захтјеву, у складу са чланом 12. став 1. Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 информацијама	Приступ	Реализирана	ДА	Дана 24.01.2024. године, Министарство је доставило закључак број: УП09-07-24-2267/23, од дана 16.01.2024. године. Поменути закључком подносилац жалбе се обавјештава да подноси захтјев у року од осам (8) дана уреди, односно прецизира, како би се по истом могло поступити. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 5. Правила поступка Институжије омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11).
97	Дјелимично реализирана							
98	Ж-СА-05-916/22	П-55/23	ПРЕПОРУКУ министру здравства Кантона Сарајево 1. Да по захтјевима за приступ информацијама жалитеља од дана 20.04.2022. године и од дана 11.05.2022. године одлучи у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ, а имајући у виду наводе из ове Препоруке; 2. Да још једном размотри захтјев за презентирање стручне одговорности прим.др. Суд Роксајић и проф.др. Јасмина Халимић, те да размотри могућности подuzимања додатних мјера у смислу одређеби Закона о здравственој заштити у Федерацији БиХ; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке	03 информацијама	Приступ	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 11.04.2023. године запримљен је акт Министарства здравства Кантона Сарајево број: 10-04-7367/23 од 05.04.2023. године у којем се, између осталог наводи: „...ово министарство је предмету препоруку проследило Етичком комитету, од кога је затражило да ишти у оквирима својих надлежности и компетенција размотри и изјасни се у вези са ставовима изнесеним у предметној препоруци Институжије омбудсмана/омбудсмана...“ Етички комитет Министарства здравства Кантона Сарајево је на својој 17 редовној сједници одржаној дана 30.03.2023. године, разматрао Препоруку Институжије омбудсмана... Међутим још једном вас информисамо да је ово министарство по запримљеним захтјевима за приступ информацијама достављеним од стране заједничке адвокатске канцеларије Сабина Калрић и Ирма Муховић, као пуномоћница ... поступало у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ...“ У односу на две препоруке који се односи на захтјеве за презентирање стручне одговорности, у арањие наведенома кти Министарства наводи се: „Желимо још једном казати да није у надлежности Министарства здравства Кантона Сарајево да презентује и утврђије етичку и стручну одговорност лекара, нити је ово министарство надлежно за издвање одобрења за самостални рад лекарица, на самим тим није надлежно ни за одузимање иштик...“ Имајући у виду садржај акта Министарства здравства Кантона Сарајево, Омбудсмени констатују да је Препорука П-55/23 од дана 17.02.2023. године дјелимично реализирана, те је одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмени Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсману за људска права БиХ.
99	Остварена сарадња							
100	Ж-БР-05-5/23	П-109/23	1. да осигурају континуирани стручни надзор над радом наставника у ЈУ Гимназија „Меша Селимовић“ Тузла; 2. да подуму активне мјере у циљу превенције догађаја који могу довести до одступања од одредаби Оквирног закона Босне и Херцеговине и Закона о средњем образовању/наобразби и одгоју Тузланског кантона у ЈУ Гимназија „Меша Селимовић“ Тузла; 3. да у року од 8 (осам) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испоштована ове препоруке.	03 информацијама	Приступ	Остварена сарадња	ДА	Институжија Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине запримила је акте ЈУ Гимназија „Меша Селимовић“ Тузла број: 02-1247-1/23 од 23.05.2023.године и Педагошког завода Тузланског кантона број: Д-21/1-34-012622-1/23 од 29.05.2023.године из којих произилази да је препорука прихваћена те се између осталог наводи да је планом рада Педагошког завода планиран континуирани стручни надзор у установама образовања на подручју Тузланског кантона од 01.09.2023.године.
101	Ж-ПН-05-125/23	П-254/23	ПРЕПОРУКУ Управи за инспекцијске послове Кантона 10 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставите сарадњу са Институжијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, те да по конкретном захтјеву жалитеља за приступ информацијама, донесете одлуку у виду административног акта (рјешења). Уколико нисте у посједу са свим траженим информацијама из захтјева, исти захтјев сте дужни прослједити надлежном јавном органу у складу са чл. 13. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, и о том обавијестити подносиоца захтјева, 2. Да обавијестите Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	03 информацијама	Приступ	Остварена сарадња	ДА	На наведеној препоруку Омбудсмени БиХ су запримили одговор директора Управе за инспекцијске послове Кантона 10 којим доставља информације тражене предметним захтјевом за приступ информацијама. Одговор ... је достављен на коментар, по којем није запримљено изјашњење стране. Узимајући у обзир наведено, Омбудсмени за људска права БиХ су одлучили, суkladно чланку 35. точка 8. Правила поступка Институжије омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по ... жалби
102	Ж-СА-05-986/23	П-327/23	ПРЕПОРУКУ Влади Херцеговачко-неретванског кантона 1. Да поступи у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине и донесе рјешење о приступу информацијама у потпуности примјенујући одредбе наведеног Закона; 2. Да у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 информацијама	Приступ	Остварена сарадња	НЕ	Будући да изјашњење није запримљено, 31.01.2024. упућена је Ургенција за извршење Препоруке, 12.02.2024. запримљен одговор из Уреда предједника Владе Херцеговачко-неретванског кантона. 11.03.2024. приликом ажурирања прашена реализације препоруке, увидом у базу података изјашњено је да је рад на предмету у току.
103	Није реализирана							
104	Ж-СА-05-616/22	П-1/23	ПРЕПОРУКУ У Влади Кантона Сарајевоу року од 15 дана од дана пријема препоруке достави одговор на упућене акте, те да достави изјашњење на наводе жалитеља.	03 информацијама	Приступ	Није реализирана	НЕ	...Како Влада Кантона Сарајево није доставила одговор истој је упућена ургенција на Препоруку актом од 26.4.2023. године, међутим још увијек није успостављена сарадња, односно није одговорено на упућене акте. Из преходног произилази да Препорука Омбудсмана није реализирана, о чему је актом од дана 21.6.2023. године обавијештена Скупштина Кантона Сарајево, као непосредно више тијело. Предмет ће бити урештен у Године извјешће о резултатима активности Институжије омбудсмана за 2023. годину. Имајући у виду да Препоруку није реализирана, одлучено је да се предмет затвара у складу са чланком 35. ставком 8. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмени Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу чланка 22. Закона о Омбудсману за људска права БиХ . 19.09.2023 одговор Скупштине КС - информација да је Обавијест о неизвршеној препоруке достављена Влади КС на поступање. 21.02.2024. запримљен одговор Владе КС
105	Ж-СА-05-578/21	П-4/23	ПРЕПОРУКУ в.д. директора Републичког секретаријата за расељена лица и миграције Републике Српске 1. Да одмах по пријему ове Препоруке, приоритетно подуме активности у циљу убрзања радова на изградњи стамбене јединице у власништву М.С., повратнице у Општину Приварор; 2. Да у циљу реализације Препоруке под тачком 1, утврди са извођачем радова реалну динамику извођења радова, уважавајући протек времена од потписивања уговора па до данас; 3. Да континуирано врши надзор над извођачем радова, а како с ерадони на изградњи не би беспотребно излагали; 4. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмана о подузетим мјерама у циљу реализације исте;	03 информацијама	Приступ	Није реализирана	ДА	Дана 23.03.2023. године запримљен је акт Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине број: 06-41-6-470-3/23 од 16.03.2023. године, док је дана 04.04.2023. године запримљен акт Републичког секретаријата за расељена лица и миграције Републике Српске број: 26.04-020-1228-1230-13-3/19-ИВ од 30.03.2023. године. Оба наведена акта садрже информацију да су представници Секретаријата дана 01.08.2022. године, приликом обилазка локалитета у циљу дефинисања динамике извођења радова и увођења извођача у радове, констатовали да је корисник извео унутрашње радове у објекту као и фасадну столарију, те изменили првобитно стање које одступа од унивођаче помоћи која је одобрена, након чега објект жалитељине задовољана одобрена стандарде о минимуму стамбених услова, што је прописано Законом о избјеглицама из Босне и Херцеговине и расељеним особама у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ” бр. 23/99, 21/03 и 33/03). Наводи се и да се Препорука Омбудсмана не може реализовати јер је подпројекат БиХ4 ДПС3 програма завршен, као и Уговор са извођачем радова који је обухватио, између осталих, и санацију објекта жалитељине. Имајући у виду наведене одговоре, као и чињеницу да жалитељина од момента подношења жалбе Институжији омбудсмана, па до дана сачињавања одлуке, нити у једном акту није Омбудсменима доставила информацију да је објекат санирани о властитом трошку, одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмени Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсману за људска права БиХ .

106	Ж-БЛ-05-587/22	П-9/23	ПРЕПОРУКУ начелнику Одјељена за финансије у општини Сребреница 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине 2. Да поднесе жалбу на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 24.08.2022. године одговори у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Будући да одговорна страна није доставила одговор на издату препоруку у року који јој је препоруком одређен, омбудсмани су, актом од дана 23.02.2023. године, у складу са својим овлашћењима из члана 32, став 3. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине ... о издавању препоруке упознали начелника општине Сребреница. Актом број: 01-04-Сл/23, од дана 27.03.2023. године, одговорна страна доставила је одговор на издату препоруку. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
107	Ж-БЛ-05-684/22	П-31/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈЗУ "Здравствени центар Брчко" 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања огласи ништавим рјешење број: 01/2-156, од дана 26.09.2022. године 2. Да подносиоци жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 21.09.2022. године одговори доношењем новог рјешења у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	Будући да Здравствени центар није доставио одговор на препоруку у року који му је одређен, омбудсмани су у складу са овлашћењима из члана 32, став 2. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине ("Службени лист Босне и Херцеговине" бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06), о чињеници издавања препоруке обавјестили Владу Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Одговор на издату препоруку није достављен Омбудсману Босне и Херцеговине ни пред упућеног обавјештења непосредно вишем органу. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издаја препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће урштена у Годишњи извјештај о активностима омбудсмана за 2023. годину.
108	Ж-СА-05-1097/22	П-48/23	П Р Е П О Р У К У градоначелнику Града Бихаћ 1. Да одмах по пријему ове Препоруке размотри захтјев за приступ информацијама жалитеља од дана 26.09.2022. године и од 27.09.2022. године и донесе рјешење у смислу члана 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Копију рјешења потребно је доставити Омбудсменима на увид; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Дана 09.03.2023. године запримљен је акт градоначелника Града Бихаћа број: 071-04-5719/22 од 06.03.2023. године из којег пригласио да Препорука Омбудсмана није реализована, о чему је актом од дана 10.03.2023. године обавјештено Градско вијеће Града Бихаћа, као непосредно виши орган. Предмет ће бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима активности Инститиције омбудсмана за 2023. годину. Имајући у виду да Препоруку није реализована, одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35, став 8. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине. Проти одлука које доноси Омбудсмени Босне и Херцеговине није доведена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсману за људска права БиХ . Дана 29.11.2023. запримљен је одговор Градоначелника Града Бихаћа на Захтјев за изјашњење због неизвршене препоруке који је Инститиција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
109	Ж-СА-05-1058/22	П-38/23	ПРЕПОРУКА Федерално министарство правде треба преиспитати своју праксу у вези потребних информација за ажурирање листе о стицању права власништва страних држављана и обавјестити о томе Инститицију омбудсмана у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Дана 03.08.2023. године упутили смо диме ФМП-у у којем смо назначили да се надамо да ће у наредном периоду доћи до откривања евентуалних недоумица а до данас нисмо запримили било какав одговор. Узимајући у обзир да је Инститиција омбудсмана подузела све законом предвиђене мјере приступит ћемо затварању предмета, с тим да ћемо информације о овом предмету навести у годишњем и другим извјештајима које достављамо законодавним тијелима у Босни и Херцеговини. У току поступања на предмет достављани су вам сви документи али уколико вам буду требале додатне копије ради заступања ваших странака можете нас слободно контактирати. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
110	Ж-БЛ-05-747/22	П-51/23	ПРЕПОРУКУ Директору Завода за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење; 2. Да одмах по добијању ове препоруке, поднесиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14, став 4. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине; 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	"...Дано, одговора страна није доставила изјашњење на издату препоруку, па се с тим у вези издаја препорука сматра неиспоштованом. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35, став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11)..."
111	Ж-БЛ-05-664/22	П-53/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ Дома здравља Кантона Сарајево 1. Да поднесиоцу жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 04.10.2022. године одговори у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине, уз обавезно испитивање јавног интереса за тражене информације 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Актом број: 01-05-8-863-2/23, од дана 30.03.2023. године, Дом здравља је доставио одговор на издату препоруку, у коме између осталог наводи да је рјешење број: 01-05-7796-2/22, од дана 11.10.2022. године, донесено у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине ("Службени гласник Федерације Босне и Херцеговине" бр. 32/01, 48/11). Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издаја препорука сматра се неиспоштованом.
112	Ж-СА-05-1317/22	П-47/23	П Р Е П О Р У К У главној кантоналној тужитељици Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево 1. Да, у складу са чланом 260, став 2. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине поиншти Рјешење број: А-И-345/22-ИИ од 11.01.2023. године, те да донесе ново рјешење засновано на одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине, а имајући у виду наводе из ове Препоруке. Копију рјешења потребно је доставити Омбудсменима на увид; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Дана 21.03.2023. године запримљен је акт Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево број: А-253/21 од 17.03.2023. године у којем је наведено: "...Пинешни наводе Ваше препоруке, обавјештавамо Вас да је општењем дата упута о наредном органу за поступање у конкретном предмету. Надале, с обзиром да се кривични предмет број Т09 0 КТП 0151597 22 2 (Т09 0 КТ 0151597 21 2) налази у фази одлучивања по поднесеној пригужби код Федералног тужилаштва Ф БиХ, то ће ово Тужилаштво, у случају враћања кривичног предмета број Т09 0 КТП 0151597 22 2 (Т09 0 КТ 0151597 21 2), а овисно о датим упутама Федералног тужилаштва Ф БиХ, одлучити о даљем поступању у овој ствари..." Имајући у виду садржај наведеног одговора из којег се закључује да Препорука Омбудсмана број: П-47/23 од 07.02.2023. године, није реализована, одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35, став 8. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине. Предмет ће бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима активности Инститиције омбудсмана за 2023. годину. Након архивирања предмета, дана 29.05.2023. запримљен је одговор Кантоналног тужилаштва.
113	Ж-БЛ-05-782/22	П-74/23	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Источно Ново Сарајево Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоци жалбе одговори на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 31.08.2022. године, у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Након издавања Препоруке Омбудсмени запримају одговоре начелника општине и то акте број 01/И-053-1/22 од 05.04.2023. године и акт исти број од 19.05.2023. године са прилозима. Из приложеног записника о приступу информацијама од 31.03.2023. године произилази да подносиоци жалбе није омогућен увид у релевантну документацију, због неспоједивања овлашћења за заступање правног лица ... Сумирајући све чињенице у конкретном случају, Омбудсмени констатују да надлежни нису поступили у складу са Препоруком Омбудсмана број П -74/23 од 09.03.2023. године и нису поступили у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Републици Српској. Уважавајући мандат и надлежност Омбудсмана, о непоступању по Препоруци Омбудсмана упознаје се Скупштина општине Источно Ново Сарајево, као највиши законодавни органа на подручју општине и орган којем начелник општине одговара за свој рад. Поред тога, непоступање по Препоруци Омбудсмана биће презентовано и у Годишњем извјештају о активностима Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, који се, између осталог, доставља и Народној скупштини Републике Српске на знање и информацију.
114	Ж-БР-05-204/22	П-79/23	1. да хитно, а најкасније у року од десет (10) дана од дана пријема ове препоруке донесе рјешење по захтјеву од дана 8.7.2022. године за приступ информацијама подносиоцу жалбе, а у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Босне и Херцеговини 2. да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке извјести Омбудсмене БиХ о извршењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	02.06.2023. ажурирање праћења реализације препорука - утврђено да изјашњење на Препоруку није запримљено у остављеном року. 22.01.2024. године запримљен одговор Владе Брчко дистрикта БиХ, број: 13-002476/23 од 16.01.2024. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
115	Ж-БЛ-05-86/23	П-112/23	ПРЕПОРУКУ директору Лутрије Републике Српске а.д. 1. Да одмах по добијању ове препоруке, поднесиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској. 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	"...Лутрија Републике Српске није поступила у складу са одредбама члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској. Уједно, Лутрија Републике Српске није ни поступила по излатој препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине те се акта сматра неиспоштованом. Овај случај неореализоване препоруке ће бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, те ће о томе бити обавјештени Народна скупштина Републике Српске, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Председништво Босне и Херцеговине. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35, став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).

116	Ж-БЈ-05-812/22	П-114/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈЗУ Дом здравља Станари 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања одговори на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 17.12. 24.12.2021. године и 18.02.2022. године, на начин прописан чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Дана 19.06.2023. године Омбудсмени запримају одговор Дома здравља Станари број 4-442.5/22 од 14.06.2023. године, као одговор на Препоруку Омбудсмана. Како наводе, подносиоци жалбе је омогућен слободан приступ информацијама. Сумирајући све чињенице у конкретном случају, Омбудсмени констатују да надлежни нису поступили у складу са Препоруком Омбудсмана број П-114/23 од 11.05.2023. године и нису поступили у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Републици Српској. Уважавајући мандат и надлежност Омбудсмана, о непоступању по Препоруци Омбудсмана упознаје се општина Станари, као оснивач Дома здравља Станари. Поред тога, непоступање по Препоруци Омбудсмана биће презентовано и у Годишњем извјештају о активностима Институте Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, који се, између осталог, доставља и Народној скупштини Републике Босне и Херцеговине. Како су испуњене све законске могућности у конкретном случају, Омбудсмени предмет број Ж-БЈ-05-812/22 затварају, о чему се обавјештавају надлежни органи и подносиоци жалбе.
117	Ж-СА-05-327/23	П-120/23	ПРЕПОРУКУ министру Федералног министарства унутрашњих послова 1. Да у смислу члана 260. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине, а у вези са чланом 261. став 2. истог Закона, поништи Решење број: 01-45-1-04 од 24.03.2023. године и донесе ново рјешење засновано на одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ и Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да Препорука, број: П-120/23 није реализирана, као и да ће предмет бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима рада Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, те се овом одлуком предмет се затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
118	Ж-БЈ-05-125/23	П-162/23	ПРЕПОРУКУ у Привредном друштву – Централно гријање д.д. Тузла 1. Да поновно размотри омогућавање приступа траженим информацијама жалитељу, у потпуности или дјеломично, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. Да одговорни орган – Централно гријање д.д. Тузла у року од 30 дана обавјести Институту Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Дана 07.08.2023. године институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине запримила је Одговор директора Привредног друштва Централно гријање д.д. Тузла број: 12-08560-2023 од 03.08.2023. године у којем се наводи да „Централно гријање“ д.д. Тузла остаје код донесеног првостепеног рјешења које је и потврђено Рјешеним другостепеног органа број: 09-07062-2023/ВИИ-3 од 30.03.2023. године. Наиме, предметна Студија не садржи пројекције којима би се, евентуално, ријешило проблем загађености врана, већ садржи податке који се искључиво односе на систем даљинског гријања у смислу положаја трасе и главних елемената на траси система даљинског гријања, те ти подаци не би требали бити доступни широј јавности из сигурносних разлога. Овакав став је заузет и из разлога што Студија није прошла неопходну процедуру усвајања и одобрења од стране органа управљања одговорног органа. У конкретном случају Препорука Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине није реализована, а издавањем препоруке испуњене су све могућности Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине у овом предмету, те је донесена одлука као у вводу ове Обавјести у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
119	Ж-СА-05-208/23	П-168/23	ПРЕПОРУКУ Општини Стари Град Сарајево 1. Да поновно размотри захтјев за приступ информација подносиоца жалбе и поступи у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Након пријема препоруке Завод је између осталог донио рјешење број: 01/ИИИ-04-4-3271-1/22 од дана 04.07.2023. године, које је у међувремену реализирано од стране кантоналног завода здравствене осигурања; и рјешење број 01/И-03-1-655-5/23 од 28.09.2023. године, против којег сте покренули управни спор пред Кантоналним судом у Сарајеву. Увидом у одговор на препоруку, који су вам претходно достављени, можемо закључити да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, а вашу даљу заштиту права можете остварити у управном спору који сте покренули. У вези других мјера које су наведени у препоруци, а односе се на доношење подзаконских аката Институту Омбудсмана ће наставити рад на том питању кроз редовне и посебне активности као што су израда специјалних извјештаја. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су дојили одлуку о затварању предмета.
120	Ж-СА-05-564/23	П-180/23	ПРЕПОРУКУ у дванаес Економског факултета Универзитета у Сарајеву 1. Да поништи Решење број: 01-3-2941/23 од 26.06.2023. године и донесе ново рјешење засновано на одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине и Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	...Имајући у виду садржај Препоруке, као и Одговор Економског факултета Универзитета у Сарајеву од 18.10.2023. године, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да, у конкретном предмету није дошло до реализације предметне Препоруке. Обавјест о нерализацији Препоруке Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине број: П-180/23 од 12.07.2023. године бит ће упућен Сенату Универзитета у Сарајеву. Информација о нерализацији Препоруке ће бит урштена у Годишњи извјештај о резултатима активности Институте Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.
121	Ж-МО-05-94/23	П-189/23	ПРЕПОРУКУ у МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ЖУПАНИЈЕ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВИНАКЕ 1. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, донесе рјешење о приступу информацијама, по захтјеву Т.Б., од дана 06.06.2023. године; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Министарство унутрашњих послова ЖЗХ дало је свој одговор на препоруку дана 24.08.2023. године, како странка није поднјела захтјев суkladно законским правилима, о чему је и раније обавјештен, ради чега немају наміјеру поступити по препоруци. Имајући у виду изнесено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине одлучили су да у смислу чл. 35. ст. 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (препоруча није прихваћена, а Омбудсман је након тога подузео радње суkladно Закону), затворе предмете број: Ж-МО-05-94/23.
122	Ж-БЈ-05-40/23	П-205/23	ПРЕПОРУКУ гувернеру Централне банке Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања огласи ништавним другостепено рјешење по изваљеној жалби на првостепено рјешење а којим је подносиоци жалбе одбијен приступ информацијама по захтјеву од дана 20.12.2022. године 2. Да подносиоци жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 20.12.2022. године одговори доношењем новог рјешења у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, уважавајући налаз и мишљење из ове препоруке 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Актом број: 110-12-1-445-6/23, од дана 22.09.2023. године, Централна банка доставила је одговор на издату препоруку. Централна банка између осталог наводи да због постојања управног спора препорука у овом моменту не може бити реализована. Након доношења пресуде иста бити испоставана јер ће разријешити насталу ситуацију у погледу и других спорних питања као што је навода трошкова за заштутење. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће урштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2023. годину.
123	Ж-БЈ-05-512/23	П-241/23	ПРЕПОРУКУ Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства Унско-санског кантона 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14. став 3. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Министарство није поступило у складу са одредбама члана 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине. Имајући у виду наведено, издата препорука се сматра неиспоштованом. Овај случај нерализоване препоруке ће бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, те ће о томе бити обавјештени Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
124	Ж-БЈ-05-394/23	П-257/23	ПРЕПОРУКУ Комисији за вриједносне папире Федерације Босне и Херцеговине 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14. став 4. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Комисија није поступила по издатој препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине те се иста сматра неиспоштованом. Овај случај нерализоване препоруке ће бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, те ће о томе бити обавјештени Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
125	Ж-СА-05-819/23	П-276/23	Е П О Р У К У директору Кантоналне управе за инспекцијске послове Кантона Сарајево 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, поновно размотри приговор жалитеља на Решење број: 14-03-45-04458/23 од 07.09.2023. године, размотри поништење Решења број: УП-2-14-01-45-00006/23 од 03.10.2023. године и донесе ново рјешење у смислу члана 14., а у вези са чланом 5. и 9. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да обавјести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Истом органу је дана 04.12.2023. године упућена Ургенција за реализацију Препоруке. Такођер, имајући у виду садржај Препоруке број: П-276/23 од 12.10.2023. године, као и чињеницу да је одговорни орган доставио Информацију од 11.12.2023. године из које произилази да остаје при раније донесеним одлукама, Омбудсмени Босне и Херцеговине налазе да у конкретном предмету Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине није реализована. Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету испунили све мјере и активности које могу подузимати у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. Информација о нерализацији Препоруке ће бит урштена у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.

126	Ж-БИ-05-229/23	П-292/23	ПРЕПОРУКУ Влади Туланског кантона 1. Да упостави двостепеност поступка у одлучивању по захтјевима за приступ информацијама, а у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да предузме мјере из своје надлежности како би на ефикасан начин отклонила повреду права подносиоца жалбе. 3. Да у року од 30 дана обавијести Институдију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Влада Туланског кантона је Институдији Омбудсмана доставила Закључак број: 02/1-04-39114-1/23 од 27.11.2023. године. У наведеном Закључку, одговорни орган обавијештава Институдију Омбудсмана да је Влада Туланског кантона упозната са Препоруком број: П-292/23, као и са предметом жалбе, односно захтјевом Удружења ... у вези са приступом информацијама, као и приговорима које је наведена неправилна организација издала. Тумачени садржини наведеног Закључка, Омбудсмани Босне и Херцеговине закључују да Препорука број: П-292/23 није испоштована, односно да није проведена. Издавањем препоруке испрљене су могућности које Институдија Омбудсмана има у поступању по индивидуалним жалбама. Горе наведени став уједно представља коначан, мериторан и јавно објављен став Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине коју можете користити у било којем другом поступку покренутом овим поводом, укључујући и судске поступке. ... Избором да је одговорни орган доставио одговор на налазе и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине садржане у поменутој Препоруци, као и да је у поменутом одговору изражена неспремност одговорног органа да поступи по истој, као и да Омбудсмани Босне и Херцеговине немају могућност принудног спровођења одлука које донесе, донесена одлука као у уводу овог Обавијештења, у складу са чланом 35 став 1 тачка 8 Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 104/11).
127	Ж-БИ-05-579/23	П-333/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ Политехничке школе Бана Лука 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама члана 14, став 4. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	Школа није поступила у складу са издатом препоруком Омбудсмана Босне и Херцеговине, те се иста сматра неиспоштованом. Издавањем препоруке испрљене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
128	Нема одговора						
129	Ж-ПИ-05-48/23	П-146/23	РЕПОРУКУ Управи за инспекцијске послове Кантона 10 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставите сарадњу са Институдијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те да по конкретним захтјевима жалитеља за приступ информацијама, донесите одлуку у виду административног акта (рјешења), које треба да садржи, између осталог, образложење одлуке и попуку о правном лијеку. Уколико нисте у посједу са свим траженим информацијама из захтјева, исти захтјев сте дужни прослједити надлежном јавном органу у складу са чл. 13. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, и о том обавијестити подносиоца захтјева. 2. Да обавијестите Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Будући да Омбудсмани Босне и Херцеговине нису добили изјашњење одговорне стране о реализацији Препоруке бр: П-146/23 од дана 05.06.2023. године, то су дана 06.07.2023. године о истом обавијестили непосредно виши орган, Владу Кантона 10. Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.ст.1.тач.5. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ПИ-05-48/23.
130	Ж-ПИ-05-37/23	П-145/23	ПРЕПОРУКУ Министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства Кантона 10 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставите сарадњу са Институдијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те да по конкретним захтјевима жалитеља за приступ информацијама, донесите одлуку у виду административног акта (рјешења), које треба да садржи, између осталог, образложење одлуке и попуку о правном лијеку. Уколико нисте у посједу са свим траженим информацијама из захтјева, исти захтјев сте дужни прослједити надлежном јавном органу у складу са чл. 13. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, и о том обавијестити подносиоца захтјева. 2. Да обавијестите Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Будући да Омбудсмани Босне и Херцеговине нису добили изјашњење одговорне стране о реализацији Препоруке бр: П-145/23 од дана 05.06.2023. године, то су дана 06.07.2023. године о истом обавијестили непосредно виши орган, Владу Кантона 10. Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.ст.1.тач.5. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ПИ-05-37/23.
131	Ж-СА-05-450/23	П-266/23	ПРЕПОРУКУ Регионалној адвокатској/одвијетничкој комори Сарајево 1. Да, имајући у виду одредбе Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине подуме одговарајуће активности и мјере у циљу одлучивања по захтјеву подносиоца жалбе у форми Рјешења из којег би било видљиво да ли се приступ информацијама одбија/дозвољава у цјелости или дјелимично, зајавом основ изузећа информације, а што свакако обухвата спровођење, те образложење текста јавног интереса, као и сва друга релевантна питања као што су попука о праву на приговор, назнака адресе органа којем се приговор подноси, рок и трошкове за подношење приговора. 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Омбудсмани Босне и Херцеговине су дана 24.01.2024. године упутили ургенцију на Препоруку, међутим до дана сачињавања ове одлуке (о затварању предмета) нису запримили одговор. Омбудсмани Босне и Херцеговине су сажетак Препоруке објавили на званичној интернет страници Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. Имајући у виду да су издавањем Препоруке Омбудсмани Босне и Херцеговине испрљили све законом прописане могућности, као и уважавајући и чиништину да је непосредно виши орган упознат с предметном проблематиком, односно да је означени одговорни орган комплетан списе упутио Адвокатској комори ФБиХ Омбудсмани Босне и Херцеговине доносе одлуку о предмету предмета Ж-СА-05-450/23. Омбудсмани Босне и Херцеговине ће Препоруку уврстити и у свој Извјештај о резултатима рада, који ће бити подијелен Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, те предочен Скупштини Брчког дистрикта Босне и Херцеговине.
132	Ж-БИ-05-279/23	П-291/23	ПРЕПОРУКУ Министарству унутрашњих послова Републике Српске 1. Да поново размисли захтјев подносиоца жалбе у погледу приступа траженим информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама и налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана обавијести Институдију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
133	Ж-СА-05-561/23	П-296/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институдијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено. 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	С избором да означени одговорни орган у остављеном року није доставио одговор на Препоруку, Омбудсмани Босне и Херцеговине су дана 14.12.2023. године доставили Ургенцију за достављање одговора на Препоруку број П-296/23. Самостални синдикат радника комуналне привреде у ФБиХ – Стидијална подружница ККП Грас Сарајево до дана сачињавања ове одлуке, даске до 08.02.2024.године, није доставио тражени одговор ипги је на било који начин успостављена сарадња са Институдијом Омбудсмана Босне и Херцеговине. Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предмети правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2024.годину, који ће бити подијелен Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су испрљене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, због чега доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-05-561/23.
134	Ж-БИ-05-411/23	П-330/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта УСК-а 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о Омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је Влади УСК упућена обавијест о неспостању по Препоруци. Рад на предмету је у току.
135	УКУПНО	-		03 - Приступ информацијама			
136	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
137	70	70	36	1	3	24	6

138	ПОВРЕДА ПРАВА :	04 - Вјерске слободе / религија					
139	УКУПНО	-	04 - Вјерске слободе / религија				
140	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
141	0	0	0	0	0	0	0
142	ПОВРЕДА ПРАВА :	05 - Полиција					
143	Реализирана						
144	Ж-БЛ-05-376/22	П-11/23	ПРЕПОРУКУ Полицијској станици Бања Лука – Лазарево, Одјељењу за комуналне и стабене послове и послове саобраћаја града Бања Лука и Одјељу за контролу паркинга 1. да у оквиру својих овлашћена предузму додатне мјере на рјешавању овог проблема, укључујући презентирање досадашњих активности, а све са циљем рјешавања истог; 2. да обавијесте институту Оmbудсмeна о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 60 дана од дана пријема препоруке, а у складу са чланом 33. Закона о оmbудсмeну за људска права БиХ, ова Препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Актом број: 13-01/2-052-209/23 од дана 23. фебруара 2023. године, Полицијска станица Бања Лука – Лазарево обавијестила је Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим мјерама по овом питању. У поменутом акту се наводи, следеће: „... Након утврђивања чињеничног стања, узимања изјава и комплетирања предмета, Полицијска станица Бања Лука Лазарево је дана, 13.12.2022. године, покренула прекршајни поступак против лица „... те је Основном суду у Бања Луци, Одјељењу за прекршаје, доставила Захтјев за покретање прекршајног поступка, због починеног прекршаја по члану 8. Закона о Јавном реду и миру, Републике Српске. Након пријаве од дана, 24.07.2022. године, на до данас, није било међусобних пријава од стране горе наведених лица, из чега се може закључити да су превентивне и репресивне мјере спроведене од стране пол. службеника ове ПС, дале резултате. Пол. службеници ове ПС су упознати са проблематиком међу наведеним лицима из претходног времена и нарушени међукомшијским односима, те ће и у наредном времену пратити стање на терену кроз редовне послове.“ Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институтације Омбудсмeна за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/1), а издата препорука сматра се испоштованом.
145	Ж-СА-05-606/21	П-91/23	П Р Е П О Р У К У Центар за социјални рад Јајце • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институтацијом Омбудсмeна на начин прописан Законом о Омбудсмeну за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено, • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави Институтацији Омбудсмeна тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	27.04.2023. запримљен одговор Општине Јајце.Обитељска анамнеза број: СИ-31-255/23 од 06.04.2023. године сачињена је на захтјев Институтације Омбудсмeна, а примјенене технике и методе су биле кућна посјета и разговор са обитеља. Из исте произилази следеће: „Пријем је о функционалној породици која је задовољавајућег материјалног стања, дјеломично уредног здравља и уредних породичних односа. Живе на спрату породичне куће која се састоји од три домаћинства. Проблем се јавља између породица ... Центар за социјални рад је неколико пута излазио на терен, обављао разговор са обе породице, упућивао их у Центар за ментално здравље на разговор са психологом и другим стручним једиталицима. Последњих неколико година ... борави и ради у Немачкој, те није било пријава нити потребе за интервјуима. С обзиром да је Центар за социјални рад већ неколико пута интервјуирао, упућивао породице на обраћање стручним једиталицима Центра за ментално здравље, упућивао обе породице на рјешавање настале ситуације разговором и мирним путем, ситуација се смирила тек када су се породице развојиле.“ Цијенили претходно наведено, предмет број Ж-СА-05-606/21 се пред Институтацијом Омбудсмeна затвара .
146	Ж-СА-05-516/23	П-185/23	П Р Е П О Р У К У Министарству унутрашњих послова Зеничко – добојског кантона 1. Да подуме одговарајуће мјере које су у надлежности Министарства како би се приступило измјени Правилника о регистирању возила, на начин да се у члану 14. Правилника о регистирању возила (Службени Гласник БиХ, број: 53/22) дода став да рок од 30 дана за поврат регистарских таблица иза умрлог починио тећи након окончања оставинског поступка; 2. Да се обавијесте Омбудсмeни Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 60 дана од дана пријема препоруке.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Дана 17.09.2023. године Институтација Омбудсмeна је запримила акт Министарства унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона, број: 08-01-02/1-03-6-9-3/23 АД од 07.09.2023. године у којем су доставили информацију да овом приликом наводе "...да су у току активности које предводи Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине у сарадњи са органима за унутрашње послове у циљу доношења новог Правилника о регистрацији возила, којом приликом ће ово Министарство свакако имати у виду вашу препоруку за измјену Правилника у дијелу који се односи на рачунање почетка тока рока прописаног у поступку одјаве возила. "
147	Ж-СА-05-612/23	П-225/23	П Р Е П О Р У К У министру Министарства унутрашњих послова Средњобосанског кантона 1. Да, имајући у виду наводе изражене у Препоруци, своје поступање врате у правни оквир, а у циљу осигурања темељите примјене Закона о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине, те подуме све законом прописане активности и мјере како би се у будућим поступањима, осигурала примјена закона и чиме би се онемогућила свака злоупотреба права странака; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијесте Омбудсмeне Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације;	05 - Полиција	Реализирана	ДА	“Обавијештавам Вас да смо извршили увид у Вашу препоруку број и датум горњи, те вас обавијештавам да је иста уважена и да ће поступање у конкретном случају у наредном периоду бити усклађено са дати препорукама.“ Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да је одговорни орган својим Актом од 15.11.2023. године истакао да је Препорука Омбудсмeна Босне и Херцеговине број П-225/23 од 24.08.2023. године уважена, те да ће поступање органа у наредном периоду бити усклађено с истом, Омбудсмeни Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институтације Омбудсмeна за људска права Босне и Херцеговине.
148	Ж-БР-05-83/22	П-229/23	Министарство унутрашњих послова, Управи полиције Тузла 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено очитовање, како је то наведено у актима од 19. 9 2022.г., 6. 1. 2023. г., 17. 2. 2023.г., 11. 4. 2023.г. и 30. 5. 2023. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмeне Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Дана 03.10.2023. године запримљен одговор ПУ Тузла.
149	Ж-СА-05-777/23	П-321/23	П Р Е П О Р У К У - Министарству унутрашњих послова Травник - - Полицијској станици Травник 1. Да се размисли подузимање одговарајуће мјере које су у надлежности Министарства унутрашњих послова Травник и Полицијске станице Травник како би се приступило измјени Закона о полицијским службеницима Кантона Срединна Босна, на начин да се у члану 35. Дужност запримања пријави (“Сл. гласник БиХ”, бр. 27/2004, 63/2004, 58/2006, 58/2006, 15/2006, 50/2008 – др. закон, 63/2008, 35/2009, 7/2012 и 42/2018) дода став да се уведе тонско снимање приликом запримања било које пријаве, и ако није у питању кривична пријава телефонским путем, с циљем да се запримање пријава врши на транспарентан, сигуран и законит начин. 2. Да се обавијесте Омбудсмeни Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. □ Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Актом број: 02/1-3-05-4-790/23 од 06.12.2023. године, Министарство унутрашњих послова Травник доставило је одговор у којем се наводи : „Захваљујемо вам се на сугестији и издатој препоруци и уједно вас обавијештавам да је у току измјена актуелног Закона о полицијским службеницима СБК/КСБ Травник. Наведно ће се у складу са вашом препоруком за увођење тонског снимања приликом запримања било које пријаве како би се обезбедило транспарентан, сигуран и законит начин запримања пријава, уврстити у зачетку измјену Закона о полицијским службеницима СБК/КСБ.“ Након разматрања достављеног одговора, Омбудсмeни Босне и Херцеговине констатовали су да П-321/23 је реализирана, те су оцијенили да нема основа за даљим подузимањем активности и мјера на предмету подносиоцељне жалбе. Предмет ће се уврстити у Годишњи извјештај Институтације Омбудсмeна за 2023. годину.
150	Остварена сарадња						
151	Ж-БЛ-05-691/22	П-98/23	П Р Е П О Р У К У 1. Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског Кантона, да одмах по пријему ове Препоруке, предузме све радње из своје надлежности у циљу окончања поступка по захтјеву М.Е. од 20.09.2022. године. 2. Кантоналном тужилаштву Зеничко-добојског Кантона, да одмах по пријему ове Препоруке, предузме све мјере из своје надлежности у циљу доношења одлука у предметима број: Т04 0 КТАК 0050448 22 и Т04 0 КТАК 0051341 22. 3. Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског Кантона и Кантоналном тужилаштву Зеничко-добојског Кантона, да, у року од 60 дана речунајући од пријема ове препоруке, обавијесте Институтацију Омбудсмeна за људска права Босне и Херцеговине о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке.	05 - Полиција	Остварена сарадња	ДА	Дана 30.01.2024. приликом асигурања пратена реализације препорука увидом у БП утврђено је да су запримљени одговори: - 21.06.2023. год, Кантонално тужилаштво ЗЕ-ДО кантона - 26.06.2023. МУП Зеница Управа полиције - 20.09.2023. и 06.11.2023. године одговори Кантоналног тужилаштва ЗЕ-ДО кантона. 30.01.2024. упућена је урочишња Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског Кантона и Кантоналном тужилаштву Зеничко-добојског Кантона. 21.02.2024. запримљен одговор МУП-а ЗЕ-ДО кантона

152	Ж-ЛИ-05-17/23	П-102/23	П Р Е П О Р У К У Општини Гламоч и Полицијској постаји Гламоч 1. Да у оквиру својих надлежности подзму мјере и активности како би се ријешило проблем пресорачена радног времена и преглаве главе у угоститељским објектима на подручју Општине Гламоч, укључујући мишљење Омбудсмана изражено у овој Препоруци; 2. Да обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	05 - Полиција	Остварена сарадња	ДА	У изјашњењу на препоруку број: 02-3/5-3-03-543-1/23 од 5.6.2023. г. ПП Гламоч је навела да је у протеклом периоду подузела одређене службене активности везане за рјешавање проблема, а што укључује појачане акције и контроле рада угоститељских објеката, те доставила службене забљешке о поступању полицијских службеника.
153	Није реализирана						
154	Ж-СА-05-479/22	П-192/23	П Р Е П О Р У К У Адвокатској комори Федерације БиХ 1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави суралњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 24.05.2022. године, 01.09.2022 године и 10.03.2023. године 2. Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испитивања ове препоруке. У складу са чланом 33. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, ова Препорука се доставља и жалитељци.	05 - Полиција	Није реализирана	НЕ	Како у остављеном року, Адвокатска комора Ф БиХ није успоставила сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и доставила тражено изјашњење Омбудсмену Босне и Херцеговине констатује да Препорука, број: П 192/23 није реализована, као и да ће предмет бити урештен у Годишњем извјештају о резултатима рада Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, те се овом одлуком предмет се затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
155	Ж-БЛ-05-222/23	П-210/23	ПРЕПОРУКУ Окружном јавном тужилаштву у Добоју 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење; 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	05 - Полиција	Није реализирана	НЕ	Тужилаштво није поступило у складу са издатом препоруком, те се иста сматра неиспитиваном. Овај случај нереализоване препоруке ће бити урештен у Годишњем извјештају о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину, те ће о томе бити обавијештени Народна скупштина Републике Српске, Парламент Федерације Босне и Херцеговине и Предсједништво Босне и Херцеговине. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
156	УКУПНО	-		05 - Полиција			
157	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
158	10	10	6	0	2	2	0
159	ПОВРЕДА ПРАВА :	06 - Јавни приходи					
160	Дјелимично реализирана						
161	Ж-МО-04-4/23	П-95/23	П Р Е П О Р У К У • Министарству привреде ХНЖ/К : 1. да без одлагања покрене процедуру доношења измјена Правилника о поступцима у спровођењу Програма развоја мале привреде Херцеговачко-неретванског жупаније/кантона 2021.-2024.године, са јасно разрађеним критеријима суkladно налазу и мишљењу Омбудсмана из ове препоруке; 2. да и, убудуће, при доношењу правилника за наредне периоде, обавезно уврсти предње критерије; 3. да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести институцију Омбудсмана о подузетим активностима на њеној реализацији, те достави усвојене измјене Правилника;	06 - Јавни приходи	Делимично реализирана	ДА	У остављеном року, Министарство gospodarства ХНЖ/К доставило је изјашњење на Препоруку, у којем истиче како предузима активности на измјени појединих дијелова Правилника који су, према мишљењу Омбудсмана, неодређени, те остављају могућност за произвољност у избору апликаната приликом дојделе средстава, чиме се може закључити да је препорука дјелимично усвојена и да су препознати недостаци које је потребно исправити доношењем правилника за наредни период. Изјашњење на препоруку уредно је достављено и жалитељу дана 04.05.2023. године, на што није имао примједби.
162	УКУПНО	-		06 - Јавни приходи			
163	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
164	1	1	0	1	0	0	0
165	ПОВРЕДА ПРАВА :	07 - Затвори					
166	Нема одговора						
167	Ж-БЛ-07-527/23	П-288/23	Р Е П О Р У К У • Да настави са свим потребним активностима и планира потребна буџетска средства како би се законске одредбе које прописују кућни затвор почеле примјенјавати у Републици Српској. • Да у року од 90 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
168	УКУПНО	-		07 - Затвори			
169	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
170	1	1	0	0	0	0	1
171	ПОВРЕДА ПРАВА :	08 - Равноправност полова					
172	УКУПНО	-		08 - Равноправност полова			
173	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
174	0	0	0	0	0	0	0
175	ПОВРЕДА ПРАВА :	09 - Правосуђе					
176	Реализирана						
177	Ж-БР-08-269/22	П-148/23	1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави суралњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено очитовање, како је то наведено у актима од 12. 12. 2022.г., 25. 1. 2023. г. и 11. 4. 2020. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испитивања ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 6. 7. 2023. године институција Омбудсмана запримила је одговор Основног суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број: 96 0 П 129210 20 П од 30. 6. 2023. у којем се наводи: " Жељимо Вас обавијестити да је суд додио пресуду у предмету у којем је тужилац Т.А. и неправоснажно окончао поступак." Такође је и дана 6. 7. 2023. године именована доставила институцији Омбудсмана пресуду Основног суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број: 96 0 П 129210 20 П од 27. 4. 2023. године а коју је запримила дана 3. 7. 2023. године, такођер именована исказује и захвалност на помоћи при окончању њезиног судског поступка. Узимајући у обзир одговор Основног суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број: 96 0 П 129210 20 П од 30. 6. 2023. године, односно чињеницу да је тјеклом иштеривење институције Омбудсмана, Суд поступно и додио пресуду, Омбудсману Босне и Херцеговине суkladно чл. 35. ставу 1. точка 2. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ", број 104/11), затварају предмет.

178	Ж-ЛП-08-50/22	П-183/23	Да подуме неопходне активности у циљу доношења одлуке о приговору овршенима у предмету број: 68 2 Пп 032697 22 Пп 2, у складу са стандардима члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Да о реализацији препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од петнаест (15) дана од дана пријема ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	У вези издате Препоруке, одговорна страна се изјаснила дана 24.07.2023.г. да је поступила у овом предмету, те донијела своју одлуку, што је и жалителјина потврдила. Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.ст.1.тач.3. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ЛП-08-50/22, јер је, након интервенције Институције Омбудсмана БиХ, констатирало да је подносилац жалбе остварио заштиту својих права, тј. одговорна страна је у току поступка отклонила указану повреду права и слобода назначених у жалби.
179	Ж-БР-08-163/23	П-260/23	Да без одлагања подуме законом прописане процесне радње у сврху вођена поступка у предмету број: 320 П 197516 21 И 2 И како би се наведено извршење у цијелости окончао; -Да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 7. 11. 2023. године институција Омбудсмана припремила је одговор Опћинског суда у Тузли број: 032-0-Су-10-23-000 021 од 31. 10. 2023. године у којем се наводи: „...обавјештавамо Вас, а према наводима ...поступајуће суткиње у предмету број горњи, да је суд за дан 14.11.2023. године заказано рочиште ради одређивања начина утврђивања вриједности непокретности са почетком у 12 сати, те да је позив за рочиште отпримљено странкама у поступку.” Дана 14. 12. 2023. године институција Омбудсмана припремила је електронску пошту подносиоцима жалбе и у истој се наводи: „ Поводом издате препоруке Опћинском суду у Тузли број: П-260/23 од 29.09.2023.године користим прилику да Вас информисем о следећем: Жалителјца Ф.Д. је успјела наплатити своје потраживање. Наведена препорука Опћинском суду је у цијелости убрала начин поступања суда због чега је извршен био приморан да измири дуг у погледу главног дуга и припадајућих камата без одлагања. Користим ову прилику да се захвалим на ангажману и професионалности ... (Институција Омбудсмана) која је дала страни инструкције и смернице како и на који начин да страна тражи интервенцију институције и заштити своја права. Без Вашег целокупног ангажмана и ефикасности како институције права жалителјца и даље била незаштићена.” Узимајући у обзир да је препорука П-260/23 прихваћена, Омбудсмани Босне и Херцеговине сукадно чланку 35. ставку 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затварају предмет број: Ж-БР-08-163/23 по жалби ...
180	Остварена сарадња						
181	Ж-БР-08-117/21	П-21/23	ИНИЦИЈАТИВА За измјену члана 138. Закона о извршном поступку Федерације БиХ који гласи: (1) Извршење на: плаћи, надокнади уместо плаће, надокнади за скраћено радно вријеме и надокнади због умањења плаће и пензије, примања по основу надокнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу социјалне помоћи, примања по основу привремене незапослености, примања по основу додатка на дјечу, примања по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине. За измјену члана 138. Закона о извршном поступку Републике Српске (1) Извршење на плати, накнади уместо плате, накнади за скраћено радно вријеме и накнади због умањења плате и пензије, примања по основу накнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу социјалне помоћи, примања по основу привремене незапослености, примања по основу додатка на дјечу, примања по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине. На начин да се бришу ријечи: „а пензије“, брише интервенцијски знак тачка „...“, ставља зарез „...“, те наставља: „а на пензији највише до износа једне четвртине“. Импорторирајући текст раније упућене Иницијативе Омбудсмана Босне и Херцеговине број Ж-СА-08-1304/21, П-23/22, релевантне одредбе би гласиле: Члан 138. став 1. Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине: „ (1) Извршење на: плаћи, надокнади уместо плаће, надокнади за скраћено радно вријеме и надокнади због умањења плаће, примања по основу надокнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу социјалне помоћи, примања по основу привремене незапослености и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине, а на пензији највише до износа једне четвртине.” Члан 138. став 1. Закона о извршном поступку Републике Српске: “ (1) Извршење на плати, накнади уместо плате, накнади за скраћено радно вријеме и накнади због умањења плате, примања по основу накнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу социјалне помоћи, примања по основу привремене незапослености и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине, а на пензији највише до износа једне четвртине.” У оба закона додаје се нови члан који гласи: “Изузимање од извршене Изузети су од извршења примања по основу додатка на дјечу и примања по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима”	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	НЕ	У поступку праћена реализације предметне Иницијативе Омбудсмани Босне и Херцеговине припремили су акт Федералног министарства правде број: 02-45-408/22 од 27.02.2023. године у којем се наводи: „...обавјештавамо Вас да је Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку у парламентарној процедури. Надаље, поштујући поступак принудног извршења, Закон о извршном поступку и то чланом 138. прописује „до износа од једне половине“, што оставља могућност Суду да одлучује у зависности од конкретних случаја. Према последњим доступним подацима најинка пензија у Федерацији БиХ износи 495,12 КМ, а највиша износ 2.415,86 КМ тако да одреда „а на пензији највише до износа једне четвртине“ би нарушила равнотежу између потребе заштите индивидуалних права пензионера. Захваљујемо Вам се на упућеној Иницијативи коју ћемо узети у разматрање при изради наредног закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку.” Министарство правде Републике Српске доставило је акт број: 08.030.020-395/23 од 02.03.2023.године у којем се наводи: “Министарству правде Републике Српске, доставили сте Ваш акт наслова Иницијатива, број и датум везе, за измјену члана 138. Закона о извршном поступку Републике Српске... Мишљења смо да је Иницијатива оправдана и обавјештавамо Вас да ће Министарство правде Републике Српске као објављивач Закона о извршном поступку, приликом сједнице измјена и допуна Закона, размотрити предметне приједлоге. Захваљујемо Вам се на вашим приједлозима и идејама и са задовољством још једном констатујемо да ће се ово питање приликом измјена и допуна Закона о извршном поступку посебно размотрити.” Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023.годину, који ће бити подијелен Предсједништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, а у складу са чланом 35. став 1.тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затварају предмет под бројем Ж-БР-08-117/21.
182	Ж-БЛ-08-366/23	П-273/23	ПРЕПОРУКУ руководиоцу Подручне јединице Шипово Да по пријему ове Препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о Омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Дана 25.10.2023. запримљен одговор РГУИП. 01.02.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 29.02.2024. упућен захтјев за изјашњење РУГИП 08.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
183	Није реализирана						
184	Ж-БЛ-08-585/22	П-130/23	П Р Е П О Р У К У Министарству gospodarства Кантона 10 1. Да по пријему ове Препоруке одмах приступи решавању ове правне ствари и пружи адекватну заштиту права на имовину подносиоцима жалбе, а у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим корацима ради остварена и заштите права и интереса подносиоца жалбе.	09 - Правосуђе	Није реализирана	НЕ	Дана 9. 8. 2023. године, Институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине упутила је предсједнику Владе Кантона 10 ургенцију поводом Препоруке Омбудсмана. Наиме, основна правна премиса за поменути ургенцију била је чињеница да премијер руководиоцем Владе Кантона и одговоран је за њен рад, као и да осигурава јединство у извршавању послова из надлежности Владе Кантона па самим тим остварује сарадњу са другим органима. До дана архивирана предмета, Институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине није добила никакав одговор од стране предсједника Владе Кантона 10, а у вези са предметном Ургенцијом. Издавањем Препоруке и Ургенције вишем органу поводом Препоруке Омбудсмана исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспоштованом.
185	Ж-СА-08-423/23	П-191/23	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ 1. Да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражене информације. Рок за реализацију препоруке: одмах.	09 - Правосуђе	Није реализирана	НЕ	... Кантонални суд у Сарајеву није поступио по препоруци Омбудсмана и није успоставио сарадњу са институцијом Омбудсмана, Омбудсмани констатују да Препорука, број: П 191/23 није реализована, као и да ће предмет бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, те се овом одлуком предмет се затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
186	Ж-СА-08-787/23	П-275/23	П Р Е П О Р У К У Начелнику Опћине Нови Град Сарајево 1. Да, имајући у виду наводе из Препоруке, подуме све законом прописане активности и мјере како би се у будућим поступањима, омогућило претовремено и ефикасно поступање по захтјевима странака, уз достављање свих неопходних информација и улуга за лакше и ефикасније остваривање права странака (разматрање чињеница, навођење законског основа, упућивање стране за остваривање права); 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу њене реализације препоруке;	09 - Правосуђе	Није реализирана	ДА	До дана сачињавања одлуке (о архивирању предмета), Институција није припремила изјашњење опћинског начелника Опћине Нови Град Сарајево. Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да су Омбудсмани Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету истражили све мјере и активности које могу подuzети у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да немоу основа за љалмим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. Информација о иреализацији Препоруке ће бити уврштена у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.
187	Нема одговора						

188	Ж-СА-08-268/22	П-87/23	ПРЕПОРУКУ Општин Сребреница 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење-информацију. Рок за реализацију препоруке: Одмах.	09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	02.06.2023. увидом у БП утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено у остављеном року. 30.05.2023. упућена је ургенција за реализацију П-87/23. 01.02.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку , нити Ургенцију није запримљено. 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току -уизјашњења нису запримљена.
189	УКУПНО	-		09 - Правосуђе			
190	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
191	9	9	3	0	2	3	1
192	ПОВРЕДА ПРАВА :	10 - Ради односи					
193	Реализирана						
194	Ж-СА-04-1141/22	П-5/23	ПРЕПОРУКУ Јавној установи за предшколско образовање и васпитање „Умихана Чувидина“ Бреза – Управном одбору 1.) Да по пријему ове Препоруке без одлагања, подзме активности на укадању одредбе члана 12. тачка А (Критерији за бодовање кандидата за заснивање радног односа) Одлуке о начину и поступку попуњавања упражњених радних мјеста са критеријима и начиним бодовања кандидата приликом заснивања радног односа одгајатеља, здравствених и осталих радника и пријема лица на стручно осposољавање без заснивања радног односа у Јавној установи за предшколско образовање и васпитање „Умихана Чувидина“ Бреза. 2.) Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за подузимање мјера на реализацији ове Препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Актом број: 14/23 од 26.01.2023. године ЈУ „Умихана Чувидина“ Бреза доставила је одговор на Препоруку, како сlijеди: „На основу Ваше препоруке број: П-5/23, а у вези са жалбом жалитељице подузете су мјере на изјашњења и допуњавања Одлуке о начину и поступку попуњавања упражњених радних мјеста са критеријима и начиним бодовања кандидата приликом заснивања радног односа одгајатеља, здравствених и осталих радника и пријема лица на стручно осposољавање без заснивања радног односа у ЈУ „Умихана Чувидина“ Бреза, а као доказ за то је записник са сједнице Управног одбора одржане 25.01.2023. године у просторијама установе, те да ће у року од 30 дана исти бити измијењен у складу са препоруком.“ Циријећи садржај достављеног одговора из којег евидентно произилази да је означени одговорни орган подuzeо активности у циљу поступања по Препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине, посебно уважавајући информацију да је Управни одбор уважио препоруку Омбудсмана и Записником констатовано да ће измијенити предметну Одлуку у дијелу који се односи на Критерије за бодовање кандидата за заснивање радног односа Омбудсмену Босне и Херцеговине ијене да нема основа за даљем поступањем у предмету.
195	Ж-БЛ-04-641/22	П-15/23	ПРЕПОРУКУ Министарству иностраних послова Босне и Херцеговине 1. да преиспита Рјешење о повратку подносиоца жалбе, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. да у року од 30 дана, од дана пријема обавијести Омбудсмене о начину спровођења ове Препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Након проведеног поступка истраге, упућена је Препорука (П-15/22) поменутом министарству да преиспита Рјешење о повратку подносиоца жалбе, која је у cjелости проведена доношењем другостепеног рјешења у корист подносиоца жалбе, које је достављено као доказ у прилогу изјашњења министарства од 03.03.2023. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
196	Ж-БЛ-04-429/21	П-52/23	ПРЕПОРУКУ декану Исламског педагошког факултета у Бихаћу 1. Да у будућим случајевима доношења аката којима се одлучује о правима и обавезама правних субјеката води рачуна да исти садрже све неопходне елементе прописане чланом 204. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине, како би исти на одговарајући начин могли остварити заштиту својих права 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Актом број: 05-227/23, од дана 27.03.2023. године, Факултет је доставио одговор на издату препоруку у коме наводи да ће у будућим случајевима поступати у складу са изреком издате препоруке. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
197	Ж-БЛ-04-551/22	П-49/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта Средњобосанског Кантона, Травника, да одмах по пријему препоруке одговори на акте Омбудсмана упућене дана 02.09. 21.10. и 29.12.2022. године	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Дана, 06.10.2022. године, поменуто Министарство је доставило одговор Омбудсмену у којем се наводи да Рјешења о именовању комисије наводе термин испита (сва су у радном времену именоване те су за наведене термине биле плаћене у складу са 40 сатним радном времену те су имале право на топли оброк и превоз). Још се наводи да ниједно Рјешење о полагању стручног испита кандидата и формирању Стручне комисије није објављено у Службеним новинама, а наведени послови су дефинисани у опису радних мјеста Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста те не постоји правни основ за исплату накнаде. Наведени одговор је упућен подносиоцима жалбе дана 27.03.2023. године када су позване да, у року од 15 дана, рачунајући од дана пријема акта, доставе коментар на наведени одговор. Како у остављеном року није достављен тражени коментар те како је Министарство образовања, науке, младих, културе и спорта Средњобосанског Кантона, Травник доставило одговор на наводе жалбе чиме је поступљено по издатој препоруци, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. став 1. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет по жалби под горњим бројем ...
198	Ж-СА-04-20/23	П-58/23	ПРЕПОРУКУ Електротехничкој школи за енергетику Сарајево • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Дана 25.04.2023. године Институција омбудсмана је запримила одговор директора на препоруку који је такође достављен као и изјашњење ресорним Министарству за одгој и образовања Кантона Сарајево. Наведеним актом је достављено изјашњење поводом проблема у школи, међуљудских односа, организације рада, недостатка средстава за рад, спровођења јавних набавки, именовања чланова Школског одбора, непотизма и осталих навода. Такође, у току поступка пред Институцијом Омбудсмана дана 14.07.2023. године, а након поновног анонимног поднеска, информирана је и Влада Кантона Сарајево. У складу са чланом 28. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, дана 11.08.2023. године, Институција омбудсмана је упутила акт, број: Он-К-БЛ-592/23 од 09.08.2023. године Министарству унутрашњих послова РС, Управни полиције, Сектору криминалистичке полиције на надлежно поступање, те у прилогу акта доставила копију списка свих предмета који су оформљени по жалбама у Институцији омбудсмана, а који се односе на жалбе у вези Електротехничке школе за енергетику Сарајево и то како сlijеди. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине доносе Одлуку о затварању предмета по анонимној жалби, те се предмет Ж-СА-04-20/23 пред Институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине у конкретном случају окончава, сходно члану 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине .
199	Ж-СА-04-1308/22	П-59/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да Агенција за државну службу ФБиХ преиспита понштавање дијела Јавног конкурса за позицију 01. Стручни саветник за комуналне послове – 1 (један) извршилац; 2. Да начелник Општине Илиџа поступи у складу са чланом 39. Закона о државној служби Кантона Сарајево; 3. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Дана 29.09.2023. године Институција омбудсмана запримила је одговор Општине Илиџа број: 16-30-2295/7-22 од 27.09.2023. године уз који је, између осталог, достављено и рјешење о постављању ... број: 16-30-4775/22 од 16.08.2023. године на радно мјесто Стручни саветник за комуналне послове у Служби за комуналне послове и инфраструктуру у Општини Илиџа, на неодређено вријеме. Према достављеном одговору може се закључити да је препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине под бројем П-59/23 испоштована.
200	Ж-СА-04-40/23	П-62/23	ПРЕПОРУКУ 1. Општинском начелнику општине Ново Сарајево, да у вези са интерним премјештајем жалитељице ..., преиспита Рјешење број: 11-30-6174/21 од 10.02.2023. године, те у складу са чланом 29. Закона о државној служби у Кантону Сарајево донесе одлуку, имајући у виду одредбе међународних стандарда за заштиту људских права и основних слобода; 2. Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине да у складу са одредбом члана 240. Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине, донесе одлуку, имајући у виду одредбе међународних стандарда за заштиту људских права и основних слобода, 3. Да о исходу и начину испоштовања препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине, у року од 15 (петнаест) дана почев од дана пријема препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Општински начелник општине Ново Сарајево доставио је одговор/изјашњење, акт број: 11-45-2095/23 од 21.03.2023. године као и Одбор државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине, акт број: 01-30-262/23 од 22.06.2023. године који су достављени подносиоцима жалбе. Сlijедом наведеног, имајући у виду садржај достављених одговора Општинског начелника општине Ново Сарајево и Одбора државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине, поступак пред институцијом Омбудсмана је окончан, па се предмет жалбе број: Ж-СА-04-40/23 затвара. Дана 31.10.2023. запримљен је одговор Одбора државне службе за жалбе на Захтјев за изјашњење који је Институција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука. Дана 03.11.2023. запримљен је одговор Општине Ново Сарајево на Захтјев за изјашњење који је Институција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.

201	Ж-СА-04-1198/22	П-68/23	ПРЕПОРУКУ Министарству правде Босне и Херцеговине 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	... Министарство правде је дана 27.03.2023. године институцији Омбудсмана доставило акт, број: 05-34-7736/22 од 17.03.2023. године у којем је између осталог наведено: "...Овим путем Министарство правде Босне и Херцеговине Вас обавјештава да је дана 8.3.2023. године запријемљено Рјешење Одбора државне службе за жалбе, број: 01-1-07-2-19/3-23 од 2.3.2023. године којим је уважена жалба ... и којим је пошитоно Рјешење Министарства правде Босне и Херцеговине о интерном премјештају број: 01-34-7736-3/22 од 19.1.2023. године. Подносиоци жалбе ... је враћена на радно мјесто" Цитирани акт је дана 29.03.2023. године достављен подносиоцима жалбе на изјашњење. Подносиоци жалбе је дана 05.04.2023. године доставили институцији Омбудсмана допис у којем је навела да нема потребе за даљим вођењем поступка обзиром на Рјешење Одбора државне службе за жалбе. Сходно наведеном, имајући у виду наводе из цитираних аката Министарства правде, број: 05-34-7736/22 од 17.03.2023. године, као и обзиром да је Препорука, број: 68/23 реализирана и да је успостављена сарадња са Министарством правде, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмет у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
202	Ж-СА-04-103/23	П-136/23	ПРЕПОРУКУ 1. Агенцији за државну службу Федерације БиХ да препишита одлуку о пошитошењу Јавног конкурса број: 06-30-8-661/22 за пријем руководиоца државног службеника у Порезној управи Федерације БиХ, за радно мјесто Руководилац Службе - помоћник директора у Средњем уреду - Служба за интерну ревизију. 2. Да након поступања по тачки 1. ове Препоруке, Комисија за избор поступи по Рјешењу Агенције за државну службу ФБиХ број: 06-30-8-661-3/22 од 23.12.2022. године; 3. Да Одбор државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине, узданич праксу одлучивања по жалбама у ситуацијама када се конкурс пошитава на захтјев руководиоца након окончања конкурсне процедуре; 4. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавјесте Омбудсмана БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Дана 04.09.2023. године Институција омбудсмана је запримила акт АДС ФБиХ број: 06-30-8-661/22 од 30.08.2023.године са информацијом да је АДС ФБиХ поступио по препоруци Омбудсмана БиХ на начин да је дана 16.08.2023. године извршена исправка техничке грешке о Резултатима стручног испита, након чега је кандидатница достављено Обавјештење о резултатима стручног испита. О одговорима који су запримили у Институцији омбудсмана, подносиоци жалбе је информисана. Обзиром да из достављених одговора евидентно да је препорука Омбудсмана БиХ испоштована, предмет се у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара.
203	Ж-СА-04-89/23	П-142/23	ПРЕПОРУКУ ОПШНСКОМ СУДУ У БАНОВИЋИМА 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Дана 12.01.2024. године Општински суд у Бановићима је доставио институцији Омбудсмана акт, број: 127 0 Рс 077239 21 Рс од 08.01.2024 године у којем је између осталог наведено: "Обавјештавам вас да је у овој правној ствари поступак окончан Одлуком Кантоналног суда у Тузли, бр. 127 0 Рс 007239 23 Рс од 18.12.2023. године, а у прилогу вам и достављамо наведену пресуду." Сходно наведеном, имајући у виду наводе из цитираних аката, као и обзиром да је Препорука, број: 142/23 реализирана и да је успостављена сарадња са Општинским судом у Бановићима, Омбудсмени Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмет у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
204	Ж-ЛП-04-83/23	П-155/23	ПРЕПОРУКА Средњој струковној школи Томиславаград - да без одлагања пошитоши Одлуку о престанку уговора о раду од дана 21.4.2023.г., те Ивани Сушиловић врати равни радио-правни статус сукласно закону и имајући у виду налаз и мишљење Омбудсмана из ове препоруке; - да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавјестити Институцију омбудсмана о подузетим активностима на њеној реализацији. Министарству знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10 - да без одлагања проведе процедуру избора и именована чланова Школског одбора Средње струковне школе Томиславаград; - да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавјестити Институцију омбудсмана о подузетим активностима на њеној реализацији.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Омбудсмени БиХ су запримили обавјест Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта К10 број: 06-01-38-И-1286/23. од 28.6.2023. г. да је проведен јавни натјечај за избор чланова школског одбора, али Влада К10 достављени приједлог одлуке о избору чланова није ставила на дневни ред, те обавјест Повјерљеница ССП Школског одбора број: 415/23. од 11.7.2023. г. којом, између осталог обавјештавају Омбудсмана да је Школа расписала јавни натјечај за попуњавање једног од чланова школе. Дана 10.8.2023. г. Омбудсмени БиХ су обавјештени да је жалитељица враћена равни радио-правни статус, те је поново запослена на радном мјесту талик школе, чиме се препорука сматра испоштованом. Обзиром да је одговорна страна отклонила повреду права, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу чланака 35. тачка 3. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет, који се води по Вашој жалби.
205	Ж-БЛ-04-174/23	П-164/23	ПРЕПОРУКУ • Да одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине • Да се хитно предузму све радње како би се размотриле и ријешиле све нејасноће у вези достављеног мишљења, имајући у виду став Педагошког завода УСК-а • Да у року од 30 дана од пријема ове препоруке обавјестити омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Министарство је доставило одговор да је неопходан двогодишњи курс. Имајући у виду наведено, од Педагошког завода УСК тражено је изјашњење у смислу разјашњења, односно информације у вези профила и стручне спреме наставника који може изводити наставу за предмет информатика у гимназији. Педагошки завод УСК доставља изјашњење да је приликом испита мишљења једног пропусат достављеног тумачења профила и стручне спреме у средњим школама, и да је у конкретном случају неопходан двогодишњи курс. Имајући у виду наведено, Омбудсмени су мишљења да је управо због несарадње наредњег министарства са Институцијом омбудсмана дошло до одређених пропусат приликом тумачења, који су се на крају поступка разјаснили на начин да је утврђено да подносиоци жалбе на испуњавање услове конкурса. Предмет подносиоци жалбе се затвара.
206	Ж-БЛ-04-816/22	П-204/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ Средње музичке школе "Честмир Мирко Душек" Тузла 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, по поднесеном захтјежу подносиоци жалбе од дана 30.09.2022.године, донесе одговарајући управни акт, уважавајући члан 37а Колективног уговора за дјелатност средњег образовања у Тузланском кантону 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјестити Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Актом Школе број: 04-1184/23, од дана 08.09.2023. године, Омбудсмен Босне и Херцеговине обавјештен је о предузетим активностима на реализацији издате препоруке, у коме се између осталог наводи да је рјешењем Школе број: 134/22, од дана 06.02.2023. године, подносиоци жалбе признато право на додатна на плата по основу отежаних услова рада. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
207	Ж-СА-04-920/23	П-325/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да Федерално министарство енергије, рударства и индустрије подносиоци жалбе омогући успостављање радно-правног статуса у складу са рјешењем о постављењу државне службенице број: 08-30-1-232/23 од 21.03.2023. године; 2. Да у року од 15 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавјестите Омбудсмана БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Ради односи	Реализирана	ДА	Имајући у виду да је Федерално министарство енергије, рударства и индустрије доставило изјашњење из којег се несумњиво може закључити да прихвата препоруку Омбудсмана Босне и Херцеговине, те да ће иста бити испоштована као и Рјешење Јединице за буџетску инспекцију Федералног министарства финансија/финансија до краја 2024. године. У конкретном предмету институција Омбудсмана подузела је све мјере у складу са својим законским овлаштењима ради чега се предмет подносиоци жалбе са овом одлуком затвара, уз напомену да уколико се појаве нове и релевантне чињенице које би дале основа за даљим поступањем, предмет се може поново отворити.
208	Остварена сарадња						
209	Ж-БР-04-112/22	П-19/23	- да приспитују своју одлуку о прерасподјели жалитеља на радно мјесто домаћина у РЈ "Хитијена града" од 24. 2. 2020. године, а имајући у виду инвалдитет именованог и рјешење Федералног завода за мировинско и инвалдитетско осигурање Мостар, Жупанијско административна службе у Тузли број: 118-81098-58 од 13. 3. 2013. године ; -да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавјестите Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама на извршењу Препоруке.	10 - Ради односи	Остварена сарадња	ДА	Дана 17. 2. 2023. године институција Омбудсмана запримила је одговор Јавног комуналног предузећа Комуналац доо Тузла број: 01-205/23-1 од 14. 2. 2023. године у којем се наводи: "...Поновним увидом у досије запосленика Д.С, утврђено је да је послодавац приликом распоређивања запосленика ... у потпуности уважио рјешење Федералног завода за ПИО/МИО Мостар, којим је утврђено да код жалитеља постоји промијенена радна способност и да је расврстан у ИИ категорију инвалидитета. Жалитељу је понуђено, а исти је прихватио радно мјесто „домаћин“... Поново истичемо да је жалитељ дана 14.12.2016. године поднио тужбу Општинском суду у Тузли против предузећа, а из истих навода које не дао у жалби, те је Пресудом Општинског суда у Тузли бр 32 0 Рс 293276 16 Рс од 09.11.2017. године тужбени захтјев радника одбијен у цијелости, као неоснован, а Д.С.обавезан да предузме накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.474,20 КМ. Кантонални суд у Тузли, рјешавајући по жалби Д.С. против првостепене пресуде, доноси је дана 14.01.2021. године Пресуду бр: 32 0 Рс 293276 18 Рс којом се жалба одбија и првостепена пресуда потврђује. И током судског поступка, ни првостепени ни другостепени суд није нашао да је повијеђено било које право Д.С. из радног односа. Уважавајући Вашу Препоруку и настојање да се пошитовају принципи Конвенције о правима особа са инвалдитетом, као и рјешење Федералног ПИО МИО, истичемо да предузеће поступа искључиво према важећим прописима, узимајући у обзир све потребе запосленика, а нарочито када је ријеч о животу и здрављу радника." Узимајући у обзир одговор Јавног комуналног предузећа Комуналац доо Тузла, као и чињеницу да је препорука П-19/23 прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине сукласно члану 35. ставу 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затварају предмет број: Ж-БР-04-112/22. Дана 20.11.2023. запримљен је одговор ЈКП Комуналац на Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – прихваћене реализације препорука.

210	Ж-СА-04-708/22	П-85/23	<p>П Р Е П О Р У К У 1. Да директор, имајући у виду налазе из ове Препоруке, размотри измињени уговор о раду на неодређено вријеме број: 09-18401-1-1 од 24.11.2022. године у циљу реализација рјешења Ф3 ПНО/МИО број: Ф312/2/1-31-2-27716/22 од 19.05.2022. године и премјештаја подносиоцима жалбе на друго радно мјесто; 2. Да се успоставе интерни акти којим је уређено питање остваривања новчане накнаде (прописано ко остварује право на новчану накнаду, критерији на основу којих се остварује, обрачуна, исплата, уз објављивање рјешења о исплати огласне таблице и службеној веб страници Компаније за сваког појединачног запосленог); 3. Да се успостави механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чл. 24. став 4. Закона о забрани дискриминације и да се осигура да се у радно-правним односима са запосленима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања у циљу осигурања ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације; 4. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, објавишете Омбудсмену БиХ поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>Дана 28.04.2023. године Инститиција омбудсмена је запримила акт генералног директора "Електропреноса-Електропренијеноса БиХ" број: 05-11861-14/2022 од 26.04.2023. године, са одговором директора Оперативног подручја у Сарајеву број: 09-ИВ-6439-1/26 у којем је између осталог наведено: • Везано за тачку 1. Препоруке да директор размотри измињени уговор о раду на неодређено вријеме број: 09-18401-1-1 од 24.11.2022. године у циљу реализације рјешења Ф3 ПНО/МИО број: Ф3 12/21-31-2-27716/22 од 19.05.2022. године и премјештају жалитељца на друго радно мјесто, већ раније у достављеним изјашњењима Компаније који су у поступку по жалби достављени Инститицији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, наведено је да према највећем Правилнику о организацији и систематизацији радних мјеста у Електропреносу-БиХ а.д. Бања Лука не постоји ни једно радно мјесто за обављање послова са високом стручном спремом коју именована посудаје који би могли да се обављају на начин да не изгинују сједињење у већем дијелу радног времена а ради се о пословима који се претежно обављају уз кориштење рачунара... • У погледу тачке 2. Препоруке да се успоставе интерни акти којима је уређено питање остваривања новчаних накнада, критерија на основу којих се остварују те накнаде, те обрачуна и исплате уз објављивање рјешења о исплати на огласној табли и службеној веб страници Компаније, треба навести да постоје акти, процедуре, правилници итд., који су донесени од стране надлежних органа у Компанији и да се примјењују у односу на сваког запосленика. Сви акти о којима требају бити упознати запосленци, редовно се објављују на огласној табли у сједишту Компаније али и у свим организационим јединицама које подразумевају и Оперативно подручје Сарајево... • У вези тачке 3. Препоруке да се успоставе механизам за превенирање и заштиту од свих облика дискриминације у складу са чланом 24. став 4. Закона о забрани дискриминације и да се осигура да се у радно-правним односима са запосленима поштују одредбе Закона о забрани дискриминације БиХ и принципи једнаког поступања у циљу осигурања ефикасних интерних процедура заштите од дискриминације, поново наводимо да се према жалитељци није вршила никаква дискриминација, омаловажавање, нити повређивање њене личности. У Компанији Електропренос БиХ а.д. Бања Лука је добијет од стране Управног одбора Етички кодекс који је ступио на снагу 21.09.2005. године и у којем се у чл. 6. прописује поштовање личности и недискриминација сваког запосленика а такође је добијет од стране Управе Компаније Упутство о заштити од узнемиравања на раду бр. 06-7029-1/2022 од 20.04.2022. године којим је прописан поступак заштите од узнемиравања на раду, о начину подношења захтјева, састав и надлежност Комисије за провођење поступка заштите од узнемиравања на раду код послодавца, начин обезбјеђења тачности података и друга питања која су битна за провођење поступка заштите од узнемиравања на раду али жалитељница никад није поднела никакав захтјев послодавцу на раду, о начину подношења захтјева за узнемиравање на раду... • Дана 04.05.2023. године Инститиција омбудсмена је запримљени одговор "Електропреноса-Електропренијеноса БиХ" доставила подносиоцима жалбе. Обзиром на чињеницу да је у конкретном случају издата препорука у вези које је достављен одговор, Инститиција омбудсмена нема основа за наставком поступка, те се предмет у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара.</p>
211	Ж-МО-04-128/22	П-190/23	<p>ЗАКЉУЧАК: Имајући у виду наведено, Омбудсмени су мишљења да је потребно преиспитати Закон о заштити обитељи с дјетом Херцеговачко-неретванског кантона, на начин да се допуни одредбом којом би се жени – мајци, која у складу са прописима о раду, ради половину пуног радног времена, исплатила накнада плаће за половину радног времена када не ради, а како је то прописано одредбом чл. 68. Закона о раду БиХ. Овим путем позивамо Министарство здравства, рада и социјалне скрби ХНК, да у року од 90 дана од дана пријема ове иницијативе обавијести институцију Омбудсмана о мјерама које су подузете у сврху реализације.</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>28.08.2023. запримљен одговор Министарства здравља, рада и социјалне скрби ХНК. 28.12.2023. Запримљен одговор ФМ рада и социјалне политике 04.03.2024. запримљен је одговор Министарства рада, здравља и социјалне скрби ХНК.</p>
212	Ж-СА-04-310/21	П-222/23	<p>ПРЕПОРУКУ ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ 1. да одмах по пријему ове препоруке поступи суkladно Закону о управном поступку Федерације БиХ те поднесе приједлог за рјешавање сукоба надлежности између Федералног министарства здравства и Федералног министарства рада и социјалне политике Влади Федерације Босне и Херцеговине; 2. да о начину испогтовања ове препоруке обавијесте Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине у што краћем року.</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>01.11.2023. запримљен одговор ФМ социјалне политике на Ургенцију послану 04.101.2023. 10.01.2024. запримљена копија акта Уреда премијера - прослједивање обавијести о непозитивану Препоруку П-222/23 ФМ социјалне политике и ФМ здравства. 23.01.2024 одговор ФМ рада и социјалне политике. 06.02.2024 одговор уреда Премијера 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.</p>
213	Ж-СА-04-352/23	П-265/23	<p>П Р Е П О Р У К У 1. Да Министарство одбране/обране Босне и Херцеговине подносиоцу жалбе омогући адекватну правну поуку и означи другостепени орган који би мериторио разматрао основаност прекида војне службе; 2. Да у року од 15 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, објавишете Омбудсмену БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>Дана 30.10.2023. године Инститиција омбудсмена је запримила акт Министарства одбране БиХ акт број: 10-34-7-13-10/23 од 24.10.2023. године у којем се између осталог наводи: МО БиХ је 26.04.2023. године доставио жалбу именованог на наредбу о престанку војне службе Жалбеном савету при Савету министара БиХ. Жалбени савет при Савету министара БиХ је дана 15.05.2023. године добио Закључак којим се одбацује жалба именованог изјављена на Наредбу МО БиХ гдје у поци о правном лијеку стоји да је Закључак коначан у управном поступку и против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор. Управни спор се покрене тужбом код Суда БиХ у року од 60 дана од дана пријема закључка. Чланом 179. став (3) Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине"11, број: 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18) одређено је да се против аката који се односе на: премјештаја, унапређење, постављење и престанак службе професионалног војног лица не може водити управни спор. Чланом 214. став (6) Закона о управном поступку Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине"11, број: 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) одређено је да жалба мора бити дозвољена против свих првостепених рјешења у којима је законом искључен управни спор. Сходно наведеним законским одредбама, узимајући у обзир да се ради о акту којим се уређује престанак службе професионалног војног лица, против којег се не може водити управни спор, Министарство одбране Босне и Херцеговине је дужно осигурати право на жалбу. Другостепени орган у односу на првостепена рјешења и друге управне акте министарства одбране Босне и Херцеговине је Жалбено вијеће при Вијећу министара БиХ, те је на основу наведеног, странка у правној поци упућена на подношење жалбе том органу. ... Обзиром да Инститиција омбудсмена у конкретном предмету сачинила препоруку на коју је запримљено очитовање, предмет се у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара.</p>
214	Ж-СА-04-298/23	П-277/23	<p>ПРЕПОРУКУ ВЛАДИ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА-УРЕДУ ПРЕМИЈЕРА 1. да по пријему ове препоруке пошлти Одлуку, број: 02-30-14548-12/22 од 10.02.2023. године, донесену од стране шефа Уреда премијера Владе Зеничко-добојског кантона јер иста није суkladна Закључку Владе Зеничко-добојског кантона број: 02-30-19140/22 од 26.12.2022. године. 2. да пригварителацији ... омогући радноправни статус суkladно рјешену број: 02-30-14548-8/22 од 16.11.2022. године. 3. да у циљу омогућавања реализације тумачења Закона о највишим органима управне службе у Босни и Херцеговини надлежним институцијама упуте приједлог имене истог како би се законски уредило питање могућности поштивања јавног огласа. 4. да о начину испогтовања ове препоруке обавијесте Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине у року од 30 дана.</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рад на предмету је у току. 22.02.2024. запримљен одговор Владе Зеничко-добојског кантона, у којем је, између осталог, наведено да је "у току управно рјешавање наведене представке..." те да ће у најкраћем року бити дат одговор.</p>
215	Ж-СА-04-1277/22	П-203/23	<p>П Р Е П О Р У К У Министарству цивилних послова Босне и Херцеговине 1. Да имајући у виду важност постојања и рада Библиотеке за сљепа и слабовидна лица у Босни Херцеговини, Министарство цивилних послова БиХ у односу на своје надлежности у области социјалне заштите координира активности и подуме адекватне мјере у циљу рјешавања статусних питања и начина финансирања Библиотеке; 2. Да у року од 60 дана од дана пријема препоруке, објавишете и Омбудсмену Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;</p>	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	<p>25.12.2023. запримљен одговор Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине. Одговор је достављен страници на изјашњење. До 31.01.2024. када је вршено ажурирање праћења реализације препорука , увидом у базу података је утврђено да коментар странке није запримљен. 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току</p>

225	Ж-МО-04-19/23	П-126/23	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Требине 1. да без одлагања жалитељима врати ранији радно правни статус у Територијалној ватрогасно-спасилачке јединици Градске управе Града Требине, а попуњавање Одјелена за општу управу, Одјелена за цивилну заштиту, изврши суkladно закону имајући у виду налаз и мишљење Омбудсмана из ове препоруке; 2. да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавјести институцију Омбудсмана о предузетим активностима на њеној реализацији.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Институција Омбудсмана, дана 23.06.2023. године, запримила је изјашњење Градоначелника из којег је развидно да нема намјеру поступити по издатој препоруци, него истиче како су у тијек парнични поступци, пред надлежним судом, те сматра како треба чекати исход поступка, након чега ће поступити суkladно одлуци Суда. Према договору са подносиоцима жалбе, Институција Омбудсмана упутила је, дана 28.08.2023. године, Основном суду у Требини, обавјест о Препоруци број П-126/23, коју препоруку ће Суд цијенити као доказ, у радним спорница које подносиоци жалбе, воде против Градоначелника Града Требина. Имајући у виду изнесено чињенично стање, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине одлучили су да у смислу чл. 35. ст. 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (препорукa није прихваћена, а Омбудсман је након тога подузео радње суglasно Закону), затворе предмете број: Ж-МО-04-143/22 и Ж-МО-04-19/23.
226	Ж-СА-04-306/23	П-179/23	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево 1. Да изврши допуњу Закона о државној служби у Кантону Сарајево у складу са закључком и мишљењем Омбудсмана, те исти упути у даљу процедуру; 2. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавјесте Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	...„Сниједом наведеног, Скупштина Кантона Сарајево је на радној сједници одржаној 06.12.2021. године, донијела Одлуку о заједничком извршавању надлежности са Федерацијом Босне и Херцеговине у оквиру свеукупне реформе јавне управе („Службене новине Кантона Сарајево“ број 50/21), којом се изражава одређење Кантона Сарајево за заједничко извршавање надлежности са Федерацијом Босне и Херцеговине у оквиру свеукупне реформе јавне управе, као и одређење за доношење јединствене одлуке о државној служби и Закона о намјештеница на цијелој територији Федерације Босне и Херцеговине. Имајући у виду наведену одлуку, као и одређење Кантона Сарајево, обустављање су даље активности на дошој Закону о измјенама и допунама Закона о државној служби у Кантону Сарајево...“ Сходно наведеном, Омбудсмани Босне и Херцеговине констатују да Препорука, број: П-179/23 није реализирана али да је остварена сарадња са Владом Кантона Сарајево, те се овом одлуком предмет се затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине
227	Ж-БИ-04-616/22	П-176/23	ПРЕПОРУКУ Препоручује се Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске да размисли оправданост поступања у конкретном случају и исплати отпремнину подносиоцима жалбе. Омбудсмени позивају Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске да у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке обавјесте Омбудсмене о учинцима Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бања Лука.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Дана 27.09.2023. године Омбудсмени запримају одговор Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске број 16-126-545-2/22 од 20.09.2023. године. Министарство појашњава да се исплата врши према списковима који се сачињавају према редоследу доношења рјешења и у складу са расположивим средствима за ове намјене дозначеним од Министарства финансија. Напомињу и да се у рјешењима којима је признато право на отпремнину новчани износ отпремнине, већ само коефицијент, који се множи са просјечном платом у Републици Српској, у моменту исплате рјешења, тако да по том основу лица којима је признато право нису изиђена због чекања исплата. Због великог броја рјешења којима је утврђено право на отпремнину у односу на износ средстава која се сваке године планирају у буџету Републике Српске за ове намјене, Министарство напомиње да све исплате одмах по доношењу рјешења због чега се и у рјешењу наводи да ће отпремнина бити исплаћена по објављивању средстава за те намјене. Када је у питању лицама исплате отпремнине, исплата се врши према рјешењима из 2016. године, а како је рјешење полноиспителне жалбе из 2017. године, реализација рјешења зависи од прилива новчаних средстава за ове намјене и броја рјешења доносених прије рјешења полноиспителне жалбе. Наводе да је ситуација у којој се налази полноиспителна жалба разумљива, али да тренутно нису у могућности да њеном захтјеву удовоље. О одговору Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске број 16-126-545-2/22 од 20.09.2023. године упозната је подносиоцима жалбе. Имајући у виду све изложено, Омбудсмени констатују да Препорука Омбудсмана није реализована. Сходно томе, Омбудсмени предмет затварају, али истовремено констатују да ће овај случај непоступања по Препоруци Омбудсмана број П-176/23 од 14.07.2023. године бити представљен у Годишњем извјештају о активностима Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.
228	Ж-БИ-04-350/23	П-220/23	ПРЕПОРУКУ Комисији за очување националних споменика Босне и Херцеговине 1. Да усклади унутрашње правне прописе са начелима добре управе, како би на што извеснији начин уредили хијерархијски односи унутар Комисије, са циљем што квалитетнијег процеса рада, а у складу са налазима у овој Препоруци; 2. Да у року од 60 дана обавјести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	10 - Радни односи	Није реализирана	НЕ	С избором на чињеницу да у остављеном року није достављен одговор на Препоруку, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су упутили ургентнију Комисији за очување националних споменика Босне и Херцеговине да предузме мјере из своје надлежности на потпуном спровођењу Препоруке Омбудсмана за људска права у складу са у којој садржаним налазима и цитираним законским нормама. ... Издавањем препоруке и стањем ургентније, испрцпане су могућности које Омбудсмен за људска права има по појединачним жалбама грађана.
229	Ж-БИ-04-622/23	П-338/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ Основне школе "Бранко Ђокић" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, презентирају одлуку Школског одбора број: 1127-2/23, од дана 10.10.2023. године, 2. Да без одлагања процедуру конкурса број: 1059/23, од дана 25.09.2023. године, понови на начин да размисли могућности унајжвања изјављене жалбе на закључак Школе број: 119/23, од дана 09.10.2023. године, уважавајући налаз и мишљење из ове препоруке Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавјести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	22.01.2024. Министарству просвјете и културе достављено обавјештење о неизвршавању Препоруке П-338/23 06.03.2024. запримљен одговор Министарства просвјете и културе РС.
230	Нема одговора						
231	Ж-ЈИ-04-100/23	П-184/23	Да помоћник директора Федералне Управе цивилне заштите п.о. Владе Федерације БиХ, преиспита наводе изиђете у овој препоруци, те након што утврди да ли жалитељница остварује сва права дата Рјешењем о премјештају и постављењу на радно мјесто Федералне управе цивилне заштите број: 08-30-1-133/2022 од 30.12.2022. године, које је још увијек на снази, изађе компромисно рјешење, којим би жалитељница остваривала сва права произашла из поменутог рјешења, Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавјесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину реализације ове препоруке:	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Дана 30.08.2023. године жалитељница је обавјестила Омбудсмене Босне и Херцеговине да је одговорна страна испоготовала препоруку бр: П-184/23, али да се она, због порашаног здравственог стања тренутно налази на боловању. Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.ст.1.тач.5. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ЈИ-04-100/23.
232	УКУПНО	-	10 - Радни односи				
233	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДВЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
234	34	35	14	0	10	9	1
235	ПОВРЕДА ПРАВА :	11 - Образовање					
236	Реализирана						
237	Ж-СА-04-892/22	П-69/23	ПРЕПОРУКУ у Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	11 - Образовање	Реализирана	ДА	У конкретном случају институција Омбудсмана је остварила сарадњу са Федералним тужилаштом Федерације Босне и Херцеговине, међутим са Кантоналним тужилаштом Тузланског кантона није. Предмети ће бити урнути у Годишњи извјештај о резултатима рада Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, те се овом одлуком затварају у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
238	Ж-СА-04-894/22	П-69/23	ПРЕПОРУКУ у Кантоналном тужилаштву Тузланског кантона 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	11 - Образовање	Реализирана	ДА	У конкретном случају институција Омбудсмана је остварила сарадњу са Федералним тужилаштом Федерације Босне и Херцеговине, међутим са Кантоналним тужилаштом Тузланског кантона није. Предмети ће бити урнути у Годишњи извјештај о резултатима рада Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, те се овом одлуком затварају у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
239	Ж-БР-04-257/22	П-202/23	1. Да, у складу са одредбама Закона о управном поступку Федерације БиХ донесе одлуку по приговору жалитељнице од 05.10.2022.године и омогући кориштење прописаних правних лијекова. 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	11 - Образовање	Реализирана	ДА	Омбудсмени Босне и Херцеговине запримили су акт Министарства образовања и науке Тузланског кантона број: 10-11-30163-3/22 од 12.09.2023. године у којем се наводи: "...обавјештавамо вас да је Министарство образовања и науке Тузланског кантона у складу са одредбама Закона о управном поступку, по приговору именоване од 05.10.2022. године, донијело је рјешење, број: 10-11-30163-2/22 од 12.09.2023. године, којим је одлучено о предметном приговору именоване чиме је омогућено кориштење прописаних правних лијекова." Имајући у виду чињеницу да је Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине реализирана, у складу са чланом 35. став 1.тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затвара се предмет под бројем Ж-БР-04-257/22.

240	Ж-БР-04-133/23	П-267/23	1. да размотре наводе ученика који указују на спорно поступање предметног наставника и подуму неопходне радње и мјере прописане позитивним законским прописима како би се осигурао квалитетан наставни процес, педагошки приступ ученицима, професионалан однос наставника и ученика, у складу са највећим образовним стандардима, 2. да подуму активне мјере у циљу превенције догађаја који могу довести до одступања од одредаби Оквирног закона Босне и Херцеговине и Закона о средњем образовању и васпитању Републике Српске, а све како би се заштитило достојанство, права и слободе дјете у образовном процесу, 3. да осигурају континуирани стручни педагошки надзор рада предметног наставника, 4. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања исте.	11 - Образовање	Реализирана	ДА	02.11.2023.г. запримљен одговор ЈУ Средње стручне школе Јања број: 688-2/23 од 1.11.2023.г. Дана 18.12.2023. године запримљен је одговор Министарства просвјете и културе - Републичког педагошког завода, број: 07/2.01/032-614-265/23 од 08.12.2023. године, 30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука утврђено је да је рад на предмету у току, 07.03.2024. рад на предмету је у току.
241	Остварена сарадња						
242	Ж-СА-04-1182/22	П-60/23	П Р Е П О Р У К У МИНИСТАРСТВУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И ОДГОЈ КАНТОНА САРАЈЕВО 1. Да презентира Одлуку о условима, поступку и критеријима за додјелу стипендија талентованим/надареним ученицима првог разреда средње школе, јавне установе на подручју КС у школској 2022/2023. број: 11-04-34-21774/22 од 01.06.2022. године, у складу са Законом о забрани дискриминације у БиХ и налазима из ове Препоруке; 2. Да у будућим случајевима, приликом доношења аката који се односе на ову тематику, води рачуна о ставовима израженим у овој Препоруци; 3. Да у року од 15 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмена БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	Дана 31.03.2023. године Институција омбудсмена је запримила акт Министарства број: 11-04/02-34-6440-1/23 у којем је између осталог наведено, обавештава да ће Препоруку узети у разматрање у случају евентуалне измјене Одлуке о износу стипендија талентованим / надареним ученицима првог разреда средње школе на подручју Кантона Сарајево у школској 2022/2023. години, који су у складу с Одлуком о увјетима, поступку и критеријима за додјелу стипендија ученицима првог разреда у школској 2022/2023. години. Напомињемо, да приватне школе ученицима обезбјеђују стипендије приликом уписа у приватне школе у складу са критеријима Школе, што сматрамо оправданим и пожељним моделом, с друге стране, јавне установе чији је оснивач Скупштина Кантона Сарајево, немају такву могућност да самоницијативно понуде стипендије ученицима приликом уписа, те Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево у чијем Буџету је и рад и финансирање школа као јавних установа, даје могућност стипендирања извршних, односно талентованих и надарених ученика, на овакав начин као једини могући начин стипендирања ученика. Потпуно је оправдано очекивати да оснивач има приоритетно право да за уписе у школе као јавне установе заинтересира и привуче најврсније ученике како се не би повећала економски и социјални јаз између породица које имају могућност плаћања образовања у приватним установама и породицама које ту могућност немају. Стипендирањем најврснијих ученика повећава се квалитет рада у јавним установама јер најврснији ученици доприносе побољшању укупне климе и амбијента у школи. Обзиром на чињеницу да је у конкретном случају издата препорука у вези које је достављен одговор, Институција омбудсмена нема основа за наставком поступка, те се предмет у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара.
243	Ж-СА-04-37/23	П-159/23	П Р Е П О Р У К У Предсједavajuћој Вијећа министара Босне и Херцеговине, директору Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета Босне и Херцеговине, министрици Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине, предсједнику Владе Републике Српске и Градоначелнику Брчко дистриктаБиХ 1. Да Агенција за развој високог образовања и обезбјеђивање квалитета Босне и Херцеговине, у складу са Оквирним законом о високом образовању у Босни и Херцеговини, у сарадњи са релевантним органима приступи ажурирању Регистра акредитованих високошколских установа на територији Босне и Херцеговине; 2. Да релевантни органи подуму активности у циљу подношења захтјева за стицање статуса пуноправног чланства у Европској асоцијацији за осигурање квалитета високог образовања (ЕНQA); 3. Да Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, у складу са својим надлежностима и уз сарадњу са другим надлежним органима у Босни и Херцеговини, координира активности око утврђивања и доношења квалификационих оквира за Босну и Херцеговину; 4. Да надлежни органи на нивоу БиХ, ентитетском нивоу и нивоу Брчко дистрикта, подуму активности и мјере из својих надлежности у циљу изналажења рјешења проблема вреднована високошколских испрва стечених у Босни и Херцеговини, уз успостављање комуникације са надлежним институцијама земаља региона; 5. Да у року од 90 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	24.07.2023 одговор Уред премијера БиХ 20.09.2023 одговор Влада Брчко дистрикта 03.10.2023 одговор Агенција за високо образовање 06.10.2023 одговор Министарство цивилних послова 02.02.2024. упућен је акт Пучкој правобранитељници, у којем се, између осталог, каже: "...Омбудсмени Босне и Херцеговине и Уред Пучке правобранитељнице имају потписан Меморандум о сурални, потписан у циљу унапређења суралне и поступцима за заштиту права грађана, те бисмо цијенили уколико бисте нас могли информирати о исходу притужбе БиХ. пред Вашим Уредом. " Уједино је предложено одржавање онлине састанка како би се евентуално размотрила могућност координираног поступања у циљу превазилажења ситуације у којој су се наше притужаљнице
244	Ж-СА-04-84/23	П-159/23	П Р Е П О Р У К У Предсједavajuћој Вијећа министара Босне и Херцеговине, директору Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета Босне и Херцеговине, министрици Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине, предсједнику Владе Републике Српске и Градоначелнику Брчко дистриктаБиХ 1. Да Агенција за развој високог образовања и обезбјеђивање квалитета Босне и Херцеговине, у складу са Оквирним законом о високом образовању у Босни и Херцеговини, у сарадњи са релевантним органима приступи ажурирању Регистра акредитованих високошколских установа на територији Босне и Херцеговине; 2. Да релевантни органи подуму активности у циљу подношења захтјева за стицање статуса пуноправног чланства у Европској асоцијацији за осигурање квалитета високог образовања (ЕНQA); 3. Да Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, у складу са својим надлежностима и уз сарадњу са другим надлежним органима у Босни и Херцеговини, координира активности око утврђивања и доношења квалификационих оквира за Босну и Херцеговину; 4. Да надлежни органи на нивоу БиХ, ентитетском нивоу и нивоу Брчко дистрикта, подуму активности и мјере из својих надлежности у циљу изналажења рјешења проблема вреднована високошколских испрва стечених у Босни и Херцеговини, уз успостављање комуникације са надлежним институцијама земаља региона; 5. Да у року од 90 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	24.07.2023 одговор Уред премијера БиХ 20.09.2023 одговор Влада Брчко дистрикта 03.10.2023 одговор Агенција за високо образовање 06.10.2023 одговор Министарство цивилних послова 31.01.2024. ажурирање праћења реализације препорука - рад на предмету је у току, 02.02.2024. упућен је акт Пучкој правобранитељници, у којем се, између осталог, каже: "...Омбудсмени Босне и Херцеговине и Уред Пучке правобранитељнице имају потписан Меморандум о сурални, потписан у циљу унапређења суралне и поступцима за заштиту права грађана, те бисмо цијенили уколико бисте нас могли информирати о исходу притужбе Ш.М. пред Вашим Уредом. " Уједино је предложено одржавање онлине састанка како би се евентуално размотрила могућност координираног поступања у циљу превазилажења ситуације у којој су се наше притужаљнице... 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
245	Ж-СА-04-1155/22	П-264/23	ПРЕПОРУКА Федерално министарство унутрашњих послова и Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске требају у даљем раду приликом провођења надзора над провођењем ентитетских закона о матичним књигама посветити пажњу на примјену наведених закона у односу на Закон о доказивању стечене школске односно стручне спреме ("Службени лист СР БиХ" број 1/83). Посебно на упућивање странака на покретање ванпаричног поступка пред надлежним судом умјесто управног поступка од стране образовне установе код које се налазе матичне књиге.	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	Упућивањем саме препоруке, односно указивањем на ову појаву постигнута је сврха препоруке, те из тог разлога није наведен рок за њену реализацију јер се не може ни процијенити када би наведене конкретне ситуације могле настати. Подносиоцима жалбе је достављена препорука те исти нису у међувремену доставили било каква додатни коментар или сустијети. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су доњијели одлуку о затварању предмета.

246	Није реализирана						
247	Ж-БЛ-04-483/23	П-335/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	11 - Образовање	Није реализирана	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 09.02.2024. запримљен одговор Министарства 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
248	Ж-СА-04-741/23	П-348/23	П Р Е П О Р У К У ЈУ Ошћа болница "Прим. Др. Абдулах Накаш" 1. Да одмах по пријему ове Препоруке подуму активности у циљу усклађивања Правилника о раду, унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста ЈУ Ошћа болница "Прим. Др. Абдулах Накаш" са стеченим дипломата уважавајући став Министарства за науку, високо образовање и младе Кантона Сарајево, став Универзитета у Сарајеву и наводе из ове Препоруке; 2. Да поиништи Одлуку број: 01/6279-21/23 од 11.08.2023. године и пријаву потписитељице жалбе узме у разматрање у поступку пријема по Јавном позиву од 20.07.2023. године; 3. да у року од 30 (тридесет) дана Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине обавијести о предузетим активностима у циљу реализације издате препоруке.	11 - Образовање	Није реализирана	ДА	... издавањем Препоруке институција Омбудсмена испрвила све законом предвиђене могућности. Институција Омбудсмена је предметну препоруку у складу са својим надлежностима упутила и на знање Министарству здравства Кантона Сарајево као и Министарству за науку, високо образовање и младе Кантона Сарајево, а ради подизмања радњи и активности из домена своје надлежности. Слједом наведеног Омбудсмени Босне и Херцеговине окончавају поступак истраге у конкретном случају и предмет број Ж-СА-04-741/23 овом одлуком затварају, уз напомену да ће исти бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за 2024. годину.
249	Нема одговора						
250	Ж-МО-04-50/22	П-123/23	Р Е П О Р У К У • Влади Херцеговачко-неретванског кантона и Министарству образовања, науке, културе и спорта ХНК: 1. да без одлагања покрене процедуру доношења Уредбе о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ХНК за основне и средње школе; 2. да у року од 60 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести институцију Омбудсмена о предузетим активностима на њеној реализацији;	11 - Образовање	Нема одговора	НЕ	Након запримања препоруке институције Омбудсмена, жалитељица је телефонски обавијестила институцију Омбудсмена да жели одустати од жалбе. Издата препорука је запримљена у надлежном органу дана 23.05.2023. године, те до сачињавања ове Одлуке, нису поступили по издатој препоруци институције Омбудсмена. Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (8) Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број : Ж-МО-04-50/22.
251	Ж-БЛ-04-502/23	П-336/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	11 - Образовање	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рок за доставу изјашњења је истекао 15.01.2024. те је 01.02.2024. Влади УСК упућено Обавијештење о негавршавању препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине . 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току- изјашњења нису запримљена.
252	УКУПНО	-		11 - Образовање			
253	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
254	10	12	3	0	3	2	2
255	ПОВРЕДА ПРАВА :	12 - Особе са инвалидитетом					
256	Реализирана						
257	Ж-СА-02-846/23	П-247/23	П Р Е П О Р У К У деканси Академије ликовних уметности • Да, по пријему ове Препоруке, без одлагања, предузме одговарајуће активности и мјере како би се кандидату ... омогућило наставак школовања на Академији ликовних уметности Универзитета у Сарајеву, а у складу са препорукама Универзитета у Сарајеву од 13.09.2023. године; • Да у року од 10 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о активностима усмјереним на реализацији Препоруке;	12 - Особе са инвалидитетом	Реализирана	ДА	06.10.2023. запримљена захвалница странке у којој се наводи да је Академија ликовних уметности поступила по Препоруци омбудсмена. Међутим, Омбудсмени Босне и Херцеговине поново наглашавају да инклузија не подразумева изједначавање свих људи, већ уважавање различитости сваког појединца којем пружа могућност одлучивања о властитом животу и преузимања одговорности. С тим у вези, Омбудсмени Босне и Херцеговине дали су свој допринос у циљу развијања свјести друштва о важности прихватања особа са потешкоћама, у свим сферама живота, а посебно у области образовања. Омбудсмени Босне и Херцеговине су свијесни да је потребно развити свјест сваког члана шире друштвене заједнице о обавези пружања пуне помоћи, подршке и разумевања потреба особа са инвалидитетом. Изражавамо изинно задовољство што је својим деловањем Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, а у сарадњи са другим релевантним органима, омогућила остваривање права жалитеља на упис у прву годину студија на Академију ликовних уметности, те дала свој допринос на промоцији инклузије у образовању.
258	Дјелимично реализирана						
259	Ж-СА-02-1121/22	П-119/23	П Р Е П О Р У К У • федералном министру рада и социјалне политике и министрима кантоналних министарстава у области социјалне заштите 1. Да путем координисаних активности подуму мјере у циљу отклањања имовинског цензуса као услова за остваривање права на дјечји додаток за дјецу са инвалидитетом и дјецу оболелу од тешких/ријетких болести; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • федералном министру рада и социјалне политике 3. Да измијени одредбу члана 4. став 1. тачка е) Закона о материјалној подршци породицама са дјецом у Федерацији БиХ на начин да се примања по прописима о борачко-инвалидској заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити лица с инвалидитетом, као и накнада за вријеме трајања незапослености, не убрајају у приход домаћинства; 4. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 60 дана од дана пријема препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Дјелимично реализирана	ДА	Након разматрања достављених одговора, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатовали су да П-119/23 од 10.05.2023. године је дјелимично реализована, те су оцијенили да нема основа за даљим подизмањем активности и мјера на предмету. Предмет се овом Одлуком затвара уз напомену да ће бити уврштен у Годишњи извјештај институције Омбудсмена за 2023. годину. Дана 07.11.2023. запримљен одговор ФМ рада и социјалне политике.
260	Остварена сарадња						

261	Ж-БЛ-02-581/22	П-54/23	ПРЕПОРУКУ: - Предузимање активности на успостављању Протокола о поступању у случајевима сексуалног и родно заснованог насиља над лицима са инвалидитетом Да у року од 90 дана од дана пријема Препоруке обавијесте Омбудсмене о начину реализације Препоруке	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Одговоре на препоруку (укратко и преглед достављених одговора) доставили су Федерално министарство рада и социјалне политике, допис од 04.04.2023. године– дат осврт на cjелокупну проблематику Министарство за рад, социјалну политику и повратак Тузланског кантона, допис од 07.07.2023. године (детално су наведене све до тада предузете активности, а истакнуто је да ће се радити нови Акциони планови након чега ће се доијети и нови Протоколи о поступању, а узеше се том приликом и препоруке Омбудсмена), Министарство здравства, рада и социјалне заштите Херцеговачко- неретванског кантона, допис од 14.06.2023. године (Протокол о поступању и помоћи жртвама у случају насиља у породици ХНЖ/К, број: 01-1-02-3538/22 од 23.12.2022. године који је потписан 11.03.2023. године, који обухвата у лица са инвалидитетом), Министарство здравства, рада и социјалне политике Посавског кантона допис од 14.06.2023. године (на састанку Координационог тијела Владе, Министарство је упознало чланове о Препоруци омбудсмена те да се мијења и допуњује постојећи Протокол о поступању у случају насиља у породици на начин да се стави нагласак и на лица са инвалидитетом у складу са мишљењем исказаним у Препоруци), Министарство за рад, социјалну политику, расељена лица и избјеглице Кантона Сарајево, допис од 12.04.2023. године, а као један од потписника Протокола је и Координациони одбор удружена за особе са инвалидитетом у Кантону Сарајево. Протокол је закључен са циљем успостављања мултидисциплинарне сарадње и заштите жртва насиља у породици, подизања веће квалитете и ефикасности у превенцији, заштити, раду и дјеловању у систему заштите од насиља у породици у Кантону Сарајево и подизања нulte стопе толеранције на насиље у породици). Одговоре нису доставили: Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске Министарство здравства и социјалне политике Унеско- санског кантона Министарство за рад, социјалну политику и избјеглице Зеничко- добојског кантона Министарство за социјалну политику, здравство, расељена лица и избјеглице Босанско- подрињског кантона Министарство здравства и социјалне политике Средњобосанског кантона Министарство здравства, рада и социјалне заштите Западно- херцеговачког кантона Министарство рада, здравства, социјалне скарби и прогнаник Кантона 10 Након архивирања предмета запримљени су слиједећи одговори: Дана 20.10.2023. године запримљен је одговор ФМ соц.политике и рада на ургенцију послану у циљу прикупљања података за израду Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука. Дана 26.10.2023. запримљен је одговор Мин.здравства, рада и соц.скарби ХНК на захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција омбудсмена БиХ упутила у складу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
262	Ж-СА-02-1015/23	П-351/23	П Р Е П О Р У К У -Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона Полицијској управи И 1. Да се изврши увид у камере испред Општине и увид у камере у просторијама Полицијске управе на дан када се десно инцидент, како би се отклонило сумње у поступање полицијских службеника; 2. Да се процени потреба за едукацијом полицијских службеника и организује иста, како би се осигурало поступање службеника у складу са важећим законским прописима, принципима Еуропске конвенције за заштиту људских права и темељних слобода с њеним протоколима и УН Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, Уставом Босне и Херцеговине и међународним људским правима који се у додатку Устава, а све како би се у будућности развила свијест о особа са инвалидитетом; 3. Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације Препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема Препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 28.02.2024. ургенција за поступање по Препоруци упућена : Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона -Полицијској управи И 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 01.04.2024. запримљен одговор МУП-а Зеница
263	Није реализована						
264	Ж-СА-02-994/22	П-2/23	П Р Е П О Р У К У министрици за рад, социјалну политику, расељена лица и избјеглице Кантона Сарајево 1. Да приоритетно подуме активности у циљу усклађивања Закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртва рата и заштити породице са дјецом Кантона Сарајево и Правилника о утврђивању преостале способности и разврставању дјете и омладине ометене у психо-физичком развоју са терминологијом УН Конвенције о правима особа са инвалидитетом; 2. Да подуме активности, како би се у коначници, остварила права на накнаду за вријеме чекања на запослење, престало условљавати провођењем поступка оспособљавања за живот и рад; 3. Да поништи Рјешење број: 13-31-1425/22 од 20.10.2022. године и жалителјци призна право на накнаду за вријеме чекања на запослење, а у смислу навода из ове Препоруке; 4. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене о подузетим мјерама у циљу реализације исте;	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	ДА	27.02.2023. запримљен одговор Министарство за рад, социјалну политику, расељена лица и избјеглице Кантона Сарајево из којег произилази да Препорука П-2/23 није реализована, али да је у припреми нарт Закона
265	Ж-СА-02-897/22	П-3/23	П Р Е П О Р У К У директору Рудника "Мрамор" у Мрамору 1. Да одмах по пријему Препоруке донесе рјешење о распоређивању жалителја на радио мјесто банар-гардеробер, на којем је био и раније распоређен; 2. Да при расподјели задатака има у виду да је код жалителја Рјешењем Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање- Кантонална административна служба Тузла, број: 122-57811-59 од 03.09.2008. године утврђена ИИИ категорија инвалидности са таксативно набројаним пословима које не може обављати; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмене о подузетим мјерама у циљу реализације исте;	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	ДА	Након упућивања ургенције од дана 07.03.2023. године и од дана 25.04.2023. године, Омбудсмени су запримили акт Рудника "Мрамор" у Мрамору број: 01-3989/23 од 18.04.2023. године у којем се наводи да је ступањем на снагу новог Правилника о систематизацији дана 15.07.2022. године, жалителј распоређен на послове и радне задатке „Курир-хиђијенчар“, а што подразумева послове чишћења ходника и несесија корпи са отпадним материјалом које се налазе у канцеларијама. Наводи се да је „из свега наведеног видљиво је да радник нема скоро па никаквих задужења, те да прераспоредом нити једног момента нисмо занемарили чињеницу да је инвалид ИИИ категорије инвалидности. Једина могућност остаје да радник поново буде упућен на експертну комисију која ће утврдити да ли је именовани способан за било каква посао или упутити га на Институт за медицинско вјештачење“. Из наведеног одговора произилази да је Рудник „Мрамор“ у Мрамору остао код раније изнесеног става, те да Препорука Омбудсмена број: П-3/23 од 30.12.2022. године није реализована. Имајући у виду наведено одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Предмет ће бити урштен у Гођишњи извјештај о активностима Институције омбудсмена за 2023. годину.
266	Ж-МО-02-147/22	П-93/23	П Р Е П О Р У К У Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове - Подручна јединица Требње 1. Да одмах по пријему ове Препоруке подуме све неопходне мјере и радње у циљу отклањања архитектонских баријера у подручној канцеларији Требње; да у року од 60 дана рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести институцију Омбудсмена о подузетим активностима на њеној реализацији	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	ДА	Препорука није испоштована што се закључује из одговора Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Требње број: 21.47/052-10/23 у којем је наведено да су наводи подносиоца жалбе неосновани. Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (8) Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број : Ж-МО-02-147/22.
267	Ж-БЛ-02-797/22	П-128/23	ПРЕПОРУКУ • Да одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине • Да се хитно предузму све радње како би се утврдило да ли су радови предвиђени уговором извршени у складу са уговором • Да хитно предузме све радње како би се отклонила утврђене неправилности које наносе штету кући у којој станује подносиоцелжа жалбе која је лице са инвалидитетом • Да у року од 30 дана од пријема ове препоруке обавијести омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	НЕ	Имајући у виду да орган управе у конкретном случају, није спровео до краја прописане и нужне службене радње и на правилан начин обавијестио подносиоцелжу жалбе, из разлога које није скривила странка, недвосмислено се указује на неажурност и недоследност у поступању, а тиме и на повреду принципа добре управе. Пасивно поступање општинских органа према захтјевима грађана и институције која се бави заштитом људских права говори о лошој управи у општини Сребреница. Начела добре управе захтјевају од органа јавне власти да поштују и остварују оправдана очекивања која су код грађана створена поступањима и радњама самих органа. С обзиром да на наведену препоруку није достављен одговор, омбудсмени су поново дана 26.07.2023. и 31.08.2023. године упутили акт начелнику општине Сребреница да достави изјашњење о предузетим мјерама у циљу реализације поменуте препоруке, уз напомену да је Омбудсмен Невенко Врањеш разговарао и телефонски са начелником општине и добио обећање да ће се у наредном периоду размотрити препорука. Како до данас није достављен одговор, у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број: 32/00, 19/02, 34/05 и 32/06), Препоруку је достављена Скупштини општине Сребреница као надлежном вишем органу. Како у остављеном року није запримљен одговор на препоруку, а Омбудсмени су испришли све мјере из своје надлежности предвиђене Законом, предмет се затвара. Омбудсмени ће овај предмет представити у Гођишњи извјештају за 2023. Годину који ће бити представљен законодавним тијелима у Босни и Херцеговини.

268	Ж-СА-02-109/23	П-188/23	П Р Е П О Р У К У -Премјеру Владе Зеничко-добојског кантона -Министрима Министарства здравства Зеничко-добојског кантона -Директору Завода здравственог осигурања Зеничко-добојског кантона 1. Да уважавајући наводе из ове Препоруке подузме конкретне и ефикасне мјере у циљу проналажења начина да се у Зеничко-добојском кантону омогући кориштење услуга за особе са потешкоћама у развоју; 2. Да поступак остваривања права на пружање стоматолошких услуга особа са потешкоћама у развоју прилагоди како би на најлакши могући начин остварили права која им припадају; 3. Да све будуће мјере и активности из своје надлежности подузима у мјери разумног прилагођавања за особе са инвалидитетом, а у циљу осигурања равноправности и пуног учешћа особа са инвалидитетом у друштву; 4. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; *Имплементацијом ове Препоруке, органи могу створити потицајно окружење које ће осигурати да особе са потешкоћама у развоју имају приступ што квалитетнијим стоматолошким услугама.	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	ДА	Институција Омбудсмена је дана 12.09.2023. године запримила акт Завода здравственог осигурања Зеничко-добојског кантона, број: 01-33-12180/23 (А.П.) од 31.08.2023. године гдје су између осталог навели да уважавају све наводе из препоруке, те су предузели све кораке у циљу омогућавања остваривања права. Како Омбудсмени Босне и Херцеговине нису запримили одговор на Препоруку, број: П-188/23 од стране Премјера Владе Зеничко-добојског кантона и Министарства здравства Зеничко-добојског кантона. Дана 19.09.2023. године упитали су Ургентну на Препоруку. Међутим, до данас није запримљен одговор. Предмет ће бити урђен у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције Омбудсмена за 2023. годину.
269	Ж-БР-02-197/23	П-268/23	1. да имајући у виду напријед наведено, без одлагања, у складу са својим надлежностима, преиспитају своја поступања/ мишљења/ одлуке донесене у поступцима покренутим по захтјеву Нишић Демсада из Сребреника; 2. Да у року од 15 дана од дана пријема, извјестите Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове Препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Није реализована	ДА	24.10.2023. запримљен одговор Федералног министарства за питања борца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата. 02.11.2023.г. запримљен одговор Института за медицинско вјештачење здравственог стања број: 01-2826-1/23 од 23.10.2023.г. 01.02.2024. , затим 08.03.2024.приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. Дана 18.04.2024. године, запримљен одговор Уреда Премјера ФБиХ, број: 01-37-229/24 од 08.04.2024. године.
270	УКУПНО	-	12 - Особе са инвалидитетом				
271	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
272	10	10	1	1	2	6	0
273	ПОВРЕДА ПРАВА :	13 - Права дјетета					
274	Реализована						
275	Ж-МО-01-126/22	П-63/23	* ЈУ Основној школи „Бијело Поље” Потоци : 1. да наведене пропуге Педагошко-психолошке службе Школе откљони у цијелости у складу са изреченим мјерама и роковима за њихово поступање по Рјешењу кантоналног просвјетног инспектора број: 06-34-67-3/23 од 30.01.2023. године; 2. да континуирано врши надзор ради спречавања понављања наведених пропуга; 3. да се искључиво руководи позитивним прописима и најбољим интересом дјетета, уважавајући мишљење Омбудсмена исказано у Препоруци. 4. да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема Препоруке, обавјести институцију Омбудсмена о подузетим активностима на њеној реализацији;	13 - Права дјетета	Реализована	ДА	Дана 21.03.2023. године, запримљен је одговор ЈУ Основне школе “Бијело поље” Потоци у којем истичу да је Препорука институције Омбудсмена у потпуности реализована. Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (8) Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број : Ж-МО-01-126/22.
276	Ж-ЛП-01-49/23	П-106/23	ПРЕПОРУКУ Служби за опћу управу и друштвене дјелатности Општине Дрвар као органу старатељства * да хитно, а на темељу свих прибављених доказа, донесе рјешење о регулирању контаката млађ. дјетета Д.С. и М.В. са родитељем са којим дјете не живи, које ће бити у његовом најбољем интересу, а по могућности повољно и за оба родитеља, до доношења правосне судске Општинског суда Ливно – Одјелена суда у Дрвару, * да размотри све правне могућности, у оквиру својих надлежности и овлашћења и у складу са Обитељским законом Федерације Босне и Херцеговине, како би се допринијело остваривању најбољег интереса млађ. дјетета и заштити његових права, уважавајући истисено мишљење Омбудсмена. * Позивају се родитељи дјетета на судску са органом старатељства, те да размотре и уваже изнесено мишљење Омбудсмена. Примјерак Препоруке ће се упутити на знање и информацију жалитељцима и ову млађ. дјетета. Попова се надлежни орган да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавјести Омбудсмена о резултатима својих поступака и подузетих мјера, писменим путем на горе назначени број предмета.	13 - Права дјетета	Реализована	ДА	23.05.2023. Упућена Обавјест о неизвршену Препоруке непосредно вишем органу . Дана 12.06. Запримљен одговор противне стране, Служба за опћу управу и друштвене дјелатности општине Дрвар, у којем се наводи” Тренутно је у тијек поступак доношења привременог рјешења о регулирању контаката млађ. А.В, дјетета Д. С. и М. В. са родитељем са којим не живи, а које би требало бити на снази до правосносна судске пресуде, а у истом ће се у првом плану цијенити најбољи интерес дјетета, при томе водити ћемо рачуна да буде повољно и подржавајуће за оба родитеља.” Самим тиме сматра се да је препорука позитивно извршена.
277	Ж-СА-01-441/22	П-117/23	П Р Е П О Р У К У Општини Нови Град - начелику 1. Да одмах по примитку ове Препоруке, подузму мјере и радње у циљу санације/замене вертикалне свјетлосне сигнализације и мјерача брзине у улици Градачка бр. 39, Општина Нови Град Сарајево, на пјешачком прелазу којим се директно прилази ЈУ ОШ „Осман Накаш“ Сарајево; 2. Да размотри могућност постављања свјетлосне вертикалне сигнализације (СОЛАРНИХ ТРЕПТАЧА) на пјешачком прелазу којим се директно прилази школи у улици Градачка бр. 39., будући да је угрожена сигурност дјете при доласку и одласку из школе; 3. Да подузима мјера и радњи из става 1. и 2. ове Препоруке изврше у координацији и сарадњи са представницима ЈУ ОШ „Осман Накаш“ Сарајево и надлежним Министарством саобраћаја КС; 4. Да у року од 60 дана обавјестите Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Реализована	ДА	Министарство саобраћаја Кантона Сарајево дана 06.09.2023. је доставило изјављење на Препоруку П-117/23, акт број: 04-04-37993-2/23 од 29.08.2023. године. Министарство наведеним актом пружа подршку и даје гаранцију да ће дати потребну сагласност за наведено у Препоруци П-117/23. Имајући у виду садржај одговора Општине Нови Град – Службе за инвестиције и комуналне послове број: 02/08-11-19462/23 од 28.08.2023. године, Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине доносе Одлуку о затварању предмета подносиоцима жалбе, те се предмет Ж-СА-01-441/22 пред институцијом Омбудсмена у конкретном случају окончава.
278	Ж-СА-01-422/23	П-137/23	П Р Е П О Р У К У Министарству за одгој и образовање Кантона Сарајево 1. Да, одмах, подузму све активности за организовање састанка са родитељима млађ. ученице, руководством О.Ш. Нафија Сарајлић, с циљем изналажења рјешења за даљи несметан наставак школовања млађ. Ајле; 2. Да у року од 30 дана обавјестите Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Реализована	ДА	Дана 15.11.2023. године запримљено је изјављење Министарства за одгој и образовање, број: 11-04-26488-4/23 од 31.10.2023. године у којем се релевантним дијелу наводи да су од почетка 2023/2024 године одржана два мултисекторска састанка у циљу пружања подршке ученици, те да је у току мјесеца октобра стручна саветница за инклузију контактирала родитеље ученице како би проверила да ли школа поступа уважавајући најбољи интерес ученице. Дана 25.10.2023. године мајка млађ. ученице у свом mailу потврђује да школа, на челу са директорicom и подршком стручног тима и разредника заиста улаже напоре, те да вјерује да резултат неће изостати... Цијенити претходно наведено, тачније чињеницу да је препорука Омбудсмена БиХ испоштована, те да је млађ. ученица остварила заштиту својих права и да су резултати примјереног приступа управе и наставног особља од почетка нове школске године дали позитиван резултат, предмет Ж-СА-01-422/23 се затвара .

279	Ж-БЛ-01-775/22	П-177/23	П Р Е П О Р У К У -Да одмах по пријему ове Препоруке размотре сваку могућност дјеловања и подуму све неопходне радње како би осумњачени за кривична дјела починена на штету дјетета П.А. била санкционирана за почињена кривична дјела; - Да у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене о исходима свих подузетих радњи и о учињеним изишенима Препоруке, односно о исходима свих поднесених пријава и извјештаја против осумњачених, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Банаљука; - Центар за социјални рад Сански Мост се позива да и даље активно прати психофизичко стање и здравље дјетета и да Омбудсмене обавијести о свим новим чињеницама и околностима у вези са дјететом, у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Банаљука;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Према наводима Центра за социјалног рада Сански Мост смјештена у хранитељску породицу, редовно похађа наставу и прихваћена је у породицу. Контакт са родитељима се реализује, као и са њеном, због чега су у реализацију контаката укључени надлежни органи унутрашњих послова (ПУ 3 Сански Мост) и Центар није запримео нити један негативан извјештај. Како Центар констатује дошло је до позитивних промјена у понашању дјетета и код суда су подијелили приједлог за продужење мјере одуземања права родитељима да живи са дјететом. Кантонално тужилаштво Унско-санског кантона обавјештава Омбудсмена да је против три лица подигнута оптужница ради постојања основне сумње да су починили кривично дјело Запуштање или злостављање дјетета из члана 219. став 1. КЗ ФБИХ, односно кривично дјело Изабрана заједница са млађим малолетником из члана 216. став 1. у вези са чланом 55. КЗФБИХ из штега дјетета. Имајући у виду наведено, Омбудсмени предмет затварају и констатују да по Препоруци Омбудсмена поступљено, о чему се обавјештавају сви надлежни органи у наслову који су били укључени у поступак истраживања Инститиције омбудсмена.
280	Ж-БЛ-01-650/22	П-211/23	ПРЕПОРУКУ Да по пријему ове Препоруке Окружно јавно тужилаштво Приједор упостави сарадњу са Инститицијом омбудсмена и одмах достави тачну информацију онако како је то тражено у претходно достављеним актима, писменим путем, на адресу Академика Јована Сурутке бр. 13, Банаљука.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Окружни јавни тужилац Срђан Матијаш дана 30.08.2023. године обавјештава Омбудсмена да је Окружно јавно тужилаштво у Приједору подигло оптужницу против ... због кривичног дјела „Насилје у породици или породичној заједници“ из члана 190. став 1. Кривичног закона Републике Српске на штету ... Према наводима тужаца, Основни суд у Новом Граду потврдио је оптужницу и заказао роцшиште за изашњење о кривњи оптуженог за дан 13.09.2023. године. О одговору тужилаштва упозната је подносиатеља жалбе. Имајући у виду све наведено, Омбудсмени констатују да је Препорука у потпуности испиштована на начини да је Препорука у складу са законским одредбама.
281	Ж-СА-01-453/23	П-238/23	П Р Е П О Р У К У ЈУ Центру за социјални рад Цазин 1. Да, у сарадњи са оба родитеља, одмах подуму додатне законске мјере и активности, у циљу одржавања личних и непосредних контаката млд. дјетета са родитељем са којим не живи, јачања родитељског односа између оца и кћерке, односно успоставе контаката између жалитеља и млдб. дјетета. 2. Посебно да се мајин, без обзира на њено претпостављену одговорност и савјестност, скрене пажњу да би свако њено понашање у смислу претпоњена својих права и обавеза према млдб. дјетету на друге било повреда дјететових права. 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Након обављеног разговора са родитељима млдб... у просторијама Центра за социјални рад дана 06.10.2023. године, млдб.дјетете је по пресуди ишло код оца већ два пута, те се контакт почео одвијати нормално, дијете не одбија или код оца те се оба родитеља придржавају судске пресуде. Након што је судска пресуда постала правоснажна, мајка је дјетету извадила пасош како би јој ријешила визу за одлазак с њом у иностранство, али је такође упозорена да је о промјени мјеста пребивалишта дјетета дужна обавијестити оца дјетета, као и о свим другим битним одлукама у вези дјетета.“ Слједом претходно наведеног, а имајући у виду садржај запримљеног одговора односно чињеницу да је ЈУ „Центар за социјални рад Цазин“ испиштовало Препоруку број: П-238/23, Омбудсмени БиХ су одлучили да у складу са чланом 35. Став 8. Правила поступка Инститиције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број: Ж-СА-01-453/23.
282	Ж-БЛ-01-471/23	П-256/23	П Р Е П О Р У К У Позивају се Фонд здравственог осигурања Републике Српске и Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске да омогуће дјети у Републици Српској безусловну и бесплатну здравствену заштиту, уважавајући мишљење Омбудсмена изражено у Препоруци. Позива се Пореска управа Републике Српске да достави информацију о броју поднесених кривичних пријава у 2023. години против послодавца који не уплаћују допринос за своје запослене и на тај начин чине кривична дјела и крише Закон о доприносима Републике Српске, уважавајући мишљење Омбудсмена изражено у Препоруци. Позивају се надлежни да информације о подузетим мјерама поводом Препоруке Омбудсмена доставе Инститицији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Банаљука у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Сумирајући одговоре надлежних органа након издате Препоруке, Омбудсмени позивају Владу Републике Српске да подуму ефикасније мјере како би сви послодавци у Републици Српској у наредном периоду плаћали допринос и извршавали законску обавезу плаћања доприноса. Број поднесених пријава тужилаштва има број поднесених обавјештених од стране Пореске управе Републике Српске укључе да постоји простора за ефикасније дјеловање надлежних како би се одржао и унаприједило целокупни систем здравственог осигурања и јавног здравства и обезбедила социјална стабилност друштва у Републици Српској. Како је Фонд здравственог осигурања доставио иницијативу Министарство здравља и социјалне заштите, Омбудсмени позивају органе извршне власти да пронађу начин и обезбиде безусловну и бесплатну здравствену заштиту дјети у цијелој Републици Српској. Истовремено се констатује да је Фонд здравственог осигурања Републике Српске поступио по Препоруци Омбудсмена и током 2024. године. Омбудсмени ће пратити да ли је дошло до промјена по овом питању и конкретан примјер биће и издати у Гођишњем извјештају о активностима Инститиције омбудсмена за 2023. годину, који се подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, али и доставља ентитетским парламентима на знање и информацију. Предмет број Ж-БЛ-01-471/23 се затвара, а о свему се, поред надлежног Фонда и Министарства, упознаје и предсједник Владе Републике Српске.
283	Ж-БЛ-01-17/23	П-255/23	П Р Е П О Р У К У Препоручује се Општинском суду у Грачаници да у што скороријем року подуму све неопходне радње и оконча извршни поступак број 27 0 И 049153 23 И како би се дјета предала мајци. Омбудсмени очекују повратне информације од суда о учињенима Препоруке у року од 20 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Банаљука.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	18.10.2023. запримљен одговор ЦСР; 23.10.2023. запримљен одговор Општинског суда Грачаница. 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
284	Ж-БР-01-263/22	П-263/23	1. да пренспитија сва поступања у предметној правној ствари, и суkladно позитивним законским прописима утврде могућност за подузимање додатних правних радњи; 2. да у року од 8 дана од дана пријема ове препоруке извјесте Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испиштована нисте.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Дана 17. 11. 2023. године институција Омбудсмена запримила је одговор Министарства унутрашњих послова Тузланске жупаније,Полицijske Управе, Полицијске станице Исток-Тузла број: 08-0677-2-03.3-4040/23 од 6. 11. 2023. године у којој се наводи: „Сходно Вашем допису број и датум везе који сте доставили и на адресу Кантоналног тужилаштва ТК-а Тузла, обавјештавамо Вас да поводом наведеног догађаја који је окончан доношењем Наредбе о обустави истраге од стране надлежног тужилаштва полицијски службеници нису у могућности поступати без наредбе Кантоналног тужилаштва које руководи истрагама. С тим у вези, а обзиром да је Ваша препорука достављена и Кантоналном тужилаштву полицијски службеници очекују даље упуте од поступајућег тужитеља.“ Такођер је и дана 15. 1. 2024. године институција Омбудсмена запримила је одговор Жупанијског тужитељства Тузланске жупаније број: Т03 0 КТ 0106775 23 од 10. 1. 2024. године у којем се наводи: “Везано за Вашу препоруку од 29.09.2023 године, обавјештавамо Вас да је ово тужилаштво, везано за ваше препоруке, поново отворило истрагу у предмету против ... због кривичног дјела Насилје у породици из члана 222. став 4 у вези са ставом И. Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине.“ Међутим, институција Омбудсмена запримила је дана 5. 2. 2024. године акт жалитељице у којем именована наводи да одустаје од даљег поступања у предмету. Узимајући у обзир да је препорука П-263/23 прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине суkladно члану 35. ставу 1. точка 8. и точке 2. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затварају предмете број: Ж-БР-01-263/22 и Ж-БР-01-264/22 по жалби ...
285	Ж-БР-01-264/22	П-263/23	1. да пренспитија сва поступања у предметној правној ствари, и суkladно позитивним законским прописима утврде могућност за подузимање додатних правних радњи; 2. да у року од 8 дана од дана пријема ове препоруке извјесте Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испиштована нисте.	13 - Права дјетета	Реализирана	НЕ	Дана 17. 11. 2023. године институција Омбудсмена запримила је одговор Министарства унутрашњих послова Тузланске жупаније,Полицijske Управе, Полицијске станице Исток-Тузла број: 08-0677-2-03.3-4040/23 од 6. 11. 2023. године у којој се наводи: „Сходно Вашем допису број и датум везе који сте доставили и на адресу Кантоналног тужилаштва ТК-а Тузла, обавјештавамо Вас да поводом наведеног догађаја који је окончан доношењем Наредбе о обустави истраге од стране надлежног тужилаштва полицијски службеници нису у могућности поступати без наредбе Кантоналног тужилаштва које руководи истрагама. С тим у вези, а обзиром да је Ваша препорука достављена и Кантоналном тужилаштву полицијски службеници очекују даље упуте од поступајућег тужитеља.“ Такођер је и дана 15. 1. 2024. године институција Омбудсмена запримила је одговор Жупанијског тужитељства Тузланске жупаније број: Т03 0 КТ 0106775 23 од 10. 1. 2024. године у којем се наводи: “Везано за Вашу препоруку од 29.09.2023 године, обавјештавамо Вас да је ово тужилаштво, везано за ваше препоруке, поново отворило истрагу у предмету против Ч.Ј. због кривичног дјела Насилје у породици из члана 222. став 4 у вези са ставом И. Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине.“ ...Институција Омбудсмена запримила је дана 5. 2. 2024. године акт жалитељице у којем именована наводи да се предмет оконча. Узимајући у обзир да је препорука П-263/23 прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине суkladно члану 35. ставу 1. точка 8. и точке 2. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затварају предмете број: Ж-БР-01-263/22 и Ж-БР-01-264/22...
286	Ж-БР-01-262/22	П-261/23	1. Да у складу са позитивним законским прописима и међународним документима заштите права дјете, првенствено имајући у виду најбољи интерес дјетета, подуму све радње и мјере у оквиру своје надлежности, како би се осигурало законито обављање родитељских дужности и права Азре Хрић и Јасмина Накловић, успоставили коректни односи и првенствено сваки облик прогутакоинтог поступања; 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испиштована ове препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Дана 27. 11. 2023. године институција Омбудсмена запримила је одговор Јавне установе Центра за социјални рад Тузла број: 04-311-2271/23 ХЕ од 16. 11. 2023. године у којем се наводи: “ ...у протеклом периоду овом Центру ни у једном наврату се није обраћала мајка ... нити отац ...са било каквим пријавама притужбама нити потешкоћама у функционисању и видању млдб. кћерке са оцем. Поступајући по вашем упиту стручни радници овог Центра су упутили писмени позив ... на адресу адреса од раније позната овом Центру, али је позив враћен са назнаком достављања да је именована непозната на адреси. Наведене информације нам достављене на знање, а узимајући у обзир који сте поставили за доставу повратних информација. Стручни радници овог Центра ће даље поступати по вашим упутима подузети све радње и мјере из своје надлежности. Пренспитија тренутну ситуацију и евентуално се укључити у рад са родитељима поновно и урадити све у циљу заштите најбољег интереса млдб. дјетета.” Узимајући у обзир да је препорука П-261/23 прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине суkladно члану 35. ставу 1. точка 8. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затварају предмет број: Ж-БР-01-262/22 по жалби ...

287	Ж-ЛП-01-160/23	П-280/23	ПРЕПОРУКУ Центру за социјални рад Купрес и Општини Купрес • да у најбољем интересу дјете одмах размотре сваку могућност дјеловања у складу са својим овлашћенима, да се дјета одмах врате на наставу ради осигурања права на образовање, • да ради остваривања права на образовање Општина Купрес кроз надлежне службе размотри сваку врсту помоћи обитељи, односно дјети у виду пријема у школу и из школе. Позивају се родитељи дјете на суралду са наведеним органима, те упозоравају на њихове дужности и обавезе као родитеља. Позива се надлежни орган да у што скоријем року обавијести Омбудсмана о резултатима својих поступака и подузетих мјера, писменим путем на горе наизачени број предмета.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Центар за социјални рад Купрес у одговору на препоруку наводи: „Дана 26.09.2023. године запримили смо допис од Основне школе фра Мирослава Чаје Купрес како ученици М. Б. А. Б. и И. Б. не похађају наставу. Истога дана отишли смо у кућну посјету код обитељи Б, те с њима обавили разговор. Након разговора о цијелокупној ситуацији кроз који смо уједно и упозорили родитеље како су дужни слати дјету у школу, односно на обавезно похађање основне школе, дјета су 27.09.2023. године дошла на наставу који и даље редовно похађају. Центар за социјални рад Купрес већ дуги низ година прати и врши надзор над обитељи Б. С обзиром да су лошег имовног стања, корисници су мјесечне сталне новчане помоћи. Такође су корисници дјечјег додатка по Закону о материјалној подршци обитељама с дјецом у ФБиХ...“ На наведену препоруку Омбудсмани БиХ су запримили одговор Општине Купрес којом се наводи да је Општина Купрес доносила два рјешења о пријезу, којима се осигурава исплата накнаде за пријезд дјете у школу. Узимајући у обзир да је препорука реализирана, Омбудсмани за дјудска права БиХ су одлучили, суkladно чланку 35. точка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за дјудска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по жалби.
288	Ж-СА-01-672/23	П-298/23	П Р Е П О Р У К У Јавној установи Центар за социјални рад Тешањ 1. Да у складу са позитивним законским прописима и међународним документима заштите права дјете, првенствено имајући у виду најбољи интерес дјетета, подумијају континуирано све радње и мјере у оквиру своје надлежности, како би се осигурало законито обављање родитељских дужности и права Д.А. и Х.Н., успоставили коректни односи родитеља и њихове млад.кћерке .првенствено сваки облик протузаконитог поступања; 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке, извјестите Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	"...уважавајући чињеницу да је означени одговорни орган поступио по Препоруци П-298/23 од 27.10.2023. године, на начин да је доставио информацију о мјерама и активностима које су подузете у циљу реализације препоруке, те информацију да ће наставити радити континуирано на предметној правној ствари, Омбудсмани Босне и Херцеговине цијене да нема основа за даљим подумијањем активности и мјера на предмету подносиоцијелне жалбе. Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023.годину, који ће бити подијет Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су исцрпљене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те доносе одлуку да се у складу са чланом 35, став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за дјудска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-01-672/23."
289	Ж-СА-01-645/22	П-310/23	П Р Е П О Р У К У Служби социјалне заштите општине Центар 1. Да без одлагања сачини стручно мишљење у конкретном предмету за потребе надлежног суда; 2. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмана за дјудска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Дана 28.11.2023 године подносиоцијелна жалбе је информирала Институцију омбудсмана да је Служба социјалне заштите општине Центар доставила стручно мишљење надлежном суду, те да је дана 23.11.2023. године одржано припремно рошште. Цијенећи претходно наведено, тачније чињеницу да су се стекли увјети за поступање надлежног суда у конкретном предмету а све у циљу заштите најбољег интереса млад. дјетета, предмет Ж-СА-01-645/22 се затвара .
290	Ж-БЛ-01-586/23	П-344/23	П Р Е П О Р У К У Позивају се органи управљања ЈЗУ Института за јавно здравство Републике Српске да размотре све могућности како би услуге санитарног прегледа за ученике средњих медицинских школа на подручју цијеле Републике Српске, за потребе обављања практичне наставе, биле бесплатне. Позивају се органи управљања ЈЗУ Института за јавно здравство Републике Српске да Омбудсмана обавијесте о учишцима ове Препоруке у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке бр. 13 Бањалука.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 15.02.2024. запримљен одговор Института за јавно здравство. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
291	Ж-БЛ-01-538/23	П-347/23	П Р Е П О Р У К У Позива се Фонд здравственог осигурања Републике Српске да подумије додатне напоре и мјере ради успостављања што ефикаснијег Интегрисаног здравственог информационог система (ИЗИС-а) како не би долазило до потешкоћа код испорука информација према надлежним здравственим установама у Републици Српској, као и да омогући отклањање евентуалних грешака у систему током цијелог радног времена надлежних здравствених установа. Фонд здравственог осигурања Републике Српске се позива да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о подузетим радњама поводом Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	25.01.2024. запримљен је одговор Фонда здравственог осигурања РС из којег произилази да је Препорука уважена. 02.02.2024. запримљен одговор Фонда здравственог осигурања РС. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
292	Остварена сарадња						
293	Ж-БЛ-01-672/22	П-75/23	П Р Е П О Р У К У Позива се Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске да одмах одлуче по жалби подносиоцијелне жалбе изјављене на рјешење Центра за социјални рад Модрича број 02/3-544-7/10-21 од 13.09.2022. године. Позива се Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	05.05.2023. запримљен одговор Министарства здравља и социјалне заштите РС. 14.06.2023. одговор Суда; 28.06.2023. одговор Центра за социјални рад Градишка. 08.09.2023. одговор Центра за социјални рад Модрича.02.02.2024. 02.02.2024. запримљен одговор Министарства здравља и социјалне заштите РС 14.02.2024. одговор Центра за социјални рад Модрича. 19.02.2024.Министарства здравља и социјалне заштите РС. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
294	Ж-БР-01-2/23	П-110/23	1. Да континуирано и ефикасно, у складу са позитивним законским прописима, подумија све радње у циљу заштите најбољих интереса млад Халиловић Махира; 2. да континуирано, сваких 30 дана, од дана пријема ове препоруке до краја 2023.године, или промијењених околности у најбољем интересу Халиловић Махира, извјештавају Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	02.06.2023. запримљен одговор Јавне установе "Центар за социјални рад" Живинице 9.1.2024.г. запримљен одговор Јавне установе "Центар за социјални рад" Живинице број: ХИИИ-02/3-49-0229-4 од 4.1.2024.г. 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
295	Ж-БР-01-99/23	П-201/23	1. Да континуирано прати провједу пресуде Општинског суда у Живиницама број: 33 0 П 086493 20 П од 08.04.2021.године, у погледу остваривања права М.С. на одржавање личних и непосредних контаката са малодјобном дјецом ... ; 2. Да у складу са позитивним законским прописима и међународним документима заштите права дјете, који су саставни дио правног система Босне и Херцеговине, наставе подумијати све радње у оквиру своје надлежности цијенећи најбољи интерес дјете; 3. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјестите Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Дана 9.1.2024.г. запримљен одговор ЈУ "Центра за социјални рад" Живинице број: ХИИИ-02/3-45-0819-1-2023 од 4.1.2024.г. 05.02.2024. затим и 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
296	Ж-БЛ-01-17/21	П-216/23	П Р Е П О Р У К У Препоручује се Општинском суду у Живиницама да у што скоријем року оконча кривични поступак против оптуженог због почињеног кривичног дјела на штету дјетета - Бладе радње из чл. 208, ст. 2. у вези са ст. 1. Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине. Омбудсмани очекују повратне информације од суда о учишцима Препоруке у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука. Мишљење и Препорука Омбудсмана се доставља на знање и надлежном органу старатељства и надлежном тужилаштву, као и подносиоцијелни жалбе.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	09.11.2023. запримљен пдгтвр Општинског суда Живинице - информација у кривичном предмету. 16.11.2023. запримљен одговор Општинског суда Живинице. 19.02.2024.запримљен одговор Општинског суда Живинице. 21.02.2024. Општинском суду у Живиницама упућена ургениција за доставу Рјешења.

297	Ж-СА-01-951/23	П-311/23	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству рада и социјалне политике 1. Да подуму мјере и активности у циљу имплементације принципа из Генеталног коментарара бр. 19 Комитета за права дјетета, презентираних у овој препоруци; 2. Да се отклони баријера у случају одлучивања у конкретном и сличним случајевима, када су одсутнања од прописаног цензуза за остваривање права на дјечји додатак миориона, све у циљу заштите најбољег интереса дјетета; 3. Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Дана 01.12.2023. године припремљено је изјашњење Федералног министарства рада и социјалне политике, број: УПНИ-05-31/6-92/23 А.Ц.К. од 30.11.2023. године у чијем се релевантном дијелу наводи следеће: „У складу са напријед наведеним, ово министарство истиче да је у складу са чланом 4 Закона о управном поступку („Службене новине Федерације БиХ“, број: 2-98, 48/99, 61/22) дужно да када поступа у управним стварима те ствари рјешава на основу закона. Законом о материјалној подршци породицама са дјетом у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број 52/22) чланом 11. који уређује основу за обрачуна права прописано је да „основца за утврђивање висине накнада из овог закона је најнижа плаћа у Федерацији утврђена у складу са одредбама Закона о раду „Службене новине Федерације БиХ“, број 2/16 и 89/18), чланом 13. став 1. тачка а) као услов за остваривање права на дјечји додаток прописано је да укупни мјесечни приходи по члану заједничког домаћинства у Федерацији са чланом 5 овог закона не прелазу 40% (четрдесет посто) најниже плаће у Федерацији утврђене у складу са одредбама Закона о раду, док је Одлуком о износу најниже плаће у Федерацији за 2023. годину одређено да најнижа плаћа за период од 01. јануара до 31. децембра 2023. године утврђена је у износу од 238,40 КМ. У складу са напријед наведеним законским одредбама и Одлуком Владе Федерације Босне и Херцеговине, 40% најниже утврђене плаће за 2023. годину износи 238,40 КМ, што значи да би дјетете у 2023. години остварило право на дјечји додаток, укупни мјесечни приходи по члану заједничког домаћинства не смије прелазити износ од 238,40 КМ. Напомињемо да је ово министарство, као и сваки други орган управе Федерације Босне и Херцеговине дужно да поступа у складу са законом и у границама овлашћења, те би свако одступање од истог значило непоштивање права, односно повреду начела законитости.“
298	Није реализирана						
299	Ж-БЛ-01-804/22	П-84/23	ПРЕПОРУКУ Позивају се подносиоци жалбе и школа да подуму додатне напоре како би остварили што квалитетнију сарадњу, са циљем да дјетете заврши основно образовање у истој школи, цијенећи да није у интересу дјетета да у овом моменту мијења школу, а уважавајући мишљење Омбудсмена исказано у овој Препоруци. Позива се школа да поступи у складу са наложеном мјером које се тиче провјера дисциплинског поступка против наставнице/разреднице Ј. Д., као и да Школски координациони тим представу/пријаву подносиоцима жалбе размотри у складу са важећим протоколом у случајевима насиља у школи. Надлежном инспекцијски орган се позива да изврши контролу над радом школе и да установи да ли су откловене уочене неправилности. Позивају се надлежни да у року од 20 дана од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене о учинцима Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке бр. 13, Бана Лука или на адресу: бл.омбудсмен@омбудсмен.gov.ba	13 - Права дјетета	Није реализирана	ДА	Након издате Препоруке, школа актом број 528-6/23 од 31.03.2023. године обавјештава Омбудсмене да је дјетете престало похађати наставу дана 23.03.2023. године, као и да је школа поступила у складу са инспекцијским налазом и све је наложено реализовано. Подносиоцима жалбе писменим поднеском од 31.03.2023. године обавјештава Омбудсмене да дјетете похађа школу у Републици Српској и да је задовољан. Како констатује у конкретном случају, све су институције захвале. Уважајући мандат и надлежност ове институције, Омбудсмени констатују да Препорука Омбудсмена није испоштована и да поступања надлежних нису била у најбољем интересу дјетета. У складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правилника поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, предмет затварају о чему обавјештавају подносиоцима жалбе, школу коју је дјетете раније похађало и Министарство просвете и културе Републике Српске. Омбудсмени ће размотрити могућност да у Гошњем извјештају о активностима Институције Омбудсмена за 2023. годину прикључе конкретан предмет, како би се у што већој мјери допринијело заштити права дјетета и сентилсала стручна и шира јавност о значају права дјетета и неопходном додатном сензитивитету када се ради са дјетом.
300	Ж-СА-01-993/22	П-154/23	ПРЕПОРУКУ министрима Министарству за одгој и образовање Кантона Сарајево - Да Министарство у сарадњи са подносиоцима жалбе, имајући у виду најбољи интерес дјетета и право на развој дјетета, унутар постојећих институционалних механизма пронађу најбоље рјешење за млаб. М.Д. и млаб. М.А. - С обзиром на наводе подносиоцима жалбе и информацију Завода Мјесечина од 11.11.2022. да дјеца на комбинованом моделу похађања предшколске установе немају обезбијен превоз од редовне предшколске установе до Завода Мјесечина, да преиспита наведене наводе и уколико се исти покажу истинитима да обезбиједи превоз дјеце са тешкоћама у развоју. - Да Министарство поднаконским актом за убудуће уреди код аплицирања дјеце с тешкоћама у развоју, да иста не улазе у процес одабира одгојно – образовних установа које нису у могућности да пруже збривавање и подршку. - Да у року од 60 дана достави повратну информацију институцији Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о provedби дате Препоруке.	13 - Права дјетета	Није реализирана	ДА	Поступајући по препоруци Омбудсмена, Министарство је доставило акт број: 311-03/02-04-41459-3/22 од 20.07.2023. године из којег произилази да је подносиоцима жалбе достављен обавијест да уписне своје двоје дјеце у ЈУ „Дјеца Сарајево - вртић Дјечји град с обзиром да не постоји законска могућност финансирања стучног кадра у приватним предшколским установама. Надаље, наводи се да ће Министарство за одгој и образовање доставити додатну сагласност за ангажовање још једног асистента у ЈУ „Дјеца Сарајево како би се осигурала подршка дјети уважавајући најбољи интерес млаб М.А и М.Д. Међутим, из одговора Министарства јасно произилази да је подносиоцима жалбе није показала спремност за рјешавања наведене проблематике унутар постојећих институционалних механизма. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине доносе Одлуку о затварању предмета подносиоцима жалбе, те се предмет: Ж-СА-01-993/22 пред институцијом Омбудсмена у конкретном случају окончава.
301	Ж-СА-01-713/23	П-269/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈУ Основне музичке школе „Авдо Сmailовић“ Горажде • Да, по пријему ове Препоруке, бет одлагања, предузме одговарајуће активности и мјере како би се млаб. П.Е. омогућило наставак школовања у ЈУ Основна музичка школа „Авдо Сmailовић“ Горажде; • Да у року од 10 дана обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о активностима усмјереним на реализацији Препоруке;	13 - Права дјетета	Није реализирана	ДА	Из изјашњења ЈУ Основна музичка школа „Авдо Сmailовић“ Горажде број: 379-1/23 од 23.10.2023. године јасно произилази да одговорни орган није поступило по Препоруци Омбудсмена број: П-269/23. Сходно наведеном, у складу са својим овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су дана 30.11.2023. године упутили обавијест непосредно вишем органу – Министарство образовања Босанско - подрињског кантона непосредно у ЈУ Основна музичка школа „Авдо Сmailовић“ Горажде по Препоруци институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине број: П-269/23 од 10.10.2023. године, уз напомену да ће овај предметни случај бити уршен у Гошњем извјештају о резултатима рада институције Омбудсмена као примјер несарадње са институцијом Омбудсмена. Имајући у виду садржај одговора ЈУ Основна музичка школа „Авдо Сmailовић“ Горажде број: 379-1/23 од 23.10.2023. године, Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету
302	Нема одговора						
303	Ж-ЛИ-01-121/23	П-231/23	ПРЕПОРУКУ Председнику Владе Кантона 10 • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	Будући да се Влада К10 није изјаснила по препоруци, о негизвршавању исте је обавијештена Скупштина К10. Темелом члана 35. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине Омбудсмени су одлучили затворити предмет који се води по ... жалби.
304	Ж-СА-01-806/23	П-320/23	ПРЕПОРУКУ министрима Министарства за одгој и образовање Кантона Сарајево 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Институцијом омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од десет (10) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Нема одговора	НЕ	Како Омбудсмени Босне и Херцеговине нису запримили одговор на Препоруку број: П-320/23, у складу са својим законским овлашћењима, дана 05.12.2023. године упутили су Ургенцију на препоруку. Сходно наведеном, у складу са својим овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су упутили обавијест непосредно вишем органу – Влади Кантона Сарајево по Препоруци број: П – 320/23, уз напомену да ће овај предметни случај бити уршен у Гошњем извјештају о резултатима рада институције Омбудсмена као примјер несарадње са институцијом Омбудсмена. У конкретном случају Министарство је игнорисало акте институције Омбудсмена и поред више позива за успоставу сарадње.
305	УКУПНО	-	13 - Права дјетета				
306	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
307	26	27	16	0	5	3	2
308	ПОВРЕДА ПРАВА :	14 - Екологија заштита	околиша				
309	Реализирана						
310	Ж-БЛ-04-218/23	П-208/23	ПРЕПОРУКУ главном републичком шумарском инспектору 1. Да по пријему ове препоруке бет одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијесте Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	14 - Екологија заштита	Реализирана	ДА	Актом број: 24.012/098-215-5/23 од дана 13. септембра 2023. године, одговорна страна је обавијестила Омбудсмен Босне и Херцеговине да није надлежна за поступање у конкретном случају, те да је предметна представка, а у складу са чланом 54. став 4. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18), прослиједијена на надлежно поступање Градској управи Града Бана Лука, Одељењу комуналне полиције. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правилника поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
311	Није реализирана						

312	Ж-СА-04-913/23	П-345/23	ПРЕПОРУКА Федерална управа за инспекцијске послове и Републичка управа за инспекцијске послове требају у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке размотрити и у складу са својим законским надлежностима сачинити протокол или други документ којим ће договорити своју сарадњу у области заштите околиша и водотока. У наведеном документу требају бити договорени основи како за заједнички инспекцијски надзор и разmjену података, тако и заједничка јавна саопштења када то ошjене битим у интересу јавности.	14 - Екологија заштита околиша	Није реализирана	ДА	Дана 29.01.2024. године Институција оубдсмена запримила је одговор ФУИП Федерални водни инспекторат под бројем: 14-21-035955/2023-14-5-П од дана 26.01.2024. године, у којем је наведено: "Везано за вашу препоруку, контактирали смо Републичку управу за инспекцијске послове у Бања Луци и том приликом послали свој примјерак радне верзије протокола о сарадњи за даљње усаглашавање. Међутим, електронски смо добили одговор да је став Републичке управе да у овом моменту нема потребе за потписивање протокола." Уколико у међувремену дође до промјене става РУИП-а, те се препорука реализира, исто ће се евидентирати у бази. Узимајући у обзир напријед наведено Оубдсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подизмање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
313	УКУПНО	-	14 - Екологија заштита околиша				
314	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
315	2	2	1	0	0	1	0
316	ПОВРЕДА ПРАВА :	15 - Имовинско правни					
317	Реализирана						
318	Ж-БЛ-05-333/22	П-7/23	П Р Е П О Р У К У Подручној јединици Шипово, Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, да одмах по пријему препоруке одговори на акте Оубдсмана упућене дана 02.06. 06.09. и 26.10.2022. године	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	10.05.2023. запримљен одговор РУТИП Бања Лука. 17.05.2023. запримљен одговор РУТИП Шипово. 20.11.2023. ургенција за достављање информације након рочишта .
319	Ж-БЛ-05-685/17	П-73/23	П Р Е П О Р У К У Да одмах по пријему ове Препоруке, уважавајући мишљење Оубдсмена, подуму све законске мјере и у што скорјем року окончају поступке који се воде у вези са имовином подносиоца жалбе, као и да у року од 60 дана рачунајући од дана пријема Препоруке обавијести Оубдсмене о предузетим активностима на њеној реализацији.	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Након издате Препоруке, Оубдсмени су запримили одговоре надлежног органа који су пропсијеђени подносиоцу жалбе. Из одговора надлежног органа произлази да је у поступку именован и одређен други вјештак који је доставио свој налаз и мишљење и да је за дан 29.09.2023. године заказана расправа. Имајући у виду наведено, Оубдсмени констатују да је по Препоруци Оубдсмена број П-73/23 од 09.03.2023.године поступљено, односно надлежни орган је подузео мјере како би окончао поступке и Оубдсмени предмет затварају, о чему се обавјештавају и надлежни орган и подносилац жалбе. Истовремено се подносилац жалбе упознаје да се увијек може поново обратити овој институцији, уколико се за то појаве оправдани разлози, односно уколико надлежни орган не донесе одлуке у започетим поступцима
320	Дјелимично реализирана						
321	Ж-МО-05-100/22	П-20/23	П Р Е П О Р У К У - Градоначелнику Града Коњиц: 1. Да без одлагања, подуме мјере и активности у циљу реализације Закључка о дозволи извршења од 04.10.2022. године број: 07-19-10-2085/2022; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Оубдсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; - ЈП Електропривреде БиХ ЕД Мостар: 1. Да без одлагања проведе Рјешене Министарства привреде број: УП-И-06-157/22 од 09.12.2022. године којим се налаже искључење ниско напонске мреже бесправно изграђеног објекта шамије у Овчарима; 2. Да у року од 15 дана од пријема препоруке, обавијести и Оубдсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	15 - Имовинско правни	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 10.02.2023. године запримљен је одговор ЈП Електропривреде БиХ у којем наводе су дана 31.01.2023. године запримили Захтјев Града Коњиц којим обавјештавају исте да ће се дана 15.02.2023. године у 9:00 сати присутити принудном административном инспекцијском рјешењу у предмету уклањања бесправно изграђеног вјерског објекта-шамија, те да су позвани од Града Коњиц да, у циљу неометаног провођења истог, изврше уклањање далеководног електро напојног кабла са наведеног објекта. Даље истичу да су упутили обавијести о поступању заказаном принудном административном инспекцијском рјешењу у предмету уклањања бесправно изграђеног вјерског објекта-шамије, те ће се по истом поступити и извршити уклањање далеководног електро напојног кабла непосредно пред уклањање вјерског објекта-шамије. Дана 06.03.2023. године достављен је одговор Града Коњиц број: 01-19-10-3529/22 од 28.02.2023. године у којем је наведено да је подносиоц жалбе на захтјев изјавио да је сагласан да се објект не руши до даљњег а да се објект искључи са Н.Н. мреже и да се поново не укључује док се не ријеша спор. Даље је наведено да је у међувремену Мешине Исламске заједнице доставио урбанистичко-грађевинском инспектору копију Отправка изворника Уговора о продаји предметне парцеле ... Након достављања изјашњења подносиоцу жалбе, исти није достављао одговор нити додатну документацију релевантну за предмет. Дана 20.11.2023. запримљен је одговор градоначелника Града Коњица на Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција оубдсмена БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
322	Остварена сарадња						
323	Ж-БЛ-05-521/23	П-331/23	П Р Е П О Р У К У • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Оубдсменима, на начин прописан Законом о оубдсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено. • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Оубдсмене о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	13.12.2022.године и 21.12.2023.запримљени су одговори Града Добоја. 05.02.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
324	Није реализирана						
325	Ж-БЛ-05-811/22	П-8/23	ПРЕПОРУКУ 1. Одјелењу за инспекцијске послове и комуналну полицију и Градоначелнику града Баналука да одмах по пријему ове препоруке предузму све радње из своје надлежности како би се поступило по Налазу и мишљењу вјештака од 01.12.2022. године и донијела коначна одлука у складу са Законом о општем управном поступку, Закону о одржавању зграда као и интесним мишљењем оубдсмана Босне и Херцеговине 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Оубдсмене о начину реализације ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	У одговору надлежног одјелења од 23.06.2023. године, наводи се да је овај орган по други пут провео поступак вјештачења у наведеном предмету у којем налазу и мишљењу је констатовано да је узрок продора и појаве воде у стан ... оштећења заједничких канализационих инсталација зграде.С обзиром да из наведеног одговора произлази да се надлежност у поменутом предмету пребацила на Суд како је чланом 19. Закона о одржавању зграда предвиђена надлежност и обавеза града да именује привременог управника, нити је окончан поменути управни поступак, чиме није испоштована Препорука Оубдсмана Босне и Херцеговине, дана 03.08.2023. године, Граду Баналука упућено је Обавјештење о непоштовању препоруке. Град Баналука је у достављеном одговору од 29.09.2023. године, навео да је Институција оубдсмана у обавјештењу бр. 08-371-1389/22 од 27.01.2023. године обавјештена о резултатима поступања по поменутој препоруци као и да ће о свим даљим поступањима која ће у наведеном предмету бити предузета од стране комуналног полицијског Одјела комуналне полиције Градске управе Града Баналука, бити обавјештена
326	Ж-БЛ-05-578/22	П-42/23	ПРЕПОРУКУ шефу Подручне јединице Баналука Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања предузме неопходне мјере и радње у циљу стављања клазиде правоснажности на донесено раније донесено рјешење имајући у виду датум његовог доношења 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Оубдсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	Актом број: 21.11/477-152/17. од дана 02.03.2023. године, одговорна страна је доставила одговор на издату препоруку у коме између осталог наводи шта је предузела на њеној реализацији. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 5. Правила поступка Институције оубдсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).

327	Ж-БЛ-05-20/23	П-50/23	МИШЉЕЊЕ ОМБУДСМЕНА Омбудсмени Босне и Херцеговине на основу навода из жалбе, уважавајући међународне и уставне стандарде који регулишу ову област, те чињеницу да је социјална дјелатност дјелатност од општег интереса за Федерацију БиХ, мишљења су да постојеће законско рјешење којим је омогућено принудно извршење над давањима која спадају у домен социјалне заштите доводи до егзистенцијалне угрожености грађана којима је одобрена ова врста давања, ... Омбудсмени су мишљења да је потребно изменити Закон о извршном поступку Федерације БиХ на начин да се у члану 138. Из става 1 дода став у коме би се навело: „(2) Изузета од извршења су примања по основу социјалне помоћи“ С тим у вези, у члану 138. Став 1. Било би потребно обрисати „примања по основу социјалне помоћи“, па би први став члана гласио: „(1) Извршење на плаћи, накнади умјесто плаће, накнади за скраћено радно вријеме и накнади због умањене плате и пензије, примања по основу накнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу привремене незапослености, примања по основу додатка на дјецу, примања по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине.“ Овим путем позивамо Федерално министарство правде да предузму мјере из своје надлежности у циљу поступања по овој иницијативи, те да у року од 60 дана обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим мјерама.	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	Федерално министарство правде је у одговору од 15.03.2023. године навело да је Приједлог Закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку у парламентарној процедури. Чланом 138. Закона о извршном поступку „примања на основу социјалне помоћи“ нису изузета од извршења, те је на Суду да одлучује о иситни плендње у зависности од конкретног случаја. Дале се наводи да се захваљујући упућеној иницијативи која ће се узети у разматрање при изради наредног закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку, обзиром да се ради о домену социјалне заштите и лиша која немају других извора прихода те заштите довођења истих до егзистенцијалне угрожености. С обзиром да је издавањем иницијативе предузето све из надлежности Институтације Омбудсмана у конкретном предмету, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институтације Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ...
328	Ж-БЛ-05-382/22	П-104/23	П Р Е П О Р У К У општини Жепче 1. Да по пријему ове Препоруке одмах приступи рјешавању управне ствари, као и да поступи по Рјешењу Федералне управе за геодетске и имовинско-правне послове број: 07-27-2-1848/2020 од 21.01.2021. године. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим корацима ради остварења и заштите права и интереса подносиоца жалбе.	15 - Имовинско правни	Није реализирана	НЕ	Одговор на Препоруку није запримљен у остављеном року.
329	Ж-ЛИ-05-147/23	П-271/23	Е П О Р У К У Општини Купрес 1. Да у оквиру својих надлежности подуму мјере и активности како би се ријешено проблем прекорачења радног времена и прегласне глаубе у угоститељском објекту Црффе бар „ИН“ уважавајући мишљење Омбудсмана изражено у овој Препоруци; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	Општина Купрес у обавијести о подузетим мјерама није доставила доказе да је поступила по препоруци Омбудсмана, него наводи, између осталог како је Општинско вијеће Купрес једино надлежно да мијења Одлуку о утврђивању радног времена у угоститељској дјелатности, туристичкој дјелатности, дјелатности обрта и сродних дјелатности, трговинској дјелатности, игара за забаву и игара на срећу на подручју Општине Купрес, те се општина мора прилагођавати новим трендовима у туристичком смислу, а један од начина је и продужено радно вријеме угоститељских објеката уз нормално придржавање одређених везаних за јачину буке у истима. Будући да одговорна страна, у остављеном року није реализирала дату Препоруку о свему је обавијештено Општинско вијеће Купрес.
330	Ж-СА-05-849/23	П-285/23	П Р Е П О Р У К У Начелнику Општине Маглај 1. Да, имајући у виду наводе из Препоруке, подуме све законом прописане активности и мјере како би се извршило грађевинско-урбанистички инспекцијски надзор, утврђивањем стварног стања на терену, те утврђивање да ли је изградња спорне оградје изашла из оквира одобрене градње чиме би се нарушило право жалитеља на неометано уживање своје имовине, посебно у контексту права и потреба особа са инвалидитетом; 2. Да све будуће мјере и активности из своје надлежности подумузма уз мјере разумног прилагођавања за особе са инвалидитетом, а у циљу осигурања равноправности и пуног учешћа особа са инвалидитетом у друштву; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације препоруке;	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	...Општина Кључ је дана 21.12.2023. године доставила Обавијест број: 03-19-сл./23 од 19.12.2023. године којом се наводи: " Обзиром да орган управе Општине Кључ још увијек нема упућеног службеника - грађевинско урбанистичког инспектора који би поступио по тачки 1. Ваше препоруке, то смо стога захтјев са молбом за поступањем упутили Управи за инспекцијске послове УСК-а , БиХах - грађевинско - урбанистичкој инспекцији. У вези са тачком 2. Препоруке, Општина Кључ је подумузма и подумузма мјере прилагођавања особама са инвалидитетом у свакодневним поступцима и активностима у смислу прилагођавања прилазу објектима, трговарским површинама, мјерама при пројектовању - одобравању пројеката за изградњу зграда, прописивању увјета ради прилагођавања инвалидним лицима итд." Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету исприли све мјере и активности које могу подумузмати у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине , те да је одговорни орган доставио информацију из које произилазе подузете активности у циљу провођења инспекцијског надзора, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институтације Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
331	Нема одговора						
332	Ж-МО-05-43/23	П-313/23	П Р Е П О Р У К У Одјелу за урбанизам и грађење Града Мостара 1. да одмах подуме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње Одјела за урбанизам и грађење Града Мостара, са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 8 дана, достави тражено изјашњење.	15 - Имовинско правни	Нема одговора	НЕ	Дана 19.12.2023. године, подносиоц жалбе је обавијестио институцију Омбудсмана да је успостави комуникацију са референтном из Одјела за урбанизам и грађење Града Мостар те истиче да одустане од жалбе, односно да ће се јавити институцији Омбудсмана уколико буде поново потребна интервенција. Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (8) Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број : Ж-МО-05-43/23.
333	УКУПНО	-	15 - Имовинско правни				
334	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
335	П	11	2	1	1	6	1
336	ПОВРЕДА ПРАВА :	16 - Насиље					
337	Остварена сарадња						
338	Ж-БР-06-266/22	П-350/23	-да, имајући у виду Налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине, организирају стручно усавршавања одгојитеља, наставника, стручних сарадника и сарадника у одгојно-образовним установама који непосредно или посредно учествују у одгојно - образовном процесу а све у циљу превенирања евентуалног настанка било којег облика насиља; -да, ојачају и прошире подизање свијести о сваком облику насиља и кроз образовне програме, укључујући кампање, у циљу промовирања позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштивања дјечијих права, уз учешће дјете, уједно подижући свијест о штетним последицама које узрокује вршачко насиље; -да у року од тридесет дана од дана пријема препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања препоруке.	16 - Насиље	Остварена сарадња	ДА	Дана 26.01.2024. године запримљен одговор Педагошке институције Владе Брчко дистрикта БиХ, број: 37-000039/24 од 18.01.2024. године. Дана 19.02.2024. године запримљен је одговор Полиције Брчко дистрикта БиХ, број: 14-05-04-1160/24 од 09.02.2024. године. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
339	УКУПНО	-	16 - Насиље				
340	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
341	1	1	0	0	1	0	0
342	ПОВРЕДА ПРАВА :	17 - Јавне исправе					
343	Реализирана						

344	Ж-СА-05-715/22	П-182/23	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Министарство вањских послова Босне и Херцеговине успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено, да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испогтовања ове препоруке	17 - Јавне исправе	Реализирана	ДА	Дана 24.07.2023. године Омбудсмени Босне и Херцеговине запримили су одговор Министарства вањских послова Босне и Херцеговине који је дана 10.08.2023. године достављен путем емаил адресе ... подносиоцима жалбе. Имајући у виду чињеницу да је након донесене препоруке реализирана сарадња Министарства вањских послова Босне и Херцеговине и Омбудсмена Босне и Херцеговине, те садржаја достављеног одговора, Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљи рад на предмету жалбе па се исти затвара.
345	УКУПНО	-		17 - Јавне исправе			
346	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
347	1	1	1	0	0	0	0
348	ПОВРЕДА ПРАВА :	18 - Мањине					
349	Нема одговора						
350	Ж-СА-03-436/23	П-252/23	ПРЕПОРУКА Влада Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине треба, уз све постојеће мјере и активности, размотрити све могућности да се у насељу Пругаче по питању оспарје волом ради на јачању права и обавеза становника насеља као потрошача. На тај начин осим осигурања дугорочне функционалности и одрживости водоснабдијевања подузимају се и мјере пуне интеграције становника у друштво.	18 - Мањине	Нема одговора	НЕ	01.02.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено . 08.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
351	УКУПНО	-		18 - Мањине			
352	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
353	1	1	0	0	0	0	1
354	ПОВРЕДА ПРАВА :	19 - Управа					
355	Реализирана						
356	Ж-СА-08-1207/22	П-25/23	П Р Е П О Р У К У начелнику Општине Стари Град • Да, у сарадњи са свим надлежним органима и службама, у што скорјем року, подузме све законом прописане мјере и активности, на изналажењу трајног рјешења саобраћајног приступа за грађане у Ул. Алије Бегића, посебно за домаћинства којима је прелази преко националног споменика - Козија Ђуприја једини прилазни пут и то на начин да се обезбједи трајно рјешење алтернативног приступног пута, а све у циљу заштите и очувања националног споменика, те остваривања права грађана; • Да у року од 60 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим активностима усмјереним на реализацији Препоруке;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 08.05.2023. године Инститиција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине запримила је Информацију Општине Стари Град број: 05-19-17-51/23 од 03.05.2023. године којом се, између осталог, наводи следеће:Дана 17.03.2023. године службена лица испред Службе за урбанизам и Службе за инвестиције и комуналне послове Општине Стари Град Сарајево су обавила увиђај на лицу мјеста, извршен је заједнички обилазак предметне локације, утврђено чињенично стање и сачињене су фотографије. Приликом обилазка предметног локалитета закључено је да грађани у улици Алије Бегића, укључујући и домаћинства у непосредној близини националног споменика Козија Ђуприја већ имају омогућен алтернативни прилаз из улице Мочила који води све до Козије Ђуприје, а који је потребно саопрати и проширити. Служба за инвестиције и комуналне послове је доставила акт број: 13/1-19-12-529/23 од дана 04.04.2023. године у којем је наведено да је приједлог Службе да се у наредном периоду изврши реконструкција и проширење дијела улице који се спаја с улицом Мочила, а све у циљу смањења нагиба цесте, узимајући у обзир отежане услове кориштења путног права у зимском периоду. Надаље, Служба за инвестиције и комуналне послове Општине Стари Град Сарајево ће у наредном периоду прибавити понуду извођача за предметне радове, а све како би се дефинисала потребна финансијска средства и како би се предметни радови узели у разматрање за уврштавање у буџет Општине Стари Град Сарајево за 2024. годину... Имајући у виду напријед наведено, Омбудсмени Босне и Херцеговине одлучили су затворити предмет који се води пред Инститицијом под бројем: Ж-СА-08-1207/22. Наиме, Омбудсмени Босне и Херцеговине су у конкретном предмету, на основу укупне анализе свих чињеница које произилазе из жалбе, те достављене документације, доијели Препоруку број: П-25/23 од 17.01.2023. године којом је начелнику Општине Стари Град предложено да..... Имајући у виду садржај Препоруке број: П-25/23 од 17.01.2023. године, као и Информацију Општине Стари Град број: 05-19-17-51/23 од 03.05.2023. године, Омбудсмени Босне и Херцеговине налазе да је у конкретном предмету Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине реализована.
357	Ж-СА-08-574/22	П-24/23	П Р Е П О Р У К У Министарства комуналне привреде, инфраструктуре, просторног уређења, грађевина и заштите околиша КС 1. Да, подузме потребне активности ради подношења приједлога за рјешавање сукоба надлежности Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, а сходно одредбама члана 28. и 34. Закона о управном поступку, уколико се ово питање међу органима не ријешеи у што хитнијем року; 2. Да, подузме одговарајуће активности и мјере на доношењу одлуке којом ће се одлучити по Жалби жалитеља против Закључка Општине Стари Град број: УП-И-05-19-16/22-ИХ од 12.05.2022. године; 3. Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим активностима на реализацији ове Препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	... дана 01.08.2023. године Комисија за очување националних споменика Босне и Херцеговине доставила је Инститицији Обавијест број: 11-35-6-8/23-34 од 28.07.2023. године којом се наводи: "...По мишљењу и намери Комисије приликом процеса израде одлуке цијелокупна парцела је предвиђена као саставни дио националног споменика, па цијепање парцела прије или за вријеме процеса доношења одлуке не утиче на намјеру Комисије да цијелу парцелу прогласи саставним дијелом националног споменика." Сходно напријед наведеном, а обзиром да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету испричили све мјере и активности које могу подузимати у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те да су надлежни органи поступили по Препоруци број: П-27/22 од 20.09.2022. године и Препоруци број: П-24/23 од 24.01.2023. године, односно доставили тражене информације, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби 22.12.2023 стигао одговор Министарство комуналне привреде
358	Ж-БЈЛ-08-783/22	П-72/23	ПРЕПОРУКУ руководиоцу Подручје јединице Шипово 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Реализирана	ДА	Акт број: 21.01/052-249/23 од 04. маја 2023. године, Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове Баналука доставила је следеће информације: ...Проведен је управни поступак под бројем 21.54/952.1-201/20 по захтјеву Д.С. те је донесено Рјешење број 21.54/952.1-201/20 од 26.08.2020. године. Подносилац захтјева је на поменуто рјешење благовремено изјавио жалбу, након чега је другостепени орган доио Рјешење број 21.04/952.1-372/20 од 23.10.2020. године којим је жалба одбијена. Окружни суд у Баној Луци је доионом број 011-0-Су-ИВ-21-000 043 од 25.02.2021. године доставио информацију да против другостепеног рјешења није покренут управни спор у закону предвиђеном року, чиме је првостепено рјешење стекла својство правноснажности... Дакле, надлежни органи доијели су одлуку у наведеном поступку, те Омбудсмени указују на чињеницу да мијењају одлуку органа управе. Дакле, институција Омбудсмена није надлежна за утврђивање повреда закона и поступка, мимо за то предвиђених органа, путем изјављивања правних лијекова. Супротно поступање институције Омбудсмена би могло утицати на мериторан исход поступка, у којем случају би било неопходно прибавити изјашњења свих страна, провести доказни поступак и све друге радње, презентирати донесена рјешења, умјесто за то надлежних органа, за шта не постоји упориште у позитивним прописима. Осим тога, подносилац жалбе имао је могућност покретања управног спора и тако се исправност поменутог рјешења могла проверити и путем судског одлучивања. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испогнованом.
359	Ж-БЈЛ-08-800/22	П-76/23	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Горњи Вакуф - Ускопље 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине 2. Да покренути поступак који се води код Општине води под бројем 06/6-19-3-509-1/22, оконча доношењем одговарајућег рјешења, а у вези са актом Министарства просторног уређења, грађевина, заштите околиша, повратка и стамбених послова СКБ, актом број: УП2-07-19-200/22-4, од дана 15.11.2022. године 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Реализирана	ДА	Акт број: 06/6-19-3-509-1/22, од дана 23.03.2023. године, Општина је доставила одговор на издату препоруку, у коме између осталог наводи да је по захтјеву ЈП Електропривреда БиХ дa Сарајево, Подружница "Електродистрибуција" Травник донесено рјешење број: 06/6-19-3-509-15/22, од дана 15.12.2022. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).

360	Ж-СА-08-512/22	П-61/23	Општини Илиџа • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институжијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено, • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави Институжији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 31.03.2023. године запримљен је одговор на претходно наведену препоруку од стране Службе за имовинско – правне, стамбене, геодетске послове и катастар некретности општине Илиџа, број: 04-27-ср/23 од 16.03.2023. године у којем се наводи да служба није запримила приједлог за експропријацију некретности означених као к.ч. број 1342/14, 1342/15 и 1342/2, уписане у к.ч. ул. број 4545 К.О. Раковица, односно к.ч. број 770/3, 772/2 и 773 К.О. Влахово. Дана 23.03.2023. године претходно наведено изјашњење достављено је подносиоцима жалбе ради информације, те евентуалног коментара. Цијенећи претходно наведено, тачније чињеницу да је подносиоцима жалбе добила тражену информацију, предмет се пред Институжијом Омбудсмана затвара.
361	Ж-СА-08-115/23	П-118/23	П Р Е П О Р У К У - министру Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства Средњобосанског кантона - директору Федералне управе за инспекцијске послове 1. Да, имајући у виду наводе изражене у Препоруци, своје поступане врате у правни оквир, а у циљу осигурања темељније примјене Правилника о увјетима за оснивање и обављање ветеринарске дјелатности и начину дојеле подручја дјелована, те подуме све законом прописане активности и мјере како би се у будућим поступанима, осигурала једнака примјена прописа према свим субјектима надзора, а чиме би се омогућило правремено и ефикасно спровођење поступка, а онемогућила свака злоупотреба права странака; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације;	19 - Управа	Реализирана	ДА	"...С тим у вези, Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства доставило је Институжији Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Институжија) дана 29.05.2023. године Информацију, те у прилогу Рјешење овог органа број: УП-ИИ-11-20/21-19/23 од 05.04.2023. године. Такође, дана 25.07.2023. године Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства Средњобосанског кантона својим дописом Обавијести о реализацији Препоруке број: 06-20-1268/23-3 од 17.07.2023. године наведено је да су жалба и комплетан спис достављени Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства на даље надлежно поступање (достављено Рјешење број: УП-ИИ-11-20/21-19/23 од 05.04.2023. године којим се жалба одбија као неоснована и потврђује првостепено рјешење). Такође, дана 19.07.2023. године Институжија је достављена Информација Федералне управе за инспекцијске послове број: 15-20-11-02022/2023-15-5 од 17.07.2023. године.... имајући у виду да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радима у конкретном предмету испричили све мјере и активности које могу подузети у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овог одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институжије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. "
362	Ж-СА-08-1166/22	П-139/23	П Р Е П О Р У К У начелнику Прве полицијске управе • Да, подуме све законом прописане мјере, а како би се у што скороријем року провеле активности на изналажењу рјешења предметног питања, како би се подузеле активне мјере и превентивно дјеловало даље угрожавање права жалитељице, подузете радње на идентификацији поштомца, те заузетачно проблем неелегане сјече шуме и незаконитог кориштења земљишта у власништву и посједу жалитељице; • Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о активностима усмереним на реализацији Препоруке;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Цијенећи садржај достављеног изјашњења произишли да су полицијски службеници Полицијске станице Биџах поступајући по Препоруци Институжије поновно изашли на лице мјеста, те обавили разговор са лицима за које жалитељица сумња да су уклонили њену дрвену оgradu како би дошли до посјода која она обрађује. Такође, у вези бесправне сјече шуме, из акта произишли да су полицијски службеници, као и чувари шума – лугари у више наврата реаговали по пријави жалитељице, излазили на лице мјеста, вршили премјеравање и обилежавање штете. Надаље, из акта произишли да је вођа сектора полицијског одјелена Кулен Вакуф дана 19.06.2023. године обихвао жалитељицу и обавио разговор, те исту обилазио сваког наредног дана. Из дописа проистиче да ће жалитељица од 22.06.2023. године бити у Пријелору, но да ће полицијски службеници повремено обилазити посјед жалитељице како не би дошло до даље узурпације њене имовине. Узимајући у обзир напријед наведено, садржај достављеног изјашњења, те да је јавни орган у конкретном случају подузео и наставио ће подузети све мјере и активности које може подузети у складу са својим надлежностима, предмет се пред Институжијом овим актом затвара, у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институжије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
363	Ж-СА-08-434/23	П-194/23	П Р Е П О Р У К У општинском вијећу Општине Центар • Да, приликом разматрања Приједлога измјена и допуна Регулационог плана „Градски парк – Црни Врх“, а у вези изградње стамбеног ансамбла уз Улицу Омера Ступца, размотри све наводе изражене у Препоруци; • Да у року од 60 дана обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о активностима усмереним на реализацији Препоруке;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Актом број: 01-19-7499/23 од 27.11.2023. године председавајући Општинског вијећа Центар обавијестио је институцију Омбудсмана да је Колегиј Општинског вијећа на 55. Сједници одржаној 23.11.2023. године донио Закључак да се Приједлог Одлуке о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог плана Градски парк „Црни врх“ - изградња стамбеног ансамбла у улици Омера Ступца, уврсти у Приједлог дневног реда за 34. Сједницу Општинског вијећа Центар. Дана 07.12.2023. године на страници Општине Центар стављена је објава, како сљедећи: „ Општинско вијеће Центар је ставило ван снаге постојећи Регулациони план Градски парк „Црни врх“. На данашњој 34. редовној сједници Општинског вијећа Центар, а на приједлог Општинског начена Срђана Мандића и Службе за просторно уређење и инвестиције, усвојена је Одлука о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог вијећа обавијестио је институцију Омбудсмана да су подузете активности усмерене на реализацију предметне Препоруке. Општинско вијеће Центар Сарајево је на 34. Редовној сједници Општинског вијећа Центар, одржаној дана 07.12.2023. године, донијело Одлуку о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог плана Градски парк „Црни врх“ - изградња стамбеног ансамбла у улици Омера Ступца. Цијенећи садржај наведеног обавијештења, закључује се да је Препорука број: П-194/23 упућена Општинском вијећу Општине Центар реализирана, те се предмети Ж-СА-08-434/23 и Ж-СА-08-475/23 овом одлуком затварају као позитивно ријешени.
364	Ж-СА-08-475/23	П-194/23	П Р Е П О Р У К У општинском вијећу Општине Центар • Да, приликом разматрања Приједлога измјена и допуна Регулационог плана „Градски парк – Црни Врх“, а у вези изградње стамбеног ансамбла уз Улицу Омера Ступца, размотри све наводе изражене у Препоруци; • Да у року од 60 дана обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о активностима усмереним на реализацији Препоруке	19 - Управа	Реализирана	ДА	Актом број: 01-19-7499/23 од 27.11.2023. године председавајући Општинског вијећа Центар обавијестио је институцију Омбудсмана да је Колегиј Општинског вијећа на 55. Сједници одржаној 23.11.2023. године донио Закључак да се Приједлог Одлуке о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог плана Градски парк „Црни врх“ - изградња стамбеног ансамбла у улици Омера Ступца, уврсти у Приједлог дневног реда за 34. Сједницу Општинског вијећа Центар. Дана 07.12.2023. године на страници Општине Центар стављена је објава, како сљедећи: „ Општинско вијеће Центар је ставило ван снаге постојећи Регулациони план Градски парк „Црни врх“. На данашњој 34. редовној сједници Општинског вијећа Центар, а на приједлог Општинског начена Срђана Мандића и Службе за просторно уређење и инвестиције, усвојена је Одлука о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог вијећа обавијестио је институцију Омбудсмана да су подузете активности усмерене на реализацију предметне Препоруке. Општинско вијеће Центар Сарајево је на 34. Редовној сједници Општинског вијећа Центар, одржаној дана 07.12.2023. године, донијело Одлуку о стављању ван снаге Одлуке о приступану изградњи измјена и допуна Регулационог плана Градски парк „Црни врх“ - изградња стамбеног ансамбла у улици Омера Ступца. Цијенећи садржај наведеног обавијештења, закључује се да је Препорука број: П-194/23 упућена Општинском вијећу Општине Центар реализирана, те се предмети Ж-СА-08-434/23 и Ж-СА-08-475/23 овом одлуком затварају као позитивно ријешени.
365	Ж-БП-08-27/23	П-215/23	ПРЕПОРУКУ - Да у складу са својим надлежностима и обавезама учине додатне напоре на остваривању права подносиоцима жалбе која су јој загарантована Уставом Босне и Херцеговине, односно да јој се обезбиди реконструкција и обнова порушене стамбене јединице, посебно имајући у виду наводе из Препоруке те да се ради о лицу старије животне доби - Да Омбудсмане обавијесте о начину реализације ове Препоруке, у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бања Лука;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Федерално министарство расељених лица и избјеглица је у достављеном одговору од 30.11.2023. године наведено да су по препоруци Омбудсмана предузете додатне активности те одобрена финансијска помоћ у износу од по 10.000,00 КМ, за набавку потребног грађевинарског материјала и уградња истог за К.Х. Наведени одговор је упућен подносиоцима жалбе дана 06.12.2023. године. С обзиром да је Федерално министарство за расељена лица и избјеглице доставило одговор из којег произишли да су предузете додатне мјере из њихове надлежности у циљу поступања по препоруци Институжије Омбудсмана, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институжије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ...
366	Ж-БР-08-86/23	П-259/23	Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 27. 4. 2023. г., 6. 6. 2023. г. и 3. 8. 2023. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Узимајући у обзир наводе жалбе и запримљене одговоре, извршени увид у достављену документацију Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да жалбени наводи немају објективно утемељење које би захтијевало издавање препоруке означеном тијелу, због чега суkladно чланку 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БХ”, број 104/11) не налазе основа за даље поступање по жалби жалитеља те предмет Ж-БР-08-86/23 затварају.
367	Ж-СА-08-767/23	П-279/23	П Р Е П О Р У К У Општини Илиџа, Служби за инспекцијски надзор 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институжијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 30.10.2023. године запримљено је изјашњење Службе за инспекцијски надзор Општине Илиџа, акт број 11-19-5909/23 од 26.10.2023. године у којем се, између осталог наводи: "...Након констатовања неправилности, поступајући инспектор је покренуо управни поступак према инвеститору ... те у складу са чланом 150, став 2. Закона о просторном уређењу донио рјешење и наложио мјере, рјешење број 15-19-919/21 од 06.05.2021. године. Инвеститор се жалео на издато рјешење. Другостепени орган је донио рјешење којим је потврдио првостепено рјешење, односно одбио жалбу инвеститора. На другостепено рјешење инвеститор покренуо управни спор ...Поступајући инспектор доноси и Закључак о дозволи извршења. ... Поступајући инспектор ће сачекати пресуду суда те поступићи по истом. Дакле, чека се пресуда суда, окончање управног поступка, да би се приступило принудном извршењу издатог рјешења". ... Обзиром на све напријед изнесено, као и чињеницу да је Препорука Омбудсмана број П-279/23 испоштована, те Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине цијене да нема основа за даље поступање у предмету те се исти затвара суkladно чланку 35. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.

368	Ж-СА-08-760/21	П-286/23	ПРЕПОРУКА Општина Трново треба у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке упутити дописе Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и Републичком секретаријату за расељена лица и миграције Републике Српске о овом питању и исказивање интереса за учешће у пројектима за његово рјешавање.	19 - Управа	Реализирана	ДА	"...Дана 14.12.2023. године Инститиција омбудсмена запримила је одговор Општине Трново под бројем: 04-372-98/23 од 11.12.2023. године, у којем је наведено да су поступили по препоруци и: " (...) и обратили захтјевом за помоћ при обнови и реконструкцији стамбене зграде у улици Трновошког батаљона број 21 раније Јахоринског партизанског одреда број 39 у Трново Министарству за људска права и избјеглице БиХ као и Републичком секретаријату за расељена лица и миграције РС." У прилогу су достављене копије наведених аката, у којима је између осталог наведено да је Општина Трново спремна учествовати дијелом властитим средствима на обнови и реконструкцији предметне стамбене зграде. Инститиција омбудсмена је након тога упутила дописе надлежним ентитетским органима укључујући на шири аспект овог проблема, а то је обнова колективних објеката у мањим јединицама локалне самоуправе, те како исти треба бити помно размотрен. Копија напријед наведеног одговора Општине Трново достављена је жалитељици Која је дана 03.01.2024. године путем телефона контактирала Инститицију омбудсмена, навела да је запримила одговор, те да је у комуникацији са Општином Трново и да постоје могућности рјешавања овог конкретног проблема који не укључују обнову конкретне зграде него и давања на располагање неке друге стамбене јединице. ...Што се тиче поступања Инститиције омбудсмена реализацијом препоруке подузете су адекватне мјере, али се надамо да ће други органи, првенствено Општина Трново што прије реализирати планиране мјере. ... Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
369	Ж-БР-05-108/20	П-304/23	1. Да без одлагања, у складу са позитивним законским прописима, осигура и подузме ефективне мјере у циљу вршења инспекцијског надзора везано за захтјев жалитеља. 2. Да у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 12.01.2024. године запримљен је одговор Урбанистичког инспектора Општине Јајце, број: 02/19-12090-4/23 од 15.23.2023. године у коме се наводи: "Овим путем Вас обавјештавамо да су подузете активности у вези рјешавања предмета З. Љ., који се Вама обраћао у више наврата. Дана 09.11.2023. године З.Љ. је примљен у општин Јајце код урбанистичко-грађевинског инспектора, те поред писмених пријава обављен је и разговор. Исти дан смо изашли на терен и снимили чињенично стање по пријави ... На лицу мјеста није био присутан субјект надзора Д.М, те је позван телефонским путем у општин Јајце. Дана 07.12.2023. године, Д.М. се јавио у општин Јајце урбанистичко-грађевинском инспектору, сачињен записник, преузети докази о чињеничном стању око расподеле парцела између З.Љ. И З.О.од кога је Д.М. купио парцелу са кућом и пловним објектима. О свему наведеном је обавијештен З.М...". Обзиром на напријед наведени одговор, као и чињеницу да је Општина Јајце поступила по препоруци П-304/23, Омбудсмани Босне и Херцеговине у складу са чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затварају предмет број Ж-БР-05-108/20.
370	Ж-БЛ-08-286/23	П-334/23	ПРЕПОРУКУ начелику општине Горњи Вакуф - Ускопље 1. Да одмах по добијању ове препоруке поступи по рјешену Министарства правосудја и управе број: УПЗ-03-19-83/23, од дана 26.07.2023. године 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Реализирана	ДА	Општина је доставила одговор на издату препоруку у акту број: 02-04.14-1365-2/23, од дана 25.12.2023. године, у коме између осталог наводи да је по поступајући по издатој препоруци донијела рјешење број: 06/6-19.3-509-32/22, од дана 23.11.2023. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
371	Дјелимично реализирана						
372	Ж-СА-08-494/23	П-340/23	ПРЕПОРУКА Ветеринарска комора Федерације Босне и Херцеговине треба размотрити поступке за покретање дисциплинског поступка по пријавама за утврђивање исте посебно узимајући у обзир пријаве грађана. При томе треба узети у обзир прецизирање на кога се тачно односи акте који прописују ветеринарску етику, потребу доношења свих подзаконских аката у вези тога, потребу потписивања протокола о сарадњи како са инспекцијама тако и са јавним предузећима и удружењима грађана. Потребно је да о реализацији ове препоруке доставите повратну информацију у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	19 - Управа	Дјелимично реализирана	ДА	...Наведени одговори су вам достављени на увид, те сте у кореспонденцији са поступајућим правником закључили да без обзира што садржај истих не одговара циљевима које бисте ви и други активисти жељели остварити присутно је континуирано побољшање захваљујући између осталог и вашем активизму. Морамо скренути пажњу да упућивањем препорука, и пријемом одговора исцрпљене су све радње које тренутно може подузети Институција омбудсмена, али да нам се свакако можете обратити и у будућем периоду. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
373	Остварена сарадња						
374	Ж-СА-08-800/22	П-39/23	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Општинско вијеће општине Бугојно успостави сарадњу са Омбудсенима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	03.04.2023. упућена ургенција ОБ Бугојно, 05.06.2023. нова ургенција ОБ Бугојно 19.06.2023. запримљен одговор ОБ Бугојно. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
375	Ж-ЛН-08-45/23	П-105/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се отклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелику општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истог, 3. Да свака од одговорних страна обавијести Омбудсене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсени за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32. тач. 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавијестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсени за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И. Одговорна страна је поступајући по жалби начелика Општине Гламоч на Рјешење Управе за инспекцијске послове Кантона 10 везано за поштивање Јавног позива за давање у закуп пољопривредног земљишта од 24.06.2023.г. донијела Рјешење бр-08-02/3-20-3/23 од 05.09.2023.г. којим се иста одбија.
376	Ж-ЛН-08-51/23	П-105/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се отклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелику општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истог, 3. Да свака од одговорних страна обавијести Омбудсене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсени за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32. тач. 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавијестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсени за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И. Одговорна страна је поступајући по жалби начелика Општине Гламоч на Рјешење Управе за инспекцијске послове Кантона 10 везано за поштивање Јавног позива за давање у закуп пољопривредног земљишта од 24.06.2023.г. донијела Рјешење бр-08-02/3-20-3/23 од 05.09.2023.г. којим се иста одбија.

377	Ж-ПН-08-52/23	П-105/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се отклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелник општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истога, 3. Да свака од одговорних страна обавјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32. тач. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавјестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И.
378	Ж-ПН-08-53/23	П-105/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се отклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелник општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истога, 3. Да свака од одговорних страна обавјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32. тач. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавјестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И. Данa 30.08.2023.г. запримљен Закључак ОВ Гламоч бр:ОВ-01-02-01-103/23 од 04.07.2023.г. да ОВ усваја Препоруку.
379	Ж-ПН-08-54/23	П-105/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се отклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелник општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истога, 3. Да свака од одговорних страна обавјести Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32. тач. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавјестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И.
380	Ж-ПН-08-60/23	П-111/23	ПРЕПОРУКУ У Начелнику Општине Босанско Грахово и предсједници Општинског вијећа Босанско Грахово • Да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Институцијом омбудсмана, на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и доставе тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавјести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	"...Дана 25.5.2023. г. општински начелник је упутно изјашњење број: 02-22-518/23, које Вам је достављено, у којем наводи: „...по неким питањима општински орган се може изјаснити позитивно, а по неким негативно...Чланом 8. Закона о концесијама ХБЖ прописано је да када Влада ХБЖ одлучује о приступању дојели концесије за одређено добро да је потребно прибавити претходну сагласност општинског вијећа или тијела којег вијеће власти. У конкретном случају Општинско вијеће дало сагласност на провођење поступка дојеле концесије јер је закључило да је то у њеном најбољем интересу..." Обзиром да је општински начелник поступио по препоруци, те доставио тражено изјашњење, Омбудсмани су одлучили, суkladно члану 35. тачки 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по Вашој жалби..."
381	Ж-БП-08-340/23	П-174/23	ПРЕПОРУКУ • Да одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине • Да се хитно предузму све радње како би се успоставило несметано и законито функционисање локалне управе и Градске управе Града Бања Лука, имајући у виду позитивне прописе што укључује и хитно провођење поступка попуњавања руководећих радних мјеста начелника одјељења у Градској управи Града Бања Лука у складу са релевантним законским и подзаконским актима • Да у року од 30 дана од пријема ове препоруке обавјести омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	01.08.2023.одговор Града Бања Лука. 05.02.2024и затим 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
382	Ж-БР-08-250/22	П-200/23	1. Да, у оквиру својих овлашћења, предузму све мјере и активности како би се омогућила реализација Уговора о обнови/изградњи стамбене јединице који је користио ДПСЗ О.Н. закључно са Министарством за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Републичким секретаријатом за поселења лица и миграције и Градом Зворник; 2. Да у року од 30 дана, од дана пријема ове препоруке извјестите Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Дана 07.08.2023. године запримљен је одговор Градоначелника Града Зворник, број: 02-059-3/23 од 30.08.2023. године. Дана 22.09.2023. године запримљен је одговор Министарства за људска права и избјеглице БиХ.
383	Ж-БП-08-284/23	П-290/23	ПРЕПОРУКУ Граду Грачаница, да, по пријему ове препоруке, надлежне службе предузму све мјере из своје надлежности у циљу поступања по захтјевима подносиоца жалбе, изврше инспекцијски и управни надзор у наведеном предмету, узимајући у обзир мишљење омбудсмана изнесено у овој препоруци, и у року од 30 дана, рачунајући од пријема овог акта, обавјестите подносиоца жалбе и Институцију омбудсмана о предузетим мјерама	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на П-290/23 није запримљено. Рад на предмету је у току. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је 22.02.2024. упућена обавјест непосредно вишем органу о неизвршавању Препоруке.
384	Није реализирана						
385	Ж-БП-08-348/22	П-30/23	ПРЕПОРУКУ предсједнику Скупштине града Бањалука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавјести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Будући да Скупштина Града није доставила одговор на издату препоруку, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће урњачена у Одишним извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2023. годину.

386	Ж-СА-08-3/23	П-158/23	министру Министарства здравства Федерације Босне и Херцеговине 1. да без одлагања поступи по захтјеву А.С. од дана 17.11.2021. године везано за признавање едукације у смислу Правилника о континуираној професионалној едукацији из здравственог сектора, а све у циљу окончања наведеног управног поступка. 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Како Омбудсмени Босне и Херцеговине нису запримили одговор на Препоруку, број: П-158/23, у остављеном року за достављање информација о мјерама подузетим у циљу реализације Препоруке, дана 21.08.2023. године Министарству је упућена Ургенција на Препоруку П-158/23 од 21.08.2023. године. Омбудсмени Босне и Херцеговине, ни након упућене ургенције, у остављеном року од 10 (десет) дана, до данас нису запримили одговор министра Министарства здравства Федерације Босне и Херцеговине на Препоруку, број: П-158/23, нити су подузете активности у циљу реализације исте. Сходно наведеном, у складу са својим овлашћењима из члана 32, став 2. Закона о омбудсмеду за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су дана 16.10.2023. године упутили обавијест непосредно вишем органу – премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине о непоступању по Препоруци број: П – 158/23, уз напомену да ће овај предметни случај бити вршен у Годишњем извјештају о резултатима рада институције Омбудсмена као пријем нерасадје са Институцијом Омбудсмена. Даном 31.10.2023. запримили је копија акта Из Уреда Премијера Владе Ф БиХ којим се тражи изјашњење од ФМ здравства на Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција омбудсмена БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
387	Ж-БЈЛ-08-695/22	П-166/23	ПРЕПОРУКУ - Да у складу са својим надлежностима и обавезама учине додатне напоре како би се добио пропис којим би се утврдио начин и поступак денационализације, односно враћање национализоване имовине ранијем власнику или накнада за исту, све у циљу заштите основних права свих грађана. - Да Омбудсмене обавијесте о начину реализације ове Препоруке, у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бања Лука;	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Федерално министарство правде је у достављеном одговору од 27.07.2023. године навело да је мишљења да је предметну проблематику потребно регулисати на нивоу Босне и Херцеговине. Влада Републике Српске је у достављеном одговору од 09.08.2023. године навело да је поменути препорука просиједила Јавног Републичког завода за геодетске и имовинско-правне послове, као органу који је надлежан и за питања својинскоправних односа на земљишту у својини носилаца правног правно-дационализација. Наведени одговори су упућени подносиоцу жалбе на коментар дана 11.08.2023. године. С обзиром да су достављени одговори на препоруку Институције омбудсмена, чиме је прелуђено све из надлежности Институције, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби П.М.
388	Ж-БЈЛ-08-112/23	П-226/23	П Р Е П О Р У К У Препоручује се Влади Федерације Босне и Херцеговине да размотри могућности како би се извојила додатна новчана средства из буџета Федерације Босне и Херцеговине и исплатила једнократна новчана помоћ за незапослене особе у складу са Уредбом о помоћи становништву услијед раста индекса потрошачких цијена и то свим грађанима који су истовремено доставили тражене податке надлежним службама за запошљавање на подручју Федерације Босне и Херцеговине. Позива се Влада Федерације да Омбудсмене обавијести о учиниша Препоруке у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бања Лука	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Након издате Препоруке, Омбудсмани су запримили акт Федералног министарства рада и социјалне политике број 03-30/ИИ-627/23 од 15.09.2023. године. Надлежно министарство обавијештава Омбудсмене да је по Препоруци Омбудсмена број П-124/23 од 26.05.2023. године, Влада Федерације Босне и Херцеговине, на приједлог Федералног министарства рада и социјалне политике, већ донијело Закључак В број 958/2023 од 18.07.2023. године којим се задужују све кантоналне службе за запошљавање да у сарадњи са Федералним заводом за запошљавање подухвате по Препоруци Омбудсмена и исплате једнократне новчане помоћи у складу са Уредбом и то свим лицима која су на дан 31.08.2023. године имала статус незапослене особе... Дакле, Влада се позива на раније упућену Препоруку Омбудсмана, поступајући по жалби грађанина са подручја Кантона Сарајево. Након сагледавања чињеница, Омбудсмани констатују да је Влада Федерације Босне и Херцеговине подузела одређене мјере по препорукама Омбудсмана, али подузете мјере нису резултирале заштитом права грађана. Према наводима подносиоца жалбе, није јој исплаћена једнократна новчана накнада. Такође, у другом истоветном предмету, надлежна кантонална служба није условила изјашњење подносиоца жалбе за исплату... Имајући у виду све наведено, Омбудсмани констатују да подносиоци жалбе у наведеним конкретним предметима, без обзира на подузете мјере надлежних, нису остварили заштиту својих права. Омбудсмани о свему обавијештавају Владу Федерације Босне и Херцеговине, као и подносиоцима жалбе. Конкретни предмети биће предмет извјештавања Омбудсмана у Годишњем извјештају о активностима Институције омбудсмана за 2023. годину, који се подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, али се доставља и парламентарним ентитетима у Босни Херцеговини.
389	Ж-БЈЛ-08-467/23	П-293/23	П Р Е П О Р У К У Министарству рада и борачко-инвалидске заштите 1. Да отклони описане поврле права подносиоца жалбе, без одлагања проведе пресуде Округног суда Бања Лука у овој правној ствари и поступи у складу са чланом 6 Закона о општем управном поступку Републике Српске и налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема, обавијести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 01.02.2024.Обавијест непосредно вишем органу - Влади РС. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да одговор на Препоруку ни Ургенцију нису запримљени.
390	Ж-СА-08-694/22	П-319/23	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Општина Богошња успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмеду за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Дана 04.05.2023. године поновно је затражено изјашњење општине Богошња у вези са извршењем правоснажних пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број: 09 0 У 024223 15 У од 29.12.2016. године и правоснажне пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број: 09 0 У 025968 15 У од 13.02.2019. године. Одговор је запримљен, акт број: 05-23-498/15 од 10.05.2023. године. У истом одговору не даје се образложење у вези са извршењем наведених пресуда Кантоналног суда у Сарајеву. Рани напријед наведеног Омбудсмани Босне и Херцеговине у предмету жалбе донијели су препоруку број: П-319/23 која је достављена општини Богошња дана 17.11.2023. године. Омбудсмани Босне и Херцеговине запримили су одговор општине Богошња акт број: 06-19-2и/23 од 25.12.2023. године. Одговор је достављен подносиоцу жалбе. Имајући у виду садржај одговора достављеног од општине Богошња, Омбудсмани Босне и Херцеговине не налазе основа за даље подузимање активности у предмету жалбе.
391	Ж-СА-08-494/23	П-339/23	ПРЕПОРУКА Јавно комунално предузеће "Башбунар" треба размотрити доношене документа којим ће се уредити сарадња са организацијама цивилног друштва и заинтересираним појединцима у сврху бољег функционисања склопити за напуштене животиње. О реализацији ове препоруке потребно је доставити повратну информацију у року од 40 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Наведени одговори су вам достављени на увид, те сте у кореспонденцији са поступајућим правником закључили да без обзира што садржај истих не одговара циљевима које бисте ви и други активисти желели остварити присутно је континуирано побољшање захваљујући између осталог и вашем активизму. Морамо схватити нажалу да упућивањем препорука, и пријемом одговора исцрпљене су све радње које тренутно може подузети Институција омбудсмана, али да нам се свакако може обратити и у будућем периоду. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
392	Нема одговора						
393	Ж-БЈЛ-08-471/22	П-10/23	финансија Републике Српске и министру финансија Федерације Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања започну процес усклађивања подзаконских аката везано за начин подношења пореских пријава за лица са пребивалиштем у једном а мјестом рада у другом ентитету кроз задничке консултативне састанке у које би обавезно укључили Пореску управу Републике Српке и Пореску управу Федерације Босне и Херцеговине 2. Да у року од 90 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Будући да ентитетска министарства финансија нису доставила одговоре на издату препоруку у року који им је препоруком одређен, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима омбудсмана за 2023. годину.
394	Ж-ЛН-08-173/22	П-16/23	П Р Е П О Р У К У Министру Министарства здравства Федерације Босне и Херцеговине 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставите сарадњу са Институцијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о омбудсмеду за људска права Босне и Херцеговине, и доставите тражено изјашњење, како је то наведено у актима од дана 22.09.2022. године и дана 20.12.2022. године; 2. да у року од 30 (тридесет) дана, обавијесте Институцију о подузетим радњама у циљу реализације ове Препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Пошто одговорна страна није поступила по наведеној Препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32, тач. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.03.2023.г. о истом обавијестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби К.М.
395	Ж-СА-08-1053/22	П-13/23	ПРЕПОРУКА Влада Федерације Босне и Херцеговине треба размотрити питане уједначавања критерија на основу којих се располаже становама у власништву Федерације БиХ, кантона и јединица локалне самоуправе, с посебним фокусом на питање права лица која су запосленица а користе станове на основу рјешења свог послодавца.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Узимајући у обзир комплексност наведене тематике, односно чињеницу да постојећи законски оквир није измијењен већ годинама, а што ствара проблеме при рјешавању цијелог низа питања (интерно расељених лица која су били носници станаоног права, тзв. војних станова и друго) у наредном периоду укључивајемо одговорима на ово и друга питања. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
396	Ж-ЛН-08-171/22	П-22/23	П Р Е П О Р У К У Влади Кантона 10 • Да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана, на начин прописан Законом о омбудсмеду за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације исте.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Обзиром да се одговорна страна није очитовала о извршавању препоруке, о свему је обавијештена Скупштина Кантона 10. Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.точ.8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворе предмет, који се води по жалби.

397	Ж-СА-08-303/22	П-88/23	ПРЕПОРУКУ Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење-информацију. Рок за реализацију препоруке: Одмах.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	31.01.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запријемљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
398	Ж-ПН-08-111/23	П-230/23	ПРЕПОРУКУ У Председнику Владе Кантаона 10 • Да по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Будући да се Влада К10 није изјаснила по препоруци, о неизвршавању исте је обавијештена Скупштина К10. Темелом чланка 35. точка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине Омбудсмани су одлучили затворити предмет који се води по ... жалби.
399	Ж-СА-08-1232/22	П-246/23	ПРЕПОРУКА Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске треба у року од 15 дана од дана пријема ове препоруке успоставити сарадњу са Институцијом Омбудсмана односно доставити информације које су тражене у упућеним дописима.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	С обзиром да Министарство није испоштовало законску обавезу сарадње са Институцијом Омбудсмана, Институција Омбудсмана ће у свом годишњем извјештају (који ће бити достављен законодавним тијелима) навести овај предмет као примјер несарадње. Узимајући у обзир напријед наведено, Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
400	Ж-СА-08-438/23	П-299/23	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Вогошћа 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено. 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмана о начину испοштовања ове препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	"...Омбудсмани Босне и Херцеговине до данас нису запријемили одговор начелника општине на Препоруку, број: П-299/23, нити су подузете активности у циљу реализације исте. Сходно наведеном, овим путем вас, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијештавамо о нерезализацији Препоруке, као непосредно ниши орган. Напомињемо да ће овај случај бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмана као примјер несарадње са Институцијом Омбудсмана."
401	УКУПНО	-	19 - Управа				
402	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
403	36	41	14	1	6	7	8
404	ПОВРЕДА ПРАВА :	20 - Ратне штете					
405	Реализирана						
406	Ж-СА-08-371/22	П-186/23	ПРЕПОРУКУ Општини Витез – опшнискм начелнику Федералном министарству расељених особа и избјеглица 1. Да, у оквиру својих овлашћења, предуму све мјере и активности како би се омогућила реконструкција и обнова ратом уништене и порушене стамбене јединице; 2. Да, приликом дојеле средстава за обнову и реконструкцију стамбених јединица у циљу повратка, поштују процедуре прописане законским и подзаконским прописима уважавајући стварно чинишничко стање на подручју општине у складу са налазима из ове Препоруке; 3. Да у року од 60 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове Препоруке.	20 - Ратне штете	Реализирана	ДА	"... уважавајући чинишницу да је означени одговорни орган Општине Витез поступила по Препоруци П-186/23 од 26.07.2023. године, на начин да је доставила информацију о мјерама и активностима које су подузете у циљу реализације препоруке, те информацију да ће наставити радити континуирано на предметној правној ствари, те да је Федерално министарство расељених особа и избјеглица такође подузело активности на реализацији предметне препоруке на начин да је жалителју по Препоруци Омбудсмана БиХ П-186/23 одобрено 10.000,00 КМ за набавку потребног грађевинског материјала и уградњу истог за реконструкцију порушеног стамбеног објекта, Омбудсмани Босне и Херцеговине цијене да нема основа за даљим подузимањем активности и мјера на предмету подносиоца жалбе. Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар урштити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023.годину, који ће бити подијелити Председништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су испуњене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-08-1371/22.
407	Није реализирана						
408	Ж-БЛ-05-538/22	П-77/23	ПРЕПОРУКУ - Да у складу са својим надлежностима и обавезама учине додатне напоре на остваривању права подносиоца жалбе која су јој загарантована Уставом Босне и Херцеговине, односно да јој се обезбиједи реконструкција и обнова порушене стамбене јединице или адекватна новчана накнада за исту, посебно имајући у виду наводе из Препоруке те да се ради о лицу старије животне доби - Да Омбудсмани обавијесте о начину реализације ове Препоруке, у року од 60 дана од дана пријема Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука;	20 - Ратне штете	Није реализирана	ДА	С обзиром да у наведеном року није достављен одговор на упућену препоруку, дана 30.05.2023. године, поново је упућен акт Федералном министарству расељених лица и избјеглица и Општини Босанско Грахово, ради достављања информација о предузетим мјерама у циљу реализације поменутих препорука. Општина Босанско Грахово је у достављеном одговору од 09.06.2023. године, навела да није надлежна да поступа по наведеној препоруци, те да исту треба да проведу надлежна министарства. Наведени одговор је упућен подносиоци жалбе дана 05.09.2023. године. Федерално министарство расељених лица и избјеглица није доставило одговор до тренутка израде овог акта. С обзиром да Федерално министарство за расељена лица и избјеглице као надлежни орган у конкретном предмету није доставило одговор на препоруку, те да је предузето све из надлежности Институције у конкретном предмету, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ... Такође, наведени предмет биће урштити у Годишњи извјештај Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, са помињањем органа који су одбили доставити одговор и поступити по препоруци. Дана 05.12.2023. запријемљен је одговор ФМ расељених особа и избјеглица на захтјев за изјашњење због неизвршене препоруке који је Институција Омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћене реализације препорука.
409	УКУПНО	-	20 - Ратне штете				
410	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
411	2	2	1	0	0	1	0
412	ПОВРЕДА ПРАВА :	21 - Комуналне услуге					
413	Реализирана						
414	Ж-БЛ-04-597/22	П-43/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈП "Водовод" ад Челинац 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, усклади књиговодствено стање (назив корисника и стање дуга) на водомјеру број 3546449 са правноснажним пресудом Округног суда Бањалука број: 73 0 Мал 026703 19 Гжи, од дана 17.09.2020. године, а како је подносилац жалбе тражио од Водовода захтјевом од дана 22.01.2017. године 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Актом број: 03-61-1/2023, од дана 30.03.2023. године, Водовод је доставио одговор на издату препоруку у коме наводи да је у потпуности поступио по издатој препоруци и да ће почет од мјесца марта 2023. године, на рачунама за извршену услугу као корисника стајати само име Р. П. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испοштованом.
415	Ж-БЛ-04-792/22	П-82/23	ПРЕПОРУКУ градоначелнику града Бихаћа 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Град Бихаћ је актом број: 03/2-27-СИ-/23, од дана 25.04.2023. године, доставио тражено изјашњење. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35, став 1, тачка 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11).
416	Ж-СА-04-608/23	П-239/23	ПРЕПОРУКУ директору Кантоналног јавног комуналног предузећа "Водовод и канализација" д.о.о. Сарајево • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 15 (петнаест) дана, достави Институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Дана 14.11.2023. године је запријемљен одговор директора "Водовод и канализација" д.о.о. Сарајево на препоруку у акту број 8489/23 од 14.11.2023. године у којем се наводи "да су представници КЈКП "Водовод и канализација" д.о.о. Сарајево, изгласили на горе наведену локацију у периоду од 24.10.2023. г. до 27.10.2023. г., и том приликом извршили полагање ПХД цјевовода, чиме су откоњени проблеми који су били предметом жалбе." Претходно наведени одговор је у сврху информисања проследијен подносиоци жалбе актом од 21.11.2023. године. Слједом свега наведеног, односно цијенећи да је проблем који је био повод обраћања Институцији Омбудсмана откоњен, у складу са чланом 35 став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, предмет регистрован под бројем Ж-СА-04-608/23 се затвара.

417	Ж-БЛ-04-135/23	П-242/23	ПРЕПОРУКУ Општини Травник – начелнику општине 1. Да покуша, у доброј вјери, издати рјешење како би отклонио повреду људских права и основних слобода подносиоцима жалбе, конкретније, да предузме све мјере из своје надлежности ради обезбјеђена несметаног приступа водоводној мрежи, као и реконструкцију пута до дома подносиоцима жалбе, а у складу са налазима у овој Препоруци; 2. Да у року од 60 дана обавијести Институдију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Актом број: 02-04-28-27-312/23 од дана 09.11.2023. године, помоћник начелника општине Травник доставио је одговор ... Дана 13.11.2023. године, околношћу ... инспектор општине Травник је извршио увиђај и надзор у насељу Дукат, у циљу утврђивања чињеница ... изнесених у тексту предметне препоруке. ... актом број: 01-04-21-41828-4-2023 од 15.11.2023. године, начелник општине Травник доставио је Омбудсмену исцрпан одговор, а у којем су наведене све активности које су предузете на реализацији ове Препоруке... Након анализе предметног дописа, Омбудсмени сматрају да је општина Травник предузела мјере из своје надлежности како би се ријешило проблем подносиоцима жалбе и реализовала предметна Препорука. Са друге стране, Омбудсмени су свјесни комплексности овог проблема, али и колико се исти негативно одражава на квалитет живота домаћинства подносиоцима жалбе. Ипак, Омбудсмени уважавају аргумента одговорне стране да је за рјешавање овог питања потребан протек одређеног временског оквира, а највише везано за обезбјеђивање финансијских средстава за реализацију потребних пројеката. На крају, сублимирају тренутне активности Омбудсмену подржавајући напоре које предузима одговорна страна, те изражавају наду да ће се овај проблем у потпуности ријешити у најкраћем могућем року. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
418	Ж-БЛ-04-155/23	П-281/23	ПРЕПОРУКУ директору ЈП „Комунално“ д.о.о. • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институдијом Омбудсмана, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави грађано изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмена о начину реализације ове препоруке.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	У изјашњењу на препоруку одговорна страна је обавијестила Омбудсмана да су увјети за поновно прикључење договорени, те је на исте странка пристала... Узимајући у обзир да је отклонила повреду права и да је препорука прихваћена, Омбудсмени су одлучили, суkladно чланку 35. тачки 3. и 8. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по ... жалби.
419	Ж-СА-04-473/23	П-332/23	ПРЕПОРУКУ Министарству за пространо уређење, грађевинарство и екологију и Градској управи Града Бања Лука 1. Да обзиром да Законом о одржавању зграда Републике Српске није предвиђено именоване принудног управника, већ именоване привременог управника, подуме одговарајуће мјере које су у надлежности Министарства како би се приступило измјени наведеног Закона, на начин да се у Члану 19. дода став за именоване принудног управника; 2. Да се без одлагања покрене активности у циљу постављања управника, уважавајући наведено релевантно законодавство и налаз и мишљење из ове Препоруке; 3. Да Министарство за пространо уређење, грађевинарство и екологију и Градска управа Града Бања Лука у свом будућем раду не пребацују надлежности; 4. Да обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације Препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Дана 12.01.2024.године запримљен је акт Министарства за пространо уређење, грађевинарство и екологију број: 15.3.1-052-4184/23 од 03.01.2024. године у којем се наводи да имајући у виду садржај предметне Препоруке обавештавамо вас да је ово министарство у свом приједлогу програма рада за 2024. Годињу планирало и израду Закона о измјенама и допунама Закона о одржавању зграда. Како се ради о акту чији је обрађивач ово министарство, а исти доноси Народна скупштина Републике Српске, те како су у току активности на изради Програма рада Народне скупштине Републике Српске, то је у складу са наведеним и Народној скупштини Републике Српске предложено да измјене и допуне поменутог Закона уврсти у свој програм рада за 2024. Годињу. У поступку измјене и допуне предметног Закона ово министарство ће имати у виду и правна рјешења прописа прописа из Федерације БиХ на која се позивате у вашој препоруци, али и прописе земаља у окружењу. Обзиром да из наведеног акта, произлази да Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине је реализована, одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институдије Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
420	Остварена сарадња						
421	Ж-БЛ-04-788/22	П-78/23	ПРЕПОРУКУ 1. Скупштини Града, градоначелнику Града Требњина и ЈКП „Паркинг сервис“ д.о.о. Требњине, да размотри могућност измјене Одлуке о условима организовања, начину коришћења, и наплате паркирања возила на јавним паркиралиштима на подручју Града Требњине, конкретније тачке 18. којом је предвиђено блокирање возила, у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмана у овој препоруци 2. ЈКП „Паркинг сервис“ д.о.о. Требњине, да приликом поступања у вршењу својих овлашћења, у односу према грађанима, води рачуна о позитивним законским прописима али и етичким кодексима 3. Да у року од 60 (шездесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмена о начину реализације ове препоруке	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	02.06.2023. ажурирање праћења реализације препорука - утврђено да изјашњење на Препоруку П-78/23 није запримљено, те је 30.05.2023. посупајући правнишу упутила ургентнују, 19.06.2023., одговор ПАРКИНГ сервиса; 22.06.2023. Одговор Града Требњина; 16.01.2024. Одговор Паркинг Сервиса 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
422	Ж-СА-04-557/21	П-170/23	ПРЕПОРУКУ НАЧЕЛНИКУ ОПШТИНЕ НОВО САРАЈЕВО 1. Да подуме све мјере и активности у циљу окончања поступка по захтјеву грађана из улице Орачкачка; 2. Да у року од 60 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	28.07.2023. запримљен одговор Општине Ново Сарајево . 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
423	Ж-СА-04-77/21	П-354/23	ПРЕПОРУКУ начелнику Општине Илијаш 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Институдијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од десет (15) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	До тренутка доношења предметне одлуке (о затварању предмета) , институција Омбудсмана није запримила одговор на Препоруку број: П-354/23 од 27.12.2023. године Сходно наведеном, у складу са својим овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су упутили обавијест непосредно вишем органу – Општинском вијећу Општине Илијаш по Препоруци број: П – 354/23, уз напомену да ће овај предметни случај бити урешен у Годишњи извјештај о резултатима рада Институције Омбудсмана као примјер несарадње са институцијом Омбудсмана . Слједом наведеног, Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету, те се предмет Ж-СА-04-77/21 пред Институцијом Омбудсмана у конкретном случају окончава. 26.03.2024. запримљен одговор ОВ Илијаш у којем је наведено да је општински начелник одмах проследио Препоруку на поступање надлежној служби "јер иста располаже свим потребним информацијама"...
424	Није реализирана						
425	Ж-СА-04-1279/22	П-34/23	ПРЕПОРУКА Јавно предузеће за управљање, заштиту и одржавање објеката у власништву Општине Нови Град Сарајево "ЈОКОМ" д.о.о. Сарајево треба размотрити да се на постојећи саобраћајни знак ИИ-41 (забрањено заустављање и паркирање) на скретању према гаражама код броја 64, постави допунска табла "у дужини од 50 метара", као и исцртавање хоризонталне сигнализације, и о томе обавијести Институдију Омбудсмана у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке.	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	ДА	" Дана 31.03.2023. године Институција Омбудсмана запримила је одговор Јавног предузећа "ЈОКОМ" д.о.о. Сарајево под бројем: 479-1/23 од 17.03.2023. године, у којем су наведене мјере које су подузети, као и да ће нас благовремено обавјештавати о свим активностима и радњама које се подузимају у циљу трајног рјешавања проблематике непрописног паркирања. Наведен одговор достављен вам је на увид. У међувремену, у кореспонденцији са поступајућим правником указали сте да и даље имате сличне проблеме и да у суштини није дошло до промјене. Након разматрања предмета одлучено је да се приступи затварању предмета с обзиром да су од стране Институције Омбудсмана подузете све законом прописане радње..."
426	Ж-БР-04-106/22	П-70/23	Влади Федерације Босне и Херцеговине Влади Тузланске жупаније – да подуме конкретне мјере и приоритетно у односу на друга издавања из прорачуна осигурајући износ за санацију штета насталих услед природних несреће и за грађане који се налазе у бази о насталим штетама : - да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијестите Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	ДА	12.04.23. запримљено изјашњење Владе Ф БиХ. 04.09.23. запримљен одговор Кантоналне управе цивилне заштите ТК. Дана 09.11.2023. запримљена је копија акта Владе БиХ којом се Служби цивилне заштите Града Тузда проследиће Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција Омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука. Дана 10.11.2023. запримљена је одговор Града Тузле. Службе цивилне заштите број: 11-40-153/23 од 31.10.2023.г.везано за Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција Омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука. Дана 12.12.2023. запримљена је одговор Кантоналне управе цивилне заштите везано за Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција Омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
427	Ж-БЛ-04-56/23	П-207/23	ПРЕПОРУКУ привредном друштву – „Водовод“ а.д. Бања Лука 1. Да у разумном року предузме све мјере из своје надлежности како би отклонио повреду права подносиоца жалбе, а у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана обавијести Институдију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	НЕ	С обзиром на чињеницу да привредно друштво – „Водовод“ а.д. Бања Лука није одговорило на поменути Препоруку, дана 15.12.2023. године Омбудсмени су упутили Ургентнују поводом препоруке вишем органу, односно Градској управи Града Бања Лука, а узевши у обзир чињеницу да је рјешењем о регистрацији Округног привредног суда Бања Лука право својине на 65% удјела капитала одговорне стране пренесено на Град Бањалуку. ...Институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине није добила никакав одговор од стране Градске управе Града Бања Лука, а у вези са предметном Ургентнијом. Издавањем Препоруке и Ургентније вишем органу поводом Препоруке Омбудсмана исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспоштованом.
428	Нема одговора						

429	Ж-ЛП-04-143/23	П-270/23	ПРЕПОРУКУ у начелнику Општине Томиславград 1, да имајући у виду наводе ове Препоруке без одлагања подуму неопходне мјере и радње у циљу системског рјешава неелектричних прикључака на капацитетску мрежу у насељу Бобара, општина Томиславград; 2. да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене БиХ о извршењу ове Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Нема одговора	НЕ	Будући да одговорна страна, у остављеном року није реализирала дату Препоруку о свему је обавијештено Општинско вијеће Томиславград. Узимајући у обзир наведено, односно чињеници да су Омбудсмани за људска права БиХ након упућивања препоруке, подузели радње суkladно Закону, суkladно чланку 35. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затвара се предмет који се води по ... жалби. Против ове одлуке није допуштена жалба, у складу са чланком 22. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.
430	УКУПНО	-		21 - Комуналне услуге			
431	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
432	13	13	6	0	3	3	1
433	ПОВРЕДА ПРАВА :	22 - Владина и министарска именована					
434	Реализирана						
435	Ж-СА-05-192/22	П-6/23	Препоруку Надзорном одбору ЈП „Олимпијски базен“ Отока д.о.о. Сарајево Да у складу са горе изнесеним мишљењем поништи Одлуку Скупштине број: 01-1-20/22, године од 07.01.2022. године о именовану председника и чланова Одбора за ревизију те да приликом именована Одбора за ревизију досљедно примјењује важеће одредбе Закона о рачуноводству и ревизији Федерације БиХ и Закона о јавним предузећима у Федерацији БиХ. Граду Сарајево Да у складу са горе изнесеним мишљењем подуме активности на доношењу посебног акта којим ће утврдити и која су то предузећа која су од посебног значаја за Град Сарајево. Одговоре на препоруку потребно је доставити у року од 30 дана од пријема Препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	„Надзорни одбор ЈП „Олимпијски базен Отока“ д.о.о. Сарајево је на XXIIIИ редовној одржаној сједници, доноси Приједлог за разрјеђење председника и чланова Одбора за ревизију ЈП „Олимпијски базен Отока“ д.о.о. Сарајево број: 01-2-1849-11/23 од 11.10.2023. године, као би се испоставила Препорука Омбудсмана за људска права. У циљу реализације Препоруке Омбудсмана за људска права БиХ, а како би се поступило у складу са чланом 84. став 2. Закона о рачуноводству и ревизији БиХ, који је прописано да најмање 1 (један) члан или председник Одбора за ревизију мора бити из редова овлашћених ревизора, Надзорни одбор је на истој сједници доноси Приједлог за именоване в.д. чланова Одбора за ревизију број: 01-2-1920-3/23 од 25.10.2023. године, којим предлаже Скупштини да донесе Одлуку о именовану в.д. чланова Одбора за ревизију у претходном саставу чланова ОРЗ, до окончања конкурсне процедуре. Надзорни одбор је у наведеном приједлогу констатовао да су за предлозијени састав в.д. чланова ОРЗ тренутно испуњени увјети из Препоруке Омбудсмана за људска права, односно да су в.д. чланови предложени у складу са чланом 84. став 2. Закона о рачуноводству и ревизији БиХ. У складу са наведеним приједлозима, Скупштина је на XXIII наредној сједници донијела Одлуку о разрјеђењу председника и чланова Одбора за ревизију ЈП „Олимпијски базен Отока“ д.о.о. Сарајево број: 01-1-2017/23 од 27.10.2023. године, као и Одлуку о именовану в.д. председника и чланова Одбора за ревизију ЈП „Олимпијски базен Отока“ д.о.о. Сарајево број: 01-1-2018/23 од 27.10.2023. године.“
436	Ж-БЛ-05-688/22	П-27/23	ПРЕПОРУКУ 1. Општинском вијећу Сански Мост да се одмах изјасни о наводима из приговора жалитељице; 2. Да у року од 15 дана почев од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о исходу препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Актом број: 01-04-323/22 од 23.02.2023. године, Општинско вијеће Сански Мост доставила је одговор, у којем, између осталог, наводи: - другорангирани кандидат ... је свој приговор изјавила дана 25.10.2022. године, два дана прије одржавања 19. сједнице Општинског вијећа и доношења Рјешења о именовану Општинског правобраниоца што значи да је исти преурањен у смислу члана 16. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације БиХ; Стручна служба за послове Општинског вијећа је поступајући по захтјеву кандидата ... истој, дана 28.10.2022. године, доставила сву релевантну документацију с којом је располагала ова Служба, као и Рјешење о (конаном) именовану Општинског правобраниоца број: 01-04-327/22 од 28.10.2022. године; - ... као другорангирани кандидат, након достављања коначног Рјешења о именовану Општинског правобраниоца број: 01-04-327/22 од 28.10.2022. године, није изјавила приговор на предметно рјешење као коначни акт о именовану; Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испостављеном.
437	Ж-СА-05-417/21	П-66/23	ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског Кантона 1, да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско - санског Кантона у свом одговору јасно је навело да академско титула и стручно знање Бакалараат/Бетхекор исламске вјероисправе припадала научном подучују друштвених наука, тиме се закључује да су наводи жалитеља неосновани. Узимајући у обзир и чињеницу да је Препорука број: 66/23 реализирана, да је успостављена сарадња са Министарством образовања, науке, културе и спорта Унско - санског кантона, те да је жалба неоснована, Омбудсмани Босне и Херцеговине овом одлуком затварају предмет у складу са чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
438	Ж-СА-05-432/23	П-234/23	ПРЕПОРУКУ у Влади Кантона Сарајево Министарству здравства Кантона Сарајево 1. да предузму све неопходне мјере којима ће осигурати да се именована изврше уз пуно поштивање одредби Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине (Сл. новине БиХ бр. 12/03, 34/03, 65/13), уважавајући наводе из ове Препоруке; 2. да у року од 15 (петнаест) дана Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине обавијести о предузетим активностима у циљу реализације издате препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Актом број: 10-04-47744/22 од 21.09.2023. године Министарство здравства Кантона Сарајево, доставило је одговор из којег произилази да ово Министарство уважава у циљности препоруку и обавијештава да ће у наредном периоду предузети све неопходне мјере којима ће се осигурати да се именована изврше уз потпуно поштивање одредби Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине. Обзиром да из наведеног акта Министарства здравства Кантона Сарајево произилази да је Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине бити реализована, предмет Ж-СА-05-432/23 се овом одлуком затвара.
439	Ж-БЛ-05-588/23	П-287/23	ПРЕПОРУКУ Општини Братунац 1. Да одмах по добијању ове препоруке, подносиоцу жалбе на поднесени захтјев одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Дана 17.11.2023. године запримљен је одговор на препоруку из којег је видљиво да је уважено мишљење Омбудсмана. Одговор надлежног органа прослиједи је подносиоцу жалбе. Имајући у виду наведено, предмет се затвара.
440	Ж-БЛ-05-436/23	П-308/23	ПРЕПОРУКУ премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење, као и да достави информацију да ли је одлучено о поднесеном приговору од дана 20.07.2023. године; 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Дана 27.12.2023. године, Влада је обавијестила Омбудсмене Босне и Херцеговине да је актом број: 1989/2023, од дана 22.12.2023. године, одлучила о поднесеном приговору од дана 20.07.2023. године, те је у вези с тим обавијестила и подносиоца жалбе о његовом исходу. Имајући у виду наведено, издата препорука се сматра испостављеном. Издавањем препоруке испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, те се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
441	Ж-СА-05-192/22	П-322/23	Препоруку Скупштини ЈП „Олимпијски базен“ Отока д.о.о. Сарајево Да у складу са горе изнесеним мишљењем поништи Одлуку Скупштине број: 01-1-20/22, године од 07.01.2022. године о именовану председника и чланова Одбора за ревизију те да приликом именована Одбора за ревизију досљедно примјењује важеће одредбе Закона о рачуноводству и ревизији Федерације БиХ и Закона о јавним предузећима у Федерацији БиХ. Граду Сарајево Да у складу са горе изнесеним мишљењем подуме активности на доношењу посебног акта којим ће утврдити која су то предузећа која су од јавног друштвеног интереса за Град Сарајево. Одговоре на препоруку потребно је доставити у року од 30 дана од пријема Препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	... Дана 19.12.2023. године, Град Сарајево доставио је следећи одговор о реализацији Препоруке П-322/23: "Град Сарајево је оснивач два Јавна предузећа, и то ЈП Олимпијски базен "Отока" и ЈП за управљање, заштиту и одржавање објеката Града Сарајева и обављање комуналних и других дјелатности од јавног интереса Града Сарајева "Сарајево" Град Сарајево је наведена Јавна предузећа основао и њихову дјелатност утврдио на основу Закона о јавним предузећима у Федерацији Босне и Херцеговине...Приликом основања наведених предузећа иста је одређена дјелатност оснивачким актом, те је јасно да иста не би могла бити основана као Јавно предузеће да не обављају дјелатност од посебног значаја за Град Сарајево." С обзиром на наведене одговоре одговорних органа, те цијенећи чињеницу да је Препорука Омбудсмана БиХ реализирана, Омбудсмани Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023. годину, који ће бити подијелити Председништву Босне и Херцеговине. Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су испуњене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-05-192/22."
442	Ж-БЛ-05-458/23	П-328/23	ПРЕПОРУКУ председнику Скупштине друштва 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	22 - Владина и министарска именована	Реализирана	ДА	Актом од дана 12. децембра 2023. године, председник Скупштине друштва доставио је следеће информације: "...У својству председника Скупштине Друштва истичем да до дана пријема предметне препоруке нисам био упознат са овим предметом, те сходно томе нисам могао ништа успоставити било каква вид сарадње са Институцијом омбудсмана/омбудсмана за људска права.... -... Пратећи ток догађаја од именована у мјесцу априлу 2023. године и све до новембра текуће године видљиво је само онемогућавање рада Скупштине и Надзорног одбора ЈП „РТВ УСК-а“ д.о.о. БиХал, јер је због због неуспјеша Извјештаја о раду и финансијском пословању ЈП „РТВ УСК а“ д.о.о.БиХал за 2022. годину број 295- 04/23 од 17.04.2023. године постао правни основ за смијену Јавног друштва и Надзорног одбора прије истека мандата, те је чинила све како би то спрјечила...." Издавањем Препоруке и Ургентне вилем органу поводом Препоруке Омбудсмана испуњене су све могућности које Омбудсман Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се испостављеном.
443	Остварена сарадња						

444	Ж-СА-05-817/21	П-138/23	П Р Е П О Р У К У Влади Туланског кантона Надзорном одбору ЈП РТВ ТК д.о.о. Тузла 1. Да подуме све законне прописне активности и мјере како би се у будућим поступањима, осигурало транспарентно и ефикасно провођење поступака, засновано на принципима правичности, а онемогућила свака злоупотреба права странака; 2. Да приликом доношења одлука из своје надлежности поклонон дужно пажњу не само аспекту законитости, него и принципу добре јавне управе и свјесног управљања јавним средствима, како би се уважили интереси свих заинтересованих страна на које се одлуке односе, а ризик од спорова било које врсте који на минимум, у складу са налазима из ове Препоруке; 3. Да усклади радно-правни статус разријешених чланова Управе друштва до престанка мандата на законит начин; 4. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације.	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	... с обзиром да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету испричили све мјере и активности које могу подузети у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те да је надлежни орган поступно по Препоруци број: П- 138/23 од 29.05.2023. године односно доставио тражене информације, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине.
445	Ж-СА-05-21/23	П-235/23	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Централна изборна комисија Босне и Херцеговине успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене 3. Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	15.09.2023. запримљен одговор ЦИК-а. 13.11.2023. запримљен одговор Општине Витез. 01.02.2024., а затим и 11.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
446	Ж-СА-05-496/23	П-283/23	ПРЕПОРУКУ Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Влади Федерације Босне и Херцеговине Скупштини Туланског кантона и Влади Туланског кантона Федералном министарству здравства Министарству здравства Туланског кантона, Јавној здравственој установи Универзитетски клинички центар Тузла 1. Да без одлагања, у оквиру своје надлежности, подуму неопходне правне радње како би се регулисали међусобни односи, права, обавезе и одговорности између оснивача Јавне здравствене установе Универзитетски клинички центар Тузла, те статусне и управљачке промјене у потпуности провеле у складу са одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине, Закона о здравственој заштити Федерације Босне и Херцеговине и Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	НЕ	06.11.2023. Запримљен одговор Мин. здравства ТК. 10.11.2023. Одговор Универзитетског клиничког центра у Тузли. 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 01.04.2024. запримљен одговор УКИЦ Тузла.
447	Ж-БЛ-05-435/23	П-309/23	ПРЕПОРУКУ Премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о Омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење	22 - Владина и министарска именована	Остварена сарадња	ДА	10.01.2024. Запримљен одговор Владе Ф БиХ. 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
448	Није реализирана						
449	Ж-БЛ-05-645/22	П-12/23	ПРЕПОРУКУ председнику Надзорног одбора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац 1. Да одмах приступе поступку именована директора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац, на начин како је прописано Законом о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске; 2. да се приликом провођења поступка именована постају у складу са чланом 9. Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске; 3. Да у року од 30 дана Инститицији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	НЕ	...Инститиција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине није добила никакав одговор од стране председника Надзорног одбора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац, а у вези за издатом Препоруком. Издавањем Препоруке испричале су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспоштованом. С обзиром на све наведено, донесена је одлука као у уводу овог Обавијештења у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка интитиције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
450	Ж-ЛИ-05-223/22	П-37/23	П Р Е П О Р У К У Повјеренству за избор равнатеља Центра за социјалну скрб Ливно, и министру Министарства рада, здравства, социјалне скрби и прогнатих Кантона 10 1. Да се по пријему ове Препоруке без одлагања поништи Одлука о именовану равнатеља Центра за социјалну скрб Ливно бр: 01-02-3558/22 од дана 16.11.2022.г., коју је на приједлог Градоначелника на 19. сједници донијело Градско вијеће Града Ливна. 2. Да ресорно Министарство рада, здравства, социјалне скрби и прогнатих Кантона 10 хитно покрене поступак израде подзаконских аката из области социјалне скрби, суkladно чл.187. Закона о социјалној скрби Кантона 10 3. Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим активностима на њеној реализацији.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Пошто наведена Препорука није испоштована у остављеном року, дана 24.04.2023.г. Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су о истом обавијестили непосредно виши орган, Градско вијеће Града Ливна, као и председника Владе Кантона 10, будући да се ни Министарство рада, здравства, социјалне скрби и прогнатих Кантона 10 није очитовало. Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, су одлучили да у смислу члана 35.ст.1.тач.8. Правила поступка Инститиције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, 104/11), затворе предмет, који се води по жалби Ж-ЛИ-05-223/22. Дана 24.11.2023. запримљен је одговор градоначелника Града Ливна на захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Инститиција омбудсмена БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћење реализације препорука.
451	Ж-СА-05-218/23	П-103/23	П Р Е П О Р У К У Вијећу министара БиХ 1. Да, уважавајући наводе из ове Препоруке подуме све активности и мјере у циљу окончања поступака по Јавном позиву за избор и именовање директора Агенције за полицијску подршку Босне и Херцеговине, број: 56/21 од 10.09.2021. године и директора Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, број: 33/22 од 24.05.2022. године у складу са принципима утврђеним у члану 3. Закона о министарским именованима, именованима Вијећа министара и другим именованима Босне и Херцеговине, те осигура пуно уживање принципа недискриминације како по основу националне припадности и спола, тако и по било којем другом основу. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Дана 03.06.2023. године запримљен је акт Министарства сигурности Босне и Херцеговине, број: 04-34-2-2082-11/23 од 06.06.2023. године из којег произлази да Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована. Имајући у виду да је препорука упућена Вијећу министара Босне и Херцеговине, као непосредно вишем органу, те да је интитиција Омбудсмена подузела све мјере у складу са својим законским овлашћењима, предмет подносиоца приговора се овом одлуком затвара уз напомену да ће наведени случај бити урштен у Годишњи извјештај интитиције о резултатима активности интитиције Омбудсмена за 2023. годину.

452	Ж-СА-05-261/23	П-103/23	П Р Е П О Р У К У Вијећу министара БиХ 1. Да, уважавајући наводе из ове Препоруке подузме све активности и мјере у циљу окончања поступака по Јавном позиву за избор и именовање директора Агенције за полицијску подршку Босне и Херцеговине, број: 56/21 од 10.09.2021. године и директора Дирекције за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, број: 33/22 од 24.05.2022. године у складу са принципима утврђеним у члану 3. Закона о министарским именовањима, именовањима Вијећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине, те осигура пуно уживање принципа недискриминације како по основу националне припадности и спола, тако и по било којем другом основу. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Дана 03.06.2023. године запримљен је акт Министарства сигурности Босне и Херцеговине, број: 04-34-2-2082-11/23 од 06.06.2023. године из којег проглази да Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована. Имајући у виду да је препорука упућена Вијећу министара Босне и Херцеговине, као непосредно вишем органу, те да је институција Омбудсмена подузела све мјере у складу са својим законским овлашћењима, предмет подносиоцима приговора се овом одлуком затвара уз напомену да ће наведени случај бити урђитен у Годишњи извјештај институције о резултатима активности институције Омбудсмена за 2023. годину.
453	Ж-БЈЛ-05-646/22	П-12/23	ПРЕПОРУКУ председнику Надзорног одбора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац 1. Да одмах приступе поступку именовања директора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац, на начин како је прописано Законом о министарским, владним и другим именовањима Републике Српске; 2. да се приликом провођења поступка именовања поступа у складу са чланом 9. Закона о министарским, владним и другим именовањима Републике Српске; 3. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	НЕ	... Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине није добила никакав одговор од стране председника Надзорног одбора Јавног предузећа „Рад“ а.д. Братунац, а у вези за издатом Препоруком. Издавањем Препоруке испрљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспоштованом. С обзиром на све наведено, донесена је одлука као у уводу овог Обавијештења у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине број 104/11).
454	Ж-СА-05-254/23	П-141/23	П Р Е П О Р У К У Федералном министарству здравства - министру * да одмах по пријему Препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 16.03.2023. године, 30.03.2023. године, 25.04.2023. године и 10.05.2023. године. Рок за реализацију препоруке: одмах.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Актом број: 05-30-194-1/2023 од 18.10.2023. године Влада Федерације Босне и Херцеговине доставила је институцији Омбудсмена обавијест да је предметна препорука поново просиједила Федералном министарству здравства. Обзиром да из наведеног проглази да Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована, одлучено је да се предмет затвори у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. О нереализацији Препоруке обавијештена је Влада Федерације Босне и Херцеговине, а предмет ће бити урђитен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмена за 2023. годину.
455	Ж-СА-05-170/23	П-140/23	П Р Е П О Р У К У Опћинском вијећу Опћине Витез 1. Да поништи Одлуку о давању сагласности на Одлуку ПД „Влашић“ д.о.о. Витез на разрешење и именовање чланова Надзорног одбора број: 01-3-04-2-440/23 од 16.02.2023. године, предуму све неопходне мјере којим ће осигурати да се поновно именовање изврши уз пуно поштивање Закона о министарским, владним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине и принципа на којима је исти заснован и спроведе поновну процедуру избора чланова Надзорног одбора у складу са важећим одредбама Закона о министарским владним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да приликом поновног провођења поступка обавезно уважи налаз и мишљење Омбудсмена Босне и Херцеговине; 3. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	...дана 24.08.2023. године Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Институција) је председавајућем Опћинског вијећа упутила ургенцију за реализацију Налаза, закључка и препоруке број: П-140/23 од 26.05.2023. године. С тим у вези, Институција је дана 08.09.2023. године запримила Закључак Опћинског вијећа Опћине Витез број: 01-3-04-2-2264/23 од 27.07.2023. године којим се наводи: „...Уважава се приједлог Комисије за избор и именовања Опћинског вијећа Витез, поводом разматрања Препоруке Институције Омбудсмена за људска права БиХ у предмету жалитеља ... на именовање у чланство Надзорног одбора ПД „Влашић“ д.о.о.Витез, са ставом да је процедура именовања проведена у складу са Законом о министарским, владним и другим именовањима Федерације БиХ и принципима на којима је исти заснован.“ Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да су Омбудсмени Босне и Херцеговине подузели радњама у конкретном предмету испрљили све мјере и активности које могу подузмати у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Информација о нереализацији Препоруке ће бит урђитена у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2023. годину.
456	Ж-БЈЛ-05-360/23	П-219/23	П Р Е П О Р У К У Народној скупштини Републике Српске 1. Да отклони описане поворе и предузме мјере из своје надлежности са циљем успостављања равнотежне етичке заступљености конститутивних народа, али и припадника осталих народа, што укључује и конкурсе када се бира мањи број кандидата, у складу са горе цитираним уставним и законским начелима, а посебно чланом 14 став 6. Закона о спречавању сукоба интереса; 2. Да у року од 60 дана од дана пријема, обавијести Институцију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Дана 28.09.2023. године, Народна скупштина Републике Српске је доставила одговор у којем се наводи да је Комисија за избор и именовање разматрала Препоруку Омбудсмена за људска права и да је једногласно закључила да Јавним конкурсом за избор једног члана Комисије за жалбе није дефинисана национална припадност за избор члана. Издавањем Препоруке законодавном тијелу испрљене су могућности које Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана. У стандардној процедури сажетак Препоруке је објављен и на званичној интернет страници Институције Омбудсмена, као и у годишњем извјештају за релевантни временски период.
457	Ж-БЈЛ-05-41/23	П-227/23	П Р Е П О Р У К У Црвеном крсту Републике Српске, Градска организација Црвеног крста Бијељина, да одмах по пријему препоруке, одговори на акте Омбудсмена упућене дана 13.02., 21.04. и 03.07.2023. године	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	НЕ	С обзиром да није достављен одговор на акте Омбудсмена те да је издавањем препоруке предузето све из надлежности Институције омбудсмена у наведеном предмету, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. став 8. Правила за функционисање Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ..., а подносилац жалбе се може поново обратити Институцији уколико се појаве нове чињенице у његовом предмету. Такође, наведени предмет биће урђитен у Годишњи извјештај Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, са помињањем органа који су одбили доставити одговор и поступити по препоруци.
458	Ж-БР-05-268/22	П-283/23	1. Да без одлагања, у оквиру своје надлежности, подузме неопходне правне радње како би се регулисали међусобни односи, права, обавезе и одговорности између оснивача Јавне здравствене установе Универзитетски клинички центар Тузла, те статусне и управљачке промијене у потпуности проведле у складу са одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине, Закона о здравственој заштити Федерације Босне и Херцеговине и Закона о министарским, владним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	Запримљен одговор дана 2.11.2023.г. Министарства здравства Тузланског кантона број: 13/1-30-027302/23 од 26.10.2023.г. Запримљен одговор дана 15.11.2023. г. УКЦ Тузла, број: 02-1996/23 од 06.11.2023. г. 08.03.2024. приликом аквирирања прабена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току Дана 28.03.2024. године, запримљен је одговор Скупштине ТК, број: 02-02-326-5/23 од 26.03.2024. године. Дана 04.04.2024. године, запримљен је одговор УКЦ Тузла, број: 02-1996/23 од 27.03.2024. године.
459	Ж-БЈЛ-05-434/23	П-302/23	ПРЕПОРУКУ премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	НЕ	Влада је Омбудсмену Босне и Херцеговине доставила акт број: 03-30-855-2/2023, од дана 02.11.2023. године, адресиран на Федерално министарство енергије, рударства и индустрије у коме га обавијештава у издавању поменути препоруке тражећи да Омбудсмену Босне и Херцеговине достави одговор на исту. Нити Влада, нити Федерално министарство енергије, рударства и индустрије до дана састављања овог акта (13.12.2023.) нису доставили одговор на издату препоруку. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11). Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће урђитена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмена Босне и Херцеговине за 2023. годину.
460	Ж-СА-05-267/22	П-297/23	ПРЕПОРУКУ Влади Средњобосанског кантона и Министарству образовања, науке, младих, културе и спорта Средњобосанског кантона 1. Да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено. 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	22 - Владина и министарска именована	Није реализирана	ДА	С обзиром да означени одговорни орган у остављањем року није доставио одговор на Препоруку, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одговорним органима, дана 14.12.2023. године, доставили Ургенцију за достављање одговора на Препоруку број П-297/23. Влада Средњобосанског кантона до дана сачињавања ове одлуке, дакле до 18.03.2024.године, није доставила тражени одговор нити је на било који начин успостављена сарадња са Институцијом омбудсмена Босне и Херцеговине. Омбудсмени Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар урђити у свој Извјештај о резултатима рада за 2024.годину

461	Ж-БЛ-05-445/23	П-305/23	Закључак и Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине 1. На основу утврђеног стања и већине достављених доказа, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су мишљења да коначано именоване директора ЈУ ОШ „5 октобар“ Сански Мост, није извршено у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине 2. Омбудсмани Сански Мост, да поштом и проведе поновни поступак именовања директора ЈУ ОШ „5 октобар“ Сански Мост у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине 3. Да, у року од 30 дана од пријема Препоруке, Институцији омбудсмана достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Није реализирана	ДА	Школски одбор ЈУ ОШ „5 октобар“, Сански Мост је у одговору од 13.12.2023. године, навео да је на својој првој редовној сједници разматран Налаз, закључак и препорука Институције Омбудсмана, број: Ж-БЛ-05-445/23, који се односи на жалбу/приговор жалитељице у вези са наведеним Јавним конкурсом. Школски одбор наводи да сматра да је процедура проведена у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине и Законом о основном и општем средњем образовању. Комисија за избор директора, коју је именовао министар за образовање, науку, културу и спорт УСК-а је извршила преглед приспјелих пријава и саставила листу кандидата који улазе у ужи избор. Након тога, Комисија је обавила интервју са кандидатима и сачинила ранг листу кандидата и исту доставила Школском одбору. Сви чланови Комисије су навели критерије зашто предлажу ... за директора школе. Одлука је донесена једногласно. Школски одбор је прихватио ранг листу Комисије. Министар је дао сагласност након чега је Школски одбор извршио коначно именовање ... за директора школе. Наведени одговор је упућен подносителници жалбе дана 03.01.2024. године. С обзиром да из достављених одговора произлази да препорука Институције омбудсмана није испоштована, а како је издавањем исте предузето све из надлежности Институције, омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су одлучили, да у смислу члана 35. Правила за функционисање Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број: 104/11) затворе предмет који се води по жалби ... Такође, наведени предмет биће урштен у Годишњи извјештај Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, са помињањем органа који су одбили поступити по препоруци.
462	Нема одговора						
463	Ж-БЛ-05-588/22	П-213/23	ПРЕПОРУКУ Да, по пријему ове препоруке, без одлагања, одговори на акте Омбудсмана упућене дана 23.03. и 30.05.2023. године	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	01.02.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рад на предмету је у току.
464	Ж-БЛ-05-400/23	П-301/23	ПРЕПОРУКУ Да по пријему ове Препоруке Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана и одмах достави потребне информације и изјашњења онако како је то тражено у претходно достављеним актима, писменим путем, на адресу Академика Јована Сурутте бр. 13, Бања Лука.	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је 22.02.2024. упућена Обавијест о неизвршавању Препоруке непосредно вишем органу Влади УСК. РАД на предмету је у току.
465	Ж-СА-05-351/22	П-355/23	Р Е П О Р У К У Влади средњобосанског кантона 1. Да подузме све законом прописане активности и мјере како би се осигурало транспарентно и ефикасно спровођење поступка, засновано на принципима правичности, а онемогућила свака злоупотреба права странака; 2. Да поштом и проведе поновни поступак именовања чланова управног одбора ЈУ ОШ “Едхем Мулабдић” Опара, у складу са Законом о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу њене реализације.	22 - Владина и министарска именовања	Нема одговора	НЕ	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да одговор није запримљен, рад на предмету у току
466	УКУПНО	-	22 - Владина и министарска именовања				
467	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
468	26	28	8	0	4	11	3
469	ПОВРЕДА ПРАВА :	23 - Здравство					
470	Реализирана						
471	Ж-БЛ-04-702/22	П-32/23	ПРЕПОРУКУ федералном министру здравства 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине 2. Да подносиоцу жалбе на поднесени захтјев за приступ информацијама од дана 17.03.2022. одговори у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	23 - Здравство	Реализирана	ДА	Будући да Министарство након издавања препоруке није обавијестило Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији, омбудсмани су, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (“Службени лист Босне и Херцеговине” бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06), о чињеници издавања препоруке у конкретном случају упознали Владу Федерације Босне и Херцеговине. Актом број: 05-33-2935/23, од дана 30.05.2023. године, Министарство је доставило одговор на издату препоруку. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
472	Ж-СА-04-687/23	П-223/23	Скупштини љекарске Коморе Федерације БиХ 1. Да по пријему ове Препоруке без одлагања, размотри могућност измене одредаба Статута Љекарске коморе ФБиХ и Правилника о утврђивању заједничких критерија за лиценцирање чланова љекарске коморе ФБиХ и чланова Кантоналних љекарских комора које одређују добу границу од 75 година старости до које се може издати лиценца лекару кориснику старосне пензије, а у складу са налазима из ове Препоруке 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о подузетим активностима у циљу реализације исте.	23 - Здравство	Реализирана	ДА	Из изјашњења Љекарске/Лијечничке коморе ФБиХ број: 01-153/23 од 17.10.2023. године, произлази да је Љекарска/Лијечничка комора ФБиХ запримила Препоруку број: П-223/23 од 31.08.2023. године, али да и даље није приступила реализацији истог. Сходно наведеном, у складу са својим овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсмани Босне и Херцеговине су дана 30.10.2023. године упутили обавијест непосредно вишем органу – Министарству здравства Федерације БиХ по Препоруци број: П – 223/23, уз напомену да ће овај предметни случај бити урштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмана као примјер несарадње са институцијом Омбудсмана. Слједом наведеног, Омбудсмани Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету, те се предмет Ж-СА-04-687/23 пред Институцијом омбудсмана у конкретном случају окончава. 10.12.2023. послје затварања предмета примљен одговор Љекарске коморе ФБИХ, на основу којег је закључено да је препорука реализирана.
473	Дјелимично реализирана						
474	Ж-СА-03-967/22	П-56/23	П Р Е П О Р У К А Прелједнику Стоматолошке коморе Федерације БиХ и прелједнику Стоматолошке коморе Кантона Сарајево 1. Да одмах по пријему Препоруке размотри захтјев пуномоћника породице од дана 12.05.2022. године и донесе конкретну одлуку и у законом прописаном облику обавијестите подносиоца конкретном захтјеву; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	Дана 12.04.2023. године запримљен је акт Стоматолошке коморе Кантона Сарајево број: 441-02/2023 од 11.04.2023. године у којем се наводи да је по пријему наведене Препоруке, Комора поступила сходно законским прописима и интерним актима Коморе, те да је проведен ванредни стручни надзор код субјекта надзора Приватна стоматолошка ординација „Бегтовић“, о чему је сачињен Записник од дана 03.04.2023. године из којег је видљиво да није констатовано постојање недостатака или неправилности у раду субјекта надзора. Дана 18.04.2023. године запримљен је акт Стоматолошке коморе Федерације БиХ број: 02-11-222/23 од 14.04.2023. године у којем се Комора реферисе на ванредни стручни надзор који је покренула Стоматолошка комора Кантона Сарајево, те наводи да су прикупљене информације Министарства здравства Кантона Сарајево и Кантоналне управе за инспекцијске послове Сарајево о подузетим активностима, а које информације су Институцији омбудсмана у моменту издавања препоруке, већ биле познате. Имајући у виду садржај наведених аката, Омбудсмани констатују да је Препорука П-56/23 од дана 28.02.2023. године дјелимично реализирана, те је одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмани Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсмену за људска права БиХ. Дана 21.11.2023. запримљен је одговор Стоматолошке коморе Ф БиХ на Захтјев за изјашњење због неизвршења препоруке који је Институција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћења реализације препорука.

475	Ж-СА-04-966/22	П-57/23	<p>П Р Е П О Р У К А • Председнику и тужителу Љекарске коморе Федерације БиХ 1. Да одмах по пријему Препоруке размотри захтјев пуномоћника породице донесне конкретну одлуку и у законом прописаном облику обавјести подносиоце о конкретном захтјеву; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Зеничко-добојског кантона 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, а водећи се одредбама Правилника о одговорности чланова Коморе, да презентирају Одлуку број: 07-2/2021 од 07.12.2022. године и поново размотре захтјев пуномоћника породице од дана 16.05.2022. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Кантона Сарајево 1. Да у што краћем року оконча поступак прописан Правилником о одговорности чланова Љекарске коморе Кантона Сарајево и обавјести жалитеље о исходу поступка; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке</p>	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	Љекарска комора Федерације БиХ није доставила своје очитовање на Препоруку Омбудсмена, те ће се рад на предмету Ж-СА-04-1001/22 наставити. У односу на изјашњење Љекарске коморе Кантона Сарајево и Љекарске коморе Зеничко-добојског кантона, Омбудсмени констатују да је Препорука П-57/23 од дана 20.02.2023. године дјелимично реализирана, те је одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмени Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсмену за људска права БиХ.
476	Ж-СА-04-1000/22	П-57/23	<p>П Р Е П О Р У К А • Председнику и тужителу Љекарске коморе Федерације БиХ 1. Да одмах по пријему Препоруке размотри захтјев пуномоћника породице донесне конкретну одлуку и у законом прописаном облику обавјести подносиоце о конкретном захтјеву; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Зеничко-добојског кантона 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, а водећи се одредбама Правилника о одговорности чланова Коморе, да презентирају Одлуку број: 07-2/2021 од 07.12.2022. године и поново размотре захтјев пуномоћника породице од дана 16.05.2022. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Кантона Сарајево 1. Да у што краћем року оконча поступак прописан Правилником о одговорности чланова Љекарске коморе Кантона Сарајево и обавјести жалитеље о исходу поступка; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке</p>	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	Љекарска комора Федерације БиХ није доставила своје очитовање на Препоруку Омбудсмена, те ће се рад на предмету Ж-СА-04-1001/22 наставити. У односу на изјашњење Љекарске коморе Кантона Сарајево и Љекарске коморе Зеничко-добојског кантона, Омбудсмени констатују да је Препорука П-57/23 од дана 20.02.2023. године дјелимично реализирана, те је одлучено је да се предмет затвара у складу са чланом 35. став 8. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Против одлука које доносе Омбудсмени Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсмену за људска права БиХ.
477	Ж-СА-04-1001/22	П-57/23	<p>П Р Е П О Р У К А • Председнику и тужителу Љекарске коморе Федерације БиХ 1. Да одмах по пријему Препоруке размотри захтјев пуномоћника породице донесне конкретну одлуку и у законом прописаном облику обавјести подносиоце о конкретном захтјеву; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Зеничко-добојског кантона 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, а водећи се одредбама Правилника о одговорности чланова Коморе, да презентирају Одлуку број: 07-2/2021 од 07.12.2022. године и поново размотре захтјев пуномоћника породице од дана 16.05.2022. године; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Председнику и тужителу Љекарске коморе Кантона Сарајево 1. Да у што краћем року оконча поступак прописан Правилником о одговорности чланова Љекарске коморе Кантона Сарајево и обавјести жалитеље о исходу поступка; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавјести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке</p>	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	Увидом у БП 10.07.2023. утврђено је да Љекарска комора Федерације БиХ није доставила своје очитовање на Препоруку Омбудсмена, те се рад на предмету Ж-СА-04-1001/22 наставља. 16.11.2023. припремљен одговор Љекарске коморе КС.
478	Ж-СА-04-255/23	П-134/23	<p>ПРЕПОРУКУ Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине 1. Да, узевши у обзир налаз и мишљење Омбудсмена из ове препоруке, ријешити по захтјеву подносиоца поднесеног дана 08.09.2022. године; 2. Да у што скорбијем року оконча поступак по захтјеву подносиоца жалбе од дана 10.02.2023. године; 3. Да се при Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине, приступи истрајној процедура с циљем подстицања поступка и квалитетног рјешавања захтјева за измјештање пацијената на лијечење у иностранство; 4. Да у року од 10 (десет) дана од дана пријема ове Препоруке, обавјестите Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о подузетим активностима у циљу реализације исте.</p>	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	"Након пријема препоруке Завод је између осталог донио рјешење број: 01/ИИ-04-4-3271-1/22 од дана 04.07.2023. године, које је у међувремену реализирано од стране кантоналног завода здравственог осигурања; и рјешење број 01/ИИ-03-1-655-5/23 од 28.09.2023. године, против којег сте покренули управни спор пред Кантоналним судом у Сарајеву. Увидом у одговоре на препоруку, који су вам претходно достављени, можемо закључити да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, а вашу даљу заштиту права можете остварити у управном спору који сте покренули. У вези других мјера које су наведени у препоруци, а односе се на доношење подзаконских аката Институција омбудсмена ће наставити рад на том питању кроз редовне и посебне активности као што су израда специјалних извјештаја. Узимајући у обзир припремљено наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подузимање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета."
479	Остварена сарадња						
480	Ж-БР-04-20/23	П-198/23	<p>- Да без одлагања, у оквиру своје надлежности, подуму све неопходне радње и обезбједи правне, финансијске, материјално-техничке и кадровске увјете како би дјети, особама са потешкоћама психо-физичком развоја, била осигурана и доступна, безвјетна и континуирана здравствена услуга санаије зуба у општој анестезији. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјестите Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.</p>	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	Дана 07.09.2023. године припремљен је одговор ЗСО ТК, број: 01-45-4-116-5/23-СМ/ДЕ од 01.09.2023. године. Дана 14.09.2023. припремљени су одговори: - УКЦ Тузла - Мин. здравства ТК 31.01.2024. и 08.03.2024.приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.

481	Ж-БР-04-155/23	П-283/23	1. Да без одлагања, у оквиру своје надлежности, подуму неопходне правне радње како би се регулисали међусобни односи, права, обавезе и одговорности између оснивача Јавне здравствене установе Универзитетски клинички центар Тузла, те статутне и управљачке промјене у потпуности провеле у складу са одредбама Устава Федерације Босне и Херцеговине, Закона о здравственој заштити Федерације Босне и Херцеговине и Закона о министарским, властним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјестите Омбудмене Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	запримљен одговор дана 2.11.2023.г. од Министарства здравства Тузланског кантона број: 13/1-30-027302/23 од 26.10.2023.г. запримљен одговор дана 15.11.2023. г. УКЦ Тузла, број: 02-1996/23 од 06.11.2023. г. 05.02.2024. и затим 11.03.2024.приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. Дана 28.03.2024. године, запримљен је одговор Скупштине ТК, број: 02-02-326-5/23 од 26.03.2024. године. 01.04.2024. запримљен одговор УКЦ Тузла.
482	Ж-БЛ-04-392/23	П-289/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње како би се у предмету подносиоца жалбе поступило по Рјешњу Фонда здравственог осигурања Републике Српске број: 06/058-6-324/21 од 20.09.2023. године као и пресуди Окружног суда у Бијељини број: 12 0 У 009396 22 У од 01.09.2023. године, у складу са Законом о општем управном поступку и Законом о управним спорницама Републике Српске као и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 (двдесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијестите Омбудмене о начину реализације ове препоруке.	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рад на предмету је у току. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је 12.02.2024. запримљен одговор Фонда здравственог осигурања, који је достављен жалитељу. Након што се странка изјаснила, рад на предмету се наставља.
483	Није реализирана						
484	Ж-БЛ-04-231/23	П-156/23	ПРЕПОРУКУ Управном одбору Фонда здравственог осигурања Републике Српске 1. Да одмах по добијању препоруке, уважавајући специфичност и све околности конкретнoг случаја, изнађе могућност да се спорни лијек уврсти на листу лијекова који се финансирају путем Програма лијекова, чиме би пацијентима остварила право на здравствену заштиту у складу са законом 2. Да приликом одлучивања, обавезно уважи налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине дато у овој препоруци Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијестите Омбудмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	23 - Здравство	Није реализирана	НЕ	Будући да Управни одбор Фонда здравственог осигурања Републике Српске није доставио одговор на препоруку у року који му је одређен, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 61/23), омбудсмани су о чињеници издавања препоруке упознали надлежно министарство, актом од дана 21.08.2023. године. Ни поред ове чињенице, Омбудсмену није достављен одговор на издату препоруку. Дана 05.05.2023. године, Независне новине објавиле су вијест да је госпођа Д.К. преминула. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11). Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће објављена у Годишњем извјештају Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2023. годину.
485	Ж-СА-04-163/23	П-221/23	ПРЕПОРУКУ Управном одбору Фонда здравственог осигурања Републике Српске 1. Да одмах по добијању препоруке, уважавајући специфичност и све околности конкретнoг случаја, изнађе могућност да се спорни лијек уврсти на листу лијекова који се финансирају путем Програма лијекова, чиме би пацијентима остварила право на здравствену заштиту у складу са законом 2. Да приликом одлучивања, обавезно уважи налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине дато у овој препоруци Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијестите Омбудмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	23 - Здравство	Није реализирана	НЕ	"Омбудсмани Босне и Херцеговине до 02.10.2023. године нису запримили одговор на Препоруку, број: П-221/23, те у складу са својим законским овлашћењима, а у циљу подузимања конкретних мјера, обавијештавамо Вас, као непосредно виши орган,(Влада Ф БиХ и Влада РС) у смислу члана 32. став 2. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине . Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције Омбудсмана за 2023. годину. Против одлука које доносе Омбудсмани Босне и Херцеговине није дозвољена жалба у смислу члана 22. Закона о Омбудсману за људска права БиХ . " 19.10.23 запримљена копија акта Владе ФБиХ којим се ФМ здравства тражи изјашњење на Обавијест омбудсмана о негизиравању препоруке П-221/23
486	УКУПНО	-		23 - Здравство			
487	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
488	10	12	2	3	3	2	0
489	ПОВРЕДА ПРАВА :	24 - Социјална заштита					
490	Реализирана						
491	Ж-БЛ-04-830/22	П-100/23	ПРЕПОРУКУ У Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске 1. Да у поступању по захтјевима подносилаца жалбе омогући што лакше остваривање начела садржаних у члановима 6. и 7. Закона о општем управном поступку, што укључује и достављање информација из евиденција и база података које су у посједу Министарства, у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана обавијестите Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	24 - Социјална заштита	Реализирана	ДА	"...У складу са Правилима поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 104/11), Институција Омбудсмана се обратила Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, које је изјашњење број: 16-126-596/22 на наводе у Вашој жалби доставило дана 03.01.2023. године. Копију примљеног изјашњења смо Вам доставили 21.02.2023. године, са позивом за доставу коментара у року од 15 дана од дана пријема. Обзиром да је предвиђени рок за достављање коментара на изјашњење назначеног органа истекао, нисмо могли утврдити да сте заинтересовани за даље вођење поступка, па је донесена одлука као у уводу овог Обавјештења, у складу са чланом 35. став 1. тачка 1. Правила поступка..."
492	Ж-БР-04-214/22	П-199/23	1. Да у складу са позитивним законским прописима и међународним документима заштите права дјете, првенствено имајући у виду најбољи интерес дјетета, подуму све радње и мјере у оквиру своје надлежности, како би се осигурало законито обављање родитељских дужности и права Т.Р. и Т.С., успоставили коректни односи и превенирао сваки облик проузаконитог поступања; 2. Да у року од 15 дана, од дана пријема ове препоруке извјестите Омбудмене Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	24 - Социјална заштита	Реализирана	ДА	У поступку праћења реализације препоруке Јавна установа Центар за социјални рад Угљевик доставио је акт ... у којем се наводи: "Центар за социјални рад Угљевик је радио на поремећеним партиципационим односима супружника ... у процесу виђања и контактирања оца са малолетним дјететом. Радећи на регулисању тих односа Центар за социјални рад је у оквиру своје надлежности поштовао све законске процедуре и међународне документе који се тичу заштите права дјете штитећи најбољи интерес дјетета те предузимале свих радњи како би се успоставили коректни односи између супружника и превентивно дјеловало на прогизаконитог поступање." Јавна установа Центар за социјални рад Бијељина доставила је акт ... у којем се наводи да је предмет анализирани на саставку Одјељења за породично-правни заштиту те у закључку следеће: "Центар за социјални рад је до сада на иницијативу родитеља у више наврата интервенционо саветодавно и то је углавном давало резултате у смислу смиривања тензија међу родитељима ... -Центар ће и убудуће саветодавно реаговати на обраћање родитеља, а постоји и могућност коришћења неких мјера органа старатељства које предвиђа нови породични закон, у смислу давања усменог или писменог упозорења, - обзиром да Центар као орган старатељства учествује у свим поступцима који се тичу регулисања контакта, повјере, насиља у породици, што понекад доводи у питање саветодавни рад, родитељима се може препоручити посјета Центру за заштиту менталног здравља ради саветовања или неког од породичних терапеута ...-на подручју града Бијељина тимови за дјечу ("Дјеча заједничка брига и одговорност") гдје обавезно учествује и представник Центра се редовно долази у школема те је могуће проверити како је стање са малолетним Г. у школској средини те у зависности од сазнања (не)реаговати, -обзиром да се до сада није дошло до информација које би указивале на угроженост дјететовог развоја већих размјера није разматрана могућности изрицања мјере надзора, -за предмет ће као и до сада бити задужен стручни сарадник за породичне односе-дипломирани психолог." Омбудсмани Босне и Херцеговине, имајући у виду да су означени одговорни органи испштовали Препоруку број:П-199/23, докоје одлуку да се у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ", број 104/11), затвара предмет број: Ж-БР-04-214/22.
493	Дјелимично реализирана						

494	Ж-СА-04-24/23	П-124/23	ПРЕПОРУКУ Влади Федерације Босне и Херцеговине Федералном министарству рада и социјалне политике Федералном заводу за запошљавање ЈУ „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“ Сарајево 1. Да уважавајући наводе из ове Препоруке, уз заједничку координацију и сарадњу размотре могућност за исплату једнократне новчане помоћи незапосленим особама за које надлежне службе посједују валјане податке о трансакцијском рачуну, на шта је Влади Федерације Босне и Херцеговине својим приједлогом указала и ЈУ „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“ Сарајево у акту број: 01/0-34-1973-2/23 од 09.01.2023. године; 2. Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима за подизање мјера на реализацији ове Препоруке.	24 - Социјална заштита	Дјелимично реализована	ДА	Актом број: 03-04-240-2/2023 од 29.05.2023. године Влада Федерације Босне и Херцеговине, на непосредно виши орган проследила је предметну препоруку Федералном министарству рада и социјалне политике на надлежно поступање. Актом број: 06/1-34-1729-1/23 од 07.06.2023. године ЈУ „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“ Сарајево доставила је одговор на Препоруку из којег произилази да је служба размотрила Препоруку и наводе из исте, као и могућност за исплату једнократне новчане помоћи незапосленим особама за које посједује валјан податак о трансакцијском рачуну, међутим, како је у складу са чланом 18а. став (7) напријед наведене Уредбе, у прописаном року извршен поврат средстава која нису утрошена у сврху исплате накнада из члана 18.6 исте Уредбе, Служба нема финансијска средства, нити правни основ за реализацију Препоруке. Даље из достављеног изјашњења произилази да се ЈУ „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“ Сарајево у намери исплате једнократне новчане накнаде незапосленим особама за које Служба посједује валјан податак о трансакцијском рачуну, дана 09.01.2023. године обратила Влади Федерације Босне и Херцеговине –Уреду премијера, са захтјевом да се омогући да се од преосталих, односно неутрошених средстава изврши уплата једнократне новчане накнаде незапосленим особама за које Служба посједује трансакцијски рачун, те је у складу са наведеним предлозима и хитна измјена, односно допуна предметне Уредбе. Поводом наведеног захтјева, дана 24.01.2023. године, Служба је запримила Одговор, број: 01-11-692-10/22 од 16.01.2023. године из којег произилази да по Уредби не постоји могућност да се захтјеву Службе удовољи и омогући исплата неутрошених средстава особама које нису уврштене на списак који је служба доставила уз захтјев. С обзиром да је институција Омбудсмена у конкретном предмету подносиоца жалбе утврдила повреду права, издала Препоруку којом је исто констатовала и подузела све мјере у складу са својим законским овлашћенима, предмет подносиоца жалбе са овом одлуком затвара уз напомену да ће наведени случај бити уврштен у Годишњи извјештај институције Омбудсмена за 2023. годину. Након архивирања предмета запримљени су одговори кантона Ф БиХ. Дан 16.10.2023. запримљен је одговор СЗ3 СБК Травник да је препорука омбудсмена прихваћена.
495	Остварена сарадња						
496	Ж-БР-04-22/23	П-150/23	1. Да, одмах по пријему препоруке одлучи у поступку ревизије права у предмету признавања статуса родитеља његовог М.А.; 2. Да одмах по пријему ове Препоруке приступи сачињавању приједлога за измјене и допуне Закона о родитељима његовог М.А., а уважавајући досадашње проблеме у пракси и наводе из ове Препоруке; 3. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Омбудсмане о подузетим мјерама у циљу реализације исте;	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	Дана 22.09.2023. године запримљен одговор Федералног министарства рада и социјалне политике на Захтјев упућен у склопу активности на изради СПИ у вези са реализацијом препорука. 02.02.2024., затим 11.04.2023. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
497	Ж-МО-04-87/23	П-312/23	ПРЕПОРУКУ Граду Столац 1. да одмах подуме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње градских служби Града Столац, са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 8 дана, достави тражено изјашњење.	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	Дана 20.11.2023. године, запримљен је одговор Града Столац број: 01/1-1688/23 у којем истичу да је подносиоцима жалбе једини станар на горе наведеној адреси без правног основа. Даље, истичу да се ради о згради која није урњосна за објектима за захтјев цијелокупну објектима. Посебно истичу да је подносиоцима жалбе бесправни корисник стана, тачније није уписан као власник стана, поситељ станарског права нити корисник стана као алтернативни сјмштај. Тренутачно, градека управа нема у власништву стан који је ујетан за становање који би повули подносиоцима жалбе. ... Имајући у виду напријед наведено чињенично стање, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су се сагласили, да у смислу члана 35. став (1) Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, затворе предмет број :Ж-МО-04-87/23.
498	Ж-СА-04-236/23	П-356/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да Министарство за рад, социјалну политику и избјеглице, Град Зеница и ЈУ Центар за социјални рад подуму конкретне активности на системском рјешавању спорног питања на начин да подуму потребне радње из домена својих надлежности у циљу коначног и јасног регулирања наведене тематике; 2. Да у року од 60 дана од дана пријема препоруке, обавијести и Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рок за изјашњење на Препоруку исте 28.02.2024. 29.02.2024. запримљен одговор службе за социјалну заштиту, стамбене послове и друштвене дјелатности Зеница (путем фак-а). 04.03.2024. запримљен исти одговор путем редовне поште.
499	Није реализована						
500	Ж-БР-04-143/23	П-228/23	Влади Брчко дистрикта Одјелу за расељене особе, избјеглице и стамбена питања • Да у оквиру своје надлежности презентирају одлуку везану за захтјев Г.И. за санацију/реконструкцију ратом порушене стамбене јединице у селу Вујичићи-Бувајк. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине; • Да у року од 30 дана, обавијесте Омбудсмане Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	24 - Социјална заштита	Није реализована	ДА	Дана 21. 9. 2022. године институција Омбудсмена запримила је одговор Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број предмета: 35-000321/23, број акта: 11-1104АС-005/23 од 12. 9. 2023. године у којем се наводи: "...Овим путем вас желимо извјестити да Г.И. јесте у виле напрата аплицирају на јавне позиве које расписује Одјељење и да није добио помоћ за објектима и санацију стамбеног објекта у селу Вујичићи-Бувајк. О разлозима због којих није одабран као корисник по јавним позивима на које је аплицирао именовани је сваки пут уредно обавијестен. У раније достављеном изјашњењу смо дали појашњење да Одјељење проводи више различитих програма обнове односно санације стамбених објеката одређених категорија становништва и критерији у тим програмима нису једнаки (у зависности од програма разликују се и критерији за одабир корисника). Овим критерија који наводите (стамбена јединица порушена током ратних дејстава) постоје и други општи и посебни критерији на основу којих именоване комисије врше одабир корисника и које апликат мора задовољити да би био одабран као корисник ... Сматрамо да ни у ком случају није повријеђено право именованог на помоћ у стамбеном збривавању из разлога што је он имао у власништву стан у Брчком у улици М. Сепиновићу бр. 14, површине 56 м2 који је наведеног својно ... Одабир корисника по расписаним јавним позивима врши се на основу јавног позива у којем је јасно наведено да на презентирању листу првостепене комисије евидентно може уложити писмени приговор другостепеној комисији а након што се оконча поступак по приговорима објављује се коначна листа на основу које се врши реализација тог програма. Листа корисника не представља управни акт против којег се може уложити редовно правно средство у управном поступку тако да у том смислу није могуће презентивање одлуке у управном поступку (у прилогу копија Рјешења Апелационе комисије...). Именовани, ако сматра да су његова права повријеђена, може потражити заштиту путем надлежног суда. Исто тако, сматрамо битним нагласити и чињеницу да су програми Одјељења везани за текући буџет Одјељења и реализују се у оквиру расположивих средстава одобрених буџетом Брчко дистрикта БиХ за ту текућу годину. На основу свега горе наведеног, можемо вас извјестити да Одјељење нема могућност даље поступања по окончаним и реализованим јавним позивима." Узимајући у обзир наведени одговор као и чињеницу да су Омбудсмени Босне и Херцеговине издали препорука П-228/23 и да иста није прихваћена, Омбудсмени Босне и Херцеговине су испричили све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те сукадно чланку 35. ставу 1. тачка 8. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине доносе одлуку о затварању предмета број: Ж-БР-04-143/23.
501	УКУПНО	-		24 - Социјална заштита			
502	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
503	7	7	2	1	3	1	0
504	ПОВРЕДА ПРАВА :	25 - Пензије					
505	Реализована						
506	Ж-СА-04-88/23	П-133/23	ПРЕПОРУКУ Федералном заводу за пензијско/мировинско и инвалдско осигурање • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмена тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	25 - Пензије	Реализована	ДА	"... из достављеног акта евидентно је да је директор ФЗ ПИО/МИО издао упуту свим Кантоналним административним службама да су директори и замјеници службе у обавези обезбједити благовремено поступање по актима Институције омбудсмена. Дана 12.09.2023. године Институција омбудсмена је запримљени одговор директора ФЗ ПИО/МИО доставила подносиоцу жалбе. Обзиром на чињеницу да је у конкретном случају издата препорука која је испоштована, предмет у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара."
507	Ж-СА-04-387/23	П-135/23	ПРЕПОРУКУ 1. Да „Бинас“ д.д. Бугојно изврши уплату доприноса за пензијско и инвалдско осигурање и подношење одговарајућих образаца, како би подносиоци жалбе могли поднијети захтјев за пензионисање; 2. Да у року од 30 (дана) обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину реализације ове Препоруке.	25 - Пензије	Реализована	ДА	Дана 12.07.2023. године Институција омбудсмена је запримила одговор Бинас д.д. из Бугојно број: 06-378/23 од 10.07.2023. године у којем је Институција омбудсмена упозната са тренутним финансијским стањем и могућностима Предузећа, уз информацију да је упућена обавијест подносиоцима жалбе да достави доказ повремену процедуру пред ФЗ ПИО/МИО. Дана 27.07.2023. године Институција омбудсмена је запримила е-маил подносиоца жалбе из којег је евидентно да је Бинас д.д. извршило уплату доприноса што је подносиоцу жалбе омогућило да поднесе надлежној служби ФЗ ПИО/МИО захтјев за остваривање пензије. Обзиром да из достављених информација произилази да је препорука Омбудсмена испоштована, предмет се у складу са чланом 35. ставом 8. Правила поступка Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине овим актом затвара.

508	Ж-БР-04-288/22	П-149/23	1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сурдњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено очитовање, како је то наведено у актима од 6. 1. 2023.г., 17. 2. 2023. г. и 11. 4. 2020. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Дана 27. 6. 2023. године институција Омбудсмана затражила је акт Федералног завода за мировинско и инвалидско осигурање број: Ф36/2/3-31-11-17915-2/23 од 19. 6.2023. године у којем се наводи: "Обавјештавамо Вас да је послужено по Вашем допису број 2-БР-04-288/22 од 31.05.2023. године. Пензионеру А.М. ће бити исплаћене разлике за период 16.03.2022. — 30.09.2022. година у износу 2 729,53 КМ. Исплата разлике ће бити извршена уз наредну пензију тј. у пензију за 06/2023 године. Због великог обима послова у Одељу за исплату и накнаду пензија није ажурно послужено по налогу за исплату разлика за пензионера А.М." Наведени одговор достављени је жалбитељи на очитовање дана 3. 7. 2023. године, те је именована е-поштом институцији Омбудсмана одговорила да је захвала на ријешеном предмету. Узимајући у обзир одговор Жупанијског административне службе у Тузли, Омбудсмани Босне и Херцеговине суkladно чл. 35. ставу 1. тачка 2. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/11), затварају предмет
509	Ж-СА-04-15/23	П-157/23	П Р Е П О Р У К У - директору Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање - министрици Министарства за рад, социјалну политику, насељена лица и избјеглице Кантона Сарајево - министру Министарства финансија Кантона Сарајево • Да, одмах по пријему ове Препоруке, уз координисање сарадњу подуму све законом прописане мјере и активности из своје надлежности, а како би се жалбитељи омогућило остваривање права на једнократну новчану помоћ сходно Програму мјера у циљу заштите најугроженијих категорија становништва у Кантону Сарајево усљед повећања цијене енергената који је доијела Влада Кантона Сарајево број: 02-04-38266-22.1/22 од 29.09.2022. године; • Да у року од 30 дана обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке;	25 - Пензије	Реализирана	ДА	„Поводом Ваше Препоруке, број и датум горњи, овим путем Вас обавјештавамо да су наредње службе овог Завода дозеле све потребне радње и активности у циљу извршења исте. С тим у вези, истичемо да ће се корисници права кол овог Завода Д.А. из Сарајева, уз исплату пензија за 08/2023. године, извршити и исплата једнократне новчане помоћи у износу од 100,00 КМ - сходно Програму мјера у циљу заштите најугроженијих категорија становништва у Кантону Сарајево усљед повећања цијене енергената, број: 02-04-38266- 22.1/22 од 29.09.2022. године. Како смо и до сада, са Вама и Вашим сарадницима, остваривали веома успјешну и конструктивну сарадњу, наредње службе овог Завода Вам стоје на располагању у пружању потребне стручне помоћи у рјешавању спорних питања из области пензијског и инвалидског осигурања.” Сходно напријед наведеном, а обзиром да су Омбудсмани Босне и Херцеговине подузетим радњама у конкретном предмету исприли све мјере и активности које могу подумати у складу са надлежностима прописаним Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине , те да је надлежни орган поступио по Препоруци број: П- 157/23 од 12.06.2023. године, Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине. Дана 07.11.2023. запримљен одговор Министарства финансија КС.
510	Ж-БР-04-107/23	П-315/23	1. Препорукује се Федералном заводу за мировинско и инвалидско осигурање Жупанијској административној служби у Тузли и Федералном министарству финансија, Порезној управи Федерације Босне и Херцеговине, Жупанијско порезном уреду Тузла, Порезној испостави Сребреник да у координирају сурдњу без одлагања подуму ефективне мјере у циљу рјешавања насталог проблема и евидентирања ручног налога бр. 03081005539294 од 8. 5. 2023. године. 2. да у року од 15 дана од дана пријема препоруке обавијесте Институцију Омбудсмана за људска права БиХ о предузетим мјерама на извршењу Препоруке.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Дана 06.12.2023. године запримљен је одговор КАС Тузла, број: Ф36/2/1-45-4-11662-2/23 од 30.11. 2023. године.
511	Ж-БЛ-04-540/23	П-346/23	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПИО/МИО КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА УНСКО-САНСКИ КАНТОН ПРЕПОРУКА 1. Да одмах по добијању ове препоруке успостави сурдњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине у складу са чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изишњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Актом број: Ф34/2/1-31-1-63482-12/22, од дана 03.01.2024. године, КАС БиХа доставила је одговор на издату препоруку. Одговорна страна, између осталог, наводи да доијела рјешење број: Ф34/2/1-31-1-5323-1/23, од дана 03.01.2024. године, којим се подносиоцима жалбе признаје право на исплату разлике пензије у мјесечном износу од 161,15 КМ, почев од дана 26.01.2023. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
512	Остварена сарадња						
513	Ж-БЛ-04-424/23	П-306/23	П Р Е П О Р У К У 1. Пореској управи Републике Српске, Министарству рада и борачко-инвалидске заштите и Министарству финансија Републике Српске, да узложе додатне напоре и предузму све неопходне мјере у циљу уплате доприноса за пензијско-инвалидско осигурање за радника Н.М. 2.Пореској управи Републике Српске, да убудуће, ажурније предузима мјере из своје надлежности, у циљу контроле и наплате доприноса 3.Да о учинку ове Препоруке обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине, у року од 30 дана од дана пријема исте.	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	23.11.2023. запримљен одговор Пореске управе РС. 30.11.2023. запримљен одговор Мин. рада и борачко-инвалидске заштите РС. 01.02.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 07.02.2024. ургенција Министарству финансија 08.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
514	Ж-БЛ-04-556/23	П-317/23	ПРЕПОРУКУ 1. Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, да размотре приједлог омбудсмана Босне и Херцеговине о измјенама Закон о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске, на начин да се дода члан у којем ће се регулисати да кориснику старосне, породичне, односно инвалидске пензије који остварује сразмјерну пензију у износу мањем од најнижег износа пензије, припада и право на разлику пензије до износа најниже пензије, у складу са наведеним мишљењем омбудсмана у овој препоруци 2. да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијесте омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћена реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изишњење на Препоруку није запримљено. Рад на предмету је у току. 19.02.2024. запримљен је одговор Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске. 07.03.2024. приликом ажурирања праћена реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
515	УКУПНО	-		25 - Пензије			
516	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
517	8	8	6	0	2	0	0
518	ПОВРЕДА ПРАВА :	26 - Тужилаштва					
519	Реализирана						
520	Ж-СА-08-857/22	П-107/23	П Р Е П О Р У К У Главном тужитељу Тужилаштва Босне и Херцеговине 1. Да, размотри могућност подумивања мјера и радњи ради приоритетног поступања, кротно окончања поступка и доношења коначне тужилачке одлуке у предмету број: Т20 О КТКВ 0019130 20, уважавајући налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације исте.	26 - Тужилаштва	Реализирана	ДА	Дана 01.06.2023. запримљен одговор Тужитељства БиХ да је у предмету главни тужитељ издио Обавезно појединачно упутство бр: А-291/23: Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да је Тужилаштво Босне и Херцеговине у Обавијести од 29.05.2023. године уважило мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине, те је одређен рок за окончање поступка и доношење тужилачке одлуке. Омбудсмани Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
521	Ж-БЛ-08-149/23	П-218/23	П Р Е П О Р У К У Министарству правосудја и управе Унско-санског кантона 1. Да преиспита Рјешење број: 07-04-1808-УП-1/23 од 16.03.2023. године, у складу са Наредбом Општинског суда у Великој Кладуши број: 23 О К 055210 23 Кпн од 24.02.2023. године и налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана обавијести Институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о спровођењу ове Препоруке.	26 - Тужилаштва	Реализирана	ДА	На Препоруку П-218-23 запримљен је одговор Министарства правосудја и управе Унско-санског кантона (Обавијест број: 07-04-9355-2/23 од 09.09.2023. године). Обзиром да је одговорни орган доставио одговор на налазе и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине садржане у поменутој Препоруци, као и да је у поменутом одговору изражена начелна спремност одговорног органа да поступи по одлуци суда када иста постане правоснажна и да Омбудсмани Босне и Херцеговине немају могућност принудног спровођења одлука које донесе, донесена одлука као у улоу овог Обавијештења, у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 104/11).
522	Делмично реализирана						

523	Ж-МО-08-137/22	П-94/23	ПРЕПОРУКУ КОЛЕГИЈУ ЖУПАНСКОГ ТУЖИТЕЉСТВА МОСТАР 1. Да у складу са чланком 240. ставак (3) Закона о називеном поступку Федерације Босне и Херцеговине, предузме потребне мјере да би се окончала истрага у предмету формираном под бројем Т07 0 КТА 0027983 20; 2. Да обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о мјерама предузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема препоруке	26 - Тужилаштва	Дјелимично реализирана	ДА	17.04.2023. запримљен одговор Кантоналног тужитељства ХНК. 30.05.2023. запримљен одговор Кантоналног тужитељства ХНК
524	Остварена сарадња						
525	Ж-СА-08-702/19	П-326/23	ПРЕПОРУКУ • Да предузму све потребне радње у циљу окончања истраге и доношења тужилачке одлуке у предмету под бројем Т04 0 КТН 0041215 20. • Да у року од 30 дана од пријема препоруке обавијести Институцију о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке	26 - Тужилаштва	Остварена сарадња	ДА	28.12.2023. запримљен одговор МУП-а Зеница ПУ ИВ ПС Тешань 28.12.2023. Запримљен одговор Кантоналног тужитељства ЗЕ-ДО кантона 02.02.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука, а затим и 11.02.2024. увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
526	Није реализирана						
527	Ж-БЛ-08-382/23	П-295/23	ПРЕПОРУКУ Градској управи, Града Бања Лука • Да по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави изашњене на захтјев од 07.09.2023. године, како је то напријед наведено, • да по утврђивању потпуног чињеничног стања у складу са наводима да је подносиоцима жалбе причуљена штета од стране предузећа које је радило за рачун и под надзором органа јединице локалне самоуправе, предузме мјере из своје надлежности у циљу обештећења подносиоцима жалбе;	26 - Тужилаштва	Није реализирана	НЕ	Издавањем Препоруке јединици локалне самоуправе исцрпљене су могућности које Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана. У стандардној процедури сажетак Препоруке је објављен и на званичној интернет страници Институције Омбудсмана, као и у годишњем извјештају за релевантни временски период.
528	УКУПНО	-	26 - Тужилаштва				
529	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
530	5	5	2	1	1	1	0
531	ПОВРЕДА ПРАВА :	27 - Правобранилаштва					
532	УКУПНО	-	27 - Правобранилаштва				
533	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
534	0	0	0	0	0	0	0
535	ПОВРЕДА ПРАВА :	28 - Предмети корупције					
536	УКУПНО	-	28 - Предмети корупције				
537	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
538	0	0	0	0	0	0	0
539	ПОВРЕДА ПРАВА :	29 - Миграције и азил					
540	Реализирана						
541	Ж-СА-05-38/21	П-251/23	ПРЕПОРУКА Министарство сигурности Босне и Херцеговине треба размотрити на који начин да са ентитетским министарствима и органима управе, као и другим евентуалним партнерима и заинтересованим организацијама саслуша проблематику закључивања брака за лица која у Босни и Херцеговини имају признат статус супсидијарне заштите са лицима која имају признат статус супсидијарне заштите/избјеглички статус у другим земљама.	29 - Миграције и азил	Реализирана	НЕ	Узимајући у обзир да се ради о једном дужем процесу а да се континуирано одвија комуникација између различитих актера у смислу побољшања и измјене прописа није прецизиран рок за одговор, али постигнут је циљ самим скретањем пајке. О наведеноме су обавијештени подносиоци жалбе у ману, те су у кореспонденцији од 26.09.2023. године исказали захвалност на залагању и интересовању Институције омбудсмана за ову тематiku. Даље, у комуникацији су указали да ће обавијестити уколико се у наредном периоду укаже одређено питање приликом закључивања брака лица која су под међународном заштитом. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмени Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подизимање даљих радњи у предмету, те су донјели одлуку о затварању предмета.
542	УКУПНО	-	29 - Миграције и азил				
543	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
544	1	1	1	0	0	0	0
545	ПОВРЕДА ПРАВА :	30 - Слобода окупљања					
546	УКУПНО	-	30 - Слобода окупљања				
547	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
548	0	0	0	0	0	0	0
549	ПОВРЕДА ПРАВА :	31 - Адвокати					
550	Реализирана						
551	Ж-БР-08-68/20	П-152/23	1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сурадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изашњене, како је то наведено у актима од 25.05.2020. године, 30.12.2020. године, те 20.05.2022. године, 16.01.2023. године и 10.03.2023. године 2. Да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	31 - Адвокати	Реализирана	ДА	Дана 27.07.2023. године запримљен је одговор Адвокатске коморе ФБиХ, број: 1622/23 од 21.07.2023. године... У прилогу наведеног одговора достављено је и Рјешење, број: ДП-37/19, од 20.08.2020. године, којим се жалба жалитеља одбације као неоснована. Жалитељ је наведеним рјешењем поучен да може против истог покретну управни спор пред Кантоналним судом у Тузли у року од 30 дана од дана пријема рјешена. По пријему жалбе, жалитељу је упућен акт број: Ж-БР-08-68/20 којим је исти поучен да без обзира на жалбу поднесу Институцији Омбудсмана, треба благовремено да користи правна средства ради остваривања својих права пред надлежним тијелима, јер Институција Омбудсмана не може заступати нити подизмати било какве радње у његово име. Обзиром на напријед наведени одговор, као и чињеницу да је Адвокатска комора ФБиХ поступила по препоруци П-152/23, Омбудсмени Босне и Херцеговине у складу са чланом 35. Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ”, број 104/11), затварају предмет број Ж-БР-08-68/20.

552	Ж-БЛ-08-321/23	П-243/23	ПРЕПОРУКУ предсједнику Адвокатске коморе Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсменом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсмену Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке објави Омбудсмену Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	31 - Адвокати	Реализована	ДА	Актом број: 03-360/2023 од 3. октобра 2023. године, Адвокатска комора доставила је одговор на поменути Препоруку, а у којој се, између осталог, наводи: „... Како у допису истичете, раније је достављен одговор, да је приговор, као и ургенција за поступање по приговору прослијеђена на одлучивање надлежном органу Адвокатске коморе РС али због обима посла, редослед поступања по задуженим предметима одлука по приговору још увијек није донесена. Правилником о дисциплинској одговорности адвоката, стручних сарадника за правне послове и адвokatских приправника Адвокатске коморе РС, чланом 23. став 2. прописано је да о приговору на рјешења одлучује колеџија (Главни дисциплински тужилац Адвокатске коморе Републике Српске и тужиоци) дисциплинског тужилаштва Адвокатске коморе Републике Српске. Међутим, главни дисциплински тужилац Адвокатске коморе РС којем је приговор достављен на даље поступање Драшко Зеи, адвокат из Приједора је изненада преминуо у септембру мјесцу 2022. године. ... Скупштина Адвокатске коморе РС одржана је 08.07.2023. године на којој је изабран нови главни дисциплински тужилац Адвокатске коморе РС. Имајући у виду чињеницу, да је нови главни дисциплински тужилац изабран 08.07.2023. године очекујемо да се у што краћем временском року одлучи по приговору. Подносилац изјашњења, Адвокатска комора Републике Српске истиче да није имала намјеру да игнорише дописе Омбудсмана, већ је омањком техничком особља у Секретаријату Коморе изостало обавјештење о садржају дописа Омбудсмана предсједнику Коморе...“ Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара у складу са чланом 35. став 1. тачка 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине” број 104/11), а издата препорука сматра се испоштованом.
553	УКУПНО	-	31 - Адвокати				
554	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
555	2	2	2	0	0	0	0
556	ПОВРЕДА ПРАВА :	32 - Инспекције					
557	Реализована						
558	Ж-БЛ-05-66/23	П-113/23	ПРЕПОРУКУ градонамјешнику Града Бања Лука 1. Да полазећи од својих статутарних овлашћења, предузме одговарајуће мјере према надлежном Одјељењу за инспекцијске послове и комуналну полицију Града Бања Лука како би се предузеле све адекватне радње до извршена наложеног рјешења број: 08-370-781/2022, од дана 15.02.2022. године; 2. Да размотри и члан 39 Закона о одржавању стамбених зграда у Републици Српској како би се на адекватан начин саопријао кров на згради у улици Крфска број: 96; 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке објави Омбудсмену Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	32 - Инспекције	Реализована	ДА	Актом број: 08-370-781/22, од дана 24.06.2023. године, одговорна страна је обавијестила Омбудсмен Босне и Херцеговине да је дана 15.06.2023. године, Одјељењу за управљање непокретном имовином Града Бања Лука доставила на надлежно поступање препоруку у којој се наводи да се размотри члан 39. Закона о одржавању зграда („Службени гласник Републике Српске” број: 101/11), како би се на адекватан начин саопријао кров на згради у улици Крфска број 96. Имајући у виду наведено, издата препорука се сматра испоштованом.
559	Ж-ЛП-05-101/23	П-195/23	ПРЕПОРУКУ Министарству знаности, просвјете, културе и спорта Кантона 10 1. Да у оквиру својих надлежности подуму активности на попуњавању управљеног радног мјеста просвјетног инспектора; 2. Да објави Омбудсмену Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	32 - Инспекције	Реализована	ДА	У изјашњењу на препоруку Министарство знаности, просвјете, културе и спорта Кантона 10 је обавијестило Омбудсмана БиХ како је покренуло процедуру расписивања најтежа за просвјетног инспектора. Узимајући у обзир горе наведено, Омбудсмени су одлучили, суkladно члану 35. тачки 8. Правила поступка Инститиције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по жалби.
560	Ж-БЛ-05-835/22	П-214/23	1. Одјељењу за просторно уређење града Бања Лука да одмах по пријему препоруке предузме све мјере из своје надлежности да донесе одлуку по захтјеву Ђ. Ж. за легализацију стамбено-пословног објекта од 30.08.2018. године, у складу са Законом о општем управном поступку као и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2. градонамјешнику града Бања Лука, да размотри могућност спровођења дисциплинског поступка против службеника који је био задужен да поступа у предмету број: 03-3601-116/18 Одјељења за просторно уређење града Бања Лука и да убудуће води рачуна да се поступци пред надлежним одјељењима рјешавају у складу са роковима предвиђеним Законом о општем управном поступку, у циљу избјегавња оваквих промисла 3. Урбанстичко-грађевинској инспекцији града Бања Лука, да по правоснажном окончању поступка легализације објекта, оконча поступак у предмету број 09-362-858/2018 4. Управној инспекцији, да изврши инспекцијски надзор у наведеним предметима 5. Да објави Омбудсмену у року од 30 дана рачунајући од дана пријема ове препоруке о предузетим радњама у циљу реализације препоруке	32 - Инспекције	Реализована	ДА	Одјељење за просторно уређење града Бања Лука је у достављеном одговору од 22.09.2023. године, навело да је проблем у наведеном предмету у пријети материјалне интерпретације као и изненадно повећање обима посла а не питање поступајућег референта као и да у циљности прихватају препоруку Инститиције омбудсмана, те да ће о предметном захтјеву бити одлучивано у најкраћем могућем року. Управна инспекција је у достављеном одговору од 27.09.2023. године навела да је по препоруци омбудсмана извршен инспекцијски надзор у Одјељењу за просторно уређење града Бања Лука, у управном предмету број 03-360-116/18 те је утврђена повреда одребе члана 206. став 1. Закона о општем управном поступку, те је наложено доношење одлуке по захтјеву Ђ. Ж. Наведени одговори су достављени пописном жалбом. Дана, 03.10.2023. године, вршена је поштом са адресе ... са називом да је прималац поштом преминуо. С обзиром да из наведених одговора произлази да је поступљено по препоруци Инститиције омбудсмана те с обзиром на чињеницу да је подносилац жалбе преминуо у току поступка истраге, предмет се затвара службеном забиљешком. Такође, с обзиром на чињеницу да се у наведеном предмету радило о дуготрајном кршењу Закона о општем управном поступку, Омбудсмени ће наведени предмет обрадити у Годишњем извјештају Инститиције омбудсмана.
561	Ж-СА-05-63/23	П-224/23	ПРЕПОРУКУ У Директору Федералне управе за инспекцијске послове 1. Да, по пријему ове Препоруке, без одлагања, подуму одговарајуће активности и мјере како би се успоставила сарадња са Омбудсменима Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 25. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсменима Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење; 2. Да, по пријему Препоруке, подуму неопходне радње и активности како би се жалитељници доставиле информације тражене актом Инститиције од 03.05.2023. године; 3. Да, у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, објави Омбудсмену Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	32 - Инспекције	Реализована	ДА	... Федерална управа за инспекцијске послове је дана 11.10.2023. године доставила Одговор број: УП1-07-20-2-08888/2023-0705-9-11 од 10.10.2023. године, а којим су достављене информације везане вјештачење и доказивање недостатака на производима. Наведени акт упућен је жалитељници дана 11.10.2023. године на увид. Сходно напријед наведеном, а имајући у виду да је Федерална управа за инспекцијске послове дана 11.10.2023. године доставила изјашњење у вези са реализацијом Препоруке број: П-224/23 од 28.08.2023. године, а којим су жалитељници достављене тражене информације, Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да нема основа за даљим поступањем по жалби, због чега се предмет овом одлуком затвара у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка Инститиције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине.
562	Делимично реализована						
563	Ж-БЛ-05-90/23	П-108/23	ПРЕПОРУКУ Препоручује се Граду Бања Лука да, уважавајући мишљење Омбудсмана у овој Препоруци, још једном размотри захтјев подносиоца жалбе за накнаду штете. Позива се Град Бања Лука да размотри планирање средстава у буџету за ове намјене, као и да размотри све могућности како би грађани били у што већој мјери обавијештени о заштити својих права у случајевима када им њихова права и интереси буду угрожени од стране паса који немају власнике и паса који нису трајно означени помоћу микрочипа. Позива се Град Бања Лука да у року од 60 дана рачунајући од дана пријема препоруке објави Омбудсмену о предузетим активностима на њеној реализацији, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бања Лука.	32 - Инспекције	Делимично реализована	ДА	Град Бања Лука се позива на Закон о заштити и добробити животиња Републике Српске и на Одлуку о комуналном раду Града Бања Лука, којима се прописују обавезе власника паса и мачака. Такође наводи да у градском буџету није планирана ставка за исплату накнада штета ванредним путем. Омбудсмени нису добили одговор на постављено питање како је подносиоца жалбе, а самим тим и сваки грађанин Бања Луке, мога доклати да су још неки дугачине прицинили материјалну штету. Омбудсмени су оценили да поступање градске управе не представља примјер добре управе, јер се грађани искључиво упућују на заштиту својих права судским путем, због тога што је ријеч о крајњој мјери која подразумева додатне многобројне материјалне трошкове, неизвјесност, излагање стресним ситуацијама и вријеме. Омбудсмени су препоручили Граду Бања Лука да још једном размотри захтјев подносиоца жалбе за накнаду штете, као и да размотри планирање средстава у буџету за ове намјене. Град Бања Лука је такође позива да размотри све могућности како би грађани били у већој мјери обавијештени о заштити својих права у случајевима када им њихова права и интереси буду угрожени од стране паса који немају власнике и паса који нису трајно означени помоћу микрочипа.
564	Остварена сарадња						
565	Ж-ЛП-05-16/23	П-102/23	ПРЕПОРУКУ У Општини Гламоч и Полицијској постаји Гламоч 1. Да у оквиру својих надлежности подуму мјере и активности како би се ријешо проблем прекорачења радног времена и прегласне гласбе у угоститељским објектима на подручју Општине Гламоч, уважавајући мишљење Омбудсмана тражено у овој Препоруци; 2. Да објави Омбудсмену Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	У изјашњењу на препоруку број: 02-01-19-11-20-5/23 од 29.5.2023. г. Служба за привреду, финансије и инспекцијске послове је навела да ће предложити Општинском вијећу Гламоч измјену Одлуке о радном времену правних и физичких особа из области трговине и угоститељства, те измјену Одлуке о лимитирању звука у складу са препоруком.

566	Ж-ЛИ-05-41/23	П-105/23	П Р Е П О Р У К У 1. Да све означене одговорне институције подзму потребне мјере из своје надлежности како би се оклониле повреде утврђене у поступку истраге Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и налазом надлежне инспекције Управе за инспекцијске послове Кантона 10, 2. Да начелник општине Гламоч, Општинско вијеће Гламоч, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Управа за инспекцијске послове Кантона 10, користе законом дате власти, сватко у оквиру своје надлежности, да се државно пољопривредно земљиште, као добро од опћег и јавног интереса, користи суkladно одредбама Закона о пољопривредном земљишту Кантона 10 и Закона о пољопривредном земљишту Федерације Босне и Херцеговине, који регулирају начин располагања и кориштења истога, 3. Да свака од одговорних страна обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о подузетим мјерама у циљу реализације ове препоруке у року од 30 дана од дана пријема исте.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	Пошто одговорне стране нису поступиле по наведеној Препоруци, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, суkladно члану 32, тач. 2. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, су дана 08.06.2023.г. о истом обавијестили непосредно виши орган. Сходно наведеном, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чл. 35. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број:104/11) затворити предмет који се води по жалби Д.И. Одговорна страна је донијела Рјешење бр.УП-1/19-02-20-1-0100/23-014 којим је наложено поштоматање Јавног позива за закуп пољопривредног земљишта у власништву државе за подручје Општине Гламоч од 24.06.2021.г.
567	Ж-СА-05-1255/22	П-244/23	ПРЕПОРУКА Министарство грађевина и просторног уређења ХНК поново размотри акт број: 04-45-194/23 од дана 27.03.2023. године Министарства правосуђа, управе и локалне самоуправе ХНК Сектор управне инспекције односно преузимање обављања послова инспекцијског надзора у Општини Јабланица до попуњавања радних мјеста грађевинског и комуналног инспектора Општине Јабланица. Позивамо вас да о томе обавијестите Институцију омбудсмана у року од 15 дана од дана пријема ове препоруке.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	10.10.2023. запримљен одговор Владе Херцеговачко-неретванског кантона Министарство грађевина и просторног уређења Мостар . 19.02.2024. ургенција Општини Јабланица, на коју до 08.3.2024. када је ажуриран статус, није запримљен одговор.
568	Ж-СА-05-66/23	П-245/23	ПРЕПОРУКА Влада Кантона Сарајево треба размотрити питање израде стратегије или другог документа који би уз сарадњу са јединицама локалне самоуправе имао за циљ анализу поступака који се воде на одређен начин годинама а узроквани су бесправном грађаном. Овом приликом позивамо вас да у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке доставите информацију да ли је иста усвојена.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	... Институција омбудсмана је запримила одговор Министарства правде и управе Управе инспекције под бројем: 03-05-04-41343/23, којим се напријед наведена препорука доставља Стручној служби Владе Кантона Сарајево. Узимајући у обзир чињеницу да је реализација препоруке комплексан задатак јер осим анализа и сарадње са јединицама локалне самоуправе треба узети у обзир и прописе који су изван надлежности кантона извјешено је да ће до евентуалне пуне реализације препоруке проћи одређени период. Ипак, Институција омбудсмана ће наставити да указује на ову проблематику како у годишњем и специјалним извјештајима, тако и у другим документима. Узимајући у обзир напријед наведено Омбудсмани Босне и Херцеговине закључили су да нема основа за подизање даљих радњи у предмету, те су донијели одлуку о затварању предмета.
569	Ж-ЛИ-05-133/23	П-272/23	П Р Е П О Р У К У Служби за gospodarство, инспекцијске послове, локални развој и инвестиције Града Ливна 1. да Служба за gospodarство, инспекцијске послове, локални развој и инвестиције Града Ливна, хитно поступи по захтјеву за инспекцијски надзор у складу са одредбама Закона о организацији управе Федерације Босне и Херцеговине, а након тога успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је напријед наведено, 2. да најкасније у року од 15 (петнаест) дана достави извјештење , те обавијестите Институцију омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	На наведеној препоруку Омбудсмани БиХ су запримили обавијест у којем се наводи да је грађевинско - урбанистички инспектор, суkladно препоруци обавио инспекцијски надзор. Узимајући у обзир наведено, Омбудсмани за људска права БиХ су одлучили, суkladно чланку 35. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине затворити предмет који се води по жалби.
570	Ж-БИ-05-457/22	П-318/23	ПРЕПОРУКУ 1.Одјељењу за просторно уређење града Бањалука да одмах по пријему препоруке предузме све мјере из своје надлежности да донесе одлуку по захтјеву ...за легализацију стамбеног објекта од 08.04.2019. године, у складу са Законом о општем управном поступку као и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2. Урбанистичко-грађевинској инспекцији града Бањалука, да оконча поступак у предмету број 09-362-1855/2015 4. Управној инспекцији, да изврши инспекцијски надзор у наведеним предметима 5. Да обавијести Омбудсмана у року од 30 дана рачунајући од дана пријема ове препоруке о предузетим радњама у циљу реализације препоруке	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	06.12.2023. запримљен је одговор Министарства управе и локалне самоуправе РС. 12.12.2023. запримљен је одговор Града Бања Лука. 05.03.2024. запримљен је одговор Града Бања Лука. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
571	Ж-СА-05-329/20	П-341/23	П Р Е П О Р У К У Да општина Велика Кладуша у року од 15 дана од дана пријема препоруке достави одговор на упућене акте, те да достави извјештење на наводе жалитеља.	32 - Инспекције	Остварена сарадња	ДА	20.12.2023 одговор општина Велика Кладуша 25.12.2023. запримљен одговор Општине Велика Кладуша Служба за управу, друштвене дјелатности и заједничке послове 27.12.23. запримљен одговор општинског начелника Општине Велика Кладуша. 02.02.2024., а затим и 11.04.2023. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
572	Није реализирана						
573	Ж-БИ-05-680/21	П-17/23	ПРЕПОРУКУ 1.Одјељењу за инспекцијске послове и комуналну полицију града Бањалука да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње из своје надлежности како би се поступило по захтјевима Заједнице етажних власника Бањалука за рјешавање проблема приступа ватрогасним возилима у складу са Законом о општем управном поступку као и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2.Републичкој управи за инспекцијске послове, Сектору инспекције за заштиту од пожара-Одјељење Бањалука, Инспекцији за заштиту од пожара да предузме све мјере из своје надлежности у циљу поступања у наведеном предмету 3.Да у року од 60 (шездесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке	32 - Инспекције	Није реализирана	ДА	...с обзиром да из достављених одговора произлази да проблем због којег се подносила жалба обратно овој Институцији није у потпуности ријешен због чега су се поново обратили надлежним органима, омбудсмани ће отворити нови предмет. Такође, наведени предмет биће урштен у Годишњи извјештај Институције омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, са помињањем органа који су одбили доставити одговор и поступити по препоруци.
574	Ж-СА-05-862/22	П-101/23	П Р Е П О Р У К У директору Кантоналне управе за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона и градоначелнику Града Високо 1. Да поступи у складу са чл. 44 Закона о инспекцијама Зеничко-добојског кантона; 2. Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове препоруке обавијестите Институцију омбудсмана о активностима које су подузели у циљу реализирања ове препоруке.	32 - Инспекције	Није реализирана	ДА	У Институцији омбудсмана је дана 17.05.2023. године запримљен одговор на препоруку Омбудсмана Босне и Херцеговине број П-101/23 од 17.04.2023. године од директора Кантоналне управе за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона у акту број 18/01-30-13580-2/22 од 16.05.2023. године и дана 19.05.2023. године одговор градоначелника Града Високо у акту број 01/1-04-312/23-1 од 17.05.2023. године, из којих произлази да препорука није испоштована. Институција омбудсмана ће искористити могућност спомињања овог предмета у годишњем извјештају, у складу са чланом 32, став (2) Закона о омбудсману за људска права БиХ. Претходно наведени одговори су у сарку информисана просиједијени подносиоцима жалбе актом до 19.05.2023. године. Слједом свега наведеног у складу са чланом 35 став 8 Правила поступка институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине предмет регистрован под бројем Ж-СА-05-862/22 се затвара. Након архивирања предмета, дана 09.11.2023. запримљен је одговор Града Високо на захтјев за извјештење због неизвршена препоруке који је Институција омбудсмана БиХ упутила у склопу активности на изради Специјалног извјештаја – праћења реализације препорука.

575	Ж-СА-05-1181/22	П-172/23	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине и Урбанистичко – грађевинском инспектору Општине Нови Град Сарајево 1. Да подзму све неопходне законом прописане мјере и активности како би се осигурало поступање Службе за инспекцијске послове Општине Нови Град Сарајево у складу са одредбама Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ и одредбама Закона о просторном уређењу Кантона Сарајево при извршењу Рјешена број: 02/11-23-5432/18 АУ/ЕА од 14.12.2018. године, а нарочито пазети на законом прописане рокове за извршење рјешења; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	32 - Инспекције	Није реализирана	ДА	-Што се тиче даљег поступања у оквиру провођења извршења рјешења, исто ће се наставити у складу са законом, а избором на комплексност извршења, те превентиву угрожавања опште сигурности и људских живота, будући да је на дан извршења заказаног за 10.04.2023 .године, извођач радова, уговорена фирма КЈКП "РАД", због непредвиђених околности није располагала са одговарајућом механизацијом за отклањање физичких баријера за приступ објектима извршења, нити је због временских услова извођач радова могао без опасности за сигурност радника приступити почетку извршења, о чему је и сачињен записник административног извршења. Такођер напомињемо да представници Електродистрибуције нису били присутни на лицу мјеста и ако су благовремено обавјестени. Радници на физичким баријерама као и полицијски службеници били би изложени повређивању, а можда и животни угрожени, будући да је инвеститор био присутан на лицу мјеста у складу са ранијим писменим изјавама полицијским службеницима, да неће дозволити извршење рјешења мирним путем о чему смо обавјестили..." Омбудсмени Босне и Херцеговине ће предметну правну ствар уврстити у свој Извјештај о резултатима рада за 2023. годину, који ће бити подијелит Предсједништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске, чиме су исцрпљене све законске могућности за поступање у предметној правној ствари, те доносе одлуку да се у складу са чланом 35. став 8. Правила поступка институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ", број 104/11), затвара предмет под бројем Ж-СА-06-244/22.
576	Ж-БЛ-05-170/23	П-167/23	П Р Е П О Р У К У Енергоинвест-у д.д. Сарајево 1. Да у даљем раду и у евентуално будућим дисциплинским поступцима против радника, привредно друштво Енергоинвест д.д. Сарајево узме у обзир и уважи мишљење Синдиката. 2. Да Енергоинвест д.д. Сарајево у року од 30 дана обавијести Институцију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	32 - Инспекције	Није реализирана	НЕ	С обзиром на чињеницу да Енергоинвест д.д. Сарајево није одговорно на поменути Препоруку, дана 10.08.2023. године Омбудсмени су упутили Ургенцију поводом препоруке вишем органу, односно Надзорном одбору Енергоинвест-а д.д. Сарајево, као некоме ко врши надзор над радом управе истог. ... Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине није добила никакав одговор од стране Надзорног одбору Енергоинвест-а д.д. Сарајево, а у вези са предметном Ургенцијом. Издавањем Препоруке и Ургенције вишем органу поводом Препоруке Омбудсмена исцрпљене су све могућности које Омбудсмен Босне и Херцеговине има у поступању по појединачним жалбама грађана, а издата Препорука сматра се неиспоштованом.
577	Ж-БР-05-103/21	П-262/23	да без одлагања, суkladно позитивним законским прописима, осигура и подуме ефективне мјере у циљу вршења инспекцијског надзора везано за бесправну изградњу а по пријави С.Б. из Градачица, односно, поступања по налогу број: 04/2-19-7-719-1/21 од 6. 2. 2023. године -да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијестите Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	32 - Инспекције	Није реализирана	ДА	30.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Рок за изјашњење је истекао 12.11.2023. Рад на предмету је у току. 02.02.2024. упућена ургенција за доставу изјашњења Града Градачица. Дана 03.04.2024. године запримљен одговор Града Градаци, број: 1/24, од 29.03.2024. године.
578	Ж-БЛ-05-525/23	П-343/23	Р Е П О Р У К У Граду Бања Луца, Градској управи – Одјељењу за инспекцијске послове и комуналну полицију 1. Да отклони повреду права подносиоца жалбе и предузме све мјере из своје надлежности како би, у складу са позитивно-правним прописима и начелима добре управе, доијела акт који има све елементе управног акта, према иницијалном захтјеву подносиоца жалбе и у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана обавијести Институцију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о провођењу ове Препоруке.	32 - Инспекције	Није реализирана	ДА	24.01.2024. запримљен одговор Града Бања Лука. 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
579	Нема одговора						
580	Ж-БР-05-143/22	П-197 /23	1. Да одмах, по пријему ове препоруке, успостави сурадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено очиговање, како је то наведено у актама од 9. 3 2023. г., 27. 4. 2023. г. и 29. 5. 2023. године. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмани Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	32 - Инспекције	Нема одговора	НЕ	Будући да изјашњење на Препоруку П-197/23 није запримљено у остављеном року , 04.10.2023. године и 28.11.2023. упућене су ургенције Граду Живинице, Градском правобранилаштву за доставу одговора. 31.01.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да изјашњење на Препоруку није запримљено. Граду Живинице је упућена ургенција за поступање 31.01.2024. 26.02.2024. Град живинице доставља копију акта којим се Градском правобранитељству Живинице прослијеђује Препорука "на надлежност и даље поступање". 07.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току.
581	Ж-ЛН-05-144/23	П-270/23	П Р Е П О Р У К У начелнику Општине Томиславград 1. да имајући у виду наводе ове Препоруке без одлагања подзму неопходне мјере и радње у циљу системског рјешења илегалних прикључака на канализацијску мрежу у насељу Бобара, општина Томиславград; 2. да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене БиХ о извршењу ове Препоруке.	32 - Инспекције	Нема одговора	НЕ	Будући да одговорна страна, у остављеном року није реализирала дату Препоруку о свему је обавијештено Општинско вијеће Томиславград. Узимајући у обзир наведено, односно чињеницу да су Омбудсмани за људска права БиХ након упућивања препоруке, подузели радње суkladно Закону, суkladно чланку 35. тачка 8. Правила поступка Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине затвара се предмет који се води по ... жалби. Против ове одлуке није допуштена жалба, у складу са чланком 22. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.
582	УКУПНО	-		32 - Инспекције			
583	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
584	20	20	4	1	7	6	2
585	ПОВРЕДА ПРАВА :	33 - Бесплатна правна помоћ					
586	Остварена сарадња						
587	Ж-СА-05-227/23	П-236/23	ПРЕПОРУКЕ 1. Усвојити Закон о бесплатној правној помоћи на нивоу Средњобосанског кантона у којем овај закон још увијек није донесен; 2. У року од 30 дана обавијестити Омбудсмене Босне и Херцеговине о испоштовању препоруке.	33 - Бесплатна правна помоћ	Остварена сарадња	ДА	04.12.2023. запримљен одговор Владе Средњобосанског кантона (усвојен је Нацрт закона и прослијеђен Скупштини на разматрање). 04.03.2024. запримљен одговор Министарства правосуђа и управе СБК
588	Ж-СА-05-226/23	П-237/23	ПРЕПОРУКЕ 1. У складу са Законом о пружању бесплатне правне помоћи окончати поступак именована директора Завода за пружање бесплатне правне помоћи Херцеговачко-неретванског кантона; 2. У року од 30 дана обавијестити Омбудсмене Босне и Херцеговине о испоштовању препоруке.	33 - Бесплатна правна помоћ	Остварена сарадња	ДА	07.11.2023. Ургенција Влади ХНК за достављање изјашњења 08.11.2023. запримљен одговор Владе ХНК. 01.02.2024. приликом ажурирања праћења реализације препорука увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току. 12.02.2024. Друга ургенција Влади ХНК за достављање изјашњења 08.03.2024. приликом ажурирања праћења реализације препоруке, увидом у базу података утврђено је да је рад на предмету у току
589	УКУПНО	-		33 - Бесплатна правна помоћ			
590	УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
591	2	2	0	0	2	0	0